

CĂRȚI CULT

FRANK MCCOURT

Cenușa Angelei

O COPILĂRIE IRLANDEZĂ

ART

**Volum distins cu Premiul Pulitzer, National Book Critics Circle
Award și premiul pentru cea mai bună biografie
acordat de *Los Angeles Times***

„Când îmi aduc aminte de copilăria mea, mă întreb cum de am supraviețuit. A fost, desigur, o copilărie nefericită – o copilărie fericită abia dacă merită pomenită. Mai rea decât copilăria nefericită obișnuită este copilăria irlandeză nefericită, iar și mai rea este copilăria irlandeză catolică nefericită.”

Așa își începe Frank McCourt memoriile. Născut în Brooklyn în timpul Marii Crize Economice din irlandezi emigranți, Francis are patru ani când părinții lui hotărăsc să se întoarcă în țară. Cu pantofii peticiți cu bucăți de cauciuc dintr-o veche anvelopă de bicicletă, culegând cărbune pentru foc de pe marginea drumului, mâncând infamul cap de porc la masa de Crăciun, el îndură copilăria mizerabilă din mahalalele jilavului Limerick și supraviețuiește să-și spună povestea cu multă expresivitate, umor și, absolut remarcabil, fără pic de ranchiună. *Cenușa Angelei* este o veritabilă capodoperă a genului, savuroasă și emoționantă.

„Cu o scriitură plastică și tactilă, poetică, dar sensibilă la limbajul străzii, McCourt face pentru orașul Limerick ce-a făcut tânărul Joyce pentru Dublin: ne evocă locul cu o asemenea intimitate, încât ni se pare că i-am cutreierat și noi drumurile și i-am bătut cârciumile.”

New York Times

„Melancolie și umor negru – o combinație explozivă care dă cărții o dimensiune excepțională.”

Le Nouvel Observateur

www.editura-art.ro

ISBN 978-606-710-351-9

9 786067 103519

FRANK McCOURT

**CENUŞA
,
ANGELEI**

Frank McCourt (1930-2009) s-a născut în Brooklyn, New York din părinți irlandezi, a crescut în Limerick, Irlanda și s-a întors în SUA la vârsta de 19 ani. Timp de 30 de ani a predat la diverse licee din New York. Prima lui carte, *Angela's Ashes* (*Cenușa Angelei*, 1996), memoriile sale despre copilărie și adolescență, i-a adus Premiul Pulitzer, Premiul National Book Critics Circle și multă recunoaștere. Autorul a mai publicat două volume, de asemenea autobiografice; *'Tis* (1999), în care își continuă povestea vieții din punctul în care o lăsase în *Cenușa Angelei*, și *Teacher Man* (2005), unde scriitorul își descrie experiențele legate de meseria de profesor.

FRANK McCOURT

CENUȘA ANGELEI

Traducere din limba engleză
și note de Iulia Gorzo

ART

Redactor: Roxana Coțovanu
Tehnoredactor: Cristian Vlad
Corector: Theodor Zamfir
DTP coperta: Alexandru Daș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MCCOURT, FRANK

Cenușa Angelei / Frank McCourt ; trad. și note de Iulia Gorzo. -
București : Art, 2016

ISBN 978-606-710-351-9

I. Gorzo, Iulia (trad. ; note)

821.111-31=135.1

Frank McCourt
Angela's Ashes

Copyright © 1996 by Frank McCourt

© Editura Art, 2016, pentru prezenta ediție

*Această carte e dedicată fraților mei,
Malachy, Michael, Alphonsus.
Învăț de la voi, vă admir și vă iubesc.*

Tata și mama ar fi trebuit să rămână la New York, unde s-au cunoscut, s-au căsătorit și unde m-am născut eu. Dar s-au întors în Irlanda pe când eu aveam patru ani, fratele meu, Malachy, trei ani, gemenii, Oliver și Eugene, abia împliniseră un an, iar sora mea, Margaret, era moartă și-ngropată.

Când îmi aduc aminte de copilăria mea, mă întreb cum de am supraviețuit. A fost, desigur, o copilărie nefericită – o copilărie fericită abia dacă merită pomenită. Mai rea decât copilăria nefericită obișnuită este copilăria irlandeză nefericită, iar și mai rea este copilăria irlandeză catolică nefericită.

Peste tot, oamenii se laudă și se plâng de neajunsurile primilor ani din viața lor, dar nimic nu se poate compara cu versiunea irlandeză: sărăcia; tatăl alcoolic, bleg și gură-spartă; mama pioasă și resemnată, gemând lângă foc; preoți pompoși; învățători brutali; englezii și lucrurile înfiorătoare pe care le-am îndurat din partea lor timp de opt sute de ani interminabili.

Și, mai presus de toate, eram uzi.

În largul Oceanului Atlantic se adunau ploi grozave care o luau încetișor în sus pe râul Shannon, stabilindu-se definitiv în Limerick. Ploaia scâldea orașul de la Sărbătoarea Circumciziei¹ până în ajun de Anul Nou. Și aducea o

¹ Sărbătoare creștină în onoarea zilei în care Cristos a fost circumcis, la opt zile după naștere, pe 1 ianuarie.

cacofonie de tuse aspră, de hârâieli bronșice, de gâfâieli astmatice, de horcăieli ofticoase. Transforma nasurile în fântâni și plămânii în bureți îmbibați cu bacterii. Se însoțea cu o întreagă panoplie de leacuri: ca să-ți mai treacă guturaiul, fierbeai ceapă în lapte înnegrit cu piper; pentru căile congestionate, preparai o pastă din urzici fierte cu făină, o înveleai într-o cârpă și o trânteai așa, clocotită, pe piept.

Din octombrie până-n aprilie, zidurile din Limerick luceau de umezeală. Hainele nu se uscau niciodată: în mantourile de tweed și de lână se aciuau tot felul de forme de viață, iar uneori încolțeau specii vegetale misterioase. În cârciumi, aburii care ieșeau din corpurile și hainele jilave erau inhalați odată cu fumul de țigară și de pipă, amestecat cu emanațiile stătute de bere neagră și whisky vărsat și garnisit cu duhoarea de urină care venea dinspre latrinele unde o mulțime de bărbați dădeau la boboci salariul pe o săptămână.

Ploaia ne mâna către biserică – adăpostul și izvorul nostru de putere, singurul nostru loc uscat. La mesă, la împărtășanie, la novene, ne adunam în pâlcuri mari și ude, ațipind în lălăiala monotonă a preotului, în timp ce aburul care se înălța iar din hainele noastre se îmbina cu izul dulce de tămâie, flori și lumânări.

Limerick a căpătat renumele de oraș evlavios, când noi știam că era doar de la ploaie.

Tatăl meu, Malachy McCourt, s-a născut la o fermă din Toome, comitatul Antrim. La fel ca și taică-său, a crescut de capul lui, certat cu englezii sau cu irlandezii sau și cu unii, și cu ceilalți. A luptat în vechea IRA și, pentru o faptă comisă la disperare, s-a pomenit căutat de lege, cu o recompensă pusă pe capul lui.

Când eram copil, mă uitam la tata, cu părul lui rărit, cu dinții stricați, și mă întrebam de ce-ar da cineva bani pe un cap ca ăla. Când aveam treisprezece ani, mama tatei mi-a spus un secret: când era pruncuț, bietul tat' to a fost scăpat în cap. A fost un accident, nu și-a revenit niciodată după asta, și trebuie să ții minte că oamenii scăpați în cap pot fi așa, mai ciudați.

Fiincă se pusese preț pe capul în care fusese scăpat, a trebuit să fugă pe ascuns din Irlanda, urcând la bordul unui cargobot în Galway. La New York, cum Prohibiția era în toi, a crezut că murise și că ajunsese în iad pentru păcatele lui. Apoi a descoperit bodegile ilegale și s-a bucurat.

După ce rătăcise și băuse prin America și Anglia, tânjea să aibă tihnă în amurgul vieții. S-a întors la Belfast, care exploda în jurul lui. Să dea boalele-n casele voastre, zicea, și se întindea la vorbă cu doamnele din Andersontown. Ele îl ispитеau cu bunătăți, dar el le refuza și-și bea ceaiul. Nu mai fuma și nu mai punea gura pe alcool, așa că la ce bun? Îi sunase ceasul și a murit la spitalul Royal Victoria.

Mama mea, fostă Angela Sheehan, a crescut într-o mahala din Limerick cu mama ei, cei doi frați, Thomas și Patrick, și sora ei, Agnes. Nu și-a văzut niciodată tatăl, care fugise în Australia cu câteva săptămâni înainte de nașterea ei.

După o noapte de băut porter în cârciumile din Limerick, taică-său vine împleticindu-se pe stradă, cântând cântecul lui preferat:

Cine-aruncă izmana la coana Murphy în licoare?

Cum toți tăceau chitic, o zise și mai tare.

Un porc de irlandez, da' stai că-l aranjez

Pe ăl de aruncă izmana la Murphy în licoare.

E într-o formă de zile mari și se gândește să se joace puțin cu micul Patrick, care are un an. Un prichindel adorabil.

Îl iubește pe tăticu'. Râde când îl aruncă tăticu' în sus. Hop-așa, Paddy mic, hop-așa, hopa sus pe întuneric, întuneric beznă, o, Cristoase, scapă copilul când să-l prindă și Patrick, bietul micuț, aterizează în cap, gângurește puțin, scâncește, amuțește. Mamaia se opintește jos din pat, grea cu un prunc în burtă – maică-mea. Cu chiu, cu vai reușește să-l ridice pe Patrick de la podea. Scoate un geamăt prelung peste copil și se înfinge în tataia. Ieși afară. Afară. Dacă te mai prind pe-aici fie și numai un minut, mă pun pe tine cu toporul, bețivan zălud ce ești. Să mă bată Dumnezeu, o să atârn în ștreang din cauza ta. Ieși afară.

Tataia se ține tare pe poziții, bărbătește. E casa mea și am dreptul să stau în ea.

Ea se repede la el și el se înmoaie în fața acestui derviş rotitor, cu un copil betegit în brațe și unul sănătos zbuciumându-i-se în burtă. Iese împleticindu-se din casă, o ia pe stradă și nu se mai oprește până-n Melbourne, Australia.

Micul Pat, unchiu-meu, nu și-a revenit niciodată complet după asta. A crescut cam încet la minte, cu un picior hăis și cu restul corpului cea. N-a învățat niciodată să scrie sau să citească, dar Dumnezeu l-a blagoslovit în alt fel. La vârsta de opt ani, când a început să vândă ziare, știa să socotească banii mai bine decât însuși ministrul de finanțe. Nimeni nu știa de ce i se zicea Ab Sheehan, Abatele, dar tot orașul îl îndrăgea.

Pentru mama, necazurile au început în noaptea când s-a născut. Uite-o acolo pe mamaia, în pat, zvârcolindu-se și gâfâind de durerile facerii, rugându-se la Sfântul Gerard Majella, ocrotitorul gravidelor. Uite-o și pe sora O'Halloran, moașa, îmbrăcată la țol festiv. E Ajunul Anului Nou și doamna O'Halloran e nerăbdătoare să se nască pruncul mai repede, ca să poată pleca și ea la petreceri și distracție. Nu te scremi și dumneata, haide, screme-te, îi spune ea lui

mamaia. Doamne Isuse, Maica Domnului și Sfinte Iosif, dacă nu-i dai și mata zor cu copilul ăsta, n-o să se nască până de Anul Nou și atunci la ce m-am mai obosit să-mi pun rochie nouă? Lasă-l pe Sfântul Gerard Majella. Cu ce să-i fie un bărbat de folos femeii într-o cumpănă ca asta, chiar sfânt să fie? Sfântul Gerard Majella pe dracu' ghem.

Mamaia își reorientează atunci rugăciunile către Sfânta Ana, ocrotitoarea nașterilor dificile. Dar copilul nu vrea să iasă. Roagă-te Sfântului Iuda, ocrotitorul cazurilor disperate, îi zice sora O'Halloran lui mamaia.

Sfinte Iuda, ocrotitor al cazurilor disperate, ajută-mă. Sunt disperată. Geme și împinge și uite că apare capul copilului, doar capul – maică-mea –, și bate de miezul nopții, de Anul Nou. Limerick explodează de chiote, claxoane, sirene, fanfare, lume care strigă și cântă „La mulți ani”. *Should auld acquaintance be forgot*¹ și în toate bisericile clopote bătând Angelus, și sora O'Halloran plângând pentru rochia irosită, copilul ăla tot înăuntru e și eu m-am gătit toată. Da' ieși odată, copile, nu vrei? Bunica se screme o dată tare și copilul se pomenește în lume, o fetiță drăgălașă cu păr negru, cârlionțat, și ochi albaștri, triști.

O, Dumnezeuule mare, zice sora O'Halloran, copila asta e la crăcana dintre ani, s-a născut cu capul în anul nou și cu curu' în ăl' vechi sau o fi cu capul în anul vechi și cu curu' în ăl' nou. Va trebui să-i scrii papei, duduie, să te lămurească în ce an s-a născut copilul ăsta și eu o să pun la păstrare rochia asta pentru la anul.

Iar copila a fost botezată Angela după Angelus care veste miezul nopții, noul an, clipa nașterii ei, și pentru că oricum era și ea un îngerăș.

¹ Începutul cântecului tradițional de Anul Nou „Auld Lang Syne” („Vremurile de odinioară”), pe versuri de Robert Burns. În traducere, „Să dăm uitării vechile cunoștințe”.

*Iubește-o ca-n pruncie
De-o fi bătrână, cu chip slut
Că mamei îi duci dorul
Abia când zace-n lut.*

La școala Sfântul Vincențiu de Paul, Angela a învățat să citească, să scrie și să socotească, iar la vârsta de nouă ani a pus în cui școala. A încercat să muncească, să fie menajeră, fată-n casă, subretă cu bonețică albă care să deschidă ușile, dar nu-i ieșea mica reverență care se cerea, iar maică-sa i-a zis n-ai stofă de așa ceva. Faci umbră pământului zadarnic. De ce nu pleci tu în America, unde-i loc de toate zădărniciile? Îți plătesc eu drumul.

Mama a ajuns la New York la țănc pentru prima Zi a Recunoștinței din vremea Marii Crize. L-a cunoscut pe Malachy la o petrecere găzduită de Dan MacAdorey și de nevastă-sa, Minnie, pe Classon Avenue din Brooklyn. Malachy a plăcut-o pe Angela, iar ea l-a plăcut pe el. El avea un aer de câine bățut, care i se trăgea de pe urma celor trei luni pe care tocmai le petrecuse în închisoare pentru că furase un camion. El și prietenul lui, John McErlaine, crezuseră ce se zvonea la cârciumă, că mașina era plină ochi de conserve de fasole și carne de porc. Nici unul dintre ei nu știa să conducă, iar când poliția a văzut camionul poticnindu-se și zdruncinându-se pe Myrtle Avenue, l-a tras pe dreapta. Poliția a verificat camionul și s-a întrebat de ce-ar fura cineva un camion plin nu cu fasole și carne de porc, ci cu niște cutii de nasturi.

Cum pe Angela a cucerit-o mutra lui de câine bățut, iar Malachy se simțea singur după trei luni de închisoare, era musai să se lase cu tremurat de genunchi.

Tremuratul de genunchi înseamnă actul în sine comis la perete, cu bărbatul și femeia ridicându-se pe vârfuri și opintindu-se atât de tare că le tremură genunchii de emoția momentului.

De la tremuratul de genunchi, Angela s-a pomenit într-o situație interesantă și bineînțeles că i-au ieșit vorbe. Angela avea niște verișoare, pe surorile MacNamara, Delia și Philomena, căsătorite una cu Jimmy Fortune din districtul Mayo, cealaltă cu Tommy Flynn, chiar din Brooklyn.

Delia și Philomena erau niște femei voinice, pieptoase și aprige. Când treceau mândre pe străzile din Brooklyn, făpturile mai mărunte se dădeau la o parte, pătrunse de respect. Surorile știau ce e bine și știau ce e rău și orice îndoială putea fi risipită de una, sfântă, catolică și apostolică biserică. Știau că nu se cade ca Angela, femeie nemăritată, să fie într-o situație interesantă și aveau de gând să ia măsuri.

Și au luat măsuri. Cu Jimmy și Tommy după ele, s-au dus glonț la cârciuma de pe Atlantic Avenue unde Malachy putea fi găsit vinerea, zi de leafă atunci când avea de lucru. Omul cu cârciuma, Joey Cacciamani, n-a vrut să le primească pe surori, dar Philomena i-a spus că dacă ține să rămână cu nasul pe moacă și cu ușa-n balamale, atunci să le deschidă, că veniseră să facă lucrarea Domnului. Joey a zis bine, bine, ce ți-e și cu irlandezii ăștia. Frățioare! Bebele peste bebele.

Malachy, care stătea la capătul barului, s-a albit la față, a zâmbit pierit către pieptoase, le-a oferit de băut. Zâmbetul le-a lăsat indiferente, iar oferta i-au refuzat-o cu dispreț.

Nu știm din ce neam din nordul Irlandei te-oi trage tu, a zis Delia.

Se zvonește că ai ceva prezbiterieni în familie, ceea ce ar explica ce i-ai făcut verișoarei noastre, a zis Philomena.

Ei hai, ei hai, a zis Jimmy. Ce-i vina lui dac-o avea prezbiterieni în familie?

Tu să taci, a zis Delia.

Tommy n-a avut încotro și le-a ținut isonul. Ce i-ai făcut tu bieteii prăpădite e o batjocură pentru neamul irlandez și ar trebui să-ți fie rușine.

Eh, păi mi-e rușine, a zis Malachy. Mi-e rușine.

Nu te-a poftit nimeni să vorbești, a zis Philomena. Ai stricat deja destule cu trâncăneala ta, așa că închide fleanca.

Și cât ți-e fleanca închisă, avem noi grijă să faci ce se cuvine pentru biata noastră verișoară, Angela Sheehan, a spus Delia.

Eh, da, chiar așa, a zis Malachy. Când se cuvine, se cuvine, și vă cinstesc bucuros c-un păhărel pe toți cât stăm de-o vorbuliță.

Ia-ți păhărelul și bagă-ți-l în cur, a zis Tommy.

Abia a coborât verișoara noastră de pe vapor că ai și tăbărât pe ea, a zis Philomena. Noi ăștia din Limerick avem morală, să știi, morală. Nu suntem ca iepuroii din Antrim, un loc care colcăie de prezbiterieni.

N-are el față de prezbiterian, a zis Jimmy.

Tu să taci, a zis Delia.

Am mai observat un lucru la tine, a zis Philomena. Ești tare ciudat la înfățișare.

Malachy a zâmbit. Zău?

Zău, a zis Delia. Cre' că-i unul dintre primele lucruri pe care le-am băgat de seamă la tine, înfățișarea asta ciudată, care ne tulbură din cale-afară.

Îi de la rânjetul ăla viclean de prezbiterian, a zis Philomena.

Eh, asta-i numai pentru că am necazuri cu dinții, a zis Malachy.

Dinți, nedinți, ciudat, neciudat la înfățișare, o să te însori cu fata asta, a zis Tommy. Drept la altar te duci.

Eh, a făcut Malachy, știți, eu n-aveam în gând să mă-nsor. Nu e de lucru și n-aș fi în stare să întrețin...

Ba o să te însori, a zis Delia.

Drept la altar, a zis Jimmy.

Tu să taci, a zis Delia.

Malachy s-a uitat după ei cum pleacă. Mare bucluc a dat peste mine, i-a spus el lui Joey Cacciamani.

Ba bine că nu, a zis Joey. Eu, dacă văd niște dame d-as-tea că se fac la mine, săr în Hudson.

Malachy a cumpănit la buclucul care dăduse peste el. Avea câțiva dolari în buzunar de pe unde muncise ultima oară, avea un unchi în San Francisco sau într-un alt „San“ din California. Nu mai bine ar duce-o el în California, departe de surorile MacNamara cele pieptoase și de soții lor firoși? Ba cum să nu, și hai că merge un strop de whisky irlandez în cinstea deciziei și plecării lui. Joey a turnat o licoare, să-i jupoaie gâtlejul lui Malachy și alta nu. Care whisky irlandez? I-a spus lui Joey că erau lături de-ale Prohibiției, direct din alambicul diavolului. Joey a ridicat din umeri. Eu nu știu nimic. Eu doar torn. Dar tot era mai bine decât nimic și Malachy a mai cerut unul și unul pentru tine, Joey, și ia întreabă-i pe italienii ăia de treabă ei ce poftesc și ce tot spui, normal că am bani să plătesc.

S-a trezit pe o bancă, în gara din Long Island, cu un polițist bătându-i cu bastonul în ghetе, cu banii de scăpare ia-i de unde nu-s și cu surorile MacNamara gata să-l mănânce de viu în Brooklyn.

De sărbătoarea Sfântului Iosif, o zi căinoasă de martie, la patru luni după ce le tremuraseră genunchii, Malachy s-a însurat cu Angela, iar în august s-a născut copilul. În noiembrie, Malachy s-a îmbătat și și-a zis că era momentul să declare nașterea copilului. Se gândise să boteze pruncul Malachy, după el, doar că accentul lui nord-irlandez și bol-boroseala de bețiv l-au derutat pe funcționar în așa hal, încât acesta a trecut pur și simplu pe certificat numele Male¹.

Abia spre sfârșitul lui decembrie l-au dus pe Male la biserica St. Paul ca să fie botezat cu numele de Francis,

¹ În engleză, „male“ e termenul pentru băiat, mascul.

după tatăl tatălui lui și după drăguțul sfânt din Assisi. Angela a vrut să-i dea un al doilea nume, Munchin, după sfântul ocrotitor al orașului Limerick, dar Malachy a zis că peste cadavrul lui. Fiul lui n-avea să poarte niciodată un nume din Limerick. E și așa destul de greu să treci prin viață chiar și cu un singur nume. Toana asta cu două nume era un obicei american atroce și n-aveai nevoie de al doilea nume când erai botezat după omul din Assisi.

La botez s-a lăsat cu o întârziere pentru că nașul ales, John McErlaine, s-a îmbătat la cârciumă și a uitat de îndatoriri. Philomena i-a spus soțului ei, Tommy, că va trebui să fie el naș. Sufletul copilului e în pericol, a zis ea. Tommy a lăsat capul în jos, bodegănind. Bine. O să fiu naș, dar n-o să fie vina mea dac-o crește derbedeu și ciudat la înfățișare ca tac'so, că dac-o să fie așa n-are decât să se ducă la John McErlaine la cârciumă. Că bine zici, Tom, a zis preotul, dumneata care ești om bun, cuviincios, și n-ai călcat în viața dumitale într-o cârciumă. Malachy, el unul abia venit de la cârciumă, s-a simțit jignit și a vrut să se ia la hartă cu popa, sacrilegiu după sacrilegiu. Ia scoate gulerul ăla, să vedem noi care-i mai bărbat. A trebuit să-l potolească pieptoasele și soții lor fioroși. Angela, proaspătă mamă, agitată cum era, a uitat că avea copilul în brațe și l-a scăpat în cristelniță, de s-a scufundat de tot ca la protestanți. Băiatul de altar care-l ajuta pe popă a scos pruncul din cristelniță și i l-a înapoiat Angelei, care a început să plângă și l-a strâns la piept, cu apa șiroind pe el. Preotul a râs, a zis că el așa ceva n-a mai văzut, că pruncul era un baptist în toată regula și aproape că nici n-avea nevoie de popă. Asta l-a înfuriat iar pe Malachy, care a vrut să sară la popă pentru că zisese de copil că e ceva neam de protestant. Popa a zis să taci, omule, ești în casa Domnului, iar când Malachy a zis casa Domnului în curu' meu, a fost azvârlit afară pe Court Street pentru că nu poți să zici de cur în casa Domnului.

După botez, Philomena a zis că pregătise ceai, șuncă și prăjituri la ea acasă, după colț. Ceai? a făcut Malachy, iar ea a răspuns da, ceai, sau vrei cumva whisky? El a zis că ceaiul e minunat, dar mai întâi trebuie să se ducă să-i dea o lecție lui John McErlaine, care n-avusese bunul-simț să-și facă datoria de naș. Tu acum cauți pretext ca să dai fuga la cârciumă, a zis Angela, iar el a răspuns martor mi-e Domnul, nu-mi stă capul la băutură de nici un fel. Angela s-a pus pe plâns. E botezul fiului tău și tu te duci la băut. Delia i-a spus că e un specimen scârbos, dar la ce să te aștepți de la Irlanda de Nord.

Malachy s-a uitat de la una la alta, s-a legănat pe picioare, și-a tras șapca pe ochi, și-a înfipt mâinile adânc în buzunarele pantalonilor, a zis eh, da, cum se spune în fundul comitatului Antrim, s-a întors și a luat-o la picior pe Court Street spre cârciuma de pe Atlantic Avenue unde era convins că aveau să-l asalteze cu băutură pe gratis în cinstea botezului fiului său.

Acasă la Philomena, surorile și soții lor au mâncat și au băut în timp ce Angela stătea într-un colț, alăptând copilul și plângând. Philomena își îndesa pâine cu șuncă în gură și tuna către Angela uite așa-ți trebuie dacă ești toantă. Abia te-ai dat jos de pe vapor că-ți și sucește mințile un smintit. Trebuia să stai nemăritată, să dai copilul la adoptat și azi ai fi fost femeie liberă. Angela a început să hohotească și mai tare, iar Delia a continuat atacul, o, mai termină, Angela, termină. Numai tu ești de vină c-ai făcut pocinogu' cu un bețivan din Nord, un individ care nici măcar nu seamănă a catolic, ciudat cum e la înfățișare. Aș zice că... că... Malachy are clar vână de prezbiterian în el. Tu să taci, Jimmy.

Dac-aș fi în locul tău, a zis Philomena, aș avea de grijă să nu mai fac copii. El n-are de lucru, că n-are, și nici n-o să aibă la cât bea. Așa că... gata cu copiii, Angela. Mă ascuți?

Da, Philomena.

Un an mai târziu s-a mai născut un copil. Angela l-a botezat Malachy după taică-său și i-a mai dat un nume, Gerard, după fratele lui taică-său.

Surorile MacNamara au zis că Angela e o iepuroaică, nu alta, și n-au mai vrut să știe de ea până nu-i veneau mințile la cap.

Soții lor le-au dat dreptate.

Sunt pe un teren de joacă de pe Classon Avenue, Brooklyn, cu fratele meu, Malachy. El are doi ani, eu am trei. Ne dăm în scrânciob.

Sus, jos, sus, jos.

Malachy e sus.

Eu cobor de pe scrânciob.

Malachy cade. Scrânciobul se lovește de pământ. El țipă. Duce mâna la gură și-i curge sânge.

O, Doamne. Sângele e rău. O să mă omoare mama.

Și uite-o că apare, încercând să traverseze-n fugă terenul de joacă. O încurcă burta ei mare.

Ce-ai făcut? zice ea. Ce i-ai făcut copilului?

Nu știu ce să răspund. Nu știu ce am făcut.

Ea mă trage de ureche. Treci acasă. Treci în pat.

În pat? În miezul zilei?

Mă împinge spre poarta terenului de joacă. Mișcă.

Îl ia în brațe pe Malachy și se îndepărtează anevoie.

Prietenul tatei, domnul MacAdorey, e în fața clădirii unde locuim. Stă pe marginea trotuarului cu nevastă-sa, Minnie, și se uită la un câine care zace-n șanț. În jurul capului câinelui e sânge. Are aceeași culoare ca sângele din gura lui Malachy.

Malachy are sânge de câine și câinele are sânge de Malachy.

Îl trag pe domnul MacAdorey de mână. Îi spun că Malachy are sânge de câine.

O, așa e, sigur că da, Francis. Și pisicile au la fel. Și eschimoșii. Toți au același sânge.

Termină, Dan, zice Minnie. Nu-l mai zăpăci pe ăsta micu'. Ea îmi spune că bietul cățeluș a fost lovit de o mașină și a apucat de s-a târât până aici din stradă înainte să moară. Voia să ajungă acasă, bietul animăluț.

Ia du-te tu mai bine acasă, Francis, zice domnul MacAdorey. Nu știu ce i-ai făcut frățiorului tău, dar maică-ta l-a dus la spital. Du-te acasă, copile.

O să moară și Malachy cum a murit cățelul, domnule MacAdorey?

Și-a mușcat limba, zice Minnie. N-o să moară.

De ce a murit câinele?

I-a sunat ceasul, Francis.

Apartamentul e gol și mă învărtesc în cele două camere, dormitorul și bucătăria. Tata e prin oraș, caută de lucru, iar mama e la spital cu Malachy. Aș vrea ceva de mâncare, dar în răcitor nu-s decât niște frunze de varză plutind prin gheața topită. Tata spune să nu mâncăm nimic care plutește în apă că poate fi putred pe dinăuntru. Adorm în patul părinților și e aproape întuneric când mă scutură mama. Frățiorul tău o să doarmă o vreme. Cât pe ce să rămână fără limbă, așa de tare și-a mușcat-o. L-a cusut de l-a zăpăcit. Du-te în camera cealaltă.

Tata e în bucătărie și bea ceai negru din cana lui mare și albă, smălțuită. Mă ia sus în poală.

Tati, îmi spui povestea despre Cu Cu?

Cuchulain. Repetă după mine, Cu-hu-lin. O să-ți spun povestea când o să-i pronunți numele cum trebuie. Cu-hu-lin.

Pronunț cum trebuie și el îmi spune povestea lui Cuchulain, care avea alt nume când era mic, Setanta. El a crescut în Irlanda, în comitatul Antrim, unde a copilărit și tata.

Setanta avea un băț și o minge și într-o zi a lovit mingea, care s-a înfipt în gura unui dulău mare care era al lui Culain și l-a sufocat. Ei, Culain s-a mâniat și a zis ce mă fac eu acuma că nu mai am dulău să-mi apere casa și soția și cei zece copii mici, plus droaia de porci, găini și oi?

Îmi pare rău, a zis Setanta. O să-ți apăr eu casa cu bățul și cu mingea mea și o să-mi schimb numele în Cuchulain, câinele lui Culain. Zis și făcut. A păzit el casa și pământurile din jur și a devenit un erou vestit, Câinele de Pază al Ulsterului. Tata a zis că fusese și mai erou decât Hercule sau Ahile, ăia cu care se lăudau întruna grecii, și că pe regele Arthur, cu tot cu cavalerii lui, l-ar fi dovedit în luptă dreaptă, dar bineînțeles că n-ai cum să ai parte de așa ceva cu un englez.

Asta e povestea mea. Tata n-are voie să spună povestea asta lui Malachy sau altor copii din vecini.

El încheie povestea și mă lasă să sorb din ceai. E amar, dar eu sunt fericit la el în poală.

Zile în șir, limba lui Malachy e umflată și abia dacă-i iese câte un sunet, darămite să vorbească. Dar chiar dacă ar vorbi, nimeni nu l-ar băga în seamă pentru că avem doi bebeluși noi pe care i-a adus un înger în miez de noapte. Oh, ah, ce băieți frumoși, ia uite ce ochi mari au, zic vecinii.

Malachy stă în mijlocul odăii, privind în sus la toată lumea, arătând spre limba lui și făcând îh, îh. Când vecinii spun da' tu nu vezi că ne uităm la frățiorii tăi, el se pune pe plâns până când vine tata să-l mângâie pe cap. Bagă limba-n gură, fiule, și du-te afară să te joci cu Frankie. Du-te.

Pe terenul de joacă, îi spun lui Malachy de câinele care a murit pe stradă pentru că cineva i-a vârat o minge în gură. Malachy clatină din cap. Nu îh minge. Mașina îh omorât câinele. Se pune pe plâns pentru că-l doare limba și abia vorbește și e groaznic să nu poți vorbi. Nu mă lasă să-l dau

în leagăn. Zice tu îh m-ai omorât îh în scrânciob. Îl pune pe Freddie Leibowitz să-l dea și e fericit, râde când se avântă spre cer. Freddie e mare, are șapte ani, și-i zic să mă dea și pe mine. Nu, face el, că ai încercat să-l omori pe frate-tău.

Încerc să-mi fac singur vânt la leagăn, dar nu pot decât să-l hâțân înainte și înapoi și mă înfurii pentru că Freddie și Malachy râd de mine că nu pot să mă dau. De-acum s-au împrietenit la cataramă, Freddie, de șapte ani, și Malachy, de doi ani. Râd amândoi în fiecare zi și de la atâta răs se mai lecuiește și limba lui Malachy.

Când râde Malachy, se vede ce dinți frumoși are, albi și micuți, și-i strălucesc ochii. El are ochii albaștri, ca mama. Are păr auriu și obraji roz. Eu am ochii căprui, ca tata. Am părul negru și obrajii mei se văd albi în oglindă. Mama îi spune doamnei Leibowitz din capătul culoarului că Malachy e cel mai vesel copil din lume. Îi spune doamnei Leibowitz din capătul culoarului că Frankie e mai ciudat la înfățișare, ca taică-său. Nu știu ce-i aia ciudat la înfățișare, dar nu pot să întreb pentru că n-am voie să trag cu urechea.

Aș vrea să mă dau cu leagănul până la cer, sus în nori. Poate că aș putea să zbor în jurul lumii și să nu-i mai aud pe frații mei, Oliver și Eugene, plângând în miez de noapte. Mama zice că-s mereu flămânzi. Și ea plânge în miez de noapte. Zice că e sleită de puteri de la alăptat, dat de mâncare și schimbat și că patru băieți sunt prea de tot pentru ea. Și-ar dori să aibă o fetiță numai pentru ea. Ar da orice pentru o fetiță.

Eu cu Malachy suntem pe terenul de joacă. Eu am patru ani, el are trei. Mă lasă să-l dau în leagăn pentru că singur nu poate și Freddie Leibowitz e la școală. Trebuie să stăm la joacă pentru că gemenii dorm și mama zice că e sleită de puteri. Ieșiți afară, la joacă, și lăsați-mă să mă

odihnesc, zice ea. Tata iar umblă și caută de lucru și uneori vine acasă mirosind a whisky și cântând toate cântecele alea despre nefericita Irlandă. Mama se înfurie și zice că s-o pupe-n cur Irlanda. El zice că ce frumos vorbești de față cu copiii și ea zice scutește-mă cu vocabularul, să am ce pune pe masă, asta îmi trebuie, nu Irlandă nefericită. Zice că ziua când s-a pus capăt Prohibiției a fost una tristă, pentru că tata face rost de băutură dând turul crâșmelor și oferindu-se să măture la bar și să care butoaie pentru un whisky sau o bere. Uneori, aduce acasă resturi din prânzul căpătat gratis, pâine de secară, carne de vită conservată, murături. Pune mâncarea pe masă și el unul bea ceai. Zice că mâncarea e un șoc pentru organism și că nu știe de unde avem noi atâta poftă de mâncare. Mama zice au poftă de mâncare pentru că stau mai mereu flămânzi.

Când tata găsește de lucru, mama e veselă și cântă:

*Voiam un sărut, asta vede oricine
Da' uite de ce îl voiam de la tine:
Să fie adevărat, așa un băiat
Să mă iubească pe mine?*

Când tata vine acasă cu leafa din prima săptămână, mama e încântată că poate plăti datoria italianului drăguț de la băcănie și că poate ține iar capul sus, fiindcă nimic nu e mai rău pe lume decât să fii dator și obligat față de cineva. Face curat în bucătărie, spală cămile și farfuriile, curăță masa de firimituri și de resturi de mâncare, golește răcitorul și comandă o bucată nouă de gheață de la alt italian. Cumpără hârtie igienică, să mergem cu ea la closetul din capul holului, și zice că e mai bine așa decât să fim negri la cur de la titlurile din *Daily News*. Fierbe apă pe plită și stă o zi întreagă lângă o albie mare, de tablă, să spele cămașile și șosetele noastre, scutecele gemenilor, cele

două cearșafuri și trei prosoape ale noastre. Le atârână pe toate pe sforile din spatele blocului și le putem vedea cum dansează în vânt și soare. Ea zice că nu e bine să te știe vecinii ce ai de spălat, dar nimic nu-i mai plăcut ca hainele uscate la soare.

Când tata se întoarce acasă vineri seara cu leafa din prima săptămână, știm că ne așteaptă un weekend minunat. În seara de sâmbătă, mama o să fiarbă apă pe plită și o să ne spele în albia mare, de tablă, iar tata o să ne usuce. Malachy o să se sucească și o să-și arate dosul. Tata o să se prefacă scandalizat și o să râdem cu toții. Mama o să pregătească cacao fierbinte și o să ne lase să stăm treji cât o să ne spună tata o poveste de la el din cap. Noi nu trebuie decât să spunem un nume, domnul MacAdorey sau domnul Leibowitz din capul holului, și tata o să-i pună numaidecât la vâslit pe un fluviu din Brazilia, urmăriți de indieni cu nasuri verzi și umeri bruni-roșiatici. În astfel de seri ne putem lăsa în voia somnului știind că ne așteaptă un mic dejun cu ouă, roșii prăjite și pâine în untură, ceai cu zahăr și lapte din belșug și, ceva mai târziu, un prânz mare cu piure de cartofi, mazăre și șuncă, plus o tartă de-a mamei, cu straturi de fructe și o cremă caldă, delicioasă, pe un blat mustind de sherry.

Când tata aduce acasă leafa din prima săptămână și e vreme bună, mama ne scoate afară, la joacă. Ea stă pe o bancă și vorbește cu Minnie MacAdorey. Îi povestește lui Minnie de tot felul de oameni din Limerick, Minnie îi povestește de niște oameni din Belfast și râd amândouă pentru că Irlanda nu duce lipsă de caraghioși, nici în nord, nici în sud. Apoi învață cântece triste una de la alta, iar eu și Malachy lăsăm leagănele și scrâncioburile ca să stăm cu ele pe bancă și să cântăm:

*Niște juni soldați în tabără 'ntr-o seară
Povesteau de iubitele lor într-o doară.*

*Și toți erau veseli, afar' de-un băiat
 Cu inima grea și tare 'ntristat.
 Hai cu noi, zis-a un flăcău către el
 S-o găsi și pentru tine o fată.
 Dar Ned a refuzat și-a zis răspicat:
 Eu două iubesc, ca niște mume-mi sunt
 De nici una nu mă despărțesc.
 Că una mi-e mumă, Domnul s-o ție,
 Și alta-i drăguța pe care-o iubesc.*

Eu și Malachy cântăm cântecul ăsta, iar mama și Minnie râd până dau în plâns de plecăciunea pe care o face Malachy la sfârșit, întinzând mâinile către mama. Dan MacAdorey vine acasă de la muncă și spune că Rudy Vallée are de ce să se sperie de concurență.

Când mergem acasă, mama pregătește ceai și pâine cu gem sau piure de cartofi cu unt și sare. Tata bea ceaiul și nu mănâncă nimic. Dumnezeuule mare, zice mama, cum poți să muncești toată ziua fără să mănânci? Mi-ajunge ceaiul. O să-ți distrugi sănătatea, spune ea, iar el îi repetă că mâncarea e un șoc pentru organism. El își bea ceaiul, ne spune povești și ne arată litere și cuvinte din *Daily News* sau fumează o țigară, privește lung la perete, își trece limba peste buze.

În a treia săptămână de muncă, tata nu aduce leafa acasă. În seara de vineri îl așteptăm, iar mama ne dă ceai cu pâine. Se face întuneric și se aprind luminile pe Classon Avenue. Alți bărbați care au de lucru sunt deja acasă și primesc ouă la cină pentru că vinerea nu se cade să mănânci carne. Se aud familiile vorbind sus, jos și în capul holului, iar Bing Crosby cântă la radio ai un bănuț, frate?

Eu și Malachy ne jucăm cu gemenii. Știm că mama n-o să cânte voiam un sărut, asta vede oricine. Șade la masa de bucătărie și vorbește singură, ce mă fac, până se face

târziu și apare și tata clătinându-se pe scări, cântând Roddy McCorley. Împinge ușa și strigă unde-mi sunt soldații? Unde sunt cei patru războinici ai mei?

Lasă băieții în pace, zice mama. S-au dus la culcare pe jumătate flămânzi ca să-ți umpli tu burta cu whisky.

El vine la ușa dormitorului. Sus, băieți, sus. Cine promite că o să-și dea viața pentru Irlanda primește un bănuț.

*În codrii din Canada noi ne-am întâlnit
De pe o insulă grozavă am plecat.
Deși grozav e și ținutul unde-am nimerit
Tot dup-ai noștri plângem neîncetat.*

Sus, băieți, sus. Francis, Malachy, Oliver, Eugene. Cavalerii Ramurii Roșii, Fenienii, IRA. Sus, sus.

Mama stă la masa din bucătărie, tremurând, cu părul atârându-i jilav, cu fața udă. Nu poți să-i lași în pace? spune ea. Isuse, Maica Domnului și sfinte Iosif, nu-ți ajunge că vii acasă fără un sfanț în buzunar, trebuie să-ți mai bați și joc de copii?

Ea vine la noi. Treceți înapoi în pat, ne spune.

Vreau să fie treji, zice el. Vreau să fie pregătiți pentru ziua când Irlanda va fi liberă din centru pân' la mare.

Nu mă înfuria, că altminteri o să fie zi de jale în casă la mumă-ta, spune ea.

El își trage șapca pe față și se văicărește, biata măicuța mea, biata Irlandă. Eh, ce ne facem?

Ești bun de balamuc, zice mama, apoi ne trimite iar la culcare.

În dimineața celei de-a patra vineri de când lucrează tata, mama îl întreabă dacă o să vină seara acasă cu leafa sau iar o să bea toți banii. El se uită la noi și scutură din cap către mama de parc-ar zice eh, n-ar trebui să vorbești așa în fața copiilor.

Mama nu-l slăbește. Te întreb dacă ai de gând să vii acasă, să avem și noi ce pune pe masă, sau vii iar în miez de noapte fără un ban în buzunar și cântând Kevin Barry și restul de jelanii?

El își pune șapca, își înfundă mâinile în buzunarele pantalonilor, oftează și ridică ochii în tavan. Ți-am mai zis că vin acasă, spune el.

Mai târziu, mama ne îmbracă. Îi pune pe gemeni în căruț și plecăm pe străzile lungi din Brooklyn. Uneori, îl lasă și pe Malachy să stea în căruț, când el obosește să tropăie pe lângă ea. Mie îmi spune că sunt prea mare pentru căruț. Aș putea să-i spun că mă dor picioarele de cât mă străduiesc să țin pasul cu ea, dar azi nu cântă și știu că nu-i o zi potrivită ca să spun ce mă doare.

Ajungem la o poartă mare, cu o gheretă cu geamuri de jur împrejur, unde stă un bărbat. Mama vorbește cu el. Vrea să știe dacă poate intra până unde-și iau bărbații leafa și poate i-or da ei o parte din banii tatei, ca să nu-i cheltuiască în cârciumi. Bărbatul clatină din cap. Îmi pare rău, doamnă, dar dac-am îngădui asta, jumătate din nevestele din Brooklyn ar da năvală peste noi. Mulți bărbați au patima băuturii, dar noi n-avem ce le face câtă vreme vin la muncă treji și-și fac treaba.

Așteptăm peste drum. Mama mă lasă să mă așez pe trotuar, cu spatele sprijinit de zid. Le dă gemenilor biberonele cu apă și zahăr, dar eu și Malachy trebuie să așteptăm până face rost de bani de la tata ca să putem merge la italian să luăm ceai, pâine și ouă.

La cinci și jumătate, când se aude sirena, pe poartă se revarsă o mulțime de bărbați cu șepci și salopete, cu fețele și mâinile negre de la muncă. Mama ne spune să fim cu ochii-n patru după tata, pentru că ea una abia vede până vizavi, așa de prost stă cu ochii. Sunt zeci de bărbați, apoi

rămân puțini, apoi nici unul. De ce nu l-ați văzut? strigă mama. Aveți orbu' găinilor sau ce?

Se întoarce la omul din gheretă. Sunteți sigur că n-a rămas careva înăuntru?

Nu, doamnă, zice el. Au ieșit. Nu știu cum de s-a strecurat pe lângă mata.

Ne întoarcem pe străzile lungi din Brooklyn. Gemenii întind biberoanele și plâng ca să mai capete apă cu zahăr. Malachy zice că-i e foame și mama îi zice să aștepte nițel, că ne dă tata bani și o să pregătim o cină bună pentru toată lumea. O să mergem la italian să luăm ouă și o să prăjim pâinea pe plită, la flacăra, ca s-o ungem cu gem. Oh, așa o să facem, și ce bine și cald o să ne fie.

Pe Atlantic Avenue e întuneric și toate barurile din jurul gării Long Island sunt luminate și gălăgioase. Mergem din bar în bar și-l căutăm pe tata. Mama ne lasă afară cu căruțul cât intră ea sau mă trimite pe mine. Înăuntru, ciopor de bărbați gălăgioși și mirosuri stătute care-mi amintesc de tata când vine acasă duhnind a whisky.

Da, piciule, ce vrei? spune bărbatul de la bar. Să știi că n-ai ce căuta acia.

Îl caut pe tata. Tatăl meu e aici?

Nah, piciule, io de un' să știu? Cine-i tac-tu?

Îl cheamă Malachy și cântă Kevin Barry.

Malac?

Nu, Malachy.

Malachy? Și cântă Kevin Barry?

Strigă către bărbații din cârciumă băi băieți, voi știți pe unu' Malachy de cântă Kevin Barry?

Bărbații clatină din cap. Unul zice că el știa pe unul Michael care cânta Kevin Barry, dar murise fiindcă bea mult din cauza rănilor căpătate în război.

Doamne, Pete, zice barmanul, ți-am cerut io ca să-mi torni istoria lumii, ai? Nah, puștiule. Noi aicea nu lăsăm

oamenii să cânte. Că dăm de necaz. Mai cu seamă irlan-dezii. Ia să-i lași să cânte, c-au și sărit cu pumnii. Plus de asta io nume ca Malachy n-am auzit de cân' mă știu. Nah, puștiule, n-avem nici un Malachy aicea.

Bărbatul pe nume Pete îmi întinde paharul. Ia de-aici o dușcă, puștiule, dar barmanul îi spune ce faci acol', Pete? Vrei să-mbeți copilu'? O dată dacă te mai prind, Pete, viu la tine și-ți rup curu'.

Mama încearcă la toate barurile de pe lângă gară, apoi se lasă păgubașă. Se reazămă de un zid și plânge. Doamne, mai avem de mers hăt, până pe Classon Avenue, și am patru copii flămânzi. Mă trimite pe mine înapoi în barul unde Pete îmi oferise o dușcă ca să întreb dacă barmanul poate să umple biberoanele gemenilor cu apă și poate să pună și un fir de zahăr în fiecare. Bărbaților de la bar li se pare tare caraghios că barmanul umple biberoane, dar barmanul e om voinic și le spune să-și țină melița. Mie îmi zice că pruncii trebuie să bea lapte, nu apă, și când îi răspund că mama n-are bani, golește biberoanele și le umple cu lapte. Spune-i lu' mamă-ta că le tre' pentru dinți și oase, zice el. Dacă bei apă cu zahăr, precis dă rahitismu-n tine. Așa să-i zici lu' mamă-ta.

Mama e mulțumită de lapte. Zice că știe cum e cu dinții, oasele și rahitismu', dar când ești calic, nu mai stai să faci mofturi.

Când ajungem pe Classon Avenue, ea se duce glonț la băcănia italianului. Îi spune omului că soțul ei întârzie în seara asta, probabil că muncește peste program, și dacă se poate să ia câteva lucruri și a doua zi sigur are să-i plătească datoria.

Doamnă, 'mneata mereu te achiți de datorie, mai de vreme sau mai târziu, zice italianul, așa că poți să iei ce poftești din magazin.

Oh, nu vreau multe, spune ea.

Tot ce poștești, doamnă, pentru că știu că ești femeie cinstită și ai așa niște copii drăgălași.

Mâncăm ouă, pâine și gem, deși suntem așa de obosiți de cât am mers pe străzile lungi din Brooklyn că abia mai putem mișca fălcile ca să mestecăm. Gemenii adorm după masă și mama îi pune în pat ca să le schimbe scutecele. Mă trimite pe mine afară în capul holului să clătesc scutecele murdare la spălător, ca să poată fi atârinate la uscat și folosite a doua zi. Malachy o ajută să-i spele pe gemeni la fund, deși mai are puțin și adoarme și el.

Mă strecur în pat lângă Malachy și gemeni. Mă uit către mama care stă la masa din bucătărie, fumează o țigară, bea ceai și plânge. Vreau să mă scol și să-i spun că acuș mă fac eu bărbat și o să găesc de lucru în locul ăla cu poarta mare și o să vin acasă în fiecare vineri seara cu bani de ouă, pâine și gem, iar ea o să poată cânta iar voiam un sărut, asta vede oricine.

Săptămâna următoare, tata își pierde slujba. Se întoarce acasă vineri seara, aruncă leafa pe masă și face către mama acum ești mulțumită? Te-ai învățit pe lângă poartă, te-ai jelit și m-ai vorbit de rău și m-au dat afară. Căutau pretext și l-au căpătat de la tine.

Ia câțiva dolari din leafă și iese din casă. Se întoarce târziu, cântând și răcnind. Gemenii plâng și mama îi liniștește, apoi plânge și ea o grămadă.

Stăm cu orele pe terenul de joacă atunci când dorm gemenii, când e mama obosită și când se întoarce tata acasă duhnind a whisky și răcnind cum a fost spânzurat Kevin Barry luni de dimineață sau cântecul cu Roddy McCorley:

*Pe strada strâmtă a pornit
Mândru, june, zâmbitor
În jurul funiei de la gât*

*Zulufii-i stau fuior.
Nici strop de lacrimă nu-i cură
Din ochii veseli, azurii
Că Roddy McCorley moartea-ndură
Pe pod la Toome în astă zi.*

Dă ocol mesei în timp ce cântă, mama plânge și gemenii îi țin isonul urlând. Ieșiți afară, Frankie, Malachy, spune ea. N-ar trebui să-l vedeți pe tatăl vostru în halul ăsta. Treceți la joacă.

Noi nu ne supărăm că ne trimite la joacă. Putem să ne jucăm cu frunzele adunate pe jos morman și ne dăm în leagăne unul pe altul, dar apoi vine iarna pe Classon Avenue și leagănele îngheață de nici măcar nu se mai mișcă. Bieții băieței, Dumnezeu să-i ajute, zice Minnie MacAdorey. Nici o mânășă n-au la amândoi. Asta mă face să râd pentru că știu că eu și Malachy avem patru mâini amândoi și ar fi caraghios să avem o singură mânășă. Malachy nu știe de ce râd. Nici n-o să știe nimic până n-o să meargă pe cinci ani.

Minnie ne cheamă la ei în casă și ne dă ceai și terci de ovăz cu gem în el. Domnul MacAdorey stă într-un fotoliu cu noul lor bebeluș, Maisie. Îi dă biberonul și cântă:

*Bate din palme, bate din palme
Până vine tata de-afar'
Cu pâinici în buzunare
Pentru Maisie în dar.
Bate din palme, bate din palme,
Că tata vine de zor
El are multe parale
Și mama nici un chior.*

Malachy încearcă să cânte și el cântecul, dar eu îi spun să tacă din gură, că e cântecul lui Maisie. El se pune pe plâns și Minnie spune lasă, lasă. Poți să cânți cântecul. E

un cântec pentru toți copiii. Domnul MacAdorey îi zâmbește lui Malachy și eu mă întreb ce fel de lume mai e și asta în care oricine poate cânta cântecul oricui.

Nu te încrunta, Frankie, spune Minnie. Te înnegrești la față și ești și așa destul de negru, Doamne iartă-mă. Într-o zi o să ai o surioară și o să-i cânți ei cântecul. Eh, da. Precis o să ai o surioară.

Minnie are dreptate și mamei i se împlinește dorința. Curând se naște alt prunc, o fetiță, și o botează Margaret. Cu toții o iubim pe Margaret. Are păr negru, cărlionțat, ochi albaștri ca mama și dă din mânuțele ei și ciripește ca păsărelele din copacii de pe Classon Avenue. Minnie spune că a fost sărbătoare în rai când a fost făcută copila asta. Doamna Leibowitz spune că nu s-a mai pomenit pe lume așa ochi, așa zâmbet, așa veselie. Îmi vine să dansez când o văd, spune doamna Leibowitz.

Când tata vine acasă după ce a căutat de lucru, o ia pe Margaret în brațe și îi cântă:

*În noaptea cu lună într-un ungher ferit
Un spiriduș am iscodit.
Avea fes roș, verde manta
Și un ulcior lângă domnia sa.
Dădea cu ciocanul bum-bam-bof
Într-un mititel pantof.
O, ce haz că l-am prins în fine
Dar și el râdea cu mine.*

Se învârtește cu ea prin bucătărie și vorbește cu ea. Îi spune cât e de drăguță, cu părul ei negru cărlionțat și ochii albaștri ai maică-sii. Îi spune că are s-o ducă în Irlanda, că o să se plimbe prin văile din Antrim și o să înoate în Lough Neagh. Are să găsească el curând de lucru, cum nu, ca să aibă ea rochii de mătase și pantofi cu cataramă argintii.

Cum tata îi cântă tot mai des lui Margaret, ea tot mai rar plânge, iar după o vreme începe chiar să râdă. Ia uite la el cum încearcă să danseze cu copilul ăla în brațe, cu alea două picioare stângi ale lui, spune mama. Ea râde și râdem cu toții.

Când gemenii erau mici, plângeau și mama cu tata făceau la ei țist și sst, le dădeau de mâncare și se culcau la loc. Dar când plânge Margaret, e ceva în aer ca o însingurare mare și tata sare din pat într-o secundă, o ia în brațe, dansează ușurel cu ea în jurul mesei, îi cântă, gângurește cu ea ca o mamă. Când trece pe lângă fereastra în care bate felinarul din stradă, se vede că are lacrimi pe obraji, ceea ce e ciudat, pentru că el nu plânge pentru nimeni, decât dacă l-a furat băutura și cântă cântecul cu Kevin Barry și cântecul cu Roddy McCorley. Acuma plânge pentru Margaret și nu miroase deloc a băătură.

Mama îi spune lui Minnie MacAdorey că tata e în al nouălea cer când e cu fetița. N-a mai pus gura pe băătură de când s-a născut ea. Era bine dacă făceam fetița mai demult.

Eh, sunt tare drăgălașe, așa-i? zice Minnie. Și băiețelii sunt grozavi, dar îți trebuie o fetiță pentru sufletul tău.

Pentru sufletul meu? râde mama. Doamne iartă-mă, dacă nu i-aș da țâță, nici n-aș putea să mă apropiu de copilă, la cum stă el lipit de ea zi și noapte.

Minnie zice că orișicum e strașnic să vezi un bărbat atât de fermecat de fetița lui, dar ea farmecă pe orișicine, nu-i așa?

Pe orișicine.

Gemenii pot de-acuma sta în picioare și merge și mereu fac câte o boroboacă. Îi ustură la fund pentru că-s mereu uzi și căcați. Își bagă în gură porcării, bucăți de hârtie, pene, șireturi, și se îmbolnăvesc. Mama zice că o scoatem

din minți cu toții. Îi îmbracă pe gemeni, îi pune în căruț, iar eu și Malachy îi ducem pe terenul de joacă. Vremea rece a trecut, iar pe Classon Avenue, cât e de lung, toți copacii sunt verzi și înfrunziți.

Fugim cu căruțul pe terenul de joacă și gemenii râd și gânguresc până când li se face foame și se pun pe plâns. În căruț sunt două sticle pline cu apă și zahăr și asta îi liniștește o vreme până când li se face iar foame și plâng atât de tare, că nu știu ce să fac pentru că sunt așa de mici și așa vrea să am de unde să le dau fel de fel de mâncare ca să râdă și să facă ca bebelușii. Le place terciul pe care-l pregătește mama pentru ei într-o oală, pâine înmuiată în lapte, apă și zahăr. Mama îi zice pâine cu bunătați.

Dacă-i duc pe gemeni acasă, mama o să țipe la mine că n-o las să se odihnească sau c-am trezit-o din somn pe Margaret. Trebuie să stăm la joacă până când scoate ea capul pe fereastră și ne cheamă. Mă scâlâmbăi ca să se oprească gemenii din plâns. Îmi bun o bucată de hârtie pe cap și o las să cadă, iar ei râd și râd. Împing căruțul către Malachy, care se joacă la leagăne cu Freddie Leibowitz. Malachy încearcă să-i spună lui Freddie povestea cu Setanta care a devenit Cuchulain. Eu îi spun să termine, că aia e povestea mea. Nu vrea să se oprească. Îl împing și începe să țipe, oaa, oaa, te spun lu' mama. Freddie mă împinge, mie mi se întunecă mintea și mă reped la el cu pumnii, cu genunchii și cu picioarele până când strigă la mine hei, gata, oprește-te, dar nu mă opresc pentru că nu pot, nu știu cum, și dacă mă opresc, Malachy o să-mi fure liniștit povestea. Freddie mă-mbrânțește și fuge, țipând Frankie a vrut să mă omoare. Frankie a vrut să mă omoare. Eu nu știu ce să fac pentru că pân-acuma n-am mai încercat să omor pe nimeni și Malachy începe și el să țipe din leagăn, nu mă omorî, Frankie, și pare așa neajutorat că-l iau în brațe și-l ajut să se dea jos din leagăn. El mă strânge în brațe. N-o să

mai spun povestea ta. N-o să-i spun lui Freddie despre Cu Cu. Îmi vine să râd, dar nu pot pentru că gemenii plâng în căruț și pe terenul de joacă s-a făcut întuneric și ce rost ar avea să te scălâmbăi și să lași chestii să-ți cadă de pe cap dacă-i întuneric și ei n-au cum să te vadă?

Băcânia italianului e peste drum și văd acolo banane, mere, portocale. Știu că gemenii pot mânca banane. Malachy e mort după banane și-mi plac și mie. Dar trebuie bani, că doar italienilor nu le-a mers buhu' că ar da banane gratis mai ales la de-alde McCourt, care deja le sunt datori pentru de-ale gurii.

Mama îmi spune mereu niciodată, dar niciodată să nu ieșiți din părculețul ăla decât ca să veniți acasă. Dar eu ce să fac cu gemenii care zbiară de foame în căruț? Îi spun lui Malachy că vin într-un minut. Am grijă să nu mă vadă nimeni, apuc un ciorchine de banane din stradă, din fața băcăniei italianului, și o rup la fugă pe Myrtle Avenue, departe de terenul de joacă, dau o tură de stradă și mă întorc pe partea cealaltă, unde-i o gaură în gard. Împingem căruțul într-un cotlon întunecat și decojim bananele pentru gemeni. Sunt cinci banane pe ciorchine și ne înfruptăm din ele în cotlonul întunecat. Gemenii bălesc, mestecă și se mânjesc de banană pe față, păr și haine. Atunci îmi dau seama că o să urmeze niște întrebări. Mama o să vrea să știe de ce sunt gemenii mânjiți cu banane, de unde le-am căpătat. Nu pot să-i spun de prăvălia italianului din colț. Va trebui să-i spun că de la un om.

Așa o să-i spun. De la un om.

Apoi se întâmplă năzdrăvănia. La intrarea în părculeț stă un om. Strigă către mine. O, Doamne, e italianul. Hei, ia fă-te încoa', băiețaș. Hei, cu tine vorbesc. Fă-te încoa'.

Mă duc la el.

Tu ești puștiu' cu frățiorii, ai? Gemeni?

Da, domnule.

Na. Na de-aci o traistă cu fructe. Dacă n-o luai tu, o aruncam. 'nțeles? Așa că na, ia-o. Ai acol' mere, portocale, banane. Îți place bananele, da? Eu cre' că-ți place bananele, ei? Ha, ha. Știu io că-ți place bananele. Ia de-aici traista. E drăguță mamă-ta. Tată-to? Ei, vezi tu, are problema aia de-o are irlandezii. Să le dai la gemeni o banană. Ca să tacă. Că-i aud de peste drum.

Mulțumesc, domnule.

Măiculiță. Politicos puștiu', ei? Care te-a-nvățat?

Tata m-a învățat să spun mulțumesc, domnule.

Tatăl tău? I-auzi.

Tata stă la masă și citește ziarul. Zice că președintele Roosevelt e om cumsecade și că toată lumea din America va avea curând un serviciu. Mama stă de cealaltă parte a mesei și-i dă lui Margaret cu biberonul. Are căutătura aia aspră a ei care mă sperie.

De unde ai fructele alea?

De la un om.

Care om?

Italianul mi le-a dat.

Ai furat fructele alea?

Omul ăla, spune Malachy. Omul i-a dat traista lui Frankie.

Și lui Freddie Leibowitz ce i-ai făcut? A fost maică-sa pe-aici. O dulceăță de femeie. Nu știu ce ne-am fi făcut fără ea și Minnie MacAdorey. Și trebuie să taberi tu pe bietul Freddie.

Malachy sare-n sus și-n jos. Nu-i adevărat. Nu-i adevărat. N-a vrut să-l omoare pe Freddie. Nici pe mine n-a vrut să mă omoare.

Țsst, Malachy, țsst, face tata. Vino încoace. Și-l ia pe Malachy pe genunchi.

Ia du-te tu în capul holului și spune-i lui Freddie că-ți pare rău, zice mama.

Dar tata zice tu vrei să-i spui lui Freddie că-ți pare rău?
Nu vreau.

Părinții mei se uită unul la altul. Freddie e băiat bun, zice tata. N-a făcut decât să-l dea pe frățiorul tău în leagăn. Este că așa a fost?

A încercat să-mi fure povestea lui Cuchulain.

Eh, acuma. Lui Freddie nu-i pasă de povestea lui Cuchulain. Are și el povestea lui. Are sute de povești. E evreu.

Ce-i aia evreu?

Tata râde. Evreu este, evreu e un neam de oameni care au poveștile lor. N-au nevoie de Cuchulain. Îl au pe Moise. Îl au pe Samson.

Ce-i aia Samson?

Dacă te duci să vorbești cu Freddie, o să-ți povestesc mai târziu despre Samson. Poți să-i spui lui Freddie că îți pare rău și că nu mai faci, ba ai putea chiar să-l întrebi de Samson. Cum vrei tu, numai să vorbești cu Freddie. Vrei?

Bebelușul scoate un țipăt scurt în brațele mamei și tata sare în picioare, scăpându-l pe Malachy pe podea. Ce-i cu ea, e bine? Sigur că e bine, spune mama. Mănâncă. Dumnezeu mare, ești un pachet de nervi.

Încep să vorbească despre Margaret și uită de mine. Nu-mi pasă. O să mă duc în capul holului să-l întreb pe Freddie de Samson, să văd dacă Samson e la fel de tare ca Cuchulain, să văd dacă Freddie are și el povestea lui sau tot mai vrea să-l fure pe Cuchulain. Malachy vrea să vină cu mine acum că tata e în picioare și nu mai are poală de dat.

Doamna Leibowitz zice oh, Frankie, Frankie, hai înăuntru, hai înăuntru. Și micul Malachy. Și ia spune-mi. Frankie, ce i-ai făcut lui Freddie? Ai vrut să-l omori? Freddie e băiat bun, Frankie. Citește din cartea lui. Ascultă la radio cu taică-său. Îl dă pe frate-tău în scârcium. Și tu vrei să-l

omori. Oh, Frankie, Frankie. Și biata maică-ta, cu bebelușul ei bolnav.

Nu e bolnavă, doamnă Leibowitz.

Ba e bolnavă. Țzda e un copil tare bolnav. Cunosce eu la copii bolnavi. Lucrez la zbidal. Nu mă învăța tu pe mine, Frankie. Intră, intră. Freddie, Freddie, a venit Frankie. Vino încoace. Frankie nu te mai omoară. Tu și micul Malachy. Ce nume frumos, evreesc, ia o prăjitură, ai? De ce ți-au dat nume evreesc, ai? Deci pahar lapte, felie prăjitură. Sunteți așa slabi, băieți, irlandezii nu mănâncă.

Ne așezăm cu Freddie la masă, mâncăm prăjituri, bem lapte. Domnul Leibowitz stă într-un fotoliu, citește ziarul și ascultă la radio. Din când în când vorbește cu doamna Leibowitz, dar nu înțeleg pentru că scoate pe gură sunete ciudate. Freddie înțelege. Când domnul Leibowitz scoate sunetele ciudate, Freddie se scoală și-i duce o felie de prăjitură. Domnul Leibowitz îi zâmbeste lui Freddie și-l mângâie pe cap, iar Freddie îi răspunde zâmbind și scoate și el sunetele ciudate.

Doamna Leibowitz clatină din cap către mine și Malachy. Oi, tare slăbuți. Zice de atâtea ori oi că Malachy râde și zice și el oi și Leibowitzii râd și domnul Leibowitz spune vorbe pe care le înțelegem și noi, oi zâmbăreți de irlandez¹. Doamna Leibowitz râde așa de tare că se zgâlțâie din tot corpul și se ține de burtă, iar Malachy spune iar oi pentru că știe că de-asta râde toată lumea. Spun și eu oi, dar nu râde nimeni, și-mi dau seama că oi e al lui Malachy, așa cum Cuchulain e al meu, și Malachy n-are decât să rămână cu oiul lui.

¹ Referire la un cântec dedicat Irlandei, „When Irish Eyes are Smiling“, în traducere „Ochi zâmbăreți de irlandez“, compus în 1912 de Ernest Ball, pe versuri de Chauncey Olcott și George Graff Jr.

Doamnă Leibowitz, tata zice că Freddie are o poveste preferată.

Sam, Sam, oi, zice Malachy. Toată lumea pufnește iar în râs, dar eu nu pentru că nu țin minte ce vine după Sam. Samson, mormăie Freddie cu prăjitura în gură, și doamna Leibowitz îi spune nu mai vorbi cu gaura plină, și eu râd pentru că e om mare și zice gaură în loc de gură. Malachy râde pentru că râd eu și Leibowitzii se uită unul la altul și zâmbesc. Nu Samson, zice Freddie. Povestea mea preferată e cu David și uriașul, Goliat. David l-a pălit de l-a omorât cu o praștie, i-a dat cu piatra-n cap. I-a curs creierii pe jos.

I-au curs creierii, zice domnul Leibowitz.

Da, tati.

Tati. Așa-i zice Freddie lui taică-său, iar eu lui taică-meu îi spun tata.

Mă trezește șoapta mamei. Ce-i cu fata? E încă devreme și nu prea s-a luminat de dimineată în cameră, dar se vede că tata stă la fereastră cu Margaret în brațe. O leagănă și oftează, of.

Ce-are, ce-are, e bolnavă? zice mama.

Eh, e foarte tăcută și parcă-i e un pic frig.

Mama sare din pat, ia copilul în brațe. Du-te după doctor. Du-te, pentru Dumnezeu, și tata își trage pantalonii peste cămașă, nu-și pune haina, se încalță fără șosete pe vremea asta căinoasă.

Așteptăm în odaie, gemenii adormiți la capul patului și Malachy zvârcolindu-se lângă mine. Frankie, vreau o gură de apă. Mama se leagănă în patul ei, cu bebelușul în brațe. O, Margaret, Margaret, odorul meu iubit. Deschide ochisorii tăi ăia frumoși și albaștri, iubițica mea.

Umplu o cană cu apă pentru mine și Malachy, iar mama se tânguiește, apă pentru tine și frate-tu. Păi așa, apă, ai? Și pentru sora voastră nimic. Pentru biata voastră surioară.

Ai întrebat dacă are și ea gură? Ai întrebat dacă vrea și ea un strop de apă? A, nu. Mergeți și beți-vă apa, tu și cu frate-tu, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. O zi ca toate zilele pentru voi doi, nu? Și gemenii le soiesc de parcă ce grijă au ei și eu stau cu biata lor surioară bolnavă în brațe. Bolnavă în brațe. O, Isus drăguțule care ești în cer.

De ce vorbește așa? Astăzi nu vorbește ca mama mea. Îl vreau pe tata. Unde-i tata?

Mă bag la loc în pat și încep să plâng. De ce plângi? De ce plângi? întreabă Malachy întruna până iar se pune mama cu gura pe mine. Soră-ta e bolnavă în brațele mele și tu jelești și te aolești. Dacă vin pân' la tine acolo-n pat, îți dau eu motiv să te aolești.

Tata se întoarce cu doctorul. Tata are mirosul ăla al lui de whisky. Doctorul examinează fetița, o înțeapă, îi ridică pleoapele, îi pipăie gâtul, brațele, picioarele. Se îndreaptă de spate și clatină din cap. S-a dus. Mama se întinde după fetiță, o ia în brațe, se întoarce spre perete. A fost vreun accident? vrea să știe doctorul. A scăpat cineva copilul? S-au jucat băieții prea brutal cu ea? Orice?

Tata clatină din cap. Doctorul spune că va trebui s-o ia ca s-o examineze și tata semnează o hârtie. Mama se roagă să-i mai lase fetița câteva minute, dar doctorul spune că n-are toată ziua de pierdut. Când tata se întinde după Margaret, mama se trage lângă perete. Are privirea răătăcită, cârlionții negri de pe fruntea ei sunt uzi și e lac de sudoare pe toată fața, ochii îi sunt larg deschiși, fața îi lucește de lacrimi și scutură întruna din cap și geme ah, nu, ah, nu, până când tata îi desprinde fetița din brațe. Doctorul o învelește cu totul pe Margaret într-o pătură și mama țipă o, doamne, o sufocați. Isuse, Maica Domnului și sfinte Iosif, ajutați-mă. Doctorul pleacă. Mama se întoarce spre perete și rămâne așa fără să scoată un sunet sau să facă o mișcare. Gemenii s-au trezit și plâng de foame, dar

tata stă în mijlocul camerei și privește țintă în tavan. E alb la față și se bate peste pulpe cu pumnii. Se apropie de pat, îmi pune o mână pe cap. Mâna îi tremură. Francis, eu ies după țigări.

Mama stă toată ziua în pat, abia dacă se mișcă. Eu cu Malachy umplem biberoanele gemenilor cu apă și zahăr. Găsim în bucătărie jumătate de pâine veche și doi cârnați reci. Ceai nu putem bea pentru că laptele s-a acrit în răcitor, unde gheața s-a topit iar, și toată lumea știe că nu poți bea ceai fără lapte decât dacă-l bei de la tata din cană în timp ce-ți povestește despre Cuchulain.

Gemenii sunt iar flămânzi, dar eu știu că nu pot să le dau apă și zahăr toată ziua bună ziua. Fierb lapte acru într-o oală, duminică niște pâine veche și încerc să le dau dintr-o cană, pâine cu bunătăți. Ei se strâmbă și dau fuga plângând la patul mamei. Ea rămâne cu fața la perete și ei dau fuga înapoi la mine, plângând în continuare. Nu vor să mănânce pâinea cu bunătăți până nu sting gustul laptelui acru cu zahăr. Atunci mănâncă, zâmbesc și se mânjesc pe toată fața cu bunătățile. Malachy vrea și el o porție și dacă el poate mânca, atunci pot și eu. Stăm toți pe podea, mâncând bunătăți, ronțâind cârnaț rece și bând apa pe care o ține mama în răcitor într-o sticlă de lapte.

După ce mâncăm și bem, trebuie să mergem în capul holului, la closet, dar nu putem intra pentru că e doamna Leibowitz înăuntru, care cântă și murmură. Numai puzin, copii, numai puțin, draguților, spune ea. Două secunde numai. Malachy bate din palme și țopăie, cântând numai puzin, copii, numai puțin, drăguților. Doamna Leibowitz deschide ușa closetului. Ia uite la el. E deja un mic actor. Deci ce face mama, copiluți?

E în pat, doamnă Leibowitz. Doctorul a luat-o pe Margaret și tata s-a dus după țigări.

O, Frankie, Frankie. Am zis eu că era bolnavă copila aia.

Malachy se ține strâns cu mâna. Vreau pipi. Vreau pipi.

Păi fă pipi atunci. Faceți pipi, băieți, și mergem apoi la mama voastră.

După ce facem pipi, doamna Leibowitz vine s-o vadă pe mama. O, doamnă McCourt. Oi vei, draguța. Ia uite. Uite la gemenii ăștia. Despuiați. Care-i necațul, doamnă McCourt, ai? E bolnavă copila? Hai, spune-mi. Biata femeie. Hai, domnița, întoarce-te cu fața. Vorbește cu mine. Oi, e jale mare aici. Vorbește cu mine, doamnă McCourt.

O ajută pe mama să se reazeme de perete. Mama pare mai mică. Doamna Leibowitz zice că o să aducă niște supă și-mi spune mie să vin cu niște apă s-o spălăm pe mama pe față. Eu înmoi un prosop în apă rece și o tamponez pe frunte. Ea îmi apasă mâna pe obrazii ei. O, Doamne, Frankie. Doamne Isuse. Nu-mi dă drumul la mână și sunt speriat pentru că n-am mai văzut-o niciodată așa. Zice Frankie doar așa, pentru că mă ține pe mine de mână, dar se gândește la Margaret, nu la mine. Surioara ta cea drăgălașă e moartă, Frankie. Moartă. Și unde-i taică-tău? Îmi dă drumul la mână. Te-am întrebat unde-i taică-tău. Bea. Aia face. N-avem un ban în casă. De lucru nu e-n stare să găsească, dar bani de băutură găsește, bani de băutură, bani de băutură, bani de băutură. Se lasă pe spate, se dă cu capul de perete și urlă unde e? Unde e? Unde-i fetița mea? O, Isuse, Maica Domnului și sfinte Iosif, ajutați-mă să trec de noaptea asta. O să-mi pierd mințile, să știi, o să-mi pierd mințile de tot.

Doamna Leibowitz dă buzna pe ușă. Domnița, domnița, ce ai? Fetița unde e?

Mama se pune iar pe urlat, e moartă, doamnă Leibowitz. Moartă. Îi cade capul și se leagănă înainte și înapoi. În miez de noapte, doamnă Leibowitz. În căruțul ei. Trebuia s-o fi vegheat. Șapte săptămâni a trăit pe lumea asta și a murit în miez de noapte, singură, doamnă Leibowitz, singură singurică în căruțul ăla.

Doamna Leibowitz o ia în brațe pe mama. Taci, gata, taci. Așa se duc pruncuții. Se întâmplă, domnița. Îi ia Dumnezeu.

În căruț, doamnă Leibowitz. Lângă patul meu. Aș fi putut s-o iau în brațe și poate că n-ar fi murit, nu-i așa? Dumnezeu nu vrea bebeluși. Ce să facă Dumnezeu cu niște bebeluși?

Nu știi, domnița. Nu știu eu de Dumnezeu. Ia niște supă. Supă bună. Te întărește. Măi băieți. Aduceți castroane. Vă dau supă.

Ce castroane, doamnă Leibowitz?

Oh, Frankie. Nu știi de castron? Pentru supă, draguța. N-ai castron? Na, adă cănila de supă. Eu amestec supă de mazăre cu supă de linte. Fără șuncă. La irlandezi le place șunca. Fără șuncă, Frankie. Bea, domnița. Bea supa.

Îi dă mamei supă cu lingura, o șterge de scuipat pe bărbie. Eu cu Malachy stăm pe podea și bem din căni. Le dăm cu lingura supă gemenilor. E fierbinte, gustoasă, minunată. Mama nu face niciodată supă ca asta și mă întreb dacă există vreo șansă ca doamna Leibowitz să ajungă vreodată mama mea. Freddie ar putea să vină în locul meu și să-i aibă pe mama și pe tata, iar Malachy și gemenii să-i fie frați. Pe Margaret nu mai poate s-o aibă, pentru că e ca cățelul de pe stradă pe care l-au luat de-acolo. Pe ea nu știu de ce au luat-o. Mama zice că a murit în căruțul ei și trebuie că asta e ca atunci când te lovește mașina pentru că te iau și te duc.

Tare-aș vrea să fie aici și mica Margaret să mănânce supă. I-aș da cu lingura, așa cum îi dă doamna Leibowitz mamei, și ea ar gânguri și ar râde cum făcea cu tata. N-ar mai plânge și mama n-ar mai sta în pat zi și noapte și tata mi-ar spune povești despre Cuchulain și eu n-aș mai vrea ca doamna Leibowitz să fie mama mea. Doamna Leibowitz e drăguță, dar tot mai bine ar fi să-mi spună tata

povești despre Cuchulain, Margaret să ciripească și mama să râdă văzându-l pe tata cum dansează cu alea două picioare stângi ale lui.

Minnie MacAdorey vine să ajute. Maica Domnului, doamnă Leibowitz, gemenii ăștia put de-ți mută nasul.

De Maica Domnului nu știu ce să zic, Minnie, dar gemenii ăștia trebuie îmbăiați. Le trebuie scutece curate. Frankie, unde sunt scutecele curate?

Nu știu.

Au zdrențe-n loc de scutece, spune Minnie. O să aduc câteva de-ale lui Maisie. Frankie, tu scoate zdrențele alea și aruncă-le.

Malachy scoate zdreanța de pe Oliver, iar eu mă lupt cu a lui Eugene. E înțepenit acul de siguranță, el se zbate și-l desface, acul îl înțeapă în șold și el se pune pe urlat după mama. Dar Minnie s-a întors cu un prosop, săpun și apă caldă. O ajut să spele crusta de căcat și ea mă lasă să scutur pudră de talc pe pielea jupuită a gemenilor. Zice că sunt niște băieței cuminți și că are o surpriză mare pentru ei. Se duce până afară, pe hol, și vine înapoi cu o oală de piure de cartofi pentru noi toți. Cartofii au sare și unt din belșug și mă întreb dacă există vreo șansă ca Minnie să ajungă mama mea, ca să mănânc mereu așa. Dacă s-ar putea ca doamna Leibowitz și Minnie să-mi fie mame în același timp, aș avea supă și piure de cartofi pe săturate.

Minnie și doamna Leibowitz se așază la masă. Doamna Leibowitz spune că trebuie făcut ceva. Copiii ăștia sunt ai nimănui și tatăl unde e? O aud pe Minnie șoptind că e în oraș la băut. Doamna Leibowitz zice că groaznic, groaznic ce le mai trag irlandezii la măsea. Minnie zice că Dan al ei nu trage la măsea. Nici nu pune gura pe licoare și Dan i-a spus că imediat ce a murit copila, bietul om, Malachy McCourt, s-a repezit ca un turbat pe Flatbush Avenue și

Atlantic Avenue și a fost zvârlit afară din toate barurile de pe lângă gara Long Island, iar polițaii l-ar fi aruncat după gratii dacă n-ar fi fost la mijloc moartea drăgălașei copilite.

Are aici patru băieței drăgălași, zice Minnie, dar asta nu-l alină. Fetița aia a deșteptat ceva în el. Știi că nici n-a mai băut după ce s-a născut ea și asta da minune.

Doamna Leibowitz vrea să știe unde sunt verișoarele mamei, muierile voinice cu bărbații lor tăcuți. Minnie o să le caute și o să le spună că băieții sunt neglijați, că s-au sălbăticit, îi ustură la cur și așa mai departe.

După două zile, tata se întoarce de la căutatul de țigări. E miezul nopții, dar ne scoală din pat pe mine și pe Malachy. Duhnește a băutură. Ne pune să stăm drepti în bucătărie. Noi suntem soldații. Ne zice că trebuie să promitem că ne dăm viața pentru Irlanda.

Promitem, tată, promitem.

Cântăm cu toții despre Kevin Barry:

*Pe Mountjoy luni dimineața,
Sus în ștreang stă spânzurat,
Kevin Barry și-a dat viața
Pentru libertate-a luptat.
Optâșpe primăveri avea,
E bine de știut
Că deși moartea-l păștea,
El mândru s-a ținut.*

Se-aude ciocănit în ușă, e domnul MacAdorey. Oh, Malachy, pentru Dumnezeu, e trei dimineața. Ai trezit toată casa cu cântatul tău.

Eh, Dan, îi învăț și eu pe băieți să moară pentru Irlanda.

Poți să-i înveți să moară pentru Irlanda în timpul zilei, Malachy.

Da' arde, Dan, arde.

Știu, Malachy, dar sunt doar niște copii. Niște prunci. Acuma bagă-te în pat ca un om cu scaun la cap.

În pat, Dan? Ce să cauți în pat? Acolo e fețișoara ei, zi și noapte, cu cârlionții ei negri și ochii ei minunați, albaștri. O, Doamne, Dan, ce mă faci? Să fi murit de foame, Dan?

Sigur că nu. O alăpta nevastă-ta. A luat-o Dumnezeu. Are el motivele lui.

Încă un cântec, Dan, înainte de culcare.

Noapte bună, Malachy.

Haideți, băieți. Cântați.

*Pen' că țara și-a iubit
Cu verde-a ei câmpie
Ca un martir el s-a jertfit
Mândru, cu bucurie;
Drept pân' la ultima suflare
El și-a văzut de drum.
Roddy McCorley 'nfruntă moartea
Astăzi pe pod la Toome.*

O să vă dați viața pentru Irlanda, nu-i așa, băieți?

Da, tată.

Și o să ne întâlnim cu toții cu surioara voastră în rai, nu-i așa, băieți?

Da, tată.

Fratele meu stă în picioare, cu fața lipită de piciorul mesei, și doarme. Tata îl ia în brațe, se împleticește cu el prin cameră, îl pune în pat lângă mama. Eu mă sui în pat, iar tata se întinde lângă mine, așa îmbrăcat cum e. Sper că o să mă ia în brațe, dar el îi dă înainte cu Roddy McCorley și vorbește cu Margaret, oh, micuța mea iubită cu păr cârlionțat și ochi albaștri, te-aș îmbrăca în mătăsuri și te-aș duce la Lough Neagh, până când se crapă de zi la fereastră și adorm.

În acea noapte, vine la mine Cuchulain. Pe umărul lui șade o pasăre mare și verde care cântă întruna despre Kevin Barry și Roddy McCorley și nu-mi place de pasărea asta pentru că-i curge sânge din gură când cântă. Într-o mână, Cuchulain ține gae bolga, sulita aia grea de tot, pe care numai el o poate arunca. În cealaltă mână ține o banană, pe care i-o tot întinde păsării, care nu face decât să cârâie și să scuie sânge către el. Te întrebi de ce rabdă Cuchulain asemenea pasăre. Dacă gemenii m-ar scuipa vreodată cu sânge când le dau banană, cred că le-aș da cu ea în cap.

De dimineață, tata stă la masa din bucătărie și-i povestesc visul. El zice că nu existau banane în Irlanda în vremurile de demult și, chiar dac-ar fi existat, Cuchulain nu i-ar fi dat banană păsării pentru că aia era pasărea venită din Anglia pe timp de vară, care se cocoșase pe umărul lui când stătea rezemat de-o piatră și trăgea să moară, iar oamenii din Erin, adică Irlanda, voiau să-l omoare, numai că le era frică și abia când au văzut că pasărea bea sângele lui Cuchulain, au știut că pot să-l atace fără frică, lași afurisiți cum erau. Deci trebuie să te ferești de păsări, Francis, de păsări și de englezi.

Mai toată ziua, mama stă culcată în pat, cu fața la perete. Dacă bea ceai sau mănâncă ceva, vomită în căldarea de sub pat și eu trebuie s-o golesc și s-o clătesc pe hol, la spălător. Doamna Leibowitz îi aduce supă și pâine de-aia de-a ei caraghioasă, răsucită. Mama încearcă s-o taie felii, dar doamna Leibowitz râde și-i spune s-o rupă numai. Malachy îi spune pâine de rupt, dar doamna Leibowitz zice că nu, e challah, și ne învață să pronunțăm. Clatină din cap. Oi, voi, irlandezii. Și dac-ați trăi o vecinicie și tot n-ați spune challah ca ivreii.

Minnie MacAdorey aduce cartofi și varză, uneori și câte o bucată de carne. Oh, sunt vremuri grele, Angela, dar dl

Roosevelt, așa om cumsecade, o să dea slujbe la toată lumea și soțul tău o să aibă de lucru. Bietul om, nu e vina lui că e Depresiune. Zi și noapte caută de lucru. Dan al meu are noroc, e de patru ani la primărie și nu bea. A crescut în Toome, cu soțul tău. Unii bea. Alții nu bea. Blestemul irlandezilor. Acuma mănâncă, Angela. Să te întărești după pierderea ta.

Domnul MacAdorey îi spune lui tata că e de lucru la WPA, iar când primește de lucru, avem bani de mâncare și mama se dă jos din pat ca să-i spele pe gemeni și să ne dea nouă de mâncare. Când tata vine acasă mirosind a băutură, n-avem bani și mama țipă la el până când gemenii se pun pe plâns, iar eu cu Malachy ieșim afară, la joacă. În nopțile alea, mama se târăște iar în pat, iar tata cântă cântecele lui triste despre Irlanda. De ce n-o ține și pe ea în brațe, s-o ajute să adoarmă așa cum făcea cu surioara mea care a murit? De ce nu cântă un cântec de-al lui Margaret sau un cântec care să-i alunge lacrimile mamei? Tot ne mai scoală din pat, pe mine și pe Malachy, și ne ține în picioare, în cămăși, să-i promitem că ne dăm viața pentru Irlanda. Într-o noapte, a vrut să-i pună și pe gemeni să promită că-și dau viața pentru Irlanda, dar ei nici măcar nu pot vorbi și mama a țipat la el ticălosule și nebunule care ești, nu poți să lași copiii în pace?

Zice că ne dă un bănuț să ne luăm înghețată dacă promitem că ne dăm viața pentru Irlanda și noi promitem, dar bănuțul nu-l căpătăm niciodată.

Primim supă de la doamna Leibowitz și piure de cartofi de la Minnie MacAdorey și ne arată ele cum să avem grijă de gemeni, cum să-i spălăm la fund și cum să spălăm zdrențele de scutece după ce le cacă ei. Doamna Leibowitz le spune scutece și Minnie le spune pelinci, dar nu contează cum le spune, că ei oricum le cacă. Când mama stă

în pat și tata iese să caute de lucru, putem face toată ziua ce vrem. Putem să-i punem pe gemeni în leagănele mici din parc și să-i dăm huța până li se face foame și plâng. Italianul mă strigă de peste drum hei, Frankie, fă-te-ncoa'. Ia vezi cum treci strada. Iar le e foame la gemenii ăștia? Ne dă brânză, șuncă și banane, dar eu nu mai pot mânca banane după ce-am văzut pasărea aia cum îl scuipa cu sânge pe Cuchulain.

Bărbatul spune că-l cheamă domnul Dimino și că femeia de la tejghea e nevastă-sa, Angela. Eu îi spun că așa o cheamă pe mama. Tu glumești, puștiule. O cheamă Angela pe maică-ta? Nu știam că irlandezii au Angele. Măi Angela, pe maică-sa o cheamă Angela. Ea zâmbește. Fooarte drăguț, zice ea.

Domnul Dimino mă întreabă de mama și de tata și cine ne face de mâncare. Eu îi spun că primim mâncare de la doamna Leibowitz și de la Minnie MacAdorey. Îi spun de scutece și de pelinci și cum ei le cacă oricum și el râde. Angela, tu auzi? Slavă Domnului că ești italiancă, Angela. Băiete, trebuie să vorbesc cu doamna Leibowitz, spune el. Tre' să aveți neamuri să aibe grijă de voi. Când o vezi pe Minnie MacAdorey, să-i zici să vină pâ'n' la mine. Sunteți copiii nimănu.

La ușă apar două femei voinice. Tu cine ești? întreabă ele. Sunt Frank.

Frank! Câți ani ai?

Am patru ani și merg pe cinci.

Nu ești prea măricel pentru vârsta ta, ai?

Nu știu.

Maică-ta e acasă?

E în pat.

Ce caută în pat într-o zi frumoasă, în miezul zilei?

Doarme.

Ei, o să intrăm. Trebuie să vorbim cu maică-ta.

Intră pe lângă mine în cameră. Isuse, Maica Domnului și sfinte Iosif, cum pute aici. Și copiii ăștia cine sunt?

Malachy aleargă zâmbind la femeile voinice. Când zâmbește, își arată dinții albi, drepti și frumoși și-i vezi albastrul senin al ochilor, trandafiriul din obraji. Asta le face să zâmbească pe femei și mă întreb de ce n-au zâmbit și când au vorbit cu mine.

Eu sunt Malachy, el e Oliver și el e Eugene, sunt gemeni, iar ăla de colo e Frankie, spune Malachy.

Femeia zdravănă cu păr șaten spune mări, mări, nu ești deloc sfios, nu-i așa? Eu sunt vara maică-tii, Philomena, iar ea e vara maică-tii, Delia. Eu sunt doamna Flynn și ea e doamna Fortune și așa să ne ziceți.

Dumnezeule mare, zice Philomena. Gemenii ăștia sunt despuiați. N-aveți haine pentru ei?

Sunt căcate toate, zice Malachy.

Delia se pune pe lătrat. Vezi. Asta se întâmplă. Vorbește ca din canal și nu e de mirare, când tată-său e din Nord. Să nu mai spui cuvântul ăla. E un cuvânt urât, de ocară. Poți s-ajungi în iad dacă spui cuvinte din astea.

Ce e iadul? spune Malachy. O să afli tu acușica, spune Delia.

Femeile voinice stau la masă cu doamna Leibowitz și cu Minnie MacAdorey. Philomena spune că e groaznic ce s-a întâmplat cu copilașul Angelei. Aflaseră toată povestea și nu-i așa că te întrebi ce făcuseră cu trupșorul ei. Poate că dumneata te întrebi cum mă întreb și eu, dar Tommy Flynn n-a stat să se-ntrebe. Tommy a zis că Malachy din Nord a luat bani pe copila aia. Bani? face doamna Leibowitz. Întocmai, spune Philomena. Bani. Iau cadavre de toate vârstele și fac experimente pe ele și nu prea mai rămâne nimic din ele și nici n-ai vrea să iei înapoi bucăți din copil că oricum nu le poți îngropa în pământ sfințit în halul ăsta.

E înfiorător, spune doamna Leibowitz. Un tată sau o mamă nu și-ar da niciodată copilul pentru așa ceva.

Ba da, spune Delia, dacă-s căzuți în patima băuturii. Și-ar vinde și mamele dacă-s căzuți în patima asta, așa că ce mai contează un prunc care-i oricum mort din capul locului?

Doamna Leibowitz clatină din cap și se leagănă în scaun. Oi, face ea, oi, oi, oi. Biata copiliță. Biata mamă. Îi mulțumesc lui Dumnezeu că soțul meu n-are cum i-ați zis? Patimă? Așa, patimă. Numai irlandezii au patimă.

Soțul meu nu, spune Philomena. I-aș sparge moaca dac-ar veni acasă cu patima. Sigur, Jimmy al Deliei e căzut în patimă. În fiecare seară de vineri îl vezi că intră pâș-pâș în cârciumă.

Ia nu-l mai jigni pe Jimmy al meu că n-ai de ce, spune Delia. Omul muncește. Vine cu leafa acasă.

Eu zic să stai cu ochii pe el, spune Philomena. Poate să cadă de tot în patimă și ne pomenim cu încă un Malachy din Nord pe cap.

Ia vezi-ți tu dracului de treaba ta, spune Delia. Măcar Jimmy e irlandez, nu s-a născut în Brooklyn ca Tommy al tău.

La care Philomena rămâne fără replică.

Minnie stă cu bebelușul ei în brațe și femeile voinice spun că e un bebeluș tare drăgălaș, curat, nu ca liota asta a Angelei care mișună pe-aici. Philomena spune că nu știe de unde s-a obișnuit Angela așa îngălată, pentru că mama Angelei ținea o curățenie lună, așa curat era la ea acasă că puteai mânca de pe jos.

Eu mă întreb de ce ai vrea să mănânci de pe jos dacă ai masă și scaun.

Delia spune că trebuie făcut ceva cu Angela și copiii ăștia pentru că e o rușine, zău așa, ți-e și rușine că-s rude cu tine. Trebuie să-i trimită cineva o scrisoare mamei Angelei.

O va scrie Philomena pentru că o profesoară din Limerick îi spusese cândva că are mână sigură. Delia trebuie să-i explice doamnei Leibowitz că mână sigură înseamnă că scrie frumos.

Doamna Leibowitz iese pe hol să împrumute de la bărbatu-său stiloul, hârtie și un plic. Cele patru femei se așază la masă și compun o scrisoare pe care s-o trimită mamei mamei mele:

Dragă tanti Margaret,

Pun mâna pe peniță ca să-ți scriu această scrisoare și află de la noi că suntem bine sănătoși, ceea ce îți dorim și dumitale. Soțul meu, Tommy, e bine, ocupat cu lucrul, soțul Deliei, Jimmy, e bine, ocupat cu lucrul, și sperăm ca și dumneata să fii bine. Cu părere de rău te anunț că Angela nu e bine pentru că i-a murit pruncul, fetița botezată Margaret după dumneata, și de-atunci Angela n-a mai fost cum o știm, ci zace în pat cu fața la perete. Colac peste pupăză, cred că iar e grea, ceea ce e deja prea mult. Abia ce a pierdut un copil că altul e pe drum. Nu știm cum face. E măritată de patru ani, are cinci copii și încă unul pe drum. Asta ca să vezi ce înseamnă să te măriți cu unul din Nord, că ăia nu știu a se ține-n frâu, cum sunt ei protestanci. El pleacă la lucru în fiecare zi, dar știm noi că umblă numai prin birturi și câștigă câțiva dolari la măturat și cărat de butoaie și cheltuiește banii tot pe băutură. E mare nenorocire, tanti Margaret, și noi toți credem că Angela și copiii s-ar descurca mai bine în țara ei de baștină. Noi n-avem bani ca să cumpărăm biletele, că e vremuri grele, dar poate că te descurci dumneata. Află de la noi că suntem bine, ceea ce îți dorim și dumitale, slavă Domnului și Maicii Lui binecuvântate.

Cu drag, nepoata dumitale
Philomena Flynn (fostă MacNamara)
și ultima, dar nu cea din urmă, nepoata dumitale
Delia Fortune (fostă tot MacNamara, ha ha ha)

Mamaia Sheehan le-a trimis bani Philomenei și Deliei. Ele au cumpărat biletele, au găsit un cufăr de vapor la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul, au tocmnit o furgonetă să ne ducă în Manhattan, la docuri, ne-au suit pe vapor, au zis adio și călătorie sprâncenată și s-au dus.

Vaporul a ridicat ancora. Mama a zis uite Statuia Libertății și Insula Ellis, unde vin toți emigranții. Apoi s-a aplecat peste bord și a vomitat, iar vântul Atlanticului a luat voma și ne-a împrôșcat cu ea pe noi toți și pe alți oameni veseli care admirau priveliștea. Pasagerii au suduit și au fugit, s-au adunat pescărușii din tot portul, iar mama s-a rezemat de copastie, moale și palidă.

II

Peste o săptămână am ajuns la Merville, comitatul Donegal, de unde am luat un autobuz către Belfast, iar de acolo, alt autobuz către Toome din comitatul Antrim. Am lăsat cufărul într-o prăvălie și am pornit-o pe șosea cale de trei kilometri, până la casa bunicului McCourt. Pe șosea era întuneric, iar zorii abia mijeau pe dealurile din depărtare.

Tata îi ducea în brațe pe gemeni, care plângeau cu rândul de foame. Mama se oprea la câteva minute ca să se așeze să se odihnească pe zidul de piatră de pe marginea șoselei. Noi stăteam lângă ea, privind cum se colorează cerul mai întâi în roșu, apoi în albastru. Păsările au început să ciripească și să cânte în copaci, iar când s-a luminat de ziuă am văzut pe câmpuri niște dihanii ciudate, care stăteau în picioare și se uitau la noi. Ce sunt astea, tată, a întrebat Malachy.

Vaci, fiule.

Ce sunt vacile, tată?

Vacile sunt vaci, fiule.

Ne-am văzut de drum pe marginea șoselei tot mai luminate, iar pe câmpuri am văzut alte dihanii, blănoase și albe.

Ce sunt astea, tată, a întrebat Malachy.

Oi, fiule.

Ce sunt oile, tată?

Nu mai termini odată cu întrebările? a lătrat tata la el. Oile sunt oi, vacile sunt vaci și aia de colo e o capră. O capră e o capră. Capra dă lapte, oaia dă lână, vaca dă de toate. Pentru Dumnezeu, altceva mai vrei să știi?

Malachy a început să scâncească de frică pentru că tata nu vorbea niciodată așa, nu ne vorbea niciodată cu asprime. Poate că ne trezea el în miez de noapte și ne puneă să promitem că ne dăm viața pentru Irlanda, dar niciodată nu se răsteya așa. Malachy a alergat la mama, care i-a zis lasă, lasă, puiule, nu plânge. Tata e doar obosit pentru că-i duce în brațe pe gemeni și e greu să răspunzi la atâtea întrebări când umbli prin lume cu niște gemeni pe brațe.

Tata i-a lăsat jos pe gemeni și a întins brațele către Malachy. Apoi s-au pus gemenii pe plâns, iar Malachy s-a agățat de mama, suspinând. Vacile mugeau, oile behăiau, capra mehăia, păsările ciripeau în copaci, iar claxonul unei mașini a răzbit peste toate astea. Un bărbat a strigat din mașină Doamne sfinte, oameni buni, ce căutați la ora asta pe drum, în dimineața Paștelui?

Bună dimineața, părinte, a spus tata.

Părinte? am zis eu. Tată, e tatăl tău?

Nu-l mai întreba nimic, a zis mama.

Nu, nu, e preot, a răspuns tata.

Ce e aia... a dat să spună Malachy, dar mama i-a astupat gura cu mâna.

Preotul avea păr alb și un guler alb. Unde mergeți? a întrebat el.

Mai încolo, la McCourt din Moneyglass, a zis tata, iar preotul ne-a luat în automobilul lui. A zis că știe familia McCourt, oameni de treabă, buni catolici, unii vin zilnic la împărtășanie, și că spera să ne vadă pe toți la mesă, mai ales pe micuții yankei care nu știau ce e un preot, Doamne păzește-ne.

În fața casei, mama întinde mâna să tragă zăvorul de la poartă. Nu, nu, nu așa, zice tata. Nu prin față. La ei, ușa din față e doar pentru când vine părintele în vizită sau pentru înmormântări.

Dăm ocol casei până la ușa bucătăriei. Tata împinge ușa și uite-i pe bunul McCourt, care bea ceai dintr-o cană mare, și pe buna McCourt, care prăjește ceva.

Eh, ați ajuns, spune bunul.

Eh, am ajuns, spune tata. Arată spre mama. Ea e Angela, spune el. Eh, trebuie să fii frântă de oboseală, Angela, spune bunul. Buna nu spune nimic, se întoarce iar la tigaie. Bunul ne conduce prin bucătărie într-o încăpere mare, cu o masă lungă și scaune. Stați jos și beți niște ceai. Vreți boxty?

Ce-i aia boxty? întreabă Malachy.

Tata râde. Clătite, fiule. Clătite cu cartofi.

Avem ouă, spune bunicul. E duminica Paștelui și puteți mânca la ouă câte intră.

Bem ceai, mâncăm boxty și ouă fierte, apoi adormim cu toții. Mă trezesc într-un pat, cu Malachy și gemenii. Părinții mei sunt în alt pat, la fereastră. Unde oi fi? Se întunecă. Nu-s pe vas. Mama sforăie hâr, tata sforăie sfor. Mă ridic și-l înghiontesc pe tata. Mă trece pișu. Du-te la oliță, spune el.

Ce?

Sub pat, fiule. Olița. E împodobită cu trandafiri și cu fecioare care dănțuiesc în viroagă. Fă pișu acolo, fiule.

Îmi vine să-l întreb ce vrea să spună, că și dacă mă scap pe mine, mi se pare ciudat să fac pișu într-o oală cu trandafiri și fecioare care dănțuiesc, ce-or mai fi și alea. Noi n-am avut așa ceva în Classon Avenue, unde doamna Leibowitz cânta în closet, în timp ce noi ne țineam de prohab pe coridor.

Acuma vrea și Malachy la oliță, doar că el vrea să șadă pe ea. Nu, asta nu se poate, fiule, zice tata. Trebuie să ieși afară. Auzindu-l pe el, îmi vine și mie să stau pe oală. El ne duce jos, prin camera mare unde bunul stă și citește lângă foc, iar buna moțăie în scaun. Afară e întuneric, dar

e destulă lumină de la lună ca să vedem ce facem. Tata deschide ușa unei căsuțe care are înăuntru o băncuță cu o gaură în ea. Ne arată mie și lui Malachy cum să ședem deasupra găurii și să ne ștergem cu bucăți de ziar prinse într-un cui. Apoi ne zice să așteptăm și intră în căsuță, închide ușa și geme. Luna e atât de strălucitoare, încât pot să mă uit pe câmp și să văd făpturile de le zice vaci și oi și mă întreb ele de ce nu pleacă acasă.

În casă sunt și alți oameni, în odaie cu bunicii. Ele sunt mătușile tale, Emily, Nora, Maggie, Vera, spune tata. Mătușa ta Eva e în Ballymena, are și ea copii ca voi. Mătușile mele nu sunt ca doamna Leibowitz și Minnie MacAdorey, dau din cap, dar nu ne strâng în brațe și nici nu zâmbesc. Mama intră în cameră cu gemenii, iar când tata le spune surorilor lui că ea e Angela și ei sunt gemenii, ele nu fac decât să dea iarăși din cap.

Buna se duce la bucătărie și curând căpătăm pâine, cârnați și ceai. Singurul care vorbește la masă e Malachy. Arată cu lingura către mătuși și le întreabă iar cum le cheamă. Când mama îi spune să tacă și să-și mănânce cârnatul, ochii i se umplu de lacrimi, iar tanti Nora întinde mâna să-l mângâie. Haide, haide, iar eu mă întreb de ce zice toată lumea haide, haide când plânge Malachy. Mă întreb cum adică haide, haide.

La masă e liniște până când tata spune că tare rău merg lucrurile în America. Eh, da, zice buna. Am citit și eu în ziar. Dar zice acolo că domnul Roosevelt e om cumsecade și poate că dac-ai fi rămas, pân-acum găseai de lucru.

Tata clatină din cap, iar buna zice eu nu știu ce-ai de gând să faci, Malachy. Aici, lucrurile merg mai rău decât în America. De lucru nu se găsește și în casa asta n-avem loc pentru încă șase inși, Doamne păzește-mă.

Mi-am zis că poate oi găsi de lucru la vreo fermă de pe-aici. Om găsi noi o căsuță, zice tata.

Și pân-atunci unde o să stați? zice buna. Și din ce-o să trăiți, tu și ai tăi?

Eh, cred că pot să mă-nscriu la șomaj.

Nu poți să te-nfigi direct în șomaj, abia coborât de pe vaporul din America, zice bunul. Te pune să aștepti o vreme și ce faci cât aștepti?

Tata nu zice nimica, iar mama se uită fix în față, la perete.

Mai bine ți-ar fi în Statul Liber, zice buna. Dublinul e mare și sigur se găsește de muncă pe-acolo sau la fermele din împrejurimi.

Ai dreptul și la niște bani de la IRA, zice bunul. Ți-ai făcut datoria și o grămadă de inși din Statul Liber au primit bani. Ai putea să te duci la Dublin, să ceri ajutor. Te împrumutăm noi cu bani ca să-ți iei bilet de autobuz până la Dublin. Gemenii pot să stea la tine-n poală și nu trebuie să le cumperi bilet.

Eh, da, face tata, iar mama se uită fix la perete, cu lacrimi în ochi.

După masă ne-am culcat la loc, iar a doua zi i-am găsit pe toți oamenii mari șezând cu fețe triste. Curând a venit un om cu o mașină și ne-a dus îndărăt până la prăvălia unde ne lăsaserăm cufărul. Au suit cufărul sus pe autobuz și noi ne-am urcat înăuntru. Tata a zis că mergem la Dublin. Malachy a întrebat ce e Dublin, dar nu i-a răspuns nimeni. Tata l-a luat în poală pe Eugene și mama pe Oliver. Tata s-a uitat afară la câmpuri și mi-a spus că acolo îi plăcea lui Cuchulain să meargă să se plimbe. L-am întrebat unde înfipsese Cuchulain mingea în gura câinelui și el mi-a zis că la câțiva kilometri mai încolo.

Malachy a zis uite, uite, și ne-am uitat. Era o întindere mare de apă argintie și tata a zis că e Lough Neagh, cel mai mare lac din Irlanda, lacul unde înota Cuchulain după bătăliile lui grozave. Cuchulain se încingea așa de rău că

atunci când sărea în Lough Neagh, apa clocotea și încălzea împrejurimile zile întregi. Într-o zi aveam să ne întoarcem cu toții acolo, ca să mergem să înotăm precum marele Cuchulain. Aveam să pescuim țipari și să-i prăjim în tigaie, spre deosebire de Cuchulain, care-i culegea din lac și-i înghițea, așa zvârcolindu-se, că țiparul are multă forță.

Chiar așa, tata?

Chiar așa.

Mama nu s-a uitat pe geam către Lough Neagh. Stătea cu bărbia rezemată de creștetul capului lui Oliver și privea țintă în podeaua autobuzului.

În scurt timp, autobuzul intră tronca-tronca într-un loc cu case mari, mașini, trăsurile trase de cai, lume pe bicicletă și sute de trecători. Malachy e entuziasmat. Tata, tata, unde-i părculețul cu leagăne? Vreau să-l văd pe Freddie Leibowitz.

Eh, fiule, aici ești la Dublin, departe de Classon Avenue. Ești în Irlanda, departe de New York.

Când autobuzul se oprește, cufărul e dat jos și așezat pe jos în stație. Tata îi spune mamei să stea pe o bancă acolo cât se duce el până la un om din IRA, într-un loc care se numește Terenure. Zice că există closet în stație pentru băieți, n-o să lipsească mult, o să se întoarcă cu bani și o să avem de mâncare. Mie îmi zice să vin cu el, dar mama spune nu, am nevoie de el să mă ajute. Dar când tata îi răspunde o să am nevoie de ajutor ca să car atâta bănet, ea râde și zice bine, du-te cu tăticu' tău.

Tăticu' tău. Asta înseamnă că e veselă. Dacă spune taică-tău, înseamnă că e supărată.

Tata mă ține de mână în timp ce țopăi pe lângă el. Are pasul iute, până la Terenure e mult de mers și sper că o să se oprească și o să mă ducă în brațe, așa cum i-a dus pe gemeni în Toome. Dar el îi dă zor și nu zice nimic decât

să întreb lumea încotro e Terenure. După o vreme zice că suntem în Terenure și că acum trebuie să dăm de domnul Charles Heggarty din IRA. Un om cu un bandaj roz pe ochi ne spune că am nimerit strada, Charlie Heggarty stă la numărul paisprezece, bată-l-ar Dumnezeu. Omul zice către tata arăți a om care a pus umărul. Tata zice eh, am pus umărul, iar omul zice și eu am pus umărul, dar cu ce m-am ales, cu un ochi lipsă și o pensie cu care până și un canar ar muri de foame.

Dar Irlanda e liberă, zice tata, și ăsta-i lucru mare.

Liberă mai mult de-o grămadă, zice omul. Cred că mai bine o duceam sub englezi. Oricum, să ai baftă, domnu', că te-am ghicit pentru ce-ai venit.

La numărul paisprezece deschide ușa o femeie. Mă tem că domnul Heggarty e ocupat, zice ea. Tata îi spune că a venit pe jos de hăt, din inima Dublinului, cu băiețelul lui, că și-a lăsat nevasta cu trei copii să-l aștepte în stația de autobuz, iar dacă domnul Heggarty e chiar atât de ocupat, atunci îl putem aștepta în fața ușii.

Femeia se întoarce într-un minut să ne spună că domnul Heggarty a găsit un mic răgaz și poftiți, vă rog. Domnul Heggarty șade la un birou, lângă un foc aprins. Te pot ajuta cu ceva? zice el. Tata stă în picioare în fața biroului și zice tocmai m-am întors din America împreună cu nevasta și patru copii. Nu avem de nici unele. Am luptat într-o unitate rapidă în timpul Confruntărilor și sper să mă ajutați acum, la nevoie.

Domnul Heggarty notează numele tatei și răsfoiește un caiet mare de pe birou. Clatină din cap și zice nu, aici nu apare că ai fi luptat.

Tata ține o cuvântare lungă. Îi spune domnului Heggarty cum a luptat el, unde, când, cum a trebuit să fie scos pe furiș din Irlanda pentru că se pusese preț pe capul lui, cum își crește băieții cu drag de Irlanda.

Domnul Heggarty zice că-i pare rău, dar nu poate da bani la fieștecine care dă buzna și spune că a pus umărul. Să ții minte asta, Francis, îmi zice tata. Asta-i noua Irlandă. Oameni mărunți, pe scaune mărunte, cu hârtii mărunte în mână. Asta-i Irlanda pentru care s-au jertfit vieți.

Domnul Heggarty spune că o să studieze cererea tatei și că o să-l anunțe negreșit dacă află ceva. Ne dă bani ca să ne putem întoarce în oraș cu autobuzul. Tata se uită la bănuții din mâna domnului Heggarty și zice ia mai pune și dumneata acolo să iasă de-o bere.

Oh, umbli după băutură, așa-i?

O bere nu prea se cheamă băutură.

Ești în stare să te întorci pe jos atâția kilometri și să-l pui și pe băiat să meargă pentru c-ai bea o halbă, este?

De la mers pe jos n-a murit nimeni.

Te rog să pleci din casa asta, spune domnul Heggarty, că altfel chem paza, și cu mine ai pus-o-n cui, asta ți-o garantez. Noi nu dăm bani ca să-ngrășăm familia Guinness.

Se lasă seara peste străzile din Dublin. Copiii râd și se joacă la lumina felinarelor, mamele strigă din praguri, de pretutindeni vin către noi mirosuri de mâncare, vedem pe ferestre oameni adunați la masă, mâncând. Sunt obosit, flămând și vreau să mă ducă tata în brațe, dar știu că n-are rost să mă rog de el când e așa de încordat și de aspru la față. Îi dau mâna și alerg ca să țin pasul cu el până ajungem la stația de autobuz unde așteaptă mama cu frații mei.

Dorm cu toții pe bancă, mama și cei trei frați. Când tata îi spune mamei că n-a căpătat bani, ea clatină din cap și hohotește, of Doamne, ce ne facem? Un bărbat în uniformă albastră vine și o întreabă ce-ai pățit, domniță? Tata îl lămurește că am rămas de căruță acolo, în stație, n-avem bani, n-avem unde sta și copiilor le e foame. Bărbatul spune că tocmai iese din tură, că o să ne ducă la secția de poliție, că tot trebuie să se prezinte acolo, și-au să vadă ei ce e de făcut.

Bărbatul în uniformă ne zice că-i putem spune gardist. Așa le spune polițiștilor din Irlanda. Ne întreabă cum le spune polițiștilor din America și Malachy spune copoi. Gardistul îl mângâie pe cap și-i spune că e un pui de yankeu isteț.

La secția de poliție, sergentul ne spune că putem rămâne peste noapte acolo. Îi pare rău, dar n-are unde să ne culce decât pe podea. E joi și celulele sunt pline cu bărbați care-și băuseră banii de șomaj și nu se mai dădeau duși din cârciumi.

Gardiștii ne dau ceai fierbinte, îndulcit, și felii de pâine groase unse cu unt și gem și suntem așa de bucuroși că alergăm prin secție și ne jucăm. Gardiștii spun că suntem niște pui de yankei pe cinste și ar vrea să ne ia acasă, dar eu zic nu, Malachy spune nu, gemenii spun nu, nu și gardiștii se pun toți pe râs. Bărbații din celule întind mâinile și ne mângâie pe cap, miros ca tata când vine acasă cântând despre Kevin Barry și Roddy McCorley care merg la moarte. Duamne, i-auzi la ei, fac bărbații. Parc-ar fi nește stele de cinema. Voi ați căz't din cer sau cum? Femeile din celulele din celălalt capăt îi spun lui Malachy cât e de frumos și că gemenii sunt niște scumpi. O femeie vorbește cu mine. Fă-te-ncoa', iubire, vrei bomboană? Eu dau din cap și ea zice bine atunci, întinde mâna. Scoate ceva lipicios din gură și mi-l pune mie în mână. Na d-aici, spune ea, o caramea gustoasă. Bag-o în gură. Eu nu vreau s-o bag în gură pentru că e lipicioasă și udă din gura ei, dar nu știu cum e bine să te porți când o femeie închisă într-o celulă îți oferă caramele lipicioase și dau s-o bag în gură când apare un gardist, ia carameaua și o zvârle îndărăt femeii. Târfă bețivă, lasă copilul în pace, spune el, și toate femeile încep să râdă.

Sergentul îi dă mamei o pătură și ea adoarme întinsă pe o bancă. Noi, restul, ne întindem pe jos. Tata stă cu spatele la perete, cu ochii deschiși sub cozorocul șepcii, și fumează

țigările primite de la gardiști. Gardistul care-a aruncat cu carameaua în femeie spune că e din nord, din Ballymena, și vorbește cu tata despre cunoscuți de-ai lor de acolo și din alte locuri precum Cushendall și Toome. Gardistul spune că într-o zi o să iasă la pensie, o să stea pe mal la Lough Neagh și o să-și petreacă zilele dând la pește. Țipari, țipari cu nemiluita, spune el. Mamă duamne, ce-mi plac țiparii prăjiți! Tată, el e Cuchulain? Întreb eu și gardistul râde până se-nroșește la față. Ah, Precistă, voi l-ați auzit? Flăcăul vrea să știe dacă-s Cuchulain. E pui de yankeu, dar știe el cum vine treaba cu Cuchulain.

Tata zice nu, nu e Cuchulain, dar e un om de ispravă care o să stea pe mal la Lough Neagh și o să-și petreacă zilele dând la pește.

Tata mă scutură. Sus, Francis, sus. La poliție e gălăgie. Un băiat care spală podeaua cântă:

*Voiam un sărut, asta vede oricine
Da' uite de ce îl voiam de la tine:
Să fie adevărat, așa un băiat
Să mă iubească pe mine?*

Eu îi spun că ăla-i cântecul mamei și să nu-l mai cânte, dar el trage înainte din țigară și pleacă și mă tot gândesc de ce trebuie să cânte oamenii cântecele altora. Bărbații și femeile care ies din celule cască și mormăie. Femeia care-mi oferise carameaua se oprește și zice eram băută, copile. Îmi pare rău că mi-am bătut joc de tine, dar gardistul din Ballymena îi spune valea, hoășco și stricato, că acu' te bag iar la răcoare.

Oh, bagă-mă, spune ea. Înăuntru sau afară... Ce mai contează, afurisit de vardist care ești.

Mama stă în capul oaselor pe bancă, înfășurată în pătură. O femeie căruntă îi aduce o cană de ceai și-i spune sunt

nevasta sergentului, sigur că da, și mi-a zis el că ai nevoie de ajutor. Ce zici de-un ouț bun și moale, domniță?

Mama clatină din cap că nu.

Ei, hai, domniță, sigur ți-ar prinde bine un ouț în starea dumitale.

Dar mama clatină din cap și nu pot să pricep cum de poate refuza un ou moale când nimic pe lumea asta nu e mai bun ca el.

Bine, coniță, spune soția sergentului, atunci nițică pâine în untură și câte ceva pentru copii și bietul dumitale soț.

Femeia pleacă în altă cameră și curând căpătăm ceai și pâine. Tata bea ceaiul, dar ne dă nouă pâinea și mama îi spune mănâncă-ți domne pâinea, ce Dumnezeu. La ce ne ajută dacă tu o să cazi din picioare de foame. El scutură din cap și o întreabă pe soția sergentului dacă nu cumva poate să-i facă rost de-o țigară. Ea îi aduce o țigară și-i spune mamei că gardiștii de la secție au făcut chetă ca să le plătească biletele de tren până la Limerick. O să vină o mașină ca să vă ia cufărul și să vă ducă la gară la Kingsbridge și în trei, patru ore sunteți la Limerick.

Mama întinde brațele și o îmbrățișează pe soția sergentului. Să vă dea Dumnezeu sănătate, și soțului dumitale și gardiștilor, spune mama. Nu știu ce ne-am fi făcut fără voi. Numai Dumnezeu știe ce bine e să te întorci printre ai tăi.

Măcar atâta să facem și noi, spune soția sergentului. Ai așa niște copii drăgălași, plus că-s și eu tot du prin Cork și știu cum e să te trezești în Dublin fără un chior în buzunar.

Tata stă la celălalt capăt al băncuței, trage din țigară și-și bea ceaiul. Stă acolo până vine mașina să ne ducă pe străzile din Dublin. Tata îl roagă pe șofer dacă nu e cu deranj, poate s-o ia pe lângă sediul central al poștei, iar șoferul întreabă da' ce, vă trebuie timbre? Nu, spune tata. Am auzit că au pus o statuie nouă a lui Cuchulain în

onoarea celor căzuți în 1916 și aș vrea să i-o arăt flăcăului meu, mare admirator al lui Cuchulain.

Șoferul spune că n-are nici cea mai vagă idee cine a fost Cuchulain ăla, dar n-are nimic împotrivă să oprească. Ba poate are să între și el să vadă ce atâta tevatură, că nu mai fusese în clădirea poștei de când era copil, iar englezii aproape c-o spulberaseră cu pușcoacele lor cu care trăgeau de pe râul Liffey. Zice că se văd găurile de glonț pe toată fațada și că ar trebui lăsate acolo, ca să le amintească irlandezilor de perfidia englezilor. Îl întreb pe nenea ce e aia perfidie și el zice întreabă-l pe taică-tău, și l-aș fi întrebat, numai că ne-am oprit în fața unei clădiri mari, cu coloane, și aici e poșta.

Mama rămâne în mașină, în timp ce noi îl urmăm pe șofer în clădirea poștei. Ia uite-l, spune el, uite-l pe Cuchulain al vostru.

Și-mi dau lacrimile pentru că în sfârșit îl văd pe Cuchulain, acolo pe soclul din clădirea poștei. E auriu și are părul lung, are capul înclinat și o pasăre mare pe umăr.

Da' ce Doamne iartă-mă mai e și asta? spune șoferul. Ce-i cu băiatul ăsta aici, cu părul lung și pasărea pe umăr? Și fii drăguț, domnu', poate-mi spui și mie ce legătură are asta cu căzuții din 1916.

Cuchulain a luptat până la capăt, ca și cei din Săptămâna Paștelui, spune tata. Dușmanii s-au temut să se apropie de el până nu s-au încredințat ei că e mort, și când pasărea s-a așezat pe el și i-a băut sângele, atuncea au știut.

Mă rog, e o zi tristă pentru irlandezi dacă trebuie să le spună o pasăre când a murit cineva, spune șoferul. Cred c-ar trebui să mergem, să nu pierdem trenul de Limerick.

Soția sergentului a zis că o să-i trimită ea o telegramă lui mamaie, să ne aștepte în Limerick, și iat-o pe mamaia pe peron, cu păr alb, privire aspră, șal negru și nici umbră

de zâmbet pentru nici unul dintre noi, nici măcar pentru fratele meu, Malachy, cu surâsul lui larg şi dinţişorii albi, drăgălaşi. Mama a arătat spre tata. El e Malachy, a spus ea, iar mamaia a dat din cap şi s-a uitat în altă parte. A chemat doi băieţi care pierdeau vremea prin gară şi le-a dat bani ca să care cufărul. Băieţii erau raşi în cap, cu muci la nas şi desculţi şi ne-am ținut după ei pe străzile din Limerick. Am întrebat-o pe mama de ce n-au păr şi ea mi-a zis că sunt raşi în cap ca să n-aibă păduchii unde să se ascundă. Ce-i ăla păduchi? a întrebat Malachy şi mama a zis nu păduchi. La unul singur îi zice păduche. Ia mai terminaţi! a zis mamaia. Ce vorbe-s astea? Băieţii fluierau, râdeau şi ţopăiau de zor de parc-ar fi fost încălţaţi şi bunica le-a zis ia gata cu râsu' că acu' scăpaţi cufăru' ăla de-l stricaţi. Ei s-au oprit din fluierat şi din râs şi am mers după ei până într-un parc unde era un stâlp înalt şi o statuie în mijloc şi o iarbă aşa de verde că-ţi lua ochii.

Tata îi ducea în braţe pe gemeni, mama ducea o geantă într-o mână şi cealaltă mână i-o dăduse lui Malachy. Văzând-o că se opreşte tot la câteva minute ca să-şi tragă răsuflarea, mamaia i-a zis tot mai fumezi ţigările elea? O să te bage-n pământ ţigările elea. Îs şi-aşa destui ofticoşi în Limerick fără să mai tragă şi din ţigare pe deasupra, ăsta-i moft de bogătani.

Aleea care traversa parcul era presărată cu sute de flori multicolore, spre încântarea gemenilor. Arătau cu degetul şi chiţcăiau, iar noi râdeam, râdeam cu toţii în afară de mamaia, care şi-a tras şalul peste cap. Tata s-a oprit şi i-a lăsat jos pe gemeni, să fie mai aproape de flori. Flori, a zis el, iar ei fugeau de colo colo, arătând cu degetul, încercând să spună flori. Unul dintre băieţii care duceau cufărul a zis Doamne, sunt americani? Şi mama a zis că da, s-au născut la New York. Toţi băieţii s-au născut la New York. Băiatul i-a spus celuilalt băiat Doamne, sunt americani. Au lăsat

jos cufărul și s-au holbat la noi și noi la ei până când mamaia a întrebat voi aveți de gând să stați acolo toată ziua să vă uitați la flori și să căscați gura unu' la altu'? Și am pornit iar, am ieșit din parc, am luat-o pe o stradă îngustă și apoi pe altă stradă până acasă la mamaia.

De-o parte și de alta a străzii sunt șiruri de căsuțe și mamaia stă într-o căsuță din asta. Are în bucătărie o sobă neagră de fier, lustruită oglindă, cu un grătar prin care se vede arzând focul. De-a lungul peretelui, sub fereastră, e o masă și pe partea opusă e un dulap de perete cu cești, farfurii și vase. Dulapul ăsta e veșnic încuiat și cheia e la ea în poșetă pentru că n-ai voie să folosești nimic din ce e acolo decât dacă moare cineva sau se întoarce de pe meleaguri străine sau dacă vine popa în vizită.

Lângă sobă, pe perete, e un tablou cu un bărbat cu păr lung și ochi triști. Bărbatul arată spre pieptul lui, unde are o inimă mare din care ies flăcări. Asta-i Preasfânta Inimă a lui Isus, ne spune mama, iar eu vreau să știu de ce a luat foc inima lui nenea și de ce n-o stinge cu apă. Copiii ăștia n-au deloc habar de religia lor? zice mamaia, iar mama îi spune că în America e altfel. Mamaia zice că Preasfânta Inimă e peste tot și că nu există scuză pentru asemenea ignoranță.

Sub tabloul cu omul cu inima în flăcări e o etajeră pe care stă un pahar roșu, în care pâlpaie o lumânare, iar lângă el e o statueta. Asta-i pruncul Isus din Praga, ne spune mama, și vă puteți ruga la El, dacă veți avea vreodată o nevoie.

Mamă, zice Malachy, pot să-i spun că mi-e foame, iar mama își duce un deget la buze.

Mamaia bombăne prin bucătărie și-i spune mamei să taie pâinea, dar feliile să nu fie prea groase. Mama se așază la masă, respirând greu, și zice că o să taie pâinea imediat. Tata ia cuțitul și se-apucă el să taie pâinea și se vede că lui mamaia nu-i convine. Se încruntă la el, dar nu zice nimic, chiar dacă el taie feliile groase.

Nu avem toți scaune de stat, așa că eu mă așez pe scări cu frații mei, să mâncăm ceai cu pâine. Tata și mama stau la masă, iar mamaia șade sub Preasfânta Inimă, cu cana ei de ceai. Ține-mă, Doamne, că io nu știu ce m-oi face cu voi, spune ea. Io n-am loc în casă la mine. Io n-am loc nici măcar de unu' din voi.

Io, io, spune Malachy și se pune pe chicotit, eu spun io, io, gemenii spun io, io, și râdem cu toții așa de tare că abia mai putem înghiți pâinea.

Mamaia ne săgetează cu privirea. Io nu-nțeleg de ce vă râdeți. Nu-i nimica de râs în casa asta. Io zic să vă cumințiți că acuma vin io la voi.

Nu mai termină cu io al ei, iar Malachy nu mai poate de râs, scupă pâinea și ceaiul, se înroșește la față.

Malachy și voi, ceilalți, ia terminați, zice tata. Dar Malachy nu poate, îi dă înainte cu râsul până când tata zice ia vino încoace. Îi suflecă mâneca lui Malachy și ridică mâna să-l plesnească peste braț.

Te potolești?

Ochii lui Malachy se umplu de lacrimi și dă din cap, mă potolesc, pentru că tata n-a mai ridicat niciodată mâna la el așa. Tata zice fii băiat cuminte și du-te și stai cu frații tăi, apoi îi trage mâneca la loc și-l mângâie pe cap pe Malachy.

Pe seară, sora mamei, tanti Aggie, a venit acasă de la munca ei într-o fabrică de haine. E la fel de zdravănă ca surorile MacNamara, cu un păr roșu ca de foc. A intrat cu o bicicletă mare în cămăruța din spatele bucătăriei, apoi a venit să mănânce de seară. Locuia la mamaia pentru că se certase cu bărbatul ei, Pa Keating, care-i spusese, la băutură ești o vacă mare și grasă, du-te înapoi la mă-ta. Așa-i povestise mamaia mamei și de-aia n-aveam noi loc în casa mamaiei. Acolo stăteau ea cu tanti Aggie și cu fiul mamaiei, Pat, care îmi venea unchi și era prin oraș, vindea ziare.

Tanti Aggie a cârtit când i-a zis mamaia că în noaptea aia va trebui să doarmă cu mama. Oh, ia mai tacă-ți fleanca, a zis mamaia. Nu-i decât numa' o noapte, nu mori tu din atâta și dacă nu-ți convine n-ai decât să te întorci la bărbat-tu, că acol' ți-e locu', nu să dai fuga acas' la mine. Isuse, Maica Domnului și sfinte Iosif, uite la casa asta – tu cu Pat, cu Angela și liota ei de americani. Oare o să am și eu parte de nițică tihnă la bătrânețe?

A întins haine și trențe pe podeaua cămăruței din dosul casei și am dormit acolo, lângă bicicletă. Tata a stat pe un scaun în bucătărie, ne-a dus în curte, la latrină, când am avut nevoie, și i-a liniștit noaptea pe gemeni, care plâneau de frig.

De dimineață, tanti Aggie a venit să-și ia bicicleta și ne-a zis ia ferea de-aici, ai? La o parte, ai?

După ce-a plecat ea, Malachy tot repeta ia ferea de-aici, ai? La o parte, ai? și l-am auzit pe tata râzând în bucătărie până când a coborât mamaia pe scară și a trebuit să-i spună lui Malachy să tacă din gură.

În ziua aia, mamaia și mama s-au dus și au găsit o cameră mobilată pe Windmill Street, unde tanti Aggie avea un apartament cu soțul ei, Pa Keating. Mamaia a plătit chiria, zece șilingi pe două săptămâni. I-a dat mamei bani de mâncare, ne-a împrumutat un ceainic, o oală, o tigaie, cuțite și linguri, borcane de gem să le folosim în loc de câni, o pătură și o pernă. A zis că mai mult de-atât nu-și permitea, că tata va trebui să-și miște curu' la treabă, să-și găsească de lucru, să se înscrie la șomaj, să ceară de po-mană la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul sau să ceară ajutoare pentru săraci.

În cameră era o vatră unde puteam fierbe apă pentru ceai sau pentru un ou, în caz că dădeam vreodată de bani. Aveam o masă, trei scaune și un pat, despre care mama a zis că era cel mai mare pe care-l văzuse vreodată. Ne-am

bucurat de pat în acea noapte, sleiți fiind după nopțile dormite pe podele la Dublin și la mamaia. Nu conta că dormeam șase în pat, eram împreună, departe de mamaia și de gardiști, Malachy putea spune io, io, io și puteam râde cât pofteam.

Tata și mama s-au întins la capul patului, Malachy și cu mine la picioare, iar gemenii, unde au găsit locul mai cald. Malachy ne-a făcut iar să râdem. A zis io, io, io și ai, ai, ai, apoi a adormit. Mama sforăia cu hâr, hâr, hâr-ul ăla ușor al ei după care o cunoșteam că doarme. La lumina lunii, m-am uitat de-a lungul patului și l-am văzut pe tata care încă nu dormea, și când Oliver a început să plângă în somn, tata s-a întins și l-a luat în brațe. Șșșt, făcea tata. Șșt.

Apoi, Eugene s-a ridicat în fund, țipând, ciupindu-se. Ah, ah, mami, mami. Tata s-a sculat și el. Ce e? Ce e, fiule? Eugene plângea întruna, iar când tata a sărit din pat și a aprins lampa cu gaz, am văzut puricii țopăind, sărind, înfipți în carnea noastră. Noi le căram întruna la palme, dar ei săreau de pe un corp pe altul, săreau și mușcau. Ne-am scărpinat la mușcături până ne-a dat sângele. Am sărit din pat, gemenii plângând, mama gemând o, Doamne Isuse, n-avem și noi parte de odihnă! Tata a turnat apă cu sare într-un borcan de gem și ne-a tamponat mușcăturile. Sarea ne-a usturat, dar el a zis că o să ne treacă repede.

Mama s-a așezat lângă cămin, cu gemenii în poală. Tata și-a tras pantalonii pe el, a scos salteaua de pe pat și a ieșit cu ea în stradă. A umplut cu apă ceainicul și oala, a rezemat salteaua de perete, a început să bată în ea cu un pantof, spunându-mi mie să torn întruna apă pe pământ, ca să se înece puricii care cădeau acolo. Luna din Limerick strălucea atât de tare încât vedeam bucăți din ea sclipind în apă și am vrut să scot afară bucățile de lună, dar ce să scot când îmi săreau puricii pe picioare. Tata lovea întruna cu pantoful și a trebuit să alerg înapoi prin casă până la

robinetul din curtea din spate, să mai umplu o dată ceainicul și oala cu apă. Ia uite la tine, a zis mama. Ți-ai udat pantofii și o să răcești cobză, iar taică-tu sigur trănțește o pneumonie așa desculț de-un picior.

Un om pe bicicletă s-a oprit și a vrut să știe de ce bătea tata în saltea. Maică Precistă, a zis el, eu n-am auzit în viața mea de așa leac pentru purici. Știați că dacă ar putea sări și omul cum sare puricele, ar ajunge dintr-o săritură la jumatea drumului către lună? Uite ce trebuie să faci, când intri dumneata îndărăt în casă cu salteaua aia, pune-o pe pat invers, ca să se rătutească lighioanele alea parșive. N-o să mai știe unde sunt și o să muște din saltea sau unu' din altu', și ăsta e cel mai bun leac. După ce mușcă un om, îi apucă nebunia, înțelegi matale, că mai sunt și alți purici în jur care mușcă din om și mirosul de sânge e prea de tot pentru ei și-și ies din minți. Mare pacoste mai sunt, păi nu știu eu, ce, n-am crescut în Limerick, uite colo în Irishtown, și acolo era atâția purici și așa prinsese un curaj, că ți se așezau frumos pe vârful ciubotei și depăneau cu tine povești despre istoria plină de jale a Irlandei. Cică în Irlanda străbunilor nu existau purici, i-au adus englezii ca să ne scoată definitiv din minți, și eu îi cred în stare pe englezi de așa ceva. Și nu ți se pare curios că sfântul Patrick a alungat șerpii din Irlanda, iar englezii au adus puricii. Secole de-a rândul, Irlanda a fost un loc frumos și liniștit, fără șerpi și fără picior de purice. Puteai cutreiera cele patru câmpii verzi ale Irlandei, fără frică de șerpi, și noaptea îți tihnea somnul, că nu te sâcăiau puricii. Șerpii ăia nu făceau nici un rău, nu te deranjau decât dacă-i încolțeai, și mâncau tot felul de alte dihănii care umblă prin tufe sau de-astea, pe câtă vreme puricele sugă sângele din tine dimineața, la prânz și seara, că așa e felu' lui și n-are ce face. Știu eu sigur că-n locurile cu mulți șerpi nu există purici. În Arizona, de exemplu. Mereu auzi de șerpii din

Arizona, dar ce, auzi vreodată de puricii din Arizona? Mult noroc. Trebuie să am grijă unde stau, că dacă sare vreunu' pe hainele mele, înseamnă că mi l-am băgat în casă, cu toată familia lui. Țștia se înmulțesc mai ceva ca hindușii.

N-ai cumva, din întâmplare, o țigară, a zis tata.

O țigară? O, sigur, cum să nu. Poftim. Pe mine mai că m-a băgat în groapă iarba asta a dracului. Știi mata, beleaua de tuse. Așa de tare tușesc că aproape mă dărârnă de pe bicicletă. Simt tusea cum se înfoaie în plexu' solar și de-acol' urcă-n sus prin mațe până-mi iese drept prin scăfârle.

A scăpărat un chibrit pe cutie, și-a aprins o țigară pentru el, apoi a ținut chibritul să-și aprindă și tata. Acuma sigur că suferi de tuse, a mai zis el, dacă trăiești în Limerick, pentru că asta-i capitala ălor slabi de piept și slăbiciunea de piept dă în ftizie. Dacă toată lumea din Limerick care suferă de ftizie ar muri, păi ăsta ar fi un oraș fantomă, da' eu unul ftizie n-am. Nu, tusea asta e cadou de la nemți. A tăcut, a tras din țigară și s-a luptat cu-o tuse. Drace, s-avem pardon de exprimare, da' țigările astea tot o să-mi vină de hac. Ei, te las acum cu salteaua și ține minte ce ți-am zis, zăpăcește lighioanele.

A luat-o din loc hâțânându-se pe bicicletă, cu țigara atârându-i din gură, scuturându-se din tot corpul de la tuse. Au o meliță ăștia de prin Limerick, a zis tata. Hai să punem la loc salteaua, să vedem dacă om dormi și noi în noaptea asta.

Mama stătea lângă vatră cu gemenii adormiți în poală, iar Malachy stătea încovrigat pe podea, la picioarele ei. Cu cine vorbeai, a întrebat ea. Parcă era Pa Keating, soțul lui Aggie. Mi-am dat seama după tuse. S-a ales cu tusea aia în Franța, în război, când a înghițit gaz.

Am dormit restul nopții, iar de dimineață am văzut de unde se înfruptaseră puricii, din carnea noastră roz plină de pișcături, lucind de sânge acolo unde ne scărpinaserăm.

Mama a făcut ceai și a prăjit pâine, și tata iar ne-a tamponat pișcăturile cu apă sărată. A mai scos o dată salteaua afară, în curte. Era o zi atât de rece încât puricii sigur aveau să moară degerați, să dormim și noi o noapte ca oamenii.

După câteva zile, când ne mai deprinseserăm cu camera, tata mă zgâlțâie să mă trezească. Sus, Francis, sus. Îmbracă-te și du-te fuga la tanti Aggie. Maică-ta are nevoie de ea. Repede.

Mama geme în pat, cu fața albă de tot. Tata i-a luat pe Malachy și pe gemeni din pat și stă pe podea, lângă focul stins. Eu alerg peste drum și bat la ușa lui tanti Aggie până când apare nenea Pat Keating tușind și mormăind ce e? Ce e?

Mama stă în pat și se vaită. Cred că e bolnavă.

Apare și tanti Aggie, mormăind. Numa' necazuri ne-ați adus de când ați venită ră din America.

Lasă-l în pace, Aggie, e doar un copil care face și el ce i se spune.

Ea îi spune lui nenea Pa să se culce la loc, că de dimineață trebuie să plece la lucru, nu ca alții din Nord care nici nu-i mai pomeneste pe nume. Nu, nu, lasă că vin, spune el. Angela a pățit ceva.

Tata îmi spune să mă duc să stau cu frații mei. Nu știu ce are mama pentru că toată lumea vorbește în șoaptă și abia dac-o aud pe tanti Aggie spunându-i lui nenea Pa fugi după ambulanță, copilul e pierdut, și nenea Pa o zbughește pe ușă, iar tanti Aggie îi spune mamei poți să zici orice despre Limerick, dar ambulanța vine repede. Cu tata nu vorbește, nici nu se uită la el.

Tată, mămica e bolnavă? întreabă Malachy.

Eh, o să se facă bine, fiule. Trebuie să o vadă un doctor.

Eu mă întreb care copil s-a pierdut pentru că suntem cu toții acolo, unu, doi, trei, patru câți suntem cu toții, nu

s-a pierdut nici un copil pe nicăieri și de ce nu-mi poate spune nimeni ce-a pățit mama. Se întoarce nenea Pa, cu ambulanța după el. Un bărbat cu o targă intră în casă și după ce o duc pe mama, rămân niște pete de sânge pe podea, lângă pat. Malachy și-a mușcat limba și i-a curs sânge și câinelui de pe stradă i-a curs sânge și a murit. Vreau să-l rog pe tata să-mi spună dacă mama o să plece și ea pentru totdeauna, ca sora mea Margaret, dar s-a dus și el cu mama, și pe tanti Aggie n-are rost s-o întreb de frică să nu-mi smulgă capul cu dinții. Ea șterge petele de sânge și ne spune să ne băgăm înapoi în pat și acolo să rămânem până vine tata acasă.

E miezul nopții și stăm toți patru în pat și ne e cald și adormim până vine tata acasă și ne spune că mama stă frumos, liniștită la spital și că o să vină acasă cât ai zice pește.

Mai târziu, tata se duce la Oficiul pentru șomaj pentru ajutor. Un om al muncii cu accent nord-irlandez n-are nici o șansă să-și găsească de lucru în Limerick.

Când se întoarce, îi spune mamei că o să primim nouășpe șilingi pe săptămână. Fix cât să ne-ajungă ca să murim de foame cu toții, zice ea. Nouășpe șilingi pentru toți șase? Asta nu face nici patru dolari în bani americani și cum să trăim din atât? Ce-o să ne facem în două săptămâni, când o să trebuiască să plătim chiria? Dacă ne costă cinci șilingi pe săptămână chiria pentru cameră, ne mai rămân paisprezece șilingi pentru mâncare, haine și cărbune, să avem cu ce fierbe apa pentru ceai.

Tata clatină din cap, își bea ceaiul din borcanul de gem, se uită afară pe geam și fluieră „Flăcăii din Wexford“. Malachy și Oliver bat din palme și țopăie prin cameră, iar tata nu știe dacă să fluiera sau să zâmbească, pentru că amândouă nu se poate, dar nici nu se poate abține. Trebuie să facă o pauză ca să zâmbească și să-l mângâie pe Oliver pe cap, apoi își vede mai departe de fluierat. Zâmbește și

mama, dar cam în pripă, iar când se uită la cenușă se vede cum i se lasă-n jos colțurile gurii a îngrijorare.

A doua zi, mama îi spune lui tata să aibă grijă de gemeni, ne ia pe mine și pe Malachy și mergem la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul. Ne așezăm la coadă cu niște femei cu șaluri negre. Ele ne întreabă cum ne cheamă și zâmbesc când le spunem. Dumnezeuule mare, fac ele, i-auzi la puii ăștia de yankeu, și se întreabă de ce mama, înțolită din America, umblă după pomană, că abia se găsește de pomană pentru săracii din Limerick fără să mai vină și yankeii să le ia pâinea de la gură.

Mama le spune că haina o are de la o verișoară din Brooklyn, că soțul ei nu are de lucru și că mai are și alți copii acasă, niște băieței gemeni. Femeile își trag nasurile și se înfășoară în șaluri, au și ele necazurile lor. Mama le spune că a trebuit să plece din America pentru că n-o mai suporta după moartea fetei ei. Femeile își trag iar nasurile, dar de data asta pentru că mama plânge. Unele spun că au pierdut și ele prunci și că nimic nu-i mai rău pe lume, poți să trăiești cât nevasta lui Matusalem că tot n-o să te lecuiești. Nici un bărbat nu poate înțelege vreodată cum e să fii o mamă care a pierdut un copil, poate să trăiască el cât doi Matusalemi la un loc.

Se pun toate pe plâns și plâng și plâng până când o femeie cu părul roșu trece pe la fiecare cu câte o cutiuță. Femeile iau ceva din cutie cu degetele și-și îndeasă în nas. O femeie tânără strănută, iar roșcata râde. Ah, Bidy, nu ești tu de prafuri de-astea. Ia veniți încoace, flăcăi yankei, luați de mirosiți. Ne vâra socoteala aia maronie în nări și strănutăm așa de tare că femeile se opresc din plâns și se pun pe-un răs de trebuie să-și șteargă ochii cu șalurile. Vă face bine, vă limpezește la cap, zice mama.

Femeia tânără, Bidy, îi spune mamei că suntem niște băieței tare drăgălași. Arată către Malachy. Suflețelu' ăsta

cu zuluși aurii e frumos de pică, ai? Ar putea fi star de cinema, ca Shirley Temple. Iar Malachy zâmbește și încălzește toată coada.

Femeia cu prafurile îi spune mamei doamnă, scuzați că îndrăznesc, dar eu zic c-ar fi bine să stai jos, că am auzit de suferința dumneata.

Ah, nu, că nu le convine lor, se îngrijorează altă femeie.

Cui ce nu-i convine?

Da' păi cum, Nora Molloy, la Societate nu le convine să șadem pe scări. Vor să stăm respectuos în picioare, la perete.

Ia să mă mai pupe și-n cur, spune Nora, femeia cu păr roșu. Ia șezi aici, doamnă, pe treapta asta, o să șed și eu lângă matală și dac-aud vreo vorbuliță de la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul, îi iau la jumulit, așa să știți. Fumezi, domnița?

Da, spune mama, dar n-am la mine.

Nora scoate o țigară din buzunarul șorțului, o rupe și-i oferă jumătate mamei.

Nici asta nu le convine, spune femeia îngrijorată. Zic că pentru fiecare țigară de-o fumezi, rupi de la gura copilășului tău. Domnul Quinlivan de la ei e pornit rău pe ele. Zice că dac-avem bani de țigare, atunci avem și de mâncare.

Să mă pupe-n cur și Quinlivan, bășinos bătrân ce e. Ce, ne ține de rău că pufăim și noi din țigare, că altă alinare n-avem pe lume?

Se deschide o ușă la capătul culoarului și apare un bărbat. Așteaptă careva după ghetete de copii?

Femeile ridică mâinile, eu, eu.

Ei, s-au terminat ghetetele. Va trebui să veniți înapoi luna ailaltă.

Dar lu' Mikey al meu îi trebuie ghetete să meargă la școală.

Da' e ger afară, domnu' Quinlivan.

S-au terminat ghetetele. N-am ce vă face. Ce-i asta? Cine fumează?

Nora își flutură țigara. Eu, spune ea, și mă bucur de ea pân' la ultimu' fir de scrum.

De fiecare dată când tragi, începe el să spună.

Știu, răspunde ea, le rup copilașilor mei de la gură.

Femeie, ești obraznică. Aici n-ai să capeți de pomană.

Zău? Ei, domnule Quinlivan, dacă nu capăt aici, știu eu unde capăt.

Ce tot spui?

Mă duc la quakeri. Ei o să-mi deie de pomană.

Domnul Quinlivan face un pas spre Nora și arată cu degetul. Știți ce-avem noi aici? Avem printre noi o mîncătoare de supă. Am avut mîncători de supă și în timpul Foametei. Protestanții umblau peste tot și le spuneau catolicilor cucernici că dacă-și leapădă credința și trec la protestanți, o să primească la supă de nici n-o să aibă loc în burtă pentru ea și apără-ne, Doamne, au fost catolici care au primit supă, de le zice de-atunci mîncători de supă și și-au pierdut nemurirea sufletului și au fost surghiuniți în cele mai adânci cotloane ale iadului. La fel și tu, femeie, dacă te duci la quakeri, o să-ți pierzi nemurirea sufletului, tu și copiii tăi.

Atunci va trebui să ne salvezi dumneata, domnule Quinlivan, nu-i așa?

El o săgetează cu privirea, ea pe el la fel. Ochii lui alunecă spre celelalte femei. Una dintre ele își duce mâna la gură, să înăbușe un chicotit.

Ce găsești de hlizeală? latră el.

O, nimic, domnule Quinlivan. Jur pe Dumnezeu.

Încă o dată vă spun, n-avem ghete. Și trîntește ușa în urma lui.

Una câte una, femeile sunt chemate în cameră. Când vine rândul Norei, ea zâmbește și flutură o bucată de hârtie. Ghete, spune ea. O să capăt trei perechi pentru copiii

mei. Dacă-i ameninți pe ăștia de-aici cu quakerii, îți dau și izmenele din cur.

Când e chemată mama, ne ia și pe noi, pe mine și pe Malachy. Stăm în picioare în fața unei mese la care sunt așezați trei bărbați care pun întrebări. Domnul Quinlivan dă să spună ceva, dar bărbatul din mijloc zice Quinlivan, tu să taci. Dacă ar fi după tine, toți săracii din Limerick ar da fuga în brațele protestanților.

Bărbatul se întoarce spre mama, vrea să știe de unde are haina aia frumoasă, roșie. Ea îi spune ce le-a spus și femeilor de afară, iar când ajunge la moartea lui Margaret, începe să tremure și să suspine. Le spune bărbatilor că-i pare tare rău că plânge așa, dar s-a întâmplat abia cu câteva luni în urmă și încă nu și-a revenit, nici măcar nu știe unde e îngropată fetița ei, asta dacă o fi fost îngropată, nu știe nici dacă a fost măcar botezată, fiindcă fusese prea slăbită după ce făcuse patru băieți și nu mai avusese vlagă să se ducă la biserică pentru botez, și o ardea la inimă gândul că Margaret ar putea să rătăcească pe vecie, fără speranța de a ne regăsi pe noi, ceilalți, fie că ajungem în rai, iad sau chiar și-n Purgatoriu.

Domnul Quinlivan îi dă scaunul lui. Ei, lasă, doamnă. Lasă. Ia stai jos aicea. O, lasă.

Ceilalți inși se uită care la masă, care-n tavan. Omul din mijloc spune că-i dă mamei un cupon ca să cumpere provizii pe o săptămână de la prăvălia lui McGrath de pe Parnell Street. O să primească ceai, zahăr, făină, lapte, unt și un cupon separat pentru un sac de cărbune de la magazia de cărbuni a lui Sutton de pe Dock Road.

Cel de-al treilea bărbat spune bineînțeles că n-o să primiți atâtea în fiecare săptămână, doamnă. O să vă facem o vizită acasă, să vedem dacă sunteți într-adevăr nevoiași. Trebuie să facem asta, doamnă, ca să vă examinăm cererea.

Mama își șterge fața cu dosul mânecii și ia cuponul. Dumnezeu să vă răsplătească bunătatea, le spune ea bărbaților. Ei dau din cap și se uită la masă, la tavan, la pereți și-i spun s-o trimită înăuntru pe următoarea femeie.

Femeile de afară îi spun mamei când ai să te duci la McGrath, stai cu ochii pe zgripturoaică pen' că te fură la cântar. Pune lucrurile pe cântar pe o bucată de hârtie care atârnă-n jos pe partea ei, după tejghea, unde i se pare ei că nu vezi. Când trage de hârtia aia, ai noroc dacă primești jumătate din cât s-ar cădea să primești. Și are icoane cu Sfânta Fecioară și cu Preasfânta Inimă a lui Isus în toată prăvălia, și numai în genunchi o găsești în biserică la Sfântu' Iosif, zornăind din mătânii și suflând ca o fecioară martiră, zgripturoaica bătrână.

Merg eu cu dumneata, doamnă, spune Nora. Tot la madam McGrath am drum și o să văd eu dacă te înșală.

Femeia ne arată drumul până la prăvălia din Parnell Street. Femeia de la tejghea e amabilă cu mama, cu haina ei americană, până când mama scoate cuponul de la Sfântul Vincențiu de Paul. Nu știu ce cauți aici la ora asta, îi spune femeia. Niciodată nu primesc cazurile caritabile înainte de șase seara. Dar cum ești prima oară aici, o să fac o excepție.

Și dumneata ai cupon? o întreabă pe Nora.

Nu. Sunt o prietenă care ajută această biată familie cu primul ei cupon de la Sfântul Vincențiu de Paul.

Femeia așază o foaie de ziar pe cântar și toarnă făină dintr-un sac mare. Când termină de turnat, zice ține aici o livră de făină.

Nu prea cred, spune Nora. E o livră de făină cam subțirică.

Femeia se-nroșește la față și se încruntă, mă acuzi cumva?

Ah, nu, doamnă McGrath, spune Nora. Cre' că a fost o întâmplare, te-ai lipit cu șoldu' de hârtie și nici n-ai băgat de seamă c-ai tras nițel în jos de ea. O, Doamne, nu. O femeie ca

dumneata, care stă mereu îngenuncheată în fața Fecioarei Maria, e un model pentru noi toți și nu cumva e banii lu' matala colo, pe podea?

Doamna McGrath face iute un pas înapoi, iar acul cântarului sare și tremură. Care bani? face ea, până când se uită la Nora și-și dă seama. Nora zâmbește. M-or fi păcălit umbrele, spune ea, și zâmbește către cântar. Chiar a fost o greșală, că uite, abia dac-arată jumate de livră.

Cântarul ăsta îmi face zile fripte, spune doamna McGrath. Sunt sigură de asta, spune Nora.

Dar am cugetul curat înaintea lui Dumnezeu, spune doamna McGrath.

Mai încape vorbă, spune Nora, și toată lumea de la Sfântul Vincențiu de Paul și de la Legiunea Mariei te admiră negreșit.

Mă strădui să fiu o bună catolică.

Te strădui? Dumnezeu știe că n-ai a te strădui cine știe ce, pentru că ți s-a dus buhu' pentru inima dumitale bună și mă întrebam dacă nu-ți faci și dumneata pomană cu niște bomboane pentru băiețelii ăștia.

Ei, mă rog, nu-s eu chiar milionară, dar na...

Să-ți deie Dumnezeu sănătate, doamnă McGrath, și știu că mă-ntind, dar crezi că mi-ai putea împrumuta niscai țigări?

Ei, mă rog, astea nu-s pe cupon. Nu-s pusă aici ca să vă dau articole de lux.

Dacă găsești matala o cale, doamnă, o să te pomenesc nesmintit cât ești de bună la suflet la Sfântul Vincențiu de Paul.

Bine, bine, face doamna McGrath. Ține. Țigări îți dau numai de data asta, nu și altă dată.

Să te ție Dumnezeu, spune Nora, și îmi pare rău că ai avut atâta de furcă din cauză de cântar.

În drum spre casă, ne-am oprit în parcul public și ne-am așezat pe o bancă, unde eu și Malachy ne-am supt bomboanele, iar mama și Nora și-au fumat țigările. Fumatul a stârnit tusea Norei și ea i-a spus mamei că de la țigări o să i se tragă până la urmă, că la ea în familie ftizia era în floare și nimeni nu ajungea la senectute, dar cine să vrea așa ceva în Limerick, un loc unde, când te uitai în jur, primu' lucru' de-l vedeai era penuria de păr cărunt, care păr cărunt era ori în cimitir, ori peste Atlantic, trudind la căile ferate sau fâțâindu-se de colo colo în uniformă de poliție.

Ești norocoasă, doamnă, că ai văzut un pic lumea. O, Doamne, ce n-aș da să văd și eu New York-ul, lume care să topăie în sus și-n jos pe Broadway fără grijă. Nu, mie mi-a trebuit să mă 'namorez de un bețivan cu vino-ncoa', Peter Molloy, campion la dat pe gât halbe, care m-a lăsat borțoasă și mi-a pus pirostriile când abia dac-aveam șaptespe ani. Eram neștiutoare, domniță. Am crescut neștiutoare în Limerick, așa, habar n-aveam de nimica nici cât un rahat, și uite-așa ajungem noi mame înainte ca să fim femei. Și nu-i nimic aicea decât ploaie și niște babornițe care-și zic rozariul. Mi-aș da și dinții ca să plec de-aici, să mă duc în America, ba chiar și până-n Anglia. Campionul la dat pe gât halbe e mereu în șomaj și uneori bea până și banii ăia și așa mă scoate din minți că ajung la azilu' de nebuni.

A tras din țigară și s-a înecat, a tușit până a început să se clatine înainte și înapoi, iar între accesele de tuse, scâncea Isuse, Isuse. Când i s-a potolit tusea, a zis că trebuie să se ducă acasă, să-și ia doctoria. Ne vedem săptămâna viitoare la Sfântul Vincențiu de Paul, doamnă, a zis ea. Dacă-ți lipsește ceva, trimite-mi vorbă la Vize's Field. Întreabă pe oricine de nevasta lui Peter Molloy, campion la dat pe gât halbe.

Eugene doarme în pat, sub o haină. Tata stă lângă foc, cu Oliver în poală. Eu mă întreb de ce îi spune tata lui Oliver o poveste cu Cuchulain. Știe că poveștile cu Cuchulain sunt ale mele, dar când mă uit la Oliver, nu mă supăr. Are obraji roșii-roșii, se uită fix la focul stins și se vede că nu-i pasă câtuși de puțin de Cuchulain. Mama îi pune mâna pe frunte. Cred că are febră, spune ea. Bine-ar fi să am o ceapă, s-o fierb în lapte, cu piper. Asta face bine la febră. Dar și dac-aș avea, la ce să fierb laptele? Ne trebuie cărbune pentru foc.

Îi dă lui tata cuponul pentru cărbunele de pe Dock Road. El mă ia cu el, dar e întuneric și depozitele de cărbuni sunt închise.

Acum ce facem, tată?

Nu știu, fiule.

În fața noastră, niște femei cu șaluri și copii mici adună cărbune din stradă.

Uite, tată, cărbune.

Eh, nu, fiule. Noi nu luăm cărbune de pe stradă. Nu suntem milogi.

Îi spune mamei că depozitele de cărbune sunt închise și că în seara asta va trebui să bem lapte și să mâncăm pâine, dar când află de la mine despre femeile de pe stradă, mama i-l pune în brațe pe Eugene.

Dacă ești prea boier ca să aduni cărbune de pe stradă, lasă că-mi pun eu haina și mă duc pe Dock Road.

Ia un sac și ne ia pe mine și pe Malachy cu ea. Dincolo de Dock Road e ceva mare și întunecos unde licăresc niște luminițe. Mama spune că ăla e râul Shannon. Zice că asta i-a lipsit cel mai mult în America, râul Shannon. Și Hudson e drăguț, dar Shannon cântă. Eu nu aud cântecul, dar îl aude mama și asta o înveselește. Celelalte femei au plecat de pe Dock Road și ne punem pe căutat bucăți de cărbune căzute din camioane. Mama ne spune adunați tot

ce arde, cărbune, lemn, carton, hârtie. Sunt unii care ard balebă de cal, dar noi n-am ajuns încă așa de jos, zice ea. Când sacul e aproape plin, ne spune acuma trebuie să găsim o ceapă pentru Oliver. Malachy spune că o să găsească el una, dar ea îi zice nu, ceapă nu găsești pe stradă, găsești la magazin.

De cum vede un magazin, el strigă uite un magazin și se repede înăuntru.

Ciapă, face el. Ciapă pentru Oliver.

Mama dă fuga în magazin și-i spune femeii de la tețghea scuzați. Doamne, ce scump e, face femeia. Da' ce, e american?

Mama spune că e. Femeia zâmbește și i se văd doi dinți, de-o parte și de alta a gingiei de sus. Un scump, face ea, și ia uite ce frumusețe de zuluți aurii are. Și ce anume își dorește? O bomboană?

Ah, nu, spune mama. O ceapă.

O ceapă? râde femeia. N-am mai pomenit copil să vrea ceapă. Așa le place lor în America?

M-a auzit pe mine că vreau o ceapă pentru celălalt copil al meu care e bolnav, spune mama. Să fierb ceapa în lapte, știi mata.

Că bine zici, doamnă. Nimic nu-i mai bun ca ceapa fiartă în lapte. Și poftim, băiețaș, ia o bomboană pentru tine și încă una pentru celălalt băiețaș, fratele, presupun.

Ah, dar nu trebuia, spune mama. Spuneți mulțumesc, băieți.

Uite aici o ceapă frumoasă pentru copilul bolnav, doamnă, spune femeia.

Oh, nu pot cumpăra acum ceapa, doamnă, spune mama. N-am nici un ban la mine.

Ceapa e dar de la mine, doamnă. Să nu zică nimenea că s-a îmbolnăvit un copil în Limerick fiindcă n-a avut o ceapă. Și nu uita să presari și o țâr' de piper. Piper ai, doamnă?

Ah, nu, n-am, dar ar trebui să primesc curând.

Ei, ține-aici, doamnă. Piper și nițică sare. Să vezi ce bine-i face la copil.

Să te țină Dumnezeu sănătoasă, doamnă, spune mama, cu ochii umezi.

Tata se plimbă în sus și-n jos cu Oliver în brațe, iar Eugene se joacă pe podea cu o oală și o lingură. Ai găsit ceapă? întreabă tata.

Da, spune mama, și nu numai. Am și cărbune și-l pot și aprinde.

Știam eu că găsești. M-am rugat la Sfântul Iuda. E sfântul meu preferat, ocrotitorul cazurilorperate.

Eu am făcut rost de cărbune. Eu am făcut rost de ceapă, fără ajutor de la Sfântul Iuda.

N-ar trebui să aduni cărbune de pe stradă ca o cerșetoare de rând, spune tata. Nu e bine. Dai un exemplu prost la copii.

Atunci trebuia să-l trimiți pe Sfântul Iuda pe Dock Road.

Mi-e foame, face Malachy, și mi-e și mie foame, dar mama spune mai stăm până-i dăm lui Oliver ceapa fiartă în lapte.

Ea face focul, taie ceapa în două, dă drumul unei jumătăți în laptele pus la fiert cu puțin unt și presară niște piper. Îl ia pe Oliver în poală și încearcă să-i dea să mănânce, dar el se ferește și se uită la foc.

Ah, haide, iubitule, spune ea. Îți face bine. Ca să crești mare și puternic.

El închide gura, să nu intre lingura. Ea lasă jos vasul, îl leagănă până adoarme, îl culcă în pat și ne spune nouă, celorlalți, că ne mănâncă dacă nu facem liniște. Taie cealaltă jumătate de ceapă și o prăjește în unt, cu bucăți de pâine. Ne lasă să ne așezăm pe podea, la foc, ca să mâncăm pâinea friptă și să sorbim ceaiul fierbinte și dulce din borcane de gem. Mama spune focul e zdravăn și vioi, așa că putem opri lumina de gaz până om avea bani de contor.

Focul încălzește camera, iar în flăcările care joacă pe cărbune deslușești fețe, munți, văi și animale făcând salturi. Eugene adoarme pe podea, iar tata îl ridică și-l culcă în pat, lângă Oliver. Mama pune vasul cu ceapa fiartă pe polița căminului, de frică să nu ajungă la el vreun șoarece sau vreun guzgan. Zice că a avut o zi tare istovitoare, Societatea Vincențiu de Paul, prăvălia lui madam McGrath, căutatul de cărbuni pe Dock Road, necazul cu Oliver care n-a vrut ceapa fiartă și dacă o să fie așa și a doua zi, o să-l ducă la doctor, și acum se duce la culcare.

Curând, ne culcăm cu toții și nu mă deranjează dacă mai vine câte un purice pentru că în pat e cald așa cum stăm toți șase și-mi place cum lucește focul când saltă pe tavan și pereți și colorează camera în roșu și negru, roșu și negru, până pălește în alb și negru și nu se aude decât Oliver care de-abia scâncește, răsucindu-se în brațele mamei.

De dimineață, tata face focul, pregătește ceaiul, taie pâinea. E deja îmbrăcat și-i spune mamei să dea zor să se îmbrace. Îmi spune mie Francis, frățiorul tău Oliver e bolnav și-l ducem la spital. Tu să fii băiat bun și să ai grijă de cei doi frați ai tăi. Venim repede.

Cât lipsim noi, să nu te-nfigi prea tare-n zahăr, spune mama. Nu suntem milionari.

În timp ce mama îl ia pe Oliver și-l învelește într-o haină, Eugene se ridică în picioare pe pat. Îl vreau pe Ollie, spune el. Ollie joacă.

Ollie o să vină acasă repede, spune ea, și-o să te joci cu el. Acuma poți să te joci cu Malachy și Frank.

Ollie, Ollie, îl vreau pe Ollie.

Îl petrece pe Oliver cu ochii, iar după ce pleacă el, se așază pe pat, uitându-se pe geam. Genie, Genie, face Malachy, avem pâine, avem ceai. Pâine cu zahăr, Genie. El scutură din cap și dă deoparte pâinea pe care i-o întinde

Malachy. Se târăște până-n locul unde dormise Oliver cu mama, lasă capul jos și se uită fix pe geam.

Mamaia e la ușă. Am auzit că taică-tău și maică-ta fugeau pe Henry Street cu un copil în brațe. Unde-s duși?

Oliver e bolnav, am spus eu. Nu vrea să mănânce ceapa fiartă în lapte.

Ce tot îndrugi acolo?

N-a vrut să mănânce ceapa fiartă și s-a îmbolnăvit.

Și cu voi cine stă?

Eu.

Și ce-i cu copilul din pat? Cum îl cheamă?

El e Eugene. Îi e dor de Oliver. Sunt gemeni.

Știu că sunt gemeni. Copilul ăla pare lihnit de foame. Terci aveți p-aici?

Ce-i ăla terci? spune Malachy.

Isuse, Maica Domnului și Sfinte Iosif! Auzi, că ce e terciul! Terciul e terci. Aia e terciul. Io n-am mai văzut așa o liotă de yankei ignoranți. Haideți, îmbrăcați-vă și mergem peste drum până la tușă-ta Aggie. E acasă cu soțul ei, Pa Keating, și o să vă deie ea terci.

Îl ia în brațe pe Eugene, îl învelește în șalul ei și traversează strada până la tanti Aggie. Acuma stă iar cu nenea Pa pentru c-a zis el că, la urma urmei, nu era o vacă grasă.

Ai și tu niște terci? o întreabă mamaia pe tanti Aggie.

Terci? Trebuie să hrănesc o ceată de yankei cu terci?

Fă-ți și tu pomană, spune mamaia. Nu mori dacă le dai nițel terci.

Și-mi închipui c-o să mai vrea moț și zahăr și lapte sau să vezi c-o să-mi bată-n ușă să-mi ceară ouă, dacă nu ți-e cu supărare. Nu înțeleg de ce trebuie să plătim noi pentru greșelile Angelei.

Doamne, bine că n-a fost al tău grajdu' ăla din Betleem, zice mamaia, că altfel sfânta familie ar rătăci și-acu' prin lume, cu foamea-n gât.

Mamaia o dă la o parte pe tanti Aggie, îl așază pe Eugene pe un scaun, lângă foc, și pregătește terciul. Din altă cameră apare un bărbat. Are păr negru cârlionțat și pielea neagră și-mi plac ochii lui pentru că sunt foarte albaștri și zâmbăreți. E soțul lui tanti Aggie, bărbatul care se oprise în noaptea când ne atacaseră puricii și ne povestise despre purici și șerpi, cel care tușea de la gazul pe care-l înghițise în război.

De ce ești negru tot? zice Malachy, iar nenea Pa Keating râde și tușește așa de rău că trebuie să se dreagă cu o țigară. Oh, puii de yankeu, spune el. Nu se sfiesc deloc. Sunt negru pentru că lucrez la uzina de gaz din Limerick, umplu cuptoarele cu cărbune și cocs. M-au gazat în Franța, iar eu m-am întors la Limerick să lucrez la fabrica de gaz. Când o să fiți mari, o să râdeți.

Eu și Malachy trebuie să ne dăm la o parte de la masă, ca să poată sta oamenii mari să bea ceai. Ei își beau ceaiul, dar nenea Pa Keating, care-mi vine unchi pentru că e înșurat cu mătușa Aggie, îl ia pe Eugene pe genunchi. Ce micuț supărat, spune el, se scâlâmbăie și scoate sunete caraghioase. Eu cu Malachy râdem, dar Eugene doar întinde mâna să atingă negreala pielii lui Pa Keating, iar când Pa se face că-l mușcă de mână, Eugene râde și râde toată lumea din cameră. Malachy se duce la Eugene și încearcă să-l facă să râdă și mai tare, dar Eugene se ferește și-și ascunde fața în cămașa lui Pa Keating.

Cred că mă place, spune Pa, la care tanti Aggie lasă jos cana de ceai și se pune pe zbierat, oah, oah, oah, cu fața ei dolofană, roșie, și roind toată de lacrimi mari.

O, Doamne, face mamaia, iar o apucă. Da' acum ce mai ai?

Și tanti Aggie hohotește, uite așa că-l văd pe Pa cu un copil în poală, și nu mai trag nădejde să fac și eu unu'.

Mamaia latră la ea ia nu mai vorbi așa de față cu copiii. N-ai pic de rușine? Când o să binevoiască Dumnezeu, o să-ți trimeată și ție familia ta.

Tanti Aggie suspină uite, Angela a născut cinci, unu' s-a dus și ea nu-i în stare de nimica, nici să frece o podea, da' io care n-am nici unu' pot să frec și să spăl de nu mă-ntrece nimeni și fac o tocană și o friptură să mă pomenești.

Cred că micuțu' ăsta rămâne la mine, râde Pa Keating.

Malachy aleargă la el. Nu, nu, nu. ăsta-i fratele meu, Eugene. Spun și eu nu, nu, nu, el e fratele nostru.

Tanti Aggie își șterge lacrimile de pe obraji. Nu vreau nimic din ce-are Angela, spune ea. Nu vreau nimic care-i jumate Limerick și jumate Irlanda de Nord, așa că nu, lu-ați-l acasă. O să am și eu unul într-o zi chiar dacă o să trebuiască să fac o sută de novene pentru Sfânta Fecioară și maica ei, Sfânta Ana, sau să mă târăsc pe amândoi genunchii de-aici pân' la Lourdes.

Destul, spune mamaia. V-ați mâncat terciu' și e vremea să mergem acasă, să vedem dacă s-or fi întors muma și cu tatăl vostru de la spital.

Își pune șalul și se duce să-l ia pe Eugene, dar el se agață așa de tare de cămașa lui Pa Keating că trebuie să-l tragă cu forța, și el tot cu ochii după Pa rămâne până ieșim pe ușă.

Ne-am ținut după mamaia până la noi în cameră. Ea l-a pus pe Eugene pe pat și i-a dat o gură de apă. I-a spus să fie băiat cuminte și să doarmă pentru frățiorul lui, Oliver, care o să se întoarcă degrabă acasă și o să se joace amândoi iar aici, pe podea.

Dar el se uita întruna pe geam.

Mamaia ne-a zis mie și lui Malachy că ne putem juca pe podea, dar în liniște, pentru că ea își face rugăciunea.

Malachy s-a dus și s-a culcat lângă Eugene în pat, iar eu m-am așezat pe un scaun, la masă, să fac cuvinte încrucișate din ziarul pe care-l făcusem noi față de masă. În cameră se auzea doar Malachy, care șușotea ca să-l înveselească pe Eugene, și mamaia care mormăia peste zornăitul mătăniilor. Era așa de liniște că am pus capul pe masă și am adormit.

Tata mă atinge pe umăr. Haide, Francis, trebuie să ai grijă de frățiorii tăi.

Mama stă căzută pe marginea patului, scoțând mici țipete ca de pasăre. Mamaia o trage de șal. Mă duc la Thompson, cioclul, să vorbesc de sicriu și de dric, zice ea. O să plătească Societatea Vincențiu de Paul pentru asta, mai mult ca sigur, ce Dumnezeu.

Și iese pe ușă. Tata stă în picioare, deasupra focului, cu fața la perete, se bate peste coapse cu pumnii și oftează oh, oh, oh.

Tata mă sperie cu oh, oh, oh-ul lui, mama mă sperie cu țipetele ei scurte de pasăre și nu știu ce să fac, deși mă întreb dacă o să facă cineva focul în vatră ca să putem mânca ceai cu pâine, că a trecut multă vreme de când am primit terci. Dacă tata s-ar da la o parte de lângă vatră, aș face chiar eu focul. Nu-ți trebuie decât niște hârtie, câteva bucăți de cărbune sau turbă și un chibrit. El nu se mișcă, așa că încerc să trec pe lângă picioarele lui în timp ce se bate peste coapse, dar el mă vede și vrea să știe de ce încerc să aprind focul. Îi spun că ne e foame tuturor, iar el râde cu râs de smintit. Foame? face el. Oh, Francis, frățiorul tău Oliver e mort. Surioara ta e moartă și frățiorul tău e mort.

Mă ia în brațe și mă strânge atât de tare că țip. Apoi Malachy începe să plângă, plânge și mama, plânge și tata, plâng și eu, dar Eugene tace. Apoi, tata-și trage nasul și spune c-o să tragem un ospăț. Hai cu mine, Francis.

Îi zice mamei că ne întoarcem curând, dar ea stă în pat cu Malachy și Eugene în poală și nu ridică ochii. Tata mă trage după el pe străzile din Limerick și mergem din magazin în magazin, cerând de mâncare sau orice altceva au de dat pentru o familie cu doi copii morți într-un an, unul în America, celălalt în Limerick, și care e pe cale să mai piardă trei din lipsă de mâncare și de băutură. Majoritatea vânzătorilor clatină din cap. Ne pare rău că aveți necazuri, dar vă puteți duce la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul sau să cereți ajutor de la stat.

Tata spune că se bucură să vadă că spiritul creștinesc e viu în Limerick, iar ei îi spun că n-au ei nevoie de unu' de teapa lui, cu accentul lui din nord, să le spună cum vine treaba cu creștinismul, și că ar trebui să-i fie rușine să umble așa cu un copil după el ca un cerșetor de rând, un cârpaci, un negustor de vechituri.

Câțiva vânzători ne dau pâine, cartofi, cutii cu fasole, iar tata spune acuma mergem acasă ca să-mbucăți ceva voi, băieții, dar ne iese în cale nenea Pa Keating, care-i spune tatei că-i pare tare rău de necazurile lui și poate vrea să bea o bere în crâșma de colo.

În crâșmă sunt bărbați cu niște pahare mari în față, pline cu ceva negru. Nenea Pa Keating și tata își iau și ei licoare din aia neagră. Ridică paharele cu grijă și sorb încet. Pe buze au ceva ca o cremă alburie, pe care o ling oftând scurt. Unchiul Pa îmi ia o sticlă de limonadă, iar tata-mi dă o bucată de pâine și nu mai mi-e foame. Totuși, mă întreb cât o să stăm acolo, când Malachy și Eugene rabdă de foame acasă, la atâtea ore de la terci, din care Eugene oricum n-a mâncat.

Tata și nenea Pa își beau paharele cu licoare neagră și-și mai iau unele. Uite, Frankie, asta e o halbă, zice nenea Pa. E elixirul vieții. E cel mai bun leac pentru lăuze și pentru copiii înțărcați de mult.

Râde, tata zâmbește și râd și eu, pentru că mi se pare că asta trebuie să faci când vorbește nenea Pa. Când le spune celorlalți bărbați de moartea lui Oliver nu râde. Bărbații își duc mâna la pălărie pentru tata. Ne pare rău că ai necazuri, domnu', da' bei și dumneata o bere.

Tata spune da la toate berile și curând îl auzi cântând despre Roddy McCorley și Kevin Barry și un șir de cântece pe care nu le auzisem niciodată și plângând după fetița lui cea drăgălașă, Margaret, care murise în America, și după băiețelul lui, Oliver, mort aici, la spitalul orășenesc. Mă sperie cum țipă, plânge și cântă, și aș vrea să fiu acasă, cu cei trei frați ai mei, pardon, doi frați, și cu mama.

Omul de la bar îi spune lui tata domnu', cred c-ai băut destul. Ne pare rău că ai necazuri, dar trebuie să duci copilul ăsta acasă la maică-sa, care probabil că stă la foc îndurerată.

Încă o bere, una singură, numai una, ei? zice tata, iar omul spune nu. Tata agită pumnul. Eu mi-am făcut datoria față de Irlanda, iar când omul vine și-l ia pe tata de braț, tata încearcă să-l împingă la o parte.

Haide, Malachy, lasă tărăboiul, spune nenea Pa. Trebuie să te duci acasă, la Angela. Măine aveți înmormântare și te-asteaptă drăguții de copilași.

Dar tata se zbate până-l scot mai mulți inși afară, în întuneric. Nenea Pa iese și el împleticindu-se, cu punga cu mâncare. Haide, zice el. Mergem înapoi la odaia voastră.

Tata vrea să mai bea o halbă undeva, dar nenea Pa spune că i s-au terminat banii. Tata spune că o să povestească la toată lumea necazurile lui și o să-i dea beri. Nenea Pa spune că asta-i faptă de ocară, iar tata îi plânge pe umăr. E groaznic, groaznic, spune nenea Pa, dar cu timpul ai să treci peste.

Tata se îndreaptă de spate și se uită la el. Niciodată, spune el. Niciodată.

A doua zi, ne-am dus la spital cu un dric tras de cal. L-au pus pe Oliver într-o cutie albă pe care au urcat-o lângă noi în dric și l-am dus la cimitir. Au pus cutia albă într-o groapă și au acoperit-o cu pământ. Mama și tanti Aggie au plâns, mamaia arăta oțărâtă, tata cu nenea Pa Keating și cu nenea Pat Sheehan arătau triști, dar n-au plâns, și eu mi-am zis că un bărbat nu poate plânge decât când are în față licoarea neagră la care-i spune halbă.

Nu-mi plăceau stăncuțele care stăteau în copaci și pe lespezile mormintelor și nu voiam să-l las pe Oliver cu ele. Am aruncat o piatră într-o stăncuță care se apropia topăind de mormântul lui Oliver. Tata a zis că nu e voie să arunc cu pietre în stăncuțe, că dac-o fi sufletul cuiva în ele. Nu știam ce e ăla suflet, dar nu l-am întrebat pentru că nu-mi păsa. Oliver era mort și uram stăncuțele. Într-o zi o să mă fac bărbat și o să vin înapoi cu un sac de pietre și o să umplu cimitirul de stăncuțe moarte.

A doua zi după înmormântarea lui Oliver, tata s-a dus la Șomaj ca să semneze și să încaseze ajutorul pe săptămâna respectivă, nouăsprezece șilingi și șase penny. A zis că până-n prânz vine acasă, că o să ia carbune ca să facă focul, că o să mâncăm ouă cu jumări și ceai în memoria lui Oliver, ba poate chiar și ceva zaharicale.

N-a venit acasă nici până-n prânz, nici până la unu, nici până la două, așa că am fiert și am mâncat cei câțiva cartofi căpătați de la vânzători cu o zi în urmă. N-a ajuns deloc acasă până să apună soarele în acea zi de mai. N-am știut nimic de el până când l-am auzit, cu mult după ce se închiseseră crășmele, venind pe Windmill Street și cântând:

*Totul stă de veghe iepurește
Și Vestu-n somn se adâncește
Vai, plânge Erin și jelește*

*Când Connacht nu se mai trezește.
Acolo câmp și lac slobode-n zare
Curg printre stânci ocrotitoare.
O, vânt turbat și ne'mblânzită mare,
Să-l învățați pe om de liberare.*

A intrat poticnindu-se în cameră, ținându-se de pereți. Din nas îi atârna un muc, pe care și l-a șters cu dosul mâinii. A încercat să vorbească. Copiii eștia ar trebui să doarmă. Așcultă-mă. La culcare, copii.

Mama l-a luat la rost. Copiii aștia sunt lihnii. Unde-s banii de șomaj? Copiii rabdă de foame. Nebunile și nemernicule care ești, iar ai băut toți banii? Cum făceai și-n Brooklyn.

Oh, biata Angela, se jelea el. Și biata Margaret, mititica de ea, și bietul Oliver, mititelul de el.

S-a împleticit până la mine, m-a luat în brațe și am simțit mirosul de băutură pe care-l avea și-n America. Aveam fața umedă de lacrimile, scuipatul și mucusii lui, mi-era foame și nu știam ce să spun văzându-l cum plânge peste capul meu.

Apoi mi-a dat mie drumul și l-a luat în brațe pe Malachy, dându-i înainte cu surioara și frățiorul care zac reci în pământ, și cum trebuie să ne rugăm cu toții și să fim cuminți, să fim ascultători și să facem cum spune mama. A zis că avem noi greutăți, dar eu și cu Malachy ar trebui să începem școala, că educația e mai presus de toate, o să vă fie de folos și trebuie să vă pregătiți să vă faceți datoria față de Irlanda.

Mama zice că ea nu mai poate sta nici măcar un minut în camera aia de pe Windmill Street. Nu poate dormi cu amintirea lui Oliver în cameră, Oliver în pat, Oliver jucându-se pe podea, Oliver șezând la foc, în poala tatei. Zice

că lui Eugene nu-i face bine să stea acolo, că un geamăn suferă după fratele mort așa de rău că nici măcar o mamă nu poate să cuprindă cu gândul. Pe Hartstonge Street e o cameră liberă cu două paturi, nu doar unul cum avem acum pentru toți șase, ba nu, cinci câți suntem. Luăm camera și, ca să fie sigură, mama se duce joi la Șomaj să stea la coadă și să ia banii de ajutor de cum îi primește tata. El îi zice că nu poate face așa ceva, că-l face de răs în fața celorlalți bărbați. La Șomaj vin doar bărbații, nu și femeile să le ia banii de sub nas. Ghinionul tău, spune ea. Dacă n-ai risipi banii în cârciumi, n-ar trebui să mă țin după tine cum făceam în Brooklyn.

El îi spune că o să-l facă de rușine pe viață. Ea zice că nu-i pasă. Vrea camera de pe Hartstonge Street, o cameră caldă, drăguță și confortabilă, cu closet pe hol ca cea din Brooklyn, o cameră fără purici și umezeală ucigașă. Vrea camera pentru că e pe aceeași stradă ca Școala de Stat Leamy, iar Malachy și cu mine putem veni acasă la masă, adică la ora prânzului, pentru un ceai și o felie de pâine în untură.

Joi, mama se ține după tata la Șomaj. Merge în urma lui, iar când omul împinge banii către tata, îi ia ea. Ceilalți bărbați de la ajutoare își dau coate și rânjesc, iar tata e rușinat pentru că femeia n-ar trebui niciodată să se bage peste ajutorul de șomaj al bărbatului. Poate vrea să pună și el șase penny pe un cal sau să bea o bere, iar dacă toate femeile ar începe să se comporte ca mama, caii n-ar mai alergera și Guinness ar da faliment. Dar banii sunt la ea și ne mutăm pe Hartstonge Street. Apoi, ea îl ia în brațe pe Eugene și mergem încolo pe stradă până la Școala de Stat Leamy. Directorul, domnul Scallan, ne spune să revenim luni cu un caiet de notițe, un creion și un stilou cu peniță bună. Nu avem voie să venim la școală cu pecingine sau

păduchi și trebuie să ne suflăm mereu nasul, dar nu pe po-dea, că așa se împrăștie ftizia, ci într-o batistă sau o cârpă curată. Ne întreabă dacă suntem băieți cumiți, iar când îi spunem că da, zice sfinte Doamne, ce-i asta? Păi ăștia sunt yankei sau cum?

Mama îi povestește despre Margaret și Oliver, iar el spune Tată ceresc, tată ceresc, e multă suferință pe lume. Oricum, îl punem pe micuț, Malachy, la grupa mică, și pe frate-său la clasa întâi. Stau în aceeași cameră, cu un singur învățător. Atunci pe luni dimineța, la nouă fix.

Băieții de la Leamy vor să știe de ce vorbim așa. Da' ce, sunteți yankei? Și când le spunem că venim din America, vor să știe ce suntem, gangsteri sau cowboy?

Eu îi spun că nu știu, iar când mă împunge cu degetul în piept, Malachy spune eu sunt gangster, Frank e cowboy. Băiatul cel mare zice frățiorul tău e deștept și tu ești un yankeu prost.

Băieții din jurul lui sunt agitați. Bătaie, bătaie, țipă ei, iar băiatul mă îmbrânțește tare și cad. Îmi vine să plâng, dar pâcla vine peste mine ca atunci cu Freddie Leibowitz și mă reped la el cu pumnii și picioarele. Îl dobor și încerc să-l apuc de păr ca să-l dau cu capul de pământ, dar simt o usturime scurtă pe dosul picioarelor și sunt tras de pe el.

Domnul Benson, învățătorul, mă ține de ureche și mă croiește peste picioare. Derbedeu mic ce ești, spune el. Așa ai învățat tu în America să te porți? Ei, pe legea mea, lasă că te învăț eu bunele purtări.

Îmi spune să întind o mână, apoi pe cealaltă, și mă plesnește cu bățul o dată la fiecare palmă. Acuma du-te acasă și spune-i maică-tii ce băiat rău ai fost, spune el. Ești un yankeu rău. Repetă după mine, sunt un băiat rău.

Sunt un băiat rău.

Acuma zi, sunt un yankeu rău.

Sunt un yankeu rău.

Nu e băiat rău, spune Malachy. Băiatul ăla mare e rău. A zis că suntem cowboy și gangsteri.

Așa ai făcut, Heffernan?

Era doar o glumă, domnule.

Gata cu glumele, Heffernan. Nu e vina lor că sunt yankei.

Nu-i, domnule.

Iar tu, Heffernan, ar trebui să îngenunchezi în fiecare seară și să-i mulțumești Domnului că nu ești yankeu, că dac-ai fi, Heffernan, ai fi ăl mai mare gangster de pe ambele maluri ale Atlanticului. Al Capone ar veni la tine să-i dai lecții. De-acum să nu-i mai necăjești pe ăștia doi yankei, Heffernan.

Nu, domnule.

Dacă mai faci, Heffernan, te jupoi și-ți atârni pielea pe perete. Acuma haide, toată lumea acasă.

La Școala de Stat Leamy sunt șapte învățători și cu toții au curele de piele, bastoane și nuiiele din lemn de porumb. Te croiesc cu bețele peste umeri, spate, picioare, dar mai ales peste mâini. Dacă te lovesc peste mâini, îi zice la palmă. Te lovesc dacă întârzii, dacă-ți curge penița, dacă râzi, dacă vorbești și dacă nu știi la lecție.

Te lovesc dacă nu știi de ce a făcut Dumnezeu lumea, dacă nu știi cine e sfântul care ocrotește Limerick-ul, dacă nu știi să reciți Crezul Apostolic, dacă nu știi să aduni nouășpe cu patruzeci și șapte, dacă nu știi să scazi nouășpe din patruzeci și șapte, dacă nu știi principalele orașe și produse ale celor treizeci și două de comitate ale Irlandei, dacă nu găsești Bulgaria pe harta lumii de pe perete, pătată cu scuipat, muci și purcei de cerneală improșcată de școlari supărați, exmatriculați definitiv.

Te lovesc dacă nu știi să spui cum te cheamă în irlandeză, dacă nu știi să spui Ave Maria în irlandeză, dacă nu știi să te ceri la toaletă în irlandeză.

E folositor să te iei după băieții mai mari dinaintea ta. Ei pot să-ți povestească despre învățătorul pe care-l ai acum, ce-i place și ce nu suferă.

Un învățător te bate dacă nu știi că Eamon De Valera e cel mai ilustru om care a existat vreodată. Altul te bate dacă nu știi că Michael Collins e cel mai ilustru om care a existat vreodată.

Domnul Benson urăște America și trebuie să-ți amintești să urăști și tu America, să nu te bată.

Domnul O'Dea urăște Anglia și trebuie să-ți amintești să urăști și tu Anglia, să nu te bată.

Dacă spui ceva de bine de Oliver Cromwell, te bat toți.

Chiar dacă te plesnesc de șase ori la fiecare palmă cu nuiaua de frasin sau cu aia de porumbar, cu noduri, tot n-ai voie să plângi. Că ești luat de bleg. Sunt unii băieți care poate te iau în râs și-și bat joc de tine pe stradă, dar chiar și ei trebuie să aibă grijă, că vine ziua când îi altoiește domnul învățător și n-au cum să-și dea drumul lacrimilor, că se fac de rușine pe viață. Unii băieți spun că e mai bine să plângi, pentru că așa le place domnilor învățători. Dacă nu plângi, învățătorii te urăsc pentru că i-ai făcut să pară slabi în fața clasei și-și promit în sinea lor că următoarea dată când te prind, o să se lase cu lacrimi, sânge sau cu amândouă.

Băieții mari din clasa a cincea ne spun că domnului O'Dea îi place să te scoată în fața clasei, ca să vină în spatele tău, să te prindă de perciuni, favoriți, cum le zice, și să te tragă de ei. Sus, sus, face el până când te ridici pe vârfuri și ți se umplu ochii de lacrimi. Nu vrei să te vadă băieții din clasă că plângi, dar când te trage de favoriți îți vin lacrimile orice-ai face și asta-i place domnului învățător. Domnul O'Dea e singurul învățător care știe întotdeauna să stârnească lacrimile și rușinea.

E mai bine să nu plângi, pentru că trebuie să fii unit cu băieții din școală și niciodată nu trebuie să le dai satisfacție domnilor învățători.

Dacă te lovește învățătorul, n-are rost să te plângi la tata sau la mama. Ei mereu îți zic o meriți. Nu te alinta.

Eu știu că Oliver e mort și Malachy știe că Oliver e mort, dar Eugene e prea mic ca să știe ceva. Când se scoală de dimineață, zice Ollie, Ollie și tropăie prin cameră, uitându-se pe sub paturi sau se suie pe patul de la geam și arată către copiii de pe stradă, mai ales către cei cu păr blond ca el și Oliver. Ollie, Ollie, face el, iar mama îl ia pe sus, plânge și-l strânge în brațe. El se zbate să-l pună jos pentru că nu vrea să-l iei pe sus și să-l strângi în brațe. Vrea să-l găsească pe Oliver.

Tata și mama îi spun că Oliver e în rai și se joacă cu îngerii și că o să-l revedem cu toții într-o bună zi, dar el nu înțelege pentru că are numai doi anișori și nu știe cuvinte și asta-i cel mai rău lucru din toată lumea.

Eu și Malachy ne jucăm cu el. Încercăm să-l facem să râdă. Ne scâlâmbăiem. Ne punem oale în cap și ne prefacem că le dăm drumul să cadă. Fugim prin cameră și ne prefacem că am căzut. Îl ducem în parcul public să vadă florile drăgălașe, să se joace cu câinii, să se tăvălească în iarbă.

El vede copii mici cu părul blond ca Oliver. Acum nu mai spune Ollie. Arată doar cu degetul.

Tata spune că Eugene are noroc de doi frați ca Malachy și ca mine pentru că-l ajutam să uite și în curând, cu ajutorul lui Dumnezeu, n-o să și-l amintească deloc pe Oliver.

Dar tot a murit.

La șase luni după ce se prăpădise Oliver, ne-am trezit într-o dimineată căinoasă de noiembrie și l-am găsit pe Eugene rece în pat lângă noi. Doctorul Troy a venit și a zis că băiatul ăsta a murit de pneumonie și de ce n-a fost dus la spital din vreme? Tata a zis că nu știa și mama a zis că nu știa și doctorul Troy a zis că de-aia mor copiii. Din neștiința oamenilor. A zis că dacă eu sau Malachy dăm cel mai mic semn de tuse sau de răgușeală, să ne ducă la el la orice oră din zi sau din noapte. Trebuie să ne țină permanent uscați fiindcă părem a fi o familie cam slabă de piept. I-a zis mamei că-i pare tare rău de necazurile ei și că-i dă o rețetă de ceva care să-i ușureze suferința în zilele următoare. A zis că Dumnezeu cere prea mult, al dracului de mult.

Mamaia și tanti Aggie au venit la noi în cameră. Ea l-a spălat pe Eugene și tanti Aggie s-a dus să cumpere o cămășuță albă și un șirag de mătânii. L-au îmbrăcat într-o cămașă albă și l-au culcat pe pat lângă geam, unde stătea înainte și se uita după Oliver. I-au pus mâinile pe piept, una peste alta, legate cu mărgeluțele mătâniilor. Mamaia i-a dat părul la o parte de pe ochi și de pe frunte și a zis ce păr moale și mătăsos are, nu-i așa? Mama s-a apropiat de pat și i-a tras o pătură peste picioare, să-i țină de cald. Mamaia și tanti Aggie s-au uitat una la alta și n-au zis nimic. Tata stătea la capul patului și se bătea cu pumnii peste coapse, vorbind cu Eugene, spunându-i eh, de la râul Shannon și s-a tras, umezeala de la râul ăla a venit și v-a luat, pe tine și pe Oliver. Ia mai termină, a zis mamaia. Agiți toată casa. A luat rețeta de la doctorul Troy și mi-a zis mie să dau fuga la spițerul O'Connor după pastile, că n-o să ne ia bani prin bunătatea doctorului Troy. Tata a zis că vine și el cu mine, că o să mergem la biserica iezuită, să

spunem o rugăciune pentru Margaret, Oliver și Eugene, care erau cu toții în rai, fericiți. Spițerul ne-a dat doctoriile, ne-am oprit să spunem rugăciunile, iar când ne-am întors în cameră, mamaia i-a dat lui tata bani să ia câteva sticle de bere de la cârciumă. Nu, nu, a zis mama, dar mamaia a zis că el n-are pastile care să-l aline, ce Dumnezeu, și o sticlă de bere o să-i aducă un pic de mângâiere. Apoi i-a zis că a doua zi trebuie să meargă la pompe funebre, să vină cu sicriul într-un dric. Mi-a zis mie să mă duc cu tata și să am grijă să nu stea toată noaptea în cârciumă și să bea toți banii. Oh, Frank n-are ce căuta la cârciumă, a zis tata, iar ea a răspuns atunci nu zăbovi pe-acolo. El și-a pus șapca și ne-am dus la birtul lui South și la ușă el mi-a zis că puteam merge acasă de-acum, că bea o halbă și vine și el. Eu am zis nu și el a zis nu fi neascultător. Du-te acasă la biata maică-ta. Eu am zis nu, iar el a zis că sunt băiat rău și că-l mănii pe Dumnezeu. Eu am zis că nu mă duc acasă fără el și el a zis oh, unde-a ajuns lumea asta a noastră? A dat repede pe gât o halbă de porter la cârciumă, apoi ne-am dus acasă cu sticlele de bere. Pa Keating era la noi în cameră cu o sticlă mică de whisky și niște sticle de bere și a adus și nenea Pat Sheehan două sticle de bere să le bea el. Unchiul Pat s-a așezat pe podea cu sticlele în brațe și spunea întruna sunt ale mele, sunt ale mele, de frică să nu i le ia careva. Oamenii care-au fost scăpați în cap stau mereu cu frică să nu le fure alții berea. Mamaia i-a zis bine, Pat, bea-ți liniștit berea. Nu te deranjează nici meni. Ea și tanti Aggie ședea pe pat lângă Eugene. Pa Keating ședea la masa din bucătărie, bea bere și oferea la toată lumea o dușcă de whisky de la el. Mama și-a luat doctoriile și s-a așezat la foc, cu Malachy în poală. Repeta întruna că Malachy are părul ca Eugene, iar tanti Aggie îi tot spunea că nu-i adevărat până când mamaia a împuns-o

pe tanti Aggie cu cotul în piept și i-a spus să tacă. Tata stătea în picioare, la perete, între cămin și patul unde era culcat Eugene, și-și bea berea. Pa Keating povestea și oamenii mari râdeau chiar dacă nu voiau sau nu se cădea să râdă în prezența unui copil mort. A povestit cum luptase el în armata engleză în Franța și cum germanii dăduseră cu gaz în el și se îmbolnăvisese așa de rău că ajunsese la spital. Îl ținuseră la spital o vreme, după care îl trimiseseră îndărăt în tranșee. Soldații englezi erau trimiși acasă, dar pe soldații irlandezi nu dădeau nici o bășină degerată, dacă mureau sau trăiau. Dar Pa nu murise, ba chiar ajunsese putred de bogat. Zicea că rezolvase una dintre marile probleme ale războiului de tranșee. În tranșee era atâta noroi și umezeală că n-aveai cum fierbe apa pentru ceai. Așa că și-a zis el în sinea lui măicuță, la cât gaz am pe dinăuntru, e mare păcat să se irosească. Așa că și-a vârât o țeavă în cur, a scăpărat un chibrit și într-o clipită s-a aprins o flacăra zdravănă, la care puteai fierbe apă în orice gamelă. Prinzând de veste, răcanii englezi au ieșit fuga din tranșee, gata să-i plătească oricât, numai să-i lase și pe ei să fiarbă apă. Câștigase atâția bani încât îi putuse cumpăra pe generali ca să-i dea drumul din armată, așa că plecase la Paris, unde chefuisse și băuse vin cu artiști și modele. Cum o ținuse numai într-un huzur, cheltuisese toți banii, iar când se întorsese la Limerick, nu-și găsisese de lucru decât la uzina de gaz, la încărcat cărbune în cuptoare. A zis că avea atâta gaz pe dinăuntru că ar fi putut da lumină unui orașel întreg timp de un an. Tanti Aggie a pufnit și a zis că asta nu era o poveste cuviincioasă, de spus la căpătâiul unui copil mort, dar mamaia a zis că mai bine să spui o poveste din asta decât să stai degeaba, cu o moacă tristă. Nenea Pat Sheehan, care stătea pe jos cu berea lui, a zis că o să cânte un cântec. Brava ție, a zis Pa Keating, și nenea Pat a

cântat „Drumul către Rasheen“. Zicea întruna „Rasheen, dragă Rasheen“, dar cântecul n-avea nici cap, nici coadă, pentru că îl scăpase taica al lui în cap mai de mult și de fiecare dată când cânta cântecul, avea alte versuri. Mamaia a zis ce cântec frumos și Pa Keating a zis că-i făcea concurență serioasă lui Caruso. Tata s-a apropiat de patul din colț, unde dormea cu mama. S-a așezat pe margine, a lăsat sticla pe podea, și-a acoperit fața cu mâinile și a început să plângă. A zis Frank, Frank, vino încoace, și a trebuit să mă duc la el ca să mă țină-n brațe cum îl ținea mama pe Malachy. Haideți acum să apucăm să dormim puțin, că mâine e înmormântarea, a zis mamaia. Au îngenuncheat fiecare lângă pat, au spus o rugăciune și l-au pupat pe Eugene pe frunte. Tata m-a lăsat jos, s-a ridicat în picioare și i-a salutat din cap de despărțire. După plecarea lor, a dus la gură pe rând sticlele de bere și le-a golit. A șters cu degetul sticla de whisky, apoi l-a lins. A micșorat flacăra lămpii cu ulei de parafină de pe masă și a zis că era vremea ca eu și Malachy să ne culcăm. Aveam să dormim cu el și cu mama în noaptea aia, ca să poată sta micul Eugene singur în celălalt pat. În cameră era acum întuneric, în afară de firicelul de lumină din stradă care cădea pe minunatul păr moale și mătăsos al lui Eugene.

De dimineată, tata aprinde focul, pregătește ceaiul, prăjește pâinea la foc. Îi duce ceai și pâine mamei, dar ea îl refuză cu o fluturare a mâinii și se întoarce spre perete. Tata ne pune pe mine și pe Malachy să îngenunchem lângă Eugene și să spunem o rugăciune. El zice că rugăciunile unor copii ca noi atârnă mai greu în rai decât rugăciunile a zece cardinali și patruzeci de episcopi. Ne arată cum să ne-nchinăm, în numele Tatălui, Fiului și Sfântului Duh. Amin, apoi zice Doamne dragă, asta vrei, nu? Îl vrei pe

fiul meu, Eugene. L-ai luat pe fratele lui, Oliver, ai luat-o pe sora lui, Margaret. Nu se cade să cârtesc, nu-i așa? Doamne sfinte din ceruri, nu știu de ce trebuie să moară niște copii, dar facă-se voia Ta. Tu i-ai spus râului să omoare și Shannon a omorât. Ai putea să ne arăți și nouă mila cea de pe urmă? Ai putea să ne cruți copiii pe care-i mai avem? Atâta-ți cerem. Amin.

Ne ajută pe mine și pe Malachy să ne spălăm pe cap și pe picioare, ca să fim curați la înmormântarea lui Eugene. Trebuie să stăm smirnă chiar dacă ne doare când ne curăță urechile cu colțul prosopului pe care l-am adus din America. Trebuie să fim cuminți pentru că Eugene stă acolo, cu ochii închiși, și nu vrem să se trezească și să se uite pe fereastră după Oliver.

Mamaia vine și-i spune mamei că trebuie să se scoale. Ai copii morți, spune ea, dar ai și copii vii care au nevoie de mama lor. Îi aduce mamei puțin ceai într-o cană, ca să înghită pastilele care alină durerea. Tata îi spune lui mamaie că e joi și trebuie să se ducă la Șomaj să-și ia ajutorul, apoi la pompele funebre, să ia dricul și sicriul. Mamaia îi spune să mă ia cu el, dar el zice că mai bine stau cu Malachy, ca să mă pot ruga pentru frățiorul meu care zace mort în pat. Da' ce, crezi tu că mă duci pe mine de nas? Să se roage pentru un copilaș care abia făcuse doi ani și care deja se joacă în rai, cu frățiorul lui? O să-l iei cu tine pe fiul tău, să-ți aducă aminte că asta nu e zi de stat prin cârciumi. Ea se uită la el, el la ea, apoi își pune șapca pe cap.

La Șomaj, ne așezăm la coadă până vine un om de la ghișeu și-i spune tatei cât de rău îi pare pentru necazurile lui și că ar trebui să treacă în fața tuturor în acea zi de jale. Bărbații își duc mâna la cozoroc și spun că le pare rău pentru necazurile lui și unii mă mângâie pe cap și-mi dau bănuți, douăzeci și patru de penny, doi șilingi. Tata îmi

spune că acum sunt bogat și ar trebui să-mi cumpăr bomboane până intră el numai un minut până aci colea. Știu că aci colea e o cârciumă și știu că vrea să-și cumpere licoarea neagră de-i spune halbă, dar nu zic nimic pentru că vreau să mă duc până la prăvălia de lângă să-mi iau o caramea. Mestec carameaua până se topește și-mi simt gura toată dulce și lipicioasă. Tata e tot la cârciumă și nu știu ce să fac, dacă să-mi iau încă o caramea cât mai stă el acolo la o halbă. Dau să-i întind banii femeii de la prăvălie când mă plesnește cineva peste mână și o văd pe tanti Aggie, cu o falcă-n cer și alta-n pământ. Asta faci tu în ziua când e îngropat fratele tău? Te îndopi cu zaharicale. Și taică-tău ăla pe unde umblă?

E, e... la cârciumă.

Păi sigur că e la cârciumă. Tu stai aci și te-ndopi cu zaharicale și el stă acolo, bea până i se-nmoaie picioarele în ziua când bietul tău frățior e dus la cimitir. E leit tată-su, îi spune ea femeii de la prăvălie, la fel de ciudat la-nfățișare, fălcos ca ăia din Nord.

Îmi zice să intru în crâșmă și să-i spun tatei să lase băutura și să se ducă după sicriu și dric. Ea nu pune piciorul în crâșmă pentru că băutura e blestemul acestei țări uitată de Dumnezeu.

Tata stă în fundul cârciumii lângă un om cu fața murdară, căruia i se vede părul din nas. Nu vorbesc între ei, ci se uită fix în față, iar halbele negre stau pe un mic sicriu alb, pe scaunul dintre ei. Știu că e sicriul lui Eugene pentru că și Oliver a avut unul la fel și-mi vine să plâng când văd halbele pe el. Acum îmi pare rău că am mâncat carameaua aia și aș vrea să mi-o pot scoate din stomac și să i-o dau înapoi lui tanti de la prăvălie, pentru că nu se cade să mănânc caramea când Eugene e mort în pat și mă sperie cele două halbe negre de pe sicriul lui alb. Bărbatul de lângă tata

zice nu, dom'le, nu mai poți lăsa un sicriu de copil în dric. Eu așa am făcut o dată, am intrat să beau o bere și mi-au furat sicriuțu' din afurisitu' de dric. Îți vine să crezi una ca asta? Era gol, slavă Domnului, dar zi și dumneata. Ce vremuri negre trăim, negre. Bărbatul de lângă tata ridică halba și ia o înghițitură lungă, iar când o lasă jos, sicriul sună a gol. Tata dă din cap către mine. Plecăm acum, fiule, dar când lasă jos halba după înghițitura lungă, eu o împing la o parte.

Ăsta e sicriul lui Eugene. Îi spun lu' mama că ți-ai pus paharul pe sicriul lui Eugene.

Ei, fiule. Ei, fiule.

Tată, ăsta-i sicriul lui Eugene.

Mai bei o halbă, domnu'? întreabă celălalt bărbat.

Ia așteaptă câteva minute afară, Francis, îmi zice tata.

Nu.

Nu fi rău.

Nu.

Celălalt bărbat zice Sfinte Isuse, dac-ar fi băiatu' meu, l-aș ține numa-n șuturi d-aci până-n comitatu' Kerry. Nu-i frumos să vorbească așa cu tată-su într-o zi de suferință. Dacă nu mai poate omu' să bea o bere în zi de îngropăciune, păi la ce să mai trăiești din capul locului, păi nu.

Bine, zice tata. Mergem.

Își termină halbele și șterg cu mânecile petele umede, maronii de pe sicriu. Bărbatul se suie pe capra dricului, iar eu cu tata ne urcăm înăuntru. El stă cu sicriul pe genunchi, lipit de piept. Acasă, camera noastră e plină de oameni mari, mama, mamaia, tanti Aggie, soțul ei, Pa Keating, nenea Pat Sheehan, nenea Tom Sheehan, care e fratele mai mare al mamei și care până acum se ținuse mereu departe de noi pentru că nu-i suferă pe nord-irlandezi. Soția lui nenea Tom, Jane, a venit și ea cu el. E din

Galway și lumea spune că are mutră de spanioloaică și de-aia nimeni din familie nu vorbește cu ea.

Bărbatul ia sicriul de la tata, iar când intră cu el în cameră, mama geme, oh, nu, oh, Doamne, nu. Bărbatul îi spune lui mamaia că se întoarce curând să ne ducă la cimitir. Mamaia îi spune să nu care cumva să se întoarcă în casa asta aghezmuț pentru că pruncul ăsta care merge la cimitir a suferit amarnic și merită și el puțină demnitate și ea nu îngăduie un bețiv în dric, să cadă de sus, de pe capră, și alta nu.

Cucoană, spune bărbatul, eu am dusără zeci de copii la cimitir și n-am căzut niciodată du pe nici o capră, de sus sau de jos.

Bărbații beau iarăși bere din sticle, iar femeile sorb sherry din borcane de gem. Nenea Pat Sheehan spune la toată lumea asta-i berea mea, asta-i berea mea, iar mamaia spune șezi blând, Pat. Nu-ți ia nimeni berea. Apoi zice că vrea să cânte „Drumul către Rasheen“, numai că Pa Keating zice nu, Pat, nu poți cânta în ziua de înmormântare. Poți cânta în seara din ajun. Dar nenea Pat o ține întruna cu asta-i berea mea și vreau să cânt „Drumul către Rasheen“ și toată lumea știe că vorbește așa pentru că a fost scăpat în cap. Începe să cânte, dar se oprește când mamaia scoate capacul sicriului, iar mama hohotește o, Doamne, Doamne, o să se termine vreodată? O să-mi rămână și mie vreun copil?

Mama stă pe un scaun, la capul patului. Îl mângâie pe Eugene pe păr, pe față și pe mâini. Îi spune că, dintre toți copiii din lume, el a fost cel mai dulce, mai delicat și mai iubitor. Îi spune că tare rău e fără el, dar el e în rai acum, cu fratele și cu sora lui, de-avem și noi o alinare știind că Oliver nu se mai simte singur, fără fratele lui. Dar tot

lasă capul jos lângă Eugene și plânge atât de rău că toate femeile din cameră plâng împreună cu ea. Plânge până când Pa Keating îi spune că trebuie să mergem înainte să se întunece, că n-avem ce căuta în cimitir pe întuneric.

Mamaia îi șoptește lui tanti Aggie cine pune copilul în sicriu? Iar tanti Aggie șoptește că ea nu. Asta-i treaba maică-sii.

Nenea Pat le aude. Pun eu copilul în sicriu, zice. Se apropie șontâc de pat și-i cuprinde mamei umerii cu brațele. Ea se uită la el, cu fața udă toată. Pun eu copilul în sicriu, Angela, spune el.

Oh, Pat, face ea. Pat.

Să știi că pot, spune el. E un copil mic și n-am mai ridicat niciodată pân-acuma un copil mic. N-am mai ținut niciodată un copil mic în brațe. Nu-l scap, Angela. Nu-l scap. Jur pe Dumnezeu că nu-l scap.

Știu că nu, Pat. Știu că nu.

Îl ridic eu și n-o să cânt „Drumul către Rasheen“.

Știu că nu, Pat, spune mama.

Pat dă la o parte pătura pe care a pus-o mama acolo ca să-i țină de cald lui Eugene. Picioarele lui Eugene sunt albe, străvezii și pline de vinișoare albastre. Pat se apleacă, îl ia pe Eugene în brațe și-l ține la piept. Îl pupă pe Eugene pe frunte, după care toată lumea din cameră îl pupă pe Eugene. Pat îl pune pe Eugene în sicriu și se retrage. Ne adunăm cu toții și ne uităm la Eugene pentru ultima oară.

Vezi că nu l-am scăpat, Angela, spune nenea Pat, iar ea îl atinge pe față.

Tanti Aggie se duce la cârciumă după dricar. Bărbatul pune capacul sicriului și-l bate-n cuie. Întreabă cine vine cu dricul, apoi duce sicriul la dric. E loc numai pentru mama și tata, Malachy și cu mine. Bunica zice ia duceți-vă voi la cimitir, că noi vă așteptăm aici.

Nu știu de ce nu poate rămâne Eugene la noi. Nu știu de ce trebuie să-l trimită de-acasă cu omul ăla care și-a pus halba pe sicriul alb. Nu știu de ce a trebuit să-i trimită de-acasă pe Margaret și pe Oliver. Sora și frații mei au fost puși în cutii, ceea ce e un lucru rău și aș vrea să am cui să mă plâng.

Calul tropotea pe străzile din Limerick. O să-l vedem pe Oliver? a întrebat Malachy, iar tata i-a zis nu, Oliver e în rai și să nu mă întrebi ce-i raiul pentru că nu știu.

Raiul e un loc unde Oliver, Eugene și Margaret stau la căldură, voioși, și într-o zi o să ne întâlnim cu ei acolo, spune mama.

Calul a făcut cachi pe stradă și pute, a zis Malachy, iar mama cu tata n-au avut încotro și au zâmbit.

La cimitir, vizitiul a coborât și a deschis ușa dricului. Dați încoa' sicriu', zice el, să-l duc eu la groapă. Trage de sicriu și se-mpiedică. Nu duci dumneata copilul meu, în halul în care ești, zice mama. Se întoarce spre tata. Îl duci tu, spune ea.

Faceți cum vreți, spune dricarul. Da' faceți dracului cum vreți, zice și se suie la loc pe capră.

A început să se întunece, iar sicriul pare mai alb ca oricând în brațele tatei. Mama ne ia de mână și îl urmărește pe tata printre morminte. Stăncuțele stau tăcute în copaci pentru că ziua e pe sfârșite și trebuie să se odihnească și ele, ca să se trezească devreme dimineața și să-și hrănească puișorii.

Doi bărbați cu lopeți așteaptă lângă un mic mormânt descoperit. Unul din ei zice ați venit foarte târziu. Bine că nu e mare lucru de făcut, că altfel plecam. Coboară în groapă. Dă-l încoace, spune el, iar tata îi dă sicriul.

Bărbatul presară o mână de paie și iarbă pe sicriu, apoi iese, iar celălalt bărbat începe să care lopeți de pământ. Mama scoate un strigăt prelung, oh, Doamne, Doamne, și într-un copac croncăne o stăncuță. Aș vrea să am o piatră, să dau cu ea în stăncuță. După ce termină de astupat groapa cu pământ, bărbații își șterg frunțile și așteaptă. Ei, păi acuma na, se obișnuiește o mică atenție ca să ne ție de sete, spune unul.

Oh, da, da, face tata, și le dă bani. Ne pare rău de necazurile 'mneavoastră, spun ei și pleacă.

Noi ne întoarcem la poarta cimitirului, la dric, dar dricul nu mai e. Tata se uită după el prin întuneric și se întoarce clătinând din cap. Dricarul ăla e un împruțit de bețivan bătrân, aia e, Doamne iartă-mă, spune mama.

E mult de mers de la cimitir până la noi în cameră. Copiii ăștia trebuie să mănânce și ei ceva, îi spune mama tatei, și ți-au mai rămas niște bani de dimineață, de la șomaj. Dacă te gândeai să bați cârciumile diseară, să-ți iei adio. Îi ducem la Naughton și le dăm pește cu cartofi și limonadă, că doar nu în fiecare zi petrec un frate la groapă.

Peștele cu cartofi e delicios cu oțet și sare, iar limonada ne pișcă pe gâtleej.

Când ajungem acasă, camera e goală. Pe masă sunt niște sticle de bere goale și focul e stins. Tata aprinde lampa cu ulei de parafină și se vede scobitura din pernă acolo unde a fost capul lui Eugene. Parcă te-aștepți să-l auzi și să-l vezi tropăind prin cameră, urcându-se pe pat ca să se uite pe geam după Oliver.

Tata îi spune mamei că iese la plimbare. Ea spune nu. Știe ea la ce-i stă lui mintea, că de-abia așteaptă să-și cheltuiască ultimii șilingi prin cârciumi. Bine, spune el. Aprinde focul, iar mama face ceai și curând ne culcăm.

Eu cu Malachy ne culcăm iar în patul unde a murit Eugene. Îmi doresc să nu-i fie frig la cimitir, în sicriul ăla

Cenușa Angelei

alb, chiar dacă știu că el nu mai e acolo, pentru că îngerii au venit la el și au deschis sicriul și acum e departe de Shannon cu umezeala lui ucigașă, e sus în cer cu Oliver și Margaret, unde au pește, cartofi și caramele la discreție și nu-s mătuși care să te sâcâie, unde tații aduc acasă banii de la Șomaj și nu trebuie să-i cauți prin cârciumi.

III

Mama zice că nu mai poate rezista nici măcar un minut în camera de pe Hartstonge Street. Îl vede pe Eugene dimineață, la prânz și seara. Îl vede urcându-se în pat să se uite în stradă după Oliver și uneori îi vede pe Oliver afară și pe Eugene înăuntru, stând de vorbă amândoi. Ea se bucură că stau de vorbă, dar nu vrea să-i vadă și să-i audă tot restul vieții. E păcat să ne mutăm când suntem atât de aproape de Școala de Stat Leamy, dar dacă mama nu se mută mai repede, o să-și piardă mințile și o să ajungă la azilul de nebuni.

Ne mutăm pe Roden Lane, deasupra unui loc de-i zice Barrack Hill. Pe o parte a străzii sunt șase case, pe cealaltă parte, una singură. La case le zice două sus, două jos, două camere la etaj, două la parter. Casa noastră e la capătul străzii, e ultima dintre cele șase. Lângă ușa noastră e o mică magazie, un closet, după care vine un grajd.

Mama se duce la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul, să vadă dacă nu cumva poate face rost de mobilă. Omul de acolo zice că o să ne dea un cupon pentru o masă, două scaune și două paturi. Zice că va trebui să ne ducem la un magazin cu mobilă la mâna a doua din Irishtown și să transportăm singuri mobila acasă. Mama zice că poate folosi căruțul gemenilor și când spune asta bufnește în plâns. Se șterge la ochi cu mânecile și-l întreabă pe om dacă paturile pe care le primim sunt la mâna a doua. El spune că bineînțeles că da, iar ea spune că îi e foarte frică să doarmă

în paturi în care cine ştie cine o fi murit, mai ales dacă o fi avut ftizie. Omul spune îmi pare foarte rău, dar când eşti calic nu faci mofturi.

Durează toată ziua să ducem mobila în căruţ dintr-un capăt în altul al Limerick-ului. Căruţul are patru roţi, dar una e şuie, merge razna. Avem două paturi, un bufet cu oglindă, o masă şi două scaune. Suntem mulţumiţi de casă. Putem să trecem dintr-o cameră în alta şi să urcăm şi să coborâm scările. Te simţi foarte bogat când poţi să te fâţâi toată ziua bună ziua în sus şi-n jos pe scări după cum îţi place. Tata aprinde focul şi mama pregăteşte ceaiul. El se aşază la masă pe un scaun, mama pe celălalt scaun, iar eu şi Malachy stăm pe cufărul cu care am venit din America. Cum stăm noi şi bem ceai, un moş trece pe lângă uşa noastră cu o găleată în mână. Goleşte găleata în closet, trage apa şi în bucătărie năvăleşte o mare putoare. Mama se duce la uşă şi zice de ce goleşti găleata la closetul nostru? Closetul dumitale, duduie? O, nu. E o oarecare confuzie la mijloc, ha, ha. Ăsta nu-i closetul dumitale. Păi cum, asta-i closetul pentru toată strada. O să vezi cum trec pe lângă uşa dumitale unsprezece familii cu găleţi şi crede-mă că pe vreme caldă pute rău aici, chiar foarte rău. Acuma-i decembrie, slavă Domnului, dar o să vină vremea când o să ai nevoie de mască de gaze. Aşa că noapte bună, duduie, sper să-ţi meargă bine în casa cea nouă.

Ia stai puţin, domnule, spune mama. Îmi spui şi mie cine face curat la closet?

Curat? Ui, Duamne, asta-i bună. Curat, auzi la ea. Dumneata te ţii de glume? Casele sunt de pe timpul când trăia însăşi Regina Victoria, iar dacă o fi făcut cineva vreodată curat la closetul ăsta, trebuie c-o fi făcut în miez de noapte, de n-a văzut nimeni.

Şi pleacă târşâindu-şi picioarele pe stradă, râzând în barbă.

Mama se întoarce la scaunul și la ceaiul ei. Nu putem sta aici, zice ea. Closetul ăla o să ne omoare pe toți cu te miri ce boleşnițe.

Nu ne putem muta iar, zice tata. Unde mai găsim noi casă cu șase șilingi pe săptămână? O să facem singuri curat la closet. O să fierbem apă cu gălețile și o să le aruncăm acolo.

Ei, nu zău? face mama. Și de unde luăm noi cărbunele sau turba sau buștenii ca să fierbem apa?

Tata nu spune nimic. Își termină ceaiul și caută un cui ca să atârne singurul nostru tablou. Bărbatul din tablou are o față slabă. Poartă o bonetă galbenă și o robă neagră, cu o cruce pe piept. Tata zice că a fost un papă, Leon al Treisprezecelea, un bun prieten al muncitorului de rând. Adusese tabloul ăla tocmai din America, unde-l găsisese aruncat de cineva care n-avea vreme pentru muncitorul de rând. Mama îi spune că îndrugă numai afurisenii fără noimă, iar tata îi spune că nu se cade să afurisească de față cu copiii. Tata găsește un cui, dar se întreabă cum să-l bată în perete fără ciocan. Mama zice că ar putea împrumuta unul de la vecinii de lângă, dar el zice că nu poți să te duci așa aiurea să-mprumuți de la oameni străini. El reazămă tabloul de perete și bate cuiul cu fundul unui borcan de gem. Borcanul se sparge și-l taie la mână și un strop de sânge picură pe capul papei. Tata își înfășoară mâna în cârpa de vase și-i spune mamei repede, repede, șterge-l pe papa de sânge, să nu se usuze. Ea încearcă să șteargă sângele cu mâneca, dar mâneca e de lână, sângele se întinde și papa are acum jumătate de față mânjită. Tata zice Doamne sfinte, Angela, l-ai nenorocit de tot pe papa, iar ea zice *arrah*¹, ia mai termină cu văicăreala, o să cum-părăm niște vopsea într-o zi și o să-i aranjăm fața, iar tata

¹ Exclamație de uimire în irlandeză.

spune e singurul papă care să fi fost vreodată prietenul muncitorului de rând și ce-o să zicem dacă vine cineva de la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul și-l vede așa plin de sânge? Nu știu, spune mama. E sângele tău și e jalnic când un bărbat nu e-n stare să bată un cui ca lumea. Ca să vezi și tu că faci umbră pământului degeaba. Mai bine te-ai duce să sapi pe câmp și oricum, ce-mi pasă mie. Mă doare spatele și mă bag în pat.

Oh, ce mă fac? zice tata.

Dă-l jos pe papă și ascunde-l sub scară, unde stau cărbunii, unde nu-l vede nimeni și nu pățește nimic.

Nu pot, spune tata. Ne-ar aduce ghinion. Nu poți să ții un papă printre cărbuni. Când l-ai pus pe perete, acolo stă.

Fă cum vrei, spune mama.

Așa am să fac, zice tata.

E primul nostru Crăciun în Limerick și fetele stau afară, pe stradă, sar coarda și cântă:

*Crăciunul vine iute
Și găscă-i durdulie,
Hai pune un bănuț
La moș în pălărie.
De n-ai nici un bănuț
Poate-i avea jumate
Iar de n-ai nici atâta,
Să-ți dea Domnu' sănătate.*

Băieții le necăjesc pe fete, strigând:

*Împiedica-s-ar mă-ta,
Să cadă în privată.*

Mama zice că i-ar plăcea să avem o cină de Crăciun cum se cuvine, dar ce să faci când Oficiul de șomaj a redus ajutorul la șaisprezece șilingi după ce-au murit Oliver și

Eugene? Plătești șase șilingi chiria, îți mai rămân zece șilingi, și ce să faci cu ei la patru persoane?

Tata nu găsește de muncă. În zilele de lucru, se trezește devreme, face focul, fierbe apă pentru ceai și pentru cana de bărbierit. Îmbracă o cămașă, la care-și prinde un guler în capse. Își pune cravata și șapca și merge la Oficiul de șomaj să se treacă acolo pentru ajutor. Niciodată nu iese din casă fără guler și cravată. Un bărbat fără guler și cravată e un bărbat care nu se respectă. Nu știi niciodată când o să-ți spună funcționarul de la Șomaj că s-a ivit o slujbă la Morile de făină Rank sau la Compania de ciment Limerick, și chiar dacă-i o slujbă de muncitor, ce-o să creadă despre tine dacă apari fără guler și cravată?

Supraveghetorii și șefii de echipă îl tratează mereu cu respect și spun că l-ar angaja oricând, dar când deschide gura și-l aud cu accentul lui nord-irlandez, preferă în locul lui pe unul din Limerick. Așa-i povestește el mamei la foc, iar când ea-i spune dar de ce nu te-mbraci și tu ca un muncitor adevărat, el zice că n-ar da înapoi nici c-un deget, n-o să-l dibuiască ei, iar când ea-l întreabă de ce nu-ncerci să vorbești ca unul din Limerick, el zice că niciodată n-o să decadă chiar așa de mult și că marea durere a vieții lui e că fiii lui s-au molipsit de-acum de accentul din Limerick. Ea îi zice îmi pare rău și sper ca ăsta să-ți fie tot necazul, iar el spune că într-o zi, cu ajutorul lui Dumnezeu, o să plecăm noi din Limerick, departe de Shannon ucigașul.

Îl întreb pe tata cum adică ne-am molipsit și el spune de boală, fiule, și de nepotrivieli.

Când nu caută de lucru, tata face plimbări lungi, bate kilometri întregi de ținut. Întreabă fermierii dacă au nevoie de vreun ajutor, că el a crescut la o fermă și se pricepe la orice. Dacă-l tocmesc, se-apucă imediat de lucru, cu tot cu șapcă, guler și cravată. Muncește din greu și atât de mult, încât fermierii trebuie să-i spună să se oprească. Sunt

nedumeriți cum de poate lucra un om pe arșiță, fără să se gândească la mâncare sau băutură. Tata zâmbește. Niciodată nu aduce acasă banii câștigați la ferme. Banii ăia par să fie altfel decât șomajul, care trebuie adus acasă. Cu banii de la ferme se duce la cârciumă și bea. Dacă nu se întoarce acasă până la șase, de Angelus, mama știe că trebuie să fi primit de lucru. Speră că poate s-o gândească măcar o dată la familia lui și-o sări peste cârciumă, dar asta nu se întâmplă niciodată. Speră să aducă acasă ceva de la fermă, cartofi, varză, napi, morcovi, dar el nu aduce niciodată acasă nimic pentru că niciodată nu s-ar înjosi el să ceară ceva de la un fermier. Mama zice că bine că ea se poate duce să ceară de pomană la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul pentru un cupon de mâncare, dar el nu poate să-și bage câțiva cartofi în buzunar. El zice că la bărbați e altceva. Trebuie să-ți păstrezi demnitatea. Poartă-te cu guler și cravată, păstrează aparențele și nu cere niciodată nimic. Sper că te aranjează de minune, zice mama.

Când se termină banii de la fermă, el vine acasă pe trei cărări, cântând și plângând pentru Irlanda și pentru copiii lui morți, dar mai mult pentru Irlanda. Dacă cântă cântecul cu Roddy McCorley, înseamnă că n-a avut bani decât de o halbă, două. Dacă-l cântă pe ăla cu Kevin Barry, înseamnă că a avut o zi bună, că e mort de beat și că o să ne scoale din pat, o să ne alinieze și o să ne pună să promitem că ne dăm viața pentru Irlanda, dacă nu cumva îi zice mama să ne lase în pace, că-i face creierii terci cu vătraiul.

N-ai face tu așa ceva, Angela.

Ba așa face și mai și. Ia lasă prostiile și du-te la culcare.

La culcare, la culcare. Ce rost are să merg la culcare? Dacă mă duc la culcare, dup-aia iar trebuie să mă scol și nu pot dormi lângă un râu care ne otrăvește cu ceață și negură.

Se duce la culcare, lovește cu pumnul în perete, cântă un cântec de jale, adoarme. Se trezește când se crapă de

ziuă, pentru că nimeni n-ar trebui să doarmă după ivirea zorilor. Ne trezește pe mine și pe Malachy și suntem obosiți pentru că n-am putut dormi noaptea de vorbitul și cântatul lui. Ne văităm și spunem că ne e rău, că suntem obosiți, dar el ne trage Țolurile de pe noi și ne silește să ne dăm jos pe podea. E decembrie, e tare frig și scoatem aburi pe gură. Facem pipi în găleata de lângă ușa dormitorului și alergăm jos, la căldura focului pe care tata l-a aprins deja. Ne spălăm pe față și pe mâini într-un lighean care stă sub robinet, lângă ușa. Țeava care duce la robinet e fixată în perete cu o bucată de sfoară răsucită pe un cui. În jurul robinetului, totul e ud, podeaua, peretele, scaunul pe care stă ligheanul. Apa de la robinet e rece ca gheața și ne amorțesc degetele. Tata zice că ne prinde bine, că așa ne facem bărbați. Își aruncă apă rece ca gheața pe față, gât și piept, ca să ne arate că n-avem de ce să ne temem. Ne apropiem mâinile de foc, să ne încălzim la el, dar nu putem zăbovi prea mult acolo pentru că trebuie să ne bem ceaiul, să ne mâncăm pâinea și să plecăm la școală. Tata ne pune să ne rugăm de mulțumire înainte de masă și după masă și ne spune să fim cuminți la școală, pentru că Dumnezeu ne vede orice mișcare și la cel mai mic semn de nesupunere, o să ne trimită direct în iad, unde n-o să mai avem a ne teme de frig.

Și zâmbește.

Cu două săptămâni înainte de Crăciun, eu și Malachy ne întoarcem acasă de la școală pe o ploaie deasă, iar când deschidem ușa, găsim bucătăria pustie. Masa, scaunele și cufărul au dispărut, iar focul e stins în sobă. Papa e tot acolo, ceea ce înseamnă că nu ne-am mutat iar. Tata nu s-ar muta în ruptul capului fără papă. Podeaua bucătăriei e udă, sunt băltoace peste tot, iar pereții lucesc de umezeală. Se-aude zgomot la etaj, iar când urcăm, îi găsim pe

mama, pe tata și mobila lipsă. Acolo e cald și plăcut, focul dogorește în sobă, mama stă în pat și tata citește *The Irish Press* și fumează o țigară lângă foc. Mama ne spune că a fost o inundație groaznică, plouase pe stradă și apa ne intrase pe sub ușă. Încercaseră ei s-o stăvilească cu niște cârpe, dar se udau și alea și ploaia tot intra. Colac peste pupăză, mai venea și lumea și-și golea gălețile și în bucătărie era o duhoare grețoasă. După părerea ei, ar trebui să ne mutăm sus cât timp plouă. O să ne fie cald în lunile de iarnă, iar primăvara, dacă pereții sau podeaua dau semne că se usucă, ne putem duce jos. Tata zice că e ca și cum am pleca în vacanță în străinătate, într-o țară caldă ca Italia. De-acum, așa o să-i zicem camerei de sus, Italia. Malachy spune că papa a rămas jos, pe perete, și o să-nghete de tot, n-am putea să-l luăm și pe el sus, dar mama zice nu, să rămână unde e, că n-am chef să se uite urât la mine de pe perete când oi fi în pat. Nu-i de-ajuns că l-am târât după noi atâta cale, de la Brooklyn la Belfast și de-acolo la Dublin și la Limerick? Nu cer decât un pic de tihnă, de liniște și de confort.

Mama ne ia cu ea, pe Malachy și pe mine, să stăm la coadă la Sfântul Vincențiu de Paul, doar-doar om căpăta ceva pentru masa de Crăciun – o găscă sau niște șuncă, dar omul de-acolo spune că anul ăsta, de Crăciun, toată lumea din Limerick e disperată. Îi dă un cupon alimentară pentru prăvălia lui McGrath și încă unul pentru măcelărie.

Nici găscă, nici șuncă, spune măcelarul. Dacă ai cupon de la Sfântul Vincențiu de Paul, nu umbli cu pretenții. Dar doamnă, pot să-ți dau niște caltaboș, măruntaie, un cap de oaie sau un cap bun de porc. Că ce-are capu' de porc, doamnă, e plin de carne, place la copii, tai falca, o ungi bine cu muștar și ești în paradis, deși bag seama că-n America

nu s-o fi pomenit așa ceva, că acolo lumea e înnebunită după fripturi și tot felul de păsăret, fie că zboară, că merge pe pământ sau pe apă.

Îi zice mamei că nu, nu-i dă slănină fiartă și nici cârnați și că dacă are scaun la cap, atunci să ia capul de porc cât s-o mai găsi, că se bat săracii din Limerick pe el.

Mama zice că nu se cade să pui cap de porc pe masa de Crăciun, dar el zice că e mai mult decât a avut Sfânta Familie în grajdul ăla rece din Betleem acum atâta amar de ani. Ei n-ar fi stat să facă mofturi dacă le-ar fi oferit careva un cap bun de porc.

Nu, mofturi n-ar fi făcut, spune mama, dar n-ar fi pus ei gura pe capul de porc. Erau evrei.

Și ce-are una cu alta? Un cap de porc e un cap de porc.

Și un evreu e un evreu, e împotriva religiei lor și mi se pare și firesc.

Văd că te pricepi nevoie mare la evrei și la porci, doamnă, zice măcelarul.

Ba nu, zice mama, dar la New York era o evreică, doamna Leibowitz, și nu știu ce ne-am fi făcut fără ea.

Măcelarul ia capul de porc de pe un raft, iar când Malachy spune oh, ia uite un câine mort, măcelarul și mama pufnesc în râs. El învelește capul în ziar, i-l dă mamei și spune Crăciun fericit. Apoi împachetează niște cârnați și-i spune ia cârnații ăștia, s-aveți la masa de dimineață în ziua de Crăciun. O, nu-mi permit să cumpăr cârnați, spune mama, iar el face ți-am cerut eu vreun ban? Ai? Ia cârnații. Poate te-or ajuta să uiți că n-ai găscă și șuncă.

Dar nu sunteți obligat să faceți asta, zice mama.

Știu, doamnă. Dacă eram obligat, nu făceam.

Mama zice că o doare spatele, că va trebui să duc eu capul de porc. Îl țin la piept, dar e umed, iar când începe să alunece ziarul de pe el, toată lumea poate să vadă capul. Mama zice mi-e o rușine cruntă că o să afle toată lumea că

mâncăm de Crăciun cap de porc. Mă văd băieții de la Școala de Stat Leamy, mă arată cu degetul și râd. Ui, Doamne, ia uite la Frank McCourt cu rătu' lui de porc. Asta mănâncă yankeii de Crăciun, Frankie?

Unul strigă către altul băi Christy, tu știi cum se mănâncă un cap de porc?

Nu știi, Paddy.

Îl iei de urechi și-i mănânci fățau'.

Băi Paddy, zice Christy, știi care-i singura parte a porcului pe care n-o mănâncă de-alde McCourt?

Nu știi, Christy.

Singura parte de n-o mănâncă e guițatu'.

După câteva străzi, ziarul a alunecat de tot și toată lumea poate să vadă capul de porc. Râtul îi e lipit de pieptul meu, cu vârful spre bărbia mea, și-mi pare rău de el pentru că e mort și lumea râde de el. Și eu am o soră și doi frați morți, dar dac-ar râde cineva de ei, i-aș păli cu piatra.

Aș vrea să vină tata să ne ajute pentru că mama trebuie să se oprească la fiecare câțiva pași, să se rezeme de un perete. Se ține de spate și zice că n-o să fie în stare să urce pe Barrack Hill. Chiar dac-ar veni tata, nu ne-ar fi de mare folos pentru că el niciodată nu duce nimic, boccele, pungi, pachete. Dacă duci lucruri din astea, îți pierzi demnitatea. El așa zice. Îi cărase pe gemeni când obosiseră și îl cărase pe papă, dar asta nu înseamnă că ar fi cărat lucruri banale cum e un cap de porc. Ne spune mie și lui Malachy că va trebui să purtăm guler și cravată când vom crește mari și niciodată să nu ne vadă alții că purtăm greutate.

El stă sus, la foc, fumează o țigară și citește *The Irish Press*, care-i place pentru că-i ziarul lui De Valera și, după părerea lui, De Valera e cel mai grozav om din lume. El se uită la mine și la capul de porc și-i spune mamei că e rușinos să pui un băiat să care așa ceva pe străzile din Limerick. Ea își scoate haina, se bagă în pat și-i spune că la

anul, de Crăciun, n-are decât să se ducă el să facă rost de mâncare. E frântă și îi arde buza după o cană de ceai, așa că s-o mai scutească de aerele lui de boier, să pună apă la fiert și să prăjească niște pâine, că-i mor băiețașii de foame.

În dimineața de Crăciun, el face focul devreme, ca să mâncăm cârnații cu pâine și ceai. Mama mă trimite la mamaia, poate ne împrumută o oală pentru capul de porc. Ce puneți pe masă? face mamaia. Cap de porc? Isuse, Maica Domnului și Sfinte Iosif, asta-i culmea culmilor. Nu putea și tată-tu ăla să se ducă s-aducă niște șuncă sau măcar o gâscă? Păi ăsta-i bărbat sau ce mai e?

Mama pune capul în oală, în apă chioară, și cât fierbe porcul, tata ne duce pe mine și pe Malachy la slujbă, la biserica redemptoristă. În biserică e cald și un miros dulce de flori, tămâie și lumânări. Ne duce să-l vedem pe pruncu Isus în leagăn. E un prunc mare și rotofei, cu cărlionți blonzi ca Malachy. Tata ne spune că aia în rochie albastră e mama lui Isus, Maria, iar moșul cu barbă e taică-su, Sfântul Iosif. Spune că sunt triști pentru că știu că Isus va crește mare și va fi omorât pentru ca noi toți să putem ajunge în rai. Eu întreb de ce trebuie să moară pruncu Isus și tata zice că n-am voie să pun întrebări din astea. Malachy întreabă de ce și tata îi spune să tacă.

Acasă, mama e într-un mare hal. N-avem destul cărbune ca să pregătim masa, apa nu mai fierbe și ea zice că-și pierde mințile de îngrijorare. Va trebui să mergem iar pe Dock Road, să vedem dac-om găsi ceva turbă sau cărbune căzut din camioane. Sigur o să găsim ceva pe stradă, mai ales în ziua asta. Nici măcar cei mai calici dintre calici nu ies în ziua de Crăciun să adune cărbune de pe stradă. N-are rost să-l trimită pe tata, pentru că el nu s-ar înjosi așa de tare și chiar de s-ar înjosi, el nu cară lucruri pe străzi. E o regulă de-a lui. Mama nu poate merge fiindcă o doare spatele.

Va trebui să te duci tu, Frank, zice ea, și să-l iei și pe Malachy cu tine.

E mult de mers până pe Dock Road, dar nu ne deranjează pentru că avem burțile pline cu cârnați și pâine și nu plouă. Avem la noi un sac pentru cărbune pe care l-a împrumutat mama de la doamna Hannon, vecina, și mama are dreptate, nu e nimeni pe Dock Road. Săracii sunt toți acasă, se ospătează cu cap de porc, poate chiar cu găscă, așa că suntem stăpâni pe Dock Road. Găsim bucăți de cărbune și de turbă în crăpăturile drumului și în zidurile depozitelor de cărbune. Găsim bucăți de hârtie și carton care o să ne ajute să aprindem iar focul. Umblăm de colo până colo, străduindu-ne să umplem sacul, când apare Pa Keating. Probabil că s-a spălat de Crăciun, pentru că nu mai e negru ca atunci când murise Eugene. Vrea să știe ce facem cu sacul ăla, iar când Malachy îi spune, exclamă Isuse, Maica Domnului și Sfinte Iosif! E ziua de Crăciun și voi n-aveți foc pentru capu' vostru de porc. Asta-i mare rușine.

Ne duce la birtul lui South, care n-ar trebui să fie deschis, dar el e client fidel și există o intrare prin spate pentru cei care vor să sărbătorească la o halbă, ca de obicei, nașterea pruncului Isus care stă deasupra, în iesle. Își comandă halba și limonadă pentru noi și-l întreabă pe om dacă se-ndură să dea câțiva cărbuni. Omul spune că în douăzeci și șapte de ani de când servește băuturi, nimeni nu i-a cerut cărbune. Pa zice că e un favor și omul zice că și luna de pe cer dacă i-o cere, pentru Pa ar zbura pân-acolo, să i-o aducă. Omul ne arată unde ține cărbunele, sub scară, și ne spune să luăm cât putem duce. E cărbune adevărat, nu resturi ca pe Dock Road, și pentru că nu-l putem căra, târâm sacul pe pământ.

Ne ia mult să ajungem de la birtul lui South pe Barrack Hill din cauză că sacul e găurit. Eu trag sacul și treaba lui Malachy e să culeagă bucățile căzute prin gaură și să le

pună la loc. Apoi începe să plouă și stăm în pragul unei case până se oprește, pentru că avem cărbunele care lasă o dără neagră pe asfalt și Malachy a început să se înne-grească de la cules de cărbune pe care-l pune în sac, apoi își șterge fața de ploaie cu mâinile ude și negre. Eu îi spun că e negru, el îmi spune mie că sunt negru și o femeie dintr-o prăvălie ne spune la amândoi să plecăm de lângă ușa aia, că e ziua de Crăciun și nu vrea să aibă Africa în fața ochilor.

Trebuie să tragem întruna de sac, că altfel adio masă de Crăciun. O să dureze o grămadă până facem focul și tot o grămadă până să ne așezăm la masă, pentru că apa trebuie să fiarbă ca să pună mama căpățâna de varză și cartofii, să-i țină companie porcului în oală. Tragem de sac în sus pe O'Connell Avenue și vedem oameni așezați la mese, în casele lor, cu tot felul de podoabe și lumini stră-lucitoare. Într-o casă, o fereastră se deschide, iar copiii ne arată cu degetul, râd și strigă la noi ia uite, zuluși. Unde vă sunt sulițele?

Malachy se strâmbă la ei și vrea să arunce cu cărbune în ei, dar eu îi spun că dacă o să arunce din cărbune, n-o să ajungă pentru porc și n-o să mai mâncăm niciodată.

La parterul casei noastre iar s-a făcut lac de la ploaia care se revarsă pe sub ușă, dar nu contează, că oricum suntem flească și putem s-o luăm prin apă. Tata coboară și duce sacul sus, în Italia. Zice că suntem băieți buni că am adus atâta cărbune, că trebuie să fi fost plin pe Dock Road. Când ne vede mama, o apucă râsul, apoi plânsul. Râde pentru că suntem așa de negri și plânge pentru că suntem uzi learcă. Ne spune să ne dezbrăcăm de tot și ne spală pe mâini și pe față de cărbune. Îi spune tatei că putem aștepta cu capul de porc un pic, până bem noi un borcan de gem cu ceai fierbinte.

Afară plouă și jos, în bucătărie, e un lac, dar sus aici, în Italia, focul arde iar, și în cameră e atât de cald și de

uscat încât Malachy și cu mine ațipim în pat după ceai și ne trezim abia când ne spune tata că e gata masa. Hainele noastre nu s-au uscat încă, așa că Malachy stă la masă pe cufăr învelit în paltonul american roșu al mamei, iar eu sunt învelit într-o haină veche pe care tatăl mamei o lăsase acasă când plecase în Australia.

În cameră miroase delicios a varză, a cartofi și a cap de porc, dar când tata scoate capul de porc și-l pune pe o farfurie, Malachy spune vai, bietul porc. Nu vreau să mănânc bietul porc.

Dacă ți-e foame, mănânci, zice mama. Acuma lasă prostiile și mănâncă.

Stați așa, zice tata. Taie felii din amândouă fâlcile, ni le pune în farfurie și le mânjește cu muștar. Ia farfuria cu capul de porc și o pune pe podea, sub masă. Uite, șuncă, îi spune el lui Malachy, iar Malachy mănâncă pentru că nu vede de unde vine carnea și nu mai seamănă a cap de porc. Varza e moale și fierbinte și avem cartofi pe săturate, cu unt și sare. Mama ne curăță cartofii de coajă, dar tata îi mănâncă așa, cu tot cu coajă. Zice că aia-i cea mai hrănitoare parte a cartofului, coaja, iar mama zice că bine că nu mănâncă ouă, că le-ar hăpăi cu tot cu coajă.

El zice că așa ar face și că e scandalos că irlandezii aruncă zi de zi milioane de coji de cartofi și de-aia mor cu miile de ftizie și trebuie că și coaja oului o fi hrănitoare, că risipa e al optulea păcat de moarte. Dacă ar fi după mintea lui, dar mama zice lasă-ne cu mintea ta. Mănâncă acolo.

El mănâncă jumătate de cartof cu coajă cu tot și pune cealaltă jumătate înapoi în oală. Mănâncă o feliuță de falcă de porc și o frunză de varză și lasă restul pe farfurie, pentru mine și Malachy. Mai pregătește niște ceai și-l bem cu pâine și gem, ca să nu zică nimeni că n-am avut dulce de Crăciun.

S-a făcut întuneric și afară plouă întruna, cărbunele arde în sobă și mama cu tata stau lângă foc și-și fumează

țigările. Când ai hainele ude, n-ai ce face altceva decât să te bagi înapoi în pat, la căldurică, și tata poate să-ți spună o poveste despre cum a fost când s-a catolicit Cuchulain și adormi și visezi cum stă porcul în iesle la biserica redemptoristă și plânge pentru că și el, și pruncul Isus și Cuchulain trebuie să crească mari și să moară.

Îngerul care-i adusese pe Margaret și pe gemeni vine iar și ne mai aduce un frate, pe Michael. Tata spune că l-a găsit pe Michael pe treapta a șaptea a scării care duce în Italia. Spune că după el trebuie să te uiți când ceri un prunc nou, după Îngerul de pe Treapta a Șaptea.

Malachy vrea să știe cum poți căpăta un frățior nou de la Îngerul de pe Treapta a Șaptea dacă n-ai scări în casă, iar tata îi spune că să pui prea multe întrebări e o adevărată pacoste.

Malachy vrea să știe ce e aia pacoste.

Pacoste. Și eu aș vrea să știu ce înseamnă cuvântul ăsta, pacoste, dar tata zice eh, copile, lumea întreagă e o pacoste, cu tot ce are-n ea, apoi își pune șapca și se duce la spitalul Bedford Raw, să-i vadă pe mama și pe Michael. Ea e la spital că o doare spatele și l-a luat și pe bebeluș cu ea ca să fie sigură că era sănătos când a fost lăsat pe a șaptea treaptă. Eu nu înțeleg cum vine asta, sunt sigur că îngerii n-ar lăsa un copil bolnav pe a șaptea treaptă. N-are rost să cer lămuriri de la tata sau mama. Mi-ar spune te-ai luat și tu după frate-tu cu întrebările. Du-te la joacă.

Știu că oamenilor mari nu le plac întrebările copiilor. Ei pot întreba tot ce poftesc, ca de exemplu cum e la școală? Ești băiat cuminte? Ți-ai făcut rugăciunea?, dar dacă-i întrebi tu pe ei dacă și-au făcut rugăciunea, parcă văd că-ți iei o castană.

Tata o aduce acasă pe mama, cu noul bebeluș, și ea trebuie să stea la pat câteva zile, că o doare spatele. Zice

că bebelușul ăsta e leit-poleit sora noastră care a murit, cu părul lui negru ondulat, ochișorii albaștri drăgălași și sprâncenele minunate. Așa zice mama.

Eu vreau să știu dacă bebelușul o să fie poleit. Mai vreau să știu și care e a șaptea treaptă, pentru că scara are nouă trepte și vreau să știu dacă se socotește de jos în sus sau de sus în jos. La întrebarea asta, tata îmi răspunde fără să se supere. Îngerii se pogoară de sus, spune el, și nu de jos, din bucătărie ca a noastră, care se preschimbă în lac din octombrie până în aprilie.

Așa că socotesc de sus și găsesc a șaptea treaptă.

Bebelușul Michael e răcit. Are nasul înfundat și de-abia respiră. Mama se frământă pentru că e duminică și e închis dispensarul pentru săraci. Dacă te duci acasă la doctor și te vede fata în casă că ești din păturile nevoiașе, îți spune să te duci unde ți-e locul, la dispensar. Dacă-i spui că-ți moare copilul în brațe, ea îți spune că doctorul e la țară, a ieșit la plimbare cu calul.

Mama plânge pentru că bebelușul se chinuiește să tragă aer pe gură. Ea încearcă să-i curețe nările cu un boț de hârtie, dar îi e frică să-l împingă prea tare. Nu-i nevoie să faci asta, zice tata. Nu e bine să vâri te miri ce în capul unui copil. Zici că vrea să pupe bebelușul. De fapt, pune gura pe năsucul lui și trage afară din capul lui Michael toată murdăria. Apoi o scuipă în foc, Michael scoate un țipăt ascuțit și-l vezi cum trage aer pe nas, cum dă din picioare și râde. Mama se uită la tata de parcă tocmai s-ar fi scoborât din rai și tata zice noi în Antrim așa făceam cu mult înainte să existe doctori care să se plimbe călare.

Michael ne dă dreptul la câțiva șilingi în plus de la Șomaj, dar mama zice că nu ajunge și că trebuie să se ducă la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul după mâncare. Într-o

seară, se aud bătăi în uşă şi mama mă trimite jos, să văd cine e. Sunt doi bărbaţi de la Sfântul Vincenţiu de Paul şi îi caută pe mama şi pe tata. Le spun că părinţii mei sunt sus, în Italia, la care ei fac ce?

Sus, unde-i uscat. O să le spun.

Vor să ştie ce e cu şopronul ăla mic de lângă uşa de la intrare. Le spun că e closetul. Vor să ştie de ce nu e în spatele casei şi eu le spun că e closetul pentru toată strada şi că mai bine că nu e în spatele casei, altfel ni s-ar trambala lumea prin bucătărie cu nişte găleţi de mai mare greaţă.

Eşti sigur că e un singur closet pentru toată strada? Întreabă ei.

Da.

Maica Domnului, fac ei.

Mama strigă din Italia. Cine-i acolo?

Nenii.

Care neni?

De la Sfântul Vincenţiu de Paul.

Păşesc cu grijă pe lacul din bucătărie, fac nţ, nţ şi vai, vai şi-şi spun unul altuia că e o ruşine până când ajung sus, în Italia. Le spun lui mama şi tata scuzaţi deranjul, dar Societatea trebuie să se asigure că ajută cazurile care chiar merită. Mama le oferă o cană de ceai, dar ei se uită în jur şi spun nu, mulţumim. Vor să ştie de ce locuim la etaj. Vor să ştie de closet. Pun întrebări pentru că oamenii mari pot pune câte întrebări poftesc şi pot scrie în carneţele, mai ales dacă poartă gulere, cravate şi costume. Întreabă ce vârstă are Michael, cât primeşte tata de la Şomaj, de când nu mai munceşte, de ce nu munceşte acum şi cu ce fel de accent vorbeşte.

Tata le spune că cine ştie ce molime ucigaşe or fi la closet, că bucătăria se inundă iarna şi că trebuie să ne mutăm la etaj, unde-i uscat. Zice că râul Shannon e de vină pentru toată umezeala din lume şi că ne omoară unul câte unul.

Malachy le spune că noi stăm în Italia și bărbații zâmbesc.

Mama întreabă dacă are vreo șansă să capete ghetе pentru mine și Malachy, iar ei îi spun că va trebui să se ducă până la Casa Ozanam, să facă cerere. Ea zice că nu prea s-a simțit bine de când a apărut copilul și că nu e în stare să stea prea mult la coadă, dar ei răspund că toată lumea trebuie tratată la fel, chiar și o femeie din Irishtown care a făcut tripleți și mulțumim, o să întocmim raportul pentru Societate.

Când pleacă, Malachy vrea să le arate treapta a șaptea, unde-l lăsase îngerul pe Michael, dar tata îi spune nu acum, nu acum. Malachy plânge și unul dintre bărbați îi dă o caramă din buzunar și aș vrea să am și eu motiv de plâns, să primesc și eu una.

Eu trebuie să cobor iar și să le arăt nenilor unde să calce ca să nu se ude la picioare. Ei clatină întruna din cap și spun Dumnezeu mare și Maica Domnului, ce caz disperat. Nu Italia e laăștia sus la etaj, ci Calcutta.

Sus, în Italia, tata îi spune mamei că în viața ei n-ar trebui să cerșească așa.

Cum adică să cerșesc?

Tu n-ai pic de mândrie, să cerșești ghetе în felul ăsta?

Și tu ce-ai face, domnu' Fudulie? I-ai lăsa să umble desculți?

Mai bine repar încălțăările pe care le au.

Încălțăările pe care le au se fac bucăți.

Pot să le repar, zice el.

Nu poți să reperi nimic. Nu ești bun de nimic, zice ea.

A doua zi, el vine acasă cu un cauciuc vechi de bicicletă. Mă trimite la domnul Hannon, vecinul de lângă, să împrumut un calapod și un ciocan. El ia cuțitul ascuțit al mamei și hăcuie cauciucul până se alege cu niște petice să ni le pună pe tălpile pantofilor. Mama îi spune că o să strice pantofii de tot, dar el îi dă întruna cu ciocanul, bătând

cuiele prin peticele de cauciuc în pantofi. Dumnezeuule mare, spune mama, dacă lăsaî pantofii în pace, poate că rezistau pe puțin până la Paște, și poate primeam ghetetele de la Sfântul Vincențiu de Paul. Dar el nu se lasă până nu acoperă tălpile cu bucăți dreptunghiulare de cauciuc care ies în afară pe laturile pantofului și atârnă la vârf și călcâi. Ne zice să încălțăm pantofii și ne spune că o să ne fie bine și cald la picioare, dar noi nu vrem să-i mai purtăm pentru că bucățile de cauciuc sunt atât de grosolane, încât ne împiedicăm când umblăm prin Italia. Tata mă trimite înapoi la domnul Hannon cu calapodul și ciocanul, iar doamna Hannon spune sfinte Doamne, da' ce-i cu pantofii tăi? Începe să râdă, iar domnul Hannon clatină din cap și mi se face rușine. A doua zi, nu vreau să mă duc la școală și mă prefac bolnav, dar tata ne pune să ne sculăm, ne dă pâinea în untură și ceaiul și ne spune că ar trebui să zicem mersi că măcar avem pantofi, că la Școala de Stat Leamy sunt și băieți care se duc desculți la școală chiar și pe vreme rea. Pe drumul spre școală, băieții de la Leamy râd de noi pentru că bucățile de cauciuc sunt așa de groase că ne înalță cu câțiva centimetri, iar băieții ne întreabă cum e aerul acolo sus, la voi? La mine-n clasă sunt șase sau șapte băieți desculți, care nu spun nimic și mă întreb dacă e mai bine să ai pantofi cu petice din cauciuc care te fac să mergi poticnit sau e mai bine să umbli desculț. Dacă n-ai pantofi deloc, îi ai de partea ta pe băieții desculți. Dacă ai pantofi cu petice de cauciuc, ești doar tu cu fratele tău și trebuie să lupți de unul singur. Mă așez pe o băncuță din curtea școlii și-mi scot ciorapii și pantofii, dar când intru în clasă, domnul vrea să știe unde-mi sunt pantofii. Știe că nu sunt dintre băieții desculți, așa că mă pune să mă întorc în curte, să aduc pantofii și să-i încălț. Apoi se adresează clasei văd că vă hliziți. Văd că vă bateți joc de nenorocirea altora. E cineva aici în clasă care se crede perfect? Să ridice mâna.

Nu ridică nimeni mâna.

E cineva aici în clasă care vine dintr-o familie bogată, cu bani gârlă de dat pe pantofi? Să ridice mâna.

Nu ridică nimeni mâna.

Avem aici băieți nevoiți să-și repare și ei cum pot pantofii. Avem aici, în clasă, băieți care nici nu au pantofi. Nu e vina lor și nu e o rușine. Domnul nostru n-a avut pantofi. A murit desculț. Îl vedeți cumva răstignit pe cruce cu pantofi în picioare? Ia ziceți, băieți.

Nu, domnule.

Ce anume nu vedeți la Domnul?

Că e răstignit pe cruce cu pantofi în picioare, domnule.

Acuma, dacă mai aud vreun băiat din clasa asta că se hlizește și că-și bate joc de McCourt sau de fratele lui din pricina pantofilor, dau bățul jos din cui. Ce dau jos din cui, băieți?

Bățul, domnule.

Bățul o să usture, băieți. Nuiaua de frasin o să șuiere prin aer și o să aterizeze fix peste dosul băiatului care-și bate joc și se hlizește. Unde o să aterizeze, băieți?

Peste băiatul care-și bate joc, domnule.

Și ce mai face?

Se hlizește, domnule.

Băieții ne lasă în pace și umblăm încălțați cu pantofii noștri cu petice de cauciuc cele câteva săptămâni până la Paște, când Societatea Sfântul Vincențiu de Paul ne dăruiește ghete.

Dacă-mi vine să mă scol în toiul nopții ca să fac pipi la găleată, mă duc până-n capul scării și mă uit în jos, să văd dacă nu e îngerul pe treapta a șaptea. Uneori, sunt sigur că văd lumină acolo, iar dacă toți ceilalți dorm, mă așez pe treaptă, în caz că vine îngerul să mai aducă un bebeluș sau doar în vizită. O întreb pe mama dacă îngerul doar aduce

copiii, apoi uită de ei. Sigur că nu, zice ea. Îngerul nu uită niciodată de copii și mai vine ca să vadă el cu ochii lui că bebelușul e fericit.

Aș putea să-l întreb o grămadă de lucruri pe înger și sunt sigur că ar răspunde, dacă nu cumva o fi o fată înger. Deși sunt sigur că și o fată înger ar răspunde la întrebări. N-am auzit pe nimeni să zică altceva.

Șed mult și bine pe treapta a șaptea și sunt sigur că îngerul e acolo. Lui îi spun tot ce nu poți să le spui lui tata și lui mama de frică să nu-ți dea castane sau să te trimită afară, la joacă. Îi povestesc de școală, că mi-e frică de domnul și de nuiua lui când zbiară la noi în irlandeză și eu habar n-am ce spune pentru că vin din America și ceilalți băieți au un an de irlandeză în plus față de mine.

Stau pe treapta a șaptea până când se face prea frig sau până când se trezește tata și-mi spune să mă culc la loc. Până la urmă, de la el știu că îngerul vine pe treapta a șaptea și ar trebui să se prindă de ce stau acolo. Într-o noapte, i-am zis că-l aștept pe înger, iar el mi-a răspuns eh acuma, Francis, ești cam visător.

Mă duc înapoi în pat, dar îl aud vorbind în șoaptă cu mama. Bietul băiețaș stătea pe scară și vorbea în treaba lui cu un înger.

El râde, mama râde și eu îmi spun în sinea mea că e cam ciudat cum râd oamenii mari de îngerul care le-a adus un bebeluș nou.

Înainte de Paște, ne mutăm iar jos, în Irlanda. Paștele e mai frumos decât Crăciunul pentru că aerul e mai cald, nu mai curge umezeală din pereți și bucătăria nu mai e un lac, iar dacă ne trezim din vreme, putem chiar prinde nițel soare intrând pieziș pe fereastra bucătăriei.

Când e vreme bună, bărbații stau afară și fumează țigări, dacă au, contemplă lumea și se uită la noi cum ne

jucăm. Femeile stau în picioare cu brațele încrucișate, sporovăind. Ele nu stau jos pentru că nu fac altceva decât să stea acasă, să aibă grijă de copii, să facă curat în casă și puțină mâncare, așa că bărbaților le trebuie scaunele. Bărbații stau jos pentru că sunt obosiți după ce merg în fiecare dimineată până la Biroul de șomaj ca să se înscrie la ajutor, discută despre problemele lumii și se întreabă cu ce să-și umple cât le-a mai rămas din zi. Unii se opresc la pariuri ca să se uite pe foaie și să pună un șiling, doi pe un pont sigur. Alții stau cu orele la Biblioteca Carnegie, citind ziare englezești și irlandeze. Bărbatul șomer trebuie să țină pasul cu mersul lucrurilor pentru că toți ceilalți bărbați șomeri sunt tobă de ce se întâmplă în lume. Bărbatul șomer trebuie să fie pregătit în caz că alt bărbat șomer aduce vorba despre Hitler, Mussolini sau despre milioanele de chinezi vai de capul lor. Bărbatul șomer se duce acasă după o zi la pariuri sau la citit ziare, iar nevastă-sa n-o să-l țină de rău pentru câteva minute de tihnă și recreere la o țigară și un ceai cât stă în scaun și se gândește la lume.

E mai bine de Paște decât de Crăciun pentru că tata ne duce la biserica redemptoristă, unde toți preoții sunt îmbrăcați în alb și cântă. Sunt bucuroși că Domnul nostru e în rai. Îl întreb pe tata dacă pruncul din iesle a murit, iar el spune nu, El a murit la treizeci și trei de ani și uite-L acolo, răstignit pe cruce. Nu înțeleg cum de-a crescut El atât de repede de-a ajuns răstignit acolo cu o coroană de spini și sânge peste tot, picurându-i din cap, mâini, picioare, și cu ditai gaura lângă burtă.

Tata zice că o să înțeleg când o să cresc mare. În ultima vreme îmi spune tot timpul chestia asta și aș vrea să cresc mare, ca el, ca să înțeleg tot. Trebuie să fie grozav să te trezești dimineata și să înțelegi tot. Aș vrea să fiu ca oamenii mari din biserică, care stau în picioare sau în genunchi și se roagă și înțeleg tot.

La slujbă, oamenii se duc la altar și preotul le bagă ceva în gură. Ei se întorc la locurile lor cu capetele în jos și molfăind. Malachy spune că-i e foame și că vrea și el. Tata zice sst, aia-i sfânta împărtășanie, trupul și sângele Domnului nostru.

Dar tată.

Sst, e o taină.

N-are rost să mai întrebăm și altceva. Dacă întrebi ceva, ți se răspunde e o taină, o să înțelegi când o să crești mare, fii băiat cuminte, întreab-o pe maică-ta, întreabă-l pe taică-tu, da' mai lasă-mă Doamne iartă-mă în pace, du-te afară la joacă.

Tata găsește pentru prima oară de muncă în Limerick la fabrica de ciment și mama e bucuroasă. N-o să mai trebuiască să stea la coadă la Societatea Vincențiu de Paul, să ceară haine și ghetе pentru Malachy și pentru mine. Ea zice că nu cerșește, că se numește caritate, dar tata zice că e cerșit și e rușinos. Mama spune că de-acum o să poată plăti cele câteva lire cu care rămăsese datorii la prăvălia lui Kathleen O'Connell și o să poată să-i dea și maică-sii datoria. Nu suportă să fie datorii nimănui, mai cu seamă maică-sii.

Fabrica de ciment e la câțiva kilometri de Limerick, ceea ce înseamnă că tata trebuie să iasă din casă la șase dimineața. Pe el nu-l deranjează, pentru că e obișnuit să meargă mult pe jos. Cu o seară înainte, mama îi pregătește o butelcuță cu ceai, un sandvici, un ou fiert tare. I se rupe inima de el că trebuie să meargă aproape cinci kilometri dus și cinci kilometri întors. Ar fi bună o bicicletă, dar trebuie să lucrezi un an ca să ai cu ce să-ți iei una.

Vineri e ziua de leafă și mama se scoală din pat devreme, deretică prin casă și cântă.

*Voiam un sărut, asta vede oricine
Da' uite de ce îl voiam de la tine...*

Nu prea are ce deretica prin casă. Mătură podeaua bucătăriei și podeaua de sus, din Italia. Spală cele patru borcane de gem care ne servesc de câni. Zice că dacă tata ține de slujbă, o să cumpărăm câni adevărate, poate și farfurii, iar într-o bună zi, dac-o vrea Dumnezeu și Măicuța lui Sfântă, o să avem așternuturi de pat și, dacă punem la cio-
rap mai multă vreme, și o pătură sau două în loc de hainele astea vechi pe care cine știe cine le-o fi lepădat pe vremea Marii Foamete. Fierbe apă și spală zdrențele pe care i le pune lui Michael ca să nu cace tot căruțul și toată casa. Oh, o să facem un ceai delicios diseară, când vine tăticu' vostru acasă, cu leafa, spune ea.

Tăticu'. E binedispusă.

La cinci și jumătate, când bărbații ies de la muncă, tot orașul răsună de sirene și de fluierături. Eu și Malachy suntem nerăbdători, pentru că știm că atunci când tatăl tău lucrează și aduce leafa acasă, primești Bănuțul de Vineri. Știm asta de la ceilalți băieți cu tați care muncesc și știm că, după ceai, poți să te duci la prăvălie la Kathleen O'Connell să-ți iei bomboane. Dacă maică-ta e în toane bune, poate-poate capeți doi penny ca să te duci a doua zi la Cinema Lyric, să vezi un film cu James Cagney.

Bărbații care muncesc în fabricile și atelierele din oraș vin pe străzile lor ca să mănânce de seară, să se spele și să plece la cârciumă. Femeile se duc la filme la Coliseum sau Cinema Lyric. Cumpără zaharicale și țigări Wild Woodbine, iar dacă bărbații lor prind niște vechime la slujbă, se cinstesc cu bomboane de ciocolată Black Magic. Le plac filmele de dragoste și se distrează pe cinste plângând cu lacrimi de crocodil când filmul se termină prost sau când vreun amarez chipeș pleacă-n lume să fie împușcat de hinduși și de alți necatolici.

Trebuie să așteptăm mult și bine până vine tata pe jos atâția kilometri de la fabrica de ciment. Până nu se-ntoarce

el acasă, nu putem lua ceaiul, și e foarte greu pentru că ne vine miros de gătit de la celelalte familii de pe stradă. Mama zice că e foarte bine că ziua de leafă e vinerea, când nu ai voie să mănânci carne, pentru că altfel și-ar ieși din minți de la mirosul de slănină sau cârnați din celelalte case. Dar putem să mâncăm brânză cu pâine și să bem un borcan de ceai cu lapte și zahăr din belșug, așa că ce să-ți dorești mai mult de-atât?

Femeile s-au dus la cinema, bărbații sunt la cârciumă și tata tot n-a venit acasă. Mama spune că e drum lung până la fabrica de ciment, chiar dacă el are pasul iute. Spune asta, dar are ochii umezi și nu mai cântă. Stă lângă foc și fumează o Wild Woodbine luată pe datorie de la Kathleen O'Connell. Țigara e singurul ei răsfăț și o s-o pomenească mereu pe Kathleen pentru bunătatea ei. Nu știe cât să mai țină apa la fierț în ceainic. N-are rost să facă ceaiul până nu ajunge tata acasă pentru că o să fie stătut, clocit, răsfierț și n-o să mai fie bun de băut. Malachy spune că-i e foame și ea îi dă o bucată de pâine cu brânză, ca să mai reziste. Slujba asta ar putea fi salvarea noastră, spune ea. Că-i vine și așa destul de greu să-și găsească o slujbă, cu accentul lui din nord, și nu știu ce-o să ne facem dacă o pierde și pe asta.

Pe stradă s-a lăsat întunericul și trebuie să aprindem o lumânare. Mama n-are încotro și ne dă ceaiul cu pâine și brânză, pentru că suntem așa lihnii că nu mai putem răbda nici o clipă. Ea se așază la masă, mănâncă puțină brânză cu pâine, își fumează țigara Wild Woodbine. Se duce la ușă, să vadă dacă vine tata pe stradă, și povestește despre zilele de leafă când se ducea să-l caute prin tot Brooklynul. Zice că într-o zi o să ne întoarcem cu toții în America și o să avem o locuință frumoasă și călduroasă și un closet pe hol ca ăla din Classon Avenue, nu ca haznaua asta infectă din fața ușii noastre.

Femeile se întorc acasă de la cinema, râzând, iar bărbații se întorc de la cârciumi, cântând. Mama spune că n-are rost să mai așteptăm. Dacă tata stă la cârciumă până se închide, n-o să-i mai rămână nimic din leafă și-atunci ne putem duce la culcare, că tot aia e. Ea se întinde în patul ei, cu Michael în brațe. Pe stradă e liniște și o aud cum plânge chiar dacă-și pune o haină veche peste față, iar în depărtare îl aud pe tata.

Știu că e tata pentru că e singurul din Limerick care cântă cântecul ăla din Nord, cu Roddy McCorley care-nfruntă moartea astăzi pe pod la Toome. Când dă colțul ca să intre pe stradă, începe cu Kevin Barry. Cântă un vers, se oprește, se reazemă de un perete, îl jalește pe Kevin Barry. Lumea scoate capul pe ferestre și uși și-i spune ia ciocu' mic, ce Dumnezeu. E lume aici care se scoală de dimineață să meargă la muncă. Du-te acasă să-ți cânti afuriseniile de cântece patriotice.

El se oprește în mijlocul străzii și le spune tuturor să iasă afară, că e gata să se bată și să moară pentru Irlanda, ceea ce nu se poate spune despre bărbații din Limerick, pe care-i știe tot pământul în lung și-n lat pentru că și-au dat mâna cu perfizii de saxoni.

Împinge ușa noastră, cântând:

*Totul stă de veghe iepurește,
Doar Vestu-n somn se adâncește.
Vai, plânge Erin și jalește
Când Connacht nu se mai trezește.
Dar hei! un glas aspru tuna
Din somn Vestul se deștepta
„Păzea, engleji!“, așa cânta
Pentru Erin până și viața ne-am da.*

De jos, de la piciorul scării, începe să strige Angela, Angela, s-o găsi un strop de ceai în casa asta?

Ea nu răspunde, iar el strigă iar, Francis, Malachy, hai-deți jos aicea, băieți. V-am adus Bănuțu' de Vineri.

Eu vreau să mă duc jos, să-mi iau Bănuțu' de Vineri, dar mama hohotește cu haina peste gură, iar Malachy zice nu-mi trebuie mie Bănuțu' lui de Vineri. Să și-l păstreze.

Tata se-mpleticește pe scări, perorând despre cum trebuie să ne dăm cu toții viața pentru Irlanda. Scapără un chibrit și-l apropie de lumânarea de lângă patul mamei. Cu lumânarea deasupra capului, mărșăluiește prin cameră, cântând:

*Ia uite cum vin pe câmpia-nflorită
Cu steagul cel verde fluturându-le-n vânt
Capul sus, cu pas mândru și privirea oțelită
Libertatea o poartă în suflet și-n gând.*

Michael se trezește și scoate un țipăt ascuțit, Hannonii bat în peretele dinspre ei, mama îi spune lui tata că e ultimul om și că mai bine s-ar duce de tot de-acasă.

El stă în picioare, în mijlocul podelei, cu o lumânare deasupra capului. Scoate un penny din buzunar și ni-l arată, lui Malachy și mie. Ia uite Bănuțu' de Vineri, băieți, spune el. Vreau să săriți imediat din pat, să vă aliniați aici ca doi soldați și să făgăduiți că vă dați viața pentru Irlanda, iar eu vă dau la amândoi Bănuțu' de Vineri.

Malachy se ridică în fund pe pat. Eu nu-l vreau, spune el. Zic și eu că nici eu nu-l vreau.

Tata rămâne o clipă locului, clătinându-se, apoi își bagă moneda înapoi în buzunar. Se întoarce spre mama, care spune în noaptea asta nu te culci în patul ăsta. El coboară la parter cu o lumânare, doarme pe un scaun, de dimineață lipsește de la muncă, își pierde slujba la fabrica de ciment și iar ne întoarcem la șomaj.

IV

Domnul învățător spune că a venit vremea să ne pregătim pentru Prima Spovedanie și pentru Prima Împărtășanie, să învățăm pe de rost toate întrebările și răspunsurile din catehism, să devenim catolici buni, să știm diferența dintre bine și rău, să ne dăm viața pentru Credință, dacă trebuie.

Domnul spune că e lucru mare să-ți dai viața pentru Credință și tata spune că e lucru mare să-ți dai viața pentru Irlanda și eu mă întreb dac-o exista careva pe lumea asta care să ne vrea vii. Frații mei sunt morți, sora mea e moartă și mă întreb dacă or fi murit pentru Irlanda sau pentru Credință. Tata spune că erau prea mici ca să moară pentru ceva. Mama spune că au murit de boală și de foame și pentru că el nu găsește niciodată de lucru. El face eh, Angela, apoi își pune șapca și iese la o plimbare lungă.

Domnul zice să aducem fiecare trei penny pentru catehismul care ne trebuie la Prima Împărtășanie, cel cu copertă verde. În catehism sunt toate întrebările și răspunsurile pe care trebuie să le știm pe de rost ca să primim Prima Împărtășanie. Băieții mai mari, din clasa a cincea, au catehismul gros, de Confirmare, cel cu copertă roșie, care costă șase penny. Aș vrea și eu să ajung așa mare și important și să mă făloșesc peste tot cu catehismul meu roșu, de Confirmare, dar oricum nu cred că apuc eu ziua aia, dacă lumea vrea să-mi dau viața pentru tot felul de chestii. Aș vrea să întreb de ce sunt atâția oameni mari

care nu și-au dat viața pentru Irlanda sau pentru Credință, dar știu că dacă întrebi așa ceva, îți iei o castană sau ți se spune să ieși afară, la joacă.

Îmi convine de minune că Mikey Molloy locuiește aproape de mine, chiar după colț. El are unsprezece ani, are crize și pe la spate e poreclit Criză Molloy. Lumea zice că are crize de la o boală cu care s-a molipsit și acum știu cum vine aia că s-a molipsit. Mikey le știe pe toate pentru că are vedenii când face crize și pentru că citește cărți. Pe stradă, el e specialistul în Corpurile Fetelor și în Tot Ce E Porcos și-mi promite Frankie, o să-ți spun tot când o să ai unșpe ani ca mine și n-o să mai fii așa bătut în cap și ignorant.

E foarte bine că zice Frankie, să știu și eu că vorbește cu mine, pentru că el se uită cruciș și niciodată nu-ți dai seama la cine se uită. Dacă vorbește cu Malachy, dar mie mi se pare că vorbește cu mine, poate-l apucă pandaliile și face o criză de nu-și mai revine. El zice că e un har să te uiți cruciș pentru că ești ca un zeu, te uiți în două părți în același timp, iar pe vremea romanilor, dacă te uitai cruciș îți găseai imediat o slujbă bună. Dacă te uiți la desene cu împărați romani, ai să vezi că parcă mereu se uită un pic cruciș. Când nu face crize, stă pe jos, în capul străzii, și citește cărți pe care i le aduce taică-su de la Biblioteca Carnegie. Maică-sa zice cărți, cărți, cărți, își strică ochii cu cărțile, i-ar trebui o operație să-i îndrepte, dar de unde bani. Îi spune că dacă-și mai forțează ochii, ochii o să i se tot apropie pân-o să aibă unul singur în mijlocul capului. De-atuncea, taică-său nu-l mai scoate din Ciclopule, adică unul dintr-o poveste grecească.

Nora Molloy se știe cu mama de la cozile de la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul. Îi spune mamei că Mikey are mai multă judecată decât doișpe bărbați băutori de

halbe la cârciumă la un loc. Știe numele tuturor papilor, de la Sfântul Petru la Pius al XI-lea. Are doar unsprezece ani, dar e bărbat, oh, e bărbat în toată regula. Nu puține sunt săptămânile când își salvează familia să nu moară de-a dreptul de foame. Împrumută un căruț de la Aidan Farrell și bate la toate ușile din Limerick, să întrebe dacă vrea cineva să le aducă turbă sau cărbune, apoi se duce pe Dock Road să aducă ditamai sacii, o sută de livre pe puțin. Face pe curierul pentru bătrâni care nu pot merge, iar dacă vreunul n-are nici un ban de dat, se mulțumește și cu o rugăciune.

Când câștigă câțiva bănuți, îi dă maică-sii, care-l iubește pe Mikey al ei. El e lumea ei, sângele din inima ei, suflarea ei de viață, iar dacă vreodată i s-ar întâmpla ceva, n-au decât s-o bage la azilul de nebuni și s-arunce cheia.

Tatăl lui Mikey, Peter, e mare campion. Câștigă pariurile la cârciumi pentru că bea cele mai multe halbe. Nu trebuie decât să se ducă până la privată, să-și bage degetul pe gât, ca să dea totul afară și să mai atace un rând. Peter e un campion așa de mare că poate sta în privată și vomita fără să folosească degetul. E un campion așa de mare că și dacă i-ar tăia cineva degetele, el tot și-ar vedea de treabă. Câștigă toți banii, dar nu-i duce acasă. Uneori, face ca tata și bea șomajul cu totul și de-aia intră Nora Molloy așa des la azilul de nebuni, smintită de grijă pentru familia ei flămândă, hămesită. Ea știe că la azil ești ferit de lume și de frământările ei, n-ai ce face, ești protejat și n-are rost să te macini. Toată lumea știe că toți nebunii de la azil trebuie aduși cu forța, numai ea trebuie dată afară cu forța, să se ducă înapoi la cei cinci copii ai ei și la marele campion la băut halbe.

Îți dai seama când o să intre Nora Molloy la azil atunci când îi vezi copiii umblând de colo până colo albi de făină

din creștet până-n tălpi. Asta se întâmplă când Peter bea banii de șomaj, ea disperă și știe că o să vină unii s-o ia de acasă. Toată lumea o știe că stă acasă și coace în neștire. Vrea să fie ea sigură că ăia mici n-o să moară de foame cât e ea plecată, așa că o ia teleleu prin Limerick, cerșind făină. Se duce la preoți, la călugărițe, la protestanți, la quakeri. Se duce la Morile de făină Rank și se milogește să-i dea ce mătură ei de pe podea. Zi și noapte stă și coace. Peter se roagă de ea să termine, dar ea urlă uite așa pățim dacă bei banii de șomaj. El îi spune că oricum pâinea se-nvechește. Degeaba vorbești cu ea. Coace, coace, coace. Dacă-ar avea bani, ar coace toată făina din Limerick și din vecini. Dacă n-ar veni ăia de la azilul de nebuni s-o ia, ar coace pân-ar cădea lată.

Copiii se îndoapă cu atâta pâine, încât lumea de pe stradă zice că arată și ei ca niște franzele. Dar pâinea tot se învechește, iar Mikey atâta se necăjește din cauza risipei că se sfătuiește cu o femeie bogată, care are o carte de bucate, iar femeia îi spune să facă puding din pâine. El fierbe pâinea tare în apă și lapte acru, pune pe deasupra o cană de zahăr, iar fraților lui le place grozav de mult chiar dacă altceva n-au de mâncare cele două săptămâni cât stă mama lor la azilul de nebuni.

Tata întreabă oare o ia la azil pentru că înnebunește de-atâta copt pâine sau înnebunește și coace pâine pentru că o ia la azil?

Nora vine acasă liniștită de parcă s-ar fi întors de la mare. Mereu zice unde-i Mikey? E viu? Își face griji pentru Mikey pentru că el nu e catolic adevărat și, dacă face vreo criză și moare, cine știe unde se pomenește în viața următoare. Nu e catolic adevărat pentru că nu poate primi Prima Împărtășanie, de frică să nu pună ceva pe limbă de la care să intre-n criză și să se sufoce. Domnul învățător a încercat în repetate rânduri cu bucăți din *Limerick Leader*,

dar Mikey le-a tot scuipat până când domnul și-a ieșit din pepeni și l-a trimis la un preot, care i-a scris episcopului, care a răspuns ia rezolvați voi și nu mă mai deranjați cu asta. Domnul i-a trimis acasă un bilet în care spunea că Mikey trebuie să exerseze primirea Împărtășaniei cu taică-său sau cu maică-sa, dar nici măcar ei nu l-au putut convinge să înghită o bucată din *Limerick Leader* în formă de azimă. Au încercat chiar și cu o bucată de pâine în formă de azimă, dar unsă cu gem, și tot degeaba. Preotul îi spune doamnei Molloy să nu-și facă griji. Misterioase sunt căile Domnului și minunile Sale și trebuie să aibă El vreo misie specială pentru Mikey, cu tot cu crizele lui. Nu vi se pare curios că-nghite tot soiul de zaharicale și chifle și numa' când trebuie să înghită trupul Domnului nostru îl apucă crizele? zice ea. Nu e curios? Se teme că Mikey ar putea face o criză, ar putea muri și ajunge în iad dacă are cumva vreo urmă de păcat pe suflet, chiar dacă toată lumea știe că e un înger picat din rai. Mikey îi spune Dumnezeu nu-ți dă să te chinuiești cu crizele ca dup-aia să-ți facă vânt în iad pe deasupra. Ce fel de Dumnezeu ar face așa ceva?

Ești sigur, Mikey?

Da. Am citit într-o carte.

Stă sub felinar în capul străzii și râde de ziua Primei Împărtășanii, care la el fusese o mare bătaie de joc. Nu putuse înghiți azima, dar ce, asta o împiedicase pe maică-sa să defileze cu el prin tot orașul, în costumul lui negru, pentru Colectă? Ei, eu nu sunt mincinoasă și n-o să mint, i-a spus ea lui Mikey. Numai atâta le spun vecinilor, ia uitați-l pe Mikey, îmbrăcat de Prima Împărtășanie. Atâta spun, să fie clar. Uite-l pe Mikey. Dacă ei cred că tu ai înghițit Prima Împărtășanie, cine sunt eu să-i contrazic și să-i dezamăgesc? Stai liniștit, Ciclopule, a zis tatăl lui Mikey. Ai timp berechet. Isus s-a făcut catolic în toată regula abia la cina cea de taină, când a-mpărțit pâinea și vinul, și avea atunci

treizeci și trei de ani. Ia nu-i mai spune Ciclopule, a zis Nora Molloy. Are doi ochi în cap și nu e grec. Dar tatăl lui Mikey, campion absolut la băut halbe, e ca unchiul meu Pa Keating, nu dă o bășină degerată pe ce spune lumea și așa aș vrea să fiu și eu.

Mikey îmi spune că cea mai bună treabă când iei Prima Împărtășanie e Colecta. Maică-ta trebuie să facă pe dracu-n patru și să-ți ia un costum nou, ca să se fudulească la vecini și la rude cu tine, iar ei îți dau dulciuri și bani și poți să te duci la Cinema Lyric să-l vezi pe Charlie Chaplin.

Și pe James Cagney nu?

Lasă-l pe James Cagney. Numai vorbe goale. Charley Chaplin e singurul valabil. Dar trebuie să mergi cu maică-ta la Colectă. Oamenii mari din Limerick n-o să dea cu banii după orice neica nimeni înțolit în costum de Prima Împărtășanie, dacă nu-i maică-sa cu el.

Mikey a primit mai mult de cinci șilingi la Prima Împărtășanie și a mâncat atâtea dulciuri și chifle, încât a vomitat la Cinema Lyric, iar Frank Goggin, tipul de la bilete, l-a dat afară. El a zis că nu i-a păsat pentru că-i mai rămăseseră bani și s-a dus în aceeași zi la Cinema Savoy, la un film cu pirați, și a mâncat la ciocolată Cadbury și a băut la limonadă de-i plesneau puricii pe burtă. Abia așteaptă să vină Confirmarea, pentru că mai e o colectă și când ești mai mare, și de-acolo capeți mai mulți bani ca la Prima Împărtășanie. Toată viața o să se ducă la cinema, o să stea lângă fetele de pe stradă și o să facă porcării ca un meseriaș. Își iubește mama, dar n-o să se însoare niciodată de frică să nu se aleagă cu o nevastă care să tot umble pe la azilul de nebuni. Ce rost are să te însori când poți să stai în săli de cinema și să faci porcării cu fete de pe stradă care nu se sinchiesc ce le faci, că deja le-au făcut pe toate cu frații lor. Dacă nu te însori, n-o să ai acasă copii care să urle după ceai și pâine, care să gâfâie de la criză și să se

uite c-un ochi la slănină și cu ăl'lalt la făină. Când o să fie mai mare, o să se ducă la cârciumă, ca taică-său, o să bea halbe peste halbe, o să-și vâre degetul pe gât ca să dea totul afară, apoi iar o să bea halbe, o să câștige pariurile și o să aducă banii acasă la mamă-sa, ca să nu se smintească. Zice că el nu e catolic adevărat, așa că oricum e pierdut și poate să facă fix după cum îi tună.

O să-ți spun eu mai multe când crești mare, Frankie, zice el. Acuma ești prea mic și nici nu știi care ți-e capu', care ți-e curu'.

Domnul Benson, învățătorul, e foarte bătrân. Toată ziua urlă la noi și ne împrășcă cu scuipat. Băieții din primul rând speră să nu aibă vreo boală, pentru că scuipatul duce cu el toate bolile și se prea poate să împrăștie oftică în stânga și-n dreapta. Ne zice că trebuie să știm catehismul de la cap la coadă, de la coadă la cap și pe sărite. Trebuie să știm cele Zece Porunci, cele Șapte Virtuți, Divine și Morale, cele Șapte Taine, cele Șapte Păcate Capitale. Trebuie să știm pe de rost toate rugăciunile, Ave Maria, Tatăl Nostru, Confiteor, Crezul Apostolic, Pocăința, Litania Sfintei Fecioare Maria. Trebuie să le știm în irlandeză și-n engleză și dacă uităm vreun cuvânt irlandez și zicem în engleză, îl apucă pandaliile și ne croiește cu nuiăua. Dacă ar fi după el, am face orele de religie în latină, limba sfinților care-au avut de-a face direct cu Domnul și cu Maica Lui Preasfântă, limba primilor creștini care se piteau în catacombe și se duceau să moară de sabie, în cazne, care-și dădeau ultima suflare între fălcile băloase ale leului hămesit. Irlandeza e bună pentru patrioți, engleza – pentru trădători și turnători, dar numai latina ne deschide garantat porțile raiului. În latină se rugau martirii pe când barbarii le smulgeau unghiile și-i jupuiău de piele centimetru cu centimetru. Ne spune că suntem o rușine pentru Irlanda și pentru istoria

ei lungă și tristă, că mai bine ne-ar șade în Africa, să ne rugăm la tufe sau copaci. Ne spune că n-avem scăpare, cea mai proastă clasă pe care a pregătit-o vreodată pentru Prima Împărtășanie, dar așa cum a făcut Dumnezeu merele pe pământ, așa o să facă și el catolici din noi, o să ne bată pân-o să iasă lenea din noi și o să intre-n loc Harul.

Brendan Quigley ridică mâna. Noi l-am poreclit Quigley Întrebare pentru că pune mereu întrebări. Nu se poate abține. Domnule, face el, ce-i aia Har?

Domnul ridică ochii la cer. Precis îl omoară pe Quigley. Dar nu-l omoară, ci latră la el nu contează ce-i aia Har, Quigley. Nu-i treaba ta. Tu ești aici ca să-nveți catehismul și să faci ce ți se spune. Nu ești aici ca să pui întrebări. Prea mulți umblă lelea prin lume și pun întrebări și de-aia am ajuns unde-am ajuns și dacă mai prind pe careva din clasa asta că pune întrebări, nu mai răspund de faptele mele. M-ai înțeles, Quigley?

Da.

Da și mai cum?

Da, domnule.

Apoi își continuă discursul, în clasa asta sunt băieți care n-o să aibă parte niciodată de Har. Și de ce? Din cauza lăcomiei. I-am auzit afară, în curtea școlii, vorbind despre ziua Primei Împărtășanii, cea mai fericită zi din viețile voastre. Credeți cumva că povestesc cum au primit ei trupul și sângele Domnului nostru? O, nu. Împielițații ăia mici, lacomi și spurcați la gură, povestesc despre Colectă, despre câți bani o să primească. Se duc din casă-n casă ca niște cerșetori, în costumașele lor, pentru Colectă. Credeți că pun deoparte din banii ăia ca să-i trimită copilașilor negri din Africa? Le stă mintea la acei micuți păgâni osândiți pururea pentru că nu cunosc botezul și nici Adevărata Credință? Prunci negri ce nu vor cunoaște niciodată Trupul Divin al lui Cristos? E plin ochi purgatoriul de prunci

negri care zboară de colo până colo și plâng după mamele lor pentru că niciodată nu vor fi îngăduiți în inefabila prezență a Domnului nostru și în măreața companie a sfinților, martirilor, fecioarelor. Oh, nu. Ei dau fuga la cinema, băieții noștri care au primit Prima Împărtășanie se duc să se bălăcească în zoaiele cu care împrășcă lumea acoliții Satanei de la Hollywood. Este așa sau nu este, McCourt?

Este, domnule.

Quigley Întrebare ridică iar mâna. În clasă se schimbă priviri și ne întrebăm dacă nu cumva i s-a urât cu viața.

Ce-i aia acoliți, domnule?

Domnul se albește la față, apoi se înroșește. Gura i se strânge, apoi se deschide și împrășcă scuipat peste tot. Se duce la Întrebare și-l trage din banca lui. Fornăie, bolborosește și împrășcă toată clasa cu scuipat. Îl croiește pe Întrebare peste umeri, peste fund, peste picioare. Îl prinde de guler și-l târăște în fața clasei.

Ia uitați-vă la specimenul ăsta, rage el.

Întrebare tremură și plânge. Îmi pare rău, domnule.

Domnul îl ia în răs. Îmi pare rău, domnule. Pentru ce-ți pare rău?

Îmi pare rău c-am întrebat. Nu mai întreb niciodată nimic, domnule.

În ziua în care o să mai întrebi ceva, Quigley, aia o să fie ziua când o să vrei să te primească Dumnezeu la sânul Lui. Ce-o să vrei, Quigley?

Să mă primească Dumnezeu la sânul Lui, domnule.

Du-te înapoi la locul tău, cap sec, mișelule care-ai ieșit din cel mai întunecat cotlon de mlaștină.

Domnul se așază la catedră, cu bățul în fața lui. Îi spune lui Întrebare să termine cu smiorcăitul și să fie bărbat. Dacă mai aude pe careva din clasă că pune întrebări stupide sau că vorbește despre Colectă, o să-l bată cu nuiua până-i țâșnește sângele.

Ce-o să fac, băieți?

O să-l bateți cu nuiua, domnule.

Până când?

Până țâșnește sângele, domnule.

Acuma ia zi tu, Clohessy, care e a șasea poruncă?

Să nu fii desfrânat.

Să nu fii desfrânat și mai cum?

Să nu fii desfrânat, domnule.

Și ce-i desfrânarea, Clohessy?

Gânduri necurate, cuvinte necurate, fapte necurate, domnule.

Bine, Clohessy. Ești băiat bun. Oi fi tu mai încet, nu prea ții minte cum vine treaba cu „domnule“ și umbli desculț, dar ești stăpân pe a șasea poruncă și asta o să te țină mereu curat.

Paddy Clohessy umblă desculț, maică-sa îl rade în cap ca să-l ferească de păduchi, are ochii roșii și nasul veșnic plin de muci. Juliturile de pe genunchi nu i se vindecă niciodată pentru că mereu își râcăie zgaibele și le mănâncă. E îmbrăcat în niște zdrențe pe care le împarte cu cei șase frați ai lui și o soră, iar când vine la școală cu nasul în sânge sau vânăt la un ochi, atunci știi că s-au bătut pe haine de dimineață. Urăște școala. Are șapte ani și merge pe opt, e cel mai mare băiat din clasă și ca statură, și ca vârstă, și de-abia așteaptă să crească și să facă paișpe ani ca să fugă de-acasă, să se dea de șaptespe ani, să se înroleze în armata engleză și să plece în India, unde-i cald și bine și o să trăiască într-un cort cu o fată negricioasă cu punct roșu pe frunte, o să stea tolănit și o să mănânce smochine, că aia mănâncă indienii, smochine, și ea o să gătească zi și noapte curry și o să zdrângăne la ukulele, iar când o să aibă destui bani o să-și aducă toată familia și or să stea cu toții în cort, mai ales bietul taică-său care stă acasă și tușește de la ftizie până dă afară ditai flegmele cu sânge.

Când îl vede mama pe Paddy pe stradă, zice văleu, bietul copil, uită-te și tu la el. E un schelet în zdrențe și dacă s-ar face un film despre foamete, sigur ar juca el rolul principal.

Cred că lui Paddy îi place de mine de când cu stafida și mă simt un pic vinovat pentru că de fapt n-am fost chiar așa de generos. Domnul Benson, învățătorul, a zis că guvernul o să ne dea de mâncare gratis la prânz, ca să nu ne mai ducem acasă pe vreme geroasă. Ne-a dus într-o încăpăre rece din beciurile Școlii Leamy, unde Nellie Ahearn, îngrijitoarea, împărțea cănille de lapte și cornurile cu stafide. Laptele înghețase în sticle și a trebuit să-l încălzim între coapse. Băieții glumeau și ziceau că o să ne-nghețe socotelile de la sticle, iar domnul a urlat că dacă vă mai aud vorbind așa, vă-ncălesc sticlele peste ceafă. Toți am scormonit după stafide în cornurile cu stafide, dar Nellie a zis că probabil uitaseră să le pună și că o să-l întrebe pe omul care le aducea. Am tot scormonit zi de zi până când, în sfârșit, eu am găsit o stafidă în corn și am arătat-o la toată lumea. Băieții au început să bodogăne și au zis că vor și ei stafide, iar Nellie a zis că nu-i vina ei. Că o să-l întrebe iar pe om. Băieții începuseră să se milogească de mine să le dau stafida și-mi ofereau de toate, o gură de lapte de la ei, un creion, benzi desenate. Toby Mackey a zis că mi-o dă pe soră-sa, iar domnul Benson l-a auzit, l-a scos pe hol și l-a bumbăcit pân-a început să urle. Eu voiam stafida pentru mine, dar l-am văzut pe Paddy Clohessy cum stătea desculț într-un colț și în cameră era tare frig, iar el tremura ca un câine pe care l-ai lovit cu piciorul și mie mereu mi-a părut rău de câinii loviți cu piciorul, așa că m-am dus la Paddy și i-am dat lui stafida pentru că n-am știut ce altceva să fac și toți băieții au zbierat la mine că-s un prost și un nătăfleț și că o să-mi pară rău, și după ce i-am dat stafida lui Paddy, am tânjit după ea, dar era prea târziu pentru că el și-o vârâse deja în gură și o hăpăise și se uita la mine fără

o vorbă, iar eu mi-am zis în mintea mea că trebuie să fii tare nătăfleş ca să-ţi dai stafida de pomană.

Domnul Benson s-a uitat la mine şi n-a zis nimic, iar Nellie Ahearn a zis eşti un yankeu de milioane, Frankie.

Preotul o să vină curând să ne asculte la catehism şi la toate celelalte. Domnul învăţător însuşi trebuie să ne arate cum se primeşte Sfânta Împărtăşanie. Ne spune să ne adunăm în jurul lui. Îşi umple pălăria cu bucăţele din *Limerick Leader*. Îi dă pălăria lui Paddy Clohessy, ingenunchează pe podea, îi spune lui Paddy să ia o bucată de hârtie şi să i-o pună pe limbă. Ne arată cum să scoatem limba, să primim hârtiuţa, să stăm aşa cu ea o clipă, să băgăm limba-n gură, să ne-mpreunăm mâinile ca la rugăciune, să ne uităm spre cer, să închidem ochii cu smerenie, să aşteptăm să se topească hârtia în gură, s-o înghiţim şi să-i mulţumim lui Dumnezeu pentru dar, pe când Harul Divin se va pogorî peste noi ca o boare cu iz de sfinţenie. Când scoate limba, trebuie să ne abţinem să nu râdem pentru că niciodată n-am mai văzut o limbă aşa de mare, vineţie. El deschide ochii ca să-i prindă pe băieţii care chicotesc, dar nu poate zice nimic pentru că-l are încă pe Dumnezeu pe limbă şi e un moment sfânt. Se scoală de pe podea şi ne spune nouă să ingenunchem în clasă ca să exersăm pentru Sfânta Împărtăşanie. Se învârteşte prin clasă, ne pune bucăţi de hârtie pe limbă şi mormăie în latină. Unii băieţi chicotesc şi el urlă la ei că dacă nu termină cu chicotitul, n-o să aibă parte de Sfânta Împărtăşanie, ci de Ultima Împărtăşanie şi cum se cheamă taina asta, McCourt?

Ungerea de pe urmă, domnule.

Corect, McCourt. Nu-i rău pentru un yankeu de pe malurile păcătoase ale Americii.

Ne spune că trebuie să avem grijă să scoatem mult limba, să nu cumva să cadă azima de Împărtăşanie pe jos. E cel

mai rău lucru care i se poate întâmpla unui preot, spune el. Dacă-ți alunecă azima de pe limbă, bietul preot trebuie să se lase în genunchi, s-o ia el, pe limba lui, și să lingă po-deaua de jur împrejur, în caz c-o fi sărit dintr-un loc în altul. Preotul poate să se aleagă cu o așchie și să i se umfle limba cât un nap, de poate să se înăbușe și să moară de-a binelea.

Ne spune că azima de Împărtășanie e cel mai sfânt lucru din lume, la fel de sfânt ca o relicvă din Adevărata Cruce, și că Prima Împărtășanie e cel mai sfânt moment din viețile noastre. Când vorbește despre Prima Împărtășanie, domnul se înflăcărează de-a dreptul. Se plimbă încolo și încioace, gesticulează cu nuiaua, ne spune că nu trebuie să uităm niciodată că în clipa când primim Sfânta Împărtășanie pe limbă, devenim membri ai celei mai glorioase congregații, Una Sfântă Catolică și Apostolică Biserică, că vreme de două mii de ani, bărbați, femei și copii și-au dat viața pentru Credință, că irlandezii n-au motive de rușine la capitolul martiri. N-am dat noi martiri cu nemiluita? N-am plecat gâturile dezgolite sub securea protestantă? N-am urcat noi pe eșafod cântând, de parcă ne-am fi dus la picnic? Ziceți voi, băieți.

Așa am făcut, domnule.

Ce-am făcut, băieți?

Am plecat gâturile sub securea protestantă, domnule.

Și mai ce?

Am urcat pe eșafod cântând, domnule.

De parcă ce?

De parcă ne-am fi dus la picnic, domnule.

Zice că poate avem la noi în clasă un viitor preot sau martir pentru Credință, deși se foarte îndoiește de acest lucru, fiind noi cea mai puturoasă bandă de incuți pe care a avut vreodată ghinionul să-i învețe carte.

Dar mare-i grădina Domnului, spune el, și Dumnezeu trebuie să fi știut el ce-a știut când a trimis pe unii de teapa

voastră să bântuie prin lume. A știut El Dumnezeu ce-a știut când l-a trimis printre noi pe Clohessy desculț, pe Quigley cu întrebările lui nesuferite și pe McCourt împovărat de păcat din America. Și țineți minte un lucru, băieți, Dumnezeu nu l-a trimis pe unicul Său Fiu să se jertfească pe cruce ca să umblați voi de hăbăuci în ziua Primei Împărtașanii cu labelle întinse după Colectă. Domnul nostru a murit ca să fiți voi izbăviți. E de-ajuns dacă primiți darul Credinței. Sunteți atenți la mine?

Da, domnule.

Și ce e de-ajuns?

Darul Credinței, domnule.

Bine. Plecați acasă.

Stăm toți trei, Mikey, Malachy și cu mine, și citim sub felinarul din capul străzii. Molloy-i sunt la fel ca noi, tatăl lor bea banii de șomaj sau leafa și nu le rămân bani de lumânări sau de ulei de parafină pentru lampă. Mikey citește cărți, iar noi,ăștialalți, citim benzi desenate. Taică-său, Peter, aduce cărți de la Biblioteca Carnegie, ca să aibă o ocupație atunci când nu bea halbe sau când are grijă de familie, cât doamna Molloy e la azilul de nebuni. Îl lasă pe Mikey să citească ce carte vrea și Mikey citește acum o carte despre Cuchulain și vorbește de parc-ar ști totul despre el. Aș vrea să-i spun că eu știu totul despre Cuchulain de când aveam trei ani și mergeam pe patru, că l-am văzut pe Cuchulain la Dublin, că Cuchulain mă vizitează în vis când are el chef. Aș vrea să-i spun să nu mai vorbească despre Cuchulain, că e al meu, e al meu de câțiva ani, de când eram mic, dar nu pot pentru că Mikey ne citește o poveste pe care n-am mai auzit-o, o poveste deocheată despre Cuchulain pe care n-o să le-o pot spune niciodată tatei sau mamei, anume cum a devenit Emer soția lui Cuchulain.

Cuchulain era deja un moș de douăzeci și unu de ani. I se urâse de singurătate și voia să se însoare, ceea ce l-a slăbit, zice Mikey, și de unde i s-a și tras în cele din urmă. Toate femeile din Irlanda erau îndrăgostite lulea de Cuchulain și voiau să-l ia de bărbat. Lui i se părea strașnic, s-ar fi însurat bucuros cu toate femeile din Irlanda. Dacă se putea lupta cu toți bărbații din Irlanda, atunci de ce să nu se însoare cu toate femeile? Numai că regele, Conor Mac-Nessa, a zis toate bune și frumoase, Cu, doar că bărbații din Irlanda nu vor să fie singuri în puterea nopții. Regele a hotărât să se țină o întrecere ca să se afle cine se va mărita cu Cuchulain, o întrecere la pișare. Toate femeile din Irlanda s-au adunat în câmpie la Muirthemne, să vadă cine se pișă mai mult, și Emer a fost aceea. Ea a ieșit campioana Irlandei la pișare și s-a măritat cu Cuchulain și de-aia i-a rămas numele de Emer Băsică-Mare.

Mikey și Malachy râd de poveste, deși nu cred că Malachy o înțelege. El e mic, mai are mult până la Prima Împărtășanie și râde doar de cuvântul pișare. Apoi, Mikey îmi spune că am comis un păcat pentru că am ascultat o poveste care are cuvântul ăla în ea, așa că va trebui să-i spun preotului la Prima Spovedanie. Așa e, spune Malachy. Pișare e un cuvânt urât și trebuie să-i spui părintelui că e cuvânt cu păcat.

Nu știi ce să fac. Cum să mă duc eu la popă și să-i spun așa un lucru îngrozitor la Prima Spovedanie? Toți băieții știu ce păcate o să mărturisească ca să primească Prima Împărtășanie, să meargă la Colectă și să se ducă să-l vadă pe James Cagney și să mănânce bomboane și prăjituri la Cinema Lyric. Ne-a ajutat domnul la păcate și toată lumea are aceleași păcate. Am dat în fratele meu. Am spus o minciună. Am furat un penny din poșeta mamei. Nu mi-am ascultat părinții, am mâncat un cârnat vinerea.

Dar acum eu am un păcat pe care nu-l mai are nimeni, iar popa o să fie șocat și o să mă scoată târâș din cabina de spovedanie în naos și de-acolo în stradă, unde toată lumea o să afle că am ascultat o poveste despre soția lui Cuchulain, campioană la pișare pe toată Irlanda. Niciodată n-o să primesc Prima Împărtășanie, iar mamele o să-și ridice copilașii în brațe, o să arate spre mine și o să spună ia uitați-vă la el. E ca Mikey Molloy, n-a avut parte de Prima Împărtășanie, umblă așa cu păcatele după el, n-a apucat Colecta, nu l-a mai văzut pe James Cagney.

Aș vrea să nu fi auzit niciodată de Prima Împărtășanie și de Colectă. Mi-e rău și nu vreau nici ceai, nici pâine, nimica. Mama îi spune lui tata că e lucru curios când un copil se lipsește de ceaiul lui cu pâine și tata spune eh, n-are nimic, emoțiile Primei Împărtășanii. Îmi vine să mă duc la el, să mă sui în poala lui și să-i spun ce mi-a făcut Mikey Molloy, dar sunt prea mare ca să stau în poală și dac-aș face asta, Malachy ar ieși pe stradă și ar spune la toată lumea că sunt un mare plângăcios. Aș vrea să-i spun Îngerului de pe Treapta a Șaptea ce necazuri am, dar e ocupat, duce copii mamelor din lumea întreagă. Dar hai să-l întreb, totuși, pe tata.

Tată, Îngerul de pe Treapta a Șaptea are și alte îndatoriri în afară de adusul copiilor?

Are.

Te-ar învăța Îngerul de pe Treapta a Șaptea ce să faci dacă n-ai ști?

Eh, te-ar învăța, fiule, sigur că da. Asta-i treaba oricărui înger, chiar și a celui de pe treapta a șaptea.

Tata iese la o plimbare lungă, mama îl ia pe Michael și se duce la mamaia, Malachy se joacă pe stradă, iar eu rămân stăpân pe casă, așa că pot să mă așez pe treapta a șaptea și să vorbesc cu îngerul. Știu că e acolo pentru că treapta a șaptea mi se pare mai caldă ca celelalte trepte și

am o lumină în cap. Îi înșir necazurile mele și aud o voce. Teamă să nu-ți fie, spune vocea.

Vorbește sucit și îi spun că habar n-am ce spune acolo.

Să nu-ți fie teamă, spune vocea. Spune-i preotului păcatul tău și vei fi iertat.

A doua zi de dimineață, mă scol devreme, beau ceai cu tata și-i povestesc de Îngerul de pe Treapta a Șaptea. El îmi pune mâna pe frunte, să vadă dacă mă simt bine. Mă întreabă dacă sunt sigur că mi s-a aprins o lumină în cap și că am auzit o voce și ce mi-a spus vocea?

Îi spun că vocea a zis teamă să nu-mi fie și că asta înseamnă să nu mă tem.

Tata îmi spune că are dreptate îngerul, nu trebuie să mă tem, și eu îi povestesc ce mi-a făcut Mikey Molloy. Îi povestesc despre Emer Bășică-Mare și folosesc chiar cuvântul pișare pentru că îngerul a zis teamă să nu-mi fie. Tata lasă jos borcanul cu ceai și mă bate pe dosul mâinii. Face întruna eh, eh, eh, și mă întreb dacă nu cumva s-o scrânti și el ca doamna Molloy, când la azil, când acasă, dar el spune de-aia te frământai așa aseară?

Îi spun că da și el spune că nu e un păcat și că nu trebuie să-i spun preotului.

Dar Îngerul de pe Treapta a Șaptea a zis să-i spun.

Bine. Spune-i preotului, dacă vrei, dar Îngerul de pe Treapta a Șaptea ți-a zis așa doar pentru că nu mi-ai spus mie primul. Nu e mai bine să-i poți spune tatălui tău ce te doare în loc să-i spui unui înger care e o lumină și o voce în capul tău?

Așa-i, tată.

În ziua din ajunul Primei Împărtășanii, domnul ne duce la Biserica Sfântul Iosif pentru Prima Spovedanie. Mergem doi câte doi și dacă ne prinde fie și numai mișcând din buze pe străzile din Limerick, ne omoară pe loc și ne trimite

în iad umflați de păcate. Dar asta nu ne împiedică să ne lăudăm cu păcatele mari. Willie Harold șușotește despre păcatul lui mare, cum că a văzut-o pe soră-sa dezbrăcată. Paddy Hartigan zice că a furat zece șilingi din poșeta mătușă-sii și s-a îndopat cu înghețată și cartofi prăjiți până i-a venit rău. Quigley Întrebare zice că a fugit de acasă și a stat jumătate de noapte într-un șanț, cu patru capre. Încerc să povestesc și eu despre Cuchulain și Emer, dar mă prinde domnul că vorbesc și-mi dă una în cap.

Îngenunchem în strane, lângă cabina de spovedanie, și mă întreb dacă păcatul meu cu Emer e la fel de grav ca să-ți vezi sora dezbrăcată, pentru că de-acuma știu că sunt unele lucruri pe lume mai rele decât altele. De-aia avem păcate diferite, sacrilegiul, păcatul de moarte, păcatul mărunț. Apoi, învățătorii și oamenii mari în general vorbesc despre păcatul de neiertat, care e un mare mister. Nimeni nu știe ce este și te întrebi cum de-ți dai seama dacă l-ai săvârșit sau nu, din moment ce nu știi ce este. Dacă-i spun unui popă de Emer Bășică-Mare și concursul de pișare, el ar putea spune că ăsta e păcatul de neiertat, m-ar da afară în șuturi din cabina de spovedanie, m-aș face de poveste peste tot în Limerick și aș fi sortit iadului, să fiu schingiuit pe vecie de niște diavoli care altă treabă n-au decât să mă-mpungă pe mine cu furcile-nroșite în foc până mă lasă puterile.

Încerc să ascult spovedania lui Willie când intră în cabină, dar nu aud decât șuieratul popii, apoi Willie iese plângând.

E rândul meu. Cabina de spovedanie e întunecoasă și deasupra capului îmi atârnă un crucifix mare. Aud bolboroselile unui băiat care se spovedește pe partea cealaltă. Mă întreb dacă are vreun rost să încerc să vorbesc cu Îngerul de pe Treapta a Șaptea. Știu că n-ar avea ce căuta într-o cabină de spovedanie, dar simt lumina în cap și vocea îmi spune teamă să nu-ți fie.

Ferestruica se dă la o parte în fața mea și preotul spune da, fiule?

Binecuvântează-mă, părinte, că am păcătuit. E Prima mea Spovedanie.

Da, fiule, și ce păcate ai săvârșit?

Am mințit. Am dat în fratele meu. Am luat un penny din poșeta mamei. Am înjurat.

Da, fiule. Altceva?

Ăă, am ascultat o poveste despre Cuchulain și Emer.

Ăsta sigur nu-i păcat, fiule. La urma urmei, sunt autori care ne asigură că Cuchulain a trecut la catolicism spre sfârșitul vieții, ca și regele său, Conor MacNessa.

E despre Emer, părinte, despre cum s-a măritat cu el.

Cum anume, fiule?

L-a câștigat la o întrecere de pișare.

Se aude un găfâit. Preotul și-a dus mâna la gură, scoate niște sunete de parcă se sufocă și vorbește singur, Maica Domnului.

Cine, cine ți-a spus povestea asta, fiule?

Mikey Molloy, părinte.

Și el de la cine a auzit-o?

A citit-o într-o carte, părinte.

Aha, o carte. Cărțile pot fi periculoase pentru copii, fiule. Ia-ți mintea de la poveștile astea prostești și gândește-te la viețile sfinților. Gândește-te la Sfântul Iosif, la Mica Floare¹, la Sfântul Francisc din Assisi cel blând și bun, care iubea păsările cerului și fiarele câmpului. Așa o să faci, fiule?

Așa o să fac, părinte.

Mai ai și alte păcate, fiule?

Nu, părinte.

Ca să te pocăiești, să spui de trei ori Ave Maria, de trei ori Tatăl Nostru și mai spune și o rugăciune specială pentru mine.

¹ Sfânta Tereza din Lisieux, zisă Mica Floare a lui Isus.

Bine. Părinte, ăsta a fost cel mai rău păcat?

Cum adică?

Sunt cel mai rău băiat dintre toți, părinte?

Nu, fiule, ai cale lungă până acolo. Spune acum o Pocăință și ține minte că Domnul Nostru te vede clipă de clipă. Dumnezeu să te binecuvânteze, fiule.

Ziua Primei Împărtășanii e cea mai fericită din viața omului pentru că există Colecta, James Cagney și Cinema Lyric. În noaptea din ajun n-am putut adormi de nerăbdare până-n zori. Și aș mai fi dormit dacă nu venea mamaia să-mi bată la ușă.

Scularea! Scularea! Dați copilul ăla jos din pat. E cea mai fericită zi din viața lui și el dă-i și sforăie în pat.

Am alergat în bucătărie. Scoate cămașa aia de pe tine, a zis ea. Mi-am scos cămașa și ea m-a împins într-o covată de tablă, plină cu apă rece ca gheața. M-a frecat mama, m-a frecat și mamaia. Eram jupuit tot, roșu.

M-au uscat. M-au îmbrăcat în costumul meu pentru Prima Împărtășanie din catifea neagră, cu cămașa albă cu volănașe, pantalonii scurți, șosetele albe, pantofii negri de lac. Mi-au legat pe braț o fundă albă din satin și mi-au prins la rever Sfânta Inimă a lui Isus, o poză cu Sfânta Inimă din care curgea sânge, cu flăcări țâșnind în jur și o coroană de spini fioroasă deasupra.

Vino încoace să te pieptăn, a zis mamaia. Uite și tu la claiă asta, nu stă și pace. Părul ăsta nu e moștenit de la neamul meu. ăsta-i păr de la taică-tu, din nordul Irlandei. Prezbiterienii au păr din ăsta. Dacă maică-ta ar fi luat un băiat cumsecade din Limerick, n-ai fi avut părul ăsta zbârlit de prezbiterian, de irlandez din Nord.

M-a scuipat de două ori în cap.

Mamaie, te rog să nu mă mai scuipi în cap.

Ai ceva de spus, taci și-nghiți. Nu te omoară o țâr' de scuipat. Hai că-ntârziem la slujbă.

Am dat fuga la biserică. Mama venea gâfâind în urmă, cu Michael în brațe. Am ajuns la biserică fix în momentul când ultimul băiat ieșea din altarul unde stătea preotul cu potirul și anafura în mână, încruntându-se la mine. Apoi mi-a pus azima pe limbă, trupul și sângele lui Isus. În sfârșit, în sfârșit.

O am pe limbă. Bag limba-n gură.

Nu vrea să lunece.

Dumnezeu mi se lipise de cerul gurii. Auzeam vocea învățătorului spunând să nu care cumva să atingeți azima cu dinții, că dacă-l rupeți pe Dumnezeu în două cu dinții, o să vă prăjiți în iad pe vecie.

Am încercat să-l împing pe Dumnezeu cu limba, dar preotul a șuiertat la mine termină cu plescăitul și du-te înapoi la locul tău.

Dumnezeu a fost bun. S-a topit, l-am înghițit și iată-mă, în sfârșit, membru al Bisericii Adevărate, păcătos cu patalama.

La sfârșitul slujbei, cine mă aștepta la ușa bisericii, mama cu Michael în brațe și mamaia. M-au strâns amândouă la piept. Mi-au spus amândouă că era cea mai fericită zi din viața mea. Au plâns amândouă peste capul meu și, după contribuția de dimineață a lui mamaie, aveam capul ca o mlaștină.

Mamă, acum pot să mă duc la Colectă?

Stai întâi să mănânci un pic de dimineață, a zis ea.

Nu, a zis mamaia. Nu te duci la nici o colectă până nu iei un mic dejun ca lumea de Prima Împărtășanie la mine acasă. Haide.

Ne-am dus după ea. A zăngănit din oale și tigăi și s-a văicărit că e mereu la cheremul nostru. Am mâncat oul,

am mâncat cârnatul, iar când m-am întins să mai iau niște zahăr pentru ceai, ea m-a plesnit peste mână.

Mai ușurel cu zahărul. Da' ce crezi, c-oi fi vreo milionară? Ca americanii? Mă vezi tu gătită cu podoabe lucitoare? Înfofolită în blănuri de lux?

Mâncarea mi s-a învărtejit în stomac. Mi-a venit pe gât. Am fugit în curte și am vomitat tot. A ieșit și ea.

Ia uite ce-a făcut. A vomat masa de Prima Împărtășanie. A vomat trupul și sângele lui Isus. Dumnezeu e la mine-n curte. Ce mă fac? O să-l duc la iezuiți, că ăia știu și ce păcate are Papa.

M-a luat târâș pe străzile din Limerick. Le-a spus vecinilor și necunoscuților de pe stradă că-l are pe Dumnezeu în curte. M-a îmbrâncit în cabina de spovedanie.

În numele Tatălui, Fiului și Sfântului Duh. Binecuvântează-mă, Părinte, că am păcătuit. A trecut o zi de când nu m-am mai spovedit.

O zi? Și ce păcate ai săvârșit tu într-o zi, fiule?

Am dormit prea mult. Cât pe ce să lipsesc de la Prima Împărtășanie. Mamaia zice că am păr zbârlit de prezbiterian, de irlandez din Nord. Am vomitat masa de Prima Împărtășanie. Acuma mamaia zice că-l are pe Dumnezeu în curte și că ce să facă.

Popa e ca popa de la Prima Împărtășanie. Răsuflă greu și scoate sunete ca și cum s-ar sufoca.

Ah... ah... spune-i lui mamaie să-l spele pe Dumnezeu cu nițică apă și, ca să te pocăiești, spune o Ave Maria și un Tatăl Nostru. Roagă-te pentru mine și Dumnezeu să te binecuvânteze, fiule.

Mamaia și cu mama așteptau lângă cabina de spovedanie. I-ai spus cumva glume popii în cabina de spovedanie, zice mamaia. Dacă-mi ajunge la urechi că le-ai spus glume la iezuiți, îți smulg rinichii din tine. Acuma zi, ce-a zis de Dumnezeu din curtea mea?

A zis să-l speli cu nițică apă, mamaie.

Apă sfințită sau obișnuită?

N-a zis, mamaie.

Păi du-te înapoi și întreabă-l.

Dar mamaie...

Mi-a dat un brânci înapoi în confesional.

Binecuvântează-mă, părinte, că am păcătuit, a trecut un minut de când nu m-am mai spovedit.

Un minut! Ești băiatul care a fost aici adineauri?

Da, părinte.

Ce mai vrei?

Întreabă mamaia dacă apă sfințită sau obișnuită.

Apă obișnuită și să-i spui lui mamaia să nu mă mai bată la cap.

Apă obișnuită, i-am zis lui mamaie, și a zis să nu-l mai bați la cap.

Să nu-l mai bat la cap. Porc de irlandez ignorant.

Acuma pot să mă duc la Colectă? am întrebat-o pe mama. Vreau să-l văd pe James Cagney.

Poți să-ți iei adio de la Colectă și de la James Cagney, a zis mamaie, pentru că nu ești catolic adevărat, că l-ai dat afară pe Dumnezeu. Hai, du-te acasă.

Stai așa, a zis mama. E fiul meu. E fiul meu și asta e ziua când a luat Prima Împărtășanie. O să-l vadă pe James Cagney.

Ba nu.

Ba da.

Atuncea du-l la James Cagney, a zis mamaia, și ia vezi, poate așa s-o izbăvi sufletul lui de american prezbiterian din nordul Irlandei. N-ai decât.

S-a înfășurat în șal și a plecat.

Doamne, se face foarte târziu pentru Colectă și n-o să mai apuci să-l vezi pe James Cagney, a zis mama. O să mergem la Cinema Lyric, să vedem poate totuși te-o lăsa să intri așa, în costumul tău de Prima Împărtășanie.

Ne-am întâlnit cu Mikey Molloy pe Barrington Street. Ne-a întrebat dacă mergem la Lyric și i-am zis că o să încerc. Să încerci? a zis el. N-ai bani?

Mi-era rușine să zic nu, dar n-am avut încotro, iar el a zis nu-i nimica, te bag eu înăuntru. O să creez o diversiune.

Ce-i aia diversiune?

Eu am bani de film și când o să intru, o să mă prefac că-mi vine o criză și nenea de la bilete o să se piardă cu fîrea și când m-auzi că țip tare, poți să te strecuri înăuntru. Eu o să fiu atent la ușă și când o să te văd că ai intrat, o să-mi revin ca prin minune. Asta e o diversiune. Așa fac mereu ca să-i bag pe frații mei în sală.

Oh, nu știu ce să spun, Mikey, a zis mama. Ar fi un păcat, nu-i așa, și sigur că n-ai vrea ca Frank să păcătuiască taman în ziua Primei Împărțășanii.

Mikey a zis că dacă era păcat, atunci era pe sufletul lui și el oricum nu e catolic adevărat, așa că nu contează. El a țipat, eu m-am strecurat în sală și m-am așezat lângă Quigley Întrebare, iar nenea de la bilete, Frank Goggin, a fost așa de îngrijorat pentru Mikey că nici n-a băgat de seamă. A fost un film palpitant, dar s-a terminat trist pentru că James Cagney era inamicul public și când l-au împușcat, l-au înfășurat în bandaje și l-au aruncat în ușă, băgând-o în sperieți pe biata maică-sa care era irlandeză, și așa s-a terminat ziua Primei mele Împărțășanii.

V

Mamaia nu mai vorbește cu mama din cauză de ce-am făcut eu cu Dumnezeu în curtea ei. Mama nu vorbește cu sora ei, tanti Aggie, și nici cu fratele ei, nenea Tom. Tata nu vorbește cu nimeni din familia mamei și nici ei nu vorbesc cu el pentru că e din Nord și e ciudat la înfățișare. Nimeni nu vorbește cu soția lui nenea Tom, Jane, pentru că e din Galway și arată a spanioloaică. Toată lumea vorbește cu nenea Pat, fratele mamei, pentru că a fost scăpat în cap, e sărac cu duhul și vinde ziare. Toată lumea îi spune Abatele sau Ab Sheehan și nimeni nu știe de ce. Toată lumea vorbește cu nenea Pa Keating pentru că a fost gazat în război și s-a însurat cu tanti Aggie și chiar dacă n-ar vorbi cu el, el n-ar da nici o bășină degerată și de-aia în crâșma lui South i se spune omul cu gaze.

Așa aș vrea să ajung și eu, omul cu gaze, să nu dau nici o bășină degerată, și-i spun asta Îngerului de pe Treapta a Șaptea până-mi aduc aminte că nu-i frumos să spui „bășină” de față cu un înger.

Nenea Tom și Jane din Galway au copii, dar n-avem voie să vorbim cu ei pentru că părinții noștri nu-și vorbesc. Au un băiat și o fată, Gerry și Peggy, iar mama țipă la noi dacă vorbim cu ei, dar noi nu știm cum să nu vorbim cu verii noștri.

Familiile de pe străzile din Limerick au propriile lor feluri de a nu-și vorbi, deprinse în ani de zile. Unii nu-și vorbesc pentru că tații lor au luptat în tabere opuse în Războiul

Civil din 1922. Dacă vreun ins se duce să se înroleze în armata engleză, familia lui ar face bine să se mute în altă parte din Limerick, acolo unde stau familii care au bărbați în armata engleză. Dacă ai avut pe careva în familie care să fi arătat vreo brumă de prietenie englezilor în ultimii opt sute de ani, asta ți se va scoate pe nas și cel mai bine ar fi să te muți la Dublin, unde nimeni nu se sinchisește. Sunt familii care trăiesc cu rușine pentru că străbunii lor și-au lepădat religia de dragul unui castron cu supă protestantă în timpul Foametei, iar familiile astea rămân pe veci cu porecla de mâncători de supă. E cumplit să fii mâncător de supă pentru că ești osândit pentru totdeauna în colțul de iad rezervat mâncătorilor de supă. E chiar și mai rău decât să fii informator. Domnul învățător a zis că de fiecare dată când irlandezii erau cât pe ce să-i strivească pe englezi în luptă cinstită, au fost trădați de un informator mârșav. Cine e informator dovedit merită să fie spânzurat sau, și mai rău, să nu mai vorbească nimeni cu el fiindcă decât să nu vorbească nimeni cu tine, atunci mai bine atârni în ștreang.

Pe fiecare stradă există întotdeauna cineva care nu vorbește cu altcineva sau cineva cu care nu vorbește nimeni sau cineva care nu vorbește cu nimeni. Poți să-ți dai seama întotdeauna când oamenii nu-și vorbesc după felul cum trec unii pe lângă alții. Femeile ridică din nas, strâng din buze și-și întorc fețele. Dacă femeia poartă șal, atunci ia un colț și-l azvârle peste umăr, de parc-ar spune o vorbă sau o privire dacă-mi arunci, hoască ce ești, îți stâlcesc mutra aia mulțumită.

E rău că mamaia nu vorbește cu noi pentru că nu putem da fuga la ea când avem nevoie să luăm cu împrumut zahăr, ceai sau lapte. La tanti Aggie n-are rost să cerem. Că ne smulge capul cu dinții. Du-te acasă, zice ea, și spune-i lui taică-tu să-și miște curu' ăla al lui din Nord și să facă rost de un serviciu ca orice bărbat de ispravă din Limerick.

Cică e mereu năbădăioasă pentru că are părul roșu sau are părul roșu pentru că e mereu năbădăioasă.

Mama s-a împrietenit cu Bridey Hannon, care locuiește în vecini, cu taică-său și cu maică-sa. Mama și Bridey stau mereu de vorbă. Când tata iese în plimbările lui lungi, Bridey vine la noi și stă cu mama la foc, beau ceai și fumează țigări. Dacă mama n-are nimic în casă, Bridey aduce ceai, zahăr și lapte. Uneori, folosesc și refolosesc aceleași frunze, iar mama zice că ceaiul e înăbușit, stătut și răsfiert.

Mama și Bridey stau atât de aproape de foc, încât flutierele picioarelor li se fac roșii, vineții și albastre. Stau de vorbă cu orele, șușotesc și râd de lucruri tainice. Noi n-avem voie să auzim lucrurile tainice, așa că suntem trimiși afară, la joacă, dar eu deseori mă așez pe treapta a șaptea și ascult și ele n-au habar de mine. Chiar dacă plouă cu găleata afară, mama ne zice, ploaie, neploaie, afară cu voi, și ne mai spune că dacă-l vedem pe tata că vine, veniți repede să-mi ziceți. Mama îi spune lui Bridey ai auzit vreodată poezia aia pe care trebuie s-o fi ticluit careva despre mine și el?

Ce poezie, Angela?

Se numește „Omul din Nord“. Știi poezia asta de la Minnie MacAdorey din America.

N-am auzit niciodată poezia. Spune-mi-o și mie.

Mama spune poezia, dar râde de la cap la coadă și eu nu înțeleg de ce:

*Venea din Nord, nu era vreun limbut
Avea glasul blând, nu era prefăcut.
L-am ghicit după ochi că-i nevinovat
Și cu omul din Nord m-am măritat.*

*Garryowen o fi mai vesel, mai viu
Decât omul tăcut de lângă Lough Neagh
Un soare domol strălucește mereu
Peste râul ce curge în orașul meu.*

*Dar n-ai să găsești, o spun cu mândrie,
Om ca al meu nici într-o mie
Mai vesel cămin Limerick n-a pomenit
Decât fu al meu cu acest venetic.*

*În Limerick aş vrea s-o spun sus și tare
Că am avut vecini cu inimă mare.
Deși Nordul și Sudul vor fi pe vecie
Roase de ură și de dușmănie.*

Repetă mereu cea de-a treia strofă și râde așa de tare că o podidește plânsul și eu nu știu de ce. Dă în istericale când ajunge la:

*Mai vesel cămin Limerick n-a pomenit
Decât fu al meu cu acest venetic.*

Dacă omul din Nord se întoarce mai devreme și o găsește pe Bridey în bucătărie, zice bârfă, bârfă, bârfă, și rămâne acolo, cu șapca pe cap, până când ea pleacă.

Mama lui Bridey și altă lume de pe stradă și de pe alte străzi vin cu toții la noi la ușă să-l roage pe tata să le scrie o scrisoare către guvern sau către o rudă de departe. El se așază la masă cu penița și sticluta de cerneală, iar când oamenii îi spun ce să scrie, el zice eh, nu, nu asta vrei să spui, și scrie ce-i vine lui. Oamenii îi spun că asta voiau și ei să spună de fapt, că le zice frumos pe englezește și că e îndemânatic la scris. Îi oferă șase penny pentru strădania lui, dar el îi refuză fluturând din mână și ei îi dau banii mamei, că nu se coboară el să ia șase penny. După ce pleacă oamenii, el ia cei șase penny și mă trimite la prăvălia lui Kathleen O'Connell să cumpăr țigări.

Mamaia doarme la etaj într-un pat mare, cu o icoană cu Preasfânta Inimă a lui Isus deasupra capului și o statuie cu

Preasfânta Inimă pe policioara căminului. Vrea să treacă într-o bună zi de la lumina de gaz la lumină electrică, ca să aibă mereu o luminiță roșie aprinsă sub statuie. I s-a dus vestea pe toată strada și pe străzile dimprejur pentru cât e de devotată Preasfintei Inimi.

Nenea Pat doarme într-un pat mic, în colțul aceleiași odăi, pentru ca mamaia să fie sigură că se întoarce la o oră cuviincioasă și ingenunchează lângă pat, să-și facă rugăciunea. O fi fost el scăpat în cap, nu știe să scrie și să citească și poate că bea o halbă în plus, dar n-are nici o scuză ca să nu-și facă rugăciunea înainte de culcare.

Nenea Pat îi spune lui mamaia că a întâlnit un om care caută un loc în gazdă unde să se poată spăla de dimineață și seara și să mănânce de două ori pe zi, la cină și la ceai. Îl cheamă Bill Galvin și are o slujbă bună la cuptorul cu var. E mereu acoperit cu praf alb de var, dar mai rău decât praful de cărbune n-are cum să fie.

Mamaia va trebui să renunțe la patul ei și să se mute în camera cea mică. O să ia tabloul cu Preasfânta Inimă și o să lase statuia să-i vegheze pe cei doi bărbați. Oricum, n-are loc de statuie în cămăruța ei.

Bill Galvin trece după muncă să vadă locul. E mic de statură, alb tot și fornăie ca un câine. O întreabă pe mamaie dacă poate să dea jos statuia pentru că el e protestant și n-ar putea să doarmă. Mamaia se răstește la nenea Pat că nu i-a spus că-i bagă un protestant în casă. Doamne, face ea, ce-o să mai umble bârfa pe stradă și mai departe.

Nenea Pat zice că nu știa că Bill Galvin e protestant. N-ai cum să-ți dai seama când te uiți la el, mai ales așa plin de var cum e. Arată ca un catolic obișnuit și nu ți-ai fi închipuit un protestant care să care var cu lopata.

Bill Galvin zice că biata nevastă-sa, care murise de curând, fusese catolică și avea toți pereții acoperiți de icoane cu Preasfânta Inimă și cu Fecioara Maria care-și arăta

inima. El unul n-are nimic cu Preasfânta Inimă, doar că vederea statuii o să-i aducă aminte de biata nevastă-sa și o să-l doară sufletul.

Ah, Doamne păzește-ne, face mamaie, de ce n-ai zis așa de la bun început? Sigur că pot pune statuia la mine-n cameră pe pervaz, ca să nu te macine la inimă când o vezi.

În fiecare dimineață, bunica îi pregătește masa lui Bill și i-o duce la cuptorul de var. Mama nu înțelege de ce nu poate s-o ia el de dimineață când pleacă, dar bunica spune ce-ai vrea, să mă scol cu noaptea-n cap ca să fierb varză și copite de porc, să le ia boierul în sufertaș?

Mama îi spune că mai e o săptămână și se termină școala și dacă-i dai lui Frank șase penny pe săptămână, o să-i ducă el bucuros mâncarea lui Bill Galvin.

Eu nu vreau să mă duc în fiecare zi la mamaia. Nu vreau să-i duc mâncarea lui Bill Galvin până hăt, pe Dock Road, dar mama zice că avem nevoie de cei șase penny, iar dacă nu vreau, atunci nu mai am voie să plec nicăieri.

Stai închis în casă, zice ea. Nu ieși cu prietenii la joacă.

Mamaia mă previne să mă duc cu sufertașul direct, nu pe ocolite, să nu cumva să cascade gura te miri unde, să dau cu piciorul în cutii și să-mi stric pantofii la vârf. Mâncarea e fierbinte și așa-i place lui Bill Galvin.

Din sufertaș vine un miros grozav, slănină și varză fiartă, cu doi cartofi mari, albi, făinoși. Sigur n-o să bage de seamă dacă gust jumătate de cartof. N-o să se plângă la mamaia, că el abia dacă scoate o vorbă, doar ce mai fornăie din când în când.

Mai bine mănânc și cealaltă jumătate de cartof, ca să nu se mire că de ce-a primit doar jumătate. Hai să gust și din varza cu slănină, iar dacă mănânc și celălalt cartof, sigur o să creadă că nu i-a pus ea cartofi deloc.

Al doilea cartof mi se topește în gură și trebuie să mai gust un pic de varză, o bucățică de slănină. N-a mai rămas

mare lucru și Bill Galvin o să intre sigur la bănuieli, așa că mai bine mănânc tot.

Acum ce mă fac? Mamaia o să mă nenorocească, mama o să mă țină-n casă un an. Bill Galvin o să mă-ngroape în var. O să-i spun că m-a atacat pe Dock Road un câine care mi-a mâncat toată mâncarea și am avut noroc că am scăpat de nu m-a mâncat și pe mine.

Ei, nu zău? face Bill Galvin. Și ce-i cu bucata aia de varză de pe flanelă? Te-a lins câinele cu varza-n gură? Du-te acasă și spune-i lui mamaia că mi-ai mâncat toată mâncarea și că leșin de foame aci, la cuptorul de var.

O să mă omoare.

Ba spune-i să nu te omoare până nu-mi trimite oarece de-ale gurii, da' dacă nu te duci imediat la ea să-mi aduci mâncare, te omor și-ți arunc leșul colo-n var, să nu mai aibe mă-ta ce jeli la tine.

Ce cauți înapoi cu sufertașul? zice mamaia. Putea să-l aducă și singur înapoi.

Mai vrea mâncare.

Cum adică mai vrea? Da' ce, o fi sac fără fund?

Leșină de foame acolo jos, în cuptorul de var.

Tu te ții de glume?

Zice să-i trimiți oarece de-ale gurii. N-a primit mâncarea.

Nu? De ce nu?

Am mâncat-o eu.

Ce?

Mi-era foame și am gustat din ea și nu m-am putut opri.

Isuse, Maica Domnului și Sfinte Iosif.

Îmi trage una peste cap de-mi dau lacrimile. Țipă la mine ca o banshee¹, țopăie prin bucătărie și amenință că mă duce târâș la preot, la episcop, la papa însuși, dac-ar sta

¹ Făptură magică din folclorul irlandez care vestește moartea prin țipetele ei ascutite.

și el după colț. Taie pâine, rotește cuțitul spre mine și face sandviciuri cu mușchi și cartofi reci.

Du-i sandviciurile astea lui Bill Galvin și să nu-ndrăznești nici măcar să te uiți pieziș la ele, că te jupoi.

Sigur că dă fuga la mama și se-nțeleg amândouă că singurul mod de a-mi răscumpăra cumplitul păcat e să-i duc mâncarea lui Bill Galvin două săptămâni pe gratis. În fiecare zi trebuie să și aduc înapoi sufertașul iar asta înseamnă că trebuie să stau acolo să mă uit la el cum se-ndoapă cu mâncare, și el nu e genul de om care să te-ntrebe vreodată dacă ai și tu gură de hrănit.

În fiecare zi, când aduc sufertașul înapoi, mamaia mă pune să îngenunchez în fața statuii cu Preasfânta Inimă și să-mi cer iertare de la El și toate astea pentru Bill Galvin, un protestant.

Și eu, și taică-tău, avem boala fumatului, zice mama.

Chiar și când n-avem ceai sau pâine în casă, mama și tata se-nvârtesc întotdeauna să facă rost de țigări, de Wild Woodbine. Trebuie să aibă Woodbine din astea dimineață și ori de câte ori beau ceai. În fiecare zi ne spun nouă să nu ne-apucăm niciodată de fumat că face rău la plămâni, face rău la piept, te oprește din creștere, dar ei stau la foc și pu-făie de zor. Dacă vă prind cu vreo țigară-n bot, vă stâlcesc mutra, zice mama. Ei ne spun că de la țigări îți putrezesc dinții și se vede treaba că nu glumesc. Dinții li se fac maro, apoi negri în gură, și cad unul câte unul. Tata zice că are ditamai găurile în dinți, să-și facă vrăbiile cuib în ele și alta nu. I-au mai rămas câțiva, dar și-i scoate la dispensar și face cerere pentru o proteză. Când vine acasă cu dinții cei noi, ne arată noul lui surâs alb, de zici că-i american, și de fiecare dată când ne spune povești cu fantome la foc, își împinge dinții de jos peste buză, până la nas, și ne sperie de moarte. Mama are dinții așa de stricați, încât trebuie

să se ducă la Spitalul Barrington să și-i scoată pe toți în același timp, iar când se întoarce acasă, își ține la gură o cârpă care lucește de sânge. Trebuie să stea toată noaptea la foc pentru că n-ai cum să te-ntinzi când îți curge sânge din gingii, că te sufoci în somn. Ea zice că o să se lase cu totul de fumat după ce se oprește sângerarea, dar în clipa aia trebuie neapărat să tragă un fum, că-i aduce alinare. Îi spune lui Malachy să se ducă la prăvălia lui Kathleen O'Connell, s-o întrebe dacă poate să-i dea cinci Woodbine până joi, când ia tata șomajul. Dacă-o poate storce careva pe Kathleen de țigări, Malachy e ăla. Mama spune că el îl are pe vino-ncoa, iar mie-mi spune n-are rost să te trimitem pe tine, cu moaca ta lungă și înfățișarea ciudată a lui taică-tu.

Când sângerarea se oprește și mamei i se vindecă gingiile, se duce la dispensar să-și facă proteză. Zice c-o să se lase de fumat când o să fie gata dinții cei noi, dar nu se lasă. Dinții cei noi îi rod gingiile și o doare, iar fumul de Woodbine îi aduce ușurare. Ea cu tata stau la foc, când avem foc, își fumează țigările și le clămpănesc dinții când vorbesc. Încearcă să miște din fălci în toate direcțiile ca să nu mai clămpănească, dar parcă mai rău fac și-i afurisesc pe dentiști și pe ăia din Dublin care-au făcut dinții, clămpănind când afurisesc. Tata zice că dinții au fost făcuți pentru niște bogătani din Dublin și nu s-au potrivit, așa că au ajuns la săracii din Limerick cărora puțin le pasă, pentru că oricum nu prea ai ce roade când ești sărac și ești recunoscător că măcar ai ceva dinți în gură. Dacă stau prea mult de vorbă, îi dor gingiile și trebuie să scoată dinții. Apoi stau la foc și vorbesc, cu fețele căzute. În fiecare noapte lasă dinții în bucătărie, în borcane de gem pline cu apă. Malachy vrea să știe de ce și tata îi spune că așa îi spală. Mama îi spune că nu, nu poți să dormi cu dinții-n gură pentru că alunecă și ți se pun în gât de te sufocă până mori.

Din cauza dinților a ajuns Malachy la Spitalul Barrington și eu la operație. În miez de noapte, Malachy mă întreabă în șoaptă vrei să mergem până jos să vedem dacă ne putem pune dinții?

Dinții sunt așa de mari că ne e greu să ni-i vârâm în gură, dar Malachy nu se lasă păgubaș. Împinge de dinții de sus ai tatei până-i intră-n gură și nu-i mai poate scoate de-acolo. Buzele îi sunt trase-n spate și dinții se văd de zici că rânjește. Arată ca un monstru dintr-un film și mă pufnește răsul, dar el trage de ei și geme, îh, îh, și ochii i se umplu de lacrimi. El o tot ține cu îh, îh, iar eu râd tot mai tare până strigă tata de sus ce faceți acolo, băieți? Malachy fuge de lângă mine în sus pe scară, apoi îi aud râzând pe mama și pe tata până-și dau seama că dinții îl pot sufoca. Îi bagă amândoi degetele în gură, încercând să scoată dinții, dar Malachy se sperie și scoate niște îh, îh-uri disperate. Mama spune trebuie să-l ducem la spital, iar tata spune că-l duce el. Mă ia și pe mine, în caz că doctorul are ceva de întrebat, pentru că eu sunt mai mare decât Malachy și asta înseamnă că precis eu am fost capul răutăților. Tata merge grăbit pe străzi, cu Malachy în brațe, și încerc să mă țin după el. Îmi pare rău de Malachy, cum stă sus pe umărul tatei și se uită în spate la mine, cu lacrimile pe obraji și cu dinții tatei ieșindu-i din gură. Doctorul de la Spitalul Barrington spune nici o problemă. Toarnă ulei în gura lui Malachy și-i scoate dinții într-un minut. Apoi se uită la mine și-l întreabă pe tata de ce stă copilul ăsta așa, cu gura deschisă?

Ăsta-i obiceiul lui, să stea cu gura deschisă, spune tata.

Ia vino la mine, spune doctorul. Se uită în nasul meu, în urechi, în gât și mă pipăie pe gât.

Amigdalele, spune el. Adenoizii. Trebuie să-i scoatem. Cât mai curând, altfel o să arate ca un idiot când o să crească mare, cu gura aia căscată cât să intre o ciubotă.

A doua zi, Malachy primește o caramela mare ca răsplată pentru că-și vârâse-n gură dinții și nu-i mai putuse scoate, iar eu trebuie să mă duc la spital pentru o operație care o să-mi închidă gura.

Într-o dimineață de sâmbătă, mama își termină ceaiul și spune o să te duci la dans.

La dans? De ce?

Ai șapte ani, ai luat Prima Împărtășanie și acu' urmează dansul. Te duc pe Catherine Street la doamna O'Connor, la lecțiile de dans irlandez. O să te duci acolo în fiecare sâmbătă dimineață, să nu mai umbli brambura pe străzi. Să nu mai hoinărești prin Limerick cu derbedeii.

Îmi spune să mă spăl pe față, fără să uit de urechi și de gât, să-mi pieptăn părul, să-mi suflu nasul, să nu mai fac mutra aia, care mutră, tu lasă mutra și gata, să-mi trag ciorapii și pantofii de la Prima Împărtășanie care sunt distruși, zice ea, pentru că eu nu pot să trec pe lângă o conservă sau pe lângă o piatră fără să-i dau cu piciorul. Ei îi trece os prin os la coadă la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul, ca să se roage de ghete pentru mine și Malachy, să le stricăm noi vârfurile când dăm cu piciorul în toate alea. Taică-tău zice că niciodată nu e prea devreme să înveți cântecele și dansurile străbunilor tăi.

Ce-i aia străbuni?

Lasă, zice ea, tu mergi la dans.

Mă întreb cum pot să-mi dau viața pentru Irlanda dacă trebuie să și cânt și să dansez pentru Irlanda. Mă întreb de ce nu-i aud niciodată spunând poți să mănânci bomboane și nu te duce azi la școală și du-te să înoți pentru Irlanda.

Nu face pe deșteptul, că te urechez de nu te vezi, zice mama.

Cyril Benson dansează. E plin de medalii de la umeri la genunchi. Câștigă concursuri în toată Irlanda și e tare

drăgălaș cu kiltul lui de culoarea șofranului. E mândria maică-sii, îi apare tot timpul numele în ziar și sigur aduce acasă câteva lire acolo. Pe el nu-l vezi să umble hai-hui pe străzi și să dea cu piciorul în tot ce-i apare în cale până-i ies degetele prin ghete, o, nu, el e băiat cuminte și dansează pentru biata de maică-sa.

Mama udă un prosop vechi și-mi freacă fața până mă ustură, își înfășoară prosopul pe deget și mi-l vâără în ureche, spunând că am la ceară acolo cât să cresc cartofi, îmi udă părul ca să stea pieptănat, îmi spune să tac din gură și să termin cu văicăreala, că lecțiile astea de dans o s-o coste șase penny în fiecare sâmbătă, pe care aș fi putut să-i câștig eu ducându-i mâncarea lui Bill Galvin, că numai Dumnezeu o știe cum face rost de ei. Eu încerc să-i spun păi mamă, să știi că nu trebuie să mă trimiți la școala de dans când ai putea să fumezi frumos o Woodbine și să bei un ceai, dar ea îmi răspunde ei, ești deștept foc. O să dansezi chiar dacă pentru asta n-o să mai pun în veci gura pe țigare.

Dacă mă văd tovarășii mei că mă trage mama după ea pe străzi ca să mă ducă la dansuri irlandeze, o să mă fac de râs rău de tot. După părerea lor, poți să dansezi și să faci ca Fred Astaire, pentru că asta înseamnă să ȝopăi pe tot ecranul cu Ginger Rogers. La dansurile irlandeze n-o ai pe Ginger Rogers și nu poți să ȝopăi peste tot. Trebuie să stai băț și să salți în sus și-n jos, să ȝii brațele pe lângă corp, să bați din picioare în toate direcțiile și să nu zâmbești nicio-dată. Unchiul meu Pa Keating zice că dansatorii irlandezi arată ca și cum ar avea niște vergele de oțel înfipite-n cur, dar nu pot să-i spun așa ceva mamei că mă omoară.

Doamna O'Connor are un gramofon care cântă o gigă sau o învărtită irlandeză și sunt băieți și fete care dansează tropăind, cu mâinile pe lângă corp. Doamna O'Connor e mare și grasă, iar când oprește discul ca să demonstreze pașii, toată grăsimea îi tremură, de la bărbie până la

glezne, și mă întreb cum poate fi profesoară de dans. Ea vine la mama și spune deci el e micul Frankie? Cred că are stofă de dansator. Băieți și fete, spuneți voi, n-are el stofă de dansator?

Are, doamnă O'Connor.

Am adus cei șase penny, doamnă O'Connor, spune mama.

Ah, da, doamnă McCourt, așteptați o clipă.

Se apropie cu pas legănat de o masă și se întoarce cu un cap de negrișor cu păr creț, ochi mari, buze roșii imense și gura căscată. Îmi spune să pun cei șase penny în gură și să-mi trag iute mâna, să nu mă muște negrișorul. Toți băieții și toate fetele se uită la mine, cu mici zâmbete. Eu las cei șase penny și-mi trag mâna înainte ca gura să se închidă. Toată lumea râde și știu că le-ar fi plăcut să-mi prind mâna în gura lui. Doamna O'Connor icnește, râde și-i spune mamei nu-i așa că e nostim? Mama spune că e nostim. Îmi spune să fiu cuminte și să vin acasă dansând.

Dar eu nu vreau să stau în locul ăsta, unde doamna O'Connor nu e-n stare să ia singură cei șase penny și mă pune să bag mâna în gura negrișorului, mai să rămân fără ea. Nu vreau să stau în locul ăsta unde trebuie să te aliniezi lângă alți băieți și fete, să îndrepti spatetele, să lași mâinile pe lângă corp, să te uiți în față, nu în jos, să miști din picioare, să miști din picioare, ochii la Cyril, ochii la Cyril, și iată-l pe Cyril, gătit tot cu kiltul lui de culoarea șofranului, cu medaliile clincănind, medalii pentru nu știu ce și nu știu cum, iar fetele îl adoră pe Cyril și doamna O'Connor îl adoră pe Cyril, doar el i-a adus faimă și doar ea l-a învățat toți pașii pe care-i știe, oh, dansează, Cyril, dansează, oh, Doamne Isuse, plutește prin sală, e un înger scoborât din rai și nu te mai încrunta, Frankie McCourt, că ai o muștră de mațe-fripte, dansează, Frankie, ridică picioarele, ce Dumnezeu, undoitreipatrucincișaseșapte, undoitrei și iar undoitrei, Maura, îl ajuți tu pe Frankie McCourt ăsta până

nu-și înnoadă de tot ălea două picioare pe după căpățână, ajută-l, Maura.

Maura e o fată mai mare, are cam zece ani. Vine spre mine dansând, cu dinții ei albi și rochia de dansatoare plină de auriu și de desene galbene și verzi care cică se purtau în vremuri de demult și spune dă-mi mâna, băie-țaș, și mă învățește prin cameră până ameteșc și mă port ca un mare nătântoc, sunt roșu la față și caraghios de mă podidește plânsul, dar sunt salvat pentru că se termină discul și gramofonul face fâș fâș.

O, mulțumesc, Maura, zice doamna O'Connor, iar data viitoare, Cyril, o să-i arăți tu lui Frankie câțiva pași din cei care te-au făcut celebru. Pe săptămâna viitoare, băieți și fete, și nu uitați de cei șase penny pentru negrișor.

Băieții și fetele pleacă împreună. Eu cobor singur pe scări și ies pe ușă, sperând să nu mă vadă prietenii mei cu niște băieți îmbrăcați în kilt și cu fetele cu dinți albi și rochii elegante, din vremuri de demult.

Mama bea ceai cu Bridey Hannon, prietena ei din vecini. Ce-ai învățat? zice mama și mă pune să dansez prin bucătărie, undoitreipatrucincișaseșapte, undoitrei și iar undoitrei. Ea și Bridey râd în gura mare. Nu-i deloc rău pentru prima lecție. Într-o lună o să fii exact ca Cyril Benson.

Nu vreau să fiu Cyril Benson. Vreau să fiu Fred Astaire.

Ele râd de se prăpădesc și-improașcă ceai pe gură. Ține-l, Isuse, face Bridey. Că tare-i el fudul. Ce faci, Fred Astaire?

Mama zice că Fred Astaire s-a dus la lecții în fiecare sâmbătă și nu dădea cu picioarele până-i ieșeau degetele prin ghetе, așa că dacă vreau să ajung ca el, trebuie să mă duc la doamna O'Connor în fiecare săptămână.

În cea de-a patra dimineață de sâmbătă, Billy Campbell bate la noi la ușă. Doamnă McCourt, îl lăsați pe Frankie afară, la joacă? Nu, Billy, îi spune mama. Frankie se duce la ora de dans.

Billy mă așteaptă jos, lângă Barrack Hill. Vrea să știe de ce dansez, că toată lumea știe că dansul e pentru fătălai și o să ajung și eu ca Cyril Benson, să port kilt și medalii și să dansez peste tot cu fetele. Mai zice și că mâine, poimâine mă vede stând în bucătărie și împletind la ciorapi. Zice că dansul o să mă distrugă și că n-o să mai pot juca nici un fel de fotbal, nici rugby sau fotbal gaelic, că dansul te învață să alergi ca fătălaii și toată lumea o să râdă de tine.

Eu îi spun că am terminat cu dansul, că am în buzunar șase penny pentru doamna O'Connor, care ar trebui s-ajungă în gura negrișorului, dar că de fapt mă duc la Cinema Lyric. Cu șase penny intrăm amândoi la cinema, ne mai rămân și doi penny pentru două bucăți de caramelle Cleeves, vedem *Riders of the Purple Sage* și ne distrăm pe cinste.

Tata stă la foc cu mama și vor să știe ce pași am învățat azi și cum se numesc. Am făcut deja „Asediul din Ennis” și „Zidurile din Limerick”, care sunt dansuri adevărate. Acum trebuie să inventez eu nume și dansuri. Mama spune că n-a auzit niciodată de dansul „Asediul din Dingle”, dar dacă asta am învățat, să-i dau drumul la dans, iar eu dansez prin bucătărie cu mâinile pe lângă corp, inventându-mi singur muzica, didli-ai-di-ai-di-ai, didli-ai-du-iu-du-iu, iar tata și mama bat din palme în ritmul pașilor mei. Tata spune eh, ce dans frumos, o să iasă din tine un dansator irlandez redutabil, care să facă cinste celor care și-au dat viața pentru patria lor. Cam puțin pentru șase penny, spune mama.

Săptămâna viitoare e un film cu George Raft, iar săptămâna de după, un film cu cowboy, cu George O'Brien. Apoi e unul cu James Cagney și nu pot să-l iau pe Billy pentru că vreau să-mi iau un baton de ciocolată pe lângă carameaua Cleeves și mă distrez de minune până simt o durere cruntă în falcă, mi-a ieșit un dinte din gingie și s-a înfipt în caramea și mă doare de mor. Cu toate astea, nu

mă îndur să arunc caramela, așa că scot dintele, mi-l bag în buzunar, apoi mestec caramela în cealaltă parte a gurii, cu tot cu sânge. Mă doare într-o parte și în cealaltă simt caramela delicioasă și-mi aduc aminte ce-ar spune unchiul meu Pa Keating, sunt momente când nu știi care ți-e curu', care ți-e capu'.

Acuma trebuie să mă duc acasă și mă frământ pentru că nu poți să-ți vezi de viață fără un dinte și maică-ta să nu observe. Mamele știu tot, iar ea mereu se uită-n gura noastră, să vadă dac-avem vreo boală. Ea e acasă, la foc, e și tata acolo și mă iau cu aceleași veșnice întrebări, să le zic dansul și cum se cheamă. Le zic că am învățat „Zidurile din Cork“ și dansez prin bucătărie, încercând să fredonez un cântec inventat, în timp ce mă doare de mor unde a fost dintele. Mama spune care „Zidurile din Cork“, aiurea, nu există dansul ăsta, iar tata spune ia vino încoace. Stai aici, în fața mea. Spune-ne adevărul, ai fost azi la ora de dans?

Nu mai pot să mint pentru că mă omoară gingia și am sânge în gură. În plus, știu că ei știu tot, ceea ce-mi și spun acum. Un șarpe de copil de la școala de dans m-a văzut când am intrat la Cinema Lyric și m-a pârât și doamna O'Connor a trimis vorbă că nu mă mai văzuse de nu știe când, poate am pățit ceva, că eram foarte promițător și i-aș fi putut călca pe urme ilustrului Cyril Benson.

Tata nu prea se sinchisește de dintele meu sau de alt-ceva. Îmi zice că trebuie să mă spovedesc și mă duce pe sus la biserica redemptoristă pentru că e sâmbătă și se primesc spovedanii toată ziua. Îmi spune că sunt băiat rău, că-i e rușine cu mine că m-am dus la film în loc să învăț dansurile naționale irlandeze, giga, învârtita, dansuri pentru care au luptat și au murit femei și bărbați în acele veacuri triste. Zice că-s atâția tineri irlandezi care-au fost spânzurați și putrezesc acum în vreo varniță, și ce n-ar da ei să se ridice și să danseze dansuri irlandeze.

Preotul e bătrân și trebuie să-i strig păcatele, iar el îmi spune că sunt un derbedeu pentru că am fost la film în loc să mă duc la lecțiile de dans, deși după părerea lui, dansul e un lucru periculos și aproape la fel de stricat ca filmul, că stârnește gânduri păcătoase prin ele însele, dar chiar dacă dansul e o mârșăvie, am păcătuit pentru că am luat cei șase penny ai mamei și am mințit, iar ăștia de teapa mea au ei locul lor încins în iad, așa că să recit o decadă din Rozariu și să mă rog la Dumnezeu să mă ierte, că dănțuiești direct la porțile iadului, copile.

Fac șapte, opt, nouă ani și merg pe zece, iar tata tot n-are de lucru. De dimineață își bea ceaiul, se prezintă la Oficiul pentru șomaj, citește ziarele la Biblioteca Carnegie, face plimbări lungi pe câmp. Dacă face rost de vreo slujbă la Fabrica de ciment din Limerick sau la Morile de făină Rank, rămâne fără ea în a treia săptămână. Rămâne fără ea pentru că merge la cârciumă în cea de-a treia zi de vineri după ce se angajează, își bea toată leafa și lipsește de la muncă sâmbătă dimineața, când are program scurt.

De ce n-o fi și el ca ceilalți bărbați de pe străzile din Limerick? zice mama. Bărbați care vin acasă înainte de șase, când bate de Angelus, pun leafa pe masă, se schimbă de cămașă, își beau ceaiul, cer câțiva șilingi de la nevaste și se duc să bea o halbă, două la birt.

Mama îi spune lui Bridey Hannon că tata nu poate și nici nu vrea să fie așa. Zice că e un mare prostănac care se duce la birt și cinstește alți bărbați cu halbe, în timp ce copiii lui așteaptă acasă, cu burțile lipite de șira spinării, poftind la o masă mai de Doamne-ajută. Se laudă în gura mare că el și-a făcut datoria față de Irlanda când nu era nici la modă, nici profitabil, că și-o da viața bucuros pentru Irlanda când o auzi chemarea, că singurul lui regret e că are doar o viață de dat acestei biete țări bătute de soartă,

iar cine e de altă părere e poftit să iasă în stradă, să lămu-rească definitiv chestiunea.

O, nu, face mama, nu e nimeni de altă părere și nimeni nu iese în stradă din banda aia de cârpaci, de băgători de seamă și de pizmași care taie frunză la câini prin cârciumi. Îi spun că e un tip de ispravă, chiar dacă e din Nord, și că-i o onoare să primească o halbă de la un patriot ca el.

Numai Dumnezeu știe cum mă descurc, îi spune mama lui Bridey. Ajutorul e de nouășpe șilingi și șase penny pe săptămână, chiria face șase șilingi și șase penny, deci rămân treisprezece șilingi la cinci inși ca să mâncăm, să ne-mbrăcăm și să ne-ncălzim iarna.

Bridey trage din Woodbine, își bea ceaiul și spune că Dumnezeu e bun. Mama spune că sigur că e bun cu cine știe cine de cine știe unde, dar că nu prea L-a mai văzut nimeni în ultima vreme pe străzile din Limerick.

Bridey râde. Oh, Angela, pentru asta ai putea s-ajungi în iad, iar mama spune nu cumva sunt deja acolo, Bridey?

Și râd, își beau ceaiul, trag din Woodbine și-și spun una alta că n-au altă mângâiere în afară de țigare.

Așa-i.

Quigley Întrebare îmi spune că vineri trebuie să mă duc la biserica redemptoristă, să mă înscriu în echipa băieților din Liga Arcului. Trebuie să te înscrii. Nu poți să refuzi. Toți băieții din cartier și de pe străzile lăturalnice care au tați șomeri sau muncitori trebuie să se înscrie.

Taică-tu e un străin din Nord și el nu se pune, dar tot trebuie să te înscrii, spune Întrebare.

Toată lumea știe că Limerick e cel mai pios oraș din Irlanda, pentru că are Liga Arcului Sfintei Familii, cea mai mare asociație din lume. Orice oraș poate avea o ligă, dar Arcul există doar în Limerick.

Liga noastră umple biserica redemptoristă cinci seri pe săptămână, trei pentru bărbați, două pentru femei, una

pentru băieți. Se dă binecuvântarea, se cântă imnuri în engleză, irlandeză și latină și se țin cele mai alese dintre predicile lungi și elocvente pentru care le-a mers vestea preoților redemptoriști. Sunt predicile care salvează milioane de chinezi și alți păgâni ca să n-ajungă în iad, cu protestanții.

Întrebare spune că trebuie să te înscrii în Ligă pentru ca maică-ta să poată spune asta la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul, ca să știe ei că ești un bun catolic. Spune că taică-său e un membru fidel și așa a făcut rost de o slujbă bună, de unde poate ieși la pensie, spală toaletele de la gară, iar când o să crească el mare o să capete și el o slujbă bună, dacă nu cumva o să fugă de acasă și o să se înroleze în Poliția Canadiană Călare, ca să cânte „O să te caut eeee-eee-eu“, cum îi cântă Nelson Eddy lui Jeanette MacDonald care moare de ftizie acolo, pe canapea. Dacă mă aduce la Ligă, nenea de la prezidiu o să-i scrie numele într-un catastif mare, iar într-o zi o să fie promovat ca prefect al unei secții, ceea ce e marea lui dorință în viață, pe lângă cea de a purta uniforma Poliției Călare.

Prefectul conduce o secție formată din treizeci de băieți din aceleași cartiere și străzi. Fiecare secție poartă numele unui sfânt al cărui chip e pictat pe un scut înfipt într-o prăjină, care stă lângă scaunul prefectului. Prefectul și ajutorul lui fac prezența și ne supraveghează ca să ne poată trage castane în caz că râdem la binecuvântare sau săvârșim alte sacrilegii. Dacă lipsești în vreo seară, omul de la prezidiu vrea să știe de ce, vrea să știe dacă te îndepărtezi de Ligă sau poate că-i spune altui nene de la prezidiu cred că micul nostru prieten s-a dedulcit la supă. Asta-i cel mai urât lucru pe care-l poți spune oricărui catolic din Limerick sau din toată Irlanda, din cauză de ce s-a întâmplat pe vremea Marii Foamete. Dacă lipsești de două ori, nenea de la prezidiu îți trimite o convocare galbenă, să vii să dai

explicații, iar dacă lipsești de trei ori, trimite Potera, adică cinci sau șase băieți mari din secția ta care caută pe străzi, să fie siguri că nu te distrezi în loc să fii în genunchi, la Ligă, să te rogi pentru chinezi sau alte suflete pierdute. Potera se duce acasă la tine și-i spune maică-tii că e în joc nemurirea sufletului tău. Unele mame se sperie, dar altele spun ia valea de la ușa mea, că acum ies la voi și vă-ncing găoaza! Astea nu sunt mamele bune de la Ligă, iar directorul spune că ar trebui să ne rugăm pentru ele, să vadă că au apucat pe căi greșite.

Cel mai groaznic e să vină în vizită însuși directorul Ligii, Părintele Gorey. Țsta se oprește în capul străzii și tună cu o voce care a creștinat milioanele de chinezi, unde-i casa lui Frank McCourt? Tună chiar dacă are adresa ta în buzunar și știe foarte bine unde stai. Tună pentru că vrea ca lumea-ntreagă să afle că te fofilezi de la Ligă și-ți primejduiești nemurirea sufletului. Mamele sunt îngrozite, iar tații şușotesc nu sunt acasă, nu sunt acasă, iar după-asta te trimit mort-copt la Ligă, ca să nu se mai facă de râs și de ocară și să-i vorbească vecinii cu mâinile căuș la gură.

Întrebare mă duce la secția Sfântul Finbar, iar prefectul îmi spune să stau jos și să tac din gură. Îl cheamă Declan Collopy, are paisprezece ani și niște bube pe frunte de zici că-s coarne. Are niște sprâncene groase, roșcate, care se unesc în mijloc și se răsfrâng peste ochi, iar mâinile-i atârnă până la genunchi. Îmi spune că și-a pus în gând să facă din secția asta cea mai bună secție din Ligă, așa că dacă lipsesc vreodată, o să-mi rupă curu' și o să-i trimită mamei bucățile. Nu există scuze pentru absențe fiindcă în altă secție a fost un băiat care era pe moarte și tot l-au adus pe o targă. Dacă lipsești vreodată, altă scuză n-ai decât moartea, nu o moarte în familie, ci să mori chiar tu. M-ai auzit?

Da, Declan.

Băieții din secția mea îmi spun că perfecții primesc recompense pentru o prezență completă. Declan vrea să pună-n cui școala cât mai repede și să se angajeze vânzător de linoleum la magazinul mare al lui Cannock de pe Patrick Street. Unchi-său, Foncey, a vândut acolo linoleum ani de zile și a câștigat destui bani ca să-și deschidă și el o prăvălie la Dublin, unde cei trei fii ai lui vând linoleum. Părintele Gorey, directorul, poate să-l răsplătească oricând pe Declan cu o slujbă la Cannock dacă e un prefect bun și are prezența completă la el în secție și de-aia Declan ne omoară dacă lipsim. Nimeni n-o să mă-mpiedice s-ajung la linoleum, ne spune el.

Declan îl are la inimă pe Quigley Întrebare și-l lasă să lipsească în câte o seară de vineri pentru că Întrebare i-a zis lui Declan când o să mă fac mare și o să mă-nsor, o să-mi acopăr casa cu linoleum și pe tot o să-l cumpăr de la tine.

Și alți băieți din secție încearcă același șiretlic cu Declan, dar el zice ia ciocu' mic, norocu' vostru dac-o să aveți țucal să vă pișați în el, darămite tone de linoleum.

Tata zice că pe când era de vârsta mea, în Toome, a ajutat la mesă ani întregi și că e cazul să mă fac și eu băiat de altar. La ce bun, zice mama. Care altar când băiatul n-are haine cuviincioase nici pentru școală. Tata zice că roba de băiat de altar acoperă hainele și ea zice că n-avem noi bani de robe și să le spălăm în fiecare săptămână.

El spune că de asta se va-ngriji Dumnezeu și mă pune să-ngenunchez pe podeaua bucătăriei. El se face că e popa, că știe slujba pe dinafară, iar eu trebuie să-nvăț răspunsurile. El zice *Introibo ad altare Dei*, iar eu trebuie să spun *Ad Deum qui laetificat juventutem meam*.

În fiecare seară, după ceai, îngenunchez pentru latină și el nu mă lasă să mă mișc decât dacă știu la perfecție. Mama zice că ar putea măcar să mă lase să șed pe scaun, dar el

spune că latina e sfântă și că trebuie învățată și recitată în genunchi. N-o să-l vezi pe papă șezând pe scaun și bând ceai când vorbește latina.

Latina e grea, mi-am zdrelit genunchii și mă dor și aş vrea să ies afară, la joacă, deși aş vrea și să fiu băiat de altar, să-l ajut pe popă să se îmbrace în sacristie, să stau acolo în altar gătit tot în roba mea roșie cu alb ca amicul Jimmy Clark, răspunzând popii în latină, să mut cartea cea mare dintr-o parte a tabernaculului în alta, să torn apă și vin în potir, să torn apă peste mâinile popii, să sun clopotul la sfîntire, să îngenunchez, să mă-nclin, să legăn cădelnița la Binecuvântare, să stau într-o parte cu palmele pe genunchi, foarte serios, în timp ce el ține predica, și toată lumea de la Sfântul Iosif să se uite la mine și să-mi admire purtările.

În două săptămâni știu mesa pe dinafară și pot să mă duc la Sfântul Iosif, la Stephen Carey, paracliserul, care se ocupă de băieții de altar. Tata îmi lustruiește ghetetele. Mama îmi cârpește ciorapii și mai aruncă un cărbune pe foc, să încingă fierul și să-mi calce cămașa. Fierbe apă ca să mă spele pe cap, gât, mâini și genunchi, pe fiecare bucățică de piele care se vede. Mă freacă până mă ustură pielea și-i spune tatei că nu dă ea lumii satisfacția de a spune că fiul ei s-a dus murdar la altar. I-ar plăcea să n-am genunchii jupuiți de la cât alerg, dau cu piciorul în conserve și mă arunc pe jos, prefăcându-mă că sunt cel mai mare fotbalist din lume. I-ar plăcea s-avem un strop de ulei pentru păr în casă, dar cu apă și scuipat, părul meu n-o să se mai zbârlească precum paiele negre dintr-o saltea. Mă îndeamnă să vorbesc răspicat când ajung la Sfântul Iosif, să nu mormăi nici în engleză, nici în latină. Mare păcat că ai crescut și nu-ți mai vine costumul de la Prima Împărtășanie, dar n-ai de ce să te rușinezi, te tragi din neam bun, McCourtii, Sheehanii sau neamul maică-mii, Guilfoyle, care a avut

pogoane peste pogoane de pământ în comitatul Limerick până le-au luat englezii și le-au dat hoților de la Londra.

Tata mă ține de mână când mergem pe străzi și se uită lumea la noi din cauză de ce ne spunem între noi în latină. Bate la ușa sacristiei și-i spune lui Stephen Carey el e fiul meu, Frank, știe latinește și poate să se facă de-acuma băiat de altar.

Stephen Carey se uită la el, apoi la mine. N-avem loc pentru el, spune și închide ușa.

Tata mă ține în continuare de mână și mă strânge așa de rău că mă doare și-mi vine să țip. Pe drumul spre casă nu scoate o vorbă. Își dă jos șapca, se așază la foc și-și aprinde o Woodbine. Fumează și mama. Ei, face ea, l-au luat băiat de altar?

N-au loc pentru el.

Oh. Mama trage din Woodbine. Îți spun eu cum stă treaba. E persecuție de clasă. Nu vor ei băieți din mahala la altar. Nu-i vor p-ăia cu genunchii juliți și părul zbârlit. O, nu, vor numai băieți drăguți, cu părul uns cu ulei și pantofi noi, care au tați la costum, cu cravată și slujbe stabile. Așa stă treaba și-i greu să-ți păstrezi Credința cu atâta snobism cât încap-n ea.

Eh, așa-i.

Eh, așa-i pe dracu'. Altceva nu știi să spui niciodată. Ai putea să te duci la popă, să-i spui că ai un băiat cu capul împuiat de latină și că de ce nu poate să fie băiat de altar, ce-o să facă el acum cu atâta latină?

Eh, poate s-o face popă când o crește mare.

Eu îl întreb dacă pot să ies afară, la joacă. Da, zice el, du-te la joacă.

Du-te acum, ce să faci, zice mama.

VI

Domnul O'Neill e învățător la clasa a patra la școală. Noi îi spunem Strop pentru că-i mărunț ca un strop. Predă în singura clasă cu postament ca să se poată sui pe postament, deasupra noastră, să ne amenințe cu nuiua de frasin și să curețe mărul ca să-l vadă toată lumea. În prima zi de școală din septembrie scrie pe tablă trei cuvinte care vor rămâne acolo tot restul anului, Euclid, geometrie, idiot. Zice că dacă prinde pe vreun băiat că umblă la cuvintele alea, băiatul respectiv o să rămână ciung pe viață. Zice că cine nu-nțelege teoremele lui Euclid e idiot. Acuma repetați după mine, cine nu-nțelege teoremele lui Euclid e idiot. Bineînțeles că știm ce e ăla un idiot pentru că învățătorii ne tot spun că așa suntem noi.

Brendan Quigley ridică mâna. Domnule, ce-i aia teoremă și ce-i ăla Euclid?

Ne așteptăm ca Strop să se repeadă la Brendan, cum fac toți învățătorii când le pui o întrebare, dar el se uită la Brendan cu un zâmbet vag. Ah, uite că avem aici un băiat cu două întrebări, nu una. Cum te cheamă, băiete?

Brendan Quigley, domnule.

Băiatul ăsta va ajunge departe. Unde va ajunge, băieți? Departe, domnule.

Într-adevăr, acolo o s-ajungă. Băiatul care vrea să știe mai multe despre grația, eleganța și frumusețea lui Euclid n-are pe unde s-o ia decât obligatoriu în sus. Pe unde o ia obligatoriu băiatul, copiii?

În sus, domnule.

Dacă n-ar fi existat Euclid, băieți, matematica ar fi o biată bâjbâială senilă. Fără Euclid, n-am putea ajunge de colo până dincolo. Fără Euclid, bicicleta n-ar avea roată. Fără Euclid, Sfântul Iosif n-ar fi putut fi tâmplar, că tâmplăria e geometrie și geometria e tâmplărie. Fără Euclid, nici măcar școala asta a noastră n-ar fi putut fi clădită.

Să dea dracii-n Euclid, mormăie Paddy Clohessy în spațele meu.

Strop se răstește la el. Tu, băiete! Cum te cheamă?

Clohessy, domnule.

Ah, băiatul e șchiop de-o aripă. Cum îți zice pe numele de botez?

Paddy.

Paddy și mai ce?

Paddy, domnule.

Și ce-i spuneai tu lui McCourt, Paddy?

Că ar trebui să cădem în genunchi și să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru Euclid.

Sunt sigur că așa ai zis, Clohessy. Văd cum îți macină minciuna dinții. Ce văd, băieți?

Minciuna, domnule.

Și ce face minciuna, băieți?

Macină, domnule.

Ce macină, băieți, ce macină?

Îi macină dinții, domnule.

Euclid era grec, băieți. Ce e un grec, Clohessy?

Un soi de străin, domnule.

Clohessy, ești redus mintal. Ia să vedem, Brendan, tu sigur știi ce e un grec.

Da, domnule. Euclid a fost un grec.

Strop îl tratează cu un mic zâmbet. Îi spune lui Clohessy că ar trebui să ia exemplul de la Quigley, care știe ce e un grec. Desenează două linii una lângă alta și ne spune că

sunt linii paralele și că lucrul magic și misterios la ele e că nu se-ntâlnesc niciodată, nici măcar dacă s-ar prelungi la infinit, nici măcar dacă s-ar prelungi până la umerii lui Dumnezeu, până unde, băieți, e cale lungă, chiar dacă a apărut acuma un evreu german care sâcăie pe toată lumea cu ideile lui despre liniile paralele.

Îl ascultăm pe Strop și ne întrebăm ce legătură are asta cu ce se întâmplă în lume, cu nemții care s-au întins peste tot și bombardează tot ce le stă în cale. Nu putem să punem noi întrebarea asta, dar îl putem pune pe Brendan Quigley să întrebe. Oricine poate vedea că Brendan e preferatul domnului și asta înseamnă că poate pune ce întrebare pofteste. După școală, îi spunem lui Brendan că a doua zi trebuie să întrebe la ce ne trebuie Euclid și toate liniile alea care se prelungesc la infinit când nemții dau cu bombe peste tot? Brendan spune că el nu vrea să fie preferatul profesorului, că nu s-a cerut el să fie și că nu vrea să pună întrebarea. Îi e frică să nu se-nfigă Strop în el dacă întreabă. Noi îi spunem că, dacă nu întreabă, ne înfigem noi în el.

A doua zi, Brendan ridică mâna. Strop îl tratează cu micul lui zâmbet. Domnule, la ce ne trebuie Euclid și toate liniile alea când nemții bombardează tot ce le iese-n cale?

Micul zâmbet a dispărut. Ah, Brendan. Ah, Quigley. Oh, băieți, oh, băieți.

Pune bățul pe catedră și se ridică pe postament cu ochii închiși. La ce ne trebuie Euclid? zice el. Trebuie? Fără Euclid, Messerschmitt-ul n-ar fi putut săgeta cerul. Fără Euclid, Spitfire-ul n-ar putea zbura printre nori. Euclid ne aduce grație, frumusețe și eleganță. Ce ne aduce Euclid, băieți?

Grație, domnule.

Și mai ce?

Frumusețe, domnule.

Și mai ce?

Eleganță, domnule.

Euclid e desăvârșit prin sine și divin în practică. Înțelegeți asta, băieți?

Da, domnule.

Mă îndoiesc, băieți, mă îndoiesc. Să-l iubești pe Euclid înseamnă să fii singur pe lumea asta.

Strop deschide ochii, oftează și se vede că i s-au umezit puțin ochii.

În aceeași zi, Paddy Clohessy tocmai pleacă de la școală când îl oprește domnul O'Dea, care predă la clasa a cincea. Tu de colo, cum te cheamă? întreabă domnul O'Dea.

Clohessy, domnule.

În ce clasă ești?

În clasa a patra, domnule.

Ia să-mi spui tu mie, Clohessy, domnul învățător al vostru vă spune de Euclid?

Da, domnule.

Și ce spune?

Spune că e grec.

Normal că e grec, „omadhaun“ cu tremurici care ești. Și ce mai spune?

Spune că, fără Euclid, n-ar exista școală.

Ah. Și desenează ceva pe tablă?

Desenează linii una lângă alta care n-o să se întâlnească niciodată nici dacă s-ar așeza pe umerii lui Dumnezeu.

Maica Domnului.

Nu, domnule. Ai lui Dumnezeu.

Știu, idiotule. Du-te acasă.

A doua zi e larmă mare la ușa clasei, iar domnul O'Dea strigă ieși afară, O'Neill, escrocule, poltronule care ești. Noi auzim tot ce spune din cauza geamului spart de pe ușă.

Noul director, domnul O'Halloran, zice gata, gata, domnule O'Dea. Controlați-vă. Nu ne certăm în fața elevilor.

Păi atunci spuneți-i să nu mai predea geometrie, domnule O'Halloran. Geometria se face la clasa a cincea, nu la a patra. Geometria e a mea. Spuneți-i să predea împărțirea și să-l lase pe Euclid în seama mea. Și așa, împărțirea îi va pune la grea încercare intelectul, Doamne iartă-ne. Nu vreau ca mințile acestor băieți să fie distruse de escrocul ăla cocoțat pe postament, care împarte coji de măr și cauzează diaree în stânga și-n dreapta. Spuneți-i că Euclid e al meu, domnule O'Halloran, că altfel îl priponesc eu de nu se vede.

Domnul O'Halloran îi spune domnului O'Dea să se întoarcă la el în clasă și-l pofteste pe domnul O'Neill să iasă pe hol. Păi domnule O'Neill, spune domnul O'Halloran, te-am mai rugat și altă dată să te ții departe de Euclid.

Așa-i, domnule O'Halloran, dar e ca și cum m-ați ruga să renunț la mărul meu cel de zi cu zi.

Mă văd nevoit să insist, domnule O'Neill. Gata cu Euclid.

Domnul O'Neill se întoarce în clasă și iar are ochii umezi. Zice că nu prea s-au schimbat multe de pe vremea grecilor, că barbarii sunt la porți și-i cheamă Legiune. S-au schimbat lucrurile de pe vremea grecilor, băieți?

E un chin să ne uităm la domnul O'Neill în fiecare zi cum își curăță mărul, să-i vedem coaja cât e de lungă, roșie sau verde, iar dacă stai aproape de el, te lovește-n nas prospețimea lui. Dacă în ziua aia ești băiat bun și răspunzi la tot ce te-ntreabă, îți dă coaja s-o mănânci la tine-n bancă, să nu te sâcăie nimeni cum te-ar sâcăi dac-ai ieși cu ea în curte. Atunci ar trage toți de tine, dă și mie o bucată, dă și mie o bucată, și te socotești norocos dacă-ți rămâne și ție un boț acolo.

Sunt zile când întrebările sunt prea grele, iar el ne pește aruncând coaja de măr la gunoi. Apoi împrumută un băiat de la altă clasă care să ducă gunoiul la cazan, să ardă hârtiile și coaja de măr, sau îl lasă îngrijitoarei, Nellie Ahearn, să-l pună ea în sacul ei mare, de pânză. Noi am vrea s-o rugăm pe Nellie să ne păstreze coaja, să n-ajungă șobolanii primii la ea, dar ea e obosită după ce-a făcut curat în toată școala, așa că ne repede, parcă altă treabă-n viață n-am decât să mă uit la niște trențaroși cum zgârmăie după o coajă de măr. Valea d-aci.

Domnul curăță mărul fără grabă. Privește în jur, prin clasă, cu micul lui zâmbet. Ce ziceți, băieți, ne tachinează el, să-l dau porumbeilor de pe pervaz? Nu, domnule, că porumbeii nu mănâncă măr, spunem noi. O să se cufurească, strigă Paddy Clohessy, și o să ne cadă nouă în cap când ieșim afară, în curte.

Clohessy, ești un „omadhaun“. Știi ce-i ăla „omadhaun“? Nu, domnule.

E irlandeză, Clohessy, limba ta maternă. Un „omadhaun“ e un neghiob, Clohessy. Tu ești un „omahdhaun“. Ce-am zis că e, băieți?

Un „omadhaun“, domnule.

Așa mi-a zis și domnul O'Dea, domnule, că-s un „omadhaun“ cu tremurici.

Domnul se oprește din curățat coaja ca să ne pună întrebări despre toate câte sunt pe lume, iar băiatul care răspunde cel mai bine câștigă. Mâna sus, spune el, cine e președintele Statelor Unite ale Americii?

Toate mâinile din clasă sunt pe sus și suntem toți scârbiți când ne pune câte o întrebare la care ar putea răspunde orice „omadhaun“. Roosevelt, strigăm în cor.

Apoi, domnul zice, tu, Mulcahy, cine a stat la piciorul crucii când a fost răstignit Domnul nostru?

Mulcahy e greoi la minte. Cei doisprezece apostoli, domnule.

Mulcahy, cum se zice în irlandeză la neghiob?

„Omadhaun“, domnule.

Și tu ce ești, Mulcahy?

Un „omadhaun“, domnule.

Fintan Slattery ridică mâna. Eu știu cine a stat la picio-
rul crucii, domnule.

Normal că Fintan știe cine a stat la piciorul crucii. De ce n-ar ști? Țasta una, două dă fuga la mesă cu maică-sa, pe care o știe toată lumea de evlavioasă. E așa evlavioasă că bărbatu-său a fugit în Canada la tăiat de copaci, bu-
curos că scapă, și nici c-a mai auzit careva de el. Ea și cu Fintan recită rozariul în fiecare seară la ei în bucătărie, în genunchi, și citesc tot felul de reviste religioase, *Micul sol al Preasfintei Inimi, Făclia, Orientul Îndepărtat*, precum și toate cărțuliile tipărite de Societatea Adevărul Catolic. Se duc la mesă și la împărtășanie fie ploaie, fie soare, și în fiecare sâmbătă se spovedesc la iezuiți, care-s cunoscuți pentru că-i interesează păcatele inteligente, nu alea obiș-
nuite pe care le auzi de la oamenii din mahala care, se știe, se îmbată și mănâncă uneori carne vinerea, ca să nu se strice, și mai și afurisesc pe deasupra. Fintan și cu maică-sa locuiesc pe Catherine Street și vecinii doamnei Slattery au poreclit-o Doamna Prinos pentru că orice s-ar întâmpla, un picior rupt, o cană de ceai vărsată, un soț dispărut, ea spune ei, acumă ăsta-i prinos pentru Cel de Sus, ca să-mi fie iertate multele păcate și s-ajung în rai. Fintan e la fel de rău ca ea. Dacă-l împingi în curtea școlii sau îl măscărești, el zâmbește, îți spune că o să se roage pentru tine și o să dea prinos pentru sufletul lui și al tău. Băieții de la Leamy nu vor să se roage Fintan pentru ei și-l amenință că-i trag un șpiț în cur dacă-l prind că se roagă pentru ei. El zice că vrea să se facă sfânt când va crește mare, ceea ce e stupid

pentru că n-ai cum să fii sfânt până nu mori. El spune că nepoții noștri o să se roage la icoana lui. Un băiat mai mare spune nepoții mei o să se pișe pe icoana ta, iar Fintan nu face decât să zâmbească. Soră-sa a fugit în Anglia când avea șaptesprezece ani și toată lumea știe că se îmbracă prin casă cu bluza ei și-și ondulează părul cu fierul încins în fiecare sâmbătă seara, ca să fie superb duminica la mesă. Dacă se întâlnește cu tine în drum spre mesă, zice nu-i așa că e superb părul meu, Frankie? Îi place lui cuvântul ăsta, superb, pe care nici un alt băiat nu l-ar folosi în veci.

Normal că știe cine a stat la piciorul crucii. Probabil că știe și ce haine purtau și ce-au mâncat de dimineață, iar acum îi spune lui Strop O'Neill că cele trei Marii au fost.

Vino încoace să-ți primești răsplata, Fintan, spune Strop.

El urcă pe podium fără grabă și nu ne vine să credem când îl vedem că scoate un briceag și taie coaja de măr în bucățele ca să le mănânce pe rând, nu și-o îndeasă pe toată în gură, cum facem noi, ceilalți, când câștigăm. Fintan ridică mâna, domnule, aș vrea să împart cu alții mărul meu.

Mărul, Fintan? Nu, nici vorbă. Tu nu ai mărul, Fintan. Ai doar ce-am curățat eu, simpla coajă. N-ai atins și nici nu vei atinge vreodată culmi atât de amețitoare încât să te înfrupți chiar din măr. Nu din mărul meu, Fintan. Te-am auzit cumva spunând că vrei să dai altora recompensa?

Întocmai, domnule. Aș vrea să împart trei bucăți, lui Quigley, Clohessy și McCourt.

De ce, Fintan?

Sunt prietenii mei, domnule.

Băieții din întreaga clasă rânjesc și-și dau coate și mi-e rușine pentru că o să zică acum că-mi ondulez părul și o să se ia de mine în curtea școlii și de ce-o crede el că sunt prietenul lui? Dacă-mi zic ei că mă-mbrac cu bluza soră-mii, n-are rost să le spun că n-am soră, că imediat ar zice că dac-aș avea una, aș purta bluza ei. În curtea școlii n-are

rost să spui nimic, că mereu se găsește careva să-ți dea replica și nu-ți rămâne decât să-i tragi un pumn în nas, iar dac-ar fi să tragi pumni în nas oricui îți dă o replică, atunci ai trage pumni dimineața, la prânz și seara.

Quigley ia coaja de măr de la Fintan. Mulțumesc, Fintan.

Toată clasa e cu ochii pe Clohessy pentru că el e cel mai mare și mai tare, iar dacă zice el mulțumesc, o să zic și eu mulțumesc. El zice mulțumesc frumos, Fintan, și se înroșește, așa că zic și eu mulțumesc frumos, Fintan, și încerc să nu mă înroșesc, dar n-am ce face și băieții iar rânjesc și-mi vine să-i iau la bătaie.

După școală, băieții îi strigă lui Fintan băi Fintan, te duci acas' să-ți ondulezi păru' ăla superb? Fintan zâmbește și urcă pe treptele școlii. Un băiat mare de la clasa a șaptea îi spune lui Paddy Clohessy cre' că ți-ai ondula și tu păru' dacă n-ai fi cheliuță, cu scăfârlia rasă.

Gura, face Paddy, iar băiatul răspunde ei, cine-mi închi-de mie gura? Paddy încearcă să dea cu pumnul, dar băiatul mai mare îi dă una-n nas, îl doboară la pământ și-i dă sângele. Eu încerc să-l pocnesc pe băiatul mai mare, dar el mă ia de gât și mă dă cu capul de zid până văd luminițe și puncte negre. Paddy pleacă ținându-se de nas și plângând, iar băiatul mai mare mă împinge după el. Fintan e afară, pe stradă, și spune oh, Francis, Francis, oh, Patrick, Patrick, ce-i cu voi? De ce plângi, Patrick? Și Paddy spune mi-e foame. Nu pot să mă bat cu nimeni pen' că-s lihnit de foame și cad din picioare și mi-e rușine de obraz.

Hai cu mine, Patrick, spune Fintan. O să ne dea mama ceva, iar Paddy spune ah, nu, îmi cură sânge din nas.

Stai liniștit. O să-ți pună ea ceva pe nas sau o cheie pe ceafă. Francis, trebuie să vii și tu. Mereu pari lihnit.

O, nu, Fintan.

O, ba da, Francis.

Bine, Fintan.

În apartamentul lui Fintan e ca într-o biserică. Sunt două icoane, Preasfânta Inimă a lui Isus și Imaculata Inimă a Mariei. Isus își arată inima, cu a ei cunună de spini, cu focul și cu sângele. Stă cu capul plecat spre stânga, să arate ce mult suferă. Fecioara Maria își arată inima și ar fi o inimă drăguță dacă n-ar avea cununa aia de spini. Are capul înclinat spre dreapta, ca să arate ce mult suferă, știind Ea că Fiul Ei va avea un sfârșit trist.

Pe un alt perete e o icoană cu un bărbat într-o robă maro, cu niște păsări care stau pe el. Știi cine-i acolo, Francis? zice Fintan. Nu știi? Ăla-i ocrotitorul tău, Sfântul Francisc din Assisi, și știi ce zi e azi?

Patru octombrie.

Așa-i și e sărbătoarea lui, o zi specială pentru tine pentru că-i poți cere orice Sfântului Francisc și sigur o să-ți dea. De-aia am vrut să vii azi aici. Stai jos, Patrick, stai jos, Francis.

Doamna Slattery intră în cameră, cu mățaniile în mână. Se bucură să-i cunoască pe prietenii cei noi ai lui Fintan și n-am vrea noi un sandvici cu brânză? Și ia uite la nasul tău, bietul de el, Patrick. Ea îl atinge pe nas cu crucea de pe șiragul de mățanii și spune o scurtă rugăciune. Ne spune că mățaniile au fost binecuvântate de însuși papa și ar opri și năvala unui râu, de-ar fi nevoie, darămite bietul nas al lui Patrick.

Fintan spune că el nu vrea sandvici, că ține post și se roagă pentru băiatul care ne-a lovit pe Paddy și pe mine. Doamna Slattery îl pupă pe creștet, îi spune că e un sfânt venit din rai și ne-ntreabă dacă vrem muștar pe sandviciuri, iar eu îi spun că n-am mai auzit de muștar cu brânză și că tare mi-ar plăcea. Paddy spune nu știu. N-am mai mâncat sangviș pân-acuma, și râdem cu toții și ne întrebăm cum se poate să fi trăit zece ani ca Paddy și să nu fi

pus gura pe un sandvici. Râde și Paddy și se vede că are dinții albi, negri și verzi.

Ne mâncăm sandviciul și bem ceaiul, iar Paddy întrebă unde e closetul. Fintan îl conduce prin dormitor până-n curtea din spate, iar când se întorc, Paddy zice eu trebuie să mă duc acasă. Mă omoară maică-mea. Te aștept afară, Frankie.

Acum am eu nevoie la closet și Fintan mă conduce până-n curtea din spate. Mă trece și pe mine, zice el, iar când mă desfac la șliț, nu pot să fac pipi pentru că el se uită la mine și zice te ții de glume. Nu te trece deloc. Îmi place să mă uit la tine, Francis. Atâta tot. Nu m-aș încumeta să fac păcate când la anul avem Confirmarea.

Plec împreună cu Paddy. Cum fac pe mine, mă bag iute după un garaj să mă piș. Paddy mă așteaptă, apoi o luăm pe Hartstonge Street și el zice tare de tot a fost sagvișu', Frankie, și maică-sa e foarte pioasă, dar nu m-aș mai duce la Fintan acasă pentru că-i tare ciudat, nu-i așa, Frankie?

Așa e, Paddy.

E ciudat cum se uită la ea când ți-o scoți, este, Frankie? Este, Paddy.

După câteva zile, Paddy îmi spune în șoaptă a zis Fintan Slaterry că putem să mergem la el acasă la prânz. Maică-sa n-o să fie acasă și-i lasă prânzul pregătit. Poate ne dă și nouă un pic și are un lapte grozav. Mergem?

Fintan stă la două bănci distanță de noi. Știe ce-mi spune Paddy și-și mișcă sprâncenele în sus și-n jos de parc-ar zice veniți? Îi șoptesc da lui Paddy, iar el dă din cap către Fintan și domnul învățător latră la noi să nu mai dăm din sprâncene și din buze sau nuiaua de frasin o să ne mângâie spinările.

Băieții din curtea școlii ne văd că plecăm toți trei și comentează. ăi, Doamne, ia uite la Fintan cu slugoii lui. Fintan, ce-i ăla slugoi? zice Paddy, iar Fintan zice că e doar

un băiat din vremurile de demult, atâta tot. Ne spune să ne așezăm la masa din bucătăria lui și să citim benzi desenate, dacă vrem, *Film Fun*, *Beano*, *Dandy*, reviste religioase sau revistele de dragoste ale maică-sii, *Miracolul* și *Oracolul*, în care mereu găsești povești cu fete de la fabrică sărace, dar frumoase, care se îndrăgostesc de fii de conți și viceversa, iar fata de la fabrică se aruncă până la urmă în Tamisa de disperare, de unde însă o salvează un tâmplar care trecea pe acolo și care e sărac, dar cinstit, și o va iubi pe fata de la fabrică așa simplă cum e, doar că până la urmă iese la iveală că tâmplarul aflat în trecere e, de fapt, fiu de duce, care-i mult mai sus ca un conte, așa că fata săracă de la fabrică ajunge ducesă și poate să-i facă în ciudă contelui care i-a dat cu piciorul, pentru că ea e fericită îngrijind trandafirii de pe moșia ei de douășpe mii de pogoane din Shropshire și purtându-se frumos cu maică-sa, o biată bătrână care nu și-ar părăsi bordeiul ei amărât nici pentru toți banii din lume.

Paddy spune eu nu vreau să citesc nimic, toate poveștile astea sunt niște scorneli. Fintan dă la o parte ștergarul care acoperă sandviciul și paharul lui cu lapte. Laptele pare gras, rece și delicios, iar pâinea sandviciului e aproape la fel de albă. E un sangviș cu șuncă? întrebă Paddy, iar Fintan spune că da. Că bine arată sangvișu' ăsta, e și cu muștar? întrebă Paddy. Fintan dă din cap și taie sandviciul în două. Muștarul se scurge din el. El își linge degetele și ia o gură zdravănă de lapte. Taie iarăși sandviciul în patru, opt, șaisprezece bucăți, ia *Micul sol al Preasfintei Inimi* dintr-un teanc de reviste și citește în timp ce-și mănâncă bucățile de sandvici și-și bea laptele, iar eu cu Paddy ne uităm la el și-mi dau seama că Paddy se întreabă ce căutăm acolo, la ce-am mai venit, pentru că asta mă întreb și eu și sper că Fintan o să ne dea și nouă farfuria, dar nu, el termină de băut laptele, lasă niște bucăți de

sandvici pe farfurie, le acoperă cu șervetul și se șterge la gură în felul lui delicat, lasă capul în jos, își face cruce și se roagă de mulțumire pentru după masă și Doamne, o să întârziem la școală, iar la ieșirea din casă își face iar cruce și se stropește cu apă sfințită din micul vas de porțelan care atârnă lângă ușă, cu mica icoană cu Fecioara Maria cu inima pe-afară și arătând-o cu două degete de parcă noi n-o putem vedea, c-avem orbul găinilor.

E prea târziu ca Paddy și cu mine să ne repezim la Nellie Ahearn după corn și lapte și nu știu cum o să rezist până după școală, când o să pot alerga acasă să capăt o bucată de pâine. Paddy se oprește la poarta școlii. Nu pot să intru așa rupt de foame cum sunt, spune el. O să adorm și mă omoară Strop.

Fintan e neliniștit. Haideți, haideți, că-ntârziem. Hai mai repede, Francis.

Eu nu merg, Fintan. Tu ai mâncat de prânz. Noi n-am mâncat nimic.

Ești un afurisit de iscroc, Fintan, explodează Paddy. Aia ești, și un zgârcit afurisit cu sangvișu' tău afurisit și cu afurisa de Preasfânta Inimă a lu' Isus pe perete și cu afurisa de apă sfințită. Să mă pupi în cur, Fintan.

Oh, Patrick.

Oh, Patrick pe curu' meu, Fintan. Hai să mergem, Frankie.

Fintan intră iute în școală, iar eu cu Paddy mergem într-o livadă din Ballinacurra. Ne cățărăm pe un zid și vine către noi un dulău fioros, dar Paddy vorbește cu el, îi spune că e cățel cuminte, că ne e foame și să se ducă acasă, la maică-sa. Dulăul îl linge pe Paddy pe față și o ia la picior, dând din coadă, iar Paddy e tare încântat de fapta lui. Îndesăm atâtea mere în poalele cămășilor că de-abia mai putem sări zidul, apoi o ținem fuga până pe un câmp lung, unde stăm sub o tufă și mâncăm mere până nu mai intră-n noi nici o îmbucătură și ne vârm cu fețele într-un pârau să

bem apă bună, răcoroasă. Apoi alergăm fiecare la câte un capăt al unui șanț, să ne căcăm și să ne ștergem cu iarbă și frunze groase. Paddy stă pe vine și spune nimic pe lumea asta nu-i mai bun ca niște mere gustoase, o gură de apă și o căcare zdravănă, mai bun ca orice sangviș cu brânză și muștar, iar Strop O'Neill n-are decât să-și bage măru-n cur.

Pe câmp sunt trei vaci, li se văd capetele peste un zid de piatră, și fac mu la noi. Mamă Duamne, e ora mulsului, face Paddy și se și saltă peste zid, se culcă pe spate sub o vacă, iar ugerul ei mare îi atârnă peste față. Trage de țâță și laptele îi țâșnește direct în gură. Se oprește din muls și zice haide, Frankie, e lapte proaspăt. Tare-i bun. Du-te la cealaltă vacă, toate-s numa' bune de muls.

Mă bag sub vacă și trag de o țâță, dar ea dă din picioare și se mișcă și sunt sigur că o să mă omoare. Paddy vine la mine și-mi arată cum se face, să trag tare și drept, iar laptele țâșnește într-un jet puternic. Ne întindem amândoi sub aceeași vacă și ne distrăm de minune umplându-ne burțile cu lapte până când se aude un răcnet și peste câmp se repede către noi un om cu un băț. Sărim numaidecât zidul și el nu se poate ține după noi din cauză că poartă cizme de cauciuc. Rămâne lângă zid, rotește bățul și strigă că dacă ne mai prinde vreodată, ne ține numa-n șuturi și noi râdem pentru că n-are ce să ne facă și eu mă întreb de ce să rabde cineva de foame într-o lume plină de lapte și mere.

Paddy n-are decât să spună că Strop poate să-și bage măru-n cur, dar eu nu vreau să fur din livezi și să mulg vaci toată viața și mereu o să mă străduiesc să câștig coaja de măr a lui Strop, ca să mă pot duce acasă să-i spun tatei cum am răspuns eu la întrebările grele.

Ne întoarcem prin Ballinacurra. Plouă și fulgeră, așa că fugim, dar eu mă mișc greu pentru că-mi clămpăne talpa de la pantof și mă pot împiedica. Paddy poate s-alerge în voie desculț cum e, și-l auzi lipăind pe trotuar. Pantofii și

șosetele îmi șiroiesc de apă și scot și ei un zgomot, pleosc, pleosc. Paddy bagă de seamă și facem un cântec din zgomotele noastre, lipa, lipa, pleosc, pleosc, lipa pleosc, lipa pleosc. Râdem așa de tare de noul nostru cântec că trebuie să ne ținem unul de altul. Ploaia se întetește și știm că nu ne putem adăposti sub un copac, că putem să ne prăjim, așa că stăm în pragul unei uși, pe care după un minut o deschide o slujnică mare și grasă, cu bonețică și uniformă neagră cu șorțuleț alb, care ne spune să plecăm de la ușa aia, că suntem o rușine. Fugim de la ușă, iar Paddy strigă la ea, grășana-dolofana ca o vacă de Mullingar, și râde de se sufocă și trebuie să se rezeme de un zid, de slăbit ce e. N-are rost să ne mai ferim de ploaie, suntem uzi până la piele, așa că o luăm agale pe O'Connell Avenue. Paddy zice c-a învățat chestia cu vaca de Mullingar de la unchi-său Peter, cel care a fost în India cu armata engleză și au o poză cu el într-un grup de soldați cu căști, puști și banduliere pe piept, cu niște bărbați negricioși în uniformă, care sunt indieni loiali regelui. Unchiul Peter a petrecut pe cinste într-un loc care se numește Cașmir și care e mai frumos decât Killarney cel mult lăudat și cântat. Paddy iar o ia de la capăt cum o să fugă el și o s-ajungă în India, într-un cort de mătase, cu fata cu punctul roșu, curry și smochine, de mi se face foame chiar dacă-s îndopat cu mere și lapte.

Ploaia se domolește și deasupra noastră se-aud strigăte de păsări. Paddy zice că sunt rațe sau găște sau altele asemenea în drum spre Africa, unde-i cald și bine. Păsările au mai multă glagore ca irlandezii. Vin la Shannon în vacanță, apoi se întorc în țările calde, poate chiar în India. Zice că o să-mi trimită o scrisoare când ajunge acolo și o să pot veni și eu în India, să-mi iau și eu o fată cu punct roșu.

Pentru ce au punctul ăla, Paddy?

Arată că-s de viță nobilă, de soi.

Dar Paddy, ăia de soi din India ar vorbi cu tine dac-ar ști că ești dintr-o mahala din Limerick și că n-ai pantofi?

Sigur că da, numai englezii de soi n-ar vorbi cu mine. Englezii de soi nu ți-ar da nici aburii de la pișare.

Aburii de la pișare? Doamne, Paddy, pe asta tu ai scor-nit-o?

No, no, așa zice tata când șade-n pat, tușește, scuipă și dă vina pe englezi pentru toate relele.

Aburii de la pișare, zic eu în gând. Pe-asta o s-o țin pentru mine. O să umblu prin Limerick, repetând aburii de la pișare, aburii de la pișare, iar într-o zi, când o să mă duc în America, o să fiu singurul care știe vorba asta.

Quigley Întrebare vine bălăbănindu-se spre noi pe o bicicletă mare, de femeie, și-mi strigă hăi, Frankie McCourt, ești mort. Strop O'Neill a trimis bilet la tine acasă că cică n-ai mai venit la școală după prânz, ai umblat haimana cu Paddy Clohessy. Te omoară maică-ta. Taică-tău te caută și o să te omoare și el.

O, Doamne, mi-e frig, simt un gol în suflet și tare-aș vrea să fiu în India, unde-i cald și bine, nu e școală și tata nu m-ar găsi niciodată să mă omoare. Paddy îi spune lui Întrebare să știi că n-a umblat haimana și nici eu. Am murit de foame din cauza lui Fintan Slattery și am ajuns prea târziu pentru corn și lapte. Apoi, Paddy îmi spune nu pune la inimă, Frankie, e păcăleală. La noi acasă mereu trimit bilete și ne ștergem la cur cu ele.

Mama și tata nu s-ar șterge niciodată la cur cu un bilet de la învățător și mi s-a făcut frică să mă mai duc acasă. Întrebare o șterge pe bicicleta lui, râzând, și nu pricep de ce pentru că și el a fugit de-acasă o dată și a dormit într-un șanț cu patru capre, și asta-i mai rău decât să tragi chiulul de la școală și să umbli haimana jumătate de zi.

Aș putea s-o cotesc chiar acum pe Barrack Road, să mă duc acasă și să le spun alor mei că-mi pare rău că am umblat

haimana, m-a îmboldit foamea, dar Paddy zice hai cu mine, mergem pe Dock Road să aruncăm cu pietre în Shannon.

Aruncăm cu pietre în râu și ne legănăm pe lanțurile de fier de pe mal. Se întunecă și nu știu unde o să dorm. Poate că va trebui să stau aici, pe lângă Shannon, să găsesc un prag de casă sau să mă întorc pe câmp și să caut un șanț cu patru capre, ca Brendan Quigley. Paddy spune că pot să merg cu el acasă, să dorm pe podea și o să mă usuc.

Paddy stă într-una dintre casele înalte care dau spre râu de pe Arthur's Quay. Toată lumea știe că sunt case vechi și s-ar putea dărâma în orice moment. Mama mereu zice să nu care cumva să vă duceți vreunul pe Arthur's Quay, că dacă vă prind pe-acolo, vă sparg mutrele. E plin de oameni răi și poate să vă fure și să vă omoare.

Plouă iar și niște copii mici se joacă pe hol și pe scară. Ai grijă, spune Paddy, sunt niște trepte lipsă, iar altele sunt mânjite de căcat. Zice că asta pentru că au o singură privată în curte și copiii n-apucă să coboare pe scară ca să-și pună curulețele pe tron, Doamne ferește-ne.

La etajul al patrulea, o femeie cu șal stă și fumează o țigară. Tu ești Paddy, zice ea?

Eu, mami.

Sunt frântă, Paddy. Scările astea mă omoară. Ai luat ceaiul?

Nu.

Păi nu știu dac-a mai rămas pâine. Du-te sus să vezi.

Familia lui Paddy stă într-o cameră mare, cu tavan înalt și o mică vatră. Au două ferestre mari, care dau spre Shannon. Taică-său stă pe un pat, într-un colț, geme și scuipă într-o căldare. Frații și surorile lui Paddy stau pe niște saltele pe podea, unii dorm, alții vorbesc, alții se uită în tavan. Un prunc despuiat se târăște până la găleata tatălui lui Paddy, iar Paddy îl trage de-acolo. Intră și maică-sa, gâfâind, de pe scară. Doamne, sunt moartă, face ea.

Găsește niște pâine și face un ceai chior pentru mine și Paddy. Eu nu știu ce să fac. Ei nu spun nimic. Nu spun ce cauți aici sau du-te acasă sau ceva de felul ăsta până când domnul Clohessy întreabă el cine e, iar Paddy îi spune e Frankie McCourt.

McCourt? face domnul Clohessy. Ce nume mai e și ăsta? Tatăl meu e din Nord, domnule Clohessy.

Și pe maică-ta cum o cheamă?

Angela, domnule Clohessy.

Oi, Doamne, n-o fi cumva Angela Sheehan?

Ba o fi, domnule Clohessy.

Oi, Doamne, zice el, apoi îl apucă o tuse care-l face să dea afară tot felul de chestii și să se aplece peste găleată. Când îi trece tusea, se lasă înapoi pe pernă. Ah, Frankie, o știu bine pe maică-ta. Am dansat cu ea, Maica Domnului, mor pe dinăuntru, da, am dansat cu ea la Wembley Hall și mare dansatoare era, campioană, nu alta.

Se apleacă iar peste găleată. Rămâne fără aer și întinde mâinile ca să respire. Se chinuie, dar nu se oprește din vorbit.

Da, campioană era la dans, Frankie. Nu era vreo slăbănoagă, să ne-nțelegem, dar era ca o pană în brațele mele și mulți bărbați au plâns după ea când a plecat din Limerick. Știi să dansezi, Frankie?

O, nu, domnule Clohessy.

Ba știe, tati, spune Paddy. A luat lecții de la doamna O'Connor și de la Cyril Benson.

Păi, dansează, Frankie. Învârte-te prin casă, da' să ai grijă la bufet, Frankie. Ridică piciorul, băiete.

Nu pot, domnule Clohessy. Nu mă pricep.

Nu te pricepi? Fiul Angelei Sheehan? Dansează, Frankie, altfel mă scol din pat și te-nvârtesc eu prin casă.

Am pantoful rupt, domnule Clohessy.

Frankie, Frankie, mă faci să tușesc. Dansează, pentru numele lui Cristos, să-mi aduc și eu aminte de tinerețile

mele cu maică-ta, la Wembley Hall. Scoate afurisitu' ăla de pantof și dansează, Frankie.

Trebuie să inventez dansuri și cântece ca să le fac pe plac așa cum făceam demult, când eram mic. Dansez prin cameră într-un singur pantof pentru că am uitat să mă descalț. Încerc să inventez versuri, o, zidurile din Limerick se năruie, se năruie, se năruie, zidurile din Limerick se năruie și râul Shannon ne omoară.

Domnul Clohessy stă în pat și râde. Ăi, Duamne, eu așa ceva n-am văzut cât e pământu' ăsta de mare. Ai niște picioare de dansator a-ntâia, Frankie. Ăi, Duamne. Tușește și scoate din el niște fuioare verzi și galbene. Mi se face greață când le văd și mă gândesc dacă n-ar fi mai bine să mă duc eu acasă, departe de atâta boală și de căldarea aia, și n-au decât să mă omoare ai mei, dacă vor.

Paddy se culcă pe o saltea, lângă geam, și mă întind și eu lângă el. Rămân cu hainele pe mine, ca toți ceilalți, ba chiar uit să mă descalț de celălalt pantof, care e ud, puhav și pute. Paddy adoarme imediat și mă uit la maică-sa care stă lângă firul de foc și fumează o țigară. Tatăl lui Paddy geme, tușește și scuipă în găleată. Sânge afurisit, face el, la care ea îi spune odată și-odată tot va trebui să te internezi la sanatoriu.

Nici gând. Dacă te-au închis acolo, ăla ești.

Ai putea să le dai oftică la copii. Pot să chem garda să te ia, așa ești un pericol de mare pentru copii.

Dacă era să se molipsească, se molipseau pân-acuma.

Focul se stinge, iar doamna Clohessy se suie în pat peste domnul. Într-un minut, sforăie deja, chiar dacă el tușește și râde în continuare de tinerețile lui când dansa cu Angela Sheehan, ușoară ca un fulg, în Wembley Hall.

În cameră e rece și tremur în hainele mele ude. Și Paddy tremură, dar el doarme și nu știe că-i e frig. Nu știu dacă să rămân aici sau să mă scol și să mă duc acasă, dar cine

s-o ia creanga pe străzi când te poate întreba garda ce cauți pe-afară. E prima oară când sunt departe de familie și sunt sigur c-aș prefera să fiu la mine acasă, cu latrina puturoasă și grajdul din vecini. E rău când avem lac în bucătărie și trebuie să mergem sus, în Italia, dar e și mai rău la familia Clohessy, unde trebuie să cobori patru etaje până la closet și până jos te dai pe căcat ca pe tobogan. Mai bine aș sta într-un șanț, cu patru capre.

Dorm pe apucate, dar trebuie să mă trezesc de-a binelea când doamna Clohessy își ia la rând membrii familiei, trăgând de ei să se trezească. Toți s-au culcat cu hainele pe ei, așa că nu trebuie să se îmbrace și să se bată. Bombăne și fug pe ușă ca să ajungă la privata din curte. Mă trece și pe mine și alerg jos cu Paddy, dar soră-sa, Peggy, e pe tron, așa că noi trebuie să facem pipi la perete. Ea zice o să-i spun mamei ce-ai făcut, iar Paddy zice gura, că te-mping în latrina asta nenorocită. Ea sare de pe veceu, își trage pantalonii și urcă scara în fugă, strigând te spun, te spun, iar când ajungem înapoi în cameră, doamna Clohessy îi trage lui Paddy o curea peste cap pentru felul cum s-a purtat cu biata lui surioară. Paddy nu cârtește pentru că doamna Clohessy pune terci de ovăz în căni, borcane de gem și într-un castron și ne spune să mâncăm și să plecăm la școală. Se așază la masă și-și mănâncă și ea terciul. Are părul negru cenușiu, murdar. Îi atârnă în castron și de el se lipesc bucăți de terci și picături de lapte. Copiii hăpăie terciul și se plâng că nu s-au săturat, că-s rupți de foame. Au muci la nas, ochii înroșiți și genunchii juliți. Domnul Clohessy tușește și se zvârcolește în pat, scuipând ditamai flegmele cu sânge, iar eu ies fuga din cameră și vomit pe scară, unde-i o treaptă lipsă, și fac o baltă de terci și de bucăți de măr la etajul de dedesubt, unde circulă mereu lume spre și dinspre latrina din curte. Paddy coboară și spune las' că nu-i nimic. Tot poporu' dă la boboci și se

cacă aci pe scări și oricum toată șandramaua asta afurisită stă să pice.

Nu știu ce să fac acum. Dacă mă întorc la școală, sunt un om mort, și de ce să mă duc înapoi la școală sau acasă, să mă omoare, când pot să mă duc pe stradă și să trăiesc cu lapte și mere toată viața până plec în America. Haide, zice Paddy. Școala e oricum o nerozie și toți învățătorii e duși cu pluta.

Se aud bătăi în ușa familiei Clohessy și e mama cu frățiorul meu, Michael, de mână, și cu gardistul Dennehy, care răspunde de prezența la școală. Mama mă vede și spune ce-ai de ești numa 'ntr-un pantof, iar gardistul Dennehy spune ah, doamnă, cre' c-ar fi mai important de întrebat ce-ai de ești cu un pantof lipsă, ha, ha.

Michael vine în fugă la mine. Mămica a plâns. Mămica a plâns din cauza ta, Frankie.

Unde-ai fost toată noaptea? zice ea.

Am fost aici.

M-ai îmbolnăvit. Taică-tău a bătut toate străzile din Limerick ca să te caute.

Cine e la ușă? zice domnul Clohessy.

E mama mea, domnule Clohessy.

Doamne sfinte, e Angela?

Este, domnule Clohessy.

El se chinuie să se ridice în coate. Ei, intră, Angela, pentru numele lui Dumnezeu. Nu mă mai cunoști?

Mama pare nedumerită. E întuneric în cameră și ea încearcă să se lămurească cine e în pat. Sunt eu, Dennis Clohessy, Angela, spune el.

Ah, nu.

Ba da, Angela.

Ah, nu.

Știu, Angela. M-am schimbat. Mă omoară tusea. Dar țin minte serile de la Wembley Hall. O, Duamne, tare mai

dansai frumos. Serile la Wembley Hall, Angela, după care mâncam pește cu cartofi. O, frățioare, o, frățioare, Angela.

Fața mamei e scăldată în lacrimi. Și tu ai fost mare dansator, Dennis Clohessy, spune ea.

Am fi putut câștiga concursuri, Angela. Fred și Ginger ar fi avut emoții că-i prindem din urmă, da' ți-a trebuit ție să pleci în America, oi, Duamne.

Îl apucă o nouă criză de tușit și n-avem încotro, trebuie să stăm și să ne uităm la el cum se apleacă iar peste căldare și dă afară mizerii din el. Gardistul Dennehy zice doamnă, cred c-am găsit băietul, așa că eu mă duc. Apoi zice către mine dacă mai umbli haimana, băiete, te zvârlim colea, la pușcărie. Auzi tu ce-ți zic, băiete?

Da, domnu' gardist.

N-o mai chinui pe mumă-ta, băiete. Cu atâta lucru nu se-mpacă gardiștii, să-ți chinui muma.

Nu, domnu' gardist. N-o mai chinui.

Gardistul pleacă și mama se duce lângă pat să-l ia de mână pe domnul Clohessy. El are fața căzută în jurul ochilor și părul negru îi lucește de sudoarea care i se scurge din creștetul capului. Copiii lui stau în picioare în jurul patului și se uită la el cum se uită la mama. Doamna Clohessy șade la foc, scuturând vătraiul prin grătar și alungând copilașul de lângă foc.

Al dracu' că-i vina lui că nu se duce la spital, aia e, spune ea.

Domnul Clohessy spune, gâfâind, m-aș face bine dac-aș putea trăi într-un loc uscat. Angela, America e uscată?

Este, Dennis.

Mi-a zis doctorul să plec în Arizona. Simpatice doctorul ăla. Salutare, Arizona. Eu n-am bani nici să mă duc până la colț să beau o bere.

O să te faci bine, Dennis, spune mama. O să aprind o lumânare pentru tine.

Păstrează-ți banii, Angela. Eu am pus-o în cui cu dansul. Trebuie să plec acuma, Dennis. Fiul meu trebuie să meargă la școală.

Înainte să pleci, Angela, îmi faci și mie o plăcere?

Îți fac, Dennis, dacă oi putea.

Zi-mi și mie un vers din cântecul ăla pe care l-ai cântat în seara de dinainte să pleci în America!

E un cântec greu, Dennis. N-am suflu pentru el.

Ah, haide, Angela. N-am mai auzit și eu un cântec. Nu răsună un cântec în casă. Nevastă-mea asta nu leagă două note în cap și are și două picioare stângi.

Bine. Încerc, spune mama.

O, voi nopți de joc, o, tu, de fluier dulce cânt

O, duse-s clipele ferice, ca și junețea, prea curând.

Când se-adunau feciori în vale în nopțile lungi de vară

Și fluierul trezea în inimi un aprig dor de desfătare.

Ea se oprește și-și apasă pieptul cu mâna. O, Doamne, mi-am pierdut suflul. Ajută-mă cu cântecul, Frankie, iar eu cânt cu ea:

O, când visez, când mă gândesc, inima-mi plânge.

O, voi nopți de joc, o, tu, de fluier dulce cânt

O, duse-s clipele ferice, ca și junețea, prea curând.

Domnul Clohessy încearcă să cânte cu noi, o, duse-s clipele ferice, ca și junețea, prea curând, dar îl apucă tusea. El scutură din cap și plânge, eu nu mă-ndoiesc de tine, Angela. Mi-ai adus aminte. Să te ție Dumnezeu.

Și pe tine să te ție, Dennis, și doamnă Clohessy, mulțumesc că l-ați primit pe Frankie, să nu stea pe stradă.

N-a fost nici un deranj, doamnă McCourt. E tare liniștit.

Liniștit o fi, spune domnul Clohessy, dar nu-i așa mare dansator cum a fost mamă-sa.

E greu să dansezi cu un singur pantof, Dennis, spune mama.

Știu, Angela, dar se-ntreabă omul de ce nu l-o fi descălțat și pe ăla. N-o fi nițeluș ciudat?

Ah, are uneori purtări ciudate, ca taică-său.

O, da. Tatăl e din Nord, Angela, și cu asta am lămurit-o. ăia din Nord ar dansa într-un singur pantof fără să clipească.

Mergem pe Patrick Street și pe O'Connell Street, Paddy Clohessy cu mama, cu Michael și cu mine, iar mama suspină întruna. Nu mai plânge, mămico, spune Michael. Frankie n-o să mai fugă.

Ea îl ridică și-l strânge în brațe. O, nu, Michael, nu plâng pentru Frankie. Ci pentru Dennis Clohessy, pentru serile de dans la Wembley Hall și pentru peștele cu cartofi de după.

Ea ne duce până la școală. Domnul O'Neill pare supărat și ne spune să stăm jos că vine imediat la noi. Stă de vorbă îndelung cu mama în pragul ușii, iar după ce pleacă ea, el trece printre bănci și-l mângâie pe Paddy Clohessy pe cap.

Îmi pare foarte rău pentru familia Clohessy și pentru necazurile lor, dar cred că m-au scăpat să nu dau de belea cu mama.

VII

Joia, când tata își ia ajutorul de la Oficiul pentru șomaj, se trezește câte cineva, Malachy, mergem la o bere? Iar tata răspunde una, una singură, la care omul face da, una singură, dar nici nu se-nnoptează de-a binelea că banii s-au și terminat și tata vine acasă cântând, ne scoală din pat ca să ne aliniem și să promitem că o să ne dăm viața pentru Irlanda când o să ni se ceară. Îl scoală până și pe Michael, care are doar trei ani, dar uite la el cum cântă și promite că o să-și dea viața pentru Irlanda cu prima ocazie. Așa zice tata, cu prima ocazie. Eu am nouă ani, Malachy are opt și știm toate cântecele. Cântăm toate versurile de la Kevin Barry și Roddy McCorley, „Vestu-n somn se adâncește“, „O'Donnell Abu“, „Băieții din Wexford“. Noi cântăm și promitem că ne dăm viața pentru că nu se știe niciodată când i-au rămas tatei câte un penny, doi de la cârciumă și dacă ni-i dă nouă, putem da o fugă a doua zi până la Kathleen O'Connell, după caramele. În unele nopți, el spune că Michael e cel mai bun cântăreț dintre toți și-i dă lui bănuțul. Eu cu Malachy ne întrebăm ce rost are să ai opt sau nouă ani, să știi toate cântecele și să fii gata să-ți dai viața când bănuțul tot Michael îl primește, ca să se ducă a doua zi la prăvălie să bage-n el caramele cu nemiluita. Nimeni nu-i poate cere să-și dea viața pentru Irlanda la vârsta de trei ani, nici măcar Padraig Pearse, pe care l-au împușcat englezii la Dublin în 1916 și ar fi vrut ca lumea-ntreagă să moară odată cu el. Și apoi, tatăl lui Mikey Molloy a zis că

cine vrea să-și dea viața pentru Irlanda e prost ca noaptea. De când e lumea își dau unii viața pentru Irlanda și uite în ce hal e țara.

De parcă nu-i destul de rău că tata rămâne fără serviciu în a treia săptămână, acum s-a mai și învățat de bea toți banii de șomaj o dată pe lună. Pe mama o apucă disperarea, iar de dimineață face fața ei acră și nu vorbește cu el. El își bea ceaiul și pleacă devreme de acasă, să-și facă plimbarea lungă pe câmp. Seara, când vine acasă, ea tot nu vorbește cu el și nu vrea să-i facă ceaiul. Dacă focul s-a stins din lipsă de cărbune sau turbă și nu-i chip să-și fiarbă apa pentru ceai, el face eh, da, bea apă dintr-un borcan de gem și plescăie din buze de parc-ar fi băut o halbă de porter. Zice că apa îi e mult prea de-ajuns omului, iar mama pufnește. Când ea nu vorbește cu el, casa e rece și apăsătoare și știm că nici noi nu trebuie să vorbim cu el, de frică să nu facă mutra ei acră. Știm că tata a făcut prostia și știm că poți chinui pe oricine dacă nu vorbești cu el. Până și micul Michael știe că, dacă tata face prostia, nu vorbești cu el de vineri până luni, iar când încearcă să te ia în brațe, te duci fuga la mama.

Eu am nouă ani și am un amic, Mickey Spellacy, și rudele ăstuia cad una câte una, răpuse de ftizie galopantă. Îl invidiez pe Mickey pentru că de fiecare dată când îi moare cineva din familie, primește o săptămână liberă de la școală, iar maică-sa îi coase pe mânecă un petic negru în formă de diamant ca să poată umbla de la o mahala la alta, de la o stradă la alta, să-l știe lumea că e în doliu, să-l mângâie pe cap și să-i dea bani și bomboane, să-i treacă tristețea.

Dar în vara asta, Mickey e îngrijorat. Soră-sa, Brenda, se stinge de ftizie, dar e de-abia august și dacă ea o muri până-n septembrie, n-o să mai capete săptămâna liberă de la școală, pentru că n-ai cum să capeți liber de la școală

dacă nu e școală. Vine la mine și la Billy Campbell să ne roage să mergem până la colț, la Biserica Sfântul Iosif, să ne rugăm ca Brenda să reziste până în septembrie.

Ce ne dai, Mickey, dacă mergem la colț să ne rugăm?

Păi, dacă Brenda rezistă și capăt săptămâna liberă, puteți veni și voi la priveghi, să mâncați șuncă, brânză, prăjitură, sherry, limonadă și de toate și să ascultați toată noaptea cântece și povești.

Cine să refuze așa ceva? Distracție ca la priveghi n-ai să pomești. Mergem noi fuguța la biserică, unde au statui cu însuși Sfântul Iosif, dar și cu Preasfânta Inimă a lui Isus, Fecioara Maria și Sfânta Tereza din Lisieux, Mica Floare. Eu mă rog la Mica Floare pentru că și ea a murit de ftizie și o să înțeleagă.

Trebuie că ne-am rugat vreunul cu ardoare, pentru că Brenda rămâne în viață și moare abia în a doua zi de școală. Îi spunem lui Mickey că ne pare rău de necazul lui, dar el e fericit că și-a primit săptămâna liberă și iar o să poarte peticul negru în formă de diamant, care-i aduce bani și bomboane.

Îmi lasă gura apă când mă gândesc la ospățul de la priveghiul Brendei. Billy bate la ușă și ne deschide mătușa lui Mickey. Ei?

Am venit să spunem o rugăciune pentru Brenda și Mickey a zis că putem veni la priveghi.

Mickey! strigă ea.

Ce-i?

Ia vino încoace. Le-ai spus tu la golanii ăștia că pot să vină la priveghiul soră-tii?

Nu.

Dar Mickey, ai promis...

Ea ne trânteste ușa-n nas. Nu știm ce să facem până când Billy Campbell spune o să mergem înapoi la Sfântul

Iosif și o să ne rugăm ca de-acum încolo toată lumea din familia lui Mickey Spellacy să moară în toiul verii și el să nu mai primească nici o zi liberă de la școală cât o mai trăi.

Trebuie că ne-am rugat vreunul cu ardoare, pentru că vara următoare, ftizia galopantă îl ia chiar pe Mickey, așa că nu mai primește liber de la școală și să-i fie învățătură de minte.

*Ding dong bat clopotele, hai,
Te duci în iad și nu în rai.*

Duminica dimineața, în Limerick, mă uit la ei, la protestanți, cum se duc la biserică și-mi pare rău de ei, mai ales de fete, care sunt așa drăguțe, au dinți așa de albi și de frumoși. Îmi pare rău de fetele alea frumoase protestante, că sunt osândite. Așa ne spun popii. Nu există mântuire în afara Bisericii Catolice. În afara Bisericii Catolice nu există decât osândă. Și eu vreau să le salvez. Fată protestantă, hai cu mine la Biserica Adevărată. O să te mântui și o să scapi de osândă. Duminică, după mesă, mă duc cu prietenul meu Billy Campbell să le văd cum joacă crochet pe pajiștea frumoasă de pe Barrington Street, unde e biserica lor. Crochet e un joc de-al protestanților. Lovesc mingea cu ciocanul, poc și iarăși poc, și râd. Mă întreb cum de le arde să râdă sau ele nici măcar n-or ști că sunt osândite? Îmi pare rău de ele și zic Billy, ce rost are să joci crochet când ești osândit?

Frankie, zice el, ce rost are să nu joci crochet când ești osândit?

Mamaia îi zice mamei frate-tău Pat, așa beteag de-un picior cum e, vindea ziare în tot Limericku' pe când avea opt ani, iar Frank al tău s-a făcut și el mare și urât, așa că poa' să muncească.

Dar are doar nouă ani și merge încă la școală.

Școală. De la școală s-a 'nvățat să răspundă obraznic și să umble cu moaca aia acră și cu purtări ciudate, ca tată-su. Poa' să meargă și să-l ajute pe bietul Pat vine-rea seara, când *Limerick Leader* cântărește o tonă. Poa' să fugă el prin grădinile lungi ale bogătanilor, să-și mai cruțe și Pat bieteale picioare, și mai câștigă și-un bănuț la afacerea asta.

Vineri seara trebuie să meargă la Ligă.

Lasă tu Liga. La catehism nu scrie nimic de nici o ligă.

Vineri seara, la cinci, mă întâlnesc cu nenea Pat la *Limerick Leader*. Omul care împarte ziarele zice că am așa niște brațe slăbănoage că e mult dacă duc și două timbre, dar nenea Pat își îndeasă opt ziare sub fiecare braț. Te omor dacă le scapi, îmi zice el, că afară plouă, s-a rupt baierile cerului. Îmi spune să o iau pe lângă ziduri când mergem pe O'Connell Street, să nu ud ziarele. Când avem de distribuit, trebuie să sui treptele de afară, să intru pe ușă, s-o iau în sus pe scări, să strig „Ziarul“, să iau banii pe săptămâna respectivă, să cobor scările, să-i dau lui banii și pornim spre următoarea adresă. Clienții îi lasă bacșiș pentru deranj, iar el nu-l împarte cu nimeni.

O ținem tot înainte pe O'Connell Avenue, ieșim prin Ballinacurra, intrăm pe South Circular Road, o luăm pe Henry Street și ne întoarcem la sediu să mai luăm ziare. Nenea Pat poartă șapcă și o chestie care seamănă cu o pe-lerină de cowboy, ca să nu ude ziarele, dar se vaită că moare de durere de picioare și ne oprim la o cârciumă, să-și ia o bere pentru bieteale picioare. E și nenea Pa Keating acolo, negru tot, bea o bere, și-i zice lui nenea Pat ce faci, Ab, lași băiatul să stea acolo, să-i ardă buza după o limonadă?

Ce? face nenea Pat și nenea Pa Keating își pierde răb-darea. Doamne, el îți cară nenorocitele de ziare prin tot Li-mericku' și tu nu ești în stare... Ei, las-o baltă. Timmy, dă-i copilului o limonadă. Frankie, tu n-ai manta de ploaie acasă?

N-am, nene Pa.

N-ai ce căuta afară pe vremea asta. Ești ud learcă. Cine te-a trimis prin mocirla asta?

Mamaia a zis că trebuie să-l ajut pe nenea Pat pentru că-i beteag de-un picior.

Da' cum să nu, hoășca pământului, dar să nu-i zici c-am zis eu așa.

Nenea Pat se scoală cu chiu, cu vai de pe scaun și-și adună ziarele. Haidem, se lasă noaptea.

Șontăcăie pe străzi și strigă Li Ana Bomb Ana, ceea ce nu sună deloc ca *Limerick Leader*, dar nu contează pentru că știe toată lumea că el e Ab Sheehan care-a fost scăpat în cap. Ia dă și mie un *Leader*, Ab, ce-ți face piciorul, bietul de el, păstrează restu' și ia-ți și tu o țigare, că așa urât e-n seara asta, numa' afurisite de ziare să nu vinzi.

Miersi, face unchi-meu Ab. Miersi, miersi, miersi, și mi-e greu să țin pasul cu el pe străzi, cu tot cu piciorul lui beteag. Câte *Leader*-uri ai la subsuoară, zice el.

Unul, nene Pat.

Du *Leader*-ul ăla domnului Timoney. Îmi datorează plata pe două săptămâni deja. Să iei banii și-ți dă și bacșiș. Țsta mereu lasă bacșiș și nu cumva să ți-l bagi în buzunar ca văru-tău Gerry. Și l-a băgat în buzunar, mica secătură.

Bat în ușă cu inelul de bătut și un câine atât de mare că zgâlțâie ușa scoate un urlet grozav. Macushla, lasă nai-bii gălăgia că-ți trag un șut în cur, să vezi cum e, spune o voce de bărbat. Gălăgia se oprește, ușa se deschide și apare bărbatul, un ins cu păr alb, ochelari groși, pulover alb și un băț în mână. Cine e? Pe cine avem aici? spune el.

Ziarul, domnule Timoney.

Nu-l avem pe Ab Sheehan, nu-i așa?

Sunt nepotul lui, domnule.

Pe cine avem, pe Gerry Sheehan?

Nu, domnule. Sunt Frank McCourt.

Încă un nepot? Da' ce, îi face el? Are o făbriță de nepoți în curte? Ține aici banii pe două săptămâni și dă-mi ziarul sau păstrează-l. La ce bun? Eu nu mai pot citi, iar doamna Minihan care trebuia să-mi citească n-a venit. O taie la picioare de la sherry, aia e. Cum te cheamă?

Frank, domnule.

Știi să citești?

Știu, domnule.

Vrei să câștigi șase penny?

Vreau, domnule.

Să vii mâine aici. Te cheamă Francis, așa-i?

Frank, domnule.

Te cheamă Francis. Cine-a mai pomenit de Sfântul Frank? Ți-a nime de gangsteri și de politicieni. Vino încoace mâine la unșpe să-mi citești.

Vin, domnule.

Ești sigur că știi să citești?

Sunt sigur, domnule.

Poți să-mi spui domnule Timoney.

Bine, domnule Timoney.

Nenea Pat mormăie la poartă, frecându-și piciorul. Unde mi-e banii și n-ai tu treabă să flecărești cu clienții și eu stau aci cu picioru' distrus în ploaie. Trebuie să dea pe la Punch's Cross, pe la cârciumă, să bea o bere pentru piciorul distrus. După bere, zice că nu mai poate face nici măcar un pas și ne urcăm într-un autobuz. Conducătorul zice biletele, biletele, biletele, dar nenea Pat zice ia pleacă de-aci și nu mă sâcâi, nu vezi în ce hal sunt cu picioru'?

O, bine, Ab, bine.

Autobuzul oprește la Monumentul O'Connell și nenea Pat merge la bufetul Monument unde are pește cu cartofi și vin de-acolo niște miroasuri delicioase de mi se zbate stomacul de foame. El își ia pește cu cartofi de un șiling și

mie-mi lasă gura apă, dar când ajungem la ușă la mamaia, mie-mi dă doar trei penny, îmi spune să ne întâlnim iar vinerea următoare și-acum să mă duc acasă la mama.

Căteaua Macushla stă culcată în fața ușii domnului Timoney și când deschid portița grădinii, să intru pe alee, se repede la mine, mă trânteste pe caldarâm și mi-ar mânca fața dacă n-ar ieși domnul Timoney, nu i-ar arăta bățul și n-ar striga la ea ia mai termină, stricato, cătea îmbuibată, mâncătoare de oameni. N-ai mâncat de dimineață, stricato? Ești teafăr, Francis? Intră. Căteaua asta e hindusă adevărată, să știi, că acolo am găsit-o pe maică-sa, rătăcind prin Bengaluru. Dacă-ți iei vreodată câine, Francis, ai grijă să fie budist. Câinii budiști sunt blânzi din fire. Să nu-ți iei niciodată, în ruptul capului, mahomedan. Ăla te mănâncă în somn. Niciodată să nu-ți iei câine catolic. Ăla te mănâncă în fiecare zi, inclusiv vinerea. Stai jos și citește-mi.

Din *Limerick Leader*, domnule Timoney?

Nu, nu din porcăria de *Limerick Leader*. Nu m-aș șterge nici la găoz cu *Limerick Leader*. E o carte colo pe masă, *Călătoriile lui Gulliver*. Dar nu pe aia vreau s-o citești. Uită-te la sfârșitul ei după altceva, *O propunere modestă*. Pe aia să mi-o citești. Începe așa: E motiv de întristare pentru cei care străbat... Ai găsit? Știu toată drăcovenia pe dinafară, dar aș vrea totuși să-mi citești.

Mă oprește după două sau trei pagini. Ești un bun cititor. Și ce părere ai despre asta, Francis, că un prunc sănătos și bine hrănit de un an trebuie să fie delicios la gust, hrănitor și priincios, ori că-l pui la tocană, ori că-l perpelești, îl frigi sau îl fierbi, ei? Macushla tare s-ar bucura să capete la cină un prunc irlandez drăguț și durduliu, nu-i așa, baborniță stricată ce ești?

Îmi dă șase penny și-mi spune să mai vin și sâmbăta următoare.

Mama e încântată că am câștigat șase penny pentru că i-am citit domnului Timoney și ce-a vrut să-i citești, *Limerick Leader*? Îi spun că a trebuit să citesc *O propunere modestă* de după *Călătoriile lui Gulliver*, iar ea spune foarte bine, e doar o carte pentru copii. Te-ai fi așteptat să aibă pretenții ciudate, că e puțin sărit de pe fix după ce l-a bătut soarele atâția ani în armata engleză din India, și cic-ar fi fost însurat cu o indiană din aia pe care a împușcat-o fără să vrea un soldat când a fost nu știu ce răzmeriță. După lucruri din astea, poți să dai în boala cărților de copii. Ea o cunoaște pe doamna Minihan, care e vecină cu domnul Timoney și îi făcea menajul, dar n-a mai suportat cum își bătea el joc de Biserica Catolică și cum spunea că ce-i păcat pentru unii e huzur pentru alții. Doamna Minihan nu se dădea în lături de la un strop de sherry acolo, sâmbăta dimineața, dar apoi el încercase s-o facă budistă, cum zicea el că e, și mai zicea că irlandezilor le-ar merge mult mai bine în general dac-ar sta sub un copac și s-ar uita după Cele Zece Porunci și după cele Șapte Păcate de Moarte cum se duc în jos pe Shannon și de-acolo pe mare.

În următoarea vineri, Declan Collopy de la Ligă mă vede pe stradă, împărțind ziare cu unchiul meu Pat Sheehan. Hăi, Frankie McCourt, ce cauți cu Ab Sheehan?

E unchiul meu.

Ar trebui să fii la Ligă.

Muncesc, Declan.

N-ai tu treabă să muncești. N-ai nici zece ani și strici prezența completă de la noi din secție. Dacă nu te văd vi-nerea viitoare, te sparg la meclă, m-ai auzit?

Valea, valea, că vin peste tine, zice nenea Pat.

Ah, mai taci, domnul prostănac care ai fost scăpat în cap. Îl împunge pe nenea Pat în umăr și-l lipește de un zid. Eu las ziarele din mână și mă reped la el, dar el se dă la o parte și-mi trage un pumn în ceafă, mă lovesc cu capul de

zid și mă apucă așa o turbare că nici nu-l mai văd. Sar la el cu mâinile și picioarele și i-aș sfâșia fața cu dinții dac-aș putea, dar el are brațe lungi, de gorilă, și mă tot împinge, ca să nu-l ating. Ești nebun, băi idiotule. O să te distrug la Ligă, zice și o ia din loc.

N-ar trebui să te-ncaieri așa, spune nenea Pat, mi-ai scăpat toate ziarele pe jos și unele s-a udat și cum vând eu acuma ziare ude, și mi-a venit să sar și la el și să-l lovesc pentru că lui îi arde de ziare când eu i-am ținut piept lui Declan Collopy.

La sfârșitul serii, îmi dă trei cartofi din punga lui și șase penny în loc de trei. Se vaită că sunt prea mulți bani și că e numai vina mamei că i-a împuiat capul lui mamaia că mă plătește prea puțin.

Mama e fericită că aduc șase penny vinerea de la nenea Pat și încă șase sâmbăta de la domnul Timoney. Un șiling pe săptămână se cunoaște, așa că mama îmi dă doi penny să mă duc la Lyric, la *Dead End Kids*, după ce termin cu cititul.

În dimineața următoare, domnul Timoney zice așteaptă numai să ajungem la *Gulliver*, Francis. O să te lămurești că Jonathan Swift e cel mai mare scriitor irlandez care s-a pomenit vreodată, ba nu, e cel mai ilustru om care a pus penița pe pergament. Colosal om, Francis. Râde la *O propunere modestă* de la început până la sfârșit de te și miri de ce râde, când zice acolo numai despre cum să gătești prunci irlandezi. O să râzi și tu când o să fii mare, Francis, spune el.

N-ai voie să comentezi față de oamenii mari, dar domnul Timoney e altfel și nu se supără când îi spun domnule Timoney, oamenii mari mereu ne spun așa. Oh, lasă că râzi tu când te faci mare. O să înțelegi când te faci mare. Toate o să vină când ne facem mari.

El izbucnește într-un hohot de râs atât de tunător că mă aștept să se prăbușească. Vai, Maica Domnului, Francis.

Ești o comoară. Ce-i cu tine? Ți-a intrat o albină-n cur? Spune-mi ce ai.

Nimic, domnule Timoney.

Ba eu cred că faci fața ta lungă, Francis, și tare-aș vrea s-o văd. Du-te la oglinda din perete, Albă-ca-Zăpada, și spune-mi de ce ai fața lungă. Sau lasă. Spune-mi numai ce s-a întâmplat.

Declan Collopy s-a luat de mine aseară și m-am bătut.

Mă pune să-i povestesc despre Ligă, despre Declan și despre unchiul meu Pat Sheehan, care-a fost scăpat în cap, apoi îmi spune că-l cunoaște pe unchiul meu Pa Keating, care a fost gazat în război și lucrează acum la uzina de gaz. Zice că Pa Keating e un tip de milioane. Și îți spun eu cum facem, Francis. Vorbesc cu Pa Keating și mergem la bigoții ăia de la Ligă. Eu unul sunt budist și nu cred în bătaie, dar nu mi-am ieșit din mână. Pentru Dumnezeu, n-o să se bage ei peste micul meu cititor, păi cum.

Domnul Timoney e bătrân, dar vorbește ca un prieten și pot să spun ce-am pe suflet. Tata nu mi-ar vorbi nicio dată ca domnul Timoney. Ar spune eh, mda, și ar ieși la o plimbare lungă.

Nenea Pat Sheehan îi spune lui mamaia că nu mai vrea să-l ajut eu la ziare, că poate face rost de alt băiat mult mai ieftin și, oricum, după părerea lui ar trebui să-i dau partea lui din cei șase penny de sâmbătă dimineață, pentru că fără el nu m-aș fi ales cu slujba de cititor.

O femeie vecină cu domnul Timoney îmi spune că bat degeaba la ușă, Macushla i-a mușcat în aceeași zi pe poștaş, pe lăptar, plus o călugăriță care trecea pe acolo, iar domnul Timoney nu se putea opri din râs, deși a dat în plâns când au luat câinele să-l omoare. Poți mușca poștași și lăptari cât poștești, dar cazul călugăriței care trecea pe-acolo ajunge până sus, la episcop, iar episcopul ia măsuri mai ales dacă stăpânul câinelui e cunoscut ca budist și e un

pericol pentru toți bunii catolici din jurul lui. I-au spus asta domnului Timoney, care atâta a râs și a plâns că a venit doctorul și a zis că și-a pierdut de tot mințile, așa că l-au dus cu căruța la azilul orașului, acolo unde-i trimit pe bătrânii neajutorați sau smintiți.

Gata cu cei șase penny ai mei de sâmbătă, dar bani, nebani, eu tot o să-i citesc domnului Timoney. Aștept până intră-n casă vecina de lângă, intru la domnul Timoney pe fereastră să iau *Călătoriile lui Guliver* și străbat pe jos cei câțiva kilometri până la azil, ca să nu ducă lipsa cititului. Omul de la poartă face cum? Vrei să intri să-i citești unui moș? Tu-ți bați joc de mine? Ia fugi de-aici, că acu' chem paza.

Pot să las cartea aici ca să i-o citească altcineva domnului Timoney?

Las-o. Las-o, pentru numele lui Cristos, și nu mă mai sâcâi. O să i-o trimit.

Și omul râde.

Ce-i cu tine? De ce ești bosumflat? zice mama. Și eu îi spun că nenea Pat nu mă mai vrea și că l-au închis pe domnul Timoney la azil doar pentru că a râs când Macushla i-a mușcat pe poștaș, pe lăptar și pe o călugăriță care trecea pe-acolo. Râde și mama și sunt convins că a înnebunit lumea. Apoi, ea îmi zice ah, iartă-mă, e păcat că ai pierdut două slujbe. Mai bine începi iar să te duci la Ligă, ca să nu asmută Potera sau, și mai rău, pe director, Părintele Gorey, pe tine.

Declan îmi spune să stau în fața lui și, dac-aude mai-muțăreli, o să-mi rupă gâtul ăla nenorocit, iar cât o să fie el prefect, n-o să mă scape din ochi, că n-o să-l împiedice un rahat cu ochi ca mine să se căpătuiască din linoleum.

Mama spune că-i e greu să urce scările și-și mută patul în bucătărie. O să mă întorc în Sorrento când o să fie pereții

umezi și o să intre ploaia pe sub ușă, glumește ea. Școala s-a terminat și poate sta în pat, în bucătărie, cât poștește, că nu trebuie să se scoale pentru noi. Tata face focul, pregătește ceaiul, taie pâinea, ne păzește să ne spălăm pe față și ne zice să ieșim afară, la joacă. Ne lasă să stăm în pat, dacă vrem, dar nimeni nu vrea să stea în pat când n-are școală. Imediat ce facem ochi, am și da fuga pe stradă, la joacă.

Apoi, într-o zi de iulie, tata ne zice că nu ne putem duce jos. Trebuie să rămânem sus și să ne jucăm acolo.

De ce, tată?

Nu contează. Tu joacă-te acolo cu Malachy și Michael și puteți coborî mai târziu, când vă zic eu.

El rămâne la ușă, în caz că ne trece prin cap s-o luăm de nebuni pe scări. Noi ridicăm o pătură în aer cu picioarele și ne prefacem că suntem într-un cort, Robin Hood cu ai săi fărtați. Vânam purici și-i strivim între unghiile degetelor mari.

Apoi se aude un plânset de copil mic și Malachy zice tată, mama are un nou bebeluș?

Eh, mda, fiule.

Eu sunt mai mare, așa că-i spun lui Malachy că patul e în bucătărie ca să poată zbura îngerul, să lase copilul pe treapta a șaptea, dar Malachy nu înțelege pentru că are doar opt ani, merge pe nouă, iar eu fac zece luna viitoare.

Mama e în pat, cu noul bebeluș. Are o față mare și grasă și e roșu tot. În bucătărie e o femeie în uniformă de soră medicală și știm că a venit ca să spele bebelușii care sunt murdari după călătoria lungă cu îngerul. Noi vrem să-l gâdilăm pe bebeluș, dar ea spune nu, nu, puteți să vă uitați la el, dar nu puneți mâna.

Nu puneți mâna. Astea-s vorbe de soră medicală.

Ne așezăm la masă cu ceaiul și pâinea și ne uităm la noul nostru frate, dar el nici măcar nu deschide ochii să ne vadă și el, așa că ieșim afară la joacă.

După câteva zile, mama se dă jos din pat și stă la foc, cu bebelușul în poală. A deschis ochii și, când îl gâdilăm, scoate un gângurit, îi tremură burta și noi râdem. Tata îl gâdilă și cântă un cântec scoțian:

Oh, oh, nu mai gâdili, Jock
Nu mai gâdila, Jock.
Nu mai gâdila
Gâdi gâdi da
Nu mai gâdila, Jock.

Tata are de lucru, așa că Bridey Hannon poate să vină în vizită la mama și la bebeluș când vrea ea, iar de data asta, mama nu ne mai spune să ieșim afară, la joacă, să poată ele discuta secrete. Stau amândouă la foc și vorbesc despre nume. Mama zice că-i plac numele Kevin și Sean, dar Bridey spune o, nu, sunt prea mulți din ăștia în Limerick. Doamne, Angela, dacă scoți capul pe ușă și strigi Kevin sau Sean, haideți în casă la ceai, cred că te-ai pomeni cu jumătate de Limerick la ușă.

Bridey spune că, dac-o să aibă și ea vreodată un fiu, cu voia Domnului și dă Doamne, o să-l boteze Ronald pentru că e moartă după Ronald Colman pe care-l vezi la Cinema Coliseum. Sau Errol, uite încă un nume drăguț, Errol Flynn.

Să nu faci așa ceva, Bridey, spune mama. Eu n-aș putea să scot capul pe ușă și să spun Errol, Errol, e gata ceaiul. O să-și bată lumea joc de bietul copil.

Ronald, spune Bridey, Ronald. E frumos foc.

Nu, zice mama, trebuie să fie irlandez. N-am luptat noi pentru asta atâția ani? Ce rost are să luptăm cu englezii sute de ani dacă noi ne botezăm copiii Ronald?

Doamne, Angela, începi să vorbești ca dumnealui, irlandezii au făcut, englezii au dres.

Și totuși, are dreptate, Bridey, la urma urmei.

Brusc, Bridey icnește aoleu, Angela, copilul a pățit ceva.

Mama sare de pe scaun, strângând copilul în brațe, gemând. Oh, Doamne, Bridey, se sufocă.

Mă duc după mama, spune Bridey, și se întoarce într-un minut cu doamna Hannon. Ulei de ricin, spune doamna Hannon. Ai? Orice fel de ulei. Untură de pește? E bună și aia.

Toarnă untura pe gâtul copilului, îl întoarce, îl apasă pe spate, îl întoarce la loc, îi vără o lingură pe gât și scoate un cocoloș alb. Gata, spune ea. Laptele. Se adună și se întărește în gât, așa că trebuie să-l faci să lunece cu nițel ulei.

Doamne, cât pe ce să-l pierd, plânge mama. Oh, aș muri, așa să știți.

Strânge în brațe copilul, plânge și încearcă să-i mulțumească doamnei Hannon.

Văleu, lasă, duduie. Ia copilul și pune-te înapoi în pat, că ați avut amândoi un șoc zdravăn.

În timp ce Bridey și doamna Hannon o ajută pe mama să se culce în pat, observ pe scaunul ei pete de sânge. Oare mama o să sângereze până moare? Oi avea voie să zic uite, e sânge pe scaunul mamei? Nu, n-ai voie să spui nimic pentru că ei mereu au secrete. Știu eu că dacă spui ceva, oamenii mari îți răspund lasă asta, toată ziua stai gură-cască, nu-i treaba ta, du-te afară, la joacă.

Trebuie să țin în mine sau pot să vorbesc cu îngerul. Doamna Hannon și Bridey pleacă și mă așez pe treapta a șaptea. Încerc să-i spun îngerului că mama pierde sânge și e pe moarte. Vreau să-l aud că-mi spune teamă să nu-ți fie, dar treapta e rece și nu apare nici o lumină, nici o voce. Sunt sigur că e dus pentru totdeauna și mă întreb dacă așa se întâmplă când ai nouă ani și mergi pe zece.

Mama nu moare de la sângele curs. A doua zi se dă jos din pat și pregătește copilul de botez, spunându-i lui Bridey că nu și-ar ierta-o niciodată dacă bebelușul ar muri

și ar ajunge în purgatoriu, un loc pentru pruncii nebotezați unde poate-o fi cald și bine, dar tot întuneric veșnic e și de unde n-ai scăpare nici chiar la Judecata de Apoi.

Mamaia a venit să ajute și zice așa-i, pruncul nebotezat n-are ce căuta în rai.

Bridey spune că numai un Dumnezeu crud ar face așa ceva.

Trebuie să fie crud, zice mamaia, altfel ai avea droaie de prunci zbierând că vor în rai, protestanți și te miri ce, și ei de ce să fie primiți după cum s-au purtat cu noi opt sute de ani?

Pruncii n-au făcut nimic, spune Bridey. Sunt prea mici.

Ar fi făcut, dac-ar fi avut ocazia, spune mamaia. Pentru asta sunt crescuți.

Îmbracă bebelușul cu rochița din dantelă de Limerick în care am fost botezați toți. Mama zice că putem merge cu toții la Sfântul Iosif și noi de-abia așteptăm pentru că o să primim limonadă și cornuri după.

Cum îl cheamă pe bebe, mamă? întreabă Malachy.

Alphonsus Joseph.

Ce nume prostesc, îmi scapă mie porumbelul. Nici măcar nu e irlandez.

Mamaia se uită urât la mine cu ochii ei bătrâni, înroșiți. Băiatu' ăsta merită o scatoalcă zdravănă peste moacă. Mama îmi arde o palmă peste față, de zbor prin toată bucătăria. Îmi bate inima tare în piept și-mi vine să plâng, dar nu pot pentru că e tata plecat și eu sunt bărbatul familiei. Du-te sus cu melița aia a ta și să nu te miști din camera aia, spune mama.

Mă opresc pe treapta a șaptea, dar tot rece e, nu tu lumină, nu tu voce.

Toți s-au dus la biserică și casa e tăcută. Eu stau și aștept la etaj, plesnindu-mă peste brațe și picioare ca să alung puricii, dorindu-mi să fie tata lângă mine și gândindu-mă

la frățiorul meu și la numele lui străin, Alphonsus – o pacoste de nume.

După o vreme se aud voci de jos și se pomenește de ceai, sherry, limonadă, cornuri, și nu-i așa că e cel mai drăguț copilaș din lume, micul Alphie, o avea el nume străin, da' cu toate astea, cu toate astea nici pâs n-a zis de la un cap la altul, așa fire bună are, să-l ție Dumnezeu că sigur o să trăiască o mie de ani, așa de dulce e, dragul de el, cum seamănă el leit cu mamă-sa, tată-su, mamaie-sa, frățiorii lui morți și îngropați.

Frank, strigă mama de la piciorul scării, hai jos la limonadă și cornuri.

Nu vreau. Ține-le.

Am zis să vii jos în clipa asta, că dacă urc eu scările după tine, o să-ți încing dosul și o să te căiești.

Căiești? Ce-i aia căiești?

Nu te interesează pe tine ce-i aia căiești. Vino jos imediat.

Vocea ei e ascuțită și căieștiul îmi sună periculos. O să cobor.

În bucătărie, mamaia zice ia uite ce față lungă face. S-ar cuveni să se bucure și el pentru frățiorul lui, da' băieții de nouă ani care merg pe zece e belea la casa omului, știu eu prea bine, păi ce, n-am avut eu doi.

Limonada și cornul sunt delicioase, iar Alphie, noul bebeluș, își vede de gângurit, bucurându-se de botezul lui, prea nevinovat ca să-și dea seama ce pacoste de nume are.

Bunicul din Nord trimite prin mandat poștal cinci lire pentru bebelușul Alphie. Mama vrea să încaseze banii, dar n-are voie să se ducă prea departe de pat. Tata zice că-i încasează el la poștă. Ea ne spune lui Malachy și mie să mergem cu el. El încasează banii și ne spune gata, băieți, duceți-vă acasă și spuneți-i mamei că vin și eu în câteva minute.

Tată, nu te duce la cârciumă, spune Malachy. A zis mama să aduci banii acasă. Nu ai voie să bei halbă.

Lasă, lasă, fiule. Du-te acasă la mamă-ta.

Tată, dă-ne banii. Banii ăștia sunt pentru bebeluș.

Eh, Francis, nu fi băiat rău. Ascultă-l pe tata.

Ne lasă acolo și intră în cârciumă la South.

Mama șade la foc, cu Alphie în brațe. Clatină din cap. S-a dus la cârciumă, nu-i așa?

S-a dus.

Vreau să vă duceți înapoi la cârciumă și să-l scoateți pe sus de-acolo. Vreau să vă duceți în mijlocul cârciumii și să spuneți la toată lumea că tatăl vostru bea banii copilașului. Să spuneți la lume că nu e fărâmbă de mâncare în casa asta, nici pic de cărbune să facem focul, nici strop de lapte pentru biberonul copilașului.

O luăm pe străzi și Malachy își repetă poezia cât îl țin plămânii, tată, tată, alea cinci lire sunt pentru bebeluș. Nu-s pentru băutură. Copilul stă sus în pat, zbiară și țipă după lapte și tu bei bere.

El nu mai e la cârciuma lui South. Malachy ar vrea totuși să stea și să-și spună poezia, dar eu îi spun că trebuie să ne grăbim și să căutăm și în alte cârciumi până nu bea tata toate cele cinci lire. Nu-l găsim nici în celelalte cârciumi. El știe că o să vină mama să-l caute sau o să ne trimită pe noi și sunt atâtea cârciumi în colțul ăsta de Limerick și împrejur că am putea să-l căutăm o lună. Trebuie să-i spunem mamei că nu e nici urmă de el și ea ne spune că nu suntem buni de nimic. O, Doamne, de-aș fi eu în putere, l-aș căuta în toate cârciumile din Limerick. I-aș smulge gura aia de pe față, aia aș face. Haideți, fuga înapoi și încercați la toate cârciumile de pe lângă gară și la bufetul lui Naughton unde are pește cu cartofi.

Trebuie să mă duc eu singur pentru că pe Malachy l-a lovit cufureala și trebuie să stea pe lângă găleată. Caut în

toate cârciumile de pe Parnell Street și din zonă. Mă uit în separeurile unde beau femeile și în toate veceurile pentru bărbați. Mi-e foame, dar mi-e frică să mă duc acasă fără să-l fi găsit pe tata. Nu e la Naughton, unde are pește cu cartofi, dar la o masă din colț stă un om beat și doarme, cu peștele și cartofii pe podea, înveliți în *Limerick Leader*, și dacă nu-i iau eu, o să-i ia pisica, așa că vâd mâncarea sub jersey și ies în stradă, mă așez pe treptele gării, îmi mănânc peștele cu cartofi și mă uit cum trec soldații beți cu fete care chicotesc, îi mulțumesc în minte omului beat pentru că stropise peștele și cartofii cu oțet din belșug și-i tăvălise prin sare, apoi îmi aduc aminte că dacă e să mor în seara asta, mor cu păcat pentru c-am furat și direct în iad mă pomenesc, îndopat cu pește și cartofi, dar e sâmbătă și dac-or mai fi popii în confesional, o să-mi pot elibera sufletul după ce mănânc.

Biserica dominicană e la doi pași, pe Glentworth Street.

Binecuvântează-mă, părinte, că am păcătuît, au trecut două săptămâni de la ultima spovedanie. Îi spun păcatele obișnuite, apoi spun că am furat pește cu cartofi de la un om beat.

De ce, fiule?

Mi-era foame, părinte.

Și de ce ți-era foame?

N-aveam nimica în burtă, părinte.

El nu răspunde și, chiar și-așa pe întuneric, îl văd cum clatină din cap. Copile drag, de ce nu te duci tu acasă să-i ceri maică-tii de mâncare?

Pentru că ea m-a trimis să-l caut pe tata prin cârciumi, părinte, și nu l-am găsit, și mama n-are o firimitură în casă fiindcă tata s-a dus să bea cele cinci lire pe care ni le-a trimis bunicul din Nord pentru noul bebeluș, iar ea stă la foc și fierbe că nu-l găsesc eu pe tata.

Mă întreb dacă părintele o fi adormit, că nu i se aude gura până spune fiule, eu stau aici. Ascult păcatele săracilor. Le dau canon. Îi iert de păcate. Când de fapt eu ar trebui să îngenunchez și să le spăl picioarele. Mă înțelegi, fiule?

Îi spun că da, dar nu înțeleg.

Du-te acasă, copile. Roagă-te pentru mine.

Nu primesc canon, părinte?

Nu, fiule.

Am furat peștele cu cartofi. Sunt osândit.

Ești iertat. Du-te. Roagă-te pentru mine.

Mă binecuvântează pe latinește, vorbește pentru sine pe englezește și mă întreb oare ce i-oi fi făcut.

Aș vrea să dau de tata ca să-i pot spune mamei uite-l, mai are trei lire în buzunar. Acum nu-mi mai e foame, așa că pot să mă duc pe O'Connell Street pe o parte și să mă întorc pe cealaltă și să caut în cârciumile de pe străzile lăturalnice și iacătă-l la Gleeson, cum să treacă el neobservat când cântă:

De surpriza cea mare o afli-n ochii cuiva

Asta nu te privește, e doar treaba mea.

De Antrim cel verde cu drag mă primește

Ce port eu în suflet, asta nu te privește.

Îmi bubuie inima-n piept și nu știu ce să fac pentru că fierb pe dinăuntru ca mama lângă foc și nu-mi vine altceva decât să alerg la el și să-i trag una tare în picior, apoi să fug iar, dar nu fac asta pentru că noi doi avem diminețile la foc când el îmi povestește de Cuchulain și De Valera și Roosevelt, iar când vine aici să se îmbete și să-și ia halbe din banii copilașului, are privirea pe care o avea Eugene când îl căuta pe Oliver și mai bine mă duc acasă și o mint pe mama că nu l-am văzut, că nu l-am găsit.

Ea e în pat cu bebelușul. Malachy și Michael dorm sus, în Italia. Știi că nu trebuie să-i spun mamei nimic, că imediat

ce se închid cârciumile, o să vină și el acasă cântând și o să ne ofere un bănuț dacă ne dăm viața pentru Irlanda și o să fie altceva acum, pentru că e destul de rău să-ți bei banii de șomaj sau leafa, dar omul care bea banii unui bebeluș, ăla-i culmea culmilor, cum ar zice mama.

VIII

Am zece ani și sunt pregătit să merg la Biserica Sfântul Iosif pentru Confirmare. La școală ne pregătește domnul învățător O'Dea. Trebuie să știm totul despre harul divin, o perlă neprețuită, adusă nouă de Isus prin moartea Lui. Domnului O'Dea îi joacă ochii-n cap când ne spune că, prin Confirmare, devenim parte a Divinității. Vom primi Darurile Sfântului Duh: Înțelepciune, Înțelegere, Povață, Tărie, Sufletească, Învățătură, Smerenie, Frică de Dumnezeu. Preoții și învățătorii ne spun că primind Confirmarea devii un adevărat soldat al Bisericii, ceea ce-ți dă dreptul să mori și să devii martir în caz că ne invadează protestanții sau mahomedanii sau vreun alt neam de păgâni. Iar murim. Îmi vine să le spun că eu n-o să-mi pot da viața pentru Credință, că deja sunt vorbit să-mi dau viața pentru Irlanda.

Da' ce glumă-i asta? zice Mikey Molloy. Chestia cu muritul pentru Credință e o mare păcăleală. Au scornit-o și ei așa, să vă sperie. Și aia cu Irlanda la fel. Acuma nu mai moare nimeni pentru nimica. S-a terminat cu muritul. Eu nu mi-aș da viața pentru Irlanda sau Credință. Poate pentru mama să mi-o dau, dar pentru altceva nu.

Mikey le știe pe toate. El merge pe paispe ani. Are crize. Vedenii.

Oamenii mari ne spun că e lucru mare să mori pentru Credință, doar că încă nu suntem gata pentru asta fiindcă ziua Confirmării e ca ziua Primei Împărtășanii, faci turul cartierului și al străzilor lăturalnice și primești prăjituri, dulciuri și bani, Colecta.

Când colo se bagă pe fir Peter Dooley. Noi îi spunem Quasimodo pentru că are o cocoasă în spate precum cocoșatul de la Notre Dame, pe care știm că-l chema de fapt Charles Laughton¹.

Quasimodo are nouă surori și gura lumii zice că maică-sa nu l-ar fi vrut, dar asta i-a adus îngerul și e păcat să cârtești când ți s-a dat. Quasimodo e mare, are cînșpe ani. Îi stă părul sculat în toate direcțiile. Are ochii verzi, iar unul îi joacă așa de rău în cap că mereu se plesnește peste tâmplă, ca să și-l țină la locul lui. Are piciorul drept mai scurt și sucit, iar când merge, trage un mic dans învârtit de nu știi niciodată când e să cadă. Și-atunci vine surpriza. Își afurisește piciorul, afurisește lumea, dar afurisește cu un accent englezesc minunat pe care l-a deprins de la radio, de la BBC. Înainte să iasă din casă, întotdeauna scoate capul pe ușă și spune să-l audă cartierul iote-mi capul, vine și curu'. Când avea doișpe ani, Quasimodo s-a gândit el că, la cum arată și cum se uită lumea la el, lucrul cel mai potrivit ar fi să se pregătească pentru o meserie în care să fie doar auzit și nu văzut și care să fie aia dacă nu să șadă în fața microfonului la BBC din Londra și să citească știrile?

Dar la Londra n-ajungi fără bani și de-aia îl vezi că vine șontăcăind la noi în vinerea de dinainte de Confirmare. Are o idee pentru mine și Billy. Știe că a doua zi trebuie să primim bani de Confirmare și, dacă-i promitem câte un șiling fiecare, o să ne lase să ne suim pe burlan în spatele casei lui chiar diseară, ca să ne uităm pe geam și să le vedem pe surorile lui despuiate, când își fac baia săptămânală. Eu mă învoiesc pe loc. Billy spune am și eu o soră. De ce-aș da bani ca să le văd pe ale tale dezbrăcate?

Quasimodo spune că să te uiți la soră-ta dezbrăcată e păcatul cel mai groaznic și nu știe zău dacă există vreun

¹ Actorul Charles Laughton l-a interpretat pe Quasimodo în 1939, în *Cocoșatul de la Notre Dame*.

preot pe lume care să te ierte, că s-ar putea să trebuiască să te duci la episcop și toată lumea știe că e de belea cu el.

Billy se învoiește.

Vineri seara sărim noi gardul în curtea lui Quasimodo. E o noapte frumoasă, cu o lună de iunie plutind sus, peste Limerick, și dinspre râul Shannon adie un vânticel cald. Când să-l salte Quasimodo pe Billy pe burlan, cine apare sus pe zid, însuși Mikey Criză Molloy, șuiărând la Quasimodo, na un șiling, Quasimodo. Lasă-mă să mă sui pe burlan. Mikey a făcut paispe ani, e mai mare decât noi toți și e voinic de la atâta cărat de cărbune pentru munca lui. E negru de la cărbune ca nenea Pa Keating și nu-i vezi decât albul ochilor și spuma albă de pe buza de jos, semn că-l paște o criză din clipă-n clipă.

Stai, Mikey, spune Quasimodo. Ei sunt primii. Ce curu' meu să stau, zice Mikey, și țuști în sus pe burlan. Billy protestează, dar Quasimodo clatină din cap, n-am ce-i face. El vine în fiecare săptămână cu șilingul. Trebuie să-l las să se suie pe burlan, altfel mă bate și mă spune lu' mama și te pomenești că mă închide în magazia de cărbune, cu sobolanii. Criză e sus pe burlan, ținându-se cu o singură mână. Are cealaltă mână în buzunar și o mișcă, o mișcă întruna, iar când începe și burlanul să se miște și să scârțâie, Quasimodo șuiără la el Molloy, n-ai voie să faci laba pe burlan. Țopăie prin curte, croncănind. Accentul de BBC s-a dus, vorbește ca un băiat de Limerick. Duamne, Molloy, dă-te jos de pe burlanu' ăla că te spun lu' mama. Mikey își mișcă mâna tot mai repede în buzunar, atât de repede că burlanul se îndoaie și cade, iar Mikey se tăvălește pe jos, țipând sunt mort. Sunt distrus. O, Doamne. Pe buze are spumă și sânge, că și-a mușcat limba.

Mama lui Quasimodo apare pe ușă, țipând pentru numele lui Dumnezeu, iar lumina din bucătărie inundă curtea. Surorile cârâie de sus, de la fereastră. Billy încearcă să fugă,

dar ea îl trage de pe zid. Îi spune să dea o fugă până la colț, la spițeria lui O'Connor, ca să sune după o ambulanță sau după un doctor ceva pentru Mikey. Țipă la noi să intrăm în bucătărie. Îl bagă pe Quasimodo în hol în șuturi. El e în patru labe, iar ea îl duce târâș în magazia pentru cărbune de sub scări și-l închide acolo. Aici să stai până-ți vine mintea la cap.

El plânge și strigă la ea cu cel mai curat accent de Limerick. Ah, mamă, mamă, dă-mi drumul. E șobolani aici. Eu vreau numa' s-ajung la BBC, mamă. O, Duamne, mamă, Duamne. N-o să mai las pe nimeni pe burlan de-acuma. O să-ți trimet bani de la Londra, mamă. Mamă!

Mikey e tot culcat pe spate, se bătaie și se zvârcolește în curte. Ambulanța îl duce la spital cu un umăr rupt și limba franjuri.

Vin și mamele noastre numaidecât. Doamna Doodey zice m-am făcut de ocară, de ocară, nu alta. Nu poate să se spele și fetele mele vineri seara fără să caște gura tot poporul la fereastră, iar băieții ăștia a făcut păcate și trebuie duși la popă la spovedanie, că au mâine Confirmarea.

Dar mama spune nu știu restul lumii ce zice, dar eu am pus ban pe ban un an de zile pentru costumul de Confirmare al lui Frank și nu mă duc acuma la popă ca să-mi spună mie că fiu-meu nu-i vrednic de Confirmare, ca să mai stau un an până-i rămâne mic costumul și asta doar fiindcă s-a suit pe un burlan ca să arunce și el un ochi nevinovat la dosu' sfrijit al lu' Mona Dooley.

Mă ia târâș acasă de ureche și mă pune în genunchi în fața papei. Jură, spune ea, jură de față cu papa că nu te-ai uitat la Mona Dooley în pielea goală.

Jur.

Dacă minți, Harul o să te ocolească mâine la Confirmare și ăsta-i sacrilegiul cel mai rău.

Jur.

Numai episcopul în persoană poate ierta așa sacrilegiu.
Jur.

Bine. Du-te la culcare și de azi înainte să te ții departe de amărâțul ăla de Quasimodo Dooley.

A doua zi ne confirmă pe toți. Episcopul îmi pune o întrebare din catehism, care-i a patra poruncă? Și îi spun să cinstești pe tatăl și pe mama ta. El mă mângâie pe obraz și așa devin soldat al Adevăratei Biserici. Îngenunchez în strană, mă gândesc la Quasimodo încuiat în magazia de cărbuni de sub scară și mă întreb dacă nu cumva ar fi frumos să-i dau, totuși, șilingul ăla pentru cariera lui la BBC.

Dar uit total de Quasimodo pentru că începe să-mi curgă sânge din nas și mă ia cu amețeală. Fetele și băieții ieșiți de la Confirmare stau în față la Sfântul Iosif cu părinții lor și se îmbrățișează și se pupă sub soarele strălucitor și mie nu-mi pasă. Tata e la muncă și mie nu-mi pasă. Mama mă pupă și mie nu-mi pasă. Băieții vorbesc despre Colectă și mie nu-mi pasă. Îmi curge din nas întruna și mama își face griji că o să-mi stric costumul. Intră iute în biserică, să vadă dacă nu cumva Stephen Carey, paracliserul, are să-i dea o cârpă, iar el îi dă un fel de canava de la care mă ustură nasul. Vrei să mergi la Colectă? mă întreabă ea și-i spun că nu-mi pasă. Du-te, du-te, Frankie, spune Malachy, și se-ntristează pentru că i-am promis că-l duc la Cinema Lyric să vadă filmul și să ne-ndopăm cu dulciuri. M-aș întinde undeva. M-aș întinde acolo, pe scări la Sfântul Iosif, aș dormi și nu m-aș mai trezi. Face mamaia mâncare bună de dimineață, spune mama, iar când aud de mâncare mi se face așa de rău, că mă reped la marginea trotuarului ca să vomit și toată lumea se uită la mine și mie nu-mi pasă. Mama zice că mai bine mă duce acasă, să mă culc, și prietenii mei par să se mire că se poate duce omul la culcare când are de mers la Colectă.

Mama mă ajută să-mi scot costumul de Confirmare și mă bagă în pat. Umezește o cârpă, mi-o pune sub ceafă și curând sângerarea se oprește. Îmi aduce ceai, dar mi se face rău când îl văd și trebuie să vomit în căldare. Vine doamna Hannon din vecini și o aud spunând copilul ăsta e tare bolnav și ar trebui să-l vadă un doctor. Mama zice că e sâmbătă, e închis la dispensar și de unde să scoată ea doctor?

Tata vine acasă de la slujba lui la Morile de făină Rank și-i spune mamei că trec printr-o fază, am dureri de creștere. Vine și mamaia și zice la fel. Zice că atunci când băieții trec de la anul cu o cifră, adică nouă, la anul cu două cifre, adică zece, li se întâmplă o schimbare și poate să le curgă sânge din nas. Zice că oricum se prea poate să am prea mult sânge în mine și n-are ce să-mi strice dacă mă curăț ca lumea.

Ziua trece și când ațipesc, când mă trezesc. Malachy și Michael se urcă noaptea-n pat și-l aud pe Malachy spunând Frankie arde tare. Îi curge sânge pe piciorul meu, spune Michael. Mama îmi pune cârpa udă pe nas și o cheie pe gât, dar sângerarea nu se oprește. Duminică dimineață mă trezesc cu sânge pe piept și peste tot în jur. Mama îi spune tatei că sângerez pe fund, iar el zice că poate oi avea pântecăraie, ceea ce se mai întâmplă când ai dureri de creștere.

Doctorul Troy e doctorul nostru, dar e plecat în vacanță și omul care vine luni să mă vadă duhnește a whisky. Mă examinează și-i spune mamei că am o răceală urâtă și să mă țină în pat. Ziua trece, dorm și sângerez. Mama face ceai și supă de vită, dar nu le vreau. Îmi aduce chiar și înghețată, dar mi se face rău numai când o văd. Doamna Hannon vine iar pe la noi și spune că doctorul ăla habar n-are ce vorbește, să se intereseze dacă s-o fi întors doctorul Troy.

Mama vine cu doctorul Troy. El îmi pune mâna pe frunte, îmi ridică pleoapele, mă întoarce ca să-mi vadă spatele, mă ia în brațe și mă duce iute la mașina lui. Mama

fuge după el și el îi spune că am febră tifoidă. O, Doamne, o, Doamne, ți-pă mama, chiar o să-mi pierd toată familia? O să se sfârșească vreodată? Se urcă în mașină, mă ține în brațe și se văicărește tot drumul până la spitalul de contagioși de la ospiciu.

Patul are așternuturi albe răcoroase. Asistentele au uniforme albe și curate, iar călugărița, maica Rita, e îmbrăcată toată în alb. Doctorul Humphrey și doctorul Campbell au halate albe și niște chestii atâr-nate la gât pe care mi le tot lipesc pe piept și peste tot. Eu dorm și iar dorm, dar sunt treaz când vin ei cu niște borcane cu ceva roșu pe care le atâr-nă pe niște prăjini înalte deasupra patului meu și-mi înfig niște tuburi în glezne și pe dosul mâinii drepte. Primești sânge, Francis, spune maica Rita. Sânge de soldat de la cazarma Sarsfield.

Mama stă lângă pat și asistenta spune știți, doamnă, așa ceva e foarte rar. Nimeni n-are voie la Contagioși de frică să nu se molipsească de ceva, dar au făcut o excepție pentru dumneavoastră, că pentru el acu' e acu'. Dacă trece hopul, o să-și revină sigur.

Adorm. Când mă trezesc, mama nu mai e, dar în cameră e mișcare, e părintele Gorey, popa de la Ligă care spune mesa la o masă dintr-un colț. Îmi pierd iarăși cunoștința, apoi mă trezesc ei și trag așternutul de pe mine. Părintele Gorey mă unge cu ulei și se roagă pe latinește. Eu știu că e Ungerea de pe urmă și că asta înseamnă că o să mor și nu-mi pasă. Iarăși mă trezesc ei, ca să-mi dea Împărtășania. Nu vreau, mi-e frică să nu vomit. Țin azima pe limbă, adorm, iar când mă trezesc, nu mai e.

E întuneric și doctorul Campbell stă lângă patul meu. Mă ține de încheietura mâinii și se uită la ceas. Are părul roșu și ochelari și mereu zâmbește când vorbește cu mine. Acum stă jos, îngână un cântec și se uită pe fereastră. I se închid ochii și sforăie nițel. Se lasă într-o rână în scaun,

trage o bășină și-și zâmbește în barbă și așa-mi dau seama că o să mă fac bine, pentru că un doctor nu s-ar băși niciodată de față cu un băiat muribund.

Rasa albă a maicii Rita strălucește în soarele care intră pe fereastră. Ea mă ține de încheietură, se uită la ceas și zâmbește. Oh, zi așa, ne-am trezit? spune ea. Ei, Francis, cred că ce-a fost mai greu a trecut. Rugăciunile ne-au fost ascultate și toate rugăciunile de la sutele de băieți de la Ligă. Ți dai seama? Sute de băieți au zis rozariul pentru tine și s-au împărtășit pentru tine.

Gleznele și dosul mâinii îmi zvâcnesc de la tuburile care-mi dau sânge și nu-mi pasă de nici un băiat care se roagă pentru mine. Aud rasa maicii Rita foșnind și mătăniile ei zornăind când iese din cameră. Adorm, iar când mă trezesc e întuneric și tata stă pe pat, cu mâna pe mâna mea.

Ești treaz, fiule?

Încerc să vorbesc, dar am gâtul iască, nu-mi iese nimic și arăt spre gură. El îmi duce un pahar cu apă la buze și apa e rece și dulce. Mă strânge de mână și-mi spune că sunt un soldat brav și de ce n-aș fi? N-am eu sânge de soldat în mine?

Nu mai am tuburi în mine și borcanele de sticlă au dispărut.

Intră maica Rita și-i spune tatei că trebuie să plece. Eu nu vreau să plece pentru că e trist la chip. Parcă-i Paddy Clohessy în ziua când i-am dat stafida. Când arată el trist, e cel mai rău lucru din lume și mă pun pe plâns. Ce înseamnă asta? spune maica Rita. Să plângi cu atâta sânge de soldat în tine? Măine te așteaptă o mare surpriză, Francis. N-o să ghicești niciodată. Ei, îți spun eu, de dimineață, la ceai, îți aducem un biscuit gustos. Ce bunătate, nu-i așa? Iar tatăl tău mai vine peste o zi sau două, nu-i așa, domnule McCourt?

Tata dă din cap și-și pune iar mâna peste a mea. Se uită la mine, dă să plece, se oprește, se întoarce, mă sărută pe frunte pentru prima oară în viața mea și sunt atât de fericit că-mi vine să mă ridic plutind din pat.

Celelalte două paturi din salonul meu sunt goale. Asistentă spune că sunt singurul pacient cu tifos și că e o minune că am trecut de răscruce.

Salonul vecin e gol până când, într-o dimineață, se-aude o voce de fată, yu-huu, cine-i acolo?

Eu nu sunt sigur dacă vorbește cu mine sau cu cineva dintr-un salon de lângă.

Yu-huu, băiatu' cu tifos, ești treaz?

Sunt.

Te simți mai bine?

Da.

Așa, și de ce ești aici?

Nu știu. Tot în pat stau. Bagă ace-n mine și-mi dau doctorii.

Cum arăți?

Ce fel de întrebare o mai fi și asta, mă minunez eu. Nu știu ce să-i spun.

Yu-huu, ești acolo, băiatu' cu tifos?

Da.

Cum te cheamă?

Frank.

Strașnic nume. Pe mine mă cheamă Patricia Madigan. Câți ani ai?

Zece.

Oh. Fata pare dezamăgită.

Dar în august, luna viitoare, fac unșpe.

Ei, tot e mai bine decât zece. Eu fac paișpe în septembrie. Vrei să știi ce caut la Contagioși?

Da.

Am difterie și încă ceva.

Ceva ce?

Nu se știe. Ei zic că am o boală din țări străine pentru că tata a stat în Africa. Era să mor. Îmi spui și mie cum arăți?

Am părul negru.

Ca milioane de oameni.

Am ochii negri cu un pic de verde în ei, le zice căprui.

Ca mii de oameni.

Am semne cum m-au cusut pe dosul mâinii drepte și la amândouă picioarele, pe unde mi-au băgat sângele de soldat.

O, Doamne, zău?

Zău.

O să mășăluiești și o să saluți întruna, n-o să te poți abține.

Se-aude foșnet de haine și zornăit de mătânii, apoi vocea maicii Rita. Ia, ia, ce se-ntâmplă aici? Nu se vorbește între saloane, mai ales când avem băiat și fată. M-ai auzit, Patricia?

Da, maică.

M-ai auzit, Francis?

Da, maică.

Ați putea să mulțumiți pentru vindecările voastre extraordinare. Ați putea spune rozariul. Ați putea citi *Micul sol al Preasfintei Inimi* de la capul patului. Să nu cumva să mă-ntorc și să vă prind că vorbiți.

Intră la mine în cameră și-mi face cu degetul. Mai ales tu, Francis, după ce mii de băieți s-au rugat pentru tine la Ligă. Să mulțumești, Francis, să mulțumești.

Pleacă și o vreme se lasă tăcerea. Apoi, Patricia spune în șoaptă să mulțumești, Francis, să mulțumești, și să spui rozariul, Francis, iar eu râd cu atâta poftă că o asistentă vine fuga să vadă dacă sunt bine. E o asistentă foarte severă din comitatul Kerry și mă sperie. Ce înseamnă asta,

Francis? Râzi? Ce găsești de râs? Vorbești cu fata aia, Madigan? O să te spun maicii Rita. N-ai voie să râzi pentru că poți să-ți dai rău peste cap organele interne.

Asistenta iese cu pas greoi și Patricia șoptește iar, cu un accent îngroșat de Kerry, n-ai voie să râzi, Francis, că po' să-ți dai rău peste cap organele interne. Spune rozariul, Francis, și roagă-te pentru organele tale interne.

Mama vine în vizită joia. Aș vrea să-l văd și pe tata, dar sunt în afara pericolului acum, am trecut de răscruce, și am voie doar un vizitator. Plus de asta, spune ea, tata lucrează iar la Morile de făină Rank și, dac-o vrea Domnul, o să țină o vreme de slujba asta acum, că e război și englezii sunt disperați după făină. Îmi aduce o tabletă de ciocolată, ceea ce dovedește că tata are de lucru. Din șomaj nu și-ar fi permis niciodată așa ceva. El îmi trimite bilete. Îmi spune că toți frații mei se roagă pentru mine, să fiu cuminte, să ascult de doctori, de maici, de asistente, și să nu uit să-mi fac rugăciunea. E sigur că Sfântul Iuda m-a ajutat să trec de răscruce pentru că el e ocrotitorul cazurilor disperate și eu chiar eram un caz disperat.

Patricia spune că are două cărți la capul patului. Una e de poezie și ei aia-i place cel mai mult. Cealaltă e o scurtă istorie a Angliei și n-o vreau eu? I-o dă lui Seamus, omul care spală podeaua în fiecare zi, iar el mi-o aduce mie. Îmi zice n-am voie să aduc nimic dintr-un salon cu dipterie într-unul cu tifos, când sunt atâția microbi care zboară și se ascund între pagini și dacă te mai molipsești și de dipterie, pe lângă tifos, mă dai de gol, o să-mi pierd munca mea bună și o s-ajung în stradă, să cânt cântece patriotice cu o cană de tablă în mână, ceea ce mi-ar veni ușor că nu există cântec despre necazurile Irlandei să nu-l știu eu și mai știu și câteva despre bucuriile whisky-ului.

O, da, știe de Roddy McCorley. O să mi-l cânte chiar acum, dar abia termină de zis primul vers că apare val-vârtej

sora din Kerry. Ce-nseamnă asta, Seamus? Cânti? Tu ar trebui să știi regulile cu cântatul mai bine ca oricine din spitalul ăsta. Mă bate gândul să te părăsc maicii Rita.

O, Doamne, nu face asta, soră.

Foarte bine, Seamus. De data asta, treacă de la mine. Știi că de la cântat, pacienții ăștia pot face o recădere.

După ce pleacă ea, el îmi șoptește că o să mă învețe câteva cântece pentru că așa-ți trece de urât când stai singur într-un salon de tifos. Zice că Patricia e o fată tare drăguță, mereu îi dă zaharicale din pachetul pe care i-l trimite maică-sa o dată la două săptămâni. Se oprește din spălat podeaua și strigă către salonul vecin, către Patricia, tocmai îi povesteam lui Frankie ce fetiță drăguță ești, Patricia, iar ea spune ba tu ești drăguț, Seamus. El zâmbește pentru că e om bătrân, la patruzeci de ani, și n-a avut niciodată copii, numai pe ăștia de la Contagioși cu care să schimbe o vorbă. Uite cartea, Frankie, spune el. Păi nu-i păcat că trebuie să citești tu despre Anglia, după toate câte ne-au făcut, că în spitalul ăsta nu-i de găsit nici o istorie a Irlandei.

Citesc în carte despre regele Alfred și despre William Cuceritorul și despre toți regii și reginele până la Eduard, care a avut de așteptat în neștire până a murit maică-sa, Victoria, ca să fie și el rege. În carte am dat peste prima bucată de Shakespeare din viața mea.

*Temeiuri am să cred că-mi sunteți dușman*¹.

Istoricul spune că așa i-a zis nevasta lui Henric al VIII-lea, Caterina, cardinalului Wolsey, care voia s-o vadă scurtată de cap. Eu nu știu ce înseamnă și nu-mi pasă pentru că e Shakespeare și când spun cuvintele parc-aș avea giuvaiericale pe limbă. Dacă-aș avea o carte întreagă de Shakespeare, m-ar putea ține în spital o lună.

¹ Din *Henric al VIII-lea* de William Shakespeare, în română de Dan Grigorescu, Ed. Univers, 1990.

Patricia spune că nu știe ce înseamnă „temeiuri“ și că nu-i pasă de Shakespeare, ea are cartea ei de poezie și-mi citește de dincolo de perete o poezie despre o pisică și o bufniță care au plecat pe mare într-o barcă verde, cu miere și lovele și n-are nici un sens, dar când îi spun asta, Patricia se oțărăște și spune că e ultima dată când îmi mai citește poezii. Zice că eu mereu recit versul din Shakespeare și nici ăla n-are sens. Seamus se oprește iar din spălat pe jos și ne spune că n-ar trebui să ne certăm pentru poezie, că o să avem destule motive să ne certăm când o să creștem și o să ne căsătorim. Patricia spune că-i pare rău, îmi pare și mie rău, așa că-mi citește o bucată din altă poezie pe care trebuie s-o țin minte ca să i-o pot recita înapoi dimineața devreme sau noaptea târziu, când nu sunt maici sau asistente în jur:

*Vântul era noian de beznă printre copacii foșnitori
Luna, un galion-fantomă pe cerul plin de nori
Drumul, fâșie de lumină ce-n neguri strălucește
Și tâlharul venea călare,
Călare, călare
Tâlharul de-a călare la vechiul han se-oprește.
Tricorn francez purta pe cap, sub barbă dantelă ușoară
O haină roșă și nădragi croiți din piei de căprioară
Turnați pe el așa veneau, și cizmele-i veneau turnate,
Și călărea tâlharul, luciri împrăstia
Pistolu-i strălucea
Și spada-i scânteia sub cerul plin de nestemate.*

În fiecare zi, abia aștept să mă lase doctorii și asistentele în pace, ca să învăț un vers nou de la Patricia și să aflu ce s-a întâmplat cu tâlharul și cu fata cu buze roșii a hangiu-lui. Îmi place poezia pentru că e palpitantă și e aproape la fel de bună ca versul meu din Shakespeare. Tunicile roșii

s-au luat după tâlhar pentru că știu ei că i-a zis fetei o să vin la tine când răsare luna chiar de iadul mi s-ar pune-n drum.

Ce-aș mai face și eu ca el, să mă duc când răsare luna la Patricia, în salonul vecin, și să nu dau nici o bășină degerată nici dacă iadul mi s-ar pune-n drum. Când să-mi citească ultimele versuri, intră asistenta din Kerry și începe să țipe la ea și la mine eu v-am zis să nu vorbiți între saloane. Difteria n-are ce să discute cu tifosul și visăversa. Eu v-am zis. Seamus, strigă ea, ia-l pe ăsta de-aici. Ia băiatu'. Maica Rita a zis că dacă mai scoate o vorbă, sus cu el. Noi ți-am zis ca să-ți ții melița aia, da' tu nu și nu. Ia băiatu', Seamus, ia-l.

Aoleu, soră, da' nu face nimica. E numa' nițică poezie.

Ia băiatu', Seamus, să-l iei numaidecât.

El se apleacă asupra mea și-mi șoptește o, Doamne, îmi pare rău, Frankie. Ține aici cartea ta cu istoria Angliei. Îmi strecoară cartea sub cămașă și mă ridică din pat. Îmi șoptește că sunt ușor ca fulgul. Încerc să mă uit la Patricia când trecem pe lângă salonul ei, dar nu deslușesc decât o pată întunecată pe pernă, unde-i e capul.

Maica Rita ne oprește pe hol să-mi spună că sunt o mare dezamăgire pentru ea, că se așteptase să fiu băiat cuminte după câte făcuse Dumnezeu pentru mine, după ce se rugaseră pentru mine sute de băieți de la Ligă, după toată grija pe care mi-o purtaseră maicile și asistentele de la Contagioși, după ce-i primiseră pe mama și pe tata să mă vadă, lucru rareori îngăduit, și așa știam eu să-i răsplătesc, stând în pat și recitând poezii stupide cu Patricia Madigan când eu știam prea bine că e interzisă orice discuție între tifoizi și difterici. Mai zice că o să am destulă vreme să cuget la păcatele mele sus, în salonul mare, și că ar trebui să mă rog la Dumnezeu ca să mă ierte c-am fost neascultător și am citit o poezie păgână de-a englezilor despre un hoț pe un cal și o fecioară cu buze roșii care săvârșește un păcat

grozav când aş fi putut să mă rog sau să citesc despre viața unui sfânt. A avut ea grijă să citească poezia aia, așa să știu, și aş face bine să-i spun părintelui la spovedanie.

Asistenta din Kerry vine după noi sus, gâfâind și ținându-se de balustradă. Îmi spune să nu-mi închipui cumva că o să dea fuga sus în partea aia de lume ori de câte ori o să mă treacă pe mine vreo durere sau vreun junghi.

În salon sunt douăzeci de paturi, toate albe, toate goale. Asistenta îi spune lui Seamus să mă așeze la capătul salonului, la perete, ca să fie ea sigură că n-o să vorbesc cu nimeni care trece prin fața ușii, ceea ce e foarte puțin probabil din moment ce nu mai e nici țipenie la etajul ăsta. Ea îi spune lui Seamus că ăsta a fost salonul bolnavilor de febră mai demult, în vremea Marii Foamete, și numai Dumnezeu știe câți or fi murit acolo, aduși prea târziu ca să le mai faci altceva decât să-i speli înainte de îngropăciune și au ieșit povești cum că în puterea nopții s-ar auzi gemete și strigăte. Ți se rupe inima când te gândești ce ne-au făcut englezii, spune ea, că n-or fi dat ei cu mană în cartof, dar nici nu s-au omorât s-o lecuiască. Fără milă. Puțin le-a păsat de oamenii care au murit chiar în salonul ăsta, copii care s-au canonit și au murit aici în timp ce englezii se ghiftuiau în căsoaiele lor cu friptură de vită și-și turnau pe gât vinurile cele mai alese, copilași verzi pe la gură pentru că încercau să mănânce iarbă de pe câmpuri, Doamne apără-ne și păzește-ne pe viitor de asemenea foamete.

Seamus spune că într-adevăr, tre' să fi fost cumplit și că nu s-ar încumeta să umble pe holurile astea pe întuneric, cu toate gurițele alea verzi căscându-se la el. Sora îmi ia temperatura, a crescut un pic, ia să dormi tu acum bine, că nu mai stai la taclale cu Patricia Madigan de jos, care n-o să încărunească niciodată.

Ea clatină din cap la Seamus, care-i răspunde tot cu o clătinare tristă.

Maicile și surorile nu se gândesc niciodată că tu înțelegi ce vorbesc. Parcă dac-ai zece ani și mergi pe unșpe, asta înseamnă că ești sărac cu duhul ca unchiul meu Pat Sheehan care a fost scăpat în cap. N-ai voie să pui întrebări. N-ai voie să arăți că înțelegi ce-a zis sora despre Patricia Madigan, că o să moară, și n-ai voie să arăți c-ai vrea să plângi pentru fata asta care te-a învățat o poezie minunată, de care zice sora că e păcătoasă.

Sora îi spune lui Seamus că ea trebuie să plece, iar el să măture scamele de sub patul meu și să spele puțin prin salon. Seamus îmi zice că așa scorpie n-a mai văzut, să se ducă ea la maica Rita și să se plângă de poezia care circula între saloane, că n-ai cum să te molipsești de nimic dintr-o poezie, poate doar numa' de dragoste, ha ha, ceea ce dă-o-n dambla că nu prea se întâmplă când ai câți ani? Zece și mergi pe unșpe? Așa ceva el unul n-a mai auzit, un băiețel mutat sus pentru c-a spus o poezie și așa-i vine să se ducă la *Limerick Leader* să le spună să publice toată tărașenia, doar că are slujba asta și ar rămâne fără ea dac-ar ajunge vreodată la urechile mamei Rita. În orice caz, Frankie, tu o să ieși de-aici într-o zi cu soare și o să poți citi câtă poezie vrei, dar nu știu ce să zic despre Patricia de jos, de Patricia nu știu ce să zic, Doamne ajută-ne.

Peste două zile știe ce să zică de Patricia, pentru că ea s-a sculat din pat să se ducă la closet, deși ar fi trebuit să folosească plosca, a căzut și a murit la closet. Seamus spală podeaua, îi curg lacrimile pe obraji și zice ce urât, ce porcărie să mori într-un closet când ai așa suflet frumos. Mi-a zis ea mie că-i pare rău că te-a pus să reciti poezia și te-au mutat din salon, Frankie. A zis c-a fost numai vina ei.

N-a fost, Seamus.

Știu, păi ce, eu nu i-am zis?

Patricia nu mai e și n-o să aflu niciodată ce s-a întâmplat cu tâlharul și cu Bess, fata hangiului. Îl întreb pe Seamus,

dar el habar n-are de nici un fel de poezie, cu atât mai puțin poezie engleză. Știuse pe vremuri o poezie irlandeză, dar era despre zâne și n-avea nici picior de tâlhar în ea. Dar totuși o să-ntrebe mușterii de la cârciuma de la el din cartier, unde mereu se găsește careva să recite câte ceva și o să-mi aducă poezia. Pân-atunci, o să fiu ocupat, nu-i așa, să citesc scurta mea istorie a Angliei și să aflu totul despre perfidia lor. Așa zice Seamus, perfidie, nu știu ce înseamnă asta și nici el nu știe, dar dacă se ocupă englezii cu așa ceva, trebuie să fie înfiorător.

El vine de trei ori pe săptămână să spele podeaua, iar sora vine în fiecare dimineață să-mi ia temperatura și pulsul. Doctorul îmi ascultă pieptul cu atârănătoarea de la gât. Toată lumea întreabă ce mai face soldățul nostru azi? O fată cu rochie albastră aduce de mâncare de trei ori pe zi și nu vorbește niciodată cu mine. Seamus zice că nu e zdravănă la cap, să nu intri-n vorbă cu ea.

Zilele de iulie sunt lungi și mi-e frică de întuneric. În salon sunt doar două becuri în tavan, care sunt stinse după ce mi se ia tava cu ceai și sora îmi dă hapurile. Sora îmi spune să mă culc, dar nu pot pentru că văd oameni în celelalte nouășpe paturi din salon, toți muribunzi și verzi pe la gură după ce au încercat să mănânce iarbă și plângând după supă, supă protestantă, orice fel de supă, și-mi acopăr fața cu perna, sperând să nu vină să-mi înconjoare patul, să mă sfâșie și să urle să le dau din ciocolata pe care mi-a adus-o mama săptămâna trecută.

Nu, n-a adus-o. A trebuit s-o trimită pentru că nu mai am voie să primesc vizite. Maica Rita îmi spune că o vizită la Contagioși e un privilegiu și pentru că am fost neascultător când cu Patricia Madigan și cu poezia, de-acum m-am lins pe bot de privilegiu. Zice că peste câteva săptămâni o să plec acasă și treaba mea e să mă concentrez ca să mă fac bine și să reînvăț să merg după ce am stat la pat șase

săptămâni și mâine după micul dejun pot să mă dau jos din pat. Nu știu de ce zice ea că trebuie să învăț să merg, că eu merg de când eram prunc, dar când mă ridică sora în picioare lângă pat, cad pe jos și sora râde, vezi, te-ai făcut la loc prunc.

Exersezi mersul de la un pat la altul, dus-întors, dus-întors. Nu vreau să fiu prunc. Nu vreau să stau în salonul ăsta gol, fără Patricia și fără tâlhar și fără fata cu buze roșii a tâlharului. Nu vreau stafii de copii verzi pe la gură care să mă arate cu degetele lor osoase și să țipe după bucăți din ciocolata mea.

Seamus zice că un om de la cârciumă știe toate versurile de la poezia cu tâlharul și se termină foarte trist. Dacă vreau, mi-o recită fiindcă el n-a învățat niciodată să citească și a trebuit să vină cu poezia în cap. Stă în mijlocul salonului, rezemat în spălător, și recită:

*Trop-trop în urechile nopții! Trop-trop în tăcerea-nghețată!
Aproape, tot mai aproape! O văpaie era fața ei toată.
Ochii mari a deschis preț de-o clipă, a tras o ultimă suflare
Degetu-a mișcat sub clar de lună
Muscheta a sfărmat clarul de lună
I-a sfărmat pieptul sub lună și lui i-a dat de veste că moare.*

El aude focul de armă și scapă, dar în zori, când află cum a murit Bess, turbează de mânie și se-ntoarce ca să se răzbune, numai că tunicile roșii îl împușcă.

*Pintenii roșii avea în aurul de-amiază; roșă haină de catifea
Când l-au pușcat la drumul mare
Ca un câine la drumul mare
Cu dantelă ușoară sub barbă, pe drum în sânge zăcea.*

Seamus își șterge fața cu mâneca și-și trage mucii. Zice n-avea de ce să te trimeată aicea sus, departe de Patricia, când nici măcar nu știai ce-au pățit tâlharul și cu Bess. E

o poveste foarte tristă și când i-am spus-o lui nevastă-mea, a plâns întruna toată seara până ne-am culcat. A zis că n-avea treabă tunicile roșii să-l împuște pe tâlhar, că ei sunt de vină pentru jumate din necazurile lumii și nici c-au avut vreodată milă de irlandezi. Acuma dacă mai vrei să știi vreo poezie, Frankie, spune-mi mie și fac eu rost de ea de la cârciumă și ți-o aduc în capul meu.

Fata cu rochie albastră care nu e zdravănă la cap mă întreabă într-o zi ai vrea o carte să citești? Și mi-a adus *Extravagantul Ernest Bliss*, de E. Phillips Oppenheim, care e cu un englez care se plictisește și nu știe cu ce să-și omoare timpul în fiecare zi, chiar dacă e așa de bogat c-a pierdut socoteala câți bani are. Valetul lui îi aduce ziarul de dimineață, oul, pâinea prăjită și marmelada și el zice ia-le de-aici, viața e pustie. Nu poate citi ziarul, nu poate mânca oul și se stinge cu zile. Doctorul lui îi spune să se ducă să trăiască printre săracii din East End din Londra și o să învețe să iubească viața, ceea ce se și întâmplă și se îndrăgostește de o fată care e săracă, dar cinstită și foarte inteligentă și se căsătorește și se mută în casa lui din West End, care e cartierul bogătaşilor, pentru că e mai ușor să-i ajuți pe săraci și să nu fii plictisit când ți-e bine și belșug.

Lui Seamus îi place să-i povestesc ce citesc. El zice că povestea aia despre Ernest Bliss e o scorneală fiindcă nici un om întreg la minte nu s-ar duce la un doctor pentru că are prea mulți bani și nu-și mănâncă oul, deși parcă poți să știi? Poate c-așa o fi în Anglia. Nu găsești din ăștia în Irlanda. Aicea dacă nu-ți mănânci oul ești dus pe sus la azilul de nebuni sau pârlat la episcop.

De-abia aștept să mă duc acasă și să-i spun lui Malachy despre omul ăsta care nu-și mănâncă oul. Malachy o să se tăvălească pe jos de râs pentru că așa ceva n-are cum să existe. O să spună că am născocit-o eu, dar dacă-i zic că e o poveste despre un englez, o să înțeleagă.

Nu pot să-i spun fetei în rochie albastră că povestea e cam caraghioasă că poate face o criză. Îmi zice dac-ai terminat cu cartea aia, o să-ți aduc alta că avem o cutie întreagă cu cărți rămase de la pacienții de demult. Îmi aduce o carte care se numește *Tom Brown școlar*, care e greu de citit, și o mulțime de cărți de P.G. Wodehouse, care mă face să râd cu Ukridge, Bertie Wooster, Jeeves și Mullinerii lui. Bertie Wooster e bogat, dar își mănâncă oul în fiecare dimineață, îi e frică de gura lui Jeeves. Aș vrea să vorbesc cu fata în rochie albastră sau cu oricine despre cărți, dar mi-e frică să nu afle asistenta din Kerry sau maica Rita și să mă mute mai sus, într-un salon și mai mare, cu cincizeci de paturi goale și o droaie de fantome din vremea Foametei, cu guri verzi și degete osoase care arată spre mine. Noaptea stau în pat și mă gândesc la Tom Brown și la aventurile lui la Școala de Rugby și la toate personajele din P.G. Wodehouse. Pot să visez la tâlhar și la fiica hangiului cea cu buze roșii, iar asistentele și maicile n-au ce să-mi facă. Ce plăcut e să știi că lumea n-are cum să te deranjeze la tine-n cap.

E august și am unsprezece ani. Stau în spitalul ăsta de două luni și mă întreb dac-o să-mi dea drumul de Crăciun. Asistenta din Kerry zice c-ar trebui să mă pun în genunchi și să-i mulțumesc lui Dumnezeu că măcar trăiesc și să nu mă vait.

Nu mă vait, soră, mă întrebam numai dac-o să fiu acasă de Crăciun.

Ea nu-mi răspunde. Îmi spune să fiu cuminte, că altfel o trimite sus la mine pe maica Rita și o să mă cumințesc eu.

Mama vine la spital de ziua mea și-mi trimite sus un pachet cu două tablete de ciocolată și un bilet cu numele oamenilor din cartier care-mi spun să mă fac bine și să vin acasă și ești un soldat brav, Frankie. Asistenta mă lasă să vorbesc cu ea pe geam și e greu pentru că ferestrele sunt înalte și trebuie să mă cocoț pe umerii lui Seamus. Îi spun

mamei că vreau acasă, dar ea îmi spune că sunt cam prea slăbit, dar cu siguranță o să ies cât ai zice pește. E lucru mare să faci unșpe ani, spune Seamus, că mâine-poimâine te bărbierești ca bărbatii și gata, te duci la muncă și bei o halbă ca tot bărbatu' care se respectă.

După paisprezece săptămâni, maica Rita îmi spune că pot să plec acasă și ce băiețel norocos sunt, nu-i așa, că o să fie taman de sărbătoarea Sfântului Francisc din Assisi. Îmi spune că am fost un pacient foarte bun, în afară de mica problemă cu poezia și cu Patricia Madigan, Dumnezeu s-o ierte, și sunt invitat să vin înapoi la spital la marea masă de Crăciun. Mama vine să mă ia și, cum picioarele mi-s așa slăbite, ne ia o grămadă să ajungem la stația de autobuz de la Union Cross. Nu te grăbi, spune ea. După trei luni și jumătate, ce mai contează o oră.

Lumea iese-n prag pe Barrack Road și Roden Lane și-mi spune ce bucurie că m-am întors, că sunt un soldat brav, mândria tatei și a mamei. Malachy și Michael vin fuga la mine pe stradă și spun Doamne, ce încet mergi. Nu mai poți să alergi?

E o zi senină și sunt vesel până când îl văd pe tata stând în bucătărie, cu Alphie în poală, și simt un gol în inimă pentru că-mi dau seama că iar n-are de lucru. Până acum am fost sigur că avea de lucru, așa mi-a zis mama și mă așteptam s-avem destulă mâncare și pantofi. El îmi zâmbește și-i spune lui Alphie eh, uite că fratele tău mai mare s-a întors de la spital.

Mama îi spune ce a zis doctorul, că-mi trebuie mâncare hrănitoare pe săturate și așa mai departe. Doctorul a zis că ce mi-ar trebui mie ca să mă refac acum ar fi carne de vită. Tata dă din cap. Mama face supă de vită dintr-un cub și Malachy și Mike se uită la mine cum o beau. Cer și ei, dar mama le spune să plece, că ei n-au avut tifos. Zice că doctorul mi-a recomandat să mă culc devreme. A încercat

ea să scape de purici, dar sunt mai răi ca oricând cu vremea asta caldă. De altminteri, n-au ei ce alege din tine, numai oase și nițică piele.

Stau în pat și mă gândesc la spital, unde cearșafurile albe erau schimbate în fiecare zi și nu era nici picior de purice. Era un closet unde puteai sta să-ți citești cartea până te-ntreba cineva dac-ai murit. Era o cadă cu apă fierbinte în care puteai să stai cât poștești și să zici:

*Temeiuri am
să cred că-mi sunteți dușman.*

Și mă ajută să adorm dacă spun asta.

Când Malachy și Michael se scoală de dimineată ca să meargă la școală, mama îmi spune că eu pot să stau în pat. Malachy e acum în clasa a cincea la domnul O'Dea și-i place să spună în stânga și-n dreapta că învață catehismul mare și roșu pentru Confirmare și domnul O'Dea le povestește tuturor despre Har și despre Euclid și despre cum i-au chinat englezii pe irlandezi mult și bine opt sute de ani.

Eu nu vreau să mai stau în pat. Sunt niște zile de octombrie minunate și vreau să stau afară, să mă uit pe stradă cum pică soarele pieziș pe zidul din fața casei noastre. Mikey Molloy îmi aduce cărți de P.G. Wodehouse pe care le ia taică-său de la bibliotecă și petrec niște zile grozave cu Ukridge, Bertie Wooster și tot clanul Mullinerilor. Tata mă lasă să citesc cartea lui preferată, *Jurnal de închisoare* de John Mitchel, care e despre un rebel irlandez vestit pe care l-au condamnat englezii la exil în Australia, în Țara lui Van Diemen. Englezii îi spun lui John Mitchel că e liber să vină și să plece după pofta inimii în toată Țara lui Van Diemen dacă-și dă cuvântul de onoare ca gentleman că n-o să încerce să fugă. El își dă cuvântul până când vine

o corabie ca să-l ajute să evadeze și se duce la cabinetul magistratului englez și spune eu evadez, apoi sare pe cal și ajunge tocmai la New York. Tata zice că nu-l deranjează dacă citesc cărți englezești idioate de P.G. Wodehouse câtă vreme nu uit de cei care și-au făcut datoria și și-au dat viața pentru Irlanda.

Nu pot sta acasă la nesfârșit, așa că în noiembrie, mama mă duce iar la Școala Leamy. Noul director, domnul O'Halloran, zice că-i pare rău, am pierdut două luni și mai bine de școală, deci trebuie să repet clasa a cincea. Mama zice că e sigură că fac față la clasa a șasea. La urma urmei, zice ea, n-a lipsit decât câteva săptămâni. Domnul O'Halloran zice că-i pare rău, duceți băiatul în clasa vecină, la domnul O'Dea.

Mergem pe coridor și-i spun mamei că nu vreau să fiu în clasa a cincea. Acolo învață Malachy și nu vreau să fiu în aceeași clasă cu fratele meu mai mic cu un an. Eu am avut deja Confirmarea anul trecut. El nu. Eu sunt mai mare. Mai voinic nu mai sunt din cauză de tifos, dar sunt mai mare.

N-ai să mori, spune mama.

Ei nu-i pasă și ajung în clasă cu Malachy și sunt sigur că toți prietenii lui mă iau în balon că-s repetent. Domnul O'Dea mă pune să stau în față și-mi zice să nu mă mai încrunt așa că altfel fac cunoștință cu nuiaua lui de frasin.

Apoi se întâmplă o minune și asta numai și numai datorită Sfântului Francisc din Assisi, sfântul meu preferat, și Domnului nostru Însuși. Chiar în prima mea zi de școală găsesc pe stradă un penny și-mi vine să dau fuga la Kathleen O'Connell să-mi iau o bucată mare de caramea Cleeves, dar nu pot să fug pentru că picioarele mi-s încă slăbite după tifos și uneori trebuie să mă țin de ziduri. Tânjesec cu disperare după carameaua Cleeves, dar tot cu disperare îmi doresc să scap de clasa a cincea.

Știu că trebuie să mă duc la statuia lui Francisc din Assisi. El e singurul care o să asculte, dar e la celălalt capăt din Limerick și-mi ia o oră să ajung până acolo, mai așezându-mă pe trepte, mai ținându-mă de ziduri. Costă un penny s-aprinzi o lumânare și mă întreb dacă să nu aprind pur și simplu lumânarea și să păstrez penny-ul. Nu, Sfântul Francisc m-ar vedea. I-or plăcea lui păsările cerului și peștii râurilor, dar prost nu e. Aprind lumânarea, îngenunchez în fața statuii lui și mă rog la el să mă scape de clasa a cincea, unde am dat de frate-meu, care probabil că se plimbă prin cartier chiar în acest moment, lăudându-se că frate-său mai mare e repetent. Sfântul Francisc nu spune o vorbă, dar știu că ascultă și știu că o să mă scape de clasă. Măcar atâta să facă și el după ce m-am chinuit să vin până la statuia lui, mai așezându-mă pe trepte, mai ținându-mă de ziduri, când aș fi putut să mă duc la Biserica Sfântul Iosif și să aprind o lumânare pentru Mica Floare sau pentru Însăși Preasfânta Inimă a lui Isus. La ce-am mai fost botezat cu numele lui dacă el mă lasă la greu?

Trebuie să stau în clasa domnului O'Dea și să ascult catehismul și tot ce a mai predat el anul trecut. Aș vrea să ridic mâna să dau răspunsurile, dar el spune tu să taci, lasă-l pe fratele tău să răspundă. Le dă teste la aritmetică și mă pune pe mine să stau să le corectez. Le dictează în irlandeză și mă pune să corectez ce-au scris ei. Apoi îmi dă să scriu compuneri speciale și mă pune să le citesc în fața clasei, asta din cauza a tot ce-am învățat cu el anul trecut. Spune clasei Frank McCourt o să vă arate cât de bine a învățat să scrie în clasa asta anul trecut. O să scrie o compunere despre Domnul nostru, nu-i așa, McCourt? O să ne spună cum ar fi fost dacă Domnul nostru ar fi copilărit în Limerick, care are Liga Arcului Sfintei Familii și e cel mai evlavios oraș din Irlanda. Știm că, dacă Domnul nostru ar fi copilărit în Limerick, n-ar fi fost răstignit niciodată

pentru că oamenii din Limerick au fost întotdeauna buni catolici și nu se ocupau cu răstignirea. Deci McCourt, te duci acasă, scrii compunerea și mâine vii cu ea.

Tata spune că domnul O'Dea are o imaginație pe cinste, dar n-o fi suferit destul Domnul nostru fără să-l mai trambalăm și prin Limerick, peste toate celelalte, în umezeala de la râul Shannon. Își pune șapca și iese la o plimbare lungă și eu trebuie să mă gândesc singur la Domnul nostru și mă întreb ce-o să scriu mâine.

A doua zi, domnul O'Dea spune ia să vedem, McCourt, citește compunerea în fața clasei.

Numele compunerii este...

Titlul, McCourt, titlul.

Titlul compunerii este „Isus și vremea“.

Cum?

„Isus și vremea“.

Bine, citește.

Asta este compunerea mea. Nu cred că lui Isus, care e Domnul nostru, i-ar fi plăcut vremea din Limerick pentru că plouă mereu și e umezeală în tot orașul de la Shannon. Tatăl meu spune că Shannon e un râu ucigaș pentru că mi-a omorât doi frați. Când te uiți la desene cu Isus, mereu umbla prin Israelul din vechime într-un cearșaf. Acolo nu plouă niciodată și n-auzi pe nimeni că tușește, că se molipsește de ftizie sau altele asemenea și acolo nimeni nu muncește pentru că stau cu toții degeaba, mănâncă mană, își agită pumnii și se duc la răstigniri.

Dacă lui Isus i se făcea foame, nu trebuia decât să se ducă mai încolo, pe drum, până dădea peste un smochin sau un portocal, să-și pună burta la cale. Dacă voia o bere, putea să-și fluture mâna peste un pahar mare și gata berea. Sau putea merge în vizită la Maria Magdalena și la sora ei, Marta, iar ele îi pregăteau cina fără să comenteze și Maria Magdalena îi spăla și usca picioarele cu părul ei,

în timp ce Marta spăla vasele, ceea ce nu mi se pare corect. De ce să spele ea vasele, iar soră-sa să stea acolo la taifas cu Domnul nostru? E foarte bine că Isus a ales să se nască evreu, acolo unde-i cald, că dacă se năştea în Limerick, se molipsea de ftizie şi într-o lună era mort şi n-ar mai fi existat nici o Biserică Catolică şi nici Împărtăşania sau Confirmarea, şi n-ar mai trebui să învăţăm catehismul şi să scriem compuneri despre El. Sfârşit.

Domnul O'Dea tace, se uită ciudat la mine şi mi se face frică pentru că atunci când tace așa, înseamnă că cineva o să aibă de suferit. McCourt, spune el, cine a scris compunerea asta?

Eu, domnule.

Nu cumva compunerea asta e scrisă de tatăl tău?

Nu, domnule.

Ia vino încoace, McCourt.

Ies după el pe uşă şi o iau înainte pe coridor, spre biroul directorului. Domnul O'Dea îi arată compunerea mea, iar domnul O'Halloran se uită şi el ciudat la mine.

Tu ai scris compunerea asta?

Da, domnule.

Mă retrag ei din clasa a cincea şi mă pun în clasa a şasea, cu toţi băieţii pe care-i ştiu, Paddy Clohessy, Fintan Slatery, Quigley Întrebare, iar în ziua aia, după şcoală, trebuie să mă duc iar la statuia Sfântului Francisc din Assisi ca să-i mulţumesc, chiar dacă picioarele mi-s încă slăbite de la tifos şi trebuie să mă aşez pe trepte şi să mă țin de ziduri, şi mă întreb dac-am scris bine sau prost în compunere.

Domnul Thomas L. O'Halloran predă într-o singură încăpere la trei clase, a şasea, a şaptea şi a opta. Are un cap ca preşedintele Roosevelt şi poartă ochelari aurii. Se poartă la costum, bleumarin sau gri, şi un lanţ de aur de la ceas îi atârână peste burtă între buzunarele hainei. Noi îi spunem Top pentru că are un picior mai scurt şi ţopăie

când merge. El știe cum l-am poreclit și spune da, sunt Țop și o să Țopăi pe voi. Are un băț lung, un arătător, și dacă nu ești atent sau răspunzi anapoda, te plesnește de trei ori la fiecare palmă sau te pălește de la spate peste picioare. Te pune să înveți totul pe dinafară, absolut tot, și din cauza asta e cel mai sever profesor din școală. Îi place America și ne pune să învățăm toate statele americane, în ordine alfabetică. Vine de acasă cu planșe cu lecții de gramatică irlandeză, istorie irlandeză și algebră, le pune pe un suport și noi trebuie să recităm în cor cazurile, conjugările și declinările din irlandeză, nume și bătălii celebre, proporții, fracții, ecuații. Trebuie să știm toate datele importante din istoria Irlandei. El ne spune ce e important și de ce. Nici un dascăl nu ne-a mai explicat până la el de ce. Dacă întrebai, îți luai una peste cap. Țop nu ne face idioți și nu turbează de furie dacă-i pui o întrebare. E singurul profesor care se oprește și spune voi înțelegeți ce zic? Aveți întrebări?

Rămânem toți șocați când ne spune că bătălia de la Kinsale din o mie șase sute unu a fost cel mai trist moment din istoria Irlandei, o luptă crâncenă, cu fapte pline de cruzime și atrocități în ambele tabere.

Cruzime? În tabăra irlandeză? Cum se poate? Toți ceilalți profesori ne-au spus că irlandezii au luptat mereu nobil, că întotdeauna au dus lupta cea dreaptă. El recită și ne pune să reținem:

*Porneau la luptă, dar cădeau necontenit
Cu ochi sticloși peste întunecate scuturi
Luptau nobil și brav, dar prea neiscusit
Mureau ca sub o vrajă ce-n inimi a ținut.*

Au pierdut numai din cauză de trădători și de turnători. Dar pe mine mă interesează atrocitățile astea irlandeze.

Domnule, irlandezii au comis atrocități în Bătălia de la Kinsale?

Sigur că da. S-a consemnat că au omorât prizonieri, dar n-au fost nici mai buni, nici mai răi decât englezii.

Domnul O'Halloran n-are cum să mintă. E directorul școlii. Atâția ani ni s-a spus că irlandezii au fost mereu nobili și că au ținut discursuri curajoase înainte să-i spânzure englezii. Acum, Top O'Halloran ne spune că irlandezii au făcut lucruri rele. Mai urmează să ne spună că englezii au făcut lucruri bune. Trebuie să studiați și să învățați, spune el, ca să vă faceți o părere proprie despre istorie și toate celelalte, dar ce părere să vă faceți dacă vă fluieră vântul prin minte. Mobilăți-vă mintea, mobilăți-vă mintea. E casa voastră prețioasă și nimeni pe lumea asta nu se poate atinge de ea. Dacă ați câștiga la Loteria Irlandei și v-ați cumpăra o casă care are nevoie de mobilă, ați umple-o cu resturi și gunoaie? Mintea voastră e casa voastră și dac-o umpleți de gunoaie de la cinema, o să vă putrezească-n cap. Oți fi voi săraci, aveți pantofii rupți, dar mintea voastră e un palat.

Ne cheamă pe rând în fața clasei și se uită la pantofii noștri. Vrea să știe de ce sunt rupți sau de ce n-avem pantofi deloc. Ne spune că e o rușine și că o să organizeze o tombolă ca să strângă bani, să avem ghetе solide și călduroase pentru iarnă. Ne dă teancuri de bilete și mișunăm prin tot Limerick-ul pentru fondul de încălțăminte de la Școala Leamy, cinci lire premiul întâi, cinci premii a câte o liră fiecare. Unsprezece băieți care n-aveau deloc ghetе primesc ghetе noi. Eu cu Malachy nu primim nimic pentru că noi avem pantofi în picioare, chiar dacă tălpile sunt roase, și ne întrebăm de ce-om fi alergat peste tot prin Limerick să vindem bilete pentru ca alți băieți să primească ghetе. Fintan Slattery spune că ne alegem cu iertare totală de păcate pentru acte caritabile, iar Paddy Clohessy zice Fintan, ia du-te tu să te caci și să ne lași.

Știu când face tata prostia. Știu când bea banii de șomaj și mama e disperată și trebuie să se milogească la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul și să cumpere pe datorie de la prăvălia lui Kathleen O'Connell, dar nu vreau să-i întorc spatele și să alerg la mama. Cum să fac așa ceva când eu mă scol în fiecare dimineață devreme, odată cu el, în timp ce restul lumii doarme? El aprinde focul, pregătește ceaiul și cântă să audă doar el sau îmi citește ziarul în șoaptă, ca să nu trezim restul familiei. Mikey Molloy mi l-a furat pe Cuchulain, Îngerul de pe Treapta a Șaptea a plecat în altă parte, dar tata rămâne al meu diminețile. Primește *Irish Press* devreme și-mi povestește despre lume, Hitler, Mussolini, Franco. Spune că războiul ăsta nu e treaba noastră pentru că iar se țin englezii de matrapazlăcuri. Îmi povestește despre marele Roosevelt din Washington și despre marele De Valera din Dublin. De dimineață, toată lumea e a noastră și nu-mi spune niciodată că trebuie să-mi dau viața pentru Irlanda. Îmi povestește despre Irlanda în vremurile de demult, când englezii nu-i lăsau pe catolici să aibă școli pentru că voiau ca poporul să rămână ignorant, iar copiii catolici se întâlneau în școli în aer liber, într-un fund de țară, și învățau engleză, irlandeză, latină și greacă. Oamenilor le plăcea să învețe. Le plăceau poveștile și poezia chiar dacă nimic din toate astea nu-i ajuta să găsească de lucru. Bărbați, femei și copii se adunau în râpe ca să-i asculte pe acei mari dascăli și toată lumea se întreba cât poate să intre în capul unui om. Dascălii își riscau viețile umblând din răpă-n răpă și din pădure în pădure pentru că dacă-i prindeau englezii că fac școală, aveau să-i trimită în ținuturi străine sau și mai rău. El îmi spune că școala e ușoară pe vremea noastră, nu trebuie să stai într-un șanț ca să înveți adunarea sau despre glorioasa istorie irlandeză. Ar trebui să fiu bun la școală și într-o zi o să mă întorc în

America și o să primesc o slujbă importantă la care o să stau la un birou, cu două stilouri în buzunar, unul roșu, celălalt albastru, și o să iau decizii. O să stau înăuntru, ferit de ploaie, și o să am un costum, pantofi și o casă caldă, și mai mult de-atât ce să-și dorească omul? El zice că-n America poți să faci orice, e țara tuturor posibilităților. Poți să fii pescar în Maine sau fermier în California. America nu e ca Limerick, un loc gri cu un râu ucigaș.

Când îl ai pe tata numai pentru tine, dimineața, la foc, nu-ți mai trebuie nici Cuchulain, nici Îngerul de pe Treapta a Șaptea, nici nimica.

Seara, el ne ajută la exerciții. Mama spune că în America le zice teme, dar la noi sunt exerciții la adunare, engleză, irlandeză, istorie. La irlandeză nu ne poate ajuta pentru că el e din Nord și nu știe limba locului. Malachy se oferă să-l învețe toate cuvintele irlandeze pe care le știe, dar tata spune că e prea târziu, nu mai deprinzi câinele bătrân să latre. Înainte de culcare, ne așezăm în jurul focului și dacă-i cerem tată, spune-ne o poveste, el născocește una despre cineva din cartier și povestea ne poartă prin toată lumea, sus în cer, pe sub mare și îndărăt în cartier. Toată lumea din poveste e de altă culoare și totul e cu susul în jos și invers. Mașinile și avioanele merg pe sub apă, iar submarinele zboară în văzduh. Rechinii stau în copaci și somonii uriași zburdă pe lună, laolaltă cu cangurii. Urșii polari se iau la trântă cu elefanții în Australia, iar pinguinii îi învață pe zuluși să cânte la cimpoi. După poveste, ne duce sus și ingenunchează lângă noi cât ne facem rugăciunea. Spunem Tatăl Nostru, Ave Maria de trei ori, Dumnezeu să-l binecuvânteze pe papă. Dumnezeu s-o binecuvânteze pe mama, Dumnezeu să-i binecuvânteze pe sora și frații noștri morți, Dumnezeu să binecuvânteze Irlanda, Dumnezeu să-l binecuvânteze pe De Valera și Dumnezeu să binecuvânteze pe oricine îi dă tatei de lucru. Mergeți la

culcare, băieți, spune el, pentru că Dumnezeu cel sfânt e cu ochii pe voi și El mereu știe dacă nu sunteți cuminiți.

Eu cred că tata e ca Sfânta Treime, are trei oameni în el, cel de dimineată cu ziarul, cel de seara cu poveștile și rugăciunile și apoi cel care face prostia și vine acasă duh-nind a whisky și ne cere să ne dăm viața pentru Irlanda.

Cu prostia mă întristează, dar nu pot să-l las baltă pentru că tatăl meu adevărat e cel de dimineată și dac-aș fi în America, aș putea spune te iubesc, tată, așa ca-n filme, dar în Limerick nu poți să vorbești așa de frică să nu fii luat în zeflema. Ai voie să spui că-l iubești pe Dumnezeu, bebelușii și caii când câștigă cursa, dar dacă spui orice altceva, înseamnă că ești puțintel la minte.

Zi și noapte ne chinuim în bucătăria aia din cauză că trece lumea să-și golească gălețile. Mama zice că n-o să ne omoare râul Shannon, ci putoarea de la closetul din fața ușii noastre. E rău și iarna, când se revarsă toate și se preling pe sub ușa noastră, dar e și mai rău când se încălzește vremea și vin muștele, muscoii albaștri și șobolanii.

Lângă closet e un grajd unde stă calul cel mare de la depozitul de cărbune. Îl cheamă Calul Finn și-l iubim cu toții, dar îngrijitorul de la depozit nu are grijă cum trebuie de grajd și putoarea ajunge până la casa noastră. Duhoarea de la closet și de la grajd atrage șobolanii și trebuie să-i vânam noi cu noul nostru câine, Lucky. Lui îi place să încolțească șobolanii, apoi venim noi și-i zdrobim cu pietre sau cu bețe sau îi împungem cu furca de fân din grajd. Și calul e speriat de șobolani și trebuie să avem grijă când se ridică pe picioarele dinapoi. El știe că noi nu suntem șobolani pentru că-i aducem mere când mergem la furat într-o livadă de la țară.

Câteodată, șobolanii scapă, fug la noi în casă și se ascund în magazia de cărbune de sub scară, unde-i întuneric

beznă și n-ai cum să-i vezi. Nici dacă aducem o lumânare nu-i găsim pentru că sapă găuri peste tot și nu știm unde să-i căutăm. Dacă avem foc, fierbem apă și o turnăm încet din ceainic și asta-i face s-o zbughească din gaură printre picioarele noastre, apoi din nou afară pe ușă, dacă nu cumva e Lucky acolo să-i prindă în dinți și să-i scuture până-și dau duhul. Noi credeam că o să mănânce șobolanii, dar el îi lasă în stradă cu mațele scoase, și fuge la tata să-i dea o bucată de pâine înmuiată în ceai. Lumea de pe stradă zice că are purtări ciudate pentru un câine, dar ce să-i ceri dacă e câinele lui alde McCourt.

De îndată ce aude sau vede vreo urmă de șobolan, mama a și ieșit pe ușă afară, în stradă. Ar prefera să umble la nesfârșit pe străzile din Limerick decât să stea fie și un minut într-o casă cu șobolani în ea și e mereu neliniștită pentru că știe că, de la grajd și closet, mereu o să fie câte un șobolan pe-aproape, cu neamul lui, dând târcoale la mâncare.

Ne luptăm cu șobolanii și ne luptăm cu putoarea din closet. Am vrea să stăm cu ușa deschisă când e cald, dar nu se poate cu atâta lume care tropăie pe stradă, să golească gălețile pline ochi. Unele familii sunt mai rele ca altele și tata îi urăște pe toți chiar dacă mama îi spune că nu e vina lor dacă acum o sută de ani constructorii au făcut case fără closete în afară de asta din fața ușii noastre. Tata spune că lumea ar trebui să-și golească gălețile în miez de noapte, când noi dormim și nu ne deranjează putoarea.

Muștele sunt aproape la fel de rele ca șobolanii. În zilele calde, roiesc la grajd, iar când cineva golește vreo căldare, zboară roind la closet. Dacă mama gătește ceva, roiesc în bucătărie și tata zice că e scârbos să te gândești că musca stă aici pe zaharniță când mai înainte cu un minut a stat pe closet sau pe ce a mai rămas din el. Dacă ai o rană deschisă, o găsesc și te chinuie. Ziua cu muștele, noaptea cu puricii. Mama zice că au și puricii o parte bună, că sunt

curați, dar muștele sunt împutite, niciodată nu știi de unde vin și împrăstie o grămadă de boli.

Putem să fugărim șobolanii și să-i omorâm. Putem să plesnim muștele și puricii și să-i omorâm, dar n-avem ce să le facem vecinilor, cu gălețile lor. Dacă ne jucăm afară, pe stradă, și vedem pe cineva cu o găleată, strigăm către casa noastră vine găleata, închideți ușa, închideți ușa, iar cine e acasă dă fuga la ușă. Când e vreme caldă, toată ziua dăm fuga la ușă pentru că știm care familii au cele mai groaznice găleți. Astea sunt familiile cu tați care muncesc, iar dacă au prins năravul să pună curry în mâncare, gălețile lor put de-ți mută nasul și ne vine rău. Acum, că e război și bărbații trimit bani din Anglia, tot mai multe familii pun curry în mâncare și la noi în casă pute de dimineață până seara. Știm care sunt familiile cu curry și care sunt familiile cu varză. Mamei îi e rău tot timpul, tata face plimbări tot mai lungi pe câmp, iar noi ne jucăm afară cât de mult putem, departe de closet. Tata nu se mai plânge de râul Shannon. Își dă seama acum că e și mai rău cu closetul și mă ia cu el la primărie când se duce să reclame. Omul de acolo spune domnule, nu vă pot sfătui decât să vă mutați. Tata spune că nu ne permitem să ne mutăm și omul îi răspunde că el n-are cum să-l ajute. Nu suntem în India, spune tata. E o țară creștină. Ne trebuie mai multe closete pe stradă. Bărbatul spune credeți că Limerick o să se-apece să construiască latrine în case care oricum se prăbușesc și care vor fi demolate după război? Tata spune că latrina aia ne-ar putea omori pe toți. Omul răspunde că trăim vremuri periculoase.

Mama spune că abia are cu ce să facă focul ca să gătească masa de Crăciun, dar dacă mă duc la spital la masa de Crăciun, va trebui să mă spăl din cap până-n picioare. Nu-i dă ea maicii Rita satisfacția să spună că sunt neglijat

sau că mă paște o nouă boală. De dimineață devreme, înainte de mesă, pune apă la fiert și mai să-mi jupoaie pielea capului cu totul. Mă curăță în urechi și îmi freacă pielea așa de tare că mă ustură. Are să-mi dea doi penny ca să mă duc cu autobuzul la spital, dar va trebui să mă întorc pe jos și o să-mi prindă bine, că o să fiu îndopat cu mâncare, iar acum ea trebuie să facă iar focul pentru căpățâna de porc, varza și cartofii albi, făinoși pe care i-a căpătat și de data asta prin mărinimia Societății Sfântul Vincențiu de Paul și e hotărâtă ca asta să fie ultima oară când mai sărbătorim nașterea Domnului nostru cu căpățână de porc. La anul o să avem o găscă sau o bucată de șuncă bună, păi de ce nu, doar Limerick e renumit în toată lumea pentru șuncă.

Maica Rita spune ia uitați-vă la el, ce sănătos arată soldățelul nostru. Tot numai piele și os, dar totuși. Ia spune-mi tu, ai fost la slujbă de dimineață?

Da, maică.

Te-ai împărtășit?

Da, maică.

Ea mă duce într-un salon gol și-mi spune să aștept acolo, pe scaunul ăla, că în curând vine și mâncarea. Ea pleacă și mă întreb dacă o să mănânc cu maicile și asistentele sau într-un salon cu alți copii care iau și ei masa de Crăciun. Nu trece mult și fata în rochie albastră care mi-a adus cărțile vine cu mâncarea. Pune tava pe marginea unui pat și eu îmi trag un scaun. Ea se încruntă la mine și fața i se boțește. Tu de colo, face ea, asta-i mâncarea ta și nu-ți aduc nici o carte.

Mâncarea e delicioasă, curcan, piure de cartofi, mazăre, jeleu și cremă de vanilie, plus o cană de ceai. Jeleul cu cremă de vanilie arată delicios și nu mă pot abține, așa că o să-l mănânc primul, oricum nu mă vede nimeni, dar în timp ce mănânc, fata în rochie albastră apare cu pâinea și zice ce faci aici?

Nimic.

Ba ceva faci. Mănânci dulcele 'nainte de masă și iese iute, strigând maică Rita, maică Rita, vino repede, iar maica dă buzna pe ușă, ești bine, Francis?

Da, maică.

Nu e bine, maică. A luat de-a mâncat jeleul cu cremă 'nainte de masă. Țsta e păcat, maică.

Ah, bine, dragă, tu du-te acum și vorbesc eu cu Francis despre asta.

Așa, maică, să vorbești cu el că al'minteri toți copiii din spital are să-și mânânce dulcele înainte de masă și ce ne facem atuncea?

Așa-i, așa-i, ce ne facem? Du-te acum.

Fata pleacă și maica Rita îmi zâmbeste. Ține-o, Doamne, că nimic nu-i scapă chiar așa năucă cum e. Trebuie să avem răbdare cu ea, Francis, atinsă cum e.

Ea pleacă și în salonul gol e liniște, iar după ce termin nu știu ce să fac pentru că n-ai voie să faci nimic până nu ți se spune. La spitale și la școli mereu ți se spune ce să faci. Aștept o grămadă până apare fata în rochie albastră să ia tava. Ai terminat? întrebă ea.

Da.

Păi altceva nu mai capeți, poți să pleci acas'.

Fetele care nu sunt zdravene la minte n-au cum să-ți spună ele să te duci acasă și mă întreb dacă n-ar trebui s-o aștept pe maica Rita. Pe coridor, o maică îmi spune că maica Rita e la masă și să n-o deranjez.

Am mult de mers din Union Cross până la Barrack Hill, iar când ajung acasă, familia mea e sus, în Italia, și se înfruptă de zor din căpățâna de porc cu varză și cartofi albi, făinoși. Eu le povestesc despre masa mea de Crăciun. Mama vrea să știe dacă am mâncat cu maicile și cu asistentele și se cam opărește când îi spun că am mâncat singur într-un salon și spune că nu te porți așa cu un copil. Îmi

spune să stau jos și să iau niște căpățână de porc și îmbuc în silă și sunt așa de ghiftuit că trebuie să stau întins în pat cu burta umflată cât casa.

E dimineața devreme și în fața ușii noastre e un automobil, primul pe care l-am văzut până acum pe stradă. Niște oameni în costume stau în pragul grajdului în care stă Calul Finn și trebuie să se fi întâmplat ceva rău pentru că niciodată nu vezi oameni în costume la noi pe stradă.

E Calul Finn. Zace pe podeaua grajdului, uitându-se în stradă, și are ceva alb ca un lapte la gură. Grăjdarul care are grijă de Calul Finn zice că așa l-a găsit de dimineață, ceea ce i s-a părut ciudat pentru că el e mereu în picioare, așteaptă nutrețul. Bărbații clatină din cap. Fratele meu Michael îl întreabă pe unul dintre ei domnu', ce-are Finn?

E un cal bolnav, fiule. Du-te acasă.

Grăjdarul care are grijă de Finn duhnește a whisky. Calul ăsta e dus, îi spune el lui Michael. Trebuie să-l împușcăm.

Michael mă trage de mână. Frank, să nu-l împuște. Spune-le. Tu ești mare.

Grăjdarul spune du-te acasă, băiete. Du-te acasă.

Michael îl atacă, îi dă cu piciorul, îl zgârie pe dosul mâinii, iar bărbatul îl trânteste cât colo. Ține-l pe frate-tu ăsta, îmi spune mie, ia de-l ține.

Un alt bărbat ia dintr-un sac ceva galben cu maro, se duce la Finn, i-l lipește de cap și se aude un trosnet sec. Finn tremură. Michael urlă la bărbat și-l atacă, iar bărbatul spune calul era bolnav, fiule. E mai bine așa.

Bărbații în costume pleacă cu mașina, iar grăjdarul zice că trebuie să aștepte camionul să vină să-l ia pe Finn, nu poate să-l lase singur fiindcă șobolanii s-ar da la el. Vrea să știe dacă am putea noi cu câinele nostru Lucky să mai aruncăm câte un ochi la cal cât se duce el până la crăsmă, că-i arde buza după o halbă.

Ce șobolan să se apropie de Calul Finn, nici o șansă când Michael e acolo cu un băț cât el de mare. Omul se întoarce mirosind a bere și apoi vine camionul să ia calul, un camion mare, cu trei bărbați și două scânduri lungi întinse pe platformă până la capul lui Finn. Cei trei bărbați și grăjdarul îl leagă pe Finn cu niște sfori și-l trag în sus pe scânduri și lumea de pe stradă țipă la ei pentru că în lemn sunt cuie și așchii care se înfig în Finn și-i sfâșie pielea, lăsând pe scânduri dâre rozalii, lucioase, de sânge de cal.

Nenorociți calu' ăla.

Aveți și voi un pic de respect față de morți!

Ușurel cu bietul cal.

Duamne ferește, ce tot croncăniți acolo? zice grăjdarul. E și el un cal mort acolo, iar Michael se repede iar la el cu capul în jos și zvârlind din pumnișori până când grăjdarul îi dă un brânci care-l trânteste pe spate, și mama sare la grăjdar cu atâta furie că el fuge-n sus pe scânduri, călcând peste leșul lui Finn ca să scape. Seara, omul vine îndărăt beat, ca să se culce, și după ce pleacă el, fânul arde mocnit și întregul grajd e mistuit și șobolanii fug pe stradă, cu toți băieții și câinii după ei până scapă pe străzile unde stă lumea respectabilă.

IX

Alphie mi-a pus capac, zice mama. Sunt sleită. Până aici. Nu mai vreau copii.

Femeia catolică virtuoasă, zice tata, trebuie să-și facă datoria de nevastă și să se supună soțului, altfel o paște osânda veșnică.

Mai că-mi surâde osânda veșnică, dacă asta înseamnă că nu mai fac copii.

Ce să facă tata? E război. Agenți englezi recrutează irlan-dezi să muncească în fabricile lor de muniție, leafa e bună, în Irlanda nu se găsește de lucru, iar dacă nevasta îți întoarce spatele, în Anglia găsești femei câte poțeste, că bărbații în putere sunt duși să se bată cu Hitler și cu Mussolini și poți să faci ce vrei, câtă vreme nu uiți că ești irlandez sărac și nu-ți iei nasul la purtare.

Famiile din tot cartierul primesc bani prin mandat telegrafic de la tații din Anglia. Se duc val-vârtej la poștă ca să încaseze banii, să poată face târguieli, iar sâmbătă seara și duminică dimineața să arate lumii întregi ce noroc a dat peste ei. Băieții merg la tuns sâmbăta, iar femeile își ondulează părul cu fierul încins în foc. Nu-și mai încap în piele acum că dau șase penny, chiar și un șiling pe biletele de la Cinema Savoy, unde vine lume mai de soi decât sărăcimea care umple locurile de doi penny de la galerie la Cinema Lyric, și urlă întruna la ecran, genul de indivizi, să-mi fie iertat, care sunt în stare să-i aclame pe africani când aruncă în Tarzan cu sulițe sau pe indieni

când scalpează Cavaleria Statelor Unite. Noii îmbogățiți se duc acasă duminica, după mesă, fandosiți nevoie mare, și se îndoapă cu carne și cartofi, cu mormane de prăjituri și zaharicale, și li se pare firesc să-și bea ceaiul din ceșcuțe delicate, așezate pe farfurioare, să aibă unde să se strângă ceaiul vărsat, iar când ridică ceștile, ridică și degetul mic ca să arate cât sunt ei de rafinați. Unii nu mai frecventează deloc birturile cu pește și cartofi pentru că-n locurile alea vin numai soldați beți cu dame de consumație și bărbați care-și beau banii de șomaj, plus nevestele lor care urlă la ei să vină acasă. Drăguții de noi îmbogățiți pot fi văzuți la restaurantul Savoy sau bând ceai la Stella, ronțâind cornulețe și tamponându-se la gură cu șervețele, s-avem pardon, întorcându-se acasă cu autobuzul și plângându-se că nu mai sunt serviciile ca pe vremuri. Acum au electricitate, așa că văd lucruri nemaivăzute, și când se întunecă dau drumul la radioul cel nou ca s-audă cum merge războiul. Îi mulțumesc lui Dumnezeu că l-a trimis pe Hitler, că dacă n-ar fi mărșăluit el prin toată Europa, bărbații Irlandei tot acasă ar sta, să se scarpine în fund, sau ar fi la coadă la Oficiul pentru șomaj.

Unele familii cântă:

Ip-ai-aidi-ai-aie-ău

Ip-ai-aidi-aie-a

De Anglia sau Franța ne doare undeva

Noi vrem doar ca germanii să poată 'nainta.

Dacă se răcorește afară, ei aprind radiatorul electric pentru confort și stau în bucătărie și ascultă știrile, anunțând sus și tare ce rău le pare lor de femeile și copiii din Anglia, care mor de bombele germane, numai că uite ce ne-a făcut nouă Anglia vreme de opt sute de ani.

Familiile cu tați în Anglia pot să-și dea aere față de familiile fără tați în Anglia. La cină și la ora ceaiului, mamele

care abia au dat de bani ies în prag să-și strige copiii, Mikey, Kathleen, Paddy, ia veniți voi la masă. Hai să mâncați pulpă bună de miel, cu minunăție de mazăre verde și cartofi albi făinoși.

Sean, Josie, Peggy, haideți la ceai, hai degrabă la pâine proaspătă cu unt și minunăție de ou de rață, cum nimeni altcineva pe stradă nu mai are.

Brendan, Annie, Patsy, haideți încoa' la caltaboș prăjit, la cârnăciori rumeniți și tartă gustoasă însiropată cu cel mai bun sherry spaniol.

În momente din astea, mama ne spune să stăm în casă. Noi n-avem decât ceai cu pâine și ea nu vrea ca pacostele de vecini să ne vadă cu limbile de-un cot, suferind din cauza mirosurilor minunate care umplu strada. Se vede de la o poștă că nu-s obișnuiți să aibă de nici unele, la cum se laudă cu toate, zice ea. Numai o minte de calic poate să strige din ușă s-audă o lume întreagă ce pun ei pe masă la cină. Mama zice că e felul lor de a ne-mpunge pentru că tata e străin din Nord și nu ne-amestecăm cu nici unii dintre ei. Tata zice că toată mâncarea aia e cumpărată cu bani englezești și cine s-a bucurat la ei n-o să aibă noroc, dar oricum ce pretenții să ai de la Limerick, oameni care profită de pe urma războiului lui Hitler, oameni care muncesc și se luptă pentru englezi. El zice că niciodată n-o să plece acolo să ajute Anglia să câștige un război. Nu, zice mama, tu să stai aici unde nu e de lucru și abia se găsește o bucată de cărbune, să fierbem apă pentru ceai. Tu să stai aici să bei banii de șomaj când ai tu chef. Să te uiți cum umblă băieții tăi cu pantofii ruși și cu curu' afar' din pantaloni. Toate casele de pe stradă au curent electric, iar noi când avem o lumânare se cheamă c-am avut noroc. Doamne sfinte, dacă aveam bani de drum, plecam eu în Anglia, că sigur au nevoie de femei în fabrici.

Tata zice că femeile n-au ce căuta în fabrică.

Mama zice că bărbații n-au ce căuta să stea în cur, la foc.

Eu îl întreb de ce nu pleci în Anglia, tată, s-avem și noi curent electric și radio, iar mama să stea în prag să spună la toată lumea ce mâncăm la cină?

Nu vrei ca tata să stea acasă, cu voi? zice el.

Ba da, dar poți să te întorci când se termină războiul și să plecăm toți în America.

Eh, mda, eh, mda, oftează el. Bine, după Crăciun o să plece în Anglia pentru că a intrat și America în război, deci sigur e o cauză dreaptă. Dacă nu s-ar fi băgat americanii, n-ar fi plecat niciodată. Îmi zice mie că eu va trebui să fiu bărbatul în casă și bate palma cu un agent ca să-l ia într-o fabrică din Coventry care, știe toată lumea, e cel mai bombardat oraș din Anglia. Cine vrea să muncească n-o să stea degeaba, spune agentul. Poți să muncești peste program până cazi lat și dacă economisești, amice, la sfârșitul războiului o să fii Rockefeller.

Ne sculăm devreme ca să-l conducem pe tata la gară. Kathleen O'Connell de la prăvălie știe că tata pleacă în Anglia și că o să ne umplem de bani, așa că se învoiește bucuroasă să-i vândă mamei pe datorie ceai, lapte, zahăr, pâine, unt și un ou.

Un ou.

Oul ăsta e pentru tatăl vostru, spune mama. Trebuie să se hrănească pentru drumul lung care-l așteaptă.

E un ou fiert tare și tata îl curăță de coajă. Taie oul în cinci bucăți și ne dă la toți câte o bucată de pus pe pâine. Nu fi tăntălău, spune mama. La ce-i trebuie omului un ou întreg? spune tata. Mamei îi atârnă lacrimile-n gene. Își trage scaunul lângă foc. Noi ne mâncăm pâinea cu ou și ne uităm la ea cum plânge până când ea zice la ce vă holbați așa și se întoarce să se uite la cenușă. Pâinea și oul ei au rămas pe masă și mă întreb dacă mai are nevoie de ele. Arată delicios și eu tot nu m-am săturat, dar tata se ridică

și i le duce ei, cu ceaiul. Ea clatină din cap, dar el insistă și ea mănâncă și bea, plângând și trăgându-și nasul. El stă o vreme în fața ei, tăcut, până când ea ridică ochii la ceas și zice că trebuie să plecăm acum. El își pune șapca și-și ia valiza. Mama îl înfășoară pe Alphonse într-o pătură veche și o pornim pe străzile din Limerick.

Mai sunt și alte familii pe străzi. Tații care pleacă merg în față, iar mamele poartă bebeluși în brațe sau împing cărucioare. Auzi câte o mamă cu cărucior că le spune celorlalte mame Dumnezeu mare, doamnă, trebuie să fii sleită de cât ai purtat copilul ăla în brațe. Ia pune-l dumneata aici în căruț, ca să-ți odihnești biete brațe.

Într-un cărucior vezi claie peste grămadă patru sau cinci prunci care zbiară întruna pentru că sunt cărucioare vechi cu roți șubrede și pruncii sunt zgâlțâiți până li se face rău și-și varsă și mațele.

Bărbații strigă unul către altul. Strașnică zi, Mick. O zi numai bună de drum, Joe. Că bine zici, Mick. *Arrah*, am putea să bem și noi o bere înainte de plecare, Joe. Am putea, Mick. Am putea să ne și-mbătăm, că ce-are, Joe.

Ei râd, iar femeile care vin în urma lor au ochii în lacrimi și nasurile roșii.

În cârciumile din preajma gării, bărbații se înghesuie să bea banii primiți de la agenți ca să-și ia mâncare pe drum. Își beau ultima halbă, ultima picătură de whisky pe pământ irlandez, ba Dumnezeu știe, s-ar putea să fie chiar ultima din viața noastră, Mick, la cum bombardează nemțării Anglia de-o ia dracii și bine-i fac, la câte ne-a făcut ea nouă, și nu ți se pare că e de-a dreptul jalnic că trebuie să mergem noi acolo să salvăm pielea dușmanului nostru de când lumea.

Femeile stau în fața cârciumilor și discută. Mama îi spune doamnei Meehan de cum primesc primul mandat telegrafic, m-am și înființat la prăvălie să cumpăr un mic

dejun zdravăn, să avem fiecare câte un ou întreg duminica dimineața.

Eu mă uit la frate-meu Malachy. Ai auzit? Să avem fiecare câte un ou întreg duminica dimineața. O, Doamne, eu știam deja ce-o să fac cu oul meu. Să-i ciocănesc vârful, să sparg delicat coaja, s-o dau la o parte cu o lingură, să amestec gălbenușul cu un bob de unt, să pun sare, să savurez momentul, să bag lingura în ou, s-o scot plină, iarăși sare, iarăși unt, s-o bag în gură, oh, Dumnezeuule mare, dacă raiul are vreun gust, atunci trebuie să aibă gust de ou cu unt și sare, iar după ou ce poate fi mai grozav pe lume decât pâine proaspătă și caldă și o cană de ceai dulce, auriu?

Unii bărbați sunt deja prea beți ca să mai poată merge, iar agenții englezi tocmesc oameni treji care să-i scoată târâș din cârciumi și să-i azvârle pe o platformă mare, trasă de cai, ca să-i ducă la gară și să-i urce grămadă în tren. Agenții sunt disperați să-i scoată pe toți din cârciumi. Haideți, oameni buni. Dacă pierdeți trenul ăsta, o să pierdeți o slujbă bună. Haideți, oameni buni, în Anglia avem Guinness. Avem Jameson. Haideți, oameni buni, vă rog, oameni buni. Vă beți banii pentru de-ale gurii și alții nu mai primiți.

Bărbații le spun agenților să-i pupe în cururile lor irlan-deze, că agenții au noroc că trăiesc, au noroc că nu atârnă de cel mai apropiat stâlp de felinar după ce-au făcut din Irlanda. Și cântă:

*Pe Mountjoy luni dimineața,
Sus în ștreang stă spânzurat,
Kevin Barry și-a dat viața
Pentru libertate-a luptat.*

Trenul intră șuierând în gară și agenții se roagă de femei să-și scoată bărbații din cârciumi, iar bărbații se împletesc afară, cântând, plângând, îmbrățișându-și soțiile și

copiii și promițând să trimită atâta bănet încât Limerick-ul să devină un al doilea New York. Bărbații urcă treptele gării, iar femeile și copiii strigă după ei:

Kevin, dragule, ai grijă de tine și să nu porți cămăși ude.

Să-ți usuci șosetele, Michael, că altfel îți vin de hac monturile.

Paddy, s-o lași mai moale cu băutura, m-ai auzit, Paddy?

Tati, tati, nu pleca, tati.

Tommy, nu uita să trimiți banii. Copiii sunt numai piele și os.

Peter, nu uita să-ți iei doctoria pentru slăbiciunea din piept, Doamne ajută-ne.

Larry, să ai grijă la bombele alea afurisite.

Christy, tu să nu stai de vorbă cu englezoaice. Sunt pline de boli.

Jackie, vino înapoi. Ne-om descurca noi cumva. Nu pleca, Jack-e-e, Jack-e-e, o, Isuse, nu pleca.

Tata ne mângâie pe capete. Ne spune să nu uităm de îndatoririle religioase, dar mai ales să ascultăm de mama. Stă în fața ei. Ea e cu bebelușul Alphie în brațe. Ai grijă de tine, spune ea. El dă drumul valizei și o ia în brațe. Rămân așa un moment, până când bebelușul se pune pe scâncit între ei. Tata dă din cap, își ia valiza de pe jos, urcă treptele gării, se întoarce să ne facă cu mâna și dus a fost.

Când ajungem acasă, mama spune puțin îmi pasă. Știu că pare extravagant, dar o să fac focul și o să mai pregătesc niște ceai, că doar nu în fiecare zi pleacă tatăl vostru în Anglia.

Ședem la foc, bem ceaiul și plângem pentru că am rămas fără tată până când mama zice nu plângeți, nu plângeți. Acum, că tatăl vostru a plecat în Anglia, gata cu necazurile noastre, de bună seamă.

De bună seamă.

Mama și Bridey Hannon stau sus, în Italia, la foc, fumează Woodbine și beau ceai, iar eu stau pe scări și ascult. Îl avem pe tata în Anglia, așa că putem să luăm tot ce vrem din prăvălia lui Kathleen O'Connell și să plătim peste două săptămâni, când o-ncepe el să trimită bani. Mama îi spune lui Bridey că abia așteaptă să plece din mahalaua asta nenorocită undeva cu un vecu mai acătării, pe care nu trebuie să-l împărțim cu jumătate de lume. O să avem cu toții ghetе noi și haine care să ne apere de ploaie și n-o să mai venim acasă de la școală lihniți de foame. Duminica la masa de dimineață o să avem ouă cu slănină, iar la cină, șuncă, varză și cartofi. O s-avem curent electric și de ce n-am avea? Doar Frank și Malachy s-au născut cu el în casă în America, unde are toată lumea.

Nu ne rămâne decât să așteptăm două săptămâni până când o să ne bată la ușă băiatul cu telegramele. Tata trebuie să se acomodeze cu slujba din Anglia, să-și cumpere haine de lucru și să-și facă rost de un loc unde să stea, așa că prima oară n-o să primim mulți bani, doar trei lire sau trei lire și zece, dar în curând o să fim și noi ca celelalte familii de pe stradă, cinci lire pe săptămână, să ne plătim datoriile, să ne luăm haine noi, să punem ceva bani de-o parte pentru când om împacheta și ne-om muta cu totul în Anglia, să economisim acolo ca să plecăm în America. Și mama ar putea să-și găsească de lucru la o fabrică englezescă, să facă bombe sau așa ceva, și numai Dumnezeu știe ce-o să fie de capul nostru cu atâta bănet pe noi. Ei n-o să-i convină dacă o să câpătăm accent englezesc, dar mai bine cu accent englezesc decât cu burta goală.

Bridey zice că nu contează ce fel de accent are irlandezul, că tot n-are să uite niciodată ce ne-au făcut englezii mult și bine vreme de opt sute de ani.

Știm cum e sâmbăta în cartier. Știm că unele familii, cum sunt Downeșii de vizavi, primesc telegrama devreme

pentru că domnul Downes e om cumpătat, care știe să bea o bere, două vinerea, apoi să se ducă acasă, la culcare. Știm că cei ca el aleargă la poștă de cum își iau leafa, pentru ca familiile lor să nu aștepte și să nu se perpelească nici măcar un minut. Bărbații ca domnul Downes le trimit fiilor lor aripi de la RAF, să le poarte pe haine. Așa vrem și noi și i-am și zis tatei înainte să plece să nu uiți de insignele RAF, tată.

Îi vedem pe băieții cu telegramele intrând pe stradă pe bicicletă. Sunt veseli pentru că în mahalale primesc bacșișuri mai grase decât pe străzile și bulevardele luxoase unde bogătanii nu ți-ar da nici aburii de la pișare.

Familiile care primesc devreme mandatul au expresia aia mulțumită pe fețe. Au la dispoziție toată ziua de sâmbătă ca să se bucure de bani. Merg la cumpărături, mănâncă, au o zi întreagă să se gândească ce-o să facă seara, ceea ce e aproape la fel de plăcut ca atunci când chiar faci pentru că sâmbătă seara e cea mai dulce seară a săptămânii, dacă ai câțiva șilingi în buzunar.

Unele familii nu primesc telegramă în fiecare săptămână și le recunoști după expresia îngrijorată. Doamna Meagher a așteptat în pragul casei în fiecare sâmbătă timp de două luni. Mama zice că ar muri de rușine dac-ar aștepta așa, în prag. Toți copiii se joacă pe stradă, cu ochii-n patru după băieții cu telegramele. Hei, băiatu' cu telegrame, ai ceva pentru Meagher? Iar când băiatul spune că nu, ei zic ești sigur? Iar el răspunde sigur că sunt sigur. Știi ce am în tașcă, ce dracu'.

Toată lumea știe că băieții cu telegramele nu mai vin după șase, când bate de Angelus, iar întunericul aduce disperare femeilor și copiilor.

Băiatu' cu telegramele, te mai uiți o dată în tașcă? Te rog. O, Doamne.

M-am uitat. N-am nimic pentru voi.

O, Doamne, hai, te rog, uită-te. Ne cheamă Meagher. Te uiți?

Știu că vă cheamă naibii Meagher și m-am uitat.

Copiii dau să-l agațe de pe bicicletă și el îi lovește cu picioarele, Doamne, dați-vă la o parte.

La șase seara, când bate de Angelus, ziua s-a sfârșit. Cei care au primit telegrama cinează la lumina electrică dogoritoare, iar cei care n-au primit telegrama trebuie să aprindă lumânări și s-o întrebe pe Kathleen O'Connell dacă le dă ceai și pâine până săptămâna viitoare când, cu ajutorul lui Dumnezeu și al Maicii Lui Binecuvântate, sigur o să primească mandat.

Domnul Meehan din capul aleii a plecat în Anglia odată cu tata, iar când băiatul cu telegramele se oprește la Meehani, știm că urmăm noi. Mama stă cu haina pregătită să plece la poștă și nu se clintește din scaunul ei de lângă foc, din Italia, până nu se vede cu telegrama în mână. Băiatul cu telegramele străbate strada și se duce glonț către Downeși. Le dă telegrama, își ia bacșișul și întoarce bicicleta, ca s-o ia înapoi pe alee. Băiatu' cu telegramele, strigă Malachy, pentru McCourt ai ceva? A noastră trebuie să sosească azi. Băiatul cu telegramele clatină din cap și pleacă pe bicicletă.

Mama trage din Woodbina ei. Ei, mai e o zi întreagă, deși aș vrea să fac niște târguieli devreme, să nu dea măcelarul Barry toate bucățile bune de șuncă. Ea nu poate pleca de la foc și noi nu putem pleca de pe stradă de frică să nu vină băiatul cu telegramele și să nu găsească pe nimeni acasă. Atunci va trebui să așteptăm până luni ca să încasăm mandatul și ne-am lins pe bot de weekend. Va trebui să ne uităm la Meehani și la restul lumii cum se fâțâie de colo-colo în hainele lor cele noi și cum vin acasă clătînându-se, încărcăți cu ouă, cartofi și cârnați pentru duminică, iar sâmbătă seara ies la film. Nu, nu putem face nici un pas până nu apare băiatul cu telegramele. Mama

zice să nu ne frământăm prea tare între amiază și ora două, pentru că mulți dintre băieții cu telegramele se duc să mănânce de prânz și sigur o să fie foarte ocupați între ora două și Angelus. N-avem de ce să ne facem griji până pe la șase. Oprim fiecare băiat cu telegrame. Le spunem că ne cheamă McCourt, că așteptăm prima noastră telegramă, că ar trebui să fie pe puțin trei lire, poate că or fi uitat să treacă numele nostru sau adresa, e sigur? E sigur? Un băiat ne spune că o să se intereseze la poștă. Zice că știe cum e să aștepti telegrama că și taică-său e un nenorocit de bețivan bătrân plecat în Anglia și nu trimite un penny. Mama îl aude din casă și ne spune că nimeni n-ar trebui să vorbească așa despre părintele lui. Același băiat cu telegrame se întoarce la șase, cu puțin înainte de Angelus, și ne spune că a întrebat-o pe doamna O'Connell de la poștă dacă au primit ceva pentru McCourt în ziua respectivă și nu primiseră. Mama se întoarce spre cenușa moartă din foc și trage de ultima bunătate de fum din chiștocul ei de Woodbine pe care-l ține între degetul mare maroniu și degetul mijlociu ars. Michael, care are doar cinci ani și n-o să înțeleagă nimic până face unsprezece ani, ca mine, vrea să știe dacă o să mâncăm în seara asta pește cu cartofi, că lui îi e foame. Săptămâna viitoare, scumpule, spune mama, iar el iese iar afară, la joacă.

Nu știi ce să faci când prima telegramă nu mai vine. Nu poți să stai toată seara să te joci cu frații tăi pe stradă pentru că toți ceilalți au intrat în case și ți-e rușine să stai afară și să te chinui cu mirosuri de cârnați, slănină și pâine în untură. Nu vrei să te uiți la lumina electrică aprinsă la ferestre după ce se întunecă și nu vrei să ascuți știrile de la BBC sau Radio Eireann de la radiourile altora. Doamna Meagher și copiii ei au intrat în casă și din bucătăria lor vine doar o lumină plăpândă de lumânare. Și lor le e rușine. Sâmbătă seara stau în casă și nici măcar nu ies la

mesă duminică dimineața. Bridey Hannon îi spune mamei că doamnei Meagher îi e mereu rușine de zdrențele pe care le poartă cu toții și e așa de disperată că merge la dispensar pentru mila publică. Mama spune că ăsta-i cel mai rău lucru care i se poate întâmpla unei familii. Mai rău decât să iei șomaj, mai rău decât să te duci la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul, mai rău decât să cerșești pe stradă cu cârpacii și negustorii de vechituri. E ultimul lucru pe care l-ai face ca să scapi de azilul săracilor și să n-ajungă copiii la orfelinat.

Am deasupra nasului, între sprâncene, o bubă, e gri cu roșu și mă mănâncă. Să nu pui mâna la ea și să n-o atingi cu apă, că se întinde, zice mamaia. Dacă ți-ai rupe mâna, ea tot așa ți-ar zice, să n-o atingi cu apă, că se întinde. Dar bubă tot mi se întinde la ochi, se înroșesc și se îngălbenesc de la urdoarea aia care-i face lipicioși. Sunt așa de lipiți, că dimineața trebuie să-mi deschid pleoapele forțat, cu degetele, iar mama trebuie să-mi curețe gălbeneala cu o cârpă udă și acid boric pulbere. Îmi cad genele și, în zilele cu vânt, fiecare fir de praf din Limerick îmi intră în ochi. Bunica îmi spune că am ochii despuiați și că e vina mea, toate necazurile cu ochii mi se trag de la statul în capul străzii, sub felinar, pe orice vreme, cu nasul în cărți, și Malachy la fel o să pățească dacă n-o lasă baltă cu cititul. Se vede treaba că se-nvață și micul Michael cu nărav și-și bagă nasul în cărți când ar trebui să se joace afară, ca un copil sănătos. Cărți, cărți, cărți, zice mamaia, așa o să vă stricați ochii de tot.

Ea e la ceai cu mama și o aud cum șoptește trebuie să-i dai scuipatul Sfântului Anton.

Ce-i aia? zice mama.

Scuipatul tău de dimineață după ce-ai postit. Te duci la el înainte să se scoale și-l scuipi pe ochi, că scuipatul de mamă care a ținut post are mare putere vindecătoare.

Dar eu mă trezesc mereu înaintea mamei. Îmi deschid ochii cu forța cu mult înainte ca ea să se urnească. O aud cum calcă pe podea și când vine deasupra mea, să mă scuipe, eu deschid ochii. Doamne, ai ochii deschiși, spune ea.

Cred că merg spre bine.

Asta-i bine, și se duce la loc în pat.

Ochii nu mi se vindecă și mama mă duce la dispensar, unde săracii au parte de doctori și de medicamente. Aici vii să ceri ajutor public când îți moare tata sau dispăre și n-ai nici ajutor de șomaj, nici leafă.

De-a lungul pereților, în fața cabinetelor medicale, sunt niște bănci. Băncile gem mereu de oameni care discută fiecare despre beteșugul lui. Bătrânii și femeile stau și gem, iar bebelușii urlă și mamele spun taci, scumpete, taci. În mijlocul dispensarului e o platformă înaltă, cu o tejghea de jur împrejur care-ți vine la nivelul pieptului. Dacă vrei ceva, te așezi la coadă în fața platformei, ca să vorbești cu domnul Coffey sau cu domnul Kane. Femeile de la coadă sunt ca cele de la Sfântul Vincențiu de Paul. Poartă șaluri și vorbesc respectuos cu domnul Coffey și cu domnul Kane, pentru că altfel poate c-o să li se spună să plece și să se întoarcă peste o săptămână, dar ele chiar atunci au nevoie de mila publică sau de o trimitere la doctor. Domnului Coffey și domnului Kane le place să se țină de glume cu femeile. Ei hotărăsc dacă ești destul de disperat ca să primești milă publică sau dacă ești îndeajuns de bolnav ca să te vadă un doctor. Trebuie să le spui de față cu toată lumea ce problemă ai și de multe ori asta îi amuză teribil. Și ce anume doriți, doamnă O'Shea? îi auzi. Trimitere la doctor, da? Și ce problemă aveți, doamnă O'Shea? O durere, nu? Poate aveți gaze, mai știi. Sau poate mâncați prea multă varză. O, de la varză vi se trage sigur. Ei râd, râde și doamna O'Shea, râd și celelalte femei și spun că domnul Coffey și domnul Kane sunt niște simpatici, s-ar putea lua la întrecere cu Stan și Bran.

Zi, femeie, cum te cheamă, spune domnul Coffey.

Angela McCourt, domnule.

Și ce-ai pățit?

El e fiul meu, domnule. Și e bolnav la ochi.

O, chiar e, femeie, pentru Dumnezeu. Jalnic arată ochii lui, nu așa. Zici că sunt doi sori la răsărit. Ar putea să-i pună japonezii pe steagul lor, ha ha ha. Și-a turnat acid pe față sau ce?

E un soi de infecție, domnule. Anul trecut a avut tifos și acum l-a pălit asta.

Bine, bine, nu ne interesează toată viața lui. Ține aici biletul pentru doctorul Troy.

Pacienții doctorului Troy umplu două bănci lungi. Mama se așază lângă o femeie care are pe nas o bubă mare care nu-i mai trece. Am încercat de toate, doamnă, toate leacurile din lumea asta bună a lui Dumnezeu. Am optzeci și trei de ani și aș vrea să mă duc la groapă sănătoasă. Am așa pretenții mari dacă vreau să mă înfățișez la Mântuitorul meu cu nasul sănătos? Și dumneata ce-ai pățit, doamnă?

Fiul meu. Ochii.

O, Doamne apără-ne și păzește-ne, ia uită-te la ochii ăia. Eu așa ochi bolnavi n-am văzut în viața mea. Așa roșii să fie n-am mai văzut.

E o infecție, doamnă.

Asta se lecuiește negreșit. Îți trebuie căiță.

Ce mai e și aia?

Se nasc pruncii cu ea pe cap, e așa ca o bonetă, ceva rar și fermecat. Faci rost de o căiță și i-o pui pe cap în orice zi care are trei în ea, îl pui să-și țină răsuflarea trei minute, chiar de-o fi să-i ții mâna peste față, îl stropești cu apă sfințită de trei ori din cap până-n picioare și amândoi ochii o să-i strălucească în zori.

Și de unde fac eu rost de căiță?

Păi n-are toate moașele căițe, doamnă. Cum să fii moașă fără căiță? Lecuiește tot soiul de boale și te ferește de ele.

Mama zice că o să-i spună sorei O'Halloran, poate o avea ea o căiță în plus.

Doctorul Troy se uită la ochii mei. La spital imediat cu băiatul ăsta. Du-l la secția de ochi la Spitalul Public. Pof-tim aici trimitere, să-l primească.

Ce are, domnu' doctor?

O conjunctivită așa de rea cum n-am mai văzut nicio-dată și încă ceva, nu-mi dau seama ce anume. Îi trebuie doctor de ochi.

Cât o să stea internat, domnu' doctor?

Asta numai Dumnezeu știe. Trebuia să văd copilul ăsta de acum câteva săptămâni.

În salon sunt douăzeci de paturi, cu bărbați și băieți bandajați la cap, cu petice negre peste ochi sau ochelari cu lentile groase. Unii umblă de colo până colo dibuind patu-urile cu niște bastoane. Un bărbat țipă tot timpul că el n-o să mai vadă niciodată, că e prea tânăr, are copii mici și n-o să-i mai vadă niciodată. O, Isuse Cristoase, o, Isuse Cris-toase, iar maicile sunt șocate că ia numele Domnului în de-șert în felul ăsta. Termină, Maurice, termină cu blasfemia. Ești sănătos. Trăiești. Toți avem probleme. Căiește-te și gândește-te la patimile Domnului nostru pe cruce, la cu-nuna de spini, la piroanele din bielele Lui mâini și picioare, la rana din coastă. O, Isuse, uită-te la mine și îndură-te de mine, spune Maurice. Maica Bernadette îl previne că, dacă nu e atent ce vorbește, o să-l pună singur într-un salon, la care el spune Dumnezeu din ceruri, ceea ce nu e așa de rău ca Isuse Cristoase, așa că e mulțumită.

De dimineață, trebuie să cobor să-mi pună picăturile. Sora spune așază-te în scaunul ăsta înalt și ține o bom-boană bună. Doctorul are o sticlută cu ceva maroniu în ea. Îmi spune să dau capul pe spate, așa, să deschid ochii, să-i deschid bine, îmi toarnă licoarea în ochiul drept și simt ca o flacăra în țeastă. Sora îmi zice să deschid celălalt ochi,

hai, fii băiat cuminte, și trebuie să-mi tragă ea de pleoapă pentru ca doctorul să-mi dea foc și la cealaltă jumătate de țeastă. Ea mă șterge pe obraji și-mi spune să fug sus, dar eu abia văd și-mi vine să mă bag cu capul sub un jet de apă rece ca gheața. Haide fugi, fii bărbat, fii un bun soldat, spune doctorul.

Pe scări, lumea e toată maro și în ceață. Ceilalți pacienți stau pe paturi, cu tăvile cu mâncare, am și eu una, dar n-o vreau că-mi vinuește rău căpățâna. Eu mă așez pe pat și un băiat din fața mea spune hei, nu vrei mâncarea? O iau eu, și vine s-o ia.

Încerc să mă întind în pat, dar o soră spune ei, ei, nu stăm în pat în miezul zilei. Nu ești un caz așa de grav.

Trebuie să stau cu ochii închiși și totul se face maro și negru, negru și maro, și sunt sigur că visez, Doamne Dumnezeu, păi nu-i băiețașul ăla cu tifosu', micul Frankie, luna, un galion-fantomă pe cerul plin de nori, tu ești, Frankie, păi nu m-au avansat și pe mine de la Contagioși, slavă Domnului, unde sunt toate bolile pământului și niciodată nu știi cu ce microbi te duci acasă la nevastă de pe haine, și ce-i cu tine, Frankie, de ce ți s-au făcut maro ochii din cap?

Am o infecție, Seamus.

Hehei, o să-ți treacă până te însori, Frankie. Ochii au nevoie de exercițiu. Clipitul face foarte bine la ochi. Am avut eu pe un unchi care avea ochii slabi și clipitul l-a salvat. În fiecare zi stătea o oră și clipea și până la urmă s-a cunoscut. I s-au întărit ochii, așa să știi.

Aș vrea să-l întreb mai multe de clipit și cum i s-au întărit ochii, dar el zice acum Frankie, mai ții tu minte poezia, poezia cea drăguță de la Patricia?

El se proțăpește pe culoarul dintre paturi, cu spălătorul și căldarea lui, și spune poezia cu tâlharul și toți pacienții se opresc din văicăreli, iar maicile și asistentele stau și ascultă, iar Seamus îi dă înainte până ajunge la sfârșit și toată

lumea se dezlănțuie în aplauze nebune și-l felicită și el le spune la toți că tare dragă îi e poezia asta, o s-o țină minte oriunde s-ar duce și dacă n-ar fi fost Frankie McCourt de colo cu tifosul lui și Patricia Madigan, sărăcuța, cu dipteria, că s-a și prăpădit, odihnește-o Doamne, n-ar fi învățat niciodată poezia și uite c-am ajuns celebru la secția de ochi de la Spitalul Public și asta numai datorită lui Seamus.

Mama nu poate veni să mă vadă în fiecare zi, e drum lung, ea n-are mereu bani de autobuz și o omoară bătăturile dacă merge pe jos. Ei i se pare că ochii mei arată mai bine, deși nu poți să-ți dai seama prea bine cu chestia aia maronie care arată și miroase ca iodul și dacă seamănă cu iodul, atunci probabil că și arde. Dar cu cât e mai amară doctoria, cu atât mai repede te vindeci, așa e vorba. Când se înseninează afară, mamei i se dă voie să mă scoată la o plimbare prin curte și în față ne răsare o privesc ciudată, domnul Timoney stând în picioare, rezemat de un zid, cu ochii spre cer, printre bătrâni. Vreau să vorbesc cu el și trebuie să-i cer voie mamei pentru că niciodată nu știi ce e bine și ce nu e bine să faci la spital.

Domnule Timoney.

Cine e? Pe cine avem aici?

Frank McCourt, domnule.

Francis, ah, Francis.

Eu sunt mama lui, domnule Timoney.

Ei, atunci sunteți norocoși amândoi. Eu n-am nici neamuri, nici prieteni și nici pe cățeaua mea Macushla. Și ce cauți tu aici, Francis?

Am o infecție la ochi.

O, Doamne, Francis, nu la ochi, nu la ochi. Maica Domnului, ești prea tânăr pentru asta.

Domnule Timoney, vreți să vă citesc?

Cu ochii ăia ai tăi, Francis? Ah, nu, fiule, cruță ochii. Nu mai am eu nevoie de citit. Am tot ce-mi trebuie în cap.

Am avut destulă minte să-mi bag chestii în cap când eram tânăr, iar acum am o bibliotecă în cap. Englezii au împușcat-o pe nevastă-mea. Irlandezii au omorât-o pe Macushla mea, biata și nevinovată. Păi nu-i lumea asta o farsă?

E groaznică lumea, dar Dumnezeu e bun, spune mama.

Așa e, doamnă. Dumnezeu a făcut lumea, e o lume groaznică, dar Dumnezeu e bun. La revedere, Francis. Odihnește-ți ochii, apoi citește până-ți ies din cap. Ce bine am petrecut noi cu dragul de Jonathan Swift, nu-i așa, Francis?

Da, domnule Timoney.

Mama mă duce înapoi la secția de ochi. Nu plânge pentru domnul Timoney, nici măcar nu ți-e părinte, spune ea. Că-ți mai și strici ochii.

Seamus vine în salon de trei ori pe săptămână și aduce poezii noi în capul lui. Ai întristat-o pe Patricia, Francis, atunci când nu ți-a plăcut aia cu buha și pisica.

Îmi pare rău, Seamus.

O am eu în cap, Frankie, și ți-o spun dacă nu zici că e idioată.

Nu zic, Seamus.

Spune poezia și toată lumea din salon e încântată. Vor să învețe versurile și el o recită de încă trei ori, până când toată secția spune:

*Pisica și buha plecară pe mare
Într-o barcă verde turbat.
Luară miere cu ele și multe lovele
Într-un sul bine-nfășat.
Buha privi spre bolta-nstelată
Și-n cânt de chitară grăi
O, pisi mic, pisi a mea minunată
Ești tare frumoasă, să știi
Să știi
Ești tare frumoasă, să știi.*

Recită toți în cor împreună cu Seamus, iar la sfârșit încep să chiuie și să bată din palme, iar Seamus râde, mulțumit de sine. După ce pleacă el, cu spălătorul și găleata, îi auzi pe ceilalți la orice oră din zi și din noapte:

*O, pisi mic, pisi a mea minunată
Ești tare frumoasă, să știi
Să știi
Ești tare frumoasă, să știi.*

Apoi, Seamus apare fără spălător și fără găleată și eu mă sperii că l-au dat afară din cauza poeziilor, dar el zâmbește și-mi spune că pleacă în Anglia, să lucreze într-o fabrică pe o leafă mai acătării, o dată în viața lui. O să muncească două luni, apoi o să-și cheme și nevasta și poate c-o vrea Dumnezeu să le dea și lor copii că toate poeziile alea din capul lui trebuie să folosească și ele la ceva și cel mai bine e să le recite copilașilor în memoria drăguței de Patricia Madigan, care s-a prăpădit de dipterie.

La revedere, Francis. Dacă m-aș pricepe la scris, ți-aș scrie, dar o s-o pun pe nevastă-mea să-ți scrie când o veni. Poate că o să-nvăț chiar eu să scriu și să citesc, ca ăla micu' de-o veni să n-aibă un tată prostovan.

Îmi vine să plâng, dar nu poți plânge la secția de ochi când ai ceva maro în ochi și asistentele spun ce faci, ce faci, fii bărbat, iar maicile o țin pe-a lor cu fii smerit, gândeste-te la patimile Domnului nostru pe cruce, la cununa de spini, la sulița din coastă, la mâinile și picioarele ferfuițite de piroane.

Am stat o lună în spital și doctorul spune că pot pleca acasă, chiar dacă mai am un pic de infecție, dar dacă am grijă să-mi curăț ochii cu săpun și prosoape curate și mă înzdrăvenesc cu mâncare hrănitoare, vită și ouă pe săturate, o să am niște ochi scânteietori cât ai zice pește, ha ha.

Domnul Downes de vizavi se întoarce din Anglia pentru înmormântarea maică-sii. Îi povestește doamnei Downes despre tata. Ea îi spune lui Bridey Hannon și Bridey îi spune mamei. Domnul Downes spune că Malachy McCourt a luat-o razna rău de tot de la băutură, își cheltuiește leafa prin cârciumi peste tot în Coventry, se-apucă și cântă cântece de rebeli irlandezi, ceea ce pe englezi nu-i deranjează, că sunt obișnuiți cu irlandezii care o țin langa cu sutele de ani de suferință, dar n-ar îngădui nimănui să se ridice în picioare în birt și să-i insulte pe regele și regina Angliei, pe minunatele lor fiice și pe regina mamă însăși. S-o insulti pe regina mamă e chiar culmea culmilor. Cui și cu ce-a greșit vreodată bătrâna doamnă, biata de ea? Malachy bea mai mereu banii de chirie și ajunge să doarmă prin parcuri când îl dă afară proprietarul. E o mare rușine, aia e, iar domnul Downes se bucură că McCourt nu e de fel din Limerick, să facă de ocară orașul ăsta străvechi. Funcționarii din Coventry au ajuns la capătul răbdării și dacă Malachy McCourt nu termină cu aiurelile lui afurisite, o să fie dat afară din țară cu totul.

Mama îi spune lui Bridey că nu știe ce să zică de poveștile astea din Anglia, că niciodată nu s-a simțit mai disperată. Kathleen O'Connell nu mai vrea să-i vândă pe datorie la magazin, asta-i limpede, propria ei mamă se răstește la ea dacă-i cere un șiling împrumut, iar Societatea Sfântul Vincentiu de Paul o întreabă când o să înceteze să mai ceară de pomană, mai ales că are soțul în Anglia. Îi e rușine de noi cum arătăm, cu cămăși vechi, murdare și rupte, pulovere zdrențuite, pantofi rupți, ciorapi găuriți. Stă noaptea trează și se gândește că lucrul cel mai milos dintre toate ar fi să dea băieții la orfelinat, pe toți patru, ca să plece ea însăși în Anglia și să-și găsească ceva de lucru, pentru ca peste un an să ne cheme pe toți la o viață mai bună. Or fi

bombe, dar mult mai bine bombe decât rușinea de a cerși de la unul și de la altul.

Nu, fie ce-o fi, nu poate îndura gândul de a ne da la orfelinat. Ar fi toate bune și frumoase dac-ar fi ca în America, în *Oameni de mâine*, cu un preot simpatic ca Spencer Tracey, dar n-ai cum să te-ncrezi în Frații Creștini din Glin, care bat băieții și-i leșină de foame doar așa, de sport.

Mama spune că n-a mai rămas nimic în afară de dispensar și de mila publică, de ajutorul pentru săraci, și îi e o rușine cruntă să se ducă să ceară. Asta înseamnă că ai ajuns la fundul prăpastiei și ești poate o idee mai răsărit decât cârpacii, negustorii de vechituri și ceilalți cerșetori de pe stradă. Înseamnă că trebuie să faci sluj la domnul Coffey și la domnul Kane și să-i mulțumești lui Dumnezeu că dispensarul e la celălalt capăt din Limerick, să nu afle lumea de pe alee că luăm ajutor pentru săraci.

Știe de la celelalte femei că e înțelept să te înființezi acolo dimineța devreme, când sunt șanse ca domnul Coffey și domnul Kane să fie binedispuși. Dacă te duci la sfârșitul dimineții, e foarte posibil să fie arțăgoși după ce au văzut sute de bărbați, femei și copii bolnavi care cer ajutor. O să ne ia și pe noi, ca să arate că are patru copii de hrănit. Ne trezește devreme și ne spune ca de data asta să nu ne spălăm pe față, să nu ne pieptănăm, să ne tragem niște trențe pe noi care ne vin la mână. Mie îmi zice să mă frec bine-bine la ochii suferinzi și să-i fac cât mai roșii, că la dispensar cu cât arăți mai rău, cu atât o să li se facă mai milă de tine și o să ai mai multe șanse să primești ajutor public. Se plânge că Malachy, Michael și Alphie arată prea sănătoși, de te și miri de ce fix în ziua asta n-au și ei, ca de obicei, genunchii beliți sau câte o julitură sau un ochi învinețit. Dacă ne întâlnim cu cineva pe străzile din Limerick, n-avem voie să spunem unde mergem. Îi e și așa destul de rușine fără să afle toată lumea, și să te ții când o ajunge la urechile maică-sii.

În față la dispensar e deja coadă. Sunt femei ca mama, cu copii în brațe, bebeluși ca Alphie și copii care se joacă pe trotuar. Femeile își alină copiii înfrigurați și țipă la cei care se joacă, să nu cumva să alerge în stradă, să dea vreo mașină sau vreo bicicletă peste ei. Bătrâni și femei stau ghemuiți la perete, vorbind singuri sau fără să vorbească deloc. Mama ne atrage atenția să nu ne îndepărtăm de ea și așteptăm jumătate de ceas până se deschide ușa cea mare. Un bărbat ne spune să intrăm frumos încolonați și să ne așezăm la coadă în fața platformei, că domnul Coffey și domnul Kane o să apară imediat, după ce-și termină ceaiul în camera de lângă. O femeie se plânge că are copiii degerați de frig și n-ar putea Coffee și Kane să dea naibii zor cu ceaiul ăla. Bărbatul îi spune că e scandalagioaică, dar de data asta n-o să-i noteze numele, că e tare frig în dimineața asta, dar dacă mai scoate o vorbă, o să-i pară rău.

Domnul Coffey și domnul Kane se urcă pe platformă și nici nu se sinchisesc de oameni. Domnul Kane își pune ochelarii, îi scoate, îi lustruiește, și-i pune iar, se uită la tavan. Domnul Coffey citește niște hârtii, scrie ceva, îi dă hârtiile domnului Kane. Șușotesc între ei. Nu se grăbesc. Nu se uită la noi.

Apoi, domnul Kane cheamă primul bătrân pe platformă. Cum te cheamă?

Timothy Creagh, domnule.

Creagh, ai? Ai un nume ales și străvechi din Limerick.

Da, domnule. Așa-i.

Și ce dorești, Creagh?

Aă, păi da, iarăși m-a apucat durerile alea la stomac și aș vrea să mă vadă doctoru' Feeley.

Ei acuma, Creagh, ești matale sigur că nu-s halbele de porter care-ți atârnă greu la stomac?

O, nu, foarte sigur, domnule. Cu durerile astea, abia dacă m-am mai atins de bere. Nevastă-mea e acasă, la pat, și trebuie să mă-ngrijesc și de ea.

E multă lene pe lume, Creagh. Și domnul Kane se adresează oamenilor de la coadă ați auzit, doamnelor? E multă lene, nu-i așa?

Iar femeile spun o, sigur că da, domnule Kane, multă lene.

Domnul Creagh își primește trimiterea către doctor, coada avansează și domnul Kane e gata s-o asculte pe mama.

Vrei milă publică, femeie, ajutor?

Da, domnule Kane.

Și unde ți-e soțul?

O, e în Anglia, dar...

Anglia zici? Și unde e telegrama săptămânală, mărețele cinci lire?

Nu ne-a trimis un penny de luni de zile, domnule Kane.

Așa să fie? Ei, știm noi de ce, nu-i așa? Știm noi ce-nvărtesc bărbații Irlandei în Anglia. Știm că s-au mai văzut bărbați din Limerick umblând de colo-colo cu câte o cocotă din Piccadilly, nu-i așa?

Se uită la oamenii de la coadă și ei știu că trebuie să răspundă așa e, domnule Kane, și știu că trebuie să zâmbească sau să râdă, că altfel n-o să le fie prea moale când o să le vină rândul la platformă. Știu că i-ar putea da pe mâna domnului Coffey și lui i-a mers vestea că refuză orice.

Mama îi spune domnului Kane că tata e în Coventry, n-are nici o treabă cu Piccadilly, iar domnul Kane își scoate ochelarii și o fixează cu privirea. Ce înseamnă asta? Ne contradicem cumva aici?

O, nu, domnule Kane, ce Dumnezeu.

Ține minte, femeie, că regula noastră e să nu ajutăm femeile care au soți în Anglia. Ține minte că iei pâinea de la gura unor oameni mai merituoși, care au rămas aici în țară, să-și facă datoria.

O, da, domnule Kane.

Și cum te cheamă?

McCourt, domnule.

Ăsta nu e nume din Limerick. Cum te-ai ales cu numele ăsta?

De la soțul meu, domnule. El e din Nord.

E din Nord și te lasă aici, ca să ceri ajutor de la Statul Irlandez Liber. Pentru asta am luptat noi, ce zici?

Nu știu, domnule.

De ce nu te duci la Belfast, să vezi poate te-o ajuta Ordinul Portocaliu, ai?

Nu știu, domnule.

Nu știi. Sigur că nu știi. E multă ignoranță pe lume.

Se uită la oameni, am zis că e multă ignoranță pe lume, iar oamenii încuviințează din cap și-i dau dreptate, e multă ignoranță pe lume.

Îi șoptește ceva domnului Coffey și se uită amândoi la mama, se uită la noi. Într-un sfârșit, domnul Kane îi spune mamei că o să capete ajutor public, dar dacă primește fie și numai un singur penny de la soțul ei, trebuie să renunțe la toate pretențiile și să dea banii înapoi dispensarului. Ea promite că va face întocmai și plecăm.

Mergem după ea la prăvălia lui Kathleen O'Connell să luăm ceai, pâine și câteva bucăți de turbă pentru foc. Urcăm scările până în Italia, facem focul și ne bem ceaiul la căldură. Suntem cu toții foarte tăcuți, chiar și micul Alphie, pentru că știm ce i-a făcut domnul Kane mamei.

X

Jos, în Irlanda, e frig și umezeală, dar noi suntem sus, în Italia. Mama zice că ar trebui să-l aducem pe bietul papă și să-l atârnăm pe perete, în fața ferestrei. Până la urmă, e prietenul muncitorului de rând, e italian, iar italienii sunt un popor de vreme caldă. Mama șade la foc, tremurând, și știm că nu-i a bună când vedem că nu se-ntinde după o țigară. Ea zice că-i dă târcoale o răceală și că ar bea ceva acidulat, o limonadă. Dar nu sunt bani în casă nici măcar ca să luăm pâine pentru mâine dimineată. Ea bea niște ceai și se culcă.

Patul scârțâie toată noaptea de cât se zvârcolește și se sucește mama și atâta gеме și cere apă că nu putem dormi. De dimineată, ea rămâne în pat, tremurând întruna, iar noi stăm liniștiți. Dacă mai doarme mult, Malachy și cu mine o să întârziem la școală. Orele trec și ea tot nu se mișcă, iar când știu eu sigur că școala a început de mult, fac focul pentru ceainic. Ea se agită și cere limonadă, dar eu îi dau apă dintr-un borcan de gem. O întreb dacă vrea ceai și ea se poartă de zici c-a surzit. E aprinsă la față și e ciudat că nici nu pomenește de țigări.

Noi stăm liniștiți la foc, Malachy, Michael, Alphie și cu mine. Ne bem ceaiul, iar Alphie molfăie ultima bucată de pâine cu zahăr. Ne face să râdem, mănjindu-se de zahăr pe toată fața și zâmbind la noi cu obrajii lui dolofani și lipicioși. Dar nu putem să râdem prea mult, să nu cumva să sară mama din pat și să ne ordone mie și lui Malachy să plecăm la școală, unde o să ne omoare fiindcă am întârziat.

Râsul nu ne ține prea mult, pâinea s-a terminat și ne e foame la toți patru. La prăvălia lui O'Connell nu ne mai dă pe datorie. Nici de mamaia nu ne putem apropia. Ea mereu țipă la noi pentru că tata e din Nord și niciodată nu trimite bani acasă din Anglia, unde muncește la o fabrică de muniție. Mamaia zice că am putea să și murim de foame, că el nu se sinchisește. Așa-i trebuie mamei dacă s-a măritat cu unul din Nord cu piele pământie, purtări ciudate și mutră de prezbiterian.

Totuși, trebuie să mai încerc o dată la Kathleen O'Connell. O să-i spun că mama e bolnavă, zace-n pat, că frații mei rabdă de foame și că fără pâine o să murim cu toții.

Mă încălț și fug repede pe străzile din Limerick, ca să mă-ncălesc în gerul de februarie. Poți să te uiți pe geamurile oamenilor, să vezi ce cald și bine e în bucătăriile lor unde focul arde, grătarele de la sobă sunt negre și încinse și totul strălucește la lumina electrică, cânilor și farfurioarele de pe mese, farfurii cu pâine tăiată felii, kilograme de unt, borcane cu gem, miros de ouă prăjite cu slănină ieșind pe sub geamuri, cât să-ți lase gura apă, și familii care stau acolo și se-nfruptă din toate, zâmbind, mama curată și apretată cu șorțul ei, toată lumea spălată și Preasfânta Inimă a lui Isus veghindu-i din perete, suferindă și tristă, dar bucuroasă totuși de atâta mâncare, lumină și buni catolici la masa de dimineață.

Îmi scormonesc în minte după muzică, dar nu dau decât de mama care geme după limonadă.

Limonadă. O mașină tocmai pleacă de la birtul lui South, lăsând afară lăzi cu bere și limonadă, iar pe stradă, nici tipenie. Într-o clipită, mi-am și vârat două sticle de limonadă sub pulover și am luat-o la picior, încercând să par nevinovat.

În fața prăvăliei lui Kathleen O'Connell e o mașină cu pâine. Ușa din spate e deschisă și se văd rafturi cu pâine

proaspătă, abia scoasă din cuptor. Șoferul e în prăvălie, la un ceai și o chiflă cu Kathleen, și mă servesc nestingherit cu un coltuc de pâine. Nu e frumos să fur de la Kathleen, care e mereu așa de treabă cu noi, dar dacă intru și cer pâine, o să se enerveze și o să-mi spună că-i stric ceaiul de dimineață, pe care ar vrea și ea să-l bea în tihnă, frumos, dacă nu mă supăr. E mai ușor să bag pâinea sub pulover, unde am limonada, și să promit că o să spun tot la spovedanie.

Frații mei s-au băgat la loc în pat, se joacă sub manta, dar cum văd pâinea, au și sărit. Rupem pâinea pentru că ne e prea foame ca s-o tăiem și facem ceai din frunzele de dimineață. Când mama începe să se miște, Malachy îi duce sticla de limonadă la gură și ea gâlgâie până o dă gata. Dacă-i place așa de mult, va trebui să fac rost iar de limonadă.

Punem ultimii cărbuni pe foc și stăm la povești pe care le inventăm ca tata. Eu le povestesc fraților mei aventurile cu limonada și pâinea și bag de la mine înflorituri cu patroni de birt și de prăvălie care m-au urmărit și cum am fugit eu în Biserica Sfântul Iosif, unde nimeni nu te poate urmări dacă ești certat cu legea, nici măcar dacă ți-ai omorât propria mamă. Malachy și Michael par șocați de felul cum am făcut rost de pâine și de limonadă, dar apoi Malachy spune că fix așa ar fi făcut și Robin Hood, ar fi furat de la bogați și ar fi dat la săraci. Michael spune că sunt un nelegiuit și că dacă o să mă prindă, o să mă spânzure de cel mai înalt copac din parcul public, cum sunt spânzurați bandiții în filmele de la Cinema Lyric. Malachy spune că ar trebui să am grijă să fiu într-o stare de har pentru că s-ar putea să găsesc mai greu un popă care să vină când o să fiu spânzurat. Eu îi spun că popa e obligat să vină când o să fiu spânzurat. La asta sunt buni popii. Roddy McCorley a avut popă, ca și Kevin Barry. Malachy spune că n-au fost popi când i-au spânzurat pe Roddy McCorley și Kevin Barry, că

nu sunt pomeniți în cântece și începe să cânte cântecele, ca să arate că are dreptate până când mama geme în pat și-i spune să tacă.

Micul Alphie a adormit pe podea, lângă foc. Îl culcăm în pat, lângă mama, ca să-i fie cald, deși nu vrem să se molipsească de la ea și să moară. Dacă ea se trezește și-l găsește mort în pat lângă ea, să te ții văicăreli și o să mai și dea vina pe mine.

Ne băgăm toți trei înapoi în pat, ghemuindu-ne sub mantale și încercând să nu cădem în groapa din saltea. E plăcut aici până când Michael începe să se frământa că Alphie o să ia boala mamei, iar eu o să fiu spânzurat ca bandit. Zice că nu e corect, pentru că ar rămâne cu un singur frate și tot restul lumii are frați de n-are unde să-i pună. De atâta grijă, adoarme, curând îl fură și pe Malachy somnul, iar eu stau acolo culcat și mă gândesc la gem. Ce frumos ar fi să am încă o bucată de pâine și un borcan cu gem de căpșuni sau de oricare. Nu țin minte să fi văzut vreodată o mașină cu gem care să livreze și n-aș vrea să fiu ca Jesse James, să năvălesc într-un magazin și să cer gem. Că drumul ăsta sigur duce la ștreang.

Pe fereastră intră un soare rece și sunt sigur că afară trebuie să fie mai cald și ce surpriză ar fi pentru frații mei să se trezească și să mă găsească acolo, cu pâine nouă și gem. Ar rade tot, apoi i-ar da înainte cu păcatele mele și spânzurătoarea.

Mama doarme încă, deși e roșie la față și când sforăie scoate un sunet de parcă se sufocă.

Trebuie să am grijă când ies pe stradă pentru că e zi de școală și dacă mă vede gardistul Dennehy, mă ia târâș la școală, iar domnul O'Halloran o să mă țină numa-n șuturi prin clasă. Gardistul răspunde de prezență și de-abia așteaptă să te fugărească pe bicicletă și să te ducă de ureche la școală.

În fața ușii uneia dintre casele mari de pe Barrington Street e o cutie. Mă prefac că bat la ușă, ca să mă uit ce-i în cutie, o sticlă cu lapte, o pâine, brânză, roșii și, o Doamne, un borcan cu marmeladă. Nu-mi încap toate astea sub pullover. O, Doamne. Să iau toată cutia? Lumea care trece nu mă bagă în seamă. Mai bine iau toată cutia. Mama ar zice că dacă tot e să te spânzure, atunci e tot un drac dacă te spânzură pentru o oaie sau pentru un miel. Ridic cutia și încerc să trec drept un curier venit cu o livrare și nimeni nu spune un cuvânt.

Malachy și Michael rămân cu gura căscată când văd ce e în cutie și în curând înfulecă bucăți groase de pâine unse cu marmeladă aurie. Alphie s-a mânjit de marmeladă pe toată fața și pe păr și un pic și pe picioare și pe burtă. Stropim mâncarea cu ceai rece pentru că n-avem foc să-l încălzim.

Mama iar bâiguie că vrea limonadă și îi dau jumătate din a doua sticlă, să tacă. Apoi cere iar și o amestec cu apă ca s-o lungesc pentru că nu pot să-mi petrec toată viața umblând haihui să fur limonadă din cârciumi. Petrecem de minune până când mama începe să bată câmpii în pat despre fetița ei drăgălașă care i-a fost luată și despre băieții ei gemeni care s-au prăpădit înainte să facă trei ani și nu putea și Dumnezeu să ia dintre bogătani măcar de data asta și n-avem niște limonadă în casă? Michael vrea să știe dacă mama o să moară și Malachy îi spune că n-ai cum să mori până nu vine un popă. Apoi, Michael întreabă dacă o să mai avem vreodată foc și ceai fierbinte pentru că el a înghețat în pat chiar și cu paltoanele vechi peste el. Malachy zice că ar trebui să mergem din casă-n casă și să cerem turbă, cărbune și lemn și am putea să le cărăm în căruțul lui Alphie. Ar trebui să-l luăm și pe Alphie cu noi pentru că e mic și zâmbește, iar oamenii o să-l vadă și o să li se facă milă de el și de noi. Vrem să-l spălăm de murdărie, scame, pene și marmeladă lipicioasă, dar când îl atingem cu apă,

urlă. Michael zice că oricum o să se murdărească iar în căruț, așa că la ce bun să-l mai spălăm. Michael e mic, dar întotdeauna are replici din astea extraordinare.

Împingem căruțul până la bulevardele și străzile bogate, dar când batem la uși, slujnicele ne spun să plecăm că altfel cheamă autoritățile competente și e o rușine să cari un bebeluș într-un căruț jigărit care pute de-ți mută nasul, o împuțiciune în care nu te-ai îndura nici să duci porcul la abator, și asta-i o țară catolică, în care bebelușii ar trebui prețuiți și ocrotiți ca să transmită credința din generație în generație. Malachy îi spune uneia dintre slujnice să-l pupe în cur, iar ea îi trage o scatoalcă de-i dau lacrimile și zice că niciodată-n viața lui n-o să mai ceară nimic de la bogați. Zice că n-are rost să mai cerem, că ar trebui să dăm ocol caselor până în spate, să sărim gardurile și să luăm ce vrem. Michael poate să sune la intrarea din față, ca să le dea de lucru slujnicelor, iar Malachy și cu mine putem azvârli cărbune și turbă peste zid și umple căruțul pe lângă Alphie.

Strângem în felul ăsta de la trei case, până când Malachy aruncă un cărbune peste gard și-l lovește pe Alphie, care începe să țipe, așa că trebuie să fugim și-l uităm pe Michael, care sună în continuare la uși și-și ia papară de la slujnice. Malachy spune că mai întâi ar trebui să ducem căruțul acasă și apoi să ne întoarcem după Michael. Nu ne putem opri acum, că Alphie urlă și lumea se uită urât la noi și ne spune că suntem o rușine pentru mama noastră și pentru Irlanda în general.

Când ajungem acasă, ne ia o vreme să-l dezgropăm pe Alphie de sub mormanul de cărbune și turbă, iar el nu se potolește din urlat până nu-i dăm pâine cu marmeladă. Mi-e frică să nu sară mama din pat, dar ea mormăie întruna despre tata, băutură și copii morți.

Malachy se întoarce cu Michael, care ne povestește aventurile lui de când a sunat la uși. O femeie bogată a răspuns

chiar ea la ușă și l-a invitat în bucătărie, la prăjitură, lapte, pâine și gem. L-a întrebat de familia lui și el i-a spus că tatăl lui are o slujbă bună în Anglia, dar mama lui e în pat, bolnavă în ultimul hal, și cere limonadă dimineța, la prânz și seara. Femeia bogată a vrut să știe cine are grijă de noi și Michael s-a lăudat că ne purtăm singuri de grijă, că avem pâine cu marmeladă la discreție. Femeia bogată și-a notat numele și adresa lui Michael și i-a spus să fie băiat cuminte și să se ducă acasă la frații lui și la maică-sa care zace la pat.

Malachy se răstește la Michael pentru că a fost așa de prost să vorbească cu o femeie bogată. Acum o să se ducă și o să ne pârască și una-două ne pomenim cu toți preoții pământului că bat la ușă și ne deranjează.

Deja se aud bătăi în ușă. Dar nu e un popă, e gardistul Dennehy. Hei, hei, e cineva acasă? strigă el. Sunteți acolo, doamnă McCourt?

Michael bate în geam și-i face cu mâna gardistului. Eu îi trag un șut zdravăn, Malachy îi dă o castană și el țipă vă spun la gardist. Vă spun la gardist. Gardistule, mă omoară. Îmi dau cu pumnul și cu piciorul.

Nu-i chip să tacă și gardistul Dennehy țipă la noi să deschidem ușa. Eu îi strig pe fereastră că nu pot să deschid ușa pentru că mama e la pat cu o boală cumplită.

Unde-i tatăl vostru?

În Anglia.

Ei, eu intru să vorbesc cu mama voastră.

Nu puteți. Nu puteți. E bolnavă. Toți suntem bolnavi. Poate că e tifos. Poate că e ftizie galopantă. Deja ne-am umplut de pete. Bebelușul are o gălmă. Poți să mori de la ea.

El împinge ușa și urcă scările până în Italia fix când Alphie iese de sub pat, mânjit tot de marmeladă și de mizerie. Gardistul se uită la el, la mama și la noi, își scoate șapca și se scarpină în cap. Isuse, Maica Domnului și

Sfinte Iosif, asta-i o situație disperată. Cum de s-a îmbolnăvit așa rău mama voastră?

Îi spun să nu se apropie de ea, iar când Malachy zice că s-ar putea să n-avem voie la școală multă vreme, gardistul spune că o să mergem la școală orice-ar fi, că rostul nostru pe pământul ăsta e să mergem la școală, așa cum rostul lui e să aibă grijă să mergem la școală. Vrea să știe dacă avem alte rude și mă trimite să le chem pe mamaia și pe tanti Aggie la noi acasă.

Ele țipă la mine și-mi spun că sunt jegos. Eu încerc să le explic că mama e bolnavă și că am obosit de cât m-am zbătut s-o scot la capăt, s-avem foc acasă, să fac rost de limonadă pentru mama și de pâine pentru frații mei. N-are rost să le spun de marmeladă, că iar le apucă urlatul. N-are rost să le spun de răutatea bogătașilor și a slujnicilor lor.

Mă îmbrâncesc tot drumul până la noi pe stradă, oțărându-se la mine și făcându-mă de rușine pe străzile din Limerick. Gardistul Dennehy se tot scarpină în cap. Ia uitați ce rușine, spune el. N-ai să vezi așa ceva nici în Bombay și nici măcar în Bowery din New York.

Mamaia se tânguie la mama vai Maica Domnului, Angela, ce-i cu tine în pat? Ce ți-au făcut?

Mama își umezește buzele uscate cu limba și iar icnește după limonadă.

Vrea limonadă, spune Michael, și noi i-am făcut rost de ea și de pâine cu marmeladă și acuma suntem toți bandiți. Frankie a fost primul bandit până am ieșit și noi la furat de carbune în tot Limericku'.

Gardistul Dennehy pare curios, îl ia pe Michael de mână și îl duce jos, iar peste câteva minute, îl auzim râzând. Tanti Aggie zice că m-am purtat scandalos când mama e bolnavă la pat. Gardistul se întoarce și-i spune să se ducă după un doctor. Când se uită la mine sau la frații mei, își tot acoperă fața cu chipiul. Tâlhari, spune el, tâlhari.

Doctorul vine cu mașina, cu tanti Aggie, și trebuie s-o ducă repede pe mama la spital, că are pneumonie. Toți am vrea să mergem cu doctorul în mașină, dar tanti Aggie spune nu, voi veniți toți la mine acasă până se întoarce mama voastră de la spital.

Eu îi spun să nu se obosească. Am unsprezece ani și e un fleac pentru mine să am grijă de frații mei. M-aș bucura să fiu scutit de școală și să veghez ca toată lumea să fie hrănită și spălată. Dar mamaia țipă că n-o să pup eu așa ceva, iar tanti Aggie îmi trage o scatoalcă, să fie. Gardistul Dennehy zice că sunt prea mic ca să fiu bandit și tată, dar că mă așteaptă un viitor promițător în ambele privințe.

Luați-vă hainele, spune tanti Aggie, vă iau la mine acasă până se întoarce mama voastră de la spital. Doamne Isuse, ți-e și rușine cu copilașul ăla.

Găsește o treanță și înfășoară fundul lui Alphie în ea, de frică să nu cace tot căruțul. Apoi se uită la noi și vrea să știe de ce stăm acolo și căscăm gura când ea ne-a spus să mergem să ne luăm hainele. Mi-e frică să nu-mi tragă una sau să țipe la mine când îi spun că gata, avem hainele, sunt pe noi. Ea se holbează la mine și clatină din cap. Na, pune niște apă cu zahăr în biberonul copilului, spune ea. Îmi spune că trebuie să-l împing eu pe Alphie pe străzi, ea nu se descurcă cu căruțul cu roata aia împiedicată care-l zgâlțâie încolo și încoace, unde mai pui că arată de mai mare rușinea, ei i-ar fi jenă să plimbe până și un câine râios cu el. Ia cele trei paltoane vechi de pe pat și le îngrămădește în căruț, de Alphie abia se mai vede.

Mamaia vine cu noi și se stropșește la mine tot drumul din Roden Lane până în apartamentul lui tanti Aggie de pe Windmill Street. Poți să împingi căruțul ăla cum trebuie? Doamne, o să omori copilul ăla. Nu-l mai zgâlțâna atât că te cârpesc peste mutră de nu te vezi. Ea nu vrea să intre la tanti Aggie în apartament. Nu mai suportă să ne vadă

nici măcar un minut. E sătulă de tot clanul McCourt de când a trebuit să ne trimită bani pentru șase bilete, să ne aducă pe toți înapoi din America, pentru ca apoi iar să se scormonească de bani pentru îngropat copii morți, să ne dea mâncare de fiecare dată când tata bea șomajul sau leafa, s-o ajute pe Angela să răzbată în timp ce neisprăvitul ăla din Nord își bea toți banii prin Anglia. O, e sătulă, sătulă până-n gât, și a și luat-o la picior, traversând Henry Street cu capul alb înfășurat în șalul negru, șchiopătând cu ghetetele ei înalte, cu șiret.

Când ai unsprezece ani și frații tăi au zece ani, cinci ani și un an, nu știi ce să faci când stai în casa altuia, chiar dacă e sora maică-tii. Ți se spune să lași căruțul în hol și să aduci bebelușul în bucătărie, dar nu e casa ta și nu știi ce să faci când ajungi în bucătărie, ți-e frică să nu ți pe mătusa la tine sau să te pocnească peste tărtăcuță. Ea își scoate haina și o duce în dormitor, iar tu rămâi cu bebelușul în brațe, așteptând indicații. Dacă faci un pas în față sau într-o parte, poate că ea o să apară și o să te întrebe unde te duci și nu știi să răspunzi pentru că nici tu nu știi. Dacă scapi vreo vorbă către frații tăi, ea ar putea să spună cu cine te trezești tu că vorbești la mine în bucătărie? Trebuie să stăm în picioare și să facem liniște, ceea ce e greu când se aude un picurat din dormitor și știm că ea stă pe oală și face pipi. Nu vreau să mă uit la Malachy. Dacă mă uit, o să zâmbesc, o să zâmbească și el, și Michael, și există pericolul să ne pufnească râsul, iar dacă ne pornim, n-o să ne mai oprim cu zilele când o să ne gândim la fundul mare și alb al lui tanti Aggie așezat pe o oliță cu flori. Reușesc să mă stăpânesc. N-o să râd. N-o să râdă nici Malachy, nici Michael și se vede limpede că ne umflăm toți în pene pentru că n-am râs și n-am dat de necaz cu tanti Aggie, până când Alphie zâmbește în brațele mele și spune gu-gu și asta ne stârnește. Pufnim toți trei în râs, iar Alphie zâmbește cu

fața lui murdară și face iar gu-gu până când murim de răs și tanti Aggie iese val-vârtej din cameră, trăgându-și rochia în jos și-mi cârpește una peste cap de mă izbește de perete, cu copil cu tot. Îl lovește și pe Malachy și încearcă să-l lovească și pe Michael, dar el fuge de cealaltă parte a mesei rotunde și nu-l poate ajunge. Vino încoace, spune ea, să-ți șterg rânjetul ăla de pe mutră, dar Michael fuge întruna în jurul mesei și ea e prea grasă ca să-l ajungă. Pun eu mâna pe tine mai încolo, spune ea, și-ți încing curu', iar tu coane, ia lasă copilul ăla jos pe podea, lângă vatră, îmi zice mie. Ea pune paltoanele vechi din căruț pe podea și Alphie stă acolo, cu apa lui îndulcită, face gu-gu și zâmbește. Ne zice să ne dezbrăcăm de toate bulendrele, să ieșim afară la robinetul din curte și să ne frecăm pe fiecare centimetru de corp. N-avem voie să intrăm înapoi în casa asta până nu suntem curați lună. Aș vrea să-i spun că suntem în mijlocul lui februarie, e ger afară și putem muri cu toții, dar știu că dacă deschid gura, risc să mor chiar acolo, pe podeaua bucătăriei.

Suntem afară, în curte, în pielea goală, și ne stropim cu apă înghețată de la robinet. Ea deschide fereastra bucătăriei și ne aruncă o perie și un săpun mare și maro ca ăla cu care-l spălau pe Calul Finn. Ne ordonă să ne frecăm unul pe altul pe spate și să nu ne oprim până nu ne zice ea. Michael spune că-i cad mâinile și picioarele de frig, dar ei nu-i pasă. Ne spune întruna că suntem murdari și să n-o facem să iasă la noi, că o să ne căim. Iar zice de căit. Eu mă frec și mai tare. Ne frecăm toți până ne-nroșim și ne clănțane dinții. Tanti Aggie tot nu e mulțumită. Iese la noi cu o găleată și aruncă apă rece peste noi. Acuma treceți înăuntru și ștergeți-vă, zice ea. Stăm în micul șopron de lângă bucătăria ei și ne ștergem toți cu un prosop. Stăm acolo, tremurăm și așteptăm, că nu putem să ne-nșirăm în bucătăria ei până nu ne spune ea. O auzim cum face focul

înăuntru, cum împinge cu vătraiul printre zăbrele, apoi cum țipă la noi o să stați acolo toată ziua? Haideți încoace și puneți-vă hainele.

Ne dă căni cu ceai și bucăți de pâine în untură, așa că ne așezăm la masă și mâncăm în liniște fiindcă n-ai voie să suflă o vorbă dacă nu te pofteste ea. Michael îi mai cere o bucată de pâine în untură și suntem siguri că o să-l trântască de pe scaun pentru obraznicia lui, dar ea se mulțumește să bodogăne acas' la voi nu pupați voi două felii de pâine în untură, și ne mai dă la fiecare câte o bucată. Încearcă să-i dea lui Alphie pâine înmuiată în ceai, dar el nu vrea să mănânce până nu pune zahăr pe ea, iar după ce termină, zâmbește și face pipi în poala ei, iar noi nu mai putem de bucurie. Ea dă fuga în șopron să se șteargă cu un prosop și putem să rânjim unul la altul la masă și să-i spunem lui Alphie că e campionul bebelușilor din toată lumea. Nenea Pa Keating apare pe ușă, negru tot de la serviciul lui la uzina de gaz. Vai, frățioare, face el, ce-i aicea?

Mama e la spital, nene Pa, spune Michael.

Da? Ce-a pățit?

Pneumonie, spune Malachy.

Ei, păi tot e mai bine pneu cu monie decât fără monie. Noi nu înțelegem de ce râde și tanti Aggie vine din șopron și îi spune că mama e la spital și că noi o să stăm la ei până o să-i dea drumul de acolo. Strașnic, strașnic, face el și se duce în șopron să se spele, dar când vine înapoi, n-ai zice că s-ar fi atins de apă, așa de negru e.

El se așază la masă și tanti Aggie îi dă de mâncare, pâine în untură cu șuncă și roșii tăiate felii. Tanti ne spune nouă să plecăm de la masă și să nu ne mai holbăm la el când își bea ceaiul, iar lui îi spune să nu ne mai dea bucăți de șuncă și de roșie. *Arrah*, ce Dumnezeu, Aggie, face el, copiilor le e foame, iar ea îi spune asta nu e treaba ta. Nu-s ai tăi. Ne spune nouă să ieșim afară, la joacă, iar la opt și

jumătate să venim acasă, la culcare. Noi știm că afară e ger și am vrea să stăm lângă vatra aia caldă, dar e mai ușor să te joci pe stradă decât să stai în casă cu tanti Aggie, să te bată la cap.

Mai târziu, mă cheamă la ea și mă trimite până sus să împrumut un covoraș de plastic de la o femeie care a avut un copil și i-a murit. Femeia zice să-i spui mătușă-tii că vreau covorașul înapoi pentru când oi mai face un copil. Tanti Aggie zice s-au făcut douăzeci ani de când a murit copilul ăla și ea tot păstrează covorașul. A făcut patruzeci și cinci de ani și dac-o mai face un copil, atunci să ne uităm după o stea la Răsărit. Ce-i aia? întreabă Malachy, dar ea îi spune să-și vadă de treburile lui, că e prea mic.

Tanti Aggie pune covorașul pe pat și-l culcă pe Alphie pe el, între ea și nenea Pa. Ea doarme la perete și nenea Pa doarme la margine pentru că el trebuie să se scoale de dimineață să plece la muncă. Noi o să dormim pe podea, lângă peretele din față, pe un palton și acoperiți cu alte două paltoane. Ea ne zice că dacă scoatem vreun sunet în timpul nopții, o să ne-ncingă cururile și trebuie să ne trezim devreme dimineața că e Miercurea Cenușii și nu ne-ar strica să mergem și noi la mesă, ca să ne rugăm pentru biata noastră mamă și pneumonia ei.

Ceasul deșteptător ne smulge din somn. Tanti Aggie ne strigă din pat ia sculați-vă toți trei și mergeți la mesă. M-ați auzit? Sus. Vă spălați pe față și mergeți la iezuiți.

Curtea din spate e înghețată toată și ne ustură mâinile de la apa de la robinet. Ne stropim un pic pe față și ne ștergem cu prosopul care a rămas ud de ieri. Malachy șoptește că ne-am spălat și noi așa, de ochii soacrei, cum ar spune mama.

Pe străzi e frig și gheață, dar în biserica iezuiților e cald. Trebuie să fie grozav să fii iezuit, să dormi într-un pat cu cearșafuri, pături și perne, să te trezești într-o casă

caldă și plăcută, să intri în biserică la căldură și să n-ai altceva de făcut decât să zici mesa, să ascuți spovedaniile și să ții la oameni pentru păcatele lor, să ți se aducă mâncarea pe tavă și să-ți citești slujba în latinește înainte să mergi la culcare. Aș vrea s-ajung și eu iezuit într-o zi, dar n-ai nici o șansă dacă ai crescut în mahala. Iezuiții sunt foarte pretențioși. Nu le plac sărăntocii. Le plac oamenii care au mașini și ridică degetul mic când țin ceașca de ceai în mână.

La slujba de la șapte, biserica geme de oameni care se dau cu cenușă pe frunte. Malachy șoptește că Michael n-ar trebui să se dea cu cenușă pentru că el are Prima Împărtașanie abia în mai și ar fi un păcat. Michael se pune pe plâns, vreau cenușă, vreau cenușă. O bătrână din spatele nostru ne întreabă ce-i faceți drăgălașului ăsta mic? Malachy o lămurește că drăgălașul cel mic n-a trecut prin Prima Împărtașanie și n-a primit harul divin. Malachy se pregătește pentru Confirmare și mereu se dă mare cu câte știe despre catehism, o ține langa cu harul. Nu recunoaște că eu știam cum vine treaba cu harul încă de anul trecut, așa mult a trecut de-atunci că încep să și uit. Bătrâna zice că nu trebuie să fi primit harul ca să-ți dai cu nițică cenușă pe frunte și-i spune lui Malachy să nu-și mai necăjească bietul frățior. Îl mângâie pe Michael pe cap și-i spune că e un copil tare drăgălaș și să urce acolo să-și ia cenușă. El fuge la altar, iar când se întoarce, femeia îi dă și un penny pe lângă cenușă.

Tanti Aggie e tot în pat, cu Alphie. Îi spune lui Malachy să umple biberonul lui Alphie cu lapte și să i-l ducă. Mie îmi spune să aprind focul în cămin, că găsesc hârtie și lemn într-o cutie și cărbune în coșul pentru cărbuni. Dacă nu vrea să se-aprindă, să torn un strop de ulei de parafină. Focul e încet și fumegă și când îl stropesc cu ulei de parafină, face o vâlvătaie mare, sfâr, cât pe ce să mă lase

fără sprâncene. E fum peste tot și tanti Aggie dă buzna în bucătărie. Mă trage de lângă cămin. Dumnezeuule mare, nimic nu ești în stare să faci ca lumea? Capacul de aerisire trebuie să stea deschis, nătărăule.

Eu nu știu nimic despre capace de aerisire. La noi acasă avem un cămin jos, în Irlanda, și unul sus, în Italia, dar nici urmă de vreun capac de aerisire. Apoi te duci acasă la mătușă-ta și trebuie să te pricepi la capace de aerisire. N-are rost să-i spui că e prima oară în viața ta când aprinzi focul într-un cămin cu grilaj. Iar îți trage una-n cap de te zboară. E greu de priceput de ce-și ies oamenii mari din peni chiar așa de rău din cauza unor lucruri mărunte cum sunt capacele de aerisire. Când o să fiu om mare, n-o să stau să pocnesc copiii mici din cauză de capace de aerisire sau mai știu eu ce. Acuma țipă la mine ia uite la conașul cum stă el acolo. Nu ți-ar trece și ție prin cap să deschizi geamul ca să iasă fumul? Normal că nu. Ai o mutră fix ca taică-tu din Nord. Crezi că poți să fierbi acuma apa pentru ceai fără să dai foc la casă?

Taie trei bucăți de pâine, le unge cu margarină pentru noi și se culcă iar. Noi mâncăm pâine cu ceai și în dimineața asta chiar ne bucurăm că mergem la școală, unde e cald și nu-s mătuși urlătoare.

După școală, ea îmi spune să mă așez la masă și să-i scriu tatei o scrisoare despre mama care e la spital și noi care suntem toți la tanti Aggie până vine mama acasă. Trebuie să-i spun că suntem cu toții veseli și bine sănătoși, să trimită bani, mâncarea e tare scumpă, băieții în creștere mănâncă mult, ha, ha, micului Alphie îi trebuie haine și scutece.

Nu știu de ce-o fi mereu țâfnoasă. La ea în apartament e cald și uscat. Are curent electric în casă și propriul ei closet în curte. Nenea Pa are o slujbă stabilă și aduce leafa acasă în fiecare vineri. Bea el bere la birtul lui South, dar nu vine niciodată acasă cântând cântece despre lungă și

amara istorie a Irlandei. Zice dar-ar boala-n casele lor și zice că cel mai amuzant lucru din lume e că avem cu toții funduri care trebuie șterse și nimeni nu e scutit de așa ceva. Imediat ce papa sau un politician se-apucă să toarne gogoși, nenea Pa se gândește la ei când se șterg la fund. Și Hitler, și Roosevelt, și Churchill se șterg la fund. La fel și De Valera. Zice că singurii în care poți să pui bază la capitolul ăsta sunt mahomedanii, că ei cu o mână mănâncă și cu ailaltă se șterg. Mâna omului e hoțomancă, niciodată nu știi pe unde a umblat.

Tare bine petrecem cu nenea Pa când tanti Aggie se duce la Institutul de Mecanică să joace cărți, licitație. Să moară pizmașii, spune el. Cumpără două sticle de bere brună de la South, șase cornuri și două sute de grame de șuncă de la prăvălia din colț. Face ceai și stăm lângă vatră și îl bem, mâncăm sandviciuri cu șuncă și cornuri și râdem de nenea Pa, de părerile lui despre lume. M-au gazat, zice el, da' eu beau bere și nu dau nici o bășină degerată pe lume sau pe vară-sa. Dacă micul Alphie obosește, e țăfnos și plânge, nenea Pa își desface cămașa de pe piept și-i spune na de-aici țăță de la mămica. Când vede pieptul plat și sfârcul, Alphie are un șoc și se cumințește iar.

Înainte să se întoarcă acasă tanti Aggie, trebuie să spălăm cânila și să facem curat, ca să nu afle ea că ne-am ghiftuit cu cornuri și sandviciuri cu șuncă. Dacă ar afla, l-ar cicăli pe nenea Pa o lună încheiată și eu asta nu înțeleg. De ce o lasă el să-l cicălească așa? El a luptat în Marele Război, l-au gazat, e mare, are serviciu, face lumea să rădă. E un mister. Așa-ți spun popii și profesorii, totul e un mister și trebuie să crezi ce ți se spune.

L-aș lua oricând pe nenea Pa să-mi fie tată. Ne-am distra de minune la foc, lângă grătarul căminului, bând ceai și râzând când trage el câte o bășină și zice scapără un chibrit. E cadou de la germani.

Tanti Aggie mereu se ia de mine. Îmi zice zgaibă-la-ochi. Ea zice că sunt leit taică-meu, am purtări ciudate, am o mutră vicleană de prezbiterian din nord, probabil că o să-i fac altar lui Oliver Cromwell însuși când m-oi face mare, o să fug să mă-nsor cu o pațachină englezoaică și o să-mi acopăr casa de poze cu familia regală.

Vreau să scap de ea și nu-mi vine decât o soluție, să mă îmbolnăvesc și să mă duc la spital. Mă scol în miez de noapte și ies în curtea ei. Pot să zic că mă duc la closet. Stau acolo sub cerul liber, pe ger, și sper să fac pneumonie sau ftizie galopantă ca să mă pot duce la spital unde sunt cearșafuri curate, plăcute, primești masa în pat și cărți aduse de fata în rochie albastră. Poate că o să cunosc altă Patricia Madigan și o să învăț o poezie lungă. Stau în curte o veșnicie, în cămașă și picioarele goale, și mă uit la lună care e un galion-fantomă pe cerul plin de nori, și mă duc îndărăt la culcare tremurând, cu speranța că o să mă trezesc dimineața cu o tuse oribilă și obrajii încinși. Dar nu se întâmplă asta. Mă simt înviorat și sprinten și aș fi într-o formă grozavă dac-aș putea pleca acasă, cu mama și frații mei.

În unele zile, tanti Aggie spune că nu mai poate răbda nici o clipă să ne vadă, plecați de lângă mine. Na, zgaibă-la-ochi, ia-l pe Alphie în căruț, ia-i pe frații tăi, mergeți în parc și jucați-vă, faceți ce vreți, dar să nu-mi veniți înapoi până la ora ceaiului, când bate de Angelus, nici un minut mai târziu, m-ați auzit, nici un minut mai târziu. E frig, dar nouă nu ne pasă. Împingem căruțul înainte pe O'Connell Avenue până la Ballinacurra sau Rosbrien Road. Îl lăsăm pe Alphie să meargă târâș pe câmpuri, să se uite la vaci și la oi și râdem când îl adulmecă vacile. Eu mă bag sub vaci și mulg laptele în gura lui Alphie până se umflă și vomită. Fermierii ne fugăresc până când observă cât sunt de mici Michael și Alphie. Malachy râde de fermieri. Le zice ia dă

acuma în mine, cu copilul în brațe. După care îi vine o idee grozavă: de ce să nu ne ducem la noi acasă, să ne jucăm un pic? Găsim pe câmp crenguțe și bucăți de lemn și alergăm în Roden Lane. În Italia găsim niște chibrituri lângă vatră și aprindem numaidecât un foc zdravăn. Alphie adoarme și în curând ne fură și pe noi somnul până când din biserica redemptoristă dăngăne de Angelus și știm că am încurcat-o cu tanti Aggie pentru că întârziem.

Nu ne pasă. N-are decât să țipe la noi cât poștește, că tare frumos am petrecut pe câmp cu vacile și cu oile, apoi sus în Italia, la focul ăla minunat.

Se vede că ea nu petrece niciodată așa frumos. Curent electric și closet, dar nu petrece frumos.

Mamaia vine s-o ia joia și duminica și se duc amândouă cu autobuzul până la spital, s-o vadă pe mama. Noi nu putem merge, că nu e voie cu copii, iar dacă întrebăm ce face mama, ele se zbârlesc și ne spun n-are nimica, nu moare. Noi am vrea să știm când iese din spital, ca să putem pleca acasă cu toții, dar ne e frică să deschidem gura.

Malachy îi spune într-o zi lui tanti Aggie că-i e foame și dacă-i poate da o bucată de pâine. Ea îl lovește cu *Micul sol al Preasfîntei Inimi* făcut sul și lui îi răsar lacrimi pe gene. A doua zi, el nu se întoarce acasă de la școală și nici la ora de culcare nu apare. Ei, o fi fugit, spune tanti Aggie. Pagubă-n ciuperci. Dacă i-ar fi foame, ar veni încoace. Las' că mai bine o duce într-un șanț.

A doua zi, Michael dă buzna în casă din stradă, strigând a venit tata, a venit tata, apoi fuge iar afară, și uite-l pe tata, șede pe podea în hol, îl îmbrățișează pe Michael, se tânguie biata maică-ta, biata maică-ta, și duhnește a băutură. Tanti Aggie zâmbește, o, ai venit, și face ceai, ouă și cârnați. Mă trimite să cumpăr o sticlă de bere neagră pentru tata și mă întreb ce-a apucat-o brusc atâta drăgălășenie și generozitate. Mergem la noi acasă, tată? întreabă Michael.

Da, fiule.

Îl punem iar pe Alphie în căruț, cu cele trei paltoane vechi, plus cărbune și lemn pentru foc. Tanti Aggie stă în prag și ne spune la revedere, băieți, sunteți oricând bine-veniți la ceai, și-n capul meu îi zic o vorbă urâtă, hârcă ce ești. E în capul meu și n-am ce-i face și va trebui să-i spun popii la spovedanie.

Malachy nu e în șanț, e acolo, la noi acasă, mănâncă pește cu cartofi pe care i-a scăpat din mână un soldat beat lângă poarta cazarmii Sarsfield.

Mama se întoarce acasă după două zile. E slăbită, palidă și merge încet. Doctorul mi-a spus să stau la căldură, zice ea, să mă odihnesc bine și să mănânc mâncare hrănitore, carne și ouă de trei ori pe săptămână. Ține-ne, Doamne, bieții doctori habar n-au cum e să n-ai. Tata face ceai și-i prăjește pâine la foc. Nouă ne prăjește pâine în untură și petrecem o noapte tare plăcută sus, în Italia, unde e cald. El spune că nu poate sta la nesfârșit, trebuie să meargă înapoi să muncească în Coventry. Mama se întreabă cum o să ajungă în Coventry fără un șanț în buzunar. În Sâmbăta Mare el se scoală devreme și îmi bea ceaiul cu el la foc. Frige patru felii de pâine în untură și le învelește în pagini din *Limerick Chronicle*, câte două bucăți în fiecare buzunar al hainei. Mama e tot în pat, iar el îi strigă de jos, de la baza scării eu plec acuma. Bine, spune ea. Scrie-mi când ajungi. Tata pleacă în Anglia și ea nici măcar nu se scoală din pat. Eu îl întreb dacă mă lasă să merg cu el până la gară. Nu, nu se duce acolo. Iese pe drumul spre Dublin, poate o găsi vreo ocazie. Mă mângâie pe cap, îmi spune să am grijă de mama și de frații mei și iese pe ușă. Mă uit după el pe stradă până dă colțul. Fug după el și-l văd coborând Barrack Hill, apoi luând-o pe St. Joseph's Street. O iau la fugă în jos pe deal și-l urmez cât de mult pot. Trebuie să-și fi dat seama că m-am luat după el pentru că

se întoarce și îmi strigă du-te acasă, Francis. Du-te acasă, la maică-ta.

Într-o săptămână ne trimite scrisoare să ne spună că a ajuns cu bine, că trebuie să fim cuminiți, să ne respectăm îndatoririle religioase și, mai ales, să ascultăm de mama. Peste încă o săptămână primim prin mandat trei lire și ne simțim ca în rai. O să fim bogați, o să mâncăm pește cu cartofi, peltea și cremă de vanilie, o să mergem în fiecare săptămână la film la Lyric, la Coliseum, la Carlton, la Atheneum, la Central și la cel mai luxos dintre toate, Savoy. Poate chiar o să ajungem să bem ceai și să mâncăm prăjituri la Savoy Café, cu grangurii și îmbuibații din Limerick. O să avem grijă să ținem de ceștile de ceai cu degetele mici ridicate.

În sâmbăta următoare nu primim telegramă, nici în sâmbăta de după și nici în vreo altă sâmbătă din câte există. Mama se milogește iar la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul și zâmbește la dispensar când domnul Coffey sau domnul Kane spun gluma lor cu tata care are o cocotă în Picadilly. Michael vrea să știe ce e aia cocotă și mama îi spune că e ceva care se mănâncă la ceai. Ea stă aproape toată ziua la foc, cu Bridey Hannon, trage din Woodbinele ei și bea ceai slab. Când venim acasă de la școală găsim mereu pe masă firimituri de pâine rămase de dimineață. Nu spală niciodată borcanele de gem sau cănila, de trag muștele la zahăr și oriunde e rost de ceva dulce.

Ea ne zice mie și lui Malachy că trebuie să avem grijă de Alphie cu schimbul, să-l scoatem afară la aer curat. Că nu poate sta copilul numai în Italia din octombrie până-n aprilie. Dacă-i spunem că vrem să ne jucăm cu prietenii noștri, parc-o văd că ne miruiește cu o directă de dreapta în cap de ne ustură urechile.

Inventăm jocuri cu Alphie și căruțul. Eu stau sus, pe Barrack Hill, iar Malachy jos. Când împing căruțul pe deal

în jos, Malachy ar trebui să-l oprească, dar el se uită după un prieten pe patine cu roțile și căruțul zboară pe lângă el în stradă și intră pe ușa birtului lui Leniston, unde bărbății își beau berea în tihnă și nu se așteaptă la un căruț cu un copilaș murdar pe față care să facă gu-gu-gu-gu. Barmanul strigă e o rușine, asemenea purtare ar trebui interzisă prin lege, bebeluși care să dea buzna pe ușă în cărucioare subrede, o să cheme gardistul la noi, dar Alphie îi face cu mâna și zâmbește, iar el zice bine, bine, hai că-i dau copilului o bomboană și o limonadă, hai că le dau limonadă și fraților, doi jigăriți, Doamne iartă-mă, ce lume cruntă, când crezi că le-ai văzut pe toate, te pomenești că-ți intră un căruț buzna pe ușă și te-apuci să împarți bomboane și limonadă în stânga și-n dreapta, ia luați voi doi copilul ăla și mergeți acasă la mama voastră.

Malachy mai are o idee grozavă, să umblăm prin Limerick ca niște negustori de vechituri și să-l împingem pe Alphie cu căruțul în cârciumi, ca să primim bomboane și limonadă, dar eu nu vreau să afle mama și să-mi tragă directă ei de dreapta. Malachy zice că nu sunt băiat de comitet și fuge. Eu împing căruțul pe Henry Street și pe lângă biserica redemptoristă. E o zi cenușie, biserica e cenușie și oamenii strânși într-un mic pâlâ în fața casei preotului sunt și ei cenușii. Așteaptă să primească de pomană resturi de la masa popilor.

Acolo, în mijlocul grupului, cu paltonul ei gri murdar, e mama.

E propria mea mamă și cerșește. Asta e mai rău decât șomajul, decât Societatea Sfântul Vincențiu de Paul, decât dispensarul. E cea mai groaznică rușine, e aproape la fel de rău ca cerșitul pe străzi cu cârpacii care-și arată copiii janghinoși, dați un ban pentru bietul copil, domnu', îi e foame bietului copil, doamnă.

Mama s-a făcut cerșetoare și dacă o vede cineva din cartier sau de la școală, toată familia o să se facă de mai mare rușinea. Prietenii mei o să inventeze nume noi, o să mă sâcâie în curtea școlii și știu ce o să zică:

Frankie McCourt
băiat de cerșetoare
zgaibă-la-ochi
dansator
moacă umflată
japonezu'.

Ușa casei preoților se deschide larg și oamenii se reped înainte, cu mâinile întinse. Îi aud spunând părinte, părinte, aici, părinte, ah, pentru numele lui Dumnezeu, părinte. Am cinci copii acasă, părinte. O văd pe mama, împinsă de colo-colo. Văd cum înșfacă o pungă cu gura strânsă, apoi se îndepărtează de ușă, iar eu împing căruțul înainte pe stradă, să nu mă vadă.

Nu mai vreau să merg acasă. Împing căruțul pe Dock Road până la Corkanree, unde e adus tot praful și gunoiul din Limerick ca să fie ars. Stau acolo o vreme și mă uit la niște băieți care fugăresc șobolani. Nu înțeleg de ce trebuie să chinuie șobolanii dacă nu-s la ei în casă. Aș ține-o înainte pe câmp și nu m-aș mai opri dacă nu l-aș avea pe Alphie care urlă de foame, dă din piciorușele lui dolofane și-mi arată biberonul gol.

Mama a făcut focul și fierbe ceva într-o oală. Malachy zâmbește și spune că mama a adus acasă niște carne de vită la conservă și câțiva cartofi de la prăvălia lui Kathleen O'Connell. N-ar mai fi așa de vesel dac-ar ști că e băiat de cerșetoare. Ea ne strigă să intrăm în casă, iar când ne așezăm la masă, mie-mi vine greu să mă uit la cerșetoarea de mama. Ea aduce oala pe masă, ne pune câte un cartof la fiecare și adună carnea cu o furculiță.

Nici vorbă de carne de vită la conservă. E ditai bucata de grăsime cenușie, tremurătoare, și singura urmă de carne de vită e un mic sfârc roșu în vârf. Ne holbăm la bucățica de carne și ne întrebăm cine o va primi. Asta-i pentru Alphie, spune mama. El e bebeluș, crește repede, are nevoie. O pune pe o farfurie, în fața lui. El o împinge cu degetul, apoi o trage înapoi. O ia în gură, se uită în jur prin bucătărie, îl vede pe câinele Lucky și i-o aruncă lui.

N-are rost să mai spunem ceva. Adio, carne. Ne mâncăm cartofii cu sare din belșug, iar eu îmi mănânc grăsimea și mă prefac că e sfârcul ăla de carne roșie.

XI

Mama ne atrage atenția: voi să nu puneți etichetele pe cutia asta, că nu e nimic acolo care să vă intereseze pe voi și nici nu e treaba voastră.

În cutia aia n-are altceva decât o grămadă de hârtoage, certificate de naștere și de botez, pașaportul ei irlandez, pașaportul englez al tatei de la Belfast, pașapoartele noastre americane și rochia ei de fată mondenă, foarte roșie, cu paiete și franjuri negri, pe care a cărat-o după ea tocmai din America. Are de gând să păstreze rochia mereu, ca să-și aducă aminte de când era tânără și dansa.

Mie puțin îmi pasă de cutia ei până când m-apuc să fac echipă de fotbal cu Billy Campbell și Malachy. Nu ne permitem noi uniforme sau încălțări, iar Billy întreabă cum o să știe lumea de noi? Nici măcar nume n-avem.

Eu îmi aduc aminte de rochia roșie și-mi vine un nume, Inimile Roșii din Limerick. Mama nu deschide niciodată cutia, așa că ce contează dacă tai o bucată din rochie ca să fac șapte inimii roșii, să ni le prindem în piept? Dacă nu știi, atunci nici nu suferi, doar ea cu gura ei spune asta.

Rochia e îngropată sub hârtii. Mă uit la poza mea de pașaport de când eram mic și-mi dau seama de ce mi se spune Japonezu'. Pe una dintre hârtii scrie Certificat de căsătorie, Malachy McCourt și Angela Sheehan s-au cununat pe douăzeci și opt martie 1930. Cum așa? Eu m-am născut pe nouăsprezece august și Billy Campbell mi-a spus că tata și mama trebuie să facă nunta cu nouă luni înainte să fie rost

de vreun copil. Și uite că eu am venit pe lume în jumătate din timpul ăsta. Atunci te pomenești că sunt un miracol și poate c-o să ajung sfânt când o să fiu mare și lumea o să țină sărbătoarea Sfântului Francisc din Limerick.

Va trebui să-l întreb pe Mikey Molloy, el e în continuare expertul în Corpuri de Fete și Tot Ce E Porcos în general.

Billy zice că dacă e să ajungem mari jucători de fotbal, atunci trebuie să ne antrenăm și că să ne întâlnim în parc. Băieții fac gură când le dau inimile și eu le spun că dacă nu le place, n-au decât să se ducă acasă și să taie ei rochiile și bluzele mamelor lor.

N-avem bani de minge ca lumea, așa că unul dintre băieți aduce o bășică de oaie umplută cu cârpe. Luăm bășica la șuturi în câmp până când se găurește și încep să iasă cârpele din ea și ne plictisim să dăm cu piciorul într-o bășică vai de capul ei. Billy zice să ne întâlnim mâine dimineață, adică sâmbătă, să mergem la Ballinacurra și să vedem dacă putem să-i provocăm pe băieții bogați de la Crescent College la un meci adevărat, șapte la șapte. Zice să ne prindem inimile roșii de bluze chiar dacă nu-s decât niște cârpe roșii.

Malachy se duce acasă, la ceai, dar eu nu pot să mă duc pentru că trebuie să mă văd cu Mikey Molloy și să află de ce m-am născut eu la jumătate de soroc. Mikey iese din casă cu taică-său, Peter. Mikey face șaisprezece ani și taică-său îl duce la cârciuma lui Bowles, să bea prima lui bere. Nora Molloy e înăuntru și țipă după Peter că dacă pleacă, nici să nu mai vină, că s-a săturat să mai coacă pâine, ea la azilul de nebuni nu se mai întoarce, iar dacă aduce copilul beat acasă, o să plece în Scoția și o să dispară de pe fața pământului.

N-o băga în seamă, Ciclopule, îi spune Peter lui Mikey. Mamele irlandeze sunt mereu împotriva primei beri. Și maică-mea a încercat să-l omoare pe taică-meu cu o tigia când m-a luat să-mi dea prima bere.

Mikey îl întreabă pe Peter dacă pot veni și eu cu ei să beau o limonadă.

Peter spune la toată lumea din cârciumă că Mikey a venit să bea prima lui bere și când toți bărbații vor să-l cinstească pe Mikey cu câte o bere, Peter zice ah, nu, ar fi mare păcat să bea prea mult și să-i declare dup-aia război total.

Se toarnă berea și ne așezăm la perete, Molloy-i cu halbele și eu cu limonada. Bărbații îi urează lui Mikey numai de bine pentru viitor și așa-i c-a fost plească de la Dumnezeu acum câțiva ani când a căzut de pe burlanul ăla și de-atunci n-a mai făcut crize și mare păcat de amărâtul de Quasimodo Dooley, vai de el, că s-a prăpădit de oftică după ce s-a chinuit atâția ani să vorbească exact ca un englez, ca să-l ia la BBC unde oricum n-au ce căuta irlandezii.

Peter stă de vorbă cu bărbații, iar Mikey soarbe din prima lui halbă și-mi șoptește nu cred că-mi place, dar să nu-i spui lu' tata. Apoi îmi spune cum exersează în secret accentul de englez ca să ajungă crainic la BBC, visul lui Quasimodo. Îmi spune că pot să-l iau înapoi pe Cuchulain, că n-ai ce face cu el când citești știrile la BBC. Acum, că are șaispe ani, vrea să plece în Anglia și dac-o să-mi iau vreo dată radio, ăla care o să vorbească la BBC Anglia el o să fie.

Eu îi zic de certificatul de căsătorie, cum a zis Billy Campbell că trebuie să treacă nouă luni, dar eu m-am născut la jumătate de soroc și poate știe el dac-o fi vreo minune la mijloc.

Neh, face el, neh. Ești un bastard. Ești osândit.

Da' de ce mă-njuri, Mikey.

Nu te-njur. Așa le zice la oamenii care nu se nasc la nouă luni după căsătorie, la oamenii concepuți pe șest.

Ce-i aia?

Ce-i aia ce?

Concepuți.

E atunci când sperma ajunge la ou și oul crește și după nouă luni apari tu.

Nu pricep ce zici.

Chestia dintre picioarele tale se cheamă excitare, șoptește el. Mie nu-mi plac celelalte nume, sulă, puță, pulă, ștremeleag. Deci taică-tu își bagă excitarea în maică-ta, se spârcăie și sămânța aia intră în maică-ta, unde e un ou din care crești tu.

Eu nu sunt un ou.

Ba ești un ou. Toată lumea se trage dintr-un ou.

De ce să fiu osândit? Nu-i vina mea că sunt bastard.

Toți bastarzii sunt osândiți. Ca pruncii care n-au fost botezați. Aia ajung în purgatoriu pe vecie și n-au scăpare și nu e vina lor. De te și miri de Dumnezeu care stă acolo sus pe tronul Lui și n-are milă de bebelușii nebotezați. Pe mine de-aia nu mă mai prinzi pe la biserică. Oricum, ești osândit. Taică-tău și cu maică-ta au făcut excitarea și nu erau căsătoriți, așa că tu n-ai primit harul.

Ce mă fac?

Nimic. Ești osândit.

Nu pot să aprind o lumânare sau știu eu ce.

Ai putea să-ncerci la Preasfânta Fecioară. Ea se ocupă de osândiți.

Dar n-am nici un penny de lumânare.

Bine, bine, na de-aici un penny. O să mi-l dai înapoi peste un milion de ani, când o să ai o slujbă. Mă costă o avere să fiu expertul în Corpurile Fetelor și Tot Ce E Porcos în general.

Barmanul rezolvă cuvinte încrucișate și-l întreabă pe Peter care-i opusul lui înaintare?

Retragere, spune Peter.

Asta e, spune barmanul. Toate au câte un opus.

Maica Domnului, face Peter.

Ce-ai pătit, Peter? zice barmanul.

Ce-ai zis mai înainte, Tommy?

Toate au câte un opus.

Maica Domnului.

Ți-e bine, Peter? Nu e bună berea?

Berea e nemaipomenită, Tommy, și ce, nu-s eu campion la dat pe gât halbe?

Ba cum de nu, Peter. Ce-i al tău e al tău.

Asta înseamnă c-aș putea fi campion în partea opusă.

Ce vrei să spui, Peter?

Aș putea să fiu campion la nebăut nici o halbă.

Ei acuma, Peter, cred că le cam exagerezi. Ce face nevasta, e bine?

Tommy, ia berea asta din fața mea. Sunt campion la nebăut nici o halbă.

Peter se întoarce și ia paharul din fața lui Mikey. Mergem acasă la maică-ta, Mikey.

Nu mi-ai zis Ciclopule, tată.

Te cheamă Mikey. Te cheamă Michael. Plecăm în Anglia. Gata cu halbele pentru mine, gata cu halbele pentru tine, gata cu coptul pâinii pentru maică-ta. Haide.

Ieșim din cârciumă, iar barmanul Tommy strigă după noi Peter, tu știi de la ce ți se trage. De la cărțile alea afurisite de le citești. Ți-au nenorocit capul.

Peter și Mikey se duc spre casă. Eu trebuie să mă duc la Sfântul Iosif, să aprind lumânarea care o să mă salveze de la osândă, dar îmi pică ochii pe vitrina prăvăliei lui Counihan și acolo, în mijloc, văd o bucată mare de caramea Cleeves și o reclamă: DOUĂ BUCĂȚI LA UN PENNY. Știu că sunt osândit, dar îmi plouă-n gură de-o parte și de alta a limbii, iar când pun banul pe teigheaua duduului Counihan, îi dau cuvântul meu Fecioarei Maria că, de cum primesc încă un penny, o să aprind lumânarea și să fie bună să vorbească Ea cu Fiul Ei și să mai amâne osânda o vreme.

Carameaua Cleeves la un penny nu durează o veșnicie, iar când se termină trebuie să mă gândesc să mă duc acasă la o mamă care l-a lăsat pe tata să-și vâre excitarea în ea,

ca să mă nasc eu la jumătate de soroc și s-ajung un bastard. Dac-o să zică vreodată ceva de rochia roșie sau altceva, o să-i spun că știu tot despre excitare și o s-o șochez.

Sâmbătă dimineața mă întâlnesc cu Inimile Roșii din Limerick și hălăduim pe drum, căutând adversari la fotbal. Băieții tot mai bombăne că bucățile din rochia roșie nu arată a inimi până când Billy le spune că, dacă nu vor să joace fotbal, să se ducă acasă și să se joace cu păpușile surorilor lor.

Niște băieți joacă fotbal pe un câmp din Ballinacurra și Billy îi provoacă. Ei au opt jucători, iar noi avem doar șapte, dar nu contează pentru că unul dintre ei are un singur ochi și Billy ne spune să ne ținem pe partea lui chioară. Plus de asta, zice el, Frankie McCourt e aproape orb, că are doi ochi betegi și asta-i și mai rău. Ei sunt echipați frumos cu tricouri albastre cu alb și cu șorturi albe și au ghete de fotbal adevărate. Unul dintre ei ne zice că părem scoși de la gunoi și trebuie să-l ținem pe Malachy să nu sară la ei. Ne învoim să jucăm jumătate de oră pentru că băieții din Ballinacurra zic că trebuie să se ducă să ia prânzul. Prânzul. Restul lumii mănâncă masa principală în mijlocul zilei, numai ei iau prânzul. Dacă nu bagă nimeni gol în jumătate de oră, e meci nul. Alergăm de colo-colo până când Billy primește mingea și o ia la picior și plutește pe flank cu așa o viteză că nimeni nu-l poate prinde, mingea intră-n poartă și e gol. Jumătatea de oră aproape a trecut, dar băieții din Ballinacurra mai cer jumătate de oră și reușesc să înscrie mai pe la sfârșitul celei de-a doua reprize. Apoi, mingea iese în afara terenului. E mingea noastră. Billy stă pe linia de tușă, cu mingea deasupra capului. Se prefacă că se uită la Malachy, dar îmi aruncă mie mingea. Mingea vine la mine de parcă altceva nici n-ar exista pe lume. Îmi vine direct la picior și nu-mi rămâne altceva de făcut decât

să pivotez cu stângul și să trimit mingea drept în poartă. Am ca o albeață în cap și mă simt ca un băiat ajuns în rai. Plutesc pe deasupra terenului până când Inimile Roșii din Limerick mă bat pe spate și-mi spun grozav gol ai dat, Frankie, și tu, Billy.

Ne întoarcem pe O'Connell Avenue și eu mă tot gândesc cum mi-a venit mingea la picior și sigur a trimis-o Dumnezeu sau Sfânta Fecioară Maria și Ei niciodată n-ar trimite așa o plească unuia care-i osândit pentru că s-a născut la jumătatea sorocului și știu că n-am să uit cât oi trăi mingea aia pasată de Billy Campbell, golul ăla.

Mama se întâlnește pe stradă cu Bridey Hannon și cu maică-sa și ele îi povestesc de picioarele betege ale domnului Hannon. Bietul John, e un chin pentru el să vină seară de seară acasă cu bicicleta, după ce toată ziua duce turbă și cărbune cu carul cel mare vânzătorilor de cărbune de pe Dock Road. E plătit de la opt dimineața până la cinci și jumătate după-masa, deși calul trebuie pregătit mult mai devreme de opt și e dus la culcare mult după cinci și jumătate. Toată ziua e ba sus, în car, ba jos, ridicând saci cu turbă și cărbune, disperat să nu-și piardă bandajele de pe picioare, ca să nu-i intre mizerie la rănilor deschise. Bandajele sunt veșnic lipicioase și trebuie smulse, iar când se întoarce acasă, își spală rănilor cu apă și săpun, le dă cu alifie și le înfășoară în bandaje curate. Nu-și permit bandaje noi în fiecare zi, așa că ea spală și tot spală la cele vechi până se fac cenușii.

Mama zice că domnul Hannon ar trebui să meargă la doctor și doamna Hannon zice cum nu, a fost la doctor de nu știu câte ori și doctorul zice să nu mai stea atâta în picioare. Atâta tot. Să nu mai stea-n picioare. Păi cum să nu mai stea-n picioare? Trebuie să muncească. Din ce să trăim dacă el nu muncește?

Mama zice că poate ar putea și Bridey să-și ia ceva de lucru și Bridey se ofuschează. Tu nu știi că-s slabă de piept, Angela? Nu știi c-am avut febră reumatică și pot să mă curăț oricând? Trebuie să am grijă.

Mama mereu o pomenește pe Bridey, cu febra ei reumatică și pieptul ei slab. Fata aia e în stare să stea acolo cu orele și să se vaite de boalele ei, zice mama, dar asta n-o împiedică să tragă din Woodbine.

Mama îi spune lui Bridey că-i pare rău de pieptul ei slab și că e groaznic că tatăl ei se chinuie în felul ăsta. Doamna Hannon îi spune mamei că John e pe zi ce trece tot mai rău și ce-ai zice, doamnă McCourt, dacă băiatul 'mneatale Frankie ar merge cu el în car câteva ore și l-ar ajuta cu sacii? N-avem noi bani de dat, dar Frankie ar câștiga și el un șiling, doi, și și-ar mai odihni și John bieteles picioare.

Nu știi, zice mama, are doar unsprezece ani, a avut tifos și praful de cărbune i-ar face rău la ochi.

Ar sta afară, la aer, spune Bridey, și aerul curat e cel mai bun pentru cineva cu vedere proastă sau care se reface după tifos, nu-i așa, Frankie?

Așa-i, Bridey.

Mie-mi arde buza să mă duc cu domnul Hannon în carul cel mare, ca un muncitor adevărat. Dacă fac treabă bună, poate că m-or lăsa să nu mai merg la școală niciodată, dar mama zice poate să se ducă atâta vreme cât nu lipsește de la școală și poate să înceapă într-o sâmbătă dimineață.

De-acum sunt bărbat, așa că sâmbătă dimineața fac focul devreme, îmi fac singur ceai și-mi prăjesc pâine în untură. Aștept în față la vecini să iasă domnul Hannon cu bicicleta lui și pe fereastră vine un miros desfătător de slănină și ouă. Mama zice că domnul Hannon primește cea mai bună mâncare pentru că doamna Hannon e îndrăgostită lulea de el ca-n prima zi când l-a luat. Sunt ca doi îndrăgostiți dintr-un film american, așa se poartă. Acuma

el împinge la bicicletă și pufăie întruna din pipa pe care o ține-n gură. Îmi spune să mă sui pe ghidonul bicicletei lui și-am pornit spre prima mea slujbă de bărbat. Capul lui e deasupra capului meu pe bicicletă și pipa miroase grozav. Hainele îi miros a cărbune și strănut din cauza asta.

Bărbații merg pe jos sau pe bicicletă spre depozitele de cărbune, spre Morile de făină Rank și spre Compania de vapoare cu abur Limerick de pe Dock Road. Domnul Hannon își scoate pipa din gură și-mi spune că sâmbăta e cea mai frumoasă dimineață, că e zi scurtă. Începem la opt și terminăm până-n două, când bate de Angelus.

Mai întâi pregătim calul, îl țeșălăm puțin, umplem ieslea de lemn cu ovăz și găleata cu apă. Domnul Hannon îmi arată cum să pun hamul și mă lasă pe mine să trag calul cu spatele până la oiștea carului. Duamne, Frankie, face el, ai talent.

Sunt așa de bucuros când aud asta că-mi vine să sar în sus și-n jos și să conduc toată viața un car.

Doi bărbați umplu sacii cu turbă și cărbune și-i cântăresc pe cântarul mare din fier, o sută de livre de sac. Treaba lor e să încarce sacii în car până când se duce domnul Hannon în birou să ia borderourile de livrare. Bărbații cu sacii sunt rapizi și putem începe livrările. Domnul Hannon se suie în partea stângă a carului și-mi arată cu biciul unde să mă așez, în dreapta. Carul e înalt și plin de saci, așa că mi-e greu să mă urc și dau să mă sui pe roată. Domnul Hannon îmi spune să nu fac niciodată așa ceva. Să nu pun niciodată mâna sau piciorul lângă roată când e calul înhamat la oiște. Poate-i da prin cap calului s-o pornească de unul singur și uite așa te pomenești acolo, cu piciorul sau mâna prinse-n roată, și rămâi fără ele. Haida ho, îi spune calului, iar calul scutură din cap și scutură hamul și domnul Hannon râde. Lu' calu' ăsta prost îi place munca, spune el. Peste câteva ore, n-o să mai scuture el hamul.

Când începe ploaia, ne acoperim cu saci vechi de cărbune, iar domnul Hannon își întoarce invers pipa, să nu se ude tutunul. El zice că totul e mai greu pe ploaie, dar ce rost are să ne plângem. Cum ar fi să te plângi că e soare-n Africa.

Traversăm podul Sarsfield ca să facem livrările pe Ennis Road și North Circular Road. Sunt oameni bogați, zice domnul Hannon, și tare greu bagă mâna-n buzunar să dea bacșiș.

Avem de livrat șaisprezece saci. Domnul Hannon zice că azi avem noroc pentru că unele case primesc mai mulți saci și n-o să fie nevoit să-și nenorocească picioarele tot suind și coborând din car. Când ne oprim, el se dă jos, iar eu trag sacul până la margine și i-l pun pe umeri. Unele case au afară un loc cu o ușiță unde golești sacul și atunci e ușor. Alte case au curți lungi și atunci îl vezi pe domnul Hannon cum suferă de picioare, când trebuie să ducă sacii din car până la magaziile de la intrarea din spate. Ah, Duamne, Frankie, Duamne, atâta zice și el ca să se vaite, și mă roagă să-l ajut să se suie la loc în car. Zice că dac-ar avea un căruț, ar duce cu el sacii din car până-n casă și ar fi mană cerească, dar un căruț l-ar costa leafa pe două săptămâni și cine să-și permită așa ceva?

Sacii au fost livrați, a ieșit soarele, carul s-a golit și calul știe că ziua lui de lucru s-a terminat. E tare plăcut să șezi în car și să te uiți la spinarea calului, de la coadă până la cap, legănându-se ușor pe Ennis Road, peste Shannon, apoi pe Dock Road. Domnul Hannon zice că cine a livrat șaispe saci de cărbune și turbă la suta de livre fiecare, ăla merită o bere, iar băiatul care l-a ajutat merită o limonadă. Îmi spune să fac bine să merg la școală, să n-ajung ca el care muncește când îi putrezesc picioarele sub el. Să te duci la școală, Frankie, și să pleci din Limerick și chiar din Irlanda. Războiul ăsta n-o dura la nesfârșit și o să poți

pleca în America sau în Australia sau în orice altă țară mare, unde să te uiți în zare și să nu vezi capătul pământului. Lumea e largă și poți avea aventuri grozave. Dacă n-ar fi picioarele astea ale mele, aș fi în Anglia, să mă îmbogățesc muncind în fabrici ca restul irlandezilor, ca tată-tu. Nu, nu ca tată-tu. Am auzit că v-a lăsat cu buza umflată, ai? Nu pricep cum de poate un om zdravăn la cap să plece și să-și lase nevasta și familia să rabde de foame și de frig iarna în Limerick. Școala, Frankie, școala. Cărțile, cărțile, cărțile. Fugi din Limerick până nu-ți putrezesc picioarele și-ți pierzi mințile cu totul.

Calul tropotește agale și când ajungem la depozitul de cărbune, îi dăm apă și mâncare și-l țeșălăm. Domnul Hannon vorbește întruna cu el, îi zice bătrânul meu *segosha*¹, iar calul fornăie și-și vâără botul în pieptul domnului Hannon. Tare mi-ar plăcea să duc calul ăsta acasă și să-l țin jos cât noi stăm sus, în Italia, dar chiar dacă l-aș putea băga pe ușă, mama ar țipa la mine că asta ne mai trebuie în casa asta, un cal.

Străzile care urcă dinspre Dock Road sunt prea în pantă pentru ca domnul Hannon să meargă pe bicicletă cu mine pe ghidon, așa că mergem la pas. Îl dor picioarele de la muncă și facem mult până în Henry Street. El se reazămă în bicicletă sau se așază pe pragurile caselor și-și roade pipa din gură.

Mă întreb când o să-mi primesc banii pentru ziua de lucru pentru că poate o să mă lase mama să mă duc la Cinema Lyric dacă ajung acasă la timp cu șilingul sau cât mi-o da domnul Hannon. Ajungem la ușa birtului lui South și el îmi spune să intru, păi nu mi-a promis o limonadă?

Nenea Pa Keating e înăuntru, în cârciumă. E negru tot, ca de obicei, și șade lângă Bill Galvin, care e alb tot, ca de

¹ Termen de alint în irlandeză, bătrânul meu prieten.

obicei, fornăie și bea cu înghițituri mari din berea lui neagră. Ce faceți? zice domnul Hannon și se așază de partea cealaltă a lui Bill Gavin și toată lumea din cârciumă pufnește în râs. Duamne, face barmanul, ia te uită, doi cărbuni și un bulgăre de omăt. Vin și alți bărbați din cârciumă să-i vadă pe cei doi bărbați negri tăciune, cu bărbatul alb ca varul între ei, și vor să trimită la *Limerick Leader* după cineva cu un aparat de fotografiat.

Nenea Pa zice cum de ce ești și tu negru tot, Frankie? Ai căzut într-o mină de cărbune?

L-am ajutat pe domnul Hannon cu căruța.

Ochii tăi sunt într-un hal fără de hal, Frankie. Ca găurile de la pișat în zăpadă.

De la praful de cărbune, nene Pa.

Să-i speli când ajungi acasă.

Bine, nene Pa.

Domnul Hannon îmi ia o limonadă, îmi dă șilingul pentru dimineața de muncă și-mi spune că pot pleca acasă, că sunt tare harnic și pot să-l ajut și săptămâna următoare, după școală.

Pe drumul spre casă, mă văd în vitrina unui magazin negru tot de la cărbune și mă simt bărbat, un bărbat cu un șiling în buzunar, un bărbat care a băut limonadă într-un birt cu doi bărbați negri de la cărbune și unul alb de la var. Nu mai sunt copil și aş putea foarte bine să mă las definitiv de Școala Leamy. Aș putea munci cu domnul Hannon în fiecare zi și când pe el n-o să-l mai asculte deloc picioarele, aş putea prelua eu carul, să împart cărbune bogătaşilor toată viața, iar mama n-ar trebui să mai cerșească în fața casei preoților redemptoriști.

Lumea de pe străzi și alei se uită ciudat la mine. Fete și băieți râd și strigă ia uite-l pe coșar. Cât ne iei ca să ne cureți coșul? Ai căzut într-o groapă cu cărbune? Te-a ars întunericul?

Sunt niște ignoranți. Nu știu ei că toată ziua am cărat saci de o sută de livre cu cărbune și turbă. Nu știu ei că sunt bărbat.

Mama doarme cu Alphie sus, în Italia, și a pus o haină la geam, ca să fie întuneric în cameră. Îi spun că am câștigat un șiling și ea îmi spune că pot să merg la Lyric, că merit. Să iau doi penny și să las restul jos, pe policioară, ca să poată trimite ea după o pâine să avem la ceai. Deodată, haina cade de pe geam și camera se luminează. Mama se uită la mine, Dumnezeule mare, ia uite la ochii tăi. Du-te jos și cobor și eu într-un minut să ți-i spăl.

Încălzește apă în ceainic, îmi tamponează ochii cu pulbere de acid boric și-mi spune că nu pot să mă duc la Cinema Lyric azi și nici în altă zi până mi s-or vindeca ochii, deși Dumnezeu știe când s-o întâmpla asta. N-ai cum să duci cărbune când ai ochii în halul ăsta, spune ea. Sigur ți-i nenorocește praful.

Vreau să muncesc. Vreau să aduc șilingul acasă. Vreau să fiu bărbat.

Poți să fii bărbat și fără să aduci șilingul acasă. Du-te sus, întinde-te și odihnește-ți amândoi ochii, altfel o să orbești.

Vreau să muncesc. Mă spăl la ochi de trei ori pe zi cu pulbere de acid boric. Îmi aduc aminte de Seamus de la spital și cum s-a vindecat unchiul lui la ochi de la exercițiul cu clipitul, așa că am grijă să stau și să clilesc câte o oră pe zi. Ca să-ți întărești ochii, clipitul e cel mai bun, el așa zicea. Așa că stau și clilesc întruna până când Malachy fuge la mama, care e afară, în alee și vorbește cu doamna Hannon. Mamă, Frankie a pățit ceva, stă sus și clipește în prostie.

Ea urcă într-un suflet. Ce-i cu tine?

Îmi întăresc ochii cu exercițiul.

Ce exercițiu?

Clipitul.

Clipitul nu e un exercițiu.

Seamus de la spital zice că nimic nu-i mai bun decât clipitul ca să-ți întărești ochii. Unchiu-său și-a întărit ochii de la clipit.

Ea zice că am devenit un ciudat și se întoarce în alee, la discuția ei cu doamna Hannon, iar eu clipesc și mă spăl la ochi cu acid boric pulbere și apă caldă. O aud pe doamna Hannon prin geam. Frankie ăsta micu' al dumitale e o binecuvântare pentru John, că de-atâta sus-jos în carul ăla, își nenorocea de tot picioarele.

Mama nu spune nimic și asta înseamnă că-i e așa de milă de domnul Hannon că o să mă lase să-l ajut iar joia, când are de dus marfa cea mai grea. Eu mă spăl pe ochi de trei ori pe zi și clipesc până mă dor sprâncenele. Clipesc la școală când profesorul nu e atent și toți băieții din clasă îmi spun Clipilă și se adaugă și asta pe lista de porecle.

*Clipilă McCourt
băiat de cerșetoare
zgaibă-la-ochi
moacă umflată
dansator
japonezu'.*

Mie nu-mi pasă ce porecle-mi scot câtă vreme mi se limpezesc ochii și am o slujbă stabilă, să duc saci de cărbune de o sută de livre cu carul. Tare-aș vrea să mă vadă joia după școală când sunt în car și domnul Hannon îmi dă să țin hățurile, ca să-și poată fuma pipa în tihnă. Ține aici, Frankie, frumos, cu grijă, că ăsta-i cal de ispravă și nu trebuie smucit.

Îmi dă biciușca, dar calul ăsta nu trebuie plesnit nicio dată. Totul e doar de paradă sau poate ca să alung o muscă de pe crupa strașnică, aurie, care se bălăngăne între oiști.

Sunt sigur că lumea se uită la mine și mă admiră cum mă legăn eu în car, ce priceput sunt cu hățurile și biciușca. Aș vrea să am pipă ca domnul Hannon și o șapcă de tweed. Aș vrea să fiu cărbunar adevărat cu pielea neagră ca domnul Hannon și nenea Pa Keating, pentru ca lumea să spună ia uite-l pe Frankie McCourt, ăla care duce cărbune peste tot în Limerick și-și bea berea la cârciuma lui South. Nu m-aș spăla niciodată pe față. Aș fi negru în fiecare zi din an, chiar și de Crăciun când cică ar trebui să te speli bine-bine pentru venirea pruncului Isus. Eu sunt sigur că El nu s-ar supăra pentru că i-am văzut pe Cei Trei Magi la ieslea de Crăciun de la biserica redemptoristă și unul dintre ei era mai negru decât nenea Pa Keating, care e cel mai negru ins din Limerick, și dacă există mag negru, înseamnă că peste tot în lume, oriunde te-ai duce, e cineva care împarte cărbune.

Calul își înalță coada și scapă din dos ditamai bucățile de balebă galbenă, aburindă. Eu dau să trag de hățuri ca să se poată opri, să aibă parte de un pic de tihnă, dar domnul Hannon zice nu, Frankie, lasă-l la trap. Așa se cacă ei, din mers. E unul dintre puținele noroace ale cailor, se cacă din mers, nu-s murdari și puturoși ca neamul omenesc, nici vorbă, Frankie. Cel mai rău lucru din lume e să intri la toaletă după omul care a mâncat picioare de porc și a băut bere toată seara. Pute de-ți mută nasul oricât ai fi de voinic. Caii sunt altfel. Mănâncă doar ovăz și fân și ce dau ei afară e curat și natural.

Muncesc cu domnul Hannon marțea și joia, după școală, plus dimineața de sâmbătă, când e zi scurtă, ceea ce înseamnă trei șilingi pentru mama, chiar dacă ea se frământă întruna pentru ochii mei. De cum mă întorc acasă, mi-i spală și mă pune să-i odihnesc jumătate de oră.

Domnul Hannon zice că joia o să mă aștepte el în apropiere de Școala Leamy după ce face livrările pe Barrington

Street. Acum o să mă vadă toți băieții. O să știe că sunt omul muncii și nu-s doar un japonez dansator cu moaca umflată și zgaibă la ochi. Hopa sus, zice domnul Hannon, iar eu mă urc în car ca orice om al muncii. Mă uit la băieți cum cască gura prostiți la mine. Prostiți. Îi spun domnului Hannon că dacă vrea să-și fumeze liniștit pipa, țin eu hățurile, și când mi le dă mie sunt sigur că le-am luat piuitul la băieți. Haida ho, îi zic calului, ca domnul Hannon. Plecăm la trap și sunt sigur că zeci de băieți de la Leamy săvârșesc păcatul de moarte al invidiei. Îi zic iar calului haida ho, ca să fiu sigur că a auzit toată lumea, să fiu sigur că au văzut și ei că eu mân carul ăla, nu altcineva, să fiu sigur că nu vor uita niciodată că pe mine m-au văzut acolo în car, cu hățurile și biciușca. E cea mai frumoasă zi din viața mea, mai frumoasă decât ziua Primei Împărțășanii, pe care mi-a stricat-o mamaia, mai frumoasă decât ziua Confirmării, când am făcut tifos.

Acuma nu mă mai poreclesc. Nu mai rîd de zgaibele mele de la ochi. Îi interesează cum am făcut rost de o slujbă așa de bună la unsprezece ani, cât mă plătește și dac-o să am slujba aia toată viața. Vor să știe dacă mai sunt și alte slujbe bune la depozitele de cărbune și dacă le pun și lor o vorbă bună.

Vin băieți de treispe ani care mi se pun în față și spun că slujba li s-ar cuveni lor pentru că sunt mai mari, iar eu nu-s decât un mucos sfrijit, fără umeri. N-au decât să trîncănească. Slujba e a mea și domnul Hannon îmi spune că sunt puternic.

În unele zile, suferă așa de rău cu picioarele că abia dacă mai merge și se vede că doamna Hannon e îngrijorată. Îmi dă o cană de ceai și mă uit la ea cum îi suflecă pantalonii și desprinde pansamentele murdare. Rănile sunt roșu cu galben și încleiate de la praful de cărbune. Ea le spală cu apă și săpun și le dă cu o alifie galbenă. Îi saltă picioarele

pe un scaun și acolo rămâne toată seara, citind ziarul sau vreo carte de pe raftul de deasupra.

A ajuns așa de rău cu picioarele că trebuie să se scoale dimineața cu o oră mai devreme, ca să le dezmoștească și să schimbe pansamentul. Într-o dimineață de sâmbătă, doamna Hannon bate la noi la ușă înainte să se crape de ziuă și mă roagă să mă duc până la niște vecini să împrumut roaba lor ca s-o luăm în car pentru că azi domnul Hannon n-o să fie în stare nicidecum să care sacii și poate-i duc eu cu roaba. N-o să mă poată lua pe bicicletă, așa că să ne întâlnim la depozit, cu roaba.

Orice pentru domnul Hannon, ține-l Doamne, zice vecinul.

Eu aștept la poarta depozitului și-l văd venind spre mine pe bicicletă, mai greoi ca oricând. E așa de înțepenit că abia se poate da jos de pe bicicletă și-mi zice ești om de ispravă, Frankie. Mă lasă pe mine să pregătesc calul, deși încă nu prea mă descurc să-i pun hamul. Mă lasă să mân carul afară din depozit, pe străzile înghețate, și mi-aș dori să mân la nesfârșit și să nu mă mai întorc niciodată acasă. Domnul Hannon îmi arată cum să trag sacii la marginea platformei și să-i las să cadă pe pământ, ca să-i pot sălta în roabă și să-i duc în case. Îmi spune cum să ridic și să împing de saci fără să mă sforțez și până-n prânz am livrat toți cei șaisprezece saci.

Acum să mă vadă băieții de la Leamy, să vadă cum mân calul și mă ocup de saci, cum fac tot în timp ce domnul Hannon își odihnește picioarele. Aș vrea să mă vadă cum împing roaba până la birtul lui South și-mi beau limonada cu domnul Hannon și nenea Pa, eu negru tot și Bill Galvin alb tot. Aș vrea să arăt lumii întregi bacșișurile pe care domnul Hannon mă lasă să le păstrez, patru șilingi, plus șilingul pe care mi-l dă pentru dimineața de lucru, în total cinci șilingi.

Mama stă la foc și când îi dau banii, se uită la mine, îi scapă în poală și plânge. Eu sunt nedumerit pentru că banii ar trebui să te înveselească. Uită-te la ochii tăi, spune ea. Du-te la oglindă și uită-te la ochii tăi.

Am fața neagră și ochii arată mai rău ca oricând. Albul ochilor și pleoapele sunt roșii și mi se scurge urdoarea aia galbenă pe la colțuri și peste pleoapele inferioare. Dacă urdoarea stă acolo o vreme, formează o crustă care trebuie curățată cu mâna sau spălată.

Mama zice că am pus-o în cui. Gata cu domnul Hannon. Eu încerc să-i explic că domnul Hannon are nevoie de mine. Abia dacă mai poate merge. În dimineața asta a trebuit să fac eu tot, să mân carul, să împing roaba cu sacii, să stau în birt, să beau limonadă, să-i ascult pe bărbați discutând cine e mai tare, Rommel sau Montgomery.

Ea zice că-i pare rău de necazurile domnului Hannon, dar avem și noi necazurile noastre și asta-i mai lipsește acum, un fiu orb, să se împiedice pe străzile din Limerick. De parcă nu-ți ajunge că era să mori de tifos, mai vrei să și orbești pe deasupra.

Plâng acum și nu mă pot opri pentru că asta era șansa mea să fiu bărbat și să aduc banii pe care băiatul cu telegramele nu i-a mai adus niciodată de la tata. Plâng și nu mă pot opri pentru că nu știu ce-o să se facă domnul Hannon luni dimineața când n-o să aibă cine să-l ajute să tragă sacii la marginea carului, să-i împingă în case. Plâng și nu mă pot opri pentru felul cum se poartă el cu calul ăla blând, cum zice el, că și el e tare blajin și ce-o să se întâmple cu calul dacă nu vine domnul Hannon să-l scoată afară, dacă nu vin eu să-l scot afară? O să cadă din picioare de foame fiindcă nu primește ovăz, fân și câte un măr din când în când?

Mama zice că n-ar trebui să plâng, face rău la ochi. O să vedem, spune ea. Deocamdată nu pot să-ți spun altceva. O să vedem.

Ea îmi spală ochii și-mi dă șase penny să-l duc pe Malachy la Lyric, să-l vedem pe Boris Karloff în *Omul care nu putea fi spânzurat* și să ne luăm două caramelle Cleeves. Mi-e greu să văd ecranul cu urdoarea aia galbenă care mi se scurge din ochi și trebuie să-mi povestească Malachy ce se întâmplă. Lumea din jur îi spune să tacă din gură, ca s-audă ce spune Boris Karloff, iar când Malachy le răspunde și zice că nu face decât să-și ajute fratele orb, ei îl cheamă pe Frank Goggin, care-i șef acolo, care zice că dacă Malachy mai scoate o vorbă, ne dă afară pe amândoi.

Pe mine nu mă deranjează. Am găsit eu o metodă să-mi storc urdoarea dintr-un ochi și să-l curăț, ca să văd ecranul cât timp se umple celălalt ochi și mă țin când la unul, când la altul, storc, mă uit, storc, mă uit, și văd totul în galben.

Luni de dimineață, doamna Hannon bate iar la noi la ușă. O întreabă pe mama dacă poate să se ducă Frank până la depozitul de cărbune și să-i spună omului de la birou că domnul Hannon nu poate veni azi, trebuie să meargă la un doctor să-i vadă picioarele, dar mâine o să vină sigur și o să facă mâine livrările de azi. Doamna Hannon s-a obișnuit de-acuma să-mi spună Frank. Ți-a duce suta de livre de cărbune nu e un Frankie.

Hm, face omul de la birou. Cred că suntem foarte îngăduitori cu Hannon. Tu, cum te cheamă?

McCourt, domnule.

Spune-i lui Hannon că ne trebuie bilet de la doctor. Ai înțeles?

Da, domnule.

Doctorul îi spune domnului Hannon că trebuie să plece la spital că altfel face cangrenă negreșit și nu vrea să-l aibă pe conștiință. Ambulanța îl ia pe domnul Hannon și îmi iau adio de la marea mea slujbă. Acum o să fiu alb ca toată lumea de la Leamy, fără car, fără cal, fără șilingi pe care să-i aduc mamei acasă.

Peste câteva zile, Bridey Hannon vine la ușa noastră. Spune că mama ei mă cheamă până la ea, să beau un ceai. Doamna Hannon stă la foc, cu o mână pe scaunul domnului Hannon. Ia loc, Frank, spune ea, iar când dau să mă așez pe unul dintre scaunele obișnuite de bucătărie, ea spune nu, stai aici. Stai aici, pe scaunul dumnealui. Știi câți ani are dumnealui, Frank?

Oh, trebuie să fie foarte bătrân, doamnă Hannon. Să aibă la vreo treizeci și cinci de ani.

Ea zâmbește. Are dinți minunați. Are patruzeci și nouă de ani, Frank, și un bărbat de vârsta lui n-ar trebui să aibă așa niște picioare.

Nu, doamnă Hannon.

Știai că l-ai făcut fericit când ai mers cu el în car?

Nu știam, doamnă Hannon.

Chiar l-ai făcut. Noi am avut două fete, Bridey, pe care o știi, și Kathleen, care e soră medicală colo la Dublin. Dar băiat n-am avut și el a zis că tu i-ai dat sentimentul că are un fiu.

Simt că-mi ard ochii și nu vreau să plâng de față cu ea, mai ales că nu știu de ce plâng. În ultima vreme, altceva nici nu fac. O fi pentru slujbă? O fi pentru domnul Hannon? Mama zice ei, ai tu bășica udului lângă ochi.

Plâng pentru că doamna Hannon vorbește așa liniștit și vorbește așa din cauza domnului Hannon.

Ca un fiu, spune ea, și eu mă bucur că el așa a simțit. El n-o să mai poată munci, să știi. De-acum încolo va trebui să stea acasă. Poate că i-or găsi leac și atunci sigur că și-ar putea căuta de lucru ca paznic, să nu trebuiască să ridice și să se opintească.

Eu rămân fără slujbă, doamnă Hannon.

Tu ai slujbă, Frank. Școala. Asta e slujba ta.

Aia nu e slujbă, doamnă Hannon.

Niciodată n-o să mai ai o slujbă ca asta, Frankie. Domnului Hannon i se rupe inima când te știe că descarci saci cu cărbune dintr-un car, i se rupe inima și maică-tii și o să-ți nenorocști ochii. Numai Dumnezeu știe ce rău îmi pare că te-am băgat în povestea asta, că biata maică-ta s-a pomenit la mijloc între ochii tăi și picioarele domnului Hannon.

Pot să-l văd pe domnul Hannon la spital?

Poate că n-o să te lase să intri, dar poți să vii să-l vezi la noi, asta sigur. Că numai Dumnezeu știe că n-o să facă mare lucru, doar să citească și să se uite pe fereastră.

Acasă, mama îmi spune nu e bine să plângi, dar la urma urmei, lacrimile sunt sărate și o să-ți spele mizeria din ochi.

XII

Primim scrisoare de la tata. O să vină acasă cu două zile înainte de Crăciun. Zice că totul o să fie altfel, că e alt om, speră că noi suntem cuminți, că ascultăm de mama, ne achităm de îndatoririle religioase și că o să ne aducă tuturor câte ceva de Crăciun.

Mama mă ia la gară, să-l așteptăm. Gara e mereu fre-mătătoare, cu oameni care vin și pleacă, oameni care se apleacă din vagoane, plângând, zâmbind, făcând cu mâna de rămas-bun, cu trenul care fluieră, dă semnal și pornește pufăind în nori de abur, oameni care se smiorcăie pe peron, șinele sclipind argintii în depărtare, spre Dublin și mai departe, spre lumea largă.

E aproape de miezul nopții și s-a făcut frig pe peronul pustiu. Un bărbat cu șapcă de la căile ferate ne întreabă dacă vrem să așteptăm la căldură. Mulțumim frumos, spune mama, și râde când el ne conduce până la capătul peronului, unde trebuie să urcăm pe o scară până la turnul de semnalizare. Ea urcă mai încet, că e greoaie, și spune întruna o, Doamne, o, Doamne.

Suntem deasupra lumii și în turnul de semnalizare e întuneric, în afară de luminile care clipec în roșu, verde și galben când bărbatul se apleacă deasupra panoului. Eu tocmai luam o mică cină și vă rog să vă serviți.

Ah, nu, mulțumesc, nu vă putem lua cina de la gură, spune mama.

Nevastă-mea îmi pregătește mereu prea mult și nici dac-aș sta aici în turn o săptămână, tot n-aș reuși să

mănânc tot, spune el. Asta sigur nu e muncă grea, să te uiți la lumini și să mai tragi de o manetă când și când.

El scoate dopul unui termos și toarnă cacao într-o cană. Na de-aici, îmi zice mie, ține-te și tu de cacaoa asta.

Îi dă mamei jumătate de sandvici. Ah, nu, spune ea, asta sigur puteți duce acasă, la copilași.

Eu am doi băieți, doamnă, și sunt plecați amândoi la război în armata Majestății sale, regele Angliei. Unul și-a făcut datoria cu Montgomery, în Africa, iar celălalt e tocmai prin Birmania sau dracu' mai știe pe unde, pardon de expresie. Ne câștigăm libertatea față de Anglia și apoi îi purtăm războaiele. Așa că haideți, doamnă, luați bucata de sandvici.

Se aprind luminile de pe panou și omul spune vine trenul dumneavoastră, doamnă.

Mulțumesc foarte mult și Crăciun fericit.

Crăciun fericit și dumneavoastră, doamnă, și un an nou bun. Ai grijă pe scară, tinere. S-o ajuți pe mama.

Vă mulțumesc foarte mult, domnule.

Așteptăm iar pe peron, în timp ce trenul intră huruind în gară. Ușile vagoanelor se deschid și câțiva bărbați cu valize coboară pe peron și se reped spre poartă. Se aude un zângănit de bidoane cu lapte trântite pe peron. Un bărbat și doi băieți descarcă ziare și reviste.

Nu se vede nici urmă de tata. Mama zice că s-ar putea să fi adormit într-unul dintre vagoane, dar noi știm că el abia poate dormi la el în pat. Zice că s-ar putea să fi întârziat vaporul de la Holyhead și să fi pierdut trenul din cauza asta. Marea Irlandeză e turbată în perioada asta din an.

Nu vine, mamă. Nu-i pasă de noi. Stă acolo, în Anglia, beat.

Nu vorbi așa despre tatăl tău.

Nu-i mai spun ei nimic. Nu-i spun că aș vrea să am un tată ca bărbatul din turnul de semnalizare, care-ți dă sandviciuri și cacao.

A doua zi, tata intră pe ușă. Îi lipsesc dinții de sus și are o vânătăie sub ochiul stâng. El zice că Marea Irlandeză a fost zbuciumată și, când s-a aplecat într-o parte, i-au căzut dinții. N-o fi cumva de la băutură? zice mama. Nu cumva te-ai bătut?

Eh, nu, Angela.

Ai zis că ne-ai adus ceva, tată, spune Malachy.

Oh, v-am adus.

Scoate o cutie cu bomboane de ciocolată din valiză și i-o dă mamei. Ea deschide cutia și ne arată că jumătate din bomboanele dinăuntru nu mai sunt.

Ai avut tu bani de așa ceva? spune ea.

Mama închide cutia și o pune pe policioară. O să mâncăm bomboane mâine seară, după masa de Crăciun.

Îl întreabă dacă a adus vreun ban. El îi spune că vremurile sunt grele, nu prea se găsește de lucru, iar ea îi zice tu mă iei peste picior, ai? E război și în Anglia e de lucru la tot pasul. Ai băut banii, nu-i așa?

Ai băut banii, tată.

Ai băut banii, tată.

Ai băut banii, tată.

Țipăm atât de tare, încât Alphie începe să plângă. Eh, băieți, gata, băieți, zice tata. Respectați-l pe tatăl vostru.

El își pune șapca. Trebuie să se vadă cu un om. Du-te la omul tău, spune mama, dar să nu vii diseară beat în casa asta, să cânti Roddy McCorley sau mai știu eu ce.

El vine acasă beat, dar tace și adoarme pe jos, lângă patul mamei.

A doua zi avem ce mânca de Crăciun pentru că a primit mama cupon de la Societatea Sfântul Vincențiu de Paul. Avem cap de oaie, varză, cartofi albi făinoși și o sticlă de cidru pentru că e Crăciunul. Tata spune că nu-i e foame, că bea doar ceai, și împrumută o țigară de la mama. Mănâncă ceva, spune ea. E Crăciunul.

El îi mai spune o dată că nu-i e foame, dar că o să mănânce ochii oii, dacă nu-i vrea altcineva. Zice că ochiul e foarte hrănitor, iar noi scoatem zgomote scârbite. El îi stropește apoi cu ceai și-și fumează restul de Woodbine. Își pune șapca și se duce sus, să-și ia valiza.

Unde te duci? întreabă mama.

La Londra.

În ziua asta sfântă? Ziua de Crăciun?

E cea mai bună zi de drum. Oamenii din mașini o să ia întotdeauna de pe drum un om al muncii, să-l ducă până la Dublin. Se gândesc la vitregiile prin care a trecut Sfânta Familie.

Și cum o să te urci tu pe vas la Holyhead fără un ban în buzunar?

Cum am și venit. Întotdeauna prinzi un moment când nu e nimeni atent.

El ne sărută pe rând pe frunte, ne spune să fim cuminți, s-o ascultăm pe mama, să ne spunem rugăciunile. Îi spune mamei că o să scrie și ea zice o, cum să nu, cum ai scris și până acum. El stă în picioare în fața ei, cu valiza. Mama se ridică, aduce cutia cu bomboane de ciocolată și le împarte. Își bagă o bomboană în gură, dar o scoate imediat pentru că e prea tare și n-o poate mesteca. Eu am nimerit una moale și o dau la schimb pentru cea tare, care o să dureze mai mult. E cremoasă, sățioasă și are o alună în mijloc. Malachy și Michael se plâng că ei n-au avut alună și de ce primește mereu Frank alună? Cum adică mereu, zice mama. Asta-i prima oară când avem o cutie cu bomboane de ciocolată.

A primit cornul cu stafidă la școală, zice Malachy, și toți băieții spun că i-a dat-o lui Paddy Clohessy, așa că de ce n-a putut să ne dea nouă alună?

Pentru că e Crăciunul și are ochii bolnavi și alună face bine la ochii bolnavi, spune mama.

O să se vindece la ochi de la alună?

Da.

O să se vindece numai un ochi sau amândoi ochii?

Amândoi ochii, așa cred.

Dac-aș mai avea o alună, i-aș da-o lui pentru ochi, spune Malachy.

Știu că așa ai face, spune mama.

Tata ne privește un moment cum ne mâncăm bomboanele. Ridică zăvorul, iese pe ușă și o închide după el.

Mama îi spune lui Bridey Hannon că zilele sunt rele, dar nopțile sunt și mai rele și nu se mai oprește odată ploaia asta? Încearcă să-și îmbuneze zilele rele stând în pat și lăsându-ne pe mine și pe Malachy să facem focul dimineața, în timp ce ea se ridică în capul oaselor, îi dă lui Alphie bucăți de pâine și-i ține cana la gură, să bea ceaiul din ea. Trebuie să coborâm în Irlanda ca să ne spălăm pe față în ligheanul de sub robinet și să ne ștergem cu cămașa veche și udă atârnată pe spătarul unui scaun. Ea ne cheamă lângă pat să vadă dacă ne-au rămas cercuri de murdărie în jurul gâtului și, dacă vede că da, ne așteaptă iar robinetul și cămașa udă. Când se rup niște pantaloni, ea stă și-i peticește cu orice zdreanță găsește. Purtăm pantaloni scurți până la treispe sau paispe ani și ciorapii noștri lungi sunt mereu găuriți și trebuie cârpiți. Dacă n-are lână pentru cârpit și ciorapii sunt închiși la culoare, putem să ne înnegrim picioarele cu cremă de ghetă, ca să arătăm respectabil. E groaznic să umbli prin lume și să ți se vadă pielea prin găurile ciorapilor. Cum îi purtăm săptămână de săptămână, găurile se fac așa de mari că trebuie să tragem de ciorap pe sub degetele de la picioare, ca să vină gaura în spate, în pantofi, să nu se vadă. În zilele ploioase, ciorapii se udă flească și trebuie să-i atârnăm noaptea la foc și să sperăm că până a doua zi se usucă. Apoi fac crustă de la mizerie și

se întăresc, de ne e și frică să ni-i tragem pe noi, să nu se facă bucăți și să cadă pe jos sub ochii noștri. Și dac-avem norocul să ne punem ciorapii pe noi, dup-aia trebuie să ne astupăm găurile din pantofi și eu mă bat cu frate-meu, Malachy, pe orice bucată de carton sau de hârtie din casă. Michael are doar șase ani și trebuie să aștepte după ce rămâne de la noi, asta dacă nu cumva se înfige mama în noi din pat, că trebuie să-l ajutăm pe frățiorul nostru. Ne zice dacă nu-i dregeți pantofii fratelui vostru și mă faceți să mă dau jos din patul ăsta, o să fie vai și-amar de pielea voastră. N-are cum să nu-ți fie milă de Michael, că e prea mare ca să se joace cu Alphie și prea mic ca să se joace cu noi și nu se poate bate cu nimeni din aceleași motive.

Restul îmbrăcatului e ușor, cămașa în care dorm e cea cu care mă îmbrac și la școală. O port zi de zi. E cămașa în care joc fotbal, mă cațăr pe ziduri, fur din livezi. Mă duc la mesă și la Ligă cu aceeași cămașă și lumea adulmecă aerul și pleacă de lângă mine. Dacă mama primește un cupon de la Sfântul Vincențiu de Paul ca să-mi ia alta, cămașa cea veche e ridicată la rangul de prosop și atârnă cu lunile pe scaun, udă, sau folosește mama bucăți din ea ca să peticească alte cămăși. Ba poate chiar o taie și i-o dă lui Alphie s-o poarte o vreme, după care sfârșește pe podea, îndesată sub ușă, ca să nu intre ploaia din stradă.

Mergem la școală pe alei și străzi dosnice, ca să nu ne întâlnim cu băieții respectabili care se duc la Școala Fraților Creștini sau cu cei bogați care se duc la școala iezuiților, Crescent College. Băieții de la Frații Creștini poartă jachete de tweed, pulovere groase de lână, cămăși, cravate și ghete noi, lucioase. Noi știm că ei sunt cei care se vor angaja ca funcționari ai statului și-i vor ajuta pe cei care conduc lumea. Băieții de la Crescent College poartă sacouri și eșarfe înfășurate la gât care le atârnă pe umeri, ca să arate că ei sunt cei mai șmecheri. Au părul lung care le

cade peste frunte și ochi, ca să-și poată scutura pletele ca englezii. Noi știm că ei sunt cei care vor merge la universitate, vor moșteni afacerile de familie, vor conduce guvernul, vor conduce lumea. Noi vom fi curierii pe bicicletă care le aduc cumpărăturile sau vom pleca în Anglia, să lucrăm pe șantierul de construcții. Surorile noastre vor avea grijă de copiii lor și le vor spăla podelele, asta dacă nu cumva vor pleca și ele în Anglia. Noi știm asta. Ne e rușine de cum arătăm, iar dacă băieții de la școlile bogate comentează, ne încăierăm și ne alegem cu nasuri sparte sau haine rupte. Profesorii noștri n-au deloc răbdare de încăierările noastre pentru că băieții lor merg la școlile bogate și n-aveți voi dreptul să ridicați mâna asupra oamenilor mai de soi, așa că vă abțineți.

Niciodată nu știi când vii acasă și o găsești pe mama la foc, stând de vorbă cu o femeie și un copil, niște străini. Întotdeauna sunt o femeie cu un copil. Mama îi găsește rătăcind pe străzi și dacă ei întreabă aveți niște bănuți, duduie, i se rupe inima. Bani n-are niciodată, așa că-i invită acasă, la ceai și o bucată de pâine în untură, iar dacă e o noapte cu vreme rea, îi lasă să doarmă într-un cotlon, lângă foc, pe un maldăr de zdrențe. Pâinea pe care le-o dă lor e ruptă de la gura noastră și, dacă ne plângem, ea zice că întotdeauna se găsesc oameni care o duc mai rău ca noi și din puținul nostru putem, cum de nu, să le facem parte și altora.

Michael e la fel de rău ca ea. Aduce acasă câini vagabonzi și moșnegi. Niciodată nu știi când găsești un câine în pat cu el. Sunt câini răniți, câini fără urechi, fără coadă. Odată a găsit un ogar orb în parc, îl chinuiau niște copii. Michael i-a alungat pe copii, a luat în brațe ogarul, care era mai mare decât el, și i-a spus mamei să-i dea câinelui cina lui. Care cină? i-a zis mama. Dacă găsim o felie de pâine în casă, avem noroc. Michael îi spune să-i dea câinelui porția

lui de pâine. Mama zice că trebuie să dea afară câinele a doua zi și Michael plânge toată noaptea și plânge și mai rău de dimineață, când găsește câinele mort lângă el, în pat. Nu vrea să se ducă la școală pentru că trebuie să sape o groapă afară, unde era grajdul, și vrea să-l ajutăm cu toții să sape și să spunem rozariul. Malachy spune că n-are rost să spui rugăciuni pentru un câine, de unde știi dacă măcar era catolic? Bineînțeles că a fost un câine catolic, spune Michael. Nu l-am ținut eu în brațe? Plânge așa de rău după câine, încât mama ne lasă pe toți să nu ne ducem la școală. Suntem atât de fericiți, încât nu ne deranjează să-l ajutăm pe Michael cu mormântul și spunem de trei ori Ave Maria. Doar n-o să stăm acolo să pierdem o zi grozavă, liberă de școală, spunând rozariul pentru un ogar mort. Michael are doar șase ani, dar când aduce moșnegi acasă, se descurcă să aprindă focul și să le dea ceai. Mama zice că o scoate din minți când vine acasă și-i găsește pe moșnegii ăștia sorbind din cana ei preferată, mormăind și scărpinându-se lângă foc. Îi spune lui Bridey Hannon că Michael are năravul de a aduce acasă moși cam duși cu pluta și că, dacă nu are pâine să le dea, atunci nu se sfiește să bată la ușile vecinilor și să ceară de pomană. Până la urmă, îi spune lui Michael gata cu moșii. Unul dintre ei ne-a adus păduchi și ne-am nenorocit.

Păduchii sunt scârbavnici, mai răi ca șobolanii. Se aciu-ează pe capetele noastre și în urechi și se așază în scobitura pieptului. Ne scurmă în piele. Intră în cusăturile hainelor și mișună peste tot, în paltoanele care ne țin loc de pături. Trebuie să controlăm pielea lui Alphie centimetru cu centimetru, pentru că el e bebeluș și e neajutorat.

Păduchii sunt mai răi ca puricii. Păduchii se oploșesc și sug și le vezi prin piele sângele supt de la noi. Puricii sar și pișcă, sunt curați și îi preferăm. Lighioana care sare e mai curată decât aia care se oploșește.

Ne punem cu toții de acord că gata cu femeile, copiii, câinii și moșnegii vagabonzi. Nu mai vrem boli și infecții. Michael plânge.

Vecina de lângă mamaie, doamna Purcell, e singura cu radio de la ea din alee. I l-a dat guvernul pentru că e bătrână și oarbă. Vreau și eu radio. Și mamaia e bătrână, dar nu e oarbă și la ce bun să ai o mamaie dacă nu orbește și nu primește radio de la guvern?

În serile de duminică stau afară, pe trotuar, sub fereastra doamnei Purcell, și ascult piese la BBC și Radio Eireann, postul irlandez. Poți asculta piese de O'Casey, Shaw, Ibsen și chiar de Shakespeare, cel mai grozav dintre toți, chiar dacă e englez. Shakespeare e ca piureul de cartofi, niciodată nu te sature de el. Și poți asculta piese ciudate despre niște greci care-și scot singuri ochii pentru că s-au însurat din greșală cu mamele lor.

Într-o seară, stau sub fereastra doamnei Purcell și ascult *Macbeth*. Fiică-sa, Kathleen, scoate capul pe ușă. Intră, Frankie. Zice mama că o să te îmbolnăvești de oftică dacă stai pe jos pe vremea asta.

Ah, nu, Kathleen. N-are nimica.

Ba nu. Intră.

Ele îmi dau ceai și o felie mare de pâine, unsă cu gem de mure. Îți place Shakespeare, Frankie? zice doamna Purcell.

Tare-mi place Shakespeare, doamnă Purcell.

Oh, e poezie curată, Frankie, și are cele mai bune povești din lume. Nu știu cu ce mi-aș umple serile de duminică dacă nu l-aș avea pe Shakespeare.

După ce se termină piesa, ea mă lasă să mă joc la butonul radioului și învățesc la el, purtat de sunete îndepărtate pe banda de unde scurte, șoapte și şuierături ciudate, șopotul oceanului care vine și se retrage și codul Morse, dah-dah-dah-dit. Aud mandoline, chitări, cimpoaie

spaniole, tobele din Africa, barcagii jelind pe Nil. Văd marinari de cart sorbind cacao fierbinte din cești. Văd catedrale, zgârie-nori, căsuțe. Văd beduini în Sahara, Legiunea Străină Franceză, cowboy în preria americană. Văd capre țopăind pe coasta stâncoasă a Greciei, unde păstorii sunt orbi pentru că s-au însurat din greșeală cu mamele lor. Văd oameni tăifăsuind în cafenele, bând vin, plimbându-se agale pe străzi și bulevarde. Văd femei de noapte pe praguri, călugări îngânând vecernia, apoi se aude Big Ben bubind, Ascultați BBC Internațional, urmează știrile.

Lasă-l să meargă, Frankie, să aflăm ce se mai întâmplă în lume, spune doamna Purcell.

După știri urmează transmisia Armatei Americane și e minunat să asculți vocile americane, relaxate și șarmante, plus muzica, o, frățioare, muzica lui Duke Ellington însuși care-mi spune să iau trenul „A” până la Billie Holiday, care-mi cântă numai mie:

N-am ce să-ți dau decât iubire, baby.

Iubire am să-mi prisosească, baby.

O, Billie, Billie, aș vrea să fiu în America cu tine și cu toată muzica aia, unde nimeni nu are dinții stricați, lumea lasă mâncare în farfurie, fiecare familie are closet și toată lumea trăiește fericită până la adânci bătrâneți.

Știi ceva, Frankie? zice doamna Purcell.

Ce, doamnă Purcell?

Shakespeare e așa de bun că sigur a fost irlandez.

Încasatorul chiriei își pierde răbdarea. Îi spune mamei doamnă, ați întârziat patru săptămâni. Asta face o liră și doi șilingi. Așa nu se mai poate, trebuie să mă duc înapoi la birou să-i transmit lui Sir Vincent Nash că McCourtii sunt în urmă cu o lună. Și ce-o să mă fac eu atunci, doamnă? Mă trezesc dat afară cu un șut în fund, cu o mamă în

întreținere care are nouăzeci și doi de ani și e nelipsită de la biserica franciscană. Încasatorul chiriei încasează chiriile, doamnă, altfel își pierde slujba. O să mă întorc săptămâna viitoare și, dacă n-aveți banii, în total o liră, opt șilingi și șase penny, vă treziți în stradă și o să vă plouă pe mobilă.

Mama se întoarce sus, în Italia, și se așază la foc, frământându-se de unde Dumnezeu o să facă rost de bani măcar pentru chiria pe o săptămână, darămite din urmă. Tare bine i-ar prinde o cană de ceai, dar nu putem să fierbem apă până când Malachy nu scoate o scândură din peretele dintre camerele de sus. Ei, acum e scoasă, zice mama, și putem s-o facem bucăți pentru foc. Fierbem apa și folosim restul de lemn pentru ceaiul de dimineață, dar ce-o să facem diseară, mâine și în restul zilelor? Mai luăm o scândură din perete, spune mama, dar numai una singură. La fel zice vreme de două săptămâni până când nu mai rămân decât grinzi. Ea ne previne să nu ne atingem de grinzi, că ele țin acoperișul și toată casa.

O, n-am pune noi mâna pe grinzi.

Ea se duce la mamaia și e așa de frig în casă că mă pun cu securea pe una dintre grinzi. Malachy mă încurajează, iar Michael bate din palme, încântat. Trag de grindă, tavanul geme și asupra patului mamei se abate o rafală de tencuială, țiglă, ploaie. Aoleu, Doamne, suntem morți toți, face Malachy, iar Michael țopăie de colo până colo, cântând Frankie a stricat casa, Frankie a stricat casa.

Alergăm prin ploaie să-i dăm mamei vestea. Ea pare nedumerită auzind cum îngână Michael Frankie a stricat casa, până când o lămuresc că avem o gaură în casă și cade peste noi. Doamne, zice ea și o ia la fugă pe străzi, cu mamaia încercând să se țină după ea.

Mama își vede patul îngropat în tencuială și țiglă și-și smulge părul din cap, ce ne facem noi acum, ce ne facem, și țipă la mine pentru că am atentat la grinzi. Mamaia zice

eu mă duc la proprietar, să-i spun să repare problema până nu vă înghite apa pe toți.

În scurt timp, se întoarce cu încasatorul chiriei. Dumnezeu mare, zice el, unde-i cealaltă cameră?

Care cameră? face mamaia.

Eu v-am închiriat două camere aci sus și una nu mai e. Unde-i camera aia?

Care cameră? zice mama.

Erau două camere aci sus și acum e doar una. Și ce s-a întâmplat cu peretele? Era un perete aici. Acum nu mai e. Țin minte precis peretele pentru că țin minte precis camera. Deci unde-i peretele ăla? Unde-i camera aia?

Eu nu-mi amintesc de nici un perete și dacă nu-mi amintesc de nici un perete, atunci cum să-mi amintesc de o cameră? zice mamaia.

Nu-ți amintești? Ei bine, eu îmi amintesc. De patruzeci de ani sunt încasator la proprietar și niciodată n-am văzut așa ceva. Ce Dumnezeu, e disperare mare și nu poți să-i slăbești din ochi nici o clipă, dar n-am mai pomenit chiriași care nu-și plătesc chiria, ba mai și fac să dispară pereți și camere. Vreau să știu unde-i peretele și ce-ați făcut cu camera, să știți.

Mama se întoarce spre noi. Voi țineți minte vreun perete?

Michael o trage de mână. E peretele ăla de l-am pus pe foc?

Încasatorul spune Doamne Dumnezeule din cer, asta-i ceva ce nu s-a mai văzut, asta le întrece pe toate, e culmea culmilor. Chirie ioc și ce-i spun eu lui Sir Vincent de la birou? Afară, doamnă, te dau afară. De azi într-o săptămână o să bat la ușa asta și nu vreau să găsesc pe nimeni acasă, și nici să nu vă mai întoarceți. M-ai auzit, doamnă?

Mama e încordată la față. Păcat că n-ai trăit pe vremea când ne evacua englezii și ne azvârleau pe marginea drumului.

Nu fi obraznică, cucoană, că-i trimit mâine pe băieți să vă dea afară.

El iese pe ușă și o lasă deschisă, ca să arate ce părere are despre noi. Nu știi ce Dumnezeu o să mă fac, spune mama. Mamaia zice păi eu n-am loc să te primesc, dar văru-tău Gerard Griffin stă pe Rosbrien Road, în căsuța aia a maică-sii, și el sigur te poate primi până oi trece hopul. S-a făcut noapte, dar mă duc până acolo să văd ce zice și poate veni și Frank cu mine.

Ea îmi spune să-mi pun o haină pe mine, dar n-am haină, așa că-mi zice bănuie că n-are rost să te întreb dacă umbrelă ai. Haide.

Își trage șalul peste cap și o urmez pe ușă, înainte pe alee, vreo trei kilometri prin ploaie până pe Rosbrien Road. Ea bate la ușa unei căsuțe dintr-un lung șir de căsuțe. Ești acolo, Laman? Știi că ești acolo. Deschide ușa.

Mamaie, de ce-l strigi Laman? Nu-l cheamă Gerard?

De unde să știu eu? Sau de ce-i spune lumea Ab lu' unchi-tu Pat, îți închipui că știi? Pe băiatu' ăsta toată lumea îl strigă Laman. Deschide ușa. O să intrăm. Poate a rămas la muncă peste program.

Ea împinge ușa. În cameră e întuneric și plutește un miros umed și dulceag. Camera dă în bucătărie și lângă ea mai e o cămăruță. Deasupra dormitorului e o mică mansardă, cu o lucarnă în care bate ploaia. E plin de cutii peste tot, ziare, reviste, resturi de mâncare, câni, conserve goale. Vedem două paturi care ocupă aproape tot spațiul din dormitor, unul mare cât toate zilele și unul mai mic, lângă geam. Mamaia împunge ghemotocul din patul cel mare. Laman, tu ești? Haide, scoală, scoală.

Ce-i? Ce-i? Ce-i? Ce-i?

E de rău. Angela e dată afară din casă cu copiii și s-au rupt băierile cerului. Le trebuie și lor un acoperiș până se pun pe picioare și eu n-am loc să-i țin la mine. Poți să-i ții la

tine-n pod, dacă vrei, dar nu s-ar potrivi pentru că ăia mici n-o să se poată urca până acolo, o să cadă și-o să moară, așa că te duci tu sus și ei se pot muta aici.

Bine, bine, bine, bine.

El se scoală din pat și ne vine un damf de whisky. Se duce la bucătărie și trage masa la perete, ca să se suie în pod. Gata, zice mamaia, vă puteți muta aici în noaptea asta, ca să nu vină să vă dea afară din casă.

Mamaia îi spune mamei că ea se duce acasă. E obosită, udă learcă și nu mai are douăzeci și cinci de ani. Zice că n-are rost să-și aducă paturi sau mobilă, că are Laman Griffin de toate. Îl punem pe Alphie în căruț și îngrămădim în jurul lui ibricul, oala, tigaia, ceainicul, borcanele de gem și cănila, pe papă, două perne mari și paltoanele de pe paturi. Ne înfășurăm capetele în paltoane și împingem căruțul pe străzi. Mama ne zice să nu facem zgomot pe stradă, că află vecinii de evacuare și ne facem de rușine. Căruciorul are o roată șubredă care îl apleacă într-o parte și-l face s-o ia în toate părțile. Noi încercăm să-l îndreptăm și ne distrăm de minune pentru că trebuie să fie trecut de miezul nopții și mâine sigur n-o să ne trimită mama la școală. Acum ne mutăm așa departe de Școala Leamy că poate n-o să mai trebuiască să ne întoarcem niciodată acolo. Când aleea rămâne în urmă, Alphie începe să bată în oală cu o lingură, iar Michael cântă un cântec pe care l-a auzit într-un film cu Al Jolson, tare drag îmi ești, Swanee, tare drag îmi ești, bătrâne Swanee. Ne face să râdem cum cântă el așa cu voce groasă, ca Al Jolson.

Mama zice că se bucură că e târziu și nu e nimeni pe străzi să ne vadă rușinea.

Când ajungem în casă, îl scoatem pe Alphie și tot restul din căruț, pentru ca eu cu Malachy să putem da fuga înapoi în Roden Lane, să luăm cufărul. Mama zice că moare dacă pierde cufărul ăla, cu tot ce e în el.

Malachy și cu mine dormim în patul mic, unul la un cap, celălalt la celălalt cap. Mama se instalează în patul cel mare, cu Alphie lângă ea și Michael la picioare. Totul e umer și stăcut și Laman Griffin sforăie deasupra capetelor noastre. În casa asta nu sunt scări și asta înseamnă că nici pomeneală de inger pe treapta a șaptea.

Dar eu merg pe treizeci ani și poate că-s prea mare pentru ingeri.

E încă întuneric dimineața când sună ceasul, iar Laman Griffin fornăie, își suflă nasul și horcăie ca să dea afară ce i s-a adunat în piept. Podeaua scârțâie sub el și când face pipi la țucal de nu mai termină, trebuie să ne îndesăm paltoanele în gură ca să nu râdem, iar mama șuieră la noi să facem liniște. El mai mormăie ce mai mormăie deasupra noastră, apoi coboară, își ia bicicleta și iese bufnind pe ușă. Drumul e liber, șoptește mama, culcați-vă înapoi. Azi puteți să stați acasă.

Noi n-avem somn. Suntem într-o casă nouă, ne taie pișarea și vrem să explorăm. Closetul e afară, la vreo zece pași de ușă din spate, și e numai al nostru, cu o ușă care se închide și un colac adevărat pe care poți să stai și să citești bucăți din *Limerick Leader* pe care Laman Griffin le-a lăsat acolo ca să se șteargă. E o curte lungă, o grădină cu iarbă înaltă și buruieni, o bicicletă veche care trebuie să fi fost a vreunui uriaș, cutii de conserve cu nemiluita, hârtii și reviste vechi care putrezesc pe pământ, o mașină de cusut ruginită, o pisică moartă cu o frânghie în jurul gâtului, pe care probabil c-a aruncat-o cineva peste gard.

Lui Michael îi intră în cap că suntem în Africa și întreabă întruna unde-i Tarzan? Unde-i Tarzan? Fuge de colo până colo prin curte, fără pantaloni, încercând să imite iodelul lui Tarzan când sare din copac în copac. Malachy se uită peste garduri în celelalte curți și ne zice ăștia au

grădini. Seamănă chestii. Putem semăna și noi chestii. Putem să punem cartofi și de toate.

Mama ne strigă din pragul ușii din dos ia vedeți dacă găsiți pe-acolo ceva cu care să aprindem focul.

Lipit de partea din spate a casei e un șopron din lemn. E o dărămătură și sigur putem folosi lemn de-acolo pentru foc. Mama e scârbită de lemnul pe care-l aducem în casă. Zice că e putred și plin de viermi albi, dar când ești calic nu mai faci mofturi. Lemnul sfârâie pe hârtia care arde și ne uităm la viermii albi cum încearcă să scape. Michael zice că-i pare rău de viermii albi, dar noi știm că lui îi pare rău de tot ce viețuiește pe lume.

Mama ne spune că unde e casa acum era înainte un magazin, mama lui Laman Griffin vindea alimente prin ferestruică și așa s-a descurcat să-l trimită pe Laman la Rockwell College, ca să se facă ofițer al Marinei Regale. O, da, chiar așa. Ofițer în Marina Regală, e și o poză cu el și cu ceilalți ofițeri la un dineu cu celebra vedetă americană de film Jean Harlow. După ce a cunoscut-o pe Jean Harlow, Laman n-a mai fost același om. S-a îndrăgostit nebunește de ea, dar la ce bun? Ea era Jean Harlow și el nu era decât un simplu ofițer în Marina Regală și așa s-a apucat de băutură și l-au dat afară din Marină. Și uite la el acum, un muncitor de rând la Compania de Electricitate, iar casa a ajuns o rușine. Te uiți la casa asta și n-ai spune că stă un om în ea. Se vede că Laman n-a ridicat un pai de jos de când a murit maică-sa și acum trebuie să facem noi curat ca să putem locui aici.

Găsim niște cutii pline cu sticle de ulei de păr vinețiu. Cât e mama la closet, noi deschidem o sticlă și ne dăm cu ea pe cap. Malachy zice că miroase superb, dar când se întoarce mama, ne întreabă ce pute așa groaznic și vrea să știe ce-am pățit de suntem brusc unsuroși pe cap. Ne pune să ne băgăm cu capul sub robinetul de afară și să ne uscăm

cu un prosop vechi scos de sub un teanc de reviste care se numesc *The Illustrated London News* și sunt atât de vechi, încât au poze cu regina Victoria și cu prințul Eduard făcând cu mâna. Găsim bucăți de săpun Pears și o carte groasă care se numește *Enciclopedia Pears*, care mă ține treaz zi și noapte pentru că îți explică tot despre toate și e fix ce mă interesează pe mine.

Mai sunt și niște flacoane cu alifie Sloan, de care mama zice că o să ne prindă bine când o să ne doară și o să ne-njunghie de la umezeală. Pe flacoane scrie au mă doare, unde-i Sloan? Sunt cutii cu ace de siguranță și saci plini ochi cu pălării de damă, care se năruie când îi atingi. Găsim saci cu corsete, jartiere, botine înalte de damă, cu nasturi, și tot felul de purgative care promet obraji roșii, ochi scăpărători și păr buclat. Găsim scrisori de la generalul Eoin O'Duffy către onorabilul Gerard Griffin, în care-i urează bun venit în rândurile Frontului Național, Cămășilor Albastre irlandeze, spune că e o onoare că un om ca Gerard Griffin e interesat de mișcare, cu educația lui aleasă, instrucția în Marina Regală, faima de jucător de rugby valoros în echipa Young Munster care a câștigat campionatul, Cupa Bateman. Generalul O'Duffy formează o brigadă irlandeză care o să ridice curând ancora spre Spania, să lupte alături de însuși ilustrul generalisim catolic Franco, iar domnul Griffin ar fi un mare atu pentru brigadă.

Mama spune că mama lui Laman nu l-a lăsat să se ducă. Nu trudise ca o roabă atâția ani într-o prăvălioară ca să-l trimită la facultate pentru ca el să se ducă aiurea-n tramvai în Spania, de dragul lui Franco, așa că el a rămas acasă și a găsit de lucru la săpat de gropi pe drumuri de țară pentru stâlpii Companiei de Electricitate, iar maică-sa era bucuroasă că stă numai cu ea seară de seară, în afară de vineri seara, când își bea berea și plângea după Jean Harlow.

Mama e fericită că avem o grămadă de hârtie pentru aprins focul, chiar dacă lemnul din șopronul ăla care abia se mai ține lasă un miros grețos și îi e frică să nu cumva să scape viermii albi și să se înmulțească.

Muncim toată ziua, ducând cutii și saci în șopronul de afară. Mama deschide toate ferestrele, să intre aerul în casă și să iasă mirosul de ulei de păr și de atâția ani de îmbâcseală. Zice că e o ușurare să poți vedea iar podeaua și acum ne putem așeza să bem o cană de ceai în tihnă, ușurare și confort, și ce frumos o să fie când o să vină vremea bună și o să avem o grădină, ca să ne bem și noi ceaiul afară ca englezii.

Laman Griffin se întoarce acasă la șase în fiecare seară, în afară de vineri, își bea ceaiul și se duce la culcare până a doua zi dimineața. Sâmbăta se duce la culcare la două după-amiaza și nu se mai mișcă până luni dimineața. Trage masa de bucătărie lângă peretele de sub pod, se suie pe un scaun, urcă scaunul pe masă, se suie iar pe scaun, apucă un picior al patului și se saltă. Dacă vine prea beat vinerea, mă pune să sui eu să-i aduc perna și păturile și se culcă pe podeaua bucătăriei, lângă foc, sau se prăbușește în pat lângă mine și frații mei și toată noaptea sforăie și se bășește.

Imediat ce ne-am mutat, a început să se vaite cum s-a lipsit el de camera de jos și s-a dus în pod și cât e de vlăguit de-atâta urcat și coborât până la closetul din curte. Ne strigă aduceți masa și scaunul, cobor, iar noi trebuie să eliberăm masa și s-o tragem la perete. S-a săturat, nu mai vrea să urce, o să folosească oala de noapte cea drăguță a mamei-sii. Toată ziua stă în pat și citește cărți de la bibliotecă, fumează țigări Gold Flake și-i aruncă mamei câțiva șilingi ca să trimită pe unul din noi la magazin să ia briose pentru ceai sau nițică șuncă gustoasă, s-o mănânce cu roșii tăiate felii. Apoi strigă la mama Angela, e oala plină, iar ea trage de scaun și de masă ca să se suie după oala de noapte, o golește afară, la closet, o clătește și se suie iar în

pod. Fața ei se înăsprește și îi zice Înălțimea voastră mai dorește și altceva pe ziua de azi? Iar el râde, asta e treabă de femeie, Angela, treabă de femeie și scutire de chirie.

Laman îmi aruncă permisul pentru bibliotecă din pod și-mi spune să-i aduc două cărți, una despre pescuit, cealaltă despre grădinărit. Îi scrie un bilet bibliotecarei, să-i spună că îl dor picioarele de moare de la săpat de șanțuri pentru Compania de Electricitate și că de-acum încolo o să-l trimită pe Frank McCourt după cărți. Știe că băiatul are doar treisprezece ani și merge pe paisprezece și că există reguli stricte privind accesul copiilor în partea librăriei pentru adulți, dar băiatul o să se spele pe mâini, o să fie cuminte și o să facă ce i se spune, mulțumesc.

Bibliotecara citește biletul și spune mare păcat de domnul Griffin, un adevărat gentleman și om tare învățat, să nu-ți vină a crede ce cărți citește, uneori câte patru pe săptămână, o dată a luat acasă o carte în franceză, în franceză, ține seama, despre istoria cărnei, ține seama, și ea ar da orice ca să poată pătrunde în capul lui, că trebuie să fie doldora de tot felul de învățăminte, doldora, ține seama.

Ea alege o carte superbă, cu poze colorate, despre grădini englezești. Știu ce preferințe are la capitolul pescuit, spune ea, și alege o carte cu titlul *În căutarea somonului irlandez*, de generalul de brigadă Hugh Colton. Oh, spune bibliotecara, citește sute de cărți despre ofițeri englezi care pescuiesc în Irlanda. Am citit și eu câteva din pură curiozitate și e limpede de ce se bucură toți ofițerii ăștia că au ajuns în Irlanda, după tot ce au îndurat în India, Africa și alte locuri disperate. Măcar oamenii de aici sunt politicoși. Pentru asta suntem renumiți, pentru politețe, nu pentru că alergăm de colo până colo, aruncând cu sulite în oameni.

Laman stă în pat, își citește cărțile și vorbește de sus din pod despre ziua când o să i se înzdrăvenească picioarele și o să iasă în spate să semene o grădină căreia să-i meargă buhul până hăt, departe, pentru culoare și frumusețe, iar

când n-o să grădinărească, o să cutreiere râurile de pe lângă Limerick și o să aducă acasă somon bun de-ți lasă gura apă. Maică-sa a lăsat o rețetă de somon care-i secret de familie și, dac-ar avea el timp și nu l-ar omorî durerile de picioare, ar da el de ea pe undeva prin casă. Zice că acum, că am dovedit că sunt băiat de cuvânt, pot să-mi iau și pentru mine câte o carte pe săptămână, dar să nu vin acasă cu porcării. Eu vreau să știu care-s porcăriile, dar el nu vrea să-mi spună, așa că va trebui să aflu singur.

Mama zice că vrea să se înscrie și ea la bibliotecă, dar e mult de mers de acasă de la Laman, mai mult de trei kilometri, și dacă pot să-i aduc și ei câte o carte în fiecare săptămână, ceva de dragoste de Charlotte M. Brame sau de oricare alt scriitor drăguț. Ea nu vrea cărți despre ofițeri englezi care caută somon sau despre oameni care se împușcă între ei. Sunt destule nenorociri pe lume și fără să citești despre oameni care sâcăie peștele sau unii pe alții.

Mamaia a răcit în noaptea când ni s-a întâmplat nouă necazul în casa din Roden Lane și răceala s-a făcut pneumonie. Au dus-o la Spitalul Public și a murit.

Fiul ei cel mare, unchiul meu Tom, a vrut să plece și el în Anglia la muncă, ca toți ceilalți bărbați de pe aleile din Limerick, dar ftizia i s-a agravat, s-a întors la Limerick și a murit.

Soția lui, Galway Jane, s-a dus după el, și patru dintre cei șase copii ai lor au fost dați la orfelinat. Băiatul cel mare, Gerry, a fugit și s-a înrolat în armata irlandeză, a dezerat și a trecut în armata engleză. Fata cea mare, Peggy, s-a mutat cu tanti Aggie și duce o viață de mizerie.

Armata irlandeză caută băieți cu ureche muzicală care vor să învețe la Școala de Muzică a Armatei. Îl primesc pe fratele meu, Malachy, care pleacă la Dublin ca să se facă soldat și să cânte la trompetă.

Acum mi-au mai rămas doar doi frați acasă și mama zice că familia i se împușinează văzând cu ochii.

XIII

Băieții de la școala Leamy se duc într-o excursie de weekend cu bicicletele la Killaloe. Îmi spun și mie să împrumut o bicicletă și să vin. Îmi trebuie doar o pătură, câteva linguri de ceai și de zahăr și niște felii de pâine, să-mi țină de foame. O să învăț să merg pe bicicleta lui Laman Griffin în fiecare seară, după ce se duce el la culcare, și sunt sigur că o să mi-o împrumute alea două zile pentru Killaloe.

Cel mai bun moment ca să-i cer ceva e vineri seara, când e binedispus după băutură și cină. El vine mereu acasă cu aceeași mâncare pentru cină în buzunarele paltonului, o halcă mare de carne din care picură sânge, patru cartofi, o ceapă, o sticlă de bere neagră. Mama fierbe cartofii și prăjește carnea cu ceapa tăiată felii. El se așază la masă cu paltonul pe el și mănâncă friptura cu mâinile. Grăsimea și sângele i se preling pe bărbie și pe paltonul pe care-și șterge mâinile. Își bea berea și spune râzând că nimic nu se compară cu o friptană în sânge vineri seara și că ăsta să-i fie păcatul cel mai rău, că o să se înalțe la rai trup și suflet, ha-ha-ha.

Sigur că-ți dau bicicleta, spune el. Orice băiat ar trebui să poată umbla să vadă ținutul. Bineînțeles. Dar trebuie s-o meriți. Nu poți căpăta ceva pe degeaba, așa-i?

Așa-i.

Și am o treabă pentru tine. Nu te deranjează să faci o țâr' de treabă, nu?

Nu mă deranjează.

Și ai vrea s-o ajuți pe maică-ta?

Aș vrea.

Ei, păi uite, țucalul ăla e plin de azi dimineată. Tu trebuie să urci, să-l iei, să-l duci la closet, să-l clătești la robinet afară și să-l duci înapoi sus.

Nu vreau să-i golesc țucalul, dar visez să gonesc cu bicicleta kilometri după kilometri spre Killaloe, câmpuri și cer departe de casa asta, o baie în Shannon, o noapte de somn într-un grajd. Trag masa cu scaunul la perete. Mă urc și găsesc sub pat oala de noapte simplă, albă, cu dâre galbene și maro, dând pe dinafară de pișat și căcat. O pun ușurel pe marginea podului, să nu se verse, mă dau jos pe scaun, întind mâna după oală, o dau jos, îmi întorc fața să n-o văd, o țin până cobor de pe masă, o las pe scaun, pun piciorul pe podea, duc oala la closet, o golesc și dau la rațe în spatele closetului până mă obișnuiesc cu treaba asta.

Laman zice că sunt băiat bun și că pot să iau oricând bicicleta, câtă vreme țucalul e golit și sunt disponibil să dau o fugă până la magazin după țigările lui, să mă duc la bibliotecă după cărți și tot ce mai cere. Ești foarte priceput cu țucalul, îmi zice el. Râde, iar mama privește fix cenușa din cămin.

Într-o zi plouă așa de rău, încât bibliotecara, domnișoara O'Riordan, spune nu ieși pe vremea asta că o să distrugi cărțile pe care le ai la tine. Așază-te acolo și fii cu minte. Cât aștepți, poți să citești despre sfinți cât cuprinde.

Sunt patru cărți mari, *Viețile sfinților povestite de Butler*. Eu n-am chef să pierd vremea citind despre sfinți, dar odată ce m-am apucat, îmi doresc ca ploaia să nu se mai termine. În toate pozele cu ei pe care le vezi, sfinții, fie ei bărbați sau femei, ridică mereu ochii la cer, unde sunt norișori plini de îngerăși rotofei, cu flori sau harpe în mâini, care-i proslăvesc. Nenea Pa Keating zice că nu

există sfânt din ceruri cu care să-l tragă ața să se aștearnă la o bere. Sfinții din cartea asta arată altfel. Sunt povești cu fecioare, martiri, fecioare martire și sunt mai cumplite decât orice film de groază de la Cinema Lyric.

Trebuie să mă uit în dicționar, să aflu ce înseamnă fecioară. Știu că Maica Domnului e Fecioara Maria și că i se spune așa pentru că n-a avut un soț adevărat, doar pe Sfântul Iosif, bietul de el. În *Viețile sfinților*, fecioarele dau mereu de belele și nu pricep de ce. Dicționarul spune fecioară: femeie (de obicei tânără) care e castă și își păstrează castitatea neprihănită.

Acum trebuie să caut neprihănită și castitate și nu găsesc decât că neprihănit înseamnă fără prihană și castitate înseamnă cast și asta înseamnă care n-a avut raporturi sexuale nelegitime. Acum trebuie să caut raporturi sexuale și de-acolo ajung la intromisie și de-acolo la intromitent, organul copulator al oricărui animal mascul. De la copulator ajung la copulație, împreunarea sexelor într-o procreare și nu știu ce înseamnă asta, dar am obosit de cât m-am plimbat de la un cuvânt la altul în dicționarul ăsta greu care m-a pus să alerg după cai verzi pe pereți, din cuvânt în cuvânt, și asta numai pentru că oamenii care au scris dicționarul nu vor ca ăștia ca mine să aibă habar de ceva.

Eu vreau doar să știu de unde vin, dar pe oricine ai întreba, te trimite la altcineva sau te poartă de la un cuvânt la altul.

Toate fecioarele astea martire sunt puse de niște judecători romani să se lepede de credința lor și să-i accepte pe zeii romani, dar ele spun nu, iar judecătorii poruncesc să fie torturate și omorâte. Preferata mea e Sfânta Muceniță Hristina care se chinuie o grămadă până moare. Judecătorul zice tăiați-i sânul, iar când i-l taie, ea îl azvârle către el și el devine surd, mut și orb. Alt judecător preia cazul, zice tăiați-i și celălalt sân, și povestea se repetă. Încearcă s-o

omoare cu săgeți, dar săgețile sar înapoi din ea și-i omoară pe soldații care le-au tras. Încearcă s-o opărească în ulei, dar ea se leagănă în cazan și trage un pui de somn. Apoi, judecătorii se plictisesc, poruncesc să i se taie capul și așa rezolvă problema. Mucenița Hristina e sărbătorită pe douăzeci și patru iulie și cred că o să păstrez ziua asta pentru mine, pe lângă sărbătoarea Sfântului Francisc din Assisi de pe patru octombrie.

Bibliotecara spune poți pleca acasă acum, ploaia s-a oprit, dar când să ies pe ușă, mă strigă să vin îndărăt. Vrea să-i scrie mamei un bilet și n-o deranjează deloc dacă-l citesc și eu. În bilet scrie dragă doamnă McCourt, tocmai când ai fi zis că Irlanda e dusă de tot pe copcă, uite că dai peste un băiat care șade în bibliotecă atât de captivat de *Viețile sfinților* că nici nu-și dă seama că a stat ploaia și trebuie să-l dezlipești cu forța de *Viețile* mai sus-pomenite. Doamnă McCourt, se prea poate să creșteți un viitor preot și o să aprind o lumânare în speranța că s-o adevări. A dumneavoastră devotată, Catherine O'Riordan, asistentă bibliotecară.

Țop O'Halloran e singurul profesor de la Școala Națională Leamy care stă pe scaun. Asta pentru că el e directorul sau pentru că trebuie să se odihnească după mersul lui strâmb care i se trage de la piciorul mai scurt. Ceilalți profesori se plimbă înapoi și încolo prin fața clasei sau în sus și-n jos printre bănci și niciodată nu știi când încasezi un baston, o palmă sau o curea pentru că ai răspuns greșit sau ai scris cu purcei. Dacă Țop vrea să-ți facă ceva, atunci te cheamă în fața clasei, ca să vadă trei clase cum te pedepsește.

Are zile bune, când stă la catedră și vorbește despre America. Băieți, zice el, de la pustiurile înghețate din Dakota de Nord până la livezile înmiresmate de portocali

din Florida, americanii se bucură de toate felurile de climă. Vorbește despre istoria americană, dacă fermierul american, cu pistoale cu cremene și muschete, le-a putut smulge englezilor un continent, atunci om putea și noi, războinici cu state vechi, să ne luăm insula înapoi.

Dacă nu vrem să ne mănânce ficaii cu algebra sau cu gramatica irlandeză, nu trebuie decât să-i punem o întrebare despre America și asta îl zgândăre așa de tare că poate să vorbească și o zi întreagă.

Stă la el la catedră și recită triburile și căpeteniile care-i plac lui. Arapaho, cheyenne, chippewa, sioux, apași, irochezi. Poezie, băieți, poezie. Și ia fiți atenți la căpetenii, Ursul Năvălaș, Ploaie-în-Față, Taur Șezând, Cal Nebun și genialul Geronimo.

În clasa a șaptea ne dă o cărțuție, o poezie lungă de multe pagini, *Satul părăsit* de Oliver Goldsmith. Zice că pare a fi o poezie despre Anglia, dar e o elegie pentru țara natală a poetului, care e și patria noastră, Irlanda. Trebuie să învățăm poezia asta pe dinafară, douăzeci de versuri pe seară, pe care să le recităm în fiecare dimineață. Șase băieți sunt chemați în fața clasei să recite, iar dacă uiți un vers, încasezi două la fiecare palmă. Ne spune să punem cărțile în bănci și să intonăm în cor pasajul despre învățătorul din sat.

*După gardul lătăreț ce curtea străjuiește,
Unde grozama-n veselia-i vană înflorește,
Acolo, domn, stăpân în micul lui palat,
Peste copii de școală, e dascălul din sat.
Om aspru și sever era la-nfățișare,
De frică-i știam eu și orice coate-goale.
Și tremurând școlarii deprins-au a ghici
Pe chipu-i ce dezastru îi paște peste zi.
Se întreceau să râdă cu falsă veselie
Când el spunea o glumă – și glume avea o mie.*

*Și se-ntreceau în șoapte de-a dreptul sperioase
Când pe frunte-i încolțeau brazde fîoroase.*

Țop închide mereu ochii și zâmbește când ajungem la ultimele versuri ale pasajului:

*Avea inimă bună, sever dacă era
Din dragoste de carte purtarea-i se trăgea.
Tot satul îl știa că-i cărturar de seamă
Cititul, socotitul n-aveau pentru el taină.
Știa a măsura pământ și vremea a prevesti
Ba cic-ar fi știut chiar și a cântări.
Ei, până și la sfadă era neîntrecut
Deși învins, el nu se dădea nicicând bătut.
Iar ale lui cuvinte savante, tunătoare
Printre atâția neciopliți stârneau mirare.
Uimiți, căscau ei gura că nu puteau pătrunde
În capul ăla mic cum de intrau atât de multe.*

Noi știm că-i plac versurile alea pentru că sunt despre un învățător, despre el, și are dreptate, chiar ne întrebăm cum de intră atât de multe într-un cap așa mic și o să-l ținem minte prin versurile astea. O, băieți, băieți, spune el, puteți să gândiți cu mintea voastră, dar mai întâi trebuie s-o mobilați. Sunteți atenți la mine? Mobilați-vă mintea, ca să uimiți lumea cu splendoarea voastră. Clarke, definește splendoare.

Cred că e strălucire, domnule.

Concis, Clarke, dar adecvat. McCourt, ia să auzim o propoziție cu concis.

Clarke e concis, dar adecvat, domnule.

Abil, McCourt. Ai o minte bună pentru preoție sau pentru politică, băiete. Să te gândești la asta.

Da, domnule.

Să-i spui maică-tii să vină să stăm de vorbă.

Bine, domnule.

Nu, n-aș putea în veci să mă apropiu eu de domnul O'Halloran, zice mama. Nu am nici o rochie potrivită sau vreo haină ca lumea. La ce vrea să mă vadă?

Nu știu.

Păi, întreabă-l.

Nu pot. O să mă omoare. Dacă el zice vino cu maică-ta, trebuie să vii cu ea sau faci cunoștință cu bățul.

Ea vine la școală și stă de vorbă cu el pe hol. El îi spune că fiul ei Frank trebuie să meargă mai departe la școală. Nu trebuie să cadă în capcana curieratului. Aia nu duce niciări. Duceți-l la Frații Creștini, spuneți-le că v-am trimis eu, spuneți-le că e băiat deștept și că ar trebui să meargă la liceu, apoi mai departe, la universitate.

Îi spune că n-a ajuns director la Școala Națională Leamy ca să fie șef peste o academie de curieri.

Mulțumesc, domnule O'Halloran, spune mama.

Eu aș vrea ca domnul O'Halloran să-și vadă de treaba lui. Nu vreau să merg la Frații Creștini. Vreau să mă las definitiv de școală și să-mi iau o slujbă, să primesc leafă în fiecare vineri, să merg sâmbătă seara la film ca toată lumea.

După câteva zile, mama îmi spune să mă spăl bine-bine pe față și pe mâini, că mergem la Frații Creștini. Eu îi spun că nu vreau să mă duc, vreau să muncesc, vreau să fiu bărbat. Ea îmi spune să las văicăreala, că o să mă duc la liceu și o să ne descurcăm noi cumva. O să merg la școală chiar dacă pentru asta ea va trebui să spele podele și o să exerseze pe fața mea.

Mama bate la ușă la Frații Creștini și spune că vrea să fie primită la director, Fratele Murray. El vine la ușă, se uită la mama și la mine și spune ce e?

El e fiul meu, Frank, răspunde mama. Domnul O'Halloran de la Leamy zice că e deștept și există vreo posibilitate să-l înscriem aici la liceu?

N-avem loc pentru el, spune Fratele Murray și ne închide ușa în nas.

Mama se întoarce de la ușă și parcurgem drumul lung până acasă în tăcere. Își scoate haina, pregătește ceai, se așază lângă foc. Ia ascultă-mă, spune ea. Mă ascuți?

Da.

Asta-i a doua oară când Biserica îți trânteste ușa în nas.

Da? Nu mai țin minte.

Stephen Carey v-a spus ție și lui taică-tu că nu poți să te faci băiat de altar și ți-a închis ușa în nas. Ții minte asta?

Da.

Iar acum, fratele Murray îți trânteste ușa în nas.

Nu-mi pasă. Eu vreau să muncesc.

Fața i se înăsprește, e furioasă. Niciodată să nu mai lași pe nimeni să-ți trântască ușa în nas. M-ai auzit?

Începe să plângă lângă foc, o, Doamne, nu v-am adus pe lume ca să fiți o familie de curieri.

Eu nu știu ce să fac și ce să spun, sunt tare ușurat că nu mai trebuie să merg la școală încă cinci sau șase ani.

Sunt liber.

Am treișpe ani, merg pe paișpe și e iunie, ultima lună de școală din viața mea. Mama mă duce la preot, doctorul Cowpar, să vedem de o slujbă ca băiat care duce telegrame. Diriginta poștei, doamna O'Connell, mă întreabă știi să mergi pe bicicletă, iar eu mint că știu. Zice că nu pot să încep până nu fac paișpe ani, așa că să mă întorc în august.

Domnul O'Halloran spune în fața clasei că e o rușine că niște băieți ca McCourt, Clarke sau Kennedy trebuie să fie tăietori de lemne și cărători de apă¹. Îl dezgustă această Irlandă liberă și independentă care păstrează sistemul de

¹ Din Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2008.

clase cu care ne-am pricopsit de la englezi, faptul că ne aruncăm copiii talentați la groapa de gunoi.

Trebuie să plecați din țara asta, băieți. Du-te în America, McCourt. M-ai înțeles?

Da, domnule.

Preoții vin la școală ca să recruteze dintre noi pentru misiunile din străinătate, redemptoriști, franciscani, părinții Duhului Sfânt, toți chitiți să-i creștineze pe păgânii de pe meleaguri îndepărtate. Eu îi ignor. Vreau să plec în America până când un popă îmi atrage atenția. Zice că vine din partea ordinului Părinților Albi, misionari la triburile nomade de beduini și preoți ai Legiunii Străine Franceze.

Cer să mă înscriu.

Îmi trebuie o scrisoare de la preotul parohiei și un control medical de la doctorul familiei. Preotul parohiei îmi scrie scrisoarea pe loc. El m-ar fi vrut plecat de anul trecut. Doctorul spune ce-i asta?

E o cerere să mă înscriu la Părinții Albi, misionari la triburile nomade din Sahara și preoți ai Legiunii Străine Franceze.

A, da? Legiunea Străină Franceză zici? Știi care e mijlocul de transport obișnuit în deșertul Sahara?

Trenul?

Nu. E cămila. Știi ce-i aia cămilă?

Are o cocoasă.

Nu doar că are cocoasă. E o rea și o afurisită, are dinții verzi de la cangrenă și mușcă. Știi unde mușcă?

În Sahara?

Nu, *omadhaun* ce ești. Te mușcă de umăr, ți-l face bucațele. Și rămâi acolo, strâmb, în Sahara. Ce zici de asta, ai? Și ce circ o să fie când o să te plimbi pe stradă prin Limerick așa într-o rână. Care fată zdravănă la cap o să

se uite la un fost Părinte Alb cu un umăr jigărit și ca vai de el? Și uită-te la ochii tăi. Arată și așa destul de rău în Limerick. În Sahara o să coacă, o să putrezească și o să-ți cadă din cap. Câți ani ai?

Treisprezece.

Du-te acasă la maică-ta.

Nu e casa noastră și nu ne simțim liberi în ea ca în Roden Lane, sus în Italia sau jos în Irlanda. Când Laman vine acasă, vrea să citească în pat sau să doarmă, așa că trebuie să facem liniște. Stăm pe străzi până se lasă întunericul, iar când intrăm în casă, n-avem ce face decât să mergem la culcare și să citim o carte dacă avem lumânări sau ulei de parafină pentru lampă.

Mama ne spune să ne culcăm, că vine și ea imediat, după ce se suie în pod să-i ducă lui Laman o ultimă cană cu ceai. De multe ori adormim înainte să urce la el, dar în unele nopți îi auzim cum vorbesc, suspină, gem. În unele nopți, ea nu mai coboară, iar Michael și Alphie pot dormi singuri în patul cel mare. Malachy crede că rămâne sus pentru că-i e prea greu să se dea jos pe întuneric.

El are doar doisprezece ani și nu înțelege.

Eu am treisprezece și cred că se dedau la excitare acolo, sus.

Știu de excitare și știu că e un păcat, dar cum poate fi un păcat când îmi vine într-un vis cu fete americane care pozează în costume de baie pe ecran la Cinema Lyric și mă trezesc că mă-mping și pompez? E păcat când ești perfect treaz și ți-o faci cu mâna ta, cum au povestit băieții în curtea școlii Leamy după ce domnul O'Dea zbierase la noi cea de-a șasea poruncă, să nu comiți adulter, ceea ce înseamnă gânduri necurate, vorbe necurate, fapte necurate, că asta e adulterul, Tot Ce E Porcos în general.

Un preot redemptorist se zborșește întruna la noi cu a șasea poruncă. Zice că necurăția e un păcat așa de mare, încât Fecioara Maria își întoarce fața și plânge.

Și de ce plânge, băieți? Plânge din cauza voastră, din cauză de cum vă purtați cu Fiul ei preaiubit. Plânge contemplând lungul pustiu al timpului și asistă îngrozită la spectacolul băieților din Limerick care-și fac păcat cu mâna lor, se înjosesc, își spurcă trupurile tinere, care sunt temple ale Duhului Sfânt. Maica noastră plânge pentru aceste mârșavii știind că de fiecare dată când îți faci păcat cu mâna ta, îl ținutuești pe cruce pe preaiubitul Ei Fiu, îi înfigi iarăși în cap cununa de spini, redeschizi rănila alea înfiorătoare. El atârână pe cruce, chinuit de sete, și ce-i dau perfizii de romani? Înmoaie un burete de la spălător în oțet și fiere și i-l îndeasă în biata Lui gură, o gură care se mișcă rareori în alt scop decât ca să se roage, să se roage până și pentru voi, băieți, până și pentru voi care L-ați ținut pe crucea aia. Gândiți-vă la patimile Domnului nostru. Gândiți-vă la cununa de spini. Gândiți-vă cum ar fi să vă bată cineva un mic cui în cap, ce agonie când vă străpunge. Gândiți-vă că v-ar înfige cineva douăzeci de spini în cap. Reflectați, meditați la cuiele care i-au sfâșiat Lui mâinile, picioarele. Voi ați putea răbda măcar o parte din agonia asta? Luați iarăși cuiul, doar cuiul. Înfigeți-vi-l în coastă. Înmulțiți senzația aia cu o sută și veți simți cum vă străpunge lancea aia cumplită. Oh, băieți, diavolul vă vrea sufletele. Vă vrea cu el în iad și să știți că de fiecare dată când vă faceți păcat cu mâna voastră, de fiecare dată când cedați spurcatului păcat al malahiei, nu doar că-l ținutuiți pe Isus pe cruce, ci mai faceți un pas spre iadul însuși. Veniți înapoi de pe marginea genunii, băieți. Împotriviți-vă diavolului și țineți-vă mâinile acasă.

Eu nu mă pot abține să fac păcat cu mâna mea. Mă rog la Fecioara Maria și-i spun că îmi pare rău că-l răstignesc

iarăși pe Fiu-Său și că nu mai fac niciodată, dar nu mă pot abține și jur că o să mă duc la spovedanie și după asta clar că nu mai fac niciodată. Nu vreau să ajung în iad, să mă fugărească pe veci diavolii și să mă-mpungă cu furci încinse.

Preoții din Limerick n-au pic de răbdare pentru ăștia ca mine. Mă duc la spovedanie și ei scrâșnesc la mine că nu sunt sincer în pocăința mea, că dac-aș fi, m-aș lepăda de păcatul ăsta hâd. Merg de la o biserică la alta, căutând un preot de treabă, până când Paddy Clohessy îmi spune că la biserica dominicană e unul care are nouăzeci de ani și e surd ca lemnul. O dată la câteva săptămâni, bătrânul preot îmi ascultă spovedania și mormăie la mine să mă rog pentru el. Uneori adoarme și nu mă lasă inima să-l trezesc, așa că mă duc a doua zi la Împărtășanie fără să fi primit pedeapsă și iertare de păcate. Nu e vina mea dacă-mi adoarme popa și sunt sigur că harul e cu mine doar pentru că m-am dus la spovedanie. Apoi, într-o bună zi, micul panou din cabina de spovedanie se dă la o parte și nu mai e omul meu, ci un popă tânăr cu o ureche mare, ca o scoică. Țsta sigur o să audă tot.

Binecuvântează-mă, părinte, că am păcătuیت, au trecut două săptămâni de când nu m-am mai spovedit.

Și ce-ai făcut în timpul ăsta, copile?

Am dat în fratele meu, am chiulit de la școală, am mințit-o pe mama.

Da, copile, și altceva?

Am... am... am făcut porcării, părinte.

Ah, copile, singur cu tine, cu alt om sau cu vreun dobitoc?

Cu vreun dobitoc. În viața mea n-am mai auzit de asemenea păcat. Trebuie să fie un preot de la țară, care-mi deschide orizonturi noi.

În seara din ajunul excursiei la Killaloe, Laman Griffin vine acasă beat și mănâncă ditamai punga cu pește și cartofi

la masă. Îi spune mamei să fiarbă apă pentru ceai, iar când ea zice că n-are nici cărbune, nici turbă, el țipă la ea și-i zice că e o mototoală care stă pe gratis la el în casă, cu liota ei de plozi. Îmi aruncă mie niște bani ca să mă duc la magazin după câteva bucăți de turbă și niște surcele. Eu nu vreau să mă duc. Îmi vine să dau în el pentru felul cum se poartă cu mama, dar dacă spun ceva, nu-mi mai dă mâine bicicleta după ce am așteptat trei săptămâni.

Când mama aprinde focul și fierbe apa, îi aduc aminte de promisiunea că-mi împrumută bicicleta.

Azi ai golit oala de noapte?

O, am uitat. Acuma o golesc.

Nu mi-ai golit afurisita de oală, strigă el. Eu îți promit bicicleta. Îți dau doi penny pe săptămână să faci pe curierul pentru mine și să-mi golești oala și tu stai acolo căscând gura ca tăntălău' și-mi zici că n-ai golit-o.

Îmi pare rău. Am uitat. O golesc acum.

Zău, așa zici? Dar cum crezi tu că o să te sui în pod? O să-mi iei masa de sub pește și cartofi?

Ei, a fost azi toată ziua la școală și a trebuit să meargă la doctor pentru ochi, zice mama.

Păi n-ai decât să-ți iei adio de la bicicletă. N-ai respectat învoiala.

Dar n-a putut, zice mama.

El îi spune să-și țină gura și să-și vadă de treaba ei, iar ea amuțește lângă foc. El se întoarce iar la peștele lui cu cartofi, dar eu îi spun iar mi-ai promis. Am golit oala aia de noapte și am făcut pe curierul pentru tine trei săptămâni.

Gura și treci la culcare.

N-ai dreptul să mă trimiți la culcare. Nu ești tata și mi-ai promis.

Eu îți spun, așa cum Dumnezeu a lăsat mere pe lumea asta, așa și eu dacă mă ridic de-aici de la masă, o să-l chemi pe sfântul tău să te apere.

Mi-ai promis.

El dă scaunul la o parte. Vine împleticindu-se spre mine și-și vâără degetul între ochii mei. Ți-am spus să-ți ții fleanca, zgaibă la ochi.

Nu vreau. Mi-ai promis.

El mă lovește cu pumnii în umeri, dar eu nu tac, așa că îmi dă la cap. Mama sare de la locul ei, plângând, și încearcă să-l tragă de pe mine. El mă ține-n pumni și-n picioare până-n dormitor, dar eu spun întruna mi-ai promis. Mă trânteste pe patul mamei și-mi cară pumni până-mi acopăr fața și capul cu brațele.

Te omor, căcăcios mic ce ești!

Mama țipă și trage de el până-l aduce îndărăt în bucătărie. Haide, ei, haide, spune ea. Mănâncă-ți peștele cu cartofi. E doar un copil. O să-i treacă.

Îl aud cum se întoarce la scaunul lui și-l trage lângă masă. Îl aud cum soarbe și ciofăie în timp ce mănâncă și bea. Ia dă chibriturile înapoi, spune el. Ce Dumnezeu, trebuie să trag o țigară după asta. Se aude un puf-puf când trage din țigară și smiorcăiala mamei.

Mă duc să mă culc, zice el, și cu atâta băutură în el, îi ia o vreme să suie scaunul pe masă, să tragă scaunul și să urce în pod. Patul scârțâie sub el și geme când își scoate ghetetele și le dă drumul pe podea.

O aud pe mama plângând în timp ce suflă în globul lămpii cu parafină și totul se cufundă în întuneric. După ce s-a întâmpat, sigur o să vrea să se culce la ea în pat și sunt gata să mă mut în patul cel mic de la perete. În loc de asta, o aud cum urcă scaunul, se suie pe masă, pe scaun, urcă plângând în pod și-i spune lui Laman Griffin e doar un copil, îl supără ochii, iar când Laman răspunde e un căcăcios și vreau să plece din casa mea, ea plânge și se roagă de el până se-aud șoaapte, suspine, gemete, apoi nimic.

În scurt timp, din pod se-aude sforăit, iar frații mei dorm lângă mine. Nu pot să rămân în casa asta, că dacă Laman Griffin se mai ia de mine, îi iau gâtul cu cuțitul. Nu știu ce să fac sau unde să mă duc.

Plec de acasă și umblu teleleu pe străzi, de la cazarma Sarsfield la Monument Café. Visez la cum o să mă răzbun pe Laman într-o bună zi. O să mă duc în America și o să mă întâlnesc cu Joe Louis. O să-i povestesc necazurile mele și el o să înțeleagă, pentru că se trage dintr-o familie săracă. O să-mi arate cum să-mi întăresc mușchii, cum să-mi țin mâinile și să-mi folosesc picioarele. O să-mi arate cum să-mi ascund bărbia în umăr, cum face el, și cum să trag un upercut de dreapta care să-l zboare cât colo pe Laman. O să-l duc pe Laman târâș până la Mungret, la cimitirul unde-s îngropați ai lui și familia mamei, o să-l îngrop în pământ până la bărbie, ca să nu se poată mișca, el o să se milogească să-l cruț și eu o să-i spun până aici ți-a fost, Laman, o să te întâlnești cu Creatorul, iar el o să se roage și o să mă implore în timp ce eu o să-i presar pământ pe față până o acopăr de tot, iar el se sufocă și-i cere iertare lui Dumnezeu pentru că nu mi-a dat bicicleta, m-a ținut în pumni prin casă și s-a dedat la excitare cu mama, și ce-o să mai râd pentru că harul n-o să fie cu el după excitare și, așa cum Dumnezeu a lăsat mere pe lumea asta, cum el singur spunea, așa și el o să ajungă în iad.

Străzile sunt întunecoase și trebuie să fiu cu ochii-n patru, poate am și eu noroc cum a avut Malachy mai demult și o să găsesc pește cu cartofi de la niște soldați beți. Pe jos nu e nimic. Dacă dau de unchiu-meu, Ab Sheehan, poate mi-o da el din porția lui de pește cu cartofi de vineri, dar la bar mi se spune că fusese pe acolo și plecase deja. Acum am treișpe ani, așa că nu-i mai spun nenea Pat. Îi spun Ab sau Abatele, ca toată lumea. Dacă mă duc la mamaia acasă, sigur mi-o da o bucată de pâine, ceva, și poate m-o

lăsa să rămân la el peste noapte. Pot să-i spun că peste câteva săptămâni o să am de lucru, o să împart telegrame, o să primesc bacșișuri babane la poștă și o să am bani să-mi port singur de grijă.

El stă în pat și termină de mâncat peștele cu cartofi, lasă să cadă pe podea *Limerick Leader*-ul în care au fost împachetați, ștergându-se la gură și la mâini cu pătura. Se uită la mine și zice ești umflat tot la față. Ai căzut în nas?

Îi zic că da, că n-are rost să-i spun altceva. N-ar înțelege. Poți să dormi în patul maică-mii în noaptea asta, spune el. Nu poți să umbli pe străzi cu mutra asta și cu așa niște ochi roșii în cap.

Îmi zice că nu are mâncare în casă, nici măcar o fărâmă de pâine, iar când adoarme, eu culeg de pe jos ziarul plin de grăsimi. Ling prima pagină, toată numai reclame la filme și la spectacole de dans din oraș. Ling titlurile. Ling teribilele atacuri ale lui Patton și Montgomery în Franța și Germania. Ling războiul din Pacific. Ling anunțurile mortuare și poeziile omagiale triste, paginile de sport, prețurile pieței la unt și șuncă. Sug hârtia până nu mai rămâne stropșor de grăsime.

Mă întreb ce-o să fac mâine.

XIV

De dimineață, Abatele îmi dă bani să mă duc la Kathleen O'Connell după pâine, margarină, ceai, lapte. Fierbe apă pe plita cu gaz și-mi spune că pot să-mi fac o cană de ceai și ușurel cu zahărul că nu-s milionar. Poți să-ți tai o felie de pâine, dar să nu fie prea groasă.

E iulie și școala s-a terminat de tot. Peste câteva săptămâni o să distribui telegrame la poștă, o să am o slujbă de bărbat. În săptămânile libere pot să fac ce vreau, să mă trezesc dimineața, să rămân în pat, să fac plimbări lungi pe câmp ca tata, să mă plimb prin Limerick. Dac-aș avea bani, m-aș duce la Cinema Lyric, aș mânca dulciuri, m-aș uita la Errol Flynn cum învinge pe toată lumea care-i iese în cale. Pot să citesc ziarele englezești și irlandeze pe care le aduce acasă Abatele sau pot să folosesc abonamentul la bibliotecă al lui Laman Griffin și pe cel al mamei, până mă prinde.

Mama îl trimite pe Michael cu o sticlă de lapte plină cu ceai cald, cu câteva felii de pâine unse cu untură și un bilet în care-mi spune că Laman Griffin nu mai e supărat și că mă pot întoarce. Vii acasă, Frankie? zice Michael.

Nu.

Ah, ba vino, Frankie. Haide.

Asta-i casa mea acum. Nu mai vin niciodată înapoi.

Dar Malachy a plecat la armată, tu ești aici și eu n-am nici un frate mai mare. Toți băieții au frați mai mari și eu nu-l am decât pe Alphie. El n-are nici patru ani și nu vorbește ca lumea.

Nu pot să mă întorc. N-o să mă întorc niciodată. Poți tu să vii aici când dorești.

Ochii îi scânteiază de lacrimi și mă doare inima așa de rău când îl văd că-mi vine să zic bine, o să vin cu tine. Dar zic și eu așa. Știu sigur că niciodată n-o să mai pot da ochii cu Laman Griffin și nici cu mama nu știu dacă pot da ochii. Mă uit la Michael cum pleacă pe stradă, cu talpa de la pantof ruptă, clămpănind pe caldarâm. Când o să mă angajez la poștă, o să-i cumpăr pantofi, asta clar. O să-i dau un ou și o să-l duc la Cinema Lyric, să-l tratez cu film și dulciuri, apoi o să mergem la Naughton și o să mâncăm pește cu cartofi până ni se umflă burțile de un kilometru. Într-o zi o să fac rost de bani pentru o casă sau un apartament cu electricitate, closet și paturi cu cearșafuri, păaturi și perne, cum are toată lumea. O să luăm micul dejun într-o bucătărie luminoasă, cu flori care să dănțuiască afară, în grădină, cu câni și farfurioare delicate, pahare pentru ouă, ouă cu gălbenușul moale, gata să topească untul cel gras de la lăptărie, un ceainic cu capac, pâine prăjită cu unt și marmeladă cât cuprinde. O să stăm în tihnă și o să ascultăm muzică de la BBC sau de la Postul Armatei Americane. O să cumpăr haine cuviincioase pentru toată familia, să nu ne mai iasă curu' din pantaloni, să nu ne mai fie rușine. Cum mă gândesc la rușine, mă ia durerea de inimă și mă pun pe smiorcăit. Ce-i cu tine? spune Abatele. N-ai primit pâine? N-ai primit ciai? Ce mai vrei? Măine-poimăine o să ceri ou.

N-are nici un rost să vorbești cu cineva care a fost scăpat în cap și-și câștigă traiul vânzând ziare.

El se vaită că nu poate să-mi dea de mâncare la nesfârșit și zice că va trebui să-mi fac singur rost de pâine și ceai. Nu vrea să vină acasă și să mă găsească citind în bucătărie, cu becul electric arzând în prostie. El știe să citească cifrele, cum nu, și când iese să vândă ziare, citește contorul electric, ca să știe cât am consumat eu, și dacă

mai aprind lumina aia, o să ia siguranța și o s-o țină la el în buzunar, iar dacă eu pun altă siguranță, o să renunțe cu totul la electricitate și o să se întoarcă la gaz, care a fost de-ajuns pentru biata maică-sa, răposata, și lui sigur o să-i fie de-ajuns că el nu face decât să șadă-n pat, să-și mănânce peștele cu cartofi și să-și numere banii înainte să se culce.

Mă trezesc devreme, ca tata, și fac plimbări lungi pe câmp. Mă plimb pe lângă cimitirul vechii biserici de la Mungret, unde sunt îngropate neamurile mamei și o țin tot înainte pe drumeag până la castelul normand de la Carrigogunnell, unde mă dusesse tata de două ori. Mă urc până în vârf și Irlanda mi se așterne în față, cu Shannon curgând strălucitor până la Atlantic. Tata mi-a spus că e un castel construit acum niște sute de ani și, dacă stai acolo și aștepti să amuțească ciocârliile, o să-i auzi dedesubt pe normanzi bocănind, vorbind și pregătindu-se de bătălie. Odată m-a dus acolo pe întuneric, ca să auzim prin veacuri glasuri normande și irlandeze și le-am auzit. Le-am auzit.

Uneori mă duc acolo singur, sus pe Carrigogunnell, și aud glasuri de fete normande de hăt demult, râzând și cântând în franceză, și când le văd în mintea mea, sunt ispitit și mă sui chiar în vârful castelului, unde era odinioară un turn, și acolo, de unde văd toată Irlanda, îmi fac păcat cu mâna mea și mă slobozesc peste Carrigogunnell și peste câmpurile de dedesubt.

Ăsta-i un păcat pe care n-aș putea niciodată să-l spun vreunui popă. Să te sui sus de tot și să-ți faci păcat de față cu toată Irlanda e clar mai grav decât să-ți faci păcat unde nu te vede nimeni, singur sau cu altcineva sau cu vreun dobitoc. Poate că jos acolo pe undeva, pe câmpuri sau pe malurile râului Shannon, vreun băiat sau vreo lăptăreasă s-au uitat în sus și m-au văzut păcătuind și dac-așa a fost, atunci nu mai am scăpare fiindcă popii mereu zic că ăluia

care săvârșește păcat de față cu un copil o să i se lege o piatră de moară la gât și o să fie aruncat în mare.

Și totuși, la gândul că cineva se uită la mine, iar m-apucă excitarea. N-aș vrea să se uite la mine un băiețaș. Nu, nu, așa sigur m-ar paște piatra de moară, dar dacă o lăptăreasă s-ar holba în sus, sigur s-ar excita și s-ar freca și ea, deși nu știu dacă fetele pot să se frece că n-au ce freca. N-au echipament, cum spunea Mikey Molloy.

Aș vrea să se întoarcă preotul ăla dominican bătrân și surd, ca să-i povestesc ce necazuri am cu excitarea, dar el a murit și trebuie să dau piept cu un popă care o să-i dea înaintea cu piatra de moară și osânda.

Osândă. Țsta-i cuvântul preferat al tuturor popilor din Limerick.

Mă întorc pe O'Connell Avenue și Ballinacurra, unde oamenii primesc în fiecare zi la ușă pâine și lapte și sunt sigur că nu se face gaură-n cer dacă împrumut o pâine sau o sticlă când sigur am de gând să le dau înapoi când o să mă angajez la poștă. Nu fur, împrumut, și ăsta nu e un păcat de moarte. În plus, de dimineată am stat în vârful unui castel și am comis un păcat mult mai grav decât furatul de pâine și lapte, și dacă ai comis un păcat, poți să comiți bine mersi și altele, că în iad tot osânda aia o primești. Un păcat, ești osândit pe veci. O duzină de păcate, ești osândit pe veci.

E tot un drac dacă te spânzură pentru o oaie sau pentru un miel, cum ar spune mama. Beau câte un pahar cu lapte și las acolo sticla, să nu dea vina pe lăptar că nu l-a adus. Îmi plac lăptarii pentru că unul dintre ei mi-a dat odată două ouă sparte, pe care le-am înghițit crude, cu bucăți de coajă cu tot. El mi-a zis că dacă în fiecare zi aș bea o halbă de bere neagră cu două ouă în ea, aș crește mare și voinic. Oul are tot ce-ți trebuie și berea are tot ce vrei.

Unele case primesc pâine mai bună decât altele. E mai scumpă și pe asta o iau. Îmi pare rău de bogații care o să se

scoale de dimineață, o să se ducă la ușă și n-o să găsească pâinea, dar nu pot să mor de foame. Dacă mor de foame, n-o să am niciodată putere pentru slujba mea de la poștă, de băiat care duce telegrame, ceea ce înseamnă că n-o să am bani ca să pun înapoi toate pâinile și tot laptele și n-o să pot pune bani deoparte să plec în America, și dacă n-o să pot pleca în America, atunci mai bine mă arunc în râul Shannon. Abia peste câteva săptămâni o să-mi iau prima leafă de la poștă și sunt sigur că până atunci bogații ăștia n-o să leșine de foame. N-au decât să trimită slujnica să ia alta. Asta-i deosebirea dintre săraci și bogați. Săracii nu pot să trimită după alta pentru că n-au bani de alta și chiar dac-ar avea, n-au slujnică de trimis. Cu slujnicele am eu probleme. Trebuie să am grijă când împrumut laptele și pâinea, iar ele sunt în fața ușilor de la intrare, lustruind clanțe, inele de bătut în ușă și cutii de scrisori. Dacă mă văd, aleargă la stăpâna casei, o, doamnă, doamnă, iote colo un drac de copil care fuge cu laptele și pâinea.

Iote. Slujnicele vorbesc așa pentru că sunt toate de la țară, niște vaci de Mullingar, cum spune unchiul lui Paddy Clohessy, grășane-dolofane, și nu ți-ar da nici aburii de la pișare.

Vin acasă cu pâinea și chiar dacă Abatele se miră, nu mă-ntreabă de unde o ai, pentru că a fost scăpat în cap și asta-ți seacă de tot curiozitatea. Doar se uită la mine cu ochii lui mari, albaștri în mijloc și galbeni de jur împrejur, și-și soarbe ceaiul din cana mare și ciobită lăsată de maică-sa. Îmi zice asta-i cana mea și să nu-ți bei ceaiu' dân iea.

Dân iea. Ăsta-i felul de a vorbi în mahalalele din Limerick care-l îngrijorase mereu pe tata. Nu vreau ca fiii mei să crească într-o mahala din Limerick și să spună dân iea, zicea el. E vulgar, necioplit. Spuneți ca lumea, din ea.

Și mama zicea toate bine și frumoase, dar nu prea faci mare lucru ca să ne scoți dân iea.

Mai încolo, pe Ballinacurra, sar gardul în livezi după mere. Dacă dau de vreun câine, fug, că eu nu mă pricep să vorbesc cu ei ca Paddy Clohessy. Fermierii se iau după mine, dar ei mereu sunt greoi, cu cizmele lor de cauciuc și chiar dacă se urcă pe bicicletă ca să mă prindă, eu mă salt peste ziduri unde n-au cum s-ajungă cu bicicleta.

Abatele știe de unde iau merele. Dacă ai crescut în mahalalele din Limerick, mai devreme sau mai târziu tot o să furi dintr-o livadă. Chiar dacă nu-ți plac merele, trebuie să furi din livezi sau o să zică prietenii că ești mototol.

Întotdeauna îi ofer Abatelui un măr, dar el nu-l mănâncă din cauză de mulți dinți lipsă în gură. I-au mai rămas cinci și n-ar risca să-i lase într-un măr. Nici dacă tai mărul felii nu-l mănâncă pentru că nu așa se mănâncă mărul. El așa spune și dacă eu îi zic dar pâinea n-o tai ca s-o mănânci, el răspunde merele e mere, pâinea e pâine.

Așa vorbește omul când a fost scăpat în cap.

Michael vine iar cu ceai cald într-o sticlă de lapte și două felii de pâine în untură. Îi spun că nu-mi mai trebuie. Spune-i mamei că-mi port singur de grijă și n-am nevoie de ceaiul și de pâinea ei în untură, mersi frumos. Michael e fericit când îi dau un măr și-i spun să vină o dată la două zile, ca să-i mai dau. Așa nu mă mai roagă să mă întorc acasă la Laman Griffin și mă bucur că nici nu mai plânge.

În Irishtown e o piață unde vin țăranii sâmbăta să-și vândă legumele, găinile, ouăle, untul. Dacă ajung devreme acolo, o să-mi dea câțiva penny pentru că-i ajut să descarce căruțele sau mașinile. La sfârșitul zilei, o să-mi dea legumele pe care nu le-au putut vinde, tot ce e strivit, lovit sau a început să putrezească. Nevasta unui țăran îmi dă mereu ouă sparte și-mi spune să prăjești oole astea mâine, când te întorci de la slujbă curat la suflet, că dacă mănânci oole cu sufletul greu de păcat, o să-ți steie în gât, să știi.

E nevastă de țăran și așa vorbesc ele.

Nu-s cu mult mai breaz ca cerșetorii, cum am ajuns să stau la ora închiderii la ușa localurilor care vând pește cu cartofi, doar-doar le-o fi rămas niște cartofi arși sau bucăți de pește care plutesc în grăsime. Dacă se grăbesc, proprietarii localurilor îmi dau cartofii și o bucată de hârtie să-i duc în ea.

Mie-mi place să citesc *News of the World*. În Irlanda e interzis, dar lumea îl aduce pe furiș din Anglia pentru pozele șocante cu fete în costume de baie ca și inexistente. Mai sunt și articole despre oameni care săvârșesc tot felul de păcate care nu s-au pomenit în Limerick, divorțează, comit adulter.

Adulter. Încă nu m-am lămurit ce înseamnă cuvântul ăsta, trebuie să-l caut la bibliotecă. Sunt sigur că e mai rău decât ce ne-au învățat profesorii, gânduri necurate, cuvinte necurate, fapte necurate.

Mă duc acasă cu cartofii și mă bag în pat ca Abatele. Când are câteva beri la bord, el stă în fund în pat, își ronțăie cartofii înveliți în *Limerick Leader* și cântă „The Road to Rasheen“. Eu îmi mănânc cartofii. Ling *News of the World*. Ling articolele despre oameni care fac lucruri șocante. Ling fetele în costumele lor de baie, iar când nu mai e nimic de lins, mă uit la fete până când Abatele stinge lumina și păcătuiesc de moarte sub plapumă.

Pot să mă duc la bibliotecă oricând cu abonamentul mamei sau al lui Laman Griffin. N-o să mă prindă niciodată pentru că Laman e prea leneș ca să se scoale sâmbăta din pat și mama nu s-ar apropia niciodată de o bibliotecă, de rușine ce-i e cu hainele ei.

Domnișoara O'Riordan zâmbeste. *Viețile sfinților* te așteaptă, Frank. Volume peste volume. Butler, O'Hanlon, Baring-Gould. I-am povestit bibliotecarei-șefe despre tine și e așa de încântată că e gata să-ți facă și ție abonament de om mare. Nu-i așa că e minunat?

Mulțumesc, domnișoară O'Riordan.

Citesc povestea Sfintei Brigita, fecioară, întâi februarie. Era așa de frumoasă, încât tânjeau s-o ia de nevastă bărbați din toată Irlanda, iar taică-său a vrut s-o dea după un om de vază. Ea nu voia să se mărite cu nimeni, așa că s-a rugat la Dumnezeu s-o ajute, iar El i-a topit ochiul în cap de i s-a scurs pe obraz și a pocit-o așa rău că bărbații din Irlanda n-au mai vrut-o.

Mai e și Sfânta Wilgefortis, fecioară martiră, douăzeci iulie. Maică-sa a avut nouă copii, pe toți în același timp, patru perechi de gemeni și pe Wilgefortis nepereche, și toți au ajuns martiri pentru credință. Wilgefortis era frumoasă și taică-său a vrut s-o mărite cu regele Siciliei. Wilgefortis era disperată, iar Dumnezeu a ajutat-o făcând să-i crească barbă și mustață pe față, ceea ce l-a făcut pe regele Siciliei să se răzgândească, dar l-a mâniat așa de tare pe taică-său, încât a răstignit-o cu barbă cu tot.

La Sfânta Wilgefortis trebuie să te rogi dacă ești englezoaică și ai un soț scandalagiu.

Popii nu ne povestesc niciodată despre fecioare martire ca Sfânta Agata, de pe cinci februarie. Februarie e o lună doldora de fecioare martire. Niște sicilienii păgâni i-au poruncit Agatei să-și lepede credința în Isus, dar ea, ca orice fecioară martiră, a zis ba. Au torturat-o, au tras-o pe roată, i-au înfipt cârlige de fier în corp, au ars-o cu făclii aprinse, dar ea a spus ba, n-o să mă lepăd de Dumnezeul nostru. I-au strivit sânii și i-au retezat, dar când au tăvălit-o pe cărbuni încinși, n-a mai putut îndura, așa că și-a dat duhul, lăudându-l pe Domnul.

Fecioarele martire mureau întotdeauna cântând imnuri și lăudându-l pe Domnul, fără să le deranjeze câtuși de puțin că niște lei le rupeau ditamai bucățile din trup și le hăpăiau pe loc.

Cum de nu ne-au zis popii de Sfânta Ursula, cu ale ei unsprezece mii de fecioare martire, de pe douăzeci și unu octombrie? Tatăl ei a vrut s-o mărite cu un rege păgân, dar ea a zis o să plec vreme de trei ani și o să mă gândesc. Așa că a plecat împreună cu suita ei, o mie de doamne de companie nobile, plus însoțitoarele lor, zece mii. Au navigat o vreme și au cutreierat tot felul de țări până când s-au oprit în Köln, unde căpetenia hunilor a vrut să se însoare cu Ursula. Ba, a răspuns ea, iar hunii au omorât-o, cu tot cu fecioarele ei. De ce n-o fi putut să spună da și să salveze viețile a unsprezece mii de fecioare? De ce erau atât de încăpățânate fecioarele martire?

Îmi place de Sfântul Moling, un episcop irlandez. El nu trăia într-un palat, ca episcopul din Limerick. Locuia într-un copac, iar când ceilalți sfinți veneau la el la masă, stăteau cu toții pe crengi ca păsările și se simțeau minunat cu apa și pâinea lor uscată. Într-o zi, sfântul umbla de unul singur și un lepros l-a întrebat hei, sfinte Moling, unde te duci? Mă duc la mesă, a răspuns Sfântul Moling. Ei, aş vrea să merg și eu la mesă, mă iei și pe mine în spinare să mă duci? Sfântul Moling l-a luat, dar cum l-a săltat în cârcă, leprosul a și început să se văicărească. Mă dor rănilor de la cămașa ta aspră, a zis el, scoate-o. Sfântul Moling și-a scos cămașa și și-au văzut de drum. După care leprosul spune trebuie să-mi suflu nasul. Sfântul Moling răspunde n-am să-ți dau batistă, folosește-ți mâna. Leprosul zice nu pot să mă țin de tine și să-mi și suflu nasul în același timp. Bine, zice Sfântul Moling, poți să ți-l suflă în mâna mea. Nu e bine, zice leprosul, lepra asta abia de mi-a cruțat mâna stângă și nu pot să mă țin de tine și să și suflu în mâna ta. Dacă ai fi un sfânt adevărat, te-ai răsuci și mi-ai suge mizeria din cap. Sfântul Moling n-a vrut să sugă mucii leprosului, dar s-a învoit, a zis că e ofrandă și l-a slăvit pe Domnul că-i făcuse cinstea.

Înțeleg să sugă tata mizeria din capul lui Michael când era bebe și într-o stare de plâns, dar nu înțeleg de ce a vrut Dumnezeu ca Sfântul Moling să meargă de colo-colo și să sugă mucii leproșilor. Nu-l înțeleg deloc pe Dumnezeu și chiar dacă mi-ar plăcea să fiu sfânt și să mă slăvească toată lumea, n-aș suge mucii unui lepros. Aș vrea să fiu sfânt, dar dacă ăsta-i prețul, mai bine rămân cum sunt acum.

Totuși, sunt dispus să-mi petrec tot restul vieții în biblioteca asta, citind despre fecioare și mucenițe, până când dau de belea cu domnișoara O'Riordan din cauza unei cărți pe care o lăsase cineva pe masă. Pe autor îl cheamă Lin Yütang. Oricine își dă seama că ăsta e nume de chinez și sunt curios să văd despre ce vorbesc chinezii. E o carte de eseuri despre iubire și trup și un cuvânt de-acolo mă trimite la dicționar. Turgid. Zice acolo: organul copulator bărbătesc devine turgid și e introdus în orificiul femeiesc receptor.

Turgid. În dicționar scrie umflat, cam cum sunt și eu stând acolo și uitându-mă în dicționar pentru că acum îmi dau seama ce tot zicea Mikey Molloy de la început, că nu suntem cu nimic mai breji decât câinii care stau îmbârligați pe străzi și e șocant să te gândești că toate mamele și toți tații se dedau la așa ceva.

Tata m-a mințit ani de zile cu Îngerul de pe Treapta a Șaptea.

Domnișoara O'Riordan vrea să știe ce cuvânt caut. Pare mereu îngrijorată când mă vede la dicționar, așa că-i spun că mă interesează a canoniza sau beatific sau orice alt cuvânt religios.

Și asta ce-i? spune ea. Nu e *Viețile sfinților*.

Îl ia pe Lin Yütang și se-apucă să citească de pe pagina la care lăsasem cartea deschisă, cu fața în jos.

Maica Domnului. Asta citești tu? Te-am văzut cu asta în mână.

Păi am... am... am vrut doar să văd dacă și chinezii, dacă și chinezii, ăă, au sfinți.

O, cum să nu. E o rușine. O mizerie. Nu-i de mirare că chinezii sunt așa cum sunt. Dar la ce să te aștepți de la unii cu ochi oblici și piele galbenă, iar tu, acum că te văd mai bine, ai și tu ochii nițel oblici. Să pleci imediat din bibliotecă.

Dar citesc *Viețile sfinților*.

Afară sau o chem pe bibliotecara-șefă, să asmută garda pe tine. Afară. Ar trebui să dai fuga la preot, să te spovedești. Afară, dar mai înainte să-mi dai abonamentul bieteii maică-ta și al domnului Griffin. Parcă-mi vine așa să-i scriu maică-tii și chiar i-aș scrie dacă n-aș crede că asta ar termina-o de tot. Lin Yütang, ca să vezi. Afară.

N-are rost să încerci să discuți cu bibliotecarele când sunt în starea asta. Poți să stai acolo o oră, să le explici că n-ai citit decât despre Brigita, Wilgefortis, Agata, Ursula și fecioarele martire, că ele rămân în cap tot cu un cuvânt de pe o pagină de-a lui Lin Yütang.

Parcul public e în spatele bibliotecii. E o zi însorită, iarba e uscată și sunt sleit de puteri la cât am cerșit cartofi și am suportat bibliotecare crizate din pricină de turgid și mă uit la norii care alunecă deasupra monumentului și alunec și eu în somn, turgid tot, până când visez ceva cu niște fecioare martire în costume de baie care apar în *News of the World* și bombardează niște scriitori chinezi cu bășici de oaie și mă trezesc într-o stare de excitare, cu ceva cald și lipicios scurgându-se din mine, o Doamne, organul meu copulator bărbătesc sculat de-un kilometru, lumea din parc privindu-mă curioasă și mamele spunându-le copiilor vino încoace, puișor, pleacă de lângă nenea ăla, cineva ar trebui să cheme garda la el.

Cu o zi înainte să împlinesc paisprezece ani, mă văd în geamul de la bufetul bunicii. Cum să mă prezint eu ca să lucrez la poștă în halul în care arăt. Toate sunt rupte, cămașa, jerseul, pantalonii scurți, ciorapii, iar pantofii sunt gata-gata să-mi cadă cu totul din picioare. Relieve de străveche cuviință, cum le-ar spune mama. Or fi hainele mele cum or fi, dar eu sunt și mai rău. Oricât mi-aș uda părul la robinet, mi se zbârlește în toate direcțiile. Cel mai bun leac pentru părul sculat e scuipatul, numai că e greu să te scuipi singur în cap. Trebuie să-i tragi un scuipat zdravăn în aer și să te apleci ca să-ți aterizeze pe scăfârlie. Am ochii roșii cu niște scursuri galbene, mi-e plină fața de coșuri asortate, roșii și galbene, iar dinții din față mi-s așa de negri de putrezi că în viața mea n-o să-mi ardă să zâmbesc.

Nu am deloc umeri și știu că toată lumea se dă în vânt după umeri. Când moare un bărbat în Limerick, femeile spun mereu strașnic bărbat a fost, avea niște umeri așa de lați și de voinici că nici nu intra pe ușă, trebuia să intre pieziș. Când o să mor eu, o să spună bietul împelițat, a murit fără urmă de umeri. Aș vrea să am măcar o urmă de umeri pentru ca lumea să știe că am pe puțin paisprezece ani. Toți băieții din Leamy au umeri în afară de Fintan Slaterry și nu vreau să fiu ca el, fără umeri și cu genunchii roși de la rugăciune. Dacă mi-ar mai fi rămas vreun ban, aș aprinde o lumânare pentru Sfântul Francisc și l-aș întreba dacă există vreo șansă ca Dumnezeu să se înduplece să facă o minune cu umerii. Sau, dacă aș avea un timbru, i-aș putea scrie lui Joe Louis, dragă Joe, oare poți să-mi spui și mie cum de te-ai ales cu umerii ăia așa puternici, chiar dacă ai fost sărac?

Trebuie să arăt cuviincios pentru slujbă, așa că-mi scot toate hainele, ies gol în curte și le spăl la robinet cu o bucată de săpun carbolic. Le atârân pe sfoara lui mamaia,

cămașă, jersey, pantaloni, ciorapi, și mă rog la Dumnezeu să nu plouă, mă rog să se usuce până a doua zi, când o să-mi încep viața.

Nu pot să mă duc nicăieri în pielea goală, așa că stau toată ziua în pat și citesc ziare vechi, mă excit văzând fețele din *News of the World* și-i mulțumesc lui Dumnezeu pentru soarele uscător. Abatele vine acasă la cinci și pregătește ceai la parter și chiar dacă mi-e foame, sunt sigur că o să bodogăne dacă-i cer ceva. Știe că singurul lucru de care mi-e frică e că s-ar putea duce la tanti Aggie să se plângă că stau în casa lui mamaia și dorm la ea în pat și dac-aude tanti Aggie, o să vină încoace și o să mă arunce în stradă.

Când termină de mâncat, el ascunde pâinea, ca să n-o gălesc. Ai zice că cineva care n-a fost niciodată scăpat în cap ar fi în stare să găsească pâinea ascunsă de cineva care a fost scăpat în cap. Apoi îmi dau seama că dacă pâinea nu e în casă, asta înseamnă că o ia cu el în buzunarul paltonului pe care-l poartă fie iarnă, fie vară. De cum îl aud bocănind din bucătărie spre closetul din curte, mă reped jos, scot pâinea din buzunar, tai o felie groasă, o pun la loc în buzunar, urc scările și mă bag în pat. El n-are ce să spună, n-are cum să mă acuze. Trebuie să fii un hoț de cea mai joasă speță ca să furi o felie de pâine și nimeni nu l-ar crede în veci, nici măcar tanti Aggie. Pe lângă asta, s-ar mai și înfige în el, spunând da' tu ce căutai cu un codru de pâine în buzunar? Nu acolo se ține codrul de pâine.

Mestec pâinea încet. Cu o îmbucătură la cincisprezece minute, o să trag de ea, iar dacă o ud cu apă, pâinea o să mi se umfle în burtă și o să-mi dea senzația că-s sătul.

Mă uit pe fereastra care dă în spate, ca să verific dacă soarele de seară îmi usucă hainele. În alte curți sunt sfori cu haine vesele și colorate care dansează în vânt. Ale mele atârnă de sfoară ca un câine mort.

Soarele e strălucitor, dar în casă e frig și umezeală și bine-ar fi să am ceva de îmbrăcat în pat. Alte haine n-am și dacă mă ating de lucrurile Abatelui, sigur o să dea fuga la tanti Aggie. În dulap nu găsesc decât vechea rochie de lână neagră a lui mamaie. Nu se cade să porți rochia bunică-tii moarte, dacă ești băiat, dar ce contează odată ce-ți ține de cald și ești sub plapumă, unde n-o să te afle nimeni. Rochia miroase a bunică bătrână și moartă și mi se face frică să nu cumva să se scoale ea din mormânt și să mă ocărască de față cu toată familia și cu toată lumea. Mă rog la Sfântul Francisc, îl rog s-o țină în mormânt, unde-i e locul, îi promit o lumânare când o să încep munca, îi aduc aminte că rasa pe care o purta el nu era așa departe de o rochie și nimeni nu l-a sâcâit din cauza asta și adorm cu chipul lui în vis.

Lucrul cel mai rău în viață e să dormi în patul bunică-tii moarte, îmbrăcat cu rochia ei, unchiu-tău Abatele să cadă în cur în fața birtului lui South după ce a dat pe gât beri toată seara, iar unii care n-au altă treabă să dea fuga acasă la tanti Aggie ca să-i spună, așa că ea îl ia pe nenea Pa Keating ca s-o ajute să-l care pe Abate acasă, în camera de sus unde dormi tu, și ea să urle la tine ce cauți în casa asta, în patul ăsta? Scoală și pune de ceai, că bietu' unchi-tu Pat a căzut. Și când vede că nu te miști, să-ți tragă pătura de pe tine, să sară înapoi de parc-ar fi văzut o stafie și să țipe Maica Domnului, ce cauți cu rochia maică-mii moarte?

Ăsta-i lucrul cel mai rău pentru că e greu de explicat că te pregătești pentru marea slujbă a vieții tale, că ți-ai spălat hainele, care se usucă afară, pe sârmă, și că era atât de frig că a trebuit să te îmbraci cu singurul lucru pe care l-ai putut găsi în casă, și e încă și mai greu să vorbești cu tanti Aggie când Abatele geme în pat mi-a luat foc picioarele, toarnă-mi apă pe picioare, iar nenea Pa Keating își acoperă gura cu mâna și se prăbușește la perete de răs

și-ți spune că arăți superb, îți stă bine în negru și nu-ți aranjezi și tu poalele. Nu știi ce să faci când tanti Aggie îți spune scoală din patul ăla și du-te jos să pui de ceai pentru bietul unchi-tu. Să-ți scoți rochia și să te-nvelești cu o pătură sau să te duci așa? Acum țipă ce cauți cu rochia bieteii maică-mea pe tine și în clipa următoare îți spune să pui naibii de ceai. Îi spun că mi-am spălat hainele pentru marea slujbă.

Care mare slujbă?

De băiat care duce telegramele la poștă.

Dacă poșta angajează d-ăștia ca tine, trebuie să fi ajuns într-un mare hal. Ia du-te jos și pune ibricul ăla, zice ea.

Al doilea lucru rău e să fii afară, în curte, umplând ceai-nicul la robinet, cu luna luminând deasupra și Kathleen Purcell, vecina de lângă, cocoțată pe gard, să-și caute pisica. Doamne, Frankie McCourt, ce cauți cu rochia bunică-tii? Și să trebuiască să stai acolo, cu rochia pe tine și ibricul în mână, și să explici cum ți-ai spălat hainele care atârnă aci pe sârmă, în văzul tuturor, și că ți-a fost așa de frig în pat că te-ai îmbrăcat cu rochia bunicii și unchi-tu Pat, Abatele, a căzut și a fost adus acasă de tanti Aggie cu bărbat-su, Pa Keating, și ea te-a trimis în curte să umpli ibricul și o să lezezi rochia imediat ce ți se usucă hainele că niciodată nu te-a tras așa să-ți trăiești viața înțolită cu rochia bunică-tii moarte.

La care Kathleen Purcell scoate un țipăt, cade de pe gard, uită de pisică și o auzi chicotind la maică-sa oarbă mami, mami, stai să-ți zic de Frankie McCourt afară, în curte, în rochia bunică-sii moarte. Știi că odată ce a mirosit Kathleen Purcell iz de scandal, până dimineată te știe toată mahalaua, așa că mai bine scoți capul pe ușă și anunți pe toată lumea ce-i cu tine și care-i problema cu rochia.

Până fierbe apa în ibric, Abatele a și adormit de la băutura, dar tanti Aggie zice că o să bea ea cu nenea Pa un

strop și pot să beau și eu un strop, că nu e cu supărare. Nenea Pa zice că, dacă se uită mai bine, rochia neagră ar putea fi sutana unui popă dominican și se lasă în genunchi, zicând binecuvântează-mă, părinte, că am păcătuیت. Tanti Aggie zice scoală, nătărău bătrân ce ești, nu mai lua religia în zeflema. Apoi îmi zice da' tu ce cauți în casa asta?

Nu pot să-i spun de mama, de Laman Griffiں și de exci-tarea din pod. Îi spun că m-am gândit să stau aici o vreme din cauză că Laman Griffiں stă prea departe de poștă și, de cum mă pun pe picioare, o să găsim negreșit un loc acătării să ne mutăm cu toții, mama, frații, cu cățel, cu purcel.

Mă rog, e mai mult decât binevoiește taică-tu să facă, zice ea.

XV

Nu-ți arde de somn când știi că a doua zi faci paisprezece ani și începi prima ta slujbă de bărbat. Abatele se trezește în zori, gemând. Nu-i fac și lui un ciai, că dacă-i fac pot să-mi tai o felie mare din bucata de pâine de la el din buzunar, pe care o ține acolo să n-o ajungă vreun șobolan, și dacă mă uit în gramofonul lui mamaie, unde ținea ea discurile, o să găsesc un borcan cu gem.

Nu știe să citească, nici să scrie, dar știe unde să ascundă gemul.

Îi aduc Abatelui ceaiul și pâinea și-mi pregătesc și mie o bucată. Mă îmbrac cu hainele umede și mă bag în pat, sperând că dacă stau acolo, o să mi se usuce hainele de la căldura propriului meu corp înainte să merg la muncă. Mama mereu zice că de la hainele ude faci ftizie de te bagă-n groapă de tânăr. Abatele se ridică în fund și-mi spune că-l doare capul groaznic de la un vis în care eram îmbrăcat cu rochia neagră a bieteii maică-sa, iar ea zbura pe lângă mine și urla păcat, păcat, îi păcat. El își termină ceaiul, adoarme și se pune pe sforăit, iar eu aștept până când ceasul lui arată opt și jumătate, când trebuie să mă scol ca să ajung la poștă la nouă, chiar dacă hainele tot ude-mi sunt pe piele.

Când să plec, mă întreb ce caută tanti Aggie de vine încoace, pe stradă. O fi venit să vadă dacă o fi murit Abatele sau dacă are nevoie de doctor. La ce oră trebuie să fii la muncă? întreabă ea.

La nouă.

Bine.

Se întoarce și merge cu mine la poșta de pe Henry Street. Nu scoate o vorbă și mă întreb dacă nu cumva merge la poștă ca să mă pârască pe mine, că am dormit în patul lui mamaie și m-am îmbrăcat cu rochia ei neagră. Du-te și le spune că te așteaptă mătușa ta aici și o să întârzie o oră. Dacă au chef de ceartă, urc eu și mă cert, zice ea.

De ce trebuie să întârzie o oră?

Fă naibii cum ți se spune.

Pe o bancă, lângă perete, stau niște băieți care duc telegrame. La un birou stau două femei, una grasă, una slabă. Da? face aia slabă.

Mă cheamă Frank McCourt, domnișoară, am venit ca să încep treaba.

Ce fel de treabă să fie asta?

Băiat care duce telegrame, domnișoară.

O, Doamne, chicotește slăbănoaga, credeam că ai venit ca să speli veceurile.

Nu, domnișoară. Mama a adus un bilet de la preot, doctorul Cowpar, și înțeleg că e o slujbă disponibilă.

O, așa să fie? Și știi ce zi e azi?

Da, domnișoară. E ziua mea. Fac paișpe ani.

Nemaipomenit, zice grășana.

Azi e joi, spune slăbănoaga. Începi slujba de luni. Du-te, spală-te și te întorci luni.

Băieții cu telegramele care stau la perete râd. Simt că mă încing la față, nu știu de ce. Le spun femeilor mulțumesc și până să ies o aud pe slăbănoagă Doamne Isuse, Maureen, de unde a ieșit specimenul ăla? Și amândouă râd la unison cu băieții cu telegramele.

Ei? zice tanti Aggie și îi spun că încep abia luni. Ea îmi spune că hainele mele sunt într-un hal fără de hal, în ce le-oi fi spălat.

Săpun carbolic.

Miros ca niște porumbei morți și faci de râs toată familia.

Mă duce la Magazinele Roche și îmi cumpără la reduceri o cămașă, un jersey, o pereche de pantaloni scurți, două perechi de ciorapi și o pereche de pantofi de vară. Îmi dă doi șilingi ca să-mi iau ceai și un corn de ziua mea. Ea se urcă într-un autobuz ca să se întoarcă pe O'Connell Street că e prea grasă și leneșă ca să meargă pe jos. Grasă și leneșă, fără copii, dar tot mi-a cumpărat haine pentru noua mea slujbă.

Mă întorc spre Arthur's Quay cu pachetul cu haine noi la subraț și trebuie să stau pe malul râului Shannon, să nu vadă toată lumea lacrimile unui bărbat în ziua când a făcut paisprezece ani.

Luni dimineată mă trezesc devreme ca să mă spăl pe față și să-mi turtesc părul cu apă și scuipat. Abatele mă vede cu hainele mele noi. Duamne, face el, da' ce-i cu tine, te-nsori? Apoi adoarme la loc.

Doamna O'Connell, grăsansa, zice măi, măi, ne-am înțolit după ultima modă, iar slăbănoaga, domnișoara Barry, spune ai dat spargere la bancă la sfârșit de săptămână? Și băieții cu telegramele de pe banca de la perete hohotesc zgomotos.

Mi se spune să mă așez la capătul băncii și să aștept până-mi vine rândul să plec cu telegramele. Băieții cu telegramele care au uniforme sunt permanenții, cei care au luat examenul. Dacă vor, pot să lucreze la poștă o veșnicie, să dea următorul examen ca să se facă poștași, apoi pe următorul ca să fie funcționari și să lucreze înăuntru, vânzând timbre și completând mandate la biroul de la parter. Poșta le dă băieților permanenți niște pelerine mari, impermeabile, de vreme rea, și au două săptămâni de vacanță în fiecare an. Toată lumea spune că sunt slujbe bune,

stabile, pensionabile și respectabile, iar dacă pui mâna pe o slujbă din asta, niciodată în viața ta n-o să mai ai de ce să stai cu grijă, așa că nici nu stai.

Băieții temporari nu au voie să mai lucreze odată ce-au împlinit șaisprezece ani. Nu au uniforme, nici vacanță, leafa e mai mică, iar dacă ești bolnav și nu poți veni, poate să te dea afară. Fără scuze. Nu primesc pelerine impermeabile. Îți aduci de-acasă haină de ploaie sau te ferești de stropi.

Doamna O'Connell mă cheamă la biroul ei ca să-mi dea o tașcă din piele neagră, cu curea. Zice că bicicletele sunt puține, așa că va trebui să duc primele mele telegrame pe jos. Trebuie să încep cu adresa cea mai îndepărtată și de-acolo să vin înapoi, dar să nu mă moșmondesc toată ziua. De când lucrează ea la poștă, știe cât îți ia să duci șase telegrame, chiar și pe jos. N-am voie să mă opresc la cârciumi, la pariuri și nici măcar acasă, să beau un ceai, că o să fiu dat de gol. N-am voie nici la biserică să mă opresc, să spun o rugăciune. Dacă trebuie neapărat să mă rog, pot să mă rog de-a-n picioarele sau pe bicicletă. Să nu mă sinchiesc dacă plouă. Să duc telegramele și să nu fiu plângăcios.

O telegramă e adresată doamnei Clohessy de pe Arthur's Quay și asta nu poate fi decât mama lui Paddy.

Tu ești, Frankie McCourt? întreabă ea. Doamne, să nu te recunosc, așa de mare te-ai făcut. Intră, te rog.

Poartă o rochie colorată, cu flori peste tot, și niște pantofi noi, lucioși. Pe podea sunt doi copii care se joacă cu un trenuleț de jucărie. Pe masă e un ibric de ceai, câni și farfurioare, o sticlă de lapte, un codru de pâine, unt, gem. Lângă fereastră sunt două paturi care înainte nu erau. Patul mare din colț e gol și ea își dă seama la ce mă gândesc. Nu e aici, spune ea, dar n-a murit. A plecat în Anglia cu Paddy. Ia o cană de ceai și o țâr' de pâine. Că ai nevoie, Doamne apără-ne. Zici

că ești venit tocmai de pe vremea Foametei. Mănâncă pâinea aia cu gem să prinzi putere. Paddy vorbea mereu despre tine, iar Dennis, bărbatu-meu săracu', ăla care stătea în pat, nu și-a mai revenit niciodată după ziua aia când a venit maică-ta și a cântat despre dansurile din Kerry. Acum e plecat în Anglia, face sandviciuri într-o bucătărie de cazarmă și-mi trimite în fiecare săptămână câteva lire. Te întrebi ce au în cap englezii de iau un bolnav de ftizie și-i dau de lucru la făcut sandviciuri. Paddy are o slujbă nemaipomenită la o cârciumă din Cricklewood, în Anglia. Dennis n-ar fi plecat dacă Paddy n-ar fi sărit gardul pentru limbă.

Limbă?

Lui Dennis i s-a făcut poftă, da' rău, de un cap de oaie bun, cu nițică varză și un cartof, așa că m-am dus frumos la măcelarul Barry cu ultimii șilingi din casă. Am fiert eu capul și, așa bolnav cum era, Dennis nu mai avea răbdare să se facă. Stătea ca un drac în pat și țipa după căpățână și când i-am adus-o pe farfurie, nu-și mai încăpea în piele de fericire cum stătea și sugea măduva, fărâmiță cu fărâmiță. Când a terminat, a zis unde-i limba, Mary?

Care limbă? fac eu.

Limba oii. Orice oaie se naște cu o limbă că de-aia face behe-he și limba lipsește cu desăvârșire din capul ăsta. Du-te la Barry măcelarul și cere-i-o.

Mă duc eu la Barry măcelarul și el îmi zice când mi-au adus afurisita aia de oaie, atâta behăia și plângea că i-am tăiat limba și am aruncat-o la câine, care a hăpăit-o și de-atunci behăie ca o oaie și dacă nu tace, o să-i tai limba și o să i-o dau pisicii.

Mă întorc eu la Dennis, care se dă de ceasu' morții în pat. Vreau limba aia, zice. Limba e cea mai hrănitoare. Și ca să vezi ce urmează, Paddy al meu, cu care erai tu în prieteșug, se duce noaptea la Barry măcelarul, sare gardul, taie limba de la un cap de oaie agățat de un cârlig

din perete și i-o aduce lui bietu' taică-su în pat. Sigur că a trebuit să fierb limba aia cu sare cât cuprinde. Dennis, să-i dea Dumnezeu sănătate, o mănâncă, mai stă ce mai stă în pat, aruncă pătura de pe el și se ridică în două picioare, anunțând în gura mare că, ftizie-neftizie, el n-o să moară în patul ăla, că dacă tot e să moară, mai bine moare de o bombă germană în timp ce câștigă câteva lire pentru familie în loc să șadă în pat, să se văicărească.

Ea îmi arată o scrisoare de la Paddy. Muncește în cârciuma lui unchiu-său Anthony douășpe ore pe zi pe douăzeci și cinci de șilingi pe săptămână, în fiecare zi supă și un sandvici. E fericit când dau germanii cu bombele, ca să poată și el dormi cât e cârciuma închisă. Noaptea doarme sus în hol, pe podea. Îi trimite maică-sii două lire în fiecare lună și restul pune deoparte, ca s-o aducă pe ea cu toată familia în Anglia, unde și într-o cameră dac-or sta în Cricklewood, tot mai bine o să le fie decât în zece camere pe Arthur's Quay. Ea o să-și găsească de lucru numaidecât. Trebuie să fii ultimul om ca să nu-ți găsești de lucru într-o țară aflată în război, mai ales când curg yankeii gârlă și dau cu banii-n stânga și-n dreapta. Chiar și Paddy vrea să-și caute o slujbă în buricul Londrei, unde yankeii lasă niște bacșișuri așa de grase, cât să hrănească o familie de irlandezi de șase inși o săptămână întreagă.

În sfârșit, avem destui bani pentru mâncare și încălțăminte, lăudat fie Domnul și Sfânta Fecioară, spune doamna Clohessy. N-ai să ghicești cu cine s-a întâlnit Paddy acolo, în Anglia, paișpe ani are și muncește ca un bărbat. Brendan Kiely, ăla de-i ziceați voi Întrebare. Muncește și pune bani deoparte ca să-l primească la Poliția Călare și să bată toată Canada pe cal ca Nelson Eddy, cântând te chem eu uh, uh, uh, uh, uh, uh. Dacă n-ar fi Hitler, am fi cu toții morți, cumplit lucru dacă stai să te gândești. Și ce face biata maică-ta, Frankie?

Strașnic, doamnă Clohessy.

Ba nu. Am văzut-o la dispensar și arată mai rău decât arăta Dennis al meu în pat. Trebuie să ai grijă de biata maică-ta. Și tu arăți jalnic, Frankie, cu ochii ăia roșii ai tăi din cap. Ține de-aici un mic bacșiș. Trei penny. Să-ți iei ceva dulce.

Îmi iau, doamnă Clohessy.

Să-ți iei.

La sfârșit de săptămână, doamna O'Connell îmi dă prima leafă din viața mea, o liră, prima mea liră. Cobor în fugă scările și ies în O'Connell Street, strada principală, unde s-au aprins luminile și oamenii se întorc acasă de la muncă, oameni ca mine, cu leafa în buzunar. Vreau să știe că sunt și eu ca ei, sunt bărbat, am o liră. Merg pe O'Connell Street pe o parte și mă întorc pe cealaltă și trag nădejde că o să mă bage-n seamă. Nu mă bagă. Vreau să-mi flutur hârtia de-o liră la lume, ca să zică ia uite-l pe Frankie McCourt, om al muncii, cu o liră-n buzunar.

E vineri seara și pot să fac ce vreau. Pot să-mi iau pește cu cartofi și să mă duc la Cinema Lyric. Nu, gata cu Lyric. De-acum înainte nu mai trebuie să stau la balcon, printre oameni care chiuie când indienii îl omoară pe generalul Custer sau când îl fugăresc africanii pe Tarzan prin junglă. Pot să mă duc la Cinema Savoy, să dau șase penny pe un bilet în față, unde-s oameni mai de soi, care mănâncă bomboane de ciocolată la cutie și râd cu mâna la gură. După film pot să-mi iau ceai cu cornuri sus, în restaurant.

Michael mă strigă de peste drum. Îi e foame și se întreabă dacă nu cumva poate să se ducă acasă la Abate, să ceară o bucată de pâine și să doarmă acolo peste noapte, să nu se mai ducă până hăt, la Laman Griffin. Îi spun să lase încolo bucata de pâine. O să mergem la Coliseum Café, să mâncăm pește cu cartofi, ce mai vrea el, limonadă gărlă,

apoi mergem să vedem *Yankee Doodle Dandy* cu James Cagney și să mâncăm două batoane mari de ciocolată. După film, ne luăm ceai cu cornuri și cântăm și dansăm ca Cagney tot drumul până la Abate acasă. Michael zice că trebuie să fie grozav în America unde lumea n-are altă treabă decât să cânte și să danseze și poate-l ajut și pe el să ajungă acolo și după ce adoarme el, eu încep să mă gândesc la America și la cum ar trebui să economisesc bani de drum în loc să-i arunc pe cartofi cu pește și ceai cu cornuri. Va trebui să pun deoparte câțiva șilingi din lira mea că altfel nu mai plec niciodată din Limerick. Acum am paispe ani și dacă în fiecare săptămână economisesc câte ceva, până fac douăzeci de ani sigur o să pot pleca în America.

Avem telegrame pentru birouri, magazine, fabrici, unde nici gând de bacșiș. Angajații iau telegramele fără o privire sau o vorbă de mulțumire. Avem telegrame pentru lumea respectabilă, cu slujnice, de pe Ennis Road sau North Circular Road, unde nici gând de bacșiș. Slujnicele sunt ca angajații, nici nu se uită la tine și nici mulțumesc nu zic. Avem telegrame pentru preoți sau călugărițe, care au și ei slujnice, chiar dacă zic că sărăcia e nobilă. Dacă ai aștepta să capeți bacșiș de la preoți sau călugărițe, ai muri la ei în prag. Avem telegrame pentru oameni care stau la câțiva kilometri de oraș, fermieri cu curți măloase și câini care vor să te mănânce de picioare. Avem telegrame pentru bogătani cu case mari, cu gherete la poartă și kilometri peste kilometri de teren îngrădit. Paznicul îți face cu mâna să intri și trebuie să străbați mulți kilometri cu bicicleta pe alei lungi, printre gazoane, straturi de flori și fântâni până ajungi la casa mare. Dacă e frumos afară, lumea joacă crochet, jocul ăla protestant, sau se plimbă agale, discutând și râzând, toți numai în rochii înflorate sau jachete cu blazon și nasturi aurii și n-ai zice că e război pe undeva. Vezi Bentley-uri și Rolls-Royce-uri parcate în fața ușii mari de

la intrare, unde o slujnică îți spune să te duci în spate, la intrarea servitorilor, ce, n-ai atâta minte.

Oamenii din casele mari vorbesc cu accent englezesc și nu dau bacșiș băieților cu telegrame.

Cele mai grase bacșișuri le dau în general văduvele, nevestele de preoți protestanți și săracii. Văduvele știu când trebuie să sosească mandatul de la guvernul englez și așteaptă la fereastră. Trebuie să fii atent dacă te invită în casă, la un ceai, pentru că unul dintre băieții temporari, Scrawby Luby, a zis că o văduvă purie, de treizeci și cinci de ani, l-a chemat la ceai și a încercat să-i dea pantalonii jos de a trebuit să iasă-n fugă din casă, deși îl trăgea ața, și sâmbăta următoare a trebuit să meargă la spovedanie. A zis că l-a jenat rău să călărească bicicleta cu chestia umflată, dar dacă dai repede-repede din pedale și te gândești la patimile Fecioarei Maria, te blegești cât ai zice pește.

Nevestele preoților protestanți nu s-ar comporta nicio dată precum vădana bătrână a lui Scrawby Luby, doar dacă sunt și ele văduve. Christy Wallace, care e băiat cu telegrame permanent și așteaptă de pe-o zi pe alta să se facă poștaş, zice că protestantelor puțin le pasă de faptele lor chiar dacă-s neveste de preoți. Oricum sunt osândite, așa că ce mai contează dacă-i trag o tăvăleală cu un băiat cu telegrame. Tu-turor băieților cu telegrame le place de nevestele preoților protestanți. Chiar dacă au slujnice, răspund ele însele la ușă și zic o clipă, te rog, apoi îți dau șase penny. Mie mi-ar plăcea să stau de vorbă cu ele, să le întreb cum e să fii osândit, dar poate că se supără și-mi iau înapoi ăia șase penny.

Irlandezii care muncesc în Anglia trimit mandatele telegrafice cu bani vineri seara și sâmbătă toată ziua și atunci primești cele mai grase bacșișuri. Imediat ce am terminat de împărțit un rând, pornim cu seria următoare.

Cele mai urâte străzi sunt în Irishtown, se fac din High Street sau Mungret Street și-s mai urâte chiar decât Roden

Lane, O'Keeffe's Lane sau decât orice stradă pe care am stat eu vreodată. Sunt străzi cu canale care se scurg pe mijloc. Mamele stau în praguri și urlă ferea când aruncă gălețile cu zoaie. Copiii fac bărcuțe de hârtie sau pun cutii de chibrituri cu mici pânze pe apa soioasă, ca să plutească.

Când intri cu bicicleta pe o alee, copiii strigă uite-l pe băiatul cu telegramele, uite-l pe băiatul cu telegramele. Aleargă la tine, iar femeile așteaptă la ușă. Dacă-i dai unui copilăș telegrama pentru maică-sa, îl faci eroul familiei. Fetițele știu că ar trebui să aștepte să le vină rândul după băieți, deși pot să ia și ele telegramele dacă n-au frați. Femeile din prag îți strigă că acum n-au bani, dar dacă treci mâine pe alee, să bați la ușă ca să-ți iei bacșișul, Dumnezeu să te ție sănătos cu tot neamul tău.

Doamna O'Connell și domnișoara Barry de la poștă ne spun în fiecare zi că treaba noastră e să ducem telegramele și atâta tot. N-avem voie să facem servicii oamenilor, să mergem la magazin după cumpărături sau să ducem alt fel de mesaje. Pot să zacă oamenii pe patul de moarte, că lor nu le pasă. Nu le pasă dacă unii sunt ciungi, smintiți sau se târăsc pe podea. Noi trebuie să ducem telegrama și atâta tot. Doamna O'Connell zice eu știu tot ce faceți, tot, că lumea din Limerick e cu ochii pe voi și-mi dă rapoarte pe care le țin aici, în sertare.

Bun loc de ținut rapoarte, zice Toby Mackey cu glas scăzut.

Dar doamna O'Connell și domnișoara Barry nu știu cum e pe alei când bați la o ușă, cineva îți spune să intri, așa că intri și nu e deloc lumină și pe un pat într-un ungher stă un morman de zdrențe care întreabă cine e și tu zici că ai o telegramă și mormanul de zdrențe îți spune te duci te rog până la magazin că mor de foame și mi-aș da amândoi ochii din cap pentru o cană de ceai și cum să zici

că ești ocupat, apoi s-o turești pe bicicletă și să lași acolo mormanul de zdrențe, cu mandatul care nu-i folosește la nimic fiindcă mormanul de zdrențe nu se poate da jos din pat ca să meargă la poștă să-și ia naibii banii.

Ce să faci atunci?

Ți se spune să nu te duci niciodată la poștă să încasezi vreun mandat din ăsta pentru careva, că poți să-ți iei adio de la slujbă. Dar ce să faci când un moșneag care a luptat în Războiul Burilor acum niște sute de ani zice că nu-l mai ajută picioarele și că o să-ți fie veșnic recunoscător dacă te duci la Paddy Considine de la poștă și-i explici situația, iar Paddy sigur o să-ți dea banii de mandat și doi șilingi poți să-i bagi în buzunar că ești băiat bun. Paddy Considine zice că se rezolvă, dar să nu mai spun nimănui că altfel vai de curul meu și-al tău, fiule. Moșul din Războiul Burilor zice că știe că ai de dus telegrame, dar poate că te întorci mai pe seară și te duci până la magazin, că el n-are de nici unele în casă și mai și îngheață de frig pe deasupra. Stă într-un fotoliu vechi dintr-un colț, acoperit cu bucăți de pături, și în spatele fotoliului are o găleată care pute de-ți vine rău și când te uiți la moșneagul din colțul întunecos, îți vine să iei un furtun cu apă fiartă, să-l dezbraci pe moș și să-l speli din cap până-n picioare, apoi să-l îndopi cu ouă cu slănină și piure de cartofi cu mult unt, sare și ceapă.

I-aș lua pe omul din Războiul Burilor și pe mormanul de zdrențe din pat și i-aș pune într-o casă mare și însorită de la țară, cu păsări care ciripesc în voia lor la fereastră și un pârau clipocitor.

Doamna Spillane din Pump Lane, lângă Carey's Road, are doi copii gemeni ologi, cu niște capete mari blonde, corpuri mici și niște cioturi de picioare care atârnă peste marginea scaunelor. Toată ziua se uită la foc și întreabă unde-i tati? Vorbesc englezește ca toată lumea, dar între ei bălmăjesc într-o limbă inventată, haț sup ceai ceai sup haț. Doamna

Spillane zice că asta înseamnă când mâncăm de seară? Îmi spune că are noroc când bărbatu-său îi trimite patru lire pe lună și i-a ieșit pe nas de cât de urât se poartă cu ea la dispensar din cauză că el e plecat în Anglia. Copiii au doar patru ani și sunt foarte deștepți, chiar dacă nu pot merge și nu-și pot purta singuri de grijă. Dacă ar putea merge, dacă ar fi și ei normali, ea și-ar strânge catrafusele și s-ar muta în Anglia, să scape de țara asta uitată de Dumnezeu, care atâta a luptat pentru liberare și uite acum în ce hal am ajuns, De Valera în conacul lui din Dublin, porc bătrân ce e, și ăilalți politicieni la fel, să-i ia dracu' pe toți, Doamne iartă-mă. Și pe popi să-i ia dracu' și n-o să mă rog la Dumnezeu să mă ierte pentru vorbele astea. Ia uite la ei, la popi și la măicuțe, cum ne spun ei că Isus a fost sărac și că nu-i nici o rușine, da' la ei la ușă trag camioane cu lăzi și butoaie de whisky și vin, ouă cu ghiotura și șunci peste șunci și ei ne spun nouă la ce să ne abținem în post. Post pe dracu' ghem. De la ce să ne abținem când noi postim tot anul?

I-aș lua pe doamna Spillane cu cei doi copii ai ei blonzi și ologi și i-aș pune în casa aia de la țară, cu mormanul de zdrențe și omul din Războiul Burilor și i-aș spăla pe toți și i-aș lăsa să stea cu toții la soare, în cântec de păsărele și clipocit de pârâu.

Nu pot lăsa mormanul de zdrențe singur cu un mandat inutil fiindcă mormanul e o bătrână, doamna Gertrude Daly, strâmbă toată de la toate bolile cu care te pricopsești în mahalalele din Limerick, artrită, reumatism, păr rărit, o nară pe jumătate distrusă de la atâta scormonit cu degetul, și te întrebi ce lume o mai fi și asta când bătrâna se ridică dintre zdrențe și-ți zâmbește cu dinți care strălucesc albi în întuneric, dinții ei naturali, perfecți.

Da, zice ea, îs dinții mei naturali, și când oi putrezi în groapă, mi-or găsi dinții peste o sută de ani uite așa albi și strălucitori și m-or face sfântă.

Mandatul telegrafic pentru trei lire e de la fiul ei. Are și un mesaj, la mulți ani, mămico, fiul tău iubitor, Teddy. Mă mir că se desparte de ei, căcăciosul, că se ține cu toate stricatele din Picadilly, zice ea. Mă întreabă dacă-i fac un serviciu, să-i încasez și ei mandatul și să cumpăr niște whisky Baby Powers de la cârciumă, o pâine, o livră de untură de porc, șapte cartofi, unul pentru fiecare zi a săptămânii. Nu-i fierb și ei un cartof, îl zdrobesc cu nițică untură, îi dau o felie de pâine și-i aduc un strop de apă pe lângă whisky? Nu mă duc până la spițerie la O'Connor, să iau niște alifie pentru durerile ei și, dacă tot fac o treabă, să aduc și niște săpun ca să se spele bine-bine peste tot și o să-mi fie veșnic recunoscătoare, o să se roage pentru mine și na de-aici doi șilingi pentru deranj.

Ah, nu mersi, doamnă.

Ia banii. Un mic bacșiș. M-ai ajutat tare mult.

Nu pot, doamnă, la cum vă văd.

Ia banii, altfel spun la poștă să nu te mai trimită pe tine să-mi aduci telegrama.

O, bine, doamnă. Mulțumesc frumos.

Noapte bună, fiule. Ai grijă de maică-ta.

Noapte bună, doamnă Daly.

În septembrie începe școala și câteodată Michael trece pe la Abate înainte să se ducă acasă, la Laman Griffin. În zilele ploioase, întreabă pot să stau aici la noapte, iar în curând nu mai vrea deloc să se întoarcă la Laman Griffin. E sleit și înfometat și are de mers trei kilometri dus și trei kilometri întors.

Când vine mama să-l caute, nu știu ce să-i spun. Nu știu cum să mă uit la ea și-mi feresc ochii. Cum e la slujbă? mă întreabă ea, ca și cum nu s-ar fi întâmplat niciodată nimic acasă la Laman Griffin, iar eu zic strașnic, de parcă nu s-ar fi întâmplat niciodată nimic acasă la Laman Griffin. Dacă

plouă prea tare ca să se ducă acasă, stă și ea în cămăruța de sus cu Alphie. A doua zi se duce înapoi la Laman, dar Michael rămâne la mine, și încet-încet începe și ea să se mute cu noi până nu se mai întoarce deloc la Laman.

Abatele plătește chiria în fiecare săptămână. Mama încasează ajutorul și cupoanele pentru mâncare până când o pârăște cineva și n-o mai primește la dispensar. I se spune că dacă fiu-său aduce o liră pe săptămână în casă, e mai mult decât capătă unele familii din ajutoare și că ar trebui să zică mersi de slujbă. Acuma trebuie să-i dau ei leafa. O liră? zice mama. Numai atâta primești pentru cât pedalezi pe orice vreme? Asta în America ar însemna patru dolari. Patru dolari. Nici o pisică nu saturezi cu patru dolari la New York. Dacă ai duce telegrame la New York pentru Western Union, ai câștiga douăzeci și cinci de dolari pe săptămână și ai trăi în lux. Ea mereu transformă banii irlandezi în bani americani, ca să nu uite, și încearcă să convingă pe toată lumea că am avut trai mai bun acolo. În unele săptămâni îmi lasă doi șilingi, dar dacă mă duc la un film sau îmi cumpăr o carte la mâna a doua, nu-mi mai rămâne nimic, n-o să pot pune deoparte pentru bilet și o să-nțepesc în Limerick pân-oi ajunge un moș de douăzeci și cinci de ani.

Malachy scrie din Dublin ca să ne spună că s-a săturat și nu vrea să-și petreacă restul vieții cântând la trompetă în fanfara militară. Într-o săptămână e acasă și se aolește că trebuie să împartă patul cel mare cu Michael, Alphie și cu mine. La Dublin avea un pat militar în care dormea singur, cu așternuturi, păături și o pernă. Aici s-a întors la paltoane și la o pernă ce iscă un nor de pene când o atingi. Bietul de tine, zice mama. Îmi pare rău pentru necazurile tale. Abatele are patul lui, iar mama stă în camera mică. Suntem iar împreună cu toții și nu ne mai sâcăie nici un Laman. Facem ceai, prăjim pâine în untură și stăm

pe podeaua bucătăriei. Abatele zice că nu se cade să stai pe podeaua bucătăriei, la ce mai ai mese și scaune? Îi zice mamei că Frankie nu e întreg la cap și mama zice că o să ne omoare pe toți umezeala din podea. Stăm pe podea și cântăm, iar mama și Abatele stau pe scaune. Ea cântă „Ești singură în seara asta?“, Abatele cântă „Drumul către Rasheen“ și tot nu ne-am lămurit despre ce e vorba în cântecul lui. Stăm pe podea și spunem povești despre lucruri care s-au întâmplat, lucruri care nu s-au întâmplat niciodată și lucruri care o să se întâmple când o să plecăm cu toții în America.

La poștă sunt zile moarte când stăm pe bancă și discutăm. Avem voie să discutăm, doar să nu râdem. Domnișoara Barry zice că ar trebui să zicem mersi că suntem plătiți ca să stăm acolo degeaba, bandă de leneși și vagabonzi ce suntem, și că n-avem voie să râdem. Nu-i de râs să fii plătit pentru că stai degeaba și trăncănești și o dată dacă se hlizește careva, afară cu noi până ne vine mintea la cap, iar cine continuă să se hlizească va fi denunțat la autoritățile competente.

Băieții vorbesc despre ea cu voci scăzute. Toby Mackey zice scorpia aia bătrână, i-ar trebui s-o scarmene cineva ca lumea, s-o tăvălească. Maică-sa a fost o ușuratică de făcea trotuarul și taică-su a scăpat de la azilul de nebuni cu bășici pe coaie și negi pe puță.

Pe bancă se aud râsete și domnișoara Barry ne strigă v-am zis să nu râdeți. Mackey, ce tot îndrugi acolo?

Ziceam că mult mai bine ne-ar prinde să ieșim la aer curat pe vremea asta frumoasă, ca să ducem telegrame, domnișoară Barry.

Sigur că da, Mackey. Gura ta e o latrină. M-ai auzit?

Da, domnișoară Barry.

Te-au auzit de pe scară, Mackey.

Da, domnișoară Barry.

Gura, Mackey.

Bine, domnișoară Barry.

Nici o vorbă, Mackey.

Nu, domnișoară Barry.

Am zis să taci, Mackey.

S-a făcut, domnișoară Barry.

Gata, Mackey. Nu te-ntinde.

Nu, domnișoară Barry.

Maica Domnului, dă-mi răbdare.

Da, domnișoară Barry.

Fă liniște, Mackey. Liniște, liniște, liniște.

Bine, domnișoară Barry.

Toby Mackey e băiat temporar cu telegrame, ca și mine. A văzut el un film, *Prima pagină*, și acum vrea să ajungă într-o bună zi în America și să se facă reporter dur, cu pălărie și țigară. Umblă cu un carnețel în buzunar pentru că un bun reporter trebuie să-și noteze evenimente. Informații. Trebuie să-și noteze informații și nu porcării de poezii, că numai din alea auzi în Limerick cu bărbații din cârciumi care o țin langa cu marile noastre suferințe sub englezi. Întâmplări, Frankie. Își notează câte telegrame duce și cât de departe ajunge. Stăm pe bancă și ne străduim să nu râdem, iar el îmi spune că, dacă ducem patruzeci de telegrame pe zi, asta face două sute pe săptămână, zece mii într-un an și douăzeci de mii în cei doi ani de muncă. Dacă străbatem pe bicicletă două sute de kilometri într-o săptămână, atunci în doi ani străbatem douăzeci de mii de kilometri, adică jumătate de lume, Frankie, păi nu e de mirare că n-avem nici fir de osânză pe cur.

Toby zice că un băiat cu telegrame cunoaște Limerick-ul ca nimeni altul. Noi știm orice bulevard, șosea, stradă, terasă, ulicioară, scuar, curte, alee. Duamne, face Toby, nu e ușă în Limerick să n-o știm noi. Batem la tot soiul de uși,

de fier, de stejar, de placaj. Douăzeci de mii de uși, Frankie. Batem, deschidem cu piciorul, cu mâna. Sunăm la sonerie. Strigăm și fluierăm, băiatul cu telegramele, băiatul cu telegramele. Lăsăm telegrame în cutii de scrisori, le vâram pe sub uși, le aruncăm peste prag. Intrăm pe fereastră la cei care-s ținuiți la pat. Ne batem cu toți câinii care vor să ne mănânce. Niciodată nu știi ce-o să se întâmple când le dai oamenilor telegramele. Râd, cântă, dansează, plâng, țipă și cad leșinați, de te-ntrebi dacă se mai scoală de-acolo să-ți dea bacșișul. Nu seamănă deloc cu dusul de telegrame în America, în filmul *Comedia umană*, cu Mickey Rooney care pedalează de colo până colo și oamenii sunt drăguți și se dau peste cap ca să-ți dea bacșiș, să te invite în casă, să-și dea ceai și corn.

Toby Mackey zice că are în carnetel informații gârlă și nu dă nici o bășină degerată pe nimic și așa aș vrea să fiu și eu.

Doamna O'Connell știe că-mi plac telegramele de la țară și dacă e zi cu soare, îmi dă câte zece, să am ce face toată dimineața și să nu trebuiască să mă întorc până după masa de prânz. Sunt zile frumoase de toamnă, când Shannon scânteiază și câmpiile sunt verzi și lucesc de roua argintie a dimineții. Peste câmpuri se ridică fum și simți miros plăcut de la focurile de turbă. Pe pajiști pasc vaci și oi și mă întreb dacă astea or fi dobitoacele de care zicea preotul. Nu m-aș mira fiindcă toată ziua bună ziua vezi tauri suiți grămadă pe vaci, berbeci pe oi, armăsari pe iepe, și au toți niște socoteli așa de mari că mă trec transpirațiile când mă uit la ei și m-apucă mila de toate făpturile de sex feminin din lume care trebuie să rabde așa ceva, deși nu m-ar deranja să fiu eu însumi taur, că la animale nu e niciodată păcat. Parcă mi-aș face păcat cu mâna mea chiar acolo, dar nu știi niciodată când apare câte un țăran care mână vaci și oi la târg sau pe alt câmp și care ridică bățul la tine și-ți dă binețe, ziua bună, flăcăiaș, strașnică dimineață,

mulțumesc lui Dumnezeu și Maicii Lui Preasfinte. Un țăran așa credincios s-ar putea mânia văzând că încalci a șasea poruncă alături de câmpul lui. Cailor le place să-și scoată capul peste garduri și tufișuri să vadă cine trece și eu mă opresc și vorbesc cu ei, că au ochi mari și boturi lungi după care se vede cât de inteligenți sunt. Uneori, două păsări își cântă una alteia peste un câmp și trebuie să mă opresc să le ascult și, dacă zăbovesc destul acolo, li se alătură și altele până când fiecare copac și fiecare tufiș e însuflețit de cântec de păsări. Dacă susură vreun pârâu pe sub un pod de pe drum, păsările cântă, vacile mugesc și mieii behăie, e mai frumos decât orice orchestră din filme. Când de la o fermă plutește până la mine miros de slănină și de varză, mi se face o foame de mă sfârșesc și trebuie să sar gardul pe un câmp și să mă îndop jumătate de ceas cu mure. Îmi afund fața în pârâu și beau apă rece ca gheața mai bună decât orice limonadă de la localurile care vând pește cu cartofi.

După ce termin de dus telegramele, îmi rămâne destul timp ca să trec pe la cimitirul vechii mânăstiri unde-s înmormântate neamurile mamei, Sheehanii și Guilfoyliei, și unde vrea să fie îngropată și mama. De aici văd ruinele înalte ale castelului Carrigogunnell și am timp berechet să pedalez până acolo, să mă așez pe zidul cel mai înalt, să mă uit la Shannon cum curge spre Atlantic în drumul lui spre America și să visez la clipa când o să plec și eu într-acolo pe vas.

Băieții de la poștă îmi spun că am noroc că am primit telegrama familiei Carmody, un bacșiș de un șiling, unul dintre cele mai grase pe care le poți căpăta în Limerick. Deci cum se face că am primit-o? Eu sunt ultimul venit. Ei, uneori îți deschide ușa Theresa Carmody, zic ei. Are ftizie și lor le e frică să nu se molipsească. Are șaptesprezece

ani și ba o ia la sanatoriu, ba-i dă drumul, și n-o să apuce optsprezece ani. Băieții de la poștă spun că oamenii bolnavi ca Theresa știu că timpul e măsurat și de-aia sunt ahtiați după iubire, amor și de toate. De toate. De la ftizie li se trage, spun băieții de la poștă.

Pedalez pe străzile ude de noiembrie cu gândul la bacșiful de un șiling și, când intru pe strada familiei Carmody, bicicleta îmi lunecă de sub mine și mă lungesc la pământ, zgâriindu-mă pe față și creștându-mi dosul mâinii. Theresa Carmody deschide ușa. Are părul roșu. Are ochii verzi ca pajiștile de pe lângă Limerick. Obrajii îi sunt roz aprins și pielea cumplit de albă. O, ești ud tot și sângerezi, spune ea.

Am alunecat cu bicicleta.

Intră, să te ung cu ceva pe julituri.

Să intru? mă întreb. Pot să iau ftizie și s-a terminat cu mine. Aș vrea s-apuc vârsta de cînșpe ani și aș vrea bacșiful de un șiling.

Intră. O să mori stînd acolo.

Ea pune de ceai. Apoi mă tamponează cu iod pe julituri și mă străduiesc să fiu bărbat și să nu mă smiorcăi. O, strașnic bărbățel mai ești. Ia du-te în salon și usucă-te la foc. Ia ascultă, de ce nu-ți scoți tu pantalonii, să-i atârni pe grătarul căminului?

O, nu.

O, ba da.

Bine.

Atârni pantalonii pe grătar. Stau acolo și mă uit cum se scoală aburii și mă uit cum mi se scoală și mie și mi-e frică să nu vină ea să mă vadă ațâțat.

Uite-o că apare cu o farfurie cu pâine și gem și două căni de ceai. Doamne, face ea, oi fi tu așa mic și pricăjit, dar stai bine cu bărbăția.

Ea lasă farfuria și cănile pe o măsuță de lângă foc și acolo rămân. Îmi ia vârful tăriei între arătător și degetul

mare și mă duce prin cameră până la o canapea verde de lângă perete și capul mi-e plin numai de păcat, de iod și de frică de ftizie, de bacșișul de un șiling și de ochii ei verzi, iar ea se așază pe canapea, nu te opri că mor, și ea plânge, plâng și eu că nu-mi dau seama ce se întâmplă cu mine, dacă mă sinucid molipsindu-mă de ftizie din gura ei, dacă zbor spre rai sau mă prăbușesc de pe o stâncă, și dac-o fi păcat, nu-mi pasă nici cât o bășină degerată.

Trândăvim amândoi pe canapea o vreme, până când ea zice tu nu mai ai telegrame de dus? Și când ne ridicăm, scoate un țipăt scurt și face o, îmi curge sânge.

Ce-ai pățit?

Cred că a fost prima oară și de-aia.

Stai așa, îi spun. Aduc sticla din bucătărie și o stropesc cu iod pe rană. Ea sare de pe canapea, țopăie prin salon ca o nebună și fuge în bucătărie, să se spele cu apă. După ce se usucă, zice Doamne, că tare neștiutor mai ești. Să nu mai torni iod pe fete în felul ăsta.

Credeam că te-ai tăiat.

După asta, vin cu telegrama câteva săptămâni. Câteodată facem excitarea pe canapea, dar sunt și zile când pe ea o apucă tusea și o vezi cât e de slăbită. Ea nu-mi spune niciodată de slăbiciune. Nu-mi spune niciodată că are ftizie. Băieții de la poștă spun că sigur mă distrez pe cinste cu bacșișul de un șiling și cu Theresa Carmody. Nu le spun eu lor că nu mai iau bacșișul de un șiling. Nu le spun de canapeaua verde și de excitare. Nu le spun de durerea care mă cuprinde când îmi deschide ușa și o văd așa slăbită și nu-mi vine decât să-i fac ceai și să stau pe canapeaua verde cu ea în brațe.

Sâmbătă mi se spune să duc telegrama mamei Theresei la Woolworth's, unde lucrează. Încerc să mă port firesc. Doamnă Carmody, mereu îi duc telegrama fiicei dumneavoastră, Theresa, dacă nu mă-nșel?

Da, e la spital.

E la sanatoriu?

Am zis că e la spital.

Și ei îi e rușine de TBC, cum le e tuturor în Limerick, și nu-mi dă nici șilingul, nici vreun alt bacșiș. Mă duc cu bicicleta până la sanatoriu, s-o văd pe Theresa. Mi se spune de-acolo că trebuie să fiu rudă și trebuie să fiu adult. Le spun că sunt vărul ei și că în august fac cinșpe ani. Sunt trimis la plimbare. Mă duc cu bicicleta până la biserica franciscană să mă rog pentru Theresa. Sfinte Francisc, te rog să vorbești dumneata cu Dumnezeu. Spune-I că n-a fost vina Theresei. Aș fi putut refuza să duc telegrama aia sâmbătă de sâmbătă. Spune-i lui Dumnezeu că nu e Theresa de vină pentru excitarea de pe canapea, fiindcă asta e de la tuberculoză. Oricum, nu contează, Sfinte Francisc, că eu o iubesc pe Theresa. O iubesc la fel de mult cum iubești dumneata toate păsările, fiarele și peștii, și te rog să-i spui lui Dumnezeu s-o scape de ftizie și promit că n-o să mă mai apropiu de ea niciodată.

Următoarea sâmbătă primesc telegrama pentru familia Carmody. De la jumătatea străzii văd jaluzelele trase. Văd zăbranicul pe ușă. Văd mesajul de doliu alb, tivit cu mov. Văd prin ușă și pereți, unde mă tăvăleam cu Theresa, goi și dezvățați pe canapeaua verde, și știu că ea a ajuns în iad și e numai și numai vina mea.

Strecur telegrama pe sub ușă și pedalez înapoi spre biserica franciscană, să mă rog fierbinte pentru odihna sufletului Theresei. Mă rog la fiecare statuie, la ferestrele cu vitralii, la Drumul Crucii. Jur că o să trăiesc întru credință, speranță și milostenie, sărăcie, castitate și supunere.

A doua zi, duminică, mă duc la patru slujbe. De trei ori fac Drumul Crucii. Toată ziua recit rozarii. Nu beau și nu mănânc și oriunde găsesc un locșor tihnit, plâng și mă rog

la Dumnezeu și la Fecioara Maria să se milostivească de sufletul Theresei Carmody.

Luni mă țin după procesiunea funebră până la cimitir, pe bicicleta mea de la poștă. Mă postez după un copac, la o oarecare distanță de mormânt. Doamna Carmody jelește și geme. Domnul Carmody își trage nasul și pare năuc. Preotul recită rugăciunile în latinește și stropește mormântul cu apă sfințită.

M-aș duce la preot, la domnul și doamna Carmody. Le-aș spune că din cauza mea a ajuns Theresa în iad. N-au decât să-mi facă ce-or găsi de cuviință. Să mă ocărăască. Să mă ponegrească. S-arunce în mine cu pământ din groapă. Dar rămân pitit după copac până când pleacă îndoliații, iar groparii astupă groapa.

Chiciura albește deja pământul proaspăt de pe mormânt și mă gândesc la Theresa cum stă rece în groapă, cu părul roșu, ochii verzi. Nu pot înțelege senzațiile care mă străbat, dar știu că oricâți ar fi murit din familia mea și oricâți ar fi murit de pe aleile vecine și oricâți ar fi plecat, niciodată nu m-a durut inima așa de rău și sper să nici nu mă mai doară vreodată.

Se întunecă. Ies din cimitir la pas, pe lângă bicicletă. Am de dus telegrame.

XVI

Doamna O'Connell îmi dă telegrame să i le duc domnului Harrington, englezul cu soția răposată, născută și crescută în Limerick. Băieții de la poștă zic că telegramele de condoleanțe sunt pierdere de vreme. Oamenii plâng și se vaită de durere și au senzația că asta-i scutește să dea bacșiș. Te invită să intri ca să-l vezi pe răposat și să spui o rugăciune la căpătâiul lui. N-ar fi așa de rău dacă ți-ar oferi și ei un strop de sherry și un sandvici cu șuncă. Ei, aș, se bucură ei la rugăciune, dar nu ești decât un băiat cu telegrame și ai noroc dacă primești ceva posmagi. Băieții mai mari de la poștă zic că trebuie să știi cum să te-nvârtești ca să primești bacșiș de doliu. Dacă ești poftit să spui o rugăciune, trebuie să îngenunchezi lângă leș, să oftezi răsunător, să-ți faci cruce, să-ți vâri fruntea în așternuturi ca să nu-ți vadă ei fața, să scuturi din umeri ca omul copleșit de suferință, să te ții de pat cu amândouă mâinile, ca și cum nu te-ai da dus decât cu forța ca să duci restul telegramelor, iar dacă nici după asta nu primești bacșiș, următorul teanc de telegrame le vâri pe sub ușă sau le dai foc pe prag și-i lași în plata Domnului cu bocitul lor.

Nu e prima oară când duc telegrame la familia Harrington. Domnul Harrington e mereu plecat în delegație pentru firma de asigurări și doamna Harrington lasă bacșiș generos. Dar ea s-a dus și la ușă răspunde domnul Harrington. Are ochii înroșiți și-și trage nasul. Ești irlandez? Întreabă el.

Irlandez? Ce altceva să fiu dacă stau acolo, în pragul acelei case din Limerick, cu un teanc de telegrame în mână? Da, domnule. Intră, spune el. Pune telegramele pe etajera din hol. Închide ușa, o încuie, își vâără cheia în buzunar, iar eu îmi spun în sinea mea că englezii-s tare ciudați.

Vrei s-o vezi, firește. Vrei să vezi ce i-ați făcut voi cu tuberculoza voastră nenorocită. Neam de vârcolaci. Hai cu mine.

Mă conduce mai întâi în bucătărie, de unde ia o farfurie cu sandviciuri cu șuncă și două sticle, apoi la etaj. Doamna Harrington e tare frumoasă cum stă în pat, blondă, trandafirie, liniștită.

E soția mea. O fi ea irlandeză, dar nu pare, slavă Domnului. Cum pari tu. Irlandez. Sigur o să vrei să bei ceva. Voi, irlandezii, le trageți la măsea cum prindeți ocazia. Abia v-a înțărcat și voi deja plângeți după sticla de whisky, după halba de bere. Ce bei, whisky, sherry?

Ăă, o limonadă ar fi perfectă.

Eu îmi jelesc soția, nu sunt la sărbătoarea afurisitei de lămâi. O să bei sherry. O poșircă din nenorocita de Spanie catolică și fascistă.

Dau pe gât sherry-ul. El îmi umple iar paharul și dă să-și mai toarne și lui un whisky. Pe naiba. S-a terminat whisky-ul. Stai aici. Mă auzi? Mă duc până la birt să mai iau o sticlă de whisky. Aici să stai până mă-ntorc. Să nu te miști.

Sunt zăpăcit, amețit de la sherry. Nu știu cum se cade să te porți cu englezii îndoliați. Doamnă Harrington, sunteți foarte drăguță în pat. Dar sunteți protestantă, n-aveți nici o șansă, sunteți deja în iad, ca Theresa. Popa a zis că nu există mântuire în afara Bisericii. Stați așa, poate c-aș putea să vă salvez sufletul. Să vă botez catolică. Să mă revanșez pentru ce i-am făcut Theresei. Aduc niște apă. O, Doamne, ușa e încuiată. De ce oare? Poate că nu sunteți chiar moartă? Mă supravegheați. Sunteți moartă, doamnă

Harrington? Nu mi-e frică. Aveți fața rece ca gheața. O, sunteți moartă de-a binelea. O să vă botez cu sherry din nenorocita de Spanie catolică și fascistă. Vă botez în numele Tatălui, al Fiului și al...

Ce draci din iad faci? Las-o în pace pe nevastă-mea, papistaș prăpădit ce ești! Ce ritual barbar de irlandezi mai e și asta? Te-ai atins de ea? Zi, te-ai atins? Îți succesc gâtul ăla sfrijit.

Ăă... ăă...

Ei, ei, vorbește englezește, otreapă ce ești.

Îi dădeam numai un strop de sherry, să ajungă în rai.

Rai? Noi am trăit în rai, eu cu Ann și cu fiica noastră, Emily. Nu-i ea pentru ochii tăi rozalii de porc. O, Isuse, nu mai suport. Na, mai ia niște sherry.

A, nu, mersi.

A, nu, mersi. Ce văicăreală de celt amărât. Voi aștia vă dați în vânt după alcool. Ca să vă târâți și să vă smiorcăiți mai abitir. Sigur că vrei să mănânci. Ai o mutră pierită de irlandez nehalit. Na. Șuncă. Mănâncă.

A, nu, mulțumesc.

A, nu, mulțumesc. Dacă te mai aud așa, îți bag în cur șunca asta.

Îmi flutură un sandvici cu șuncă prin față și mi-l în-deasă în gură cu podul palmei.

Se prăbușește pe un scaun. O, Doamne, Doamne, ce mă fac? Trebuie să mă odihnesc o clipă.

Stomacul mi se răscoală. Alerg la fereastră, scot capul afară și vomit. El sare de pe scaun și se repede la mine.

Băi, băi, dar-ar dracii-n tine, ai vomitat în trandafirii nevesti-mii.

Dă să mă lovească, ratează, cade pe podea. Eu ies pe geam, rămân atârnat de pervaz. El vine la fereastră și dă să mă apuce de mâini. Îmi dau drumul, aterizez pe trandafiri, peste sandviciul cu șuncă și sherry-ul pe care

tocmai le-am vomitat. Spinii trandafirului mă zgârie și mă înțepă, mi-am sucit glezna. El stă la fereastră și zbiară vino înapoi, stârpitură de irlandez ce ești. O să mă pârască la poștă. Mă nimerește în spinare cu sticla de whisky, se milogește nu stai o oră cu mine la priveghi?

Mă bombardează cu pahare de sherry, pahare de whisky, felurite sandviciuri cu șuncă, obiecte de pe masa de toaletă a nevesti-sii, pudre, creme, perii.

Mă sui pe bicicletă și mă clatin pe străzile din Limerick, amețit de la sherry și durere. Doamna O'Connell mă ia în primire. Șapte telegrame, o adresă, și ai fost plecat toată ziua.

Am fost, am fost.

Ai fost. Ai fost. Beat, aia ai fost. Beat ești și acum. Duhnești. O, am aflat. A sunat omul ăla de treabă, domnul Harrington, un englez drăguț care vorbește ca James Mason. Te primește în casă să spui o rugăciune pentru biata nevastă-sa și tu ce faci, sari pe geam cu șunca și sherry-ul. Biata maică-ta. Ce a mai adus și ea pe lume.

El m-a obligat să mănânc șunca, să beau sherry-ul.

Te-a obligat? Doamne, hai că asta-i bună. Te-a obligat. Domnul Harrington e un englez rafinat, n-are nici un motiv să mintă și de-ăștia de teapa ta n-au ce căuta la noi la poștă, de-ăștia care nu se pot abține de la șuncă și sherry, așa că dă încoace tașca pentru telegrame și bicicleta, că la oficiul ăsta nu mai ai ce căuta.

Dar îmi trebuie slujba asta. Trebuie să pun bani deoparte ca să plec în America.

America. Dacă America primește d-ăștia de-alde tine, e jale mare.

Șchiopătez pe străzile din Limerick. M-aș duce înapoi să arunc cu o piatră în geamul domnului Harrington. Nu. Respect pentru morți. O s-o iau pe podul Sarsfield și o să ies pe malul râului, unde o să mă întind undeva în tufișuri.

Nu știu cum mă duc eu acasă să-i spun mamei că am rămas fără slujbă. Trebuie să mă duc acasă. Trebuie să-i spun. Nu pot să stau toată noaptea pe malul râului. O să dea damblalele peste ea.

Mama se roagă la poștă să mă primească înapoi. Ei o refuză. N-au mai pomenit așa ceva. Un băiat care împarte telegrame maltratează un cadavru. Băiatul care împarte telegrame fuge de la locul faptei cu niște șuncă și sherry. Nu mai pune el piciorul în oficiul ăsta poștal. Nu.

Mama face rost de o scrisoare de la preotul parohiei. Primiți-l înapoi pe băiat, scrie preotul parohiei. Oh, bine, părinte, cum să nu, spun cei de la poștă. Mă lasă să stau până împlinesc șaisprezece ani, nici un minut mai mult. Plus de asta, spune doamna O'Connell, dacă te gândești la ce ne-au făcut englezii vreme de opt sute de ani, individul ăla n-avea nici un drept să se plângă pentru niscai șuncă și sherry. Ia să compari niscai șuncă și sherry cu Marea Foamete, că unde ajungi? Dacă ar mai trăi bietul bărbatu-meu și i-aș povesti ce-ai făcut, ar zice că le-ai arătat tu lor, Frank McCourt, le-ai arătat tu lor.

În fiecare dimineață de sâmbătă jur că o să mă duc la spovedanie și o să-i spun preotului de faptele necuviincioase pe care le săvârșesc acasă, pe drumeaguri pustii de pe lângă Limerick, printre vaci și oi care cască gura la mine, sus pe Carrigogunnell, cu toată lumea la picioare.

O să-i zic de Theresa Carmody, cum a ajuns ea în iad din cauza mea și atunci adio, mamă, o să mă alunge din biserică.

Theresa e motiv de frământare pentru mine. De fiecare dată când duc o telegramă pe strada ei, de fiecare dată când trec pe lângă cimitir, simt cum crește păcatul în mine ca un abces și dacă nu ajung mai curând la spovedanie, o să mă transform tot într-un mare abces care trece pe

bicicletă, în timp ce oamenii îl arată cu degetul și-și spun unii altora ia uite-l, ăla-i Frankie McCourt, spurcăciunea care a trimis-o în iad pe Theresa Carmody.

Mă uit la oameni cum se duc duminica la Împărtășanie, primesc toți harul divin și se întorc la locurile lor cu Dumnezeu în gură, tihniți, liberi, gata să moară în orice clipă și să ajungă direct în rai sau să se ducă acasă la ouăle lor cu slănină, fără o grijă pe lume.

Mă sleiește să fiu cel mai mare păcătos din Limerick. Vreau să mă lepăd de păcatul ăsta și să mănânc ouă cu slănină fără vinovăție, fără chin. Vreau să fiu ca toată lumea.

Popii ne spun mereu că milostenia Domnului e infinită, dar cum ar putea un popă să ierte de păcate pe unul ca mine, care împarte telegrame și se pomenește într-o stare de excitare, pe o canapea verde, cu o fată care moare de ftizie galopantă.

Pedalez de colo-colo prin Limerick cu telegramele și mă opresc la fiecare biserică. De la redemptoriști la iezuiți și mai departe, la augustinieni, dominicani și franciscani. Îngenunchez în fața statuii lui Francisc din Assisi și-l implor să mă ajute, dar cred că e prea scârbit de mine. Îngenunchez alături de oamenii din strane, lângă cabinele de spovedanie, dar când îmi vine rândul, mi se taie răsuflarea, inima îmi bate nebunește, fruntea mi-e înghețată și asudată și ies în fugă din biserică.

Jur că o să mă duc la spovedanie de Crăciun. Nu pot. De Paști. Nu pot. Trec săptămâni și luni și se face un an de când a murit Theresa. O să mă duc de comemorare, dar nu pot. Am acum cincisprezece ani și trec pe lângă biserici fără să mă opresc. Va trebui să aștept până ajung în America, unde sunt popi ca Bing Crosby în *Merg pe drumul meu*, care n-o să mă scoată în șuturi din cabina de spovedanie ca preoții din Limerick.

Port în continuare păcatul în mine, abcesul, și sper că n-o să mă omoare de tot până-ajung la preotul american.

Primesc o telegramă pentru o bătrână, doamna Brigid Finucane. Câți ani ai, flăcău? întreabă ea.

Cinșpe și jumătate, doamnă Finucane.

Crud cât să te faci de poveste și copt cât să știi că nu e bine. Ești deștept, flăcău? Ai vreun dram de minte?

Știu să scriu și să citesc, doamnă Finucane.

Arrah, și ăia de la azilul de nebuni știu să scrie și să citească. Știi să scrii o scrisoare?

Știu.

Ea vrea să scriu scrisori către clienții ei. Dacă-ți trebuie un costum sau o rochie pentru copii, la ea te duci. Îți dă un cupon pentru un magazin și de-acolo iei hainele. Ea primește o reducere, iar ție îți ia prețul întreg și o dobândă pe deasupra. Îi dai banii îndărăt săptămânal. Are clienți care rămân în urmă cu plata și trebuie amenințați cu scrisori. Îți dau trei penny pentru fiecare scrisoare pe care o scrii și încă trei dacă plătește lumea, spune ea. Dacă vrei slujba, să vii încoace joi și vineri seara, și să-ți aduci hârtie și plicuri.

Vreau slujba cu disperare. Vreau să plec în America. Dar n-am bani de hârtie și plicuri. A doua zi, duc o telegramă la Woolworth's și găsesc soluția, un întreg raion ticsit cu hârtie și plicuri. N-am nici un ban, așa că trebuie să șterpelesc. Dar cum? Salvarea mea sunt doi câini, doi câini la ușă la Woolworth's, care nu se mai pot despreuna după excitare. Chelălăie și fug în cercuri. Clienții și vânzătorii chicotesc și se prefac că se uită în altă parte și, cât sunt ei ocupați să se prefacă, eu ascund hârtie și plicuri sub pulover, ies pe ușă și o zbughesc pe bicicletă departe de câinii împreunați.

Doamna Finucane mă privește bănuitor. Cam luxoasă hârtia de-ai adus-o, flăcău. E a maică-tii? I-o duci înapoi când iei bani, da, flăcău?

O, sigur că da.

De-acum nu mai am voie să intru la ea prin față. În spatele casei ei e o alee și trebuie să mă prezint la ușa din spate, să nu care cumva să mă vadă cineva.

Dintr-un registru mare, îmi dă numele și adresele a șase clienți care au rămas în urmă cu plata. Amenință-i, flăcău. Să moară de frică.

Prima mea scrisoare e așa:

Dragă Doamnă O'Brien,

Întrucât dumneata n-ai catadicsit să-mi plătești ce-mi datorai, mă voi vedea silită să recurg la justiție. Fiul dumitale, Michael, se fâțâie prin lume cu costumul lui cel nou, plătit de mine, în timp ce eu abia am o coajă de pâine, să-mi duc și eu zilele. Pun rămașag că n-ai vrea să zaci în temnița din Limerick, departe de prieteni și familie.

A dumitale, cu litigioasă speranță,
Doamna Brigid Finucane

E tare scrisoarea, flăcău, îmi spune ea, mai tare decât orice citești în *Limerick Leader*. Cuvântul ăsta, întrucât, zău că te bagă-n sperieți. Ce-nseamnă?

Cred că înseamnă că e ultima șansă pentru tine.

Mai scriu încă cinci scrisori și ea îmi dă bani pentru timbre. Pe drum spre poștă, îmi spun în sinea mea de ce s-arunc eu banii pe timbre când am două picioare și pot să duc chiar eu scrisorile, în puterea nopții? Când ești sărac, o scrisoare de amenințare e o scrisoare de amenințare, indiferent cum a ajuns la tine la ușă.

Fug pe aleile din Limerick, vârând scrisori pe sub uși, rugându-mă să nu mă vadă nimeni.

Săptămâna următoare, doamna Finucane chițăie de bucurie. Patru dintre ei plătiseră. O, ia stai jos și mai scrie, flăcău. Bagă-i în boală de frică.

Săptămână de săptămână, scrisorile mele de amenințare sunt tot mai dure. Încep să strecor cuvinte pe care nu prea le pricep nici eu.

Dragă Doamnă O'Brien,

Întrucât nu te-ai înduplecat în fața iminenței litigiului, așa cum s-a arătat în epistola noastră precedentă, te informez că am început consultările cu avocatul nostru de colo din Dublin.

Săptămâna următoare, doamna O'Brien plătește. A venit tremurând la mine, flăcău, cu lacrimi în ochi, și a promis că niciodată n-o să mai rămână în urmă cu plata.

Vineri seara, doamna Finucane mă trimite la un birt să cumpăr o sticlă de sherry. Tu ești prea necopt pentru sherry, flăcău. Poți să-ți faci un ceai bun, dar trebuie să folosești frunzele rămase de dimineață. Nu, pâine nu-ți dau, la cât e de scumpă. Pâine, ai? Data viitoare parcă te văd că-mi ceri un ou.

Ea se leagănă la foc, soarbe din sherry, își numără banii din portofelul pe care-l ține în poală, își notează plăți în registru înainte să încuie tot în lada ei de sus, de sub pat. După câteva pahare de sherry, îmi spune ce bine e să ai niscaiva bănuți, ca să-i poți lăsa moștenire bisericii, să țină slujbe pentru odihna sufletului tău. E fericită când se gândește la popii care o să țină slujbe pentru ea mulți ani după ce va fi moartă și-ngropată.

Uneori, ea adoarme și, dacă-i cade portofelul pe jos, îmi iau singur câțiva șilingi în plus pentru orele suplimentare

și pentru că folosesc toate cuvintele alea mari. O să-i rămână mai puțini bani pentru popi și slujbe, dar de câte slujbe are nevoie un suflet, și am și eu dreptul la câteva lire acolo, nu-i așa, după ce Biserica mi-a tot trântit ușa în nas. Nu m-au lăsat să mă fac băiat de altar, nici să merg la liceu, nici să fiu misionar la Părinții Albi. Nici că-mi pasă. Am un cont de economii la poștă și, dacă o să am în continuare succes cu scrisorile de amenințare, o să șterpelesc din când în când câțiva șilingi din portofelul ei și o să păstrez banii de timbre, o să adun banii cu care să fug în America. Poate să crape toată familia mea de foame, că tot nu mă ating de banii ăștia de la poștă.

De multe ori trebuie să scriu scrisori de amenințare către vecini și prieteni ai mamei și mi-e frică să nu mă dau în vileag. Ei se plâng la mama că scorpia aia bătrână de Finucane, de jos din Irishtown, mi-a trimis o scrisoare de amenințare. Ce lighioană din iad o fi aia care umblă cu șicane la ai de-un rang cu ea, cu un drac de scrisoare de n-are nici cap, nici coadă, cu niște cuvinte nemaiauzite nici pe pământ, nici pe mare. Țla care-i în stare să scrie o scrisoare ca asta e mai rău ca Iuda sau ca orice iscoadă de-a englezilor.

Mama zice că oricine scrie asemenea scrisori ar trebui opărit cu ulei și să-i smulgă orbii unghiile de la mâini.

Îmi pare rău pentru necazurile lor, dar altfel n-am cum să pun deoparte banii pentru America. Știu că într-o bună zi o să fiu un yankeu bogat și o să trimit acasă cu sutele de dolari, iar familia mea n-o să mai aibă de ce să se mai teamă vreodată de scrisori de amenințare.

Unii dintre băieții temporari o să dea examenul în august, să devină permanenți. Ar trebui să dai examenul ăla, Frank McCourt, zice doamna O'Connell. Tu ai acolo un

dram de minte și l-ai trece cu brio. Una, două te-ai face poștaş și i-ai fi de mare ajutor bieteii maică-ta.

Și mama zice să dau examenul, să mă fac poștaş, să pun bani deoparte, să plec în America și să fiu poștaş acolo, nu-i așa că ar fi o viață minunată.

Sâmbătă duc o telegramă la birtul lui South și dau de Pa Keating acolo, negru tot ca de obicei. Ia și tu o limonadă, Frankie, zice el, sau vrei o bere, dacă tot mergi pe șaișpe ani?

O limonadă, nene Pa, mersi.

O să vrei să bei prima ta bere când o să faci șaișpe ani, nu?

Da, dar n-o să fie tata aici să mi-o dea.

Stai tu liniștit. Știu că n-are același farmec fără taică-tău, dar îți dau eu prima ta bere. Asta așa face, dac-aș avea un fiu. Să vii încoace în seara de dinainte să faci șaișpe ani.

Bine, nene Pa.

Am auzit că dai examenul ăla la poștă.

Da.

De ce să faci așa ceva?

E o meserie bună, una, două ajungi poștaş și primești pensie.

A, pe dracu' pensie. El la șaișpe ani îi dă 'nainte cu pensia. Ce, mă iei peste picior? Ai auzit ce-am zis, Frankie. Pe dracu' pensie. Dacă iei examenul, o să rămâi la poștă fain frumos toată viața ta. O să te însori cu o Brigid, o să ai cinci mici catolici și o să crești trandafiri în grădină. O să-ți moară mintea înainte să faci treizeci de ani și o să ți se usuce boașele și mai devreme cu un an. Hotărăște nai-bii cu capul tău și dracu' să-i ia pe fricoși și pizmași. M-ai auzit, Frankie McCourt?

Da, nene Pa. Așa zicea și domnul O'Halloran.

Ce zicea?

Să hotărăsc cu capul meu.

Bine zicea domnul O'Halloran. E viața ta, hotărăști tu, cu capul tău, și lasă-i dracului pe pizmași, Frankie. Oricum tu o să pleci în America odată și-odată, nu-i așa?

Da, nene Pa.

În ziua examenului sunt scutit de la serviciu. Văd un anunț în vitrina unui birou de pe strada O'Connell: CĂUTĂM BĂIAT ISTET, SĂ SCRIE FRUMOS, SĂ ȘTIE SĂ SOCO-TEASCĂ, ADRESAȚI-VĂ ADMINISTRATORULUI, DOMNUL MCCAFFREY, EASONS LTD.

Stau afară, în fața locului unde se ține examenul, casa Asociației Tinerilor Protestanți din Limerick. Băieți de peste tot din Limerick urcă treptele ca să dea examenul și la ușă e un om care le dă foi de hârtie și creioane și se răstește la ei să se miște mai repede, mai repede. Mă uit la omul din prag, mă gândesc la nenea Pa Keating și la vorbele lui, mă gândesc la anunțul din vitrină de la Easoni, CĂUTĂM BĂIAT ISTET. Nu vreau să intru pe ușa aia și să iau examenul, că dacă-l iau, o să fiu băiat care duce telegrame permanent, cu uniformă, apoi poștaş, apoi un funcționar care vinde timbre toată viața mea. O să rămân pe veci în Limerick, cu mintea moartă și boășele uscate.

Omul de la ușă spune tu de colo, intri sau rămâi acolo să caști gura?

Îmi vine să-i răspund omului să mă pupe în cur, dar mai am câteva săptămâni la poștă și poate mă pârăște. Clatin din cap și o iau pe strada unde se caută un băiat istet.

Administratorul, domnul McCaffrey, zice aș vrea să văd o mostră de scris de mână, pe scurt, să văd dacă ai mâna cât de cât pricepută. Așază-te colo la masă. Scrie-ți numele și adresa și un paragraf în care să explici de ce ai venit încoace pentru slujba asta și cum îți propui să urci în ierarhie la Eason și Fiul Ltd., fiindcă prin perseverență și

stăruință, această companie e o mare șansă pentru un băiat dacă stă cu ochii pironiți pe steag și-și păzește flancurile de chemarea de sirenă a păcatului.

Eu scriu:

Frank McCourt,
Strada Little Barrington nr. 4,
Oraș Limerick
Comitat Limerick
Irlanda

Îmi doresc această slujbă ca să urc până în vârf la Easons Ltd., prin perseverență și stăruință, știind că dacă stau cu ochii pironiți și-mi păzesc flancurile, o să fiu ferit de orice ispită și o mândrie pentru Easons și pentru Irlanda în general.

Ce-i asta? zice domnul McCaffrey. Ce facem aici, strâmbăm adevărul?

Nu știu, domnule McCaffrey.

Strada Little Barrington. Aia e o alee. De ce-i spui stradă? Stai pe o alee, nu pe o stradă.

Așa i se zice, stradă, domnule McCaffrey.

Nu fi obraznic, băiete.

O, nici vorbă, domnule McCaffrey.

Stai pe o alee și asta înseamnă că n-are unde să te ducă drumul decât în sus. Înțelegi tu lucrul ăsta, McCourt?

Da, domnule.

Trebuie să te ridici și să scapi de mahala, McCourt.

Trebuie, domnule McCaffrey.

Ai căutătura și statura unui băiat de mahala, McCourt.

Da, domnule McCaffrey.

Scrie mahala pe tine. Peste tot pe tine, din cap până-n picioare. Nu încerca să protestezi lumea, McCourt. Trebuie să te trezești devreme dimineața ca să-l protestezi pe unul ca mine.

Oh, n-aș face așa ceva, domnule McCaffrey.

Mai sunt și ochii. Ai niște ochi tare suferinzi. Vezi ceva?

Văd, domnule McCaffrey.

Știi să scrii și să citești, dar să aduni și să scazi știi?

Știu, domnule McCaffrey.

Ei, nu știu care-i politica în legătură cu ochii suferinzi. Va trebui să sun la Dublin, să văd ce părere au ei de ochii suferinzi. Dar scrii citeț, McCourt. Ai mână pricepută. O să te luăm în funcție de ce se hotărăște cu ochii suferinzi. De luni dimineața. La șase dimineața să fii în gară.

Dimineața?

Dimineața. Păi ce naiba, vindem ziarul de dimineață noaptea?

Nu, domnule McCaffrey.

Încă o chestie. Noi distribuim *Irish Times*, un ziar protestant, condus de niște francmasoni din Dublin. Le luăm din gară. Le numărăm. Le ducem la vânzătorii de ziare. Dar nu le citim. Nu vreau să te văd că le citești. Poți să-ți pierzi credința și, la cum arată ochii ăia, poți să-ți pierzi vederea. M-ai auzit, McCourt?

Da, domnule McCaffrey.

Nu *Irish Times*, iar săptămâna viitoare când vii o să-ți explic pe îndelete ce mizerii englezești n-ai voie să citești în biroul ăsta. M-ai auzit?

Da, domnule McCaffrey.

Doamna O'Connell stă cu gura strânsă și nici măcar nu se uită la mine. Îi spune domnișoarei Barry am auzit că un neobrazat din mahala a întors spatele examenului de la poștă de azi. Te pomenești c-o fi prea bun pentru așa ceva.

Că bine zici, spune domnișoara Barry.

O fi prea bun pentru noi.

Bine zici.

Crezi c-o să ne spună vreodată de ce n-a dat examenul?

Oh, poate ne-o spune, răspunde domnișoara Barry, dacă ne-om ruga de el în genunchi.

Vreau să plec în America, doamnă O'Connell, îi spun eu.

L-ai auzit, domnișoară Barry?

Cum să nu, doamnă O'Connell.

A vorbit.

Așa e, a vorbit.

O să se căiască el, domnișoară Barry.

Clar că o să se căiască, doamnă O'Connell.

Doamna O'Connell vorbește peste capul meu cu băieții care-și așteaptă telegramele pe băncuță. Țsta-i Frankie McCourt care crede că e prea bun pentru poștă.

Nu cred așa ceva, doamnă O'Connell.

Te-a poftit cineva să deschizi pliscul, Înălțimea Voastră? Nu-i ajungem noi la nas, nu-i așa, băieți?

Așa e, doamnă O'Connell.

Și după câte am făcut pentru el, i-am dat telegramele cu bacșișuri bune, l-am trimis la țară când era vreme frumoasă, l-am primit înapoi după ce s-a purtat rușinos cu domnul Harrington, englezul, bătându-și joc de rămășițele bieteii doamne Harrington, îndopându-se cu sandviciuri cu șuncă, îmbătându-se criță cu sherry, sărind pe geam și distrugând toți trandafirii care-i ieșeau în cale, venind încoace pe trei cărări, și cine știe ce altceva o fi făcut în cei doi ani cât a dus telegrame, chiar, cine să știe, deși bănuim noi câte ceva, nu-i așa, domnișoară Barry?

Da, doamnă O'Connell, numa' că nu se cade să discutăm noi din astea.

Îi șoptește ceva domnișoarei Barry și amândouă se uită la mine și clatină din cap.

E o rușine pentru Irlanda și pentru biata maică-sa. Sper să nu afle niciodată. Dar la ce să te aștepți de la unul născut în America, cu un tată din Nord. Noi am zis treacă de la noi și l-am primit înapoi.

Vorbește întruna peste capul meu cu băieții de pe bancă.

S-a angajat la Easoni, să lucreze pentru o bandă de francmasoni și protestanți de colo din Dublin. Pentru poștă e prea bun, dar e dispus una, două să ducă tot felul de reviste englezești împruțite peste tot în Limerick. Fiecare revistă pe care pune mâna e un păcat de moarte. Dar acumă pleacă, sigur că da, și ce nenorocire pentru biata maică-sa, care s-a rugat să aibă fiu-său pensie și să aibă grijă de ea la bătrâneți. Așa că na, ia de-aici leafa și piei din ochii noștri.

E băiat rău, nu-i așa, băieți?

Da, domnișoară Barry.

Nu știi ce să spun. Nu știu cu ce am greșit. Să spun că îmi pare rău? La revedere?

Las cureaua și tașca pe biroul doamnei O'Connell. Ea se încruntă la mine, du-te. Du-te la slujba ta de la Easoni. Lasă-ne pe noi. Următorul băiat să vină să-și ia telegramele.

Ele se întorc la munca lor și eu o zbughesc pe scări spre următoarea etapă din viața mea.

XVII

Nu știu de ce a trebuit doamna O'Connell să-mi bată obrazul de față cu toată lumea și nu cred că sunt prea bun pentru poștă sau pentru orice altceva. Cum să cred asta când am părul zbârlit tot, fața mi-e plină de coșuri, ochii îmi sunt roșii, plini de urdoare gălbuie, îmi cad dinții de putrezi ce sunt, n-am umeri deloc și pic de cărniță pe fund după ce am pedalat douăzeci de mii de kilometri să duc douăzeci de mii de telegrame la fiecare ușă din Limerick și din împrejurimi?

Doamna O'Connell a zis mai demult că știa totul despre toți băieții care duceau telegrame. Probabil că știe cum îmi făceam păcat cu mâna mea sus pe Carrigogunnell, de față cu lăptăresele care căscău gura și cu băieții care se uitau în sus.

Probabil că știe despre Theresa Carmody și canapeaua verde, cum am împins-o în păcat și am trimis-o în iad, care-i cel mai rău păcat dintre toate, de o mie de ori mai rău decât Carrigogunnell. Probabil că știe că n-am mai trecut pe la spovedanie după Theresa, că sunt și eu osândit s-ajung în iad.

Un om care săvârșește asemenea păcat nu e niciodată prea bun pentru poștă sau pentru orice altceva.

Barmanul de la South mă ține minte de când am fost acolo cu domnul Hannon, Bill Galvin, nenea Pa Keating, negru-alb-negru. Îl ține minte pe tata, cum își cheltuia leafa și șomajul cântând cântece patriotice și ținând discursuri pe doc ca un rebel condamnat.

Cu ce să te servesc? zice barmanul.

Am venit să mă întâlnesc cu nenea Pa și să beau prima mea bere.

Măi să fie, zău așa? Ajunge și el imediat și nu văd de ce nu i-aș pregăti berea și poate să-ți pregătesc și ție prima ta bere, nu-i așa?

Așa e, domnule.

Vine și nenea Pa și-mi spune să mă așez la perete, lângă el. Barmanul aduce berile, nenea Pa plătește, ridică halba lui, le spune bărbaților din cârciumă ăsta-i nepotul meu, Frankie McCourt, fiul lu' Angela Sheehan, sora nevesti-mii, și bea prima lui bere, hai sănătate și viață lungă, Frankie, să prinzi drag de bere, dar nu prea mult.

Bărbații ridică halbele, dau din cap, beau și rămân cu niște urme lăptoase pe buze și mustăți. Eu iau o înghițitură zdravănă de bere și nenea Pa îmi zice mai încetișor, pentru numele lu' Isus, n-o bea pe toată, că n-o seca robinetul câtă vreme familia Guinness se ține tare și sănătoasă.

Eu îi spun că vreau să-i fac cinste cu o bere cu ultima mea leafă de la poștă, dar el zice nu, du-i banii maică-tii acasă și n-ai decât să-mi dai o bere când o să vii acasă din America înflăcărat tot de succes și de dogoarea blondei de la brațul tău.

Bărbații din cârciumă vorbesc despre halul în care e lumea și cum Dumnezeu o fi scăpat Hermann Goering de ștreang cu o oră înainte să fie spânzurat. Yankeii sunt acolo la Nuremberg și zic că habar n-au cum a pitit porcul ăla de nazist pastila. O fi ascuns-o în ureche? În nară? În cur? Yankeii trebuie să-i fi căutat în toate găurile și cotloanele pe toți naștii de i-au prins, dar Hermann tot le-a tras clapa. Ei, poftim. Asta arată că poți să traversezi Atlanticul, să debarci în Normandia, să razi Germania de pe fața pământului cu bombe, dar la urma urmelor, nu ești în stare să găsești o pastilută vârată în adâncurile curului grăsan al lui Goering.

Nenea Pa îmi mai ia o halbă. Mi-e mai greu s-o beau pentru că e sățioasă și-mi umflă burta. Bărbații vorbesc despre lagăre de concentrare și despre bieții evrei care nicio dată n-au făcut rău nimănui, bărbați, femei, copii îndesați claie peste grămadă în cuptoare, copii, bagă de seamă, ei cu ce să fi greșit, pantofiori împrăștiați peste tot, îndesați, și în cârciumă e ceață, iar vocile când se aud, când se sting. Ți-e bine? zice nenea Pa. Ești alb ca hârtia. Mă duce la vechi și-i tragem amândoi o pișare lungă și zdravănă la perețele care se mișcă întruna înainte și înapoi. Nu pot să mai intru în cârciumă, fum de țigară, bere Guinness stătută, fundul grăsan al lui Goering, pantofiori împrăștiați, nu mă mai pot întoarce înăuntru, noapte bună, nene Pa, mersi, iar el îmi spune să mă duc drept acasă la maică-mea, drept acasă, oh, el nu știe de excitarea din pod sau de excitarea de pe canapeaua verde sau de mine cât sunt de osândit, că dac-aș muri acum, drept în iad aș ateriza cât ai clipi.

Nenea Pa se întoarce la halba lui. Eu ies pe O'Connell Street și de ce n-aș face câțiva pași până la iezuiți, să le spun toate păcatele mele acum, în ultima noapte când mai am cînșpe ani. Sun la ușă la casa preoților și răspunde un tip voinic. Da? Vreau să mă spovedesc, părinte, zic. Eu nu sunt preot, zice el. Nu-mi zice părinte. Sunt frate.

Bine, frate. Vreau să mă spovedesc până mâine, că fac șaișpe ani. Să fie harul cu mine de ziua mea.

Pleacă de-aici, spune el. Ești beat. Un copilandru ca tine beat pulbere să sune la ora asta după popi. Valea sau chem garda.

A, nu. A, nu. Vreau numai să mă spovedesc. Sunt osândit. Ești beat și nu ești pregătit în cuget de pocăință.

Îmi închide ușa-n nas. Iar mi se închide ușa-n nas, dar eu fac șaișpe ani mâine, așa că iar sun. Fratele deschide ușa, mă răsuțește și-mi trage un șut în fund de mă duc de-a dura pe scări.

Dacă mai suni la ușa asta, îți rup mâna, zice.

Călugării iezuiți n-ar trebui să vorbească așa. Ar trebui să fie ca Domnul nostru, nu să umble prin lume să pună gând rău mâinilor oamenilor.

Sunt amețit. Mă duc acasă la culcare. Pe Barrington Street mă țin de garduri și când intru pe alee, mă rezem de perete. Mama stă la foc și fumează o Woodbine, frații mei sunt sus, în pat. Frumos, așa se vine acasă, spune ea.

Mi-e greu să vorbesc, dar îi spun că am băut prima mea bere cu nenea Pa. N-am tată să-mi dea și mie prima bere.

Nen-tu Pa ar trebui să aibă mai multă minte.

Mă împleticesc până la un scaun și ea spune exact ca taică-tu.

Încerc să controlez felul cum mi se mișcă limba în gură. Mai bine, mai bine, mai bine-s ca tata decât ca Laman Griffin.

Ea îmi întoarce spatele și se uită la cenușa din cămin, dar nu vreau s-o las în pace pentru că mi-am băut berea, două beri, și mâine fac șaispe ani, sunt bărbat.

M-ai auzit? Mai bine să fiu ca tata decât ca Laman Griffin.

Ea se ridică în picioare, întorcându-se la mine. Ia ține-ți gura aia, spune ea.

Ba să-ți ții tu gura aia afurisită.

Nu vorbi așa cu mine. Sunt maică-ta.

O să vorbesc cu tine cum am eu chef, ce dracu'.

Vorbești spurcat ca un poștaş.

Nu zău? Nu zău? Păi mai bine sunt poștaş decât ca de-alde Laman Griffin, bețivan bătrân plin de mucii, cu podu' lui în care se suie lumea cu el.

Ea pleacă de lângă mine, iar eu mă duc după ea sus, în camera mică. Ea se întoarce, lasă-mă în pace, lasă-mă în pace, dar eu mă răstesc întruna la ea, Laman Griffin, Laman Griffin, până când îmi dă un brânci, să ieși afară

din camera asta, iar eu o plesnesc peste obraz de i se umplu ochii de lacrimi și scoate ca un scâncet, niciodată n-o să mai prinzi ocazia să faci așa ceva, și eu dau înapoi pentru că s-a mai adăugat un păcat la lista mea cea lungă și mi-e rușine de ce-am făcut.

Mă prăbușesc în pat, îmbrăcat tot, și mă trezesc în miezul nopții ca să vomit pe pernă, iar frații mei se plâng de putoare, îmi spun să curăț, că sunt o rușine. O aud pe mama plângând și vreau să-i spun că-mi pare rău, dar de ce să-i mai spun după ce-a făcut ce-a făcut cu Laman Griffin.

De dimineață, frații mei cei mici au plecat la școală, Malachy a ieșit să caute de lucru, mama stă la foc și bea ceai. Pun leafa pe masă, lângă cotul ei, și mă întorc să plec. Vrei o cană de ceai? zice ea.

Nu.

E ziua ta.

Nu-mi pasă.

Ar trebui să bagi ceva la stomac, strigă ea după mine pe alee, dar îi întorc spatele și dau colțul fără să răspund. Și acum îmi vine să-i spun că-mi pare rău, dar dacă-mi dau drumul, o să-mi vină să-i spun că e numai și numai din vina ei, că n-ar fi trebuit să se suie în pod în noaptea aia și oricum nu dau nici o bășină degerată, că eu scriu în continuare scrisori de amenințare pentru doamna Finucane și economisesc ca să plec în America.

Am toată ziua liberă înainte să mă duc la doamna Finucane să scriu scrisorile de amenințare și hoinăresc pe Henry Street până când ploaia mă mână în biserica franciscană, unde stă Sfântul Francisc, cu păsările și mieii lui. Mă uit la el și mă întreb de ce m-oi fi rugat vreodată la el. Nu, nu m-am rugat, m-am milogit.

M-am milogit să pună o vorbă bună pentru Theresa Carmody, dar el n-a făcut nimic, a stat numai acolo la el pe

pedestal cu micul lui surâs, cu păsările și cu mieii și n-a dat nici o bășină degerată pe Theresa sau pe mine.

Am terminat-o cu tine, Sfinte Francisc. Întorc foaia. Francis. Nu știu de ce m-or fi botezat așa. Mult mai bine mi-ar fi șezut să mă fi botezat Malachy, nume de rege și de sfânt mare. De ce n-ai făcut-o bine pe Theresa? De ce-ai lăsat-o să ajungă în iad? Ai lăsat-o pe mama să se suie în pod. Pe mine m-ai lăsat cu osânda mea. Pantofi de copilași împrăștiați în lagăre de concentrare. Iar am abcesul. Mi-a crescut în piept și mi-e foame.

Sfântul Francisc nu mi-e de nici un ajutor, nu vrea să stăvilească lacrimile care-mi țâșnesc din amândoi ochii, nici suspinele, sufocarea și strigătele de Doamne, o, Doamne care m-au adus în genunchi, cu capul pe spătarul stranei din fața mea și sunt așa de slăbit de la foame și plâns că m-aș prăbuși pe podea și vă rog, Doamne sau Sfinte Francisc, ajutați-mă, că azi fac șaispe ani și am dat în mama, am trimis-o pe Theresa în iad și m-am slobozit peste tot prin Limerick și-n vecini și mă tem c-o să sfârșesc cu piatra de moară de gât.

Un braț îmi cuprinde umerii, o sutană maronie, un zornăit de mătânii, un preot franciscan.

Copile, copile, copile.

Sunt un copil și mă rezem de el, micul Frankie în poala lui taică-său, spune-mi povestea lui Cuchulain, tată, povestea mea și nu a lui Malachy sau a lui Freddie Leibowitz de la leagăne.

Șezi aici, cu mine, copile. Spune-mi ce te necăjește. Numai dacă vrei. Eu sunt părintele Gregory.

Azi fac șaisprezece ani, părinte.

O, frumos, foarte frumos, și de ce te-ai necăji din cauza asta?

Aseară am băut prima mea bere.

Da?

Am dat în mama.

Doamne păzește-ne, copile. Dar El o să te ierte. Mai e și altceva?

Nu pot să-ți spun, părinte.

Vrei să te spovedești?

Nu pot, părinte. Am făcut grozăvii.

Dumnezeu iartă pe oricine se pocăiește. El l-a trimis pe Preaiubitul Său Fiu să moară pentru noi.

Nu pot să spun, părinte. Nu pot.

Dar Sfântului Francisc poți să-i spui, nu?

El nu mă mai ajută.

Dar îl iubești, nu-i așa?

Da. Mă cheamă Francis.

Atunci spune-i. O să stăm aici și tu îi spui ce te frământă. Dacă stau și eu să ascult, o să fiu doar o pereche de urechi pentru Sfântul Francisc și Domnul nostru. Nu crezi că te-ar ajuta?

Vorbesc cu Sfântul Francisc și-i spun de Margaret, Oliver, Eugene, de tata care cânta Roddy McCorley și nu aducea nici un ban acasă, de tata care n-a trimis nici un ban din Anglia, de Theresa și de canapeaua verde, de cumplitele mele păcate de pe Carrigogunnell, de ce n-au putut să-l spânzure pe Hermann Goering pentru ce le-a făcut copilașilor cu pantofii împrăștiați prin lagărele de concentrare, de fratele creștin care mi-a închis ușa în nas, de cum nu m-au lăsat atunci să mă fac băiat de altar, cum mergea fratele meu mai mic Michael pe alee, clămpănind cu pantoful rupt, de ochii mei cei bolnavi de care mi-e rușine, de fratele iezuit care mi-a închis ușa în nas, de lacrimile din ochii mamei când am pălmuit-o.

Vrei să stai în tăcere, poate să te rogi câteva minute? întreabă părintele Gregory.

Îi simt sutana maronie aspră pe obraz și-mi vine miros de săpun. El se uită la Sfântul Francisc și la chivot și dă din cap, bănuind că vorbește cu Dumnezeu. Apoi îmi spune să îngenunchez, mă iartă de păcate, îmi spune să zic de trei ori Ave Maria, de trei ori Tatăl Nostru și de trei ori Lăudat Fie. Îmi spune că Dumnezeu mă iartă și trebuie să mă iert și eu, că Dumnezeu mă iubește și trebuie să mă iubesc și eu, că numai atunci când îl iubești pe Dumnezeu în tine însuși poți iubi toate fapăturile Domnului.

Dar eu vreau să știu ce face Theresa Carmody în iad, părinte.

Nu, copile. Cu siguranță e în rai. A suferit ca martirii de odinioară și Dumnezeu știe că s-a canonit destul. Poți să fii sigur că măicuțele de la spital n-au lăsat-o să moară fără preot.

Ești sigur, părinte?

Sunt sigur, copile.

Mă mai binecuvântează o dată, îmi spune să mă rog pentru el și o iau vesel la picior pe străzile plouate din Limerick, știind-o pe Theresa în rai, scăpată de tuse.

E luni dimineața și s-a crăpat de ziuă în gară. Ziare și reviste sunt așezate în teancuri pe lângă gardul peronului. Domnul McCaffrey a venit cu alt băiat, Willie Harold, și taie sforile pachetelor, numără și notează cifrele într-un registru. Ziarele englezești și *Irish Times* trebuie duse de vreme, iar revistele, în a doua parte a dimineții. Numărăm ziarele și le punem etichete ca să fie livrate diferitelor magazine din oraș.

Domnul McCaffrey conduce duba și rămâne la volan în timp ce Willie și cu mine dăm fuga în magazine cu teancurile și luăm comenzi pentru a doua zi, adunăm sau scădem în registru. După ce distribuim ziarele, descărcăm

revistele la birou și mergem acasă cincizeci de minute, să luăm micul dejun.

Când mă întorc la birou, găsesc alți doi băieți, Eamon și Peter, care deja sortează revistele, le numără și le îndeasă în cutii pregătite lângă perete pentru vânzătorii de ziare. Comenzile mici sunt livrate de Gerry Halvey pe bicicleta lui de curier, comenzile mari sunt livrate cu duba. Domnul McCaffrey îmi spune să rămân la birou, ca să învăț să număr reviste și să le notez în registru. Imediat ce domnul McCaffrey iese pe ușă, Eamon și Peter deschid un sertar unde au ascunse chiștoace de țigară și le aprind. Nu le vine să creadă că eu nu fumez. Vor să știe dacă am vreun beteșug, e de la ochii bolnavi sau poate am ftizie. Cum să ieși cu o fată dacă nu fumezi? Păi dacă ieși și tu în oraș cu o fată și ea-ți cere o țigare și tu zici că nu fumezi, nu ești un mare nărod, nu ești cel mai mare nărod? zice Peter. Cum s-o îmbunezi să vină cu tine pe câmp la o pipăială? Tata zice că să n-ai încredere în bărbatul care nu bea, zice Eamon. Peter zice că dacă dai peste un bărbat care nu bea și nu fumează, pe ăla nu-l interesează nici fetele, așa că să ai grijă să-ți ții mâna la găoază, așa să faci.

Se pun pe răs și dau în tuse și cu cât râd mai mult, cu atât mai rău tușesc, până ajung să se țină unul de altul, să se bată reciproc pe spate și să-și șteargă lacrimile de pe obraji. După ce le trece criza, luăm reviste englezești și americane și ne uităm la reclame pentru lenjerie de damă, sutiene, chiloți și ciorapi lungi de nailon. Eamon răsfoiește o revistă americană de-i zice *See*, cu poze cu japoneze care-i înveselesc pe soldații plecați atât de departe de casă, și Eamon zice că are nevoie la veceu și când pleacă, Peter îmi face cu ochiul, te-ai prins cu ce se ocupă acolo, nu? Și uneori domnul McCaffrey face ca trenul când băieții stau prea mult la veceu să și-o frece, irosind timpul prețios pentru

care sunt plătiți la Eason, unde mai pui că-și riscă și nemurirea sufletului. Domnul McCaffrey nu vine direct să spună terminați cu laba, pentru că nu poți acuza pe cineva de un păcat de moarte dacă n-ai dovezi. Uneori, când un băiat iese de la veceu, intră el să-și bage nasul. Iese de acolo cu o mutră amenințătoare și le spune băieților n-aveți voie să vă uitați pe revistele alea deocheate de prin străini. Tre' să le numărați și să le puneți în cutii, atâta tot.

Eamon iese de la veceu și intră Peter cu o revistă americană, *Collier's*, cu poze de fete de la un concurs de frumusețe. Știi ce face acolo? zice Eamon. Și-o freacă. Intră acolo de cinci ori pe zi. Cum primim o nouă revistă americană cu lenjerie de damă, intră acolo. Nu se satură niciodată de frecat. Împrumută reviste acasă, fără știrea domnului McCaffrey, și Dumnezeu știe ce-o face el cu revistele toată noaptea. Dacă ar cădea acuma mort, numaidecât s-ar căsca larg gura iadului.

Îmi vine să mă duc la toaletă după ce iese Peter, dar nu vreau ca ei să spună ia uite la băiatul cel nou, e prima lui zi de lucru și deja și-o freacă. O țigare n-ar aprinde, da' face laba ca un țap bătrân.

Domnul McCaffrey se întoarce după livrările cu mașina și vrea să știe de ce nu sunt toate revistele numărate, făcute teancuri și gata de plecare. Am fost ocupați să-l instruiem pe băiatul cel nou, McCourt, îi spune Peter. E el cam încet din cauză că, știți, are ochii bolnavi, dar ne-am ținut de capul lui și a început să se miște mai repede.

Gerry Halvey, curierul, n-o să vină o săptămână pentru că are dreptul la concediu și vrea să stea cu gagică-sa, Rose, care se întoarce din Anglia. Cum eu sunt băiatul cel nou, trebuie să fac eu pe curierul cât lipsește el, o să dau ture prin Limerick pe bicicletă, cu coșul cel mare de metal în față. Îmi arată cum să așez ziarele și revistele în echilibru,

să nu se răstoarne bicicleta cu mine în șa, că poate trece vreun camion și mă calcă, de rămân în drum ca o bucată de somon. A văzut el odată un soldat călcat de un camion militar și exact așa arăta, ca somonul.

Gerry mai face o ultimă livrare sâmbătă la prânz, la chioșcul Easonilor de la gară, ceea ce mie-mi convine pentru că ne putem întâlni acolo să-mi lase bicicleta, iar el o poate aștepta pe Rose la tren. Stăm la poartă și așteptăm, iar el îmi spune că n-a mai văzut-o pe Rose de un an. Ea lucrează într-o cârciumă din Bristol, ceea ce lui nu-i place deloc pentru că englezii mereu pipăie fetele irlandeze, le bagă mâna pe sub fustă, ba chiar mai rău, iar fetelor irlandeze le e frică să se plângă, ca să nu fie date afară. Toată lumea știe că fetele irlandeze se țin neprihănite, mai ales fetele din Limerick, de li s-a dus vestea în lumea întreagă cât sunt de neprihănite, mai cu seamă dacă le așteaptă acasă un bărbat ca însuși Gerry Halvey. O să-și dea seama dacă i-a fost credincioasă după mers. Dacă o fată se întoarce după un an acasă și merge altfel decât când a plecat, atunci știi că s-a ținut de prostii cu englezii, niște nenorociți de porci perversi.

Trenul intră fluierând în gară și Gerry flutură din mână și mi-o arată pe Rose care vine spre noi din capătul trenului, zâmbind cu dinții ei albi și arătând încântător într-o rochie verde. Gerry se oprește din fluturat și mormăie în barbă ia uite ce mers are, târfa, stricata, ștoarfa, zdreanța, târătura, și iese fuga din gară. Rose vine la mine, ăla de era cu tine nu era cumva Gerry Halvey?

Era.

Unde e?

O, a ieșit.

Știi că a ieșit. Unde s-a dus?

Nu știu. Nu mi-a spus. A fugit pur și simplu.

A spus ceva?

N-am auzit să fi spus nimic.

Sunteți colegi?

Da. Îmi dă bicicleta lui.

Care bicicletă?

De curier.

E curier pe bicicletă?

Da.

Mie mi-a zis că lucrează la birou la Easoni, că e funcționar, are o slujbă de birou.

Mă apucă disperarea. Nu vreau să-l scot de mincinos pe Gerry Halvey, să dea de necaz cu fermecătoarea Rose. O, toți facem cu rândul pe curierii cu bicicleta. O oră la birou, o oră pe bicicletă. Șeful zice că e bine să ieșim afară, la aer curat.

Ei, atunci mă reped până acasă, să-mi las valiza, și o să mă duc la el acasă. Credeam că o să mi-o care el.

Sunt cu bicicleta, poți pune valiza în coș și te conduc eu acasă.

Mergem până pe Carey's Road, unde stă ea, și-mi spune că nu mai poate după Gerry. A pus deoparte banii din Anglia și acum vrea să se întoarcă la el și să se căsătorească, chiar dacă el are doar nouăsprezece ani, iar ea șaptesprezece. Ce contează, dacă ești îndrăgostit. În Anglia am trăit ca o călugăriță și am visat la el noapte de noapte și-ți mulțumesc frumos că mi-ai dus valiza.

Mă întorc să sui pe bicicletă și să pedalez înapoi spre Easoni când îl văd pe Gerry că sare la mine din spate. E roșu la față și fornăie ca un taur. Ce cauți cu gagică-mea, rahat cu ochi ce ești? Ei? Ce cauți? Dacă aflu vreodată că ai avut bucurii la gagică-mea, te omor.

N-am făcut nimic. I-am dus valiza, că era grea.

Dacă te mai uiți la ea, ești mort.

Nu mă mai uit, Gerry. Nu vreau să mă uit la ea.

O, nu mai spune! Da' ce, e boccie?

Nu, nu, Gerry, dar e a ta și te iubește.

De unde știi?

Mi-a spus ea.

Da?

Da, Dumnezeu mi-e martor.

Duamne.

Îi bate la ușă, Rose, Rose, ești acolo? Și ea iese din casă, normal că sunt aici, iar eu plec pe bicicleta de curier cu coșul pe care scrie Easons, gândindu-mă cum o sărută el acum și ce lucruri oribile a spus despre ea în gară și întrebându-mă cum a putut Peter de la birou să-l mintă în față pe domnul McCaffrey despre mine și ochii mei când el și Eamon s-au uitat non-stop la fete în lenjerie și și-au frecat-o la veceu.

La birou, domnul McCaffrey e într-un mare hal. Unde-ai fost? Dumnezeule mare, îți trebuie o zi întreagă ca să vii cu bicicleta de la gară? Avem o urgență și am avea nevoie de Halvey, dar el e dus la dracu' în vacanță, să mă ierte Dumnezeu de expresie, și va trebui să alergi tu pe bicicletă cât poți de iute, bine că ai împărțit telegrame și știi fiecare centimetru din Limerick, să te duci la toate afurisitele de magazine care ne sunt cliente, să intri direct, să înșfaci tot ce vezi că e exemplar din *John O'London's Weekly*, să rupi pagina șaisprezece și, dacă te sâcăie careva, zici că e ordin de la guvern, să nu se amestece ei în treburile guvernului, că dacă se atinge careva de tine, îl paște arestul, închisoarea și o amendă grasă, acum du-te, pentru numele lui Dumnezeu, și adu înapoi toate paginile șaisprezece pe care le rupi, să le ardem aci la foc.

La toate magazinele, domnule McCaffrey?

Eu mă duc la alea mari, tu la alea mici până la Ballinacurra, pe Ennis Road și în vecini, Doamne păzește-ne. Hai, du-te.

Eu sar pe bicicletă, iar Eamon coboară fuga pe scări. Hei, McCourt, stai. Ascultă. Când te întorci, să nu-i dai lui toate paginile șaișpe.

De ce?

Le putem vinde, io cu Peter.

De ce?

Sunt despre contracepție și în Irlanda nu e voie.

Ce-i aia contracepție?

Aoleu, Cristoase, tu nu știi chiar nimic? Adică prezervative, știi tu, cauciuc, căciuliță, chestiile alea ca să nu rămână fetele borțoase.

Borțoase?

Gravide. Ai șaișpe ani și nimic nu știi. Fugi repede și adu paginile până nu se bulucește toată lumea la magazin după *John O'London's Weekly*.

Când s-o iau din loc pe bicicletă, domnul McCaffrey coboară iute scările. Stai așa, McCourt, mergem cu mașina. Eamon, vii și tu cu noi.

Și Peter?

Lasă-l. Oricum, tot pe veceu cu o revistă îl găsim.

Domnul McCaffrey vorbește singur în mașină. Mama lor de respectele-mele, să sune ei încoace de la Dublin când ți-e lumea mai dragă, sâmbăta, să ne trimită de nebuni prin Limerick să rupem pagini dintr-o revistă englezească, în loc să stau și eu acasă, cu o cană de ceai și un corn și să citesc *Irish Press* cu picioarele cocoțate pe o cutie, sub poza cu Preasfânta Inimă, mama lor de respectele-mele, astăzi și mâine.

Domnul McCaffrey intră buzna în fiecare magazin, cu noi după el. Înșfacă reviste, ne dă câte un teanc la fiecare și ne spune să ne-apucăm să rupem. Ce faci? Țipă la el patronii magazinelor. Isuse, Maica Domnului și Sfinte Iosif, ai luat-o de tot pe arătură? Pune la loc revistele sau chem garda.

Domnul McCaffrey le spune ordin de la guvern, cucoană. Săptămâna asta, în *John O'London* sunt niște mizerii de care n-ar trebui să dea cu ochii nici un irlandez și noi am venit aici să facem lucrarea Domnului.

Ce mizerii? Ce mizerii? Arată-mi mizeriile înainte să te-apuci să mutilezi revistele. Easonii n-o să vadă nici un ban pe revistele astea, mă jur.

Cucoană, nouă la Easoni nu ne pasă. Mai bine pierdem bani cu nemiluita decât să știm că se strică lumea din Limerick și Irlanda cu mizerii din astea.

Ce mizerii?

Nu pot să vă spun. Haideți, băieți.

Aruncăm paginile pe podeaua dubei și, când domnul McCaffrey intră în câte un magazin să se certe, ne îndesăm câteva pe sub cămașă. În dubă sunt și reviste vechi și noi le rupem și le împrăștiem, să creadă domnul McCaffrey că toate sunt pagini șaișpe din *John O'London*.

Cel mai mare cumpărător al revistei, domnul Hutchinson, îi spune domnului McCaffrey să plece dracului din magazinul lui că-i sparge capul, să nu se atingă de reviste, iar când domnul McCaffrey o ține pe-a lui cu ruptul paginilor, domnul Hutchinson îl zvârle în stradă, domnul McCaffrey zbierând că asta-i o țară catolică și doar pentru că Hutchinson e protestant, asta nu-i dă dreptul să vândă mizerii în cel mai pios oraș din Irlanda. Ia să mă pupi în cur, zice domnul Hutchinson, iar domnul McCaffrey zice vedeți, băieți? Vedeți ce se întâmplă dacă nu slujești Biserica Adevărată?

Unele magazine zic că au vândut deja toate numerele din *John O'London*, iar domnul McCaffrey zice o, Maica Domnului, ce-o să se aleagă de noi toți? Cui le-ați vândut?

Cere numele și adresele clienților care riscă să-și piardă nemurirea sufletului dacă citesc articole despre contracepție. O să se ducă la ei acasă, să rupă pagina mizerabilă, dar

vânzătorii spun că e sâmbătă seara, McCaffrey, se înnoptează și ia valea de-aici.

În timp ce ne întoarcem la birou, în fundul dubei, Eamon îmi șoptește eu am două's'una de pagini. Tu câte ai? Îi spun că paispe, dar am mai mult de patruzeci, dar nu-i spun pentru că niciodată nu trebuie să fii sincer cu cei care spun minciuni despre ochii tăi bolnavi. Domnul McCaffrey ne spune să aducem paginile din dubă. Noi adunăm tot ce e pe podea, iar el se mulțumește să stea la biroul lui, în celălalt capăt al sălii, și să sune la Dublin să le spună cum am luat noi cu asalt magazinele ca războinicii Domnului și am salvat Limerick-ul de ororile contracepției, în timp ce se uită la focul jucăuș în care ard pagini care n-au nici o legătură cu *John O'London's Weekly*.

Luni de dimineață, străbat străzile cu bicicleta, împărțind reviste, iar lumea vede firma Easonilor pe bicicletă și mă oprește să mă întrebe dacă nu cumva pot face rost de un număr din *John O'London's Weekly*. Toți par oameni cu stare, unii sunt în mașini, bărbați cu pălării, gulere și cravate, cu două stilouri în buzunare, femei cu pălării și cu mici petice de blană atârându-le pe umeri, oameni care își beau ceaiul la Savoy sau la Stella și care țin degetele mici în sus, ca să arate cât sunt ei de bine-crescuți, și acum vor să citească pagina aia despre contracepție.

Eamon mi-a zis mai devreme să nu cumva să vinzi afurisita aia de pagină cu mai puțin de cinci șilingi. L-am întrebat dacă glumește. Nu, nu glumea. Toată lumea din Limerick vorbește despre pagina aia și sunt disperați să pună mâna pe ea.

Cinci șilingi sau nimic, Frankie. Dacă-i vezi bogați, le ceri mai mult, dar eu atâta cer, deci să nu te fâțâi tu pe bicicletă și să-mi strici mie afacerile cu prețuri mici. Trebuie să-i dăm ceva și lui Peter, altfel o să dea fuga la McCaffrey să ne pârască.

Unii sunt gata să dea chiar și șapte șilingi și șase penny și în două zile mă-mbogățesc, am mai mult de zece lire în buzunar, minus una pentru șarpele de Peter, care ne-ar turna la McCaffrey. Pun opt lire la poștă pentru biletul meu de America și în seara aia așternem masă mare cu șuncă, roșii, pâine, unt, gem. Mama vrea să știe dac-am câștigat la loto și îi spun că-mi dă lumea bacșiș. Ei nu-i convine că sunt curier, că ăsta-i pragul cel mai de jos în Limerick, dar dacă asta ne aduce șuncă din asta pe masă, ar trebui să aprindem o lumânare în semn de recunoștință. Nu știe ea că banii mei de bilet se înmulțesc la poștă și ar muri dac-ar afla cât câștig de pe urma scrisorilor de amenințare.

Malachy are o slujbă nouă la magazia unui garaj, le dă piese la mână mecanicilor, iar mama are și ea grijă de un bătrân, domnul Sliney, de pe South Circular Road, cât sunt fiicele lui plecate la serviciu. Îmi spune că, dacă am ziare de dus în zonă, să trec pe-acolo să-mi dea un ceai și un sandvici. Fiicele n-au cum să afle, iar pe moș n-o să-l deranjeze, că oricum e doar pe jumătate conștient mare parte din timp, sleit cum e după atâția ani în India, în armata engleză.

Ea pare liniștită în bucătăria acelei case, cu șorțul ei imaculat, totul spălat și lustruit în jurul ei, cu flori ițindu-se în grădina din spate, ciripit de păsări și muzică de la Radio Eireann. Stă la masă cu un ceainic, câni și farfurioare, pâine din belșug, unt și o mulțime de mezeluri. Pot să mănânc orice fel de sandvici, dar eu nu știu decât de șuncă și de tobă. Ea nu mănâncă tobă că asta mănâncă lumea din mahala, nu dintr-o casă de pe South Circular Road. Zice că bogații nu mănâncă tobă pentru că se face cu resturile adunate de pe jos și de pe tejghele în fabricile de mezeluri și niciodată nu știi ce mănânci. Bogații sunt foarte atenți la ce pun între două felii de pâine. În America, la tobă îi zice piftie și ea nu știe de ce.

Îmi dă un sandvici cu șuncă și felii zemoase de roșie și ceai într-o cană cu niște îngerași roz care zboară și trag cu săgețile în alți îngerași zburători albaștri, și mă întreb de ce nu pot să facă și ei câni de ceai și oale de noapte fără sumedenie de îngeri și de fecioare care zburdă în viroagă. Mama zice că așa sunt bogații, le plac ornamentele, că și nouă ne-ar plăcea dac-am avea bani. Ea și-ar da amândoi ochii din cap să aibă o casă ca asta, cu flori și păsări afară, în grădină, și cu un radio la care să cânte așa frumos *Concertul Varșovia* sau *Visul lui Olwyn* și nenumărate cești și farfurioare cu amorași care trag cu săgețile.

Zice că trebuie să se ducă să vadă ce face domnul Sliney, că e așa bătrân și slăbit că uită să strige după oala de noapte.

Oala de noapte? Trebuie să-i golești oala de noapte?

Sigur că da.

Se lasă un moment de tăcere pentru că probabil ne amin-tim de cauza neînțelegerilor noastre, oala de noapte a lui Laman Griffin. Dar asta s-a întâmplat de mult și acum e oala de noapte a domnului Sliney, ceea ce nu ne dăunează cu nimic pentru că ea primește bani pentru asta, iar el nu poate face rău nimănui. Când se întoarce, îmi spune că dom-nul Sliney ar vrea să mă vadă, așa că să intru cât e treaz.

El stă culcat într-un pat în salonul din față, cu fereastra acoperită de un cearșaf negru prin care nu intră nici geană de lumină. Îi spune mamei ridică-mă un pic, duduie, și ia porcăria aia de pe fereastră, ca să văd băiatul.

Are un păr alb și lung, care-i ajunge până la umeri. Mama îmi șoptește că nu lasă pe nimeni să-l tundă. Am dinții mei naturali în gură, fiule, spune el. Dacă-ți vine să crezi așa ceva. Tu ai dinții tăi naturali, fiule?

Da, domnule Sliney.

Ah. Știi, am fost în India. Eu și Timoney din capul stră-zii. Mai mulți inși din Limerick au fost în India. Îl știi pe Timoney, fiule?

L-am cunoscut, domnule Sliney.

Știi, a murit. Bietul de el, a orbit. Eu am ochi buni. Am dinți. Ai grijă de dinții tăi, fiule.

Am, domnule Sliney.

Am obosit, fiule, dar vreau să-ți spun un lucru. Mă ascuți?

Da, domnule Sliney.

Mă ascultă, duduie?

O, sigur, domnule Sliney.

Bine. Uite ce vreau să-ți spun. Apleacă-te înapoi, ca să-ți șoptesc la ureche. Uite ce vreau să spun: niciodată să nu fumezi pipa altuia.

Halvey pleacă în Anglia cu Rose și toată iarna rămân eu curier pe bicicletă. E o iarnă aspră, cu gheață peste tot, și niciodată nu știu când o să-mi fugă bicicleta de sub mine, să mă trântască pe stradă sau pe trotuar, să mi se împrăstie revistele și ziarele. Magazinele se plâng la domnul McCaffrey că *Irish Times* le e adus împodobit cu bucăți de gheață și rahat de câine și el ne zice nouă în șoaptă că așa și merită adus ziarul ăla, o fițuică protestantă.

În fiecare zi, după livrări, iau acasă *Irish Times* și-l citesc să văd și eu unde e primejdia. Mama zice că mai bine că nu e tata acolo. Ar zice păi de-aia au luptat și au murit irlandezii, pentru ca propriul meu fiu să șadă aici la masa din bucătărie și să citească ziarul francmasonilor?

Oameni din toată Irlanda trimit scrisori la redacție, zicând că ei au auzit primul cuc pe anul respectiv și, dacă citești printre rânduri, te prinzi că se fac unii pe alții mincinoși. Sunt articole despre nunți protestante, cu poze, și femeile sunt mereu mai drăguțe decât ale noastre din mahala. Se vede că femeile protestante au dinți perfecți, deși și Rose a lui Halvey avea dinți frumoși.

Continui să citesc *Irish Times* și să mă întreb dacă e păcat, deși nu-mi pasă. Dacă Theresa Carmody e în rai și nu mai tușește, de-acum eu nu mă mai duc la spovedanie. Citesc *Irish Times* și *Times* de la Londra, care mă ține la curent cu ce face regele în fiecare zi și ce mai fac Elisabeta și Margaret.

Citesc revistele englezești pentru femei pentru articolele despre mâncare și răspunsurile la întrebările femeilor. Peter și Eamon imită accentul englezesc și se prefac că citesc din reviste englezești pentru femei.

Dragă domnișoară Hope, zice Peter, sunt în vorbă cu un băiat din Irlanda pe nume McCaffrey, dar el mereu mă pipăie și mă împunge cu socoteala în buric și înnebunesc că nu știu ce să fac. Aștept cu nerăbdare răspunsul dumitale, domnișoara Lulu Smith, Yorkshire.

Dragă Lulu, zice Eamon, dacă McCaffrey ăsta e așa de înalt că te-mpunge cu măciuca în buric, te sfătuiesc să-ți găsești un bărbat mai scund, care să ți-o vâre între picioare. Cu siguranță vei găsi în Yorkshire un bărbat scund și de ispravă.

Dragă domnișoară Hope, am treisprezece ani, sunt brunetă și mi se întâmplă ceva groaznic, dar nu pot spune nimănui, nici măcar mamei. O dată la câteva săptămâni îmi curge sânge știi dumneata de unde și mi-e frică să nu se afle. Domnișoara Agnes Tripple, Little Biddle-on-the-Twiddle, Devon.

Dragă Agnes, meriți felicitări. De-acum ești femeie și poți să-ți faci părul permanent, pentru că ți-a venit menstra. Să nu te temi de menstră, că o au toate femeile din Anglia. E un dar de la Dumnezeu ca să ne curățim și să facem copii mai puternici pentru imperiu, soldați care să-i țină pe irlandezi la respect. În unele părți din lume, se zice că femeia e spurcată când îi vine menstra, dar noi, englezii, prețuim femeile la menstră, așa să știi.

Primăvara vine un curier nou și eu mă întorc la birou. Peter și Eamon se hotărăsc să plece în Anglia. Peter e sătul de Limerick, n-ai fete și trebuie să te mulțumești cu tine, și dă-i și freac-o, și dă-i și freac-o, că altceva nu facem în Limerick. Vin băieți noi. Eu sunt veteranul și munca e ușoară pentru că sunt rapid, iar cât e domnul McCaffrey plecat cu duba, dacă mi-am terminat treaba, citesc revistele și ziarele englezești, irlandeze și americane. Zi și noapte visez la America.

Malachy pleacă în Anglia ca să lucreze la o școală catolică cu internat, pentru băieți bogați, și se ține vesel și zâmbitor de parc-ar fi egalul oricărui băiat din școală și toată lumea știe că dacă lucrezi într-un internat din Anglia, trebuie să stai cu capul plecat și să-ți târșâi picioarele cum îi stă bine unei slugi irlandeze. Îl dau afară pentru atitudine, Malachy le spune să-l pupe în fundul lui nobil de irlandez, iar ei zic că nu e de mirare că e așa spurcat la gură și la purtare. Găsește de lucru la uzina de gaz din Coventry, cară cărbune în cuptor cu lopata ca nenea Pa Keating, cară cărbune și așteaptă ziua când va pleca și el în America după mine.

XVIII

Am șaptespe, optășpe, merg pe nouășpe ani, muncesc în continuare la Easoni și scriu scrisori de amenințare pentru doamna Finucane, care zice că mulți purici nu mai face în lumea asta și cu cât se țin mai multe slujbe pentru sufletul ei, cu atât mai bine. Pune bani în plicuri și mă trimite la bisericile din tot orașul, să bat la ușile popilor și să le dau plicurile, cu rugămintea de a ține slujbe. Vrea rugăciuni de la toți popii, în afară de iezuiți. Ția nu sunt buni de nimic, spune ea, au doar cap și inimă ioc. Asta ar trebui să scrie în latinește deasupra ușii lor și n-o să le dau nici un bănuț, că fiecare bănuț pe care-l dai unui iezuit se duce pe cărți scumpe sau pe sticle de vin.

Ea trimite banii, speră că se țin slujbele, dar nu e nici odată sigură, și dacă tot nu e sigură, de ce să dau eu toți banii popilor când am nevoie de ei ca să plec în America, și dacă păstrez câteva lire pentru mine și le pun la poștă, cine să bage de seamă, și dacă o să mă rog pentru doamna Finucane și o să aprind lumânări pentru sufletul ei când o să moară, ce, n-o să mă asculte Dumnezeu, chiar dacă-s păcătos și nu m-am mai spovedit de-un car de ani.

Luna asta fac nouășpe ani. Mai am nevoie de doar câteva lire pentru bilet și câteva lire să le am în buzunar când ajung în America.

Vineri seara, înainte să împlinesc nouășpe ani, doamna Finucane mă trimite după sticla de sherry. Când mă întorc, o găsesc moartă pe scaun, cu ochii larg deschiși și cu

portofelul pe jos, larg deschis. Nu pot să mă uit la ea, dar iau un teanc de bani. Șapteșpe lire. Iau cheia de la cufărul de sus. Iau patruzeci de lire din cele o sută din cufăr și registrul. Cu ce mai am eu la poștă, am strâns destul ca să plec în America. Când ies, iau și sticla de sherry, că e păcat să se irosească.

Stau pe malul râului Shannon, lângă docurile uscate, și sorb din sherry-ul doamnei Finucane. În registru e și numele lui tanti Aggie. E datoare nouă lire. Or fi ăștia banii cu care mi-a luat mie haine acum multă vreme, dar n-o să mai trebuiască să-i dea înapoi, că arunc registrul în râu. Îmi pare rău că n-o să-i pot spune niciodată lui tanti Aggie că i-am făcut o economie de nouă lire. Îmi pare rău că am scris scrisori de amenințare pentru săracii din mahalalele din Limerick, frații mei, dar registrul nu mai e, nimeni n-o să mai știe vreodată cu cât erau datori și au scăpat de plată. Aș vrea să le spun că sunt Robin Hood al lor.

Încă o gură de sherry. O să rup acolo o liră, două, pentru o slujbă de pomenire pentru doamna Finucane. Registrul ei a luat-o-n jos pe Shannon, spre Atlantic, și știu că în curând o să mă duc și eu după el.

Omul de la Agenția de Turism O'Riordan zice că nu poate să mă trimită cu avionul în America decât dacă mai întâi ajung la Londra, ceea ce m-ar costa o avere. Poate să-mi propună un vas care se numește *Stejarul irlandez* și care va pleca din Cork peste câteva săptămâni. Nouă zile pe mare, zice el, septembrie-octombrie, perioada ideală, ai cabina dumitale, treisprezece pasageri, mâncăruri alese, o mică vacanță pentru dumneata și te costă cincizeci și cinci de lire, ai banii?

Da.

Îi spun mamei că plec peste câteva săptămâni și ea începe să plângă. O să plecăm toți într-o zi? întrebă Michael.

Da.

Alphie zice îmi trimiți și mie o pălărie de cowboy și o chestie din aia de-o arunci și vine înapoi la tine?

Michael îi spune că ăla-i un bumerang și că trebuie să te duci tocmai până-n Australia ca să faci rost de așa ceva, în America nu se găsește.

Alphie spune că se găsește și în America, sigur că da, și se tot contrazic pe motive de America, Australia și bumeranguri până le zice mama pentru numele lui Cristos, fratele vost' pleacă și ne lasă și voi vă ciondăniți aici din cauză de bumeranguri. Ia mai terminați odată!

Mama zice că o să facem și noi o mică petrecere în seara de dinainte să plec. Pe vremuri se dădeau mereu petreceri când pleca cineva în America, de le zicea priveghiuri americane, că la cât e de departe America, familia niciodată nu trăgea nădejde că o să se mai întâlnească în viața asta cu cel plecat. Zice că e mare păcat că nu poate să se întoarcă și Malachy din Anglia, dar într-o zi vom fi împreună cu toții în America, cu ajutorul lui Dumnezeu și al Maicii Lui binecuvântate.

Când sunt liber de la serviciu, mă plimb prin Limerick și mă uit la toate locurile unde am stat, Windmill Street, Hartstonge Street, Roden Lane, Rosbrien Road, Little Barrington Street, care e de fapt o alee. Stau și privesc casa Theresei Carmody până iese maică-sa și mă întrebă ce vreau. Stau la mormintele lui Oliver și Eugene în vechiul cimitir St. Patrick și peste drum, în cimitirul St. Lawrence, unde e îngropată Theresa. Oriunde merg aud glasurile morților și mă întreb dacă s-or putea ține după mine și peste Oceanul Atlantic.

Vreau să-mi întipăresc în minte imagini din Limerick, în caz că nu mă mai întorc niciodată. Stau în biserica Sfântul Iosif și în biserica redemptoristă și-mi spun uită-te bine în jur, că poate niciodată n-ai să le mai vezi. Mă duc pe Henry Street să-mi iau rămas bun de la Sfântul Francisc, deși sunt sigur că o să pot sta de vorbă cu el și în America.

Sunt zile când nu vreau să plec în America. Îmi vine să mă duc la Agenția de Turism O'Riordan, să-mi iau înapoi cele cincizeci și cinci de lire. Aș putea aștepta să fac douăzeci și unu de ani și să vină și Malachy cu mine, ca să cunosc și eu măcar un suflet la New York. Mă simt ciudat și uneori, când stau la foc cu mama și cu frații mei, mă podidesc lacrimile și mi-e rușine de slăbiciunea mea. La început, mama râde și-mi spune trebuie că tu ai bășica udului lângă ochi, dar apoi Michael spune o să mergem toți în America, o să fie și tata acolo, și Malachy, și o să fim cu toții împreună, așa că-i dau și ei lacrimile și stăm acolo toți patru, smiorcându-ne ca niște idioți.

Mama zice că e prima oară când dăm o petrecere și ce tristețe că petreci abia când copiii îți pleacă rând pe rând, Malachy în Anglia, Frank în America. A pus deoparte câțiva șilingi din leafa pe care o primește ca să-l îngrijească pe domnul Sliney ca să cumpere pâine, șuncă, tobă, brânză, limonadă și câteva sticle de bere. Nenea Pa Keating aduce bere, whisky și un strop de sherry pentru stomacul delicat al lui tanti Aggie, iar ea aduce o prăjitură făcută chiar de dânsa, cu o grămadă de coacăze și de stafide. Abatele aduce șase sticle de bere și zice Frankie, puteți să beți cu toții din ele, numa' să-mi lăsați și mie o sticlă sau două, să mă ajute să-mi cânt cântecu'.

Cântă „Drumul spre Rasheen“. Stă cu berea în mână, închide ochii și-i dă drumul la cântec cu un bocet strident. Versurile n-au nici un sens și toată lumea se întreabă de ce

i-or curge lacrimi din ochii închiși. De ce plânge pentru un cântec din care nu se înțelege nimic, îmi șoptește Alpie.

Nu știu.

Abatele termină cântecul, deschide ochii, se șterge pe obraji și ne spune că a fost un cântec trist despre un băiat irlandez care a plecat în America, a fost împușcat de gangsteri și a murit până s-apuce popa să ajungă la el, și-mi spune mie să nu care cumva să te lași pușcat dacă nu-i vreun popă prin apropiere.

Nenea Pa zice că ăsta-i cel mai trist cântec pe care l-a auzit vreodată și n-avem și noi parte de ceva mai vesel. O îmboldește pe mama, dar ea zice vai nu, Pa, că sigur n-am suflu.

Haide, Angela, haide. Un cântec doar, unul singur, haide. Bine. Încerc.

Cântăm cu toții refrenul cântecului ei trist:

Iubirea de mamă e sfântă

Oriunde-ai fi ajuns.

Să ții de ea cât este,

Vei plânge când s-a dus.

Nenea Pa zice că melodiile astea sunt una mai rea ca alta și că facem din seara asta un priveghi în toată regula, chiar nu s-o găsi cineva să cânte un cântec care să-nvioreze atmosfera, că altfel o să se-mbete de atâta tristețe.

O, Doamne, face tanti Aggie, uitasem. Afară e chiar acum eclipsă de lună.

Stăm în alee și ne uităm cum dispare luna după o umbră rotundă, neagră. ăsta-i semn foarte bun pentru plecarea ta în America, Frankie, spune nenea Pa.

Nu, zice tanti Aggie, e semn rău. Am citit în ziar că luna face exerciții pentru sfârșitul lumii.

Ei, rahat, sfârșitul lumii, face nenea Pa. ăsta-i începutul pentru Frankie McCourt. În câțiva ani o să se-ntoarcă

acasă cu un costum nou și cu osânză, ca orice yankeu adevărat, și cu o fată drăguță, cu dinți albi, la braț.

Ah, nu, Pa, ah, nu, face mama, și ei o duc înăuntru și o consolează cu un strop de sherry din Spania.

Ziua e pe sfârșite când *Stejarul irlandez* ridică ancora din Cork, trecând de Kinsale și Cape Clear, și e întuneric de-a binelea când sclipesc luminile la Capul Mizen, ultima bucată de Irlandă pe care o mai văd pentru Dumnezeu știe cât timp de-aici înainte.

Sigur c-aș fi putut rămâne, aș fi putut lua examenul de la poștă, m-aș fi ajuns în viață. Aș fi câștigat destui bani pentru ca Michael și Alphie să meargă la școală cu pantofi cum trebuie și burțile pline. Ne-am fi putut muta din alee pe o stradă sau poate chiar pe un bulevard, unde casele au grădini. Ar fi trebuit să dau examenul ăla și mama n-ar mai fi fost niciodată nevoită să golească oalele de noapte nici pentru domnul Sliney, nici pentru altcineva.

Acum e prea târziu. Sunt pe vas, Irlanda dispăre în noapte și e stupid să stau aici, pe punte, uitându-mă în urmă și gândindu-mă la familia mea, la Limerick și Malachy, la tata din Anglia, și e chiar și mai stupid că-mi răsună în cap cântece ca Roddy McCorley 'nfruntă moartea și mama gâfâind o, pe când dansam la Kerry, și bietul domn Clohessy tușind întruna în pat și acum vreau Irlanda înapoi, măcar îi aveam pe mama și pe frații mei și pe tanti Aggie, așa rea cum e ea, și pe nenea Pa, care mi-a făcut cinste cu prima mea bere, și am bășica udului la ochi și uite un popă care stă lângă mine pe punte și se vede că e curios.

E de fel din Limerick, dar are accent american după anii petrecuți la Los Angeles. Știe cum e să pleci din Irlanda, a trecut și el prin asta și nu și-a revenit niciodată. Trăiești în Los Angeles cu soare și palmieri zi de zi și-l întrebi pe

Dumnezeu dacă nu se-ndură să-ți dea măcar o zi ploioasă, blândă, ca în Limerick.

Preotul stă lângă mine la masa ofițerului secund, care ne spune că vasul a primit alte ordine și nu mai mergem la New York, ci la Montreal.

După trei zile, iar se schimbă ordinele. Până la urmă, mergem la New York.

Afurisiți de irlandezi, se plâng pasagerii americani. Nu se hotărăsc și ei mai repede?

Cu o zi înainte să ajungem la New York, iar se schimbă ordinele. Mergem într-un loc de pe râul Hudson de-i zice Albany.

Albany? zic americanii. Cum dracu' Albany? La ce naiba ne-o fi trebuit să luăm o hardughie de vas irlandez? Pe toți dracii.

Popa îmi spune să nu-i bag în seamă. Nu toți americanii sunt ca ei.

În zori, când intrăm în New York, sunt afară, pe punte. Sunt sigur că am nimerit într-un film, că o să se termine și o să se aprindă lumina la Cinema Lyric. Popa vrea să-mi arate lucruri, dar nu e nevoie. Deslușesc Statuia Libertății, Ellis Island, Empire State Building, Chrysler Building, Podul Brooklyn. Pe șosele gonesc mii de mașini și soarele transformă totul în aur. Probabil că americani bogați cu joben, frac și cravate albe se duc la culcare cu femei superbe, cu dinți albi. Ceilalți pleacă să muncească în birouri calde, confortabile, și nimeni n-are nici o apăsare pe lumea asta.

Americanii se ceartă cu căpitanul și cu un bărbat care a urcat la bord de pe un remorcher. De ce nu putem coborî aici? De ce trebuie să mergem până hăt la dracu' la Albany?

Bărbatul spune pentru că sunteți pasageri pe acest vas, căpitanul e căpitan și nu există proceduri ca să vă ducem la mal.

O, cum să nu. Ei bine, asta-i o țară liberă și noi suntem cetățeni americani.

Nu zău? Mă rog, vă aflați pe un vas irlandez, cu un căpitan irlandez, și o să faceți dracului cum vă spune el, că altfel înotați până la mal.

Omul coboară pe scară, remorcherul se îndepărtează pufăind, iar noi mergem înainte pe Hudson pe lângă Manhattan, pe sub Podul George Washington, pe lângă sute de vase Liberty care și-au făcut datoria în război, ancorate acum și lăsate să putrezească.

Căpitanul ne anunță că fluxul ne obligă să aruncăm ancora peste noapte în fața unui loc care se numește, îmi zice popa pe litere, Poughkeepsie. Popa zice că ăsta-i nume indian, iar americanii zic la naiba cu Poughkeepsie.

După ce se întunecă, o mică ambarcațiune se apropie huruind de navă și o voce de irlandez strigă voi de colo. Duamne, am văzut steagul irlandez, să mor dacă nu. Să nu-mi cred ochilor. Salutare.

Îl invită pe ofițerul secund la mal, la un pahar, și să-și ia și un prieten. Hai și mata, părinte. Adu-ți un prieten.

Popa mă invită pe mine și coborâm pe o scară până pe mica barcă, împreună cu ofițerul secund și cu operatorul radio de la bord. Omul din barcă spune că-l cheamă Tim Boyle din Mayo, apără-ne, Doamne, și că ne-am nimerit numai bine la docuri, că e un mic chef și suntem invitați cu toții. Ne duce la o casă cu peluză, fântână și trei păsări roz care stau într-un picior. Într-o cameră de-i zice living stau cinci femei. Femeile au părul țeapăn, rochii imaculate. Țin în mână pahare, sunt prietenoase și zâmbesc cu dinți perfecți. Una dintre ele spune intrați, vă rog. La țănc pentru peh-trecere.

Peh-trecere. Așa vorbesc ei și bănuiesc că așa o să vorbesc și eu peste câțiva ani.

Tim Boyle ne spune că fetele se distrează și ele cât le sunt bărbații plecați peste noapte, la vânat de câprioare,

iar una dintre ele, Betty, zice mda. Sunt camarazi de război. Războiul s-a terminat de aproape cinci ani, dar lor tot nu le trece, așa că împușcă animale la fiecare sfârșit de săptămână și beau Rheingold până li se tulbură vederea. Afurisit de război, scuzați exprimarea, păh-rinte.

Popa îmi șoptește astea sunt femei stricate. Nu stăm mult aici.

Femeile stricate zic ce beț'? Avem de toate. Cum te cheamă, puîșor?

Frank McCourt.

Drăguț nume. Deci bei și tu un păhărel. Toți irlandezii beau un păhărel. Vrei o bere?

Da, mulțumesc.

Vai, ce politicoș e! Îmi plac irlandezii. Bunică-mea a fost pe jumătate irlandeză, deci io-s pe jumătate, pe sfert? Ce știi io. Mă cheamă Frieda. Na aici berea, puîșor.

Popa se așază la capătul unei canapele de-i zic ei sofa și două femei intră-n vorbă cu el. Betty îl întreabă pe ofițerul secund dacă vrea să viziteze casa și el spune o, cum să nu, că noi n-avem case din astea în Irlanda. Altă femeie îi spune operatorului radio că ar trebui să vină să vadă ce grădină au, niște flori de parcă nu-s adevărate. Frieda mă întreabă dacă mi-e bine și zic că da, dacă poate să-mi spună și mie unde e closetul.

Ce să fie?

Closetul.

O, adică la baie. Pe-aici, puîșor, în capul holului.

Mersi.

Ea împinge ușa, aprinde lumina, mă sărută pe obraz și șoptește că mă așteaptă afară, dacă am nevoie de ceva.

Stau lângă veceu, îi dau drumul la pișare și mă întreb ce mi-ar trebui într-un astfel de moment și dacă o fi ceva normal în America să te-aștepte femeile afară cât te ușurezi.

Termin, trag apa și ies. Ea mă ia de mână și mă duce într-un dormitor, lasă jos paharul, încuie ușa și mă trântește

pe pat. Umblă la prohabul meu. Afurisiți de nasturi. Voi în Irlanda n-ați auzit de fermoar? Îmi scoate excitarea, se suie pe mine și se hâțână sus-jos, sus-jos, Doamne, sunt în rai și se aud bătăi în ușă, e popa, Frank, ești acolo, și Frieda își duce degetul la buze și-și dă ochii peste cap, Frank, ești acolo, părinte, nu vrei dumneata să te duci în treaba dumitale, și oh, Doamne, oh, Theresa, tu vezi ce mi se întâmplă, în sfârșit nu-mi pasă nici cât o bășină degerată, poate să bată și papa în persoană la ușa asta și Colegiul Cardinalilor să fie adunat ciorchine să caște gura la ferestre, o Doamne, tot ce am înăuntru s-a revărsat în ea, iar ea cade peste mine și-mi spune că sunt minunat și poate mă gândesc să mă stabilesc în Poughkeepsie.

Frieda îi spune părintelui că m-a luat un pic cu amețeală după ce m-am dus la baie, așa pățești când călătorești și bei o bere ciudată ca Rheingold, care din câte știe ea nu se găsește în Irlanda. Îmi dau seama că părintele n-o crede, fața îmi dogorește și n-am ce-i face. El și-a notat deja numele și adresa mamei și acum mi-e frică să nu-i scrie, să-i spună dragul dumitale fiu și-a petrecut prima lui noapte în America într-un dormitor din Poughkeepsie, tăvălindu-se cu o femeie al cărei soț era plecat să vâneze căprioare, să se relaxeze și el nițel după ce a slujit America în război, și asta-i hal de purtare față de bărbații care au luptat pentru țara lor.

Ofițerul secund și operatorul radio se întorc din turul casei și al grădinii și nu se uită către preot. Femeile ne spun că sigur suntem morți de foame și se duc la bucătărie. Noi ne așezăm în living, fără să vorbim între noi, și ascultăm cum şușotesc și râd femeile în bucătărie. Preotul îmi șoptește iar niște stricate, niște stricate, te-mping în păcat, și eu nu știu ce să-i răspund.

Stricatele aduc sandviciuri, mai toarnă bere, iar când terminăm de mâncat, pun discuri cu Frank Sinatra și întreabă dacă vrea cineva să danseze. Nimeni nu spune da

pentru că nu se face să te ridici și să dansezi cu femei stricate în prezența unui preot, așa că femeile dansează între ele și râd ca și cum ar avea toate mici secrete. Tim Boyle bea whisky și adoarme într-un colț până când Frieda îl trezește și-i spune să ne ducă înapoi la vas. La plecare, Frieda se apleacă spre mine ca și cum ar vrea să mă sărute pe obraz, dar preotul spune noapte bună foarte tăios și nimeni nu dă mâna cu nimeni. Mergând pe stradă spre râu, auzim râsetele femeilor, cristaline și clare în aerul nopții.

Urcăm pe scară și Tim ne strigă din bărcuța lui aveți grijă pe scara aia. Măi băieți, măi băieți, așa-i că a fost o noapte de pomină? Noapte bună, băieți, și noapte bună, părinte.

Ne uităm după bărcuță până dispare în întunericul de pe malul din Poughkeepsie. Părintele spune noapte bună și coboară în cabină, urmat de ofițerul secund.

Eu rămân pe punte cu operatorul radio și mă uit cum scânteiază luminile Americii. Dumnezeu, zice el, ce noapte minunată, Frank. Grozavă mai e țara asta, nu-i așa?

XIX

Aşa-i.

MULȚUMIRI

Acesta e un mic imn de slavă închinat femeilor.

R'lene Dahlberg a aprins tăciunii. Lisa Schwarzbaum a citit primele pagini și m-a încurajat. Mary Breasted Smyth, la rândul ei o rafinată romancieră, a citit prima treime, după care i-a dat cartea lui Molly Friedrich, care a devenit agenta mea și s-a gândit că Nan Graham, redactor-șef la Scribner, ar fi persoana potrivită pentru a pune cartea pe un făgaș. Iar Molly a avut dreptate.

Fiica mea, Maggie, mi-a arătat că viața poate fi o mare aventură, în timp ce momentele unice petrecute alături de nepoata mea, Chiara, mi-au reamintit de mirările copilăriei.

Soția mea, Ellen, m-a ascultat când i-am citit cartea și m-a încurajat până la ultima pagină.

Sunt binecuvântat între bărbați.